M

72:

quanto si bisogna

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
12
13 A
18

12-13-A-18

mi pätri hoc docuit
Vis magna adfu
uit amoris
adnouit op opin mors
tua brute manus
fidus actemorio foti
preffer fur amicus
impeno ponsant
munera pro tta fideg

1 domenico ~~mario fratello~~

Cug.: s Catia [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible]

CLAVDII GALENI PERGAMENI DE COMPOſitione pharmacorum localium, Libri decem,

IANO CORNARIO medico interprete.

Nunc ad ſidem variorum exemplarium perſpecti & eorum recentiſſima collatione ab innumeris mendis emendati.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

REM MAXIMAM SIBI

PROMITTIT PRVDENTIA.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

LVGDVNI,

Apud Gulielmum Rouillium,

Sub ſcuto Veneto. 1549

12. 5. a. 1

12-13-A-18

INDEX EORVM QVAE HISCE DECEM LIBRIS CONTINENTVR.

***

A

ABſceſſus maximè gaudent aromatum facultatibus. 623
Acanthion quid. 41
Achariſton medicamentum 304.& 319
Achores capitis quid ſint. 74
Achorum remedia. 75 & inde
Achoribus inflammatis remedia. 77
Acopa quæ dicantur. 538
Adipſon catapotium ſitim extinguens. 652
Aegilops quid ſit. 376
Aegilopum remedia. 377
Aegyptia compoſitio. 224
Aegyptia ad callos & albugines. 309
Aërianum collyrium. 327
Albuginum oculi curatio. 360
Aloë illota ad ventris ſubductionem aptior eſt quàm lota. 639
Aloë non habet fortem vim purgatoriã. 640
Alopecia vnde fiat. 4
Alopeciæ ſola etiam purgatione ſanantur. 6
Alopecia qualia requirat pharmaca. 8

Alopecię cõgruentia ſimplicia pharmaca. 12
Alopeciæ conuenientia pharmaca compoſita. 13
Alopeciæ qualis debeatur victus ratio. 28
Alteratio quid. 693
Andromachus Romę artem medicam factitauit. 470
Ambuſtorum remedium. 396
Amuleta ad capitis dolorem. 165
Amuleta dentium dolori reluctantia. 421
Amuleta hepati & ſpleni facientia. 744
Anginæ remedium. 490
Anginis conueniens ſtomaticum. 473
Anheloſi qui vocentur & quõ curentur. 619
Ani vitiorum remedia. 786 & 787
Anodynon quid. 605
Ano dyna pharmaca. ibid. & 753
Anthera medicamentum. 491
Antheræ compoſitio. 422
Antidotus ex vrſino felle. 710
Aphthæ quid ſint, vnde fiant, & quibus ferè obueniant. 517 & 518 & inde.
Aphtharum remedia. ibid. & 520
Aphtharum variæ ſpecies: & qua ratione internoſcantur. 529
Apophlegmatiſmi quid. 159
Apophlegmatiſmorum compoſitiones. ibi.
Aphroditarium compoſitio. 321
Aqua quæ per plumbeos canales deriuatur
fug

fugienda eſt. 569
Aquæ inter cutem remedia. 745
Ardor quid appelletur. 108
Aridum pharmacum ad tuendam oculorum valetudinem. 301
Aromaticum collyrium. 346
Aromaticum malagma. 684
Artemonium collyrium. 342
Arteriæ olim dictæ ſunt venæ. 535
Arteria aſpera vnde dicta. ibidem
Arteriacæ quæ pharmaca dicantur. 534
Arteriacæ veterum diſsimiles ſunt facultatibus. 535
Arteriacæ compoſitiones. 545
Arteriacæ duplici vaſe coquendæ. 562
Arthritis quid ſit, & vnde fiat. 808 & 825
Arthritidis curatio. 825 & 826
Aſclepiadæ negligentia in deſcribendo pharmaca capitis dolori facientia. 170
Aſclepiadæ raſura in curandis alopeciis. 30
Aſclepiadeum Paccij. 336
Aſclepiades ob rerum naturalium ſtudium philophyſicus fuit appellatus. 616
Aſclepios Machaonis. 338
Aſter anicetus collyrium. 328
Aſter in exuperabilis. ibid.
Aſter ſtomachicus. 668
Aſthmatici qui dicantur. 619 & quomodo curentur. 620 & fol. multis ſequent.

Aſtmaticis remedia. ibidem
Aſtringentia vehementer omnia etiam refrigerant. 43
Aſtringentium quæ ſit vis. 441
Atarachum collyrium. 347
Athanaſia, antidotus hepatica. 701
Athenipion panchreſtum. 349
Atramentum ſutorium contrariè penitus homini naturæ eſt. 654
Attalica, ſtomachicis, cibũ reiicientibus, cholericis, cæliacis & dyſentericis faciẽs. 666
Auditus grauitati remedia. 217
Auriculares compoſitiones. 198 & inde multis fol. ſeq.
Auri incidẽtia corpuſcula q̃uo eximẽda. 239
Auribus incidentes pulices & vermiculi quo pacto extrahendi. 240 & 241
Auribus exulceratis ex plaga & fractis remedia. 245
Auriũ affectionib⁹ extra meatũ remedia. 243
Auriũ dolores variis ex cauſis fiũt. 189 et 190
Aurium doloris ex frigiditate curatio. 190
Aurium doloris ex inflammatione oborti curatio. 191
Aurium doloris remedia. 207 & 208 & multis fol. ſequen.
Aurium fœtoribus pharmaca. 222
Aurium humectarum remedia. 233
Aurium inflammationibus cũ exulceratione

ne remedia. 220 & 221
Auriū inflāmationi cum fluxu remedia. 221
Aurium meatus ab obturatione liberantia pharmaca. 194 & 195
Aurium purulentarum remedium. 215
Aurium ſonitus variè, ac variis de cauſis accidit. 227 & 228
Aurium ſonis remedium. 229 & 230
Aurium vermibus remedium. 226
Aurium vlceribus remedia. 197
Authemeron pharmacum ſplenicis. 742

B

BAlauſtiū cibis penitus non cōuenit. 458
Balneum dictum pharmacum. 322
Barbæ non enaſcenti remedium. 37
Barbam denigrantia pharmaca. 57
Baſilicum malagma. 685
Baſilidion pſoricum. 349
Baſilis compoſitio. 310
Beſaſa quid ſit. 745
Biennij confectio ad hydropes. 752 & 753
Bithynum emplaſtrum. 748
Bulimi curatio. 677

C

CAlculoſorum remedia. 804
Calliblepharon pharmacum, exornandis palpebris accommodatum. 306
Callos & cicatrices exterentia pharmaca. 345
Caluities vnde generetur. 4

Caluitiei incipienti medicamentum. 23
Caluities vnde generetur. 4
Caluitiei præter ætatem accidentis remedium. 37
Caluitiei remedia. 55
Capilli duobus modis corrumpuntur. 4
Capilli ad capitis ſanitatē cōducūt. 48 & 49
Capillis rareſcentibus faciens medicamentum. 27
Capillorum defluuiū qua ratione curetur. 42
Capillorum defluuiū quibus ferè accidat. 43
Capillorum profluuiis faciens medicamentū 45 & 46
Capillos criſpos facientia. 57 & 58
Capillos denigrantia pharmaca. 56
Capillos in capite generantia. 47
Capillos tingentia. 56 & multis fol. ſeq.
Capiti plurimæ affectiones accidunt. 2
Capitis dolores multū inter ſe variāt. 103 104
Capitis dolorum ex ardore remedia. 107
Capitis dolorum ob bilioſum humorem ſigna & remedia. 153
Capitis totius dolorum citra manifeſtas cauſas obortorum remedia. 129
Capitis doloris ex contuſione remedia. 168
Capitis dolorum per totius corporis conſenſum curatio. 153 & 154
Capitis dolor ex ebrietate & meri potu quomodo curandus. 117

Capitis dolorum in febribus curatio. 154
Capitis doloris ex frigore ſigna. 114
Capitis dolor ex frigore qua ratione curari debeat. 108
Capitis doloris ex plaga aut caſu remedia. 122 & 168
Capitis dolores ex ſtomacho productos qua ratione curare oporteat. 135
Caſtorium torreri non debet. 205
Cataplaſmata hepaticis congrua. 703 & 704
Cataplaſmata eadem imponuntur ſplenicis quæ hepaticis. 743
Catapotia ad ſanguinis reiectionem dolorē ſedantia. 602
Catapotia ad ſtomachi ſubuerſiones. 651
Catapotium hepaticis. 705
Catapotium ſplenicis. 733
Cephalæa quid, & eius ſigna. 155
Cephalææ curatio. ibid. & 156
Ceratum ſtomacho conueniens. 628 & fol. ſequen.
Chalaziorum & critharum remedium. 313
Chelidonium collyrium. 345
Chemoſeos, hoc eſt vtriusq; palpebræ diſtortionis ex inflammatione ortæ curatio. 353
Cicatrices & callos exterentia pharmaca. 340 & 341
Cichorij facultates. 704

Cinnabarium collyrium. 347
Cinamomi loco vtimur optimæ caſsiæ duplo pondere. 657
Clidion ad dyſentericos. 773
Clyſteribus quando vtamur. 440
Clyſter validus non ſolum ea quæ circa ventrem & meſaræum ſunt, euacuat, ſed etiam quæ circa hepatis ſima hærent. 148
Coctionis fruſtratæ ſpecies tres. 693 & 694
Cœliacis faciens paſtillus. 644
Cœliacis remedia. 650
Colica pharmaca. 753 & 761
Collyriorum plurimæ compoſitiones. 314
Collyrium ex cornu ceruino. 329
Collyrium ex terra ſamia. 328
Columella quid vocetur. 493
Columella inflammata qualia requirat remedia. ibid. & fol. ſeq.
Columellæ laxatæ remedium. 480. & 512
Columellæ tumentis & eius remedia. 515
Comptoria ab exornatoria medicinæ parte quomodo differat. 48
Congius ſex ſextarios Romanos capit. 470
Contrariorum notio quando cõtingat. 690
Coriãdrum ructui acido remedium eſt. 671
Critharũ, q̃ & poſthiæ dicũtur remedia. 361
Croceum Aſclepium oxydorcicum. 346
Crocerum Nilei malagma. 683
Croceum pædicon collyrion. 335
Croci

Croci hiſtoria. 755
Crocus in decoquendo vires amittit. 455
Cruditatis curatio. 671
Cruditatem quæ ſequantur. 672
Cruſtarum os infeſtantium curatio. 486
Cygnus collyrium. 327
Cyphi Aegyptiorum pharmacum. 697
Cyphoides antidotus. ibid.& 700
Citinus quid ſit. 457

D

DEambulatio quãdo capitis dolẽtibus cõueniat & vbi ſit magis idonea. 120
Deſluuiũ capillorũ quid, eiusq́; curatio. 42
Dentes à dolore præſeruantia. 423.& fo. ſeq.
Dentes qua ratione citra dolorẽ tollẽdi. 412
Dentes ipſi aliquando dolent. 400
Dentes per totam vitam creſcunt. 401
Dentes cõſimilem inflammationi affectionem aliquando ſuſtinent. 402
Den. eroſi ne vacillẽt, neq; fœtorẽ faciãt. 414
Dentes eroſos abſq; dolore cõſeruantia. 416
Dentes mobiles & prominentes qua ratione curentur. 418.& inde
Dentibus denigratis remedia. 414
Dentibus motis remedia. 415
Dentium dolores varij ſunt. 399
Dentium doloribus remedia. 405.& inde
Dentium perforatorum remedia. 409
Dentium ſtuporis remedia. 421

Den

Dentitioni puerorum quid faciendum. ibid.
Dentium ſtuporis remedia. 421
Dentifriciorum compoſitiones. 430
Dentium foramina vnde fiant. 402
Deorũ manus medicaméta dici poſſunt. 499
Deſtillationis remedium. 576
Diacodyon, arteriacæ. 546
Diacodyon cõfectio iuxta veterũ tradi. 563
Diacodyon confectio Galeni. 567
Diacodyon confectionis vſus. 569
Diarhodon inculpabile. 335
Diaſmyrnum compoſitiones. 17
Diaſmyrnon emplaſtrum. 97
Diaſmyrnon odorum ad quæ faciat. 338
Diocleum collyrium. 326
Dolorũ ſedantia pharmaca. 605
Dolores aurium ex flatu ventoſo aut craſsis & lentis humoribus curatio. 194
Dothienes vnde naſcantur & quo pacto curentur. 380
Drachma Romanis eſt denarium. 665
Dyſenterici fiunt, qui aquæ per plumbeos canales deriuatæ fęcem combibunt. 569
Dyſentericis remedia. 771
Dyſpnoici qui propriè dicantur. 623
Dyſpnoicorum remedia. 621 & inde

E

Echini ſuccus facit ad inflammationes & prolapſam ſedem. 794

Eclegma

Eclegma ad tuſsim. 287
Eclegma hepaticum. 780
Eclegma nectareum. 766
Elephantiaſis principium curantia. 382
Emplaſtra ad ſplenis inflammationes recentes. 735
Emplaſtra viridia lichenica. 395
Enneapharmacos. 790
Epicaumatum remedium. 326
Epiporæ remedia. 317
Epithema hydropicis congruum. 745
Epithemata cœliacis & dyſentericis. 786
Epithemata ad ſplenis inflammationes recentes. 735
Epithema ſplenicis tumorem eliquans. 738
Epulidum curatio. 422
Errhinorum compoſitiones. 174
Errhinum Nicerati medicamentum quod naribus attractum morbum regium expurgat. 725
Eunuchi cutē pueris cōſimilem habent. 20
Euphorbium fortiter calfacit. 10.& 756
Euphorbij deſcriptio. 756
Excoriatoria lichenum. 392
Exornatoriæ & comptoriæ medicinæ ſcopus. 48
Experientia & ratio velut iudicandi inſtrumenta nobis à natura data ſunt. 628
Experientia medicamentorum facultates.

tes oſtendit. 106
Experientiæ incertitudo. 638

F

FAciei pruritus & principium elephantiaſis curantia. 382
Famis ingentis, quem bulimon vocãt Græci, curatio. 677
Fauſtianum eclegma. 562
Fauus capitis vlcus, vnde fiat, & quomodo curetur. 74
Febribus per circuitum repetentibus potio Ambroſia dicta. 584
Ficoſi tumores in quo à variis differant, & qualia remedia poſtulent. 379
Filix quibus ſit remedium. 705
Fomentorum ad aurium dolores varia genera. 237
Fomenta ad dentium dolores. 411
Furfures in capite vnde fiant. 70
Furſurum remedia. ibid. & duob. fol. ſeq.
Furunculi vnde naſcantur, & qualis eorum curatio. 380

G

GAlenus inuenit ſtomaticum medicamentum ex nucib⁹, & neruorũ ſauciatorum, curationem. 449
Genarum craſſarum, calloſarum, rubrarum ac glabrarum remedia. 358
Gingiuarum doloris remedia. 422

Gingiuarum inflãmationibus remedia. ibi.
Gingiuis cruentatis remedia. 410
Gingiuis madore laxis remedia. 426
Graue olétia oĩa ſtomachũ ſubuertunt. 656
Gurgulio quid vocetur. 493
Gurgulionis inflammati remedia. 501
Gutturis aſpretudini arteriace. 558

H

Haemalopum remedia. 356
Hæmatitinum Synerotis. 339
Hæmoptoicorum remedia. 597
Hæmorrhoidum remedia. 792
Harmola quid ſit. 745
Harmonia, medicamentum. 582
Helcydria.i.puſtulę vlceroſę, qũo curẽt. 101
Hemicrania qd, vnde fiat, & ei⁹ ſympto. 181
Hemicraniæ curatio. ibid. & mult. fol. ſeq.
Hepar calida intemperię ſi laboret, colliquationes fiunt. 695
Hepatica affectio quid. 696
Hepaticus quis dicendus. ibidem
Hepaticis facientia amuleta. 744
Hepaticorum remedia. 683. & 697
Hepate affecto q̃lia ſequanť excremẽta. 688
Hepatis actiones quatuor. 692
Hepatis actio præcipua. ibidem
Hepatis corpus compagis eſt humectæ. 712
Hepatis intemperiei curatio, quos habeat ſcopos. 696

Hepatis plurimi morbi. 689.& 690
Hiera ex aloë dupliciter paratur. 639
Hiera ex colocyntide quid præſtet. 5
Hiera Themiſonis. 663
Hieræ picræ compoſitio. 138
Hieracis collyrium. 342
Hieraticum malagma. 684
Horræum collyrium. 332
Humiditates capitis null⁹ cõſeqt̃ dolor: 104
Hydropicis remedium. 731.& 745
Hygidium collyrium. 328
Hygieni collyrium aureum. 348
Hypogloſsis compoſitio. 573.& 574
Hypoglottides quæ dicantur. 558
Hypopion quid,& quomodo fiat. 363
Hypopiorum curatio. ibidem.& 364
Hypoſphagmatum remedia. 356
I
IBeridis herbæ deſcriptio. 823.& 824
Ictterica pharmaca. 723
Ictericis antidotus. 701
Icterici qua ratione fiant. 721
Ictericorum curatio. ibid.& inde
Ictericorum differentiæ. 722
Indicum aërianum collyrium. 343
Inedia quando vtamur. 440
Infuſa dyſentericis commoda. 777.& inde
Intemperierum differentiæ. 691
Intemperies hepatis variæ. ibid.

Intertriginum remedium. 397
Ipotherium malagma. 746
Iſchæmos compoſitio. 272
Iſchias quid ſit,& vnde fiat. 807
Iſchiadis curatio.ibid. & multis fol.ſeq.
Iſchiadicis vomitus auxiliatur. 811
Iſochryſon,collyrium. 346
Iſothæos,compoſitio. 585
Iſothæos colicæ. 764
Lác Caninum pueris dentes emittentibus prodeſt. 421
Ladanum quas vires habeat. 42
Leontarium collyrium. 337
Leuce emplaſtrum album. 93
Lichenica emplaſtra. 385
Lichenici paſtilli. 386
Lichenoſi in mento tumores vnde fiant & qualia remedia poſtulent. 379
Lichenum excoriatoria pharmaca. 392
Lien habet actionẽ toti corpori cõem. 729
Ligamenta plurimi medici neruos ligatorios appellant. 667
Limnitis adarce & adarcium vocatur. 12
Lippitudo quid ſit. 287
Lippitudinis curatio. ibidem
Lippitudinis remedium. 331
Liuorum & ſugillationum profundarum remedia. 372
Luſcioſorum remedia. 361

Lutron compoſitio. 322
Luxatis faciens remedium. 682
Lychnium medicamentum. 315
Lynceus collyrium. 341
Lyſiponion collyrium. 336

M

Macer quid vocetur. 463
Malagmata quæ dicantur. 679
Malagmatum compoſitiones variæ. 680
Malagma ex meliloto. 684
Malagma ex ſeminibus. 748
Malagmata ad hepar & præcordia, quædam ex eis etiam ad totum vẽtrem & ſplenem faciunt. 715
Malagma ad ſplenicos. 738
Manna quid propriè vocetur æquo à thure differat. 296
Manna emplaſtrum. 397
Medicamentis fortibus qua methodo vtendum. 16
Mediorum pharmacorum qualis ſit compoſitio. 450. & 451
Melinum aromaticum malagma. 683
Melinum atarachum, collyrium. 347
Melinum delicatum collyrium. 334
Melinum Hygieni emplaſtrum. 94
Melinum Leucij emplaſtrum. 94
Mellis facultates. 699
Menſes ducens pharmacum. 663
Men

Menti eruptiones qualia pharmaca requirantur. 380
Menti tumores. 179
Milphæ palpebrarum defluuia appellantur. 299
Molares compoſitiones ad dentium dolores. 424
Monohemerum Sergij ophtalmici. 320
Morbi regij differentiæ. 722
Mulieres pueris ſimilem habent cuticulam. 20
Myocephalis faciens collyrium. 336
Myrrha in decoquendo vires amittit. 455
Myrrhæ odor plurimus etiam ſanis capitis dolorem inducit. 131
Myſterium, compoſitio. 611

N

NAribus ſanguine ſtillantibus quid faciendum. 268. & 269
Narium affectiones. 257
Narium putredini ac fœtori remedia. 264
Naribus illapſo quomodo eximenda. 265
Naſi vlcerum remedia. 261
Nectarea antidotus. 701
Nectareum, eclegma. 766
Nectarium Marci compoſitio. 320
Nectarium, pharmacum. 337
Nephriticis antidotus. 701

Nephriticæ compoſitiones. 803
Nephriticarum compoſitionum duplex eſt differentia. 799
Neruis per conſenſum affectis malagma. 683
Nicerati errhinum medicamentum quod naribus atractũ morbum regiũ purgat. 725
Nili collyrium diarhodon, hoc eſt ex roſis. 331
Nutritio quid vocetur. 693
Nyctalopum, hoc eſt luſcioſorum remedia. 361

O

Occiput non facilè exuritur à ſole. 110
Ocularia pharmaca quæ ſint & quibus prædita eſſe debeant. 292. & 293
Oculares compoſitiones liquidæ. 307
Ocularię compoſitiones plurimæ, variis oculorum morbis inſcriptæ. 314
Oculi albuginibus remedia. 360
Oculi prolapſus remedium. 330. & inde
Oculis conuenientia medicamẽta arida. 299
Oculis obuenientes fluxiones quam victus rationem requirant. 350
Oculis purulentis remedium. 329
Oculis ſcabris remedia. 357
Oculis ſuffuſis pharmaca quæ conueniant. 298
Oculorum affectiones qualia medicamenta requirant. 274

Oculorum cruentatorum remedia. 356
Oculorum fluxione calida tentatorum remedia. 352
Oculorum ex inflammatione dolentium remedia. 354
Oculorum oblitiones. 153
Oculorum pterygiis remedia. 360
Oculorum tumores ex plaga orti qua ratione curentur. 357
Oculorum tunicis induratis quæ conueniãt medicamenta. 297
Oculorum valetudini tuendæ aridum pharmacum Galeni. 301
Oculorum vlcera quomodo curanda. 290
Oculos imperturbatos conſeruantia collyria. 342
Odorata ſtomacum roborant. 656
Oleum lucernarum eſt partium tenuium. 18
Ophiaſis vnde naſcatur. 4
Opium inſigniter ſtupefacit. 759
Ophthalmia quid ſit. 287
Ophthalmiæ curatio. ibid.& 288
Organa vocis quæ ſint. 537
Ori adhibenda pharmaca qualia eſſe debeant. 442
Ori deſtinata pharmaca quem habeant ſcopum. 439
Oris cruſtarum curatio. 486
Oris tunica rarior eſt ac mollior quàm cutis

quæ totum corpus ambit. 441
Oris vitiorum remedia. 481
Oris vlcera (aphthæ vocantur) quomodo curentur. 517
Orthopnœæ qualis curatio. 619
Orthopnoici qui dicantur. ibid.
Orthopnoicis remedia. 624 & 625
Oxidorcicum hoc eſt viſum exacuens collyrium ex hæmatite. 342
Ozæna vnde fiat & eius curatio. 257
Ozænarum remedia. 258. & 260

P

PAeonium, catapotium Andreæ. 733
Palpebrarum aſpritudinis curatio. 285
Palpebrarum pilis pungentibus remedia. 313
Palpebrarum ſcabris affectionibus quę conueniant pharmaca. 297
Palpebris ſycoſis remedia. 345
Panchreſtos Eraſiſtrati. 308
Panchreſtum Athenipion. 349
Panchreſtus compoſitio. 615
Papularum menti ſicoſas eruptiones curantia. 382
Parotides vnde fiant, & earum curatio. 216

Paſtilus hepaticus. 706
Paſtillus ad ictericos. 725
Paſtillus ſplenicus. 733
Pediculi in capite vnde naſcantur. 73
Pediculorum remedia. ibidem
Pericalamitis, dicitur calami cortex. 40
Peripneumonicis remedium. 575
Peripneumonicis faciens malagma. 685
Phaon medicamentum. 318
Phanion Neapolitæ. 323
Phanium Serapiacum. 324
Pharmaca nihil ſunt per ſe niſi vtentẽ rectè fuerint adepta. 499
Pharmaca nonnulli viginti aut etiam triginta annos ſuam vim retinent. 11
Pharmacis fortibus quando vtendum & quomodo. 280
Pharmacorũ compoſitio quam requirat curam. 50
Pharmacorum vehementia pro conſtitutionis affectuum proportione ſemper augenda eſt aut minuenda. 464
Pharmacum vnum nõ poteſt eſſe ad multas affectiones optimum. 654
Philadelphium compoſitio. 325
Philonis anodynon. 754
Philonis antidotus mirificè ſemel tantũ exhibita hepatis intemperiem ſanat. 700
Phloginon medicamentum. 315

Phenix Apollonij collyrium. 339
Phoſphoros compoſitio. 317
Phthiſicis remedium. 591
Pilorum affectiones quæ ſint. 3
Pilos attenuantia pharmaca. 67.& 68
Pilos corrumpentia pharmaca. 62
Pilos ſubnigros facientia. 50
Plethora quid & quomodo fiat. 109
Podagra quid ſit vndeq; fiat. 808
Podagræ curatio. 809
Prodicis prolabentis remedia. 791
Polyarchion malagma. 685
Polypodes quid & quomodo curentur. 257
Polypodum remedia. 260
Pompholix lota nulli pharmacorũ mordacitatis expertium, inferior eſt. 277
Potio ad ictericos. 723
Potionis hepaticis conuenientes. 312
Potiones hydropicis. 731
Præcordiorum doloribus malagma. 682
Præcordiis inflammatis malagma. 683
Priapiſmus quid ſit,& vnde fiat, & quomodo curetur. 796
Proteus collyrium. 348
Proteus excoriatorium emplaſtrum. 397
Pſilotra medicamenta. 65
Pſittacinum collyrium. 330
Pſoricum Aëlij. 303
Pſoricum collyrium. 349

Pſydra

Pſydraciorum curatio. 101
Pterygiis oculorum remedia. 360
Ptiloſeos curatio. 358
Pudendi affectuum remedia. 795
Pudendorum vlcera qualia requirant remedia. 794
Pueri maximè frequenter ſingultiunt. 660
Pulmonis vlcerationum remedium. 575
Punicorum malorum tres differentiæ. 459
Purgatione quando vtamur. 440

Q

Quartanis commodum catapotiũ anodinum. 610
Quinque folium ab aliquibus eupatorium dicitur. 406

R

Ratio & experientia velut iudicãdi inſtrumenta nobis à natura data ſunt. 628
Raucedo multis de cauſis fit. 536
Raucedinis remedium. 573
Regij morbi differentiæ. 722
Reiectio cibi vnde fiat,& quomodo. 653
Renum affectionibus remedia. 800
Rhinema collyrium. 341
Rhinion Phædri. 308.& 309
Rhœadum remedium. 338
Ructu acido affectis remedium. 671

S

SAcrificuli confectio. 584
Sanguinẽ mingentibus remedium. 596
Sanguinem reiectantibus arteriacæ. 558
Sanguini reiectationis curatio. 592
Sanguinem reiectantibus remedia. 594
Sanguinis ex auribus eruptioni remedia. 224
Sanguis è naribus erumpens qua ratione ſiſtatur. 268
Scylatium compoſitio. 323
Sedis vitia difficilia curatu ſunt. 786
Sedis vitiorum remedia. 787
Sereos facultates. 704
Sicula, colicæ. 770
Singultus ſtomacho varijs de cauſis accidit. 653
Singultus ſtomachi remedia. 658
Singultientium remedia. 678
Sphericum Triphonis collyrium. 345
Spheritis dicitur cupreſſus quæ pillulas producit. 34
Sphendamni id eſt aceris radix quã habeat facultatem. 706
Sphragis compoſitio. 321
Sphragis Neapolitæ. ibidem
Sphragis Paccij. ibidem
Splen actionem habet toti corpori communem. 729

Splen à natura celerrimè indurari ſolet ſanguinem in venis ipſius obturato. 728
Splen obſtructus qualia requirat pharmaca. ibidem.& 729
Splenem tumentem eliquans & conſummãs paſtillus. 733
Splenis affectionibus induratis remedia. 736
Splenis inflammationibus recẽtibus epithemata & emplaſtra. 735
Splenici qui propriè dicantur. 730
Splenicis facientia amuleta. 744
Splenicis cataplaſmate eadem imponuntur quæ hepaticis. 743
Splenicorum remedia. 682.& 685.& 730
Splenicis tumorem eliquans epithema. 738
Staphylomatum curatio. 360
Staphylomatum remedia. 329
Sternutatoriorum compoſitiones. 174
Stomachi varię ſunt affectiões atque omnes ferè in totum ex cruditate oboriũtur. 670
Stomachi affectus qualia requirant medicamenta. 628.& 629
Stomachi affectionum curatio. ibidem
Stomachi ardoribus remedia. 652
Stomachi ſubuerſio quid,& vnde fiat. 648
Stomachi ſubuerſionibus remedia. 650
Stomachi ſubuerſionibus voluuloſis remedia. 655
Stomachi

Stomachi ſupinitas vnde fiat. 648
Stomachicæ confectiones. 637
Stomachica Galli 646
Stomachica ab Aſclepiade conſcripta. 648
Stomachici qui dicantur. 637.& 638
Stomachicis qui ſibi conueniant. 675
Stomachus roboratur odoratis. 656
Stomatica pharmaca omnia,quomodocũq; parata,iuxta propria tẽpora oportuna ac commoda fiunt. 465
Stomatica pharmaca quæ propriè vocentur. 467
Stomaticorum pharmacorum quis ſit ſcopus. 439
Stomaticorũ pharmacorũ cõpoſitiões. 459
Stomaticum medicamentũ ex nucibus. 447
Stomaticum ex nucibus medicamentum à Galeno inuentum ibidem. 448
Stuporis dentium remedia. 421
Succi omnino corrumpuntur,ſi abſque melle reponantur. 496
Suffuſionum curatio. 360
Suffuſis oculis conuenientia pharmaca. 298
Sugillatorum remedia. 364
Supinitas ſtomachi vnde naſcatur & quomodo curetur. 653
Surdaſtri qui ſint. 233
Surditatis remedia. 238

Sycoſes quid ſint. 291
Sinanchis conueniens ſtomaticum. 473

T

TEmporum doloris remedia. 129
Thalaſſerum collyrium. 343
Tapſiæ vis poſt annos multos exoluitur. 9
Theodotium Phlacianum Harpocratiũ inſcriptum. 323
Therinum collyrium. 328
Thoracis vtilis antidotus. 697
Tridacine dicitur lactuca ſylueſtris. 113
Tofi articulorum. 809
Tonſillis inflammatis remedia. 477
Trichiaſis remedia. 312
Trypherum collyrium. 326
Tunica oris rarior ac mollior eſt, quàm cutis quæ totum corpus ambit. 441
Tuſsi recenti catapotium. 581
Tuſsis remedia. 583

V

VArus, græcè ionthos dictus, quid ſit 378
Varorum curatio. ibidem
Varis calloſis remedia. 380

Venæ ſectione, purgatione clyſteribus & inedia quando vtendum. 440
Veſicæ affectuum remedia. 800
Vini facultates. 699
Viride collyrium. 330
Viſcerum doloribus malagma. 684
Viridia emplaſtra. 395
Viſui obtuſo faciens collyriam. 343
Viſum exacuentes compoſitiones. 309
Vlceroſæ, puſtulæ quomodo curentur. 101
Vlcera oculorum quomodo curanda. 290
Vnde fiat priapiſmus, quid ſit & quomodo curetur. 795
Voci interceptæ remedium. 172
Vocis organa quæ ſint. 537
Vomentibus cibum remedia. 650
Vomitus iſchiadicis auxiliatur. 655
Vomitus ob imbecillitatem grauati ſtomachi oborti, qua ratione curentur. 653
Vomitus voluuloſi vnde fiant. ibidem
Vox intercepta & vox rauca differunt ſola magnitudine. 537
Vox rauca multis de cauſis fit. ibidem
Vox intercepta ad plures cauſas ſequitur. 536
Vrinam ciens confectio. 709
Vrſa informem quandam velut carnis molem parit. 41
Vtſi vua quid. 601

Vteri

Vteri affectuum notæ & remedia. 797
Vteri ſuffucationibus remedium. 669
Vua non eſt pars aliqua oris ſed affectio. 493
Vuæ paſſæ facultates. 698

FINIS.

CAPITA PRIMI LIBRI.

De alopecia, caluicie, & ophiaſi. Cap. I.
De defluuio capillorum. Cap. II.
De tincturis capillorum. Cap. III.
De pharmacis pilos corrumpentibus. Cap. IIII.
Quæ pilos attenuant. Cap. V.
De furfuribus. Cap. VI.
De phthiriaſi, hoc eſt morbo pediculari. Caput VII.
De Achoribus, hoc eſt vlceribus capitis manantibus. Cap. VIII.
Ad pſydracia & achoras, puſtulasq́; vlcerosas, helcydria græcis appellatas, & eruptiones in capite. Cap. IX.

CLAVDII GALENI PERGAMENI

DE COMPOSITIONE

pharmacorum localium ſiue ſecundum locos, liber primus Iano Cornario medico, interprete.

* **

QVOD non ſolum affectus qui curatur curationē ipſam indicet, ſed tum ipſius ægri temperamentum, tum affectæ particulæ natura, nō parum illam ſimul demonſtret, idipſum ſanè ante in curandi methodo docuimus: quemadmodum etiam quomodo quis ex ſimplicibus medicamētis per ſe compoſitum aliquod faciat, compendio quidem in illa ipſa methodo, fuſius verò in ſeptem libris ante hunc itē editis, totius diſciplinæ adhibita ratione oſtendimus. Nunc verò quomodo quis per ſe ex methodi ratione pharmacorū compoſitiones præparet, ad ſingulas corporis partes

a

conuenientes,& quomodo à prioribus medicis inuentis rectè vtatur, percurrere propoſitũ eſt,à capite initio facto velut omnes etiam ante nos Medici fecerunt. Accidunt autem capiti plurimæ affectiones cum reliquis omnibus partibus communes: verùm capillorum affectionem cum paucis cõmunẽ habet:proptereà quod piloſum eſſe iuxta primam rationem non multis ineſt. Generatio enim pilorum eadem eſt quæ terræ naſcentium, quẽadmodum in libris de temperamentis eſt demonſtratum. Quemadmodum enim ex iſtis quædam arte & arbitrio agricolæ: quædam verò iuxta naturales cauſas proueniunt: Eodem modo & in animalium corporibus contingit,quũ aruo quidem alicui triticum, aut hordeum, aut aliud quoddam cerealium ſeminum, in ſe inſita habenti,caput adſimiletur. Aliis verò herbis quæ iuxta humidiores regiões proueniũt,reliqui totius corporis pili ſimilem generationem habeant: non enim ſecundũ primam rationem,ſed per accidens quoddam natura eos generare ſolet. Et pili quidem palpebrarum ac ſuperciliorũ non paruam vtilitatem animalibus exhibent, velut alibi eſt oſtenſum: menti verò & pudendorum pili minoris vtilitatis gratia producti vidẽtur. Quapropter etiam affectiones pilo-

lorũ in oculis & ſuperciliis,præcipuè nos ad curã ſui ipſarũ impellũt:ſecundũ verò locũ capitis capillorũ affectiones habẽt, deinde menti & pudendorũ.Sunt autẽ pilorũ affectiones,perfecta perditio, & coloris ipſorũ alteratio,velut in vitiligine alba, Leuce græcis appellata, fieri conſueuit. Ad hæc etiã in alopeciis & ophiaſi nõ modicũ atque indecorum detrimentũ ſimul capillis accedit.Quidam igitur promiſerũt veluti has, ſic etiã incipientem caluiciem, ſe ne augeſcant prohibituros:ſunt autem qui hoc impoſsibile eſſe dictitãt,Itaque ad alopeciarũ & ophiaſis curationẽ progreſsi, pharmaca ſcripſerunt per quæ perfectam ipſarũ ſanationẽ pollicentur. At verò plerique medici ex ipſorum vſu aliquando nõ ſolum ſucceſſu longè fruſtrantur, ſed etiam vehementer nocent, vt affectio ipſa incurabilis reddatur:quod ſanè ipſis etiam circa alia pharmaca cõtingit,quibus citra methodi rationem vtũtur. Ego verò id quod Hippocrates præcepit,in artis operibus facere ſemper annitor:nimirũ vt quod auxilii loco adhibetur,velut ille ſcripſit,iuuet vel certè non noceat. Quod verò pharmacorũ citra methodũ vſus nõ ſolũ nõ proſit,ſed frequẽter etiã obſit,ex illo ſanè diſcere, licet,iam verò ordiẽdi,quod propoſuimus tẽpus adeſt.

De Alopecia, Caluicie & Ophiaſi.

CAPVT I.

QVemadmodum plantæ aliquæ ob humoris inopiam reſiccatæ corrumpuntur, aliquæ verò ob humoris alieni ab ipſarũ natura attractionẽ: eodẽ modo & capilli aut propter humorum ex quibus nutriri conſueuerunt inopiam, aut propter eorundem vitiationem corrumpũtur. Et propter inopiã ſanè humorũ caluicies contingit, propter vitiatos verò humores Alopecia, & Ophiaſis,. Vnũ quidẽ ambæ ſecundũ morboſam affectionem malum, nomina autẽ iuxta figurã habentes diuerſa: ſerpenti enim ſimilis læſa capitis pars in ophiaſi apparet. Alopecias autem ob id appellatas fuerũt quod vulpibus frequẽter accidãt. Nos autem propter quid ſic appellari contingit non quærimus, vnde verò oriãtur cauſam quærentes, eam ipſam humorum vitiatorum redundantiam comperimus. Quales autem tandem ſint corrupti humores, ex colore cutis capitis cognoſces: aliquibus enim mutata albidior apparet, aliquibus nigrior, aut pallidior. Quare in iſtis primum totius corporis purgationẽ adhibebis, aut pharmaco pituitam ducente exhibito, aut quod bilẽ pallidã, aut nigram trahit, coniectura redundantis humoris ex

col

colore cutis facta. Ego verò ſemper per hieram purgaui, aliquãdo veratro nigro adiecto, vbi atræ bilis expurgare volui humorem, aliquando ſcãmonia, ſi amara bilis purganda eſſet: ſi verò pituitoſiorẽ exuperare coniecissem humorem, nihil ammiſcui. Tales enim preſertim ex capite, hiera ex colocynthide purgare conſueuit, ſimulq́ue cum his etiam alios quoſdam humores, etiam ſi ſcammonia, aut veratrũ nigrũ, aut epithymũ non addatur. Quin & ex aloë catapotia quę tum ſcammoniam tum colocynthidem admixtam habent, commodius ita affectos purgare ſolent. Cæterũ poſt totius corporis purgationẽ, Apophlegmatiſmis pituitã è capite detrahere præſtat, atq; deinde localibus auxiliis vti: de quorũ cõpoſitione dicturũ me hoc opere recepi. Oportet enim velut in aliis, ſic & in his affectioni mederi, cuius acceſsio ſiue ſymptoma eſt vitiatus capillus. Siquidẽ igitur vitiatus humor circa vnũ locum fuerit collectus, ſcopus medendi erit vt is quàm celerrimè euacuetur, prius quàm ab ipſo cutis in quendã malum habitum deducatur: tãtum vt etiam ſi quis vitiatum ipſius humorem euacuet, & boni ſanguinis influxũ præparet: is adeò etiam à malo in ipſa habitu prius inducto corrumpatur. Si itaque vitiatum humorem in cute

euacuare volueris, diſcuſſoriis pharmacis opus habebis. Atqui contradicet forſan aliquis, communem ſcopum in omnibus affectionibus quæ ex influxu humorũ fiũt, conteni ac ſubuerti ratus: repelli ipſos debere aſſerens partem refrigerando ac adſtringẽdo, nõ attrahi calfaciẽdo: eſſe autem diſcuſſoria omnia facultate calida. Et certè affirmamus nos quoque verè hæc dicta eſſe: Incipientes enim ophiaſes & alopecias per huiuſmodi pharmaca prohibere oportet ne augeſcant: non tamen principium ipſorum alopeciam aut ophiaſin appellari, ſicut neq; pſoram aut lepram iam appellamus quæ ex lichene orditur. Ego itaque quẽadmodum noſtis, etiam iam factas alopecias aliquãdo ſola purgatione ſanaui, nullo amplius medicamento poſt ipſam ad locum affectum admoto vt autem ampliorẽ eius rei experientiam facerem, ex eiuſmodi quopiã ſucceſſu ſum impulſus. Adoleſcens quiſpiam bonæ habitudinis & exercitiis adſuetus hanc affectionem in capite habebat: erat autem ſatis familiaris mihi, vt diætam ipſius qua iam per tres aut quatuor menſes vſus erat, probè noſſem, explebat enim ſe quotidie fermè fungis. Hunc itaque ſola hiera ex colocynthide purgaui, bis in quinque diebus: in prima ſanè purgatiõe quatuor ex ea drachmis,

mis,in ſecũda quinq; exhibitis. Prius quàm verò ad has purgationes peruenirem, catapotia ex aloë vndecim ei præbui ciceribus ferè magnitudinem parem habentia. Habent autem catapotia hæc. Colocynthidis partem vnam,aloës & ſcammoniæ vtriuſq; partes duas,his ego vnam partem ſucci abſinthii addo. Antea verò etiam maſtichen chiam & bdellium adieci,Hoc enim modo, Quintus vtebatur. Verùm propter quid ea reiecerim poſtea, alio ſermone explicabitur,quem in compoſitionis purgantiũ pharmacorum libros reſeruo. Quũ igitur poſt has tres purgationes homini pituitam è capite deducere per apophlegmatiſmos vellem,atque deinde pharmacum quoddã ad affectam partem adhibere, contigit ipſum de repente in profectionem quandam ablegari: in qua quũ boni ſucci cibis, de quibus à me inſtructus erat,vteretur, poſt dies fortè viginti rediit ab affectione circa capillos penitus curatus. Ex hoc ſanè ſucceſſu incitatus ego, quum in aliis eandem curationẽ feciſſem, expectaui vt viderem quid citra pharmacorũ ad caput adhibitionẽ, eſſet ſequuturũ. Curati ſunt itaq; omnes hoc modo,nõ tamen in iam inueteratis huiuſmodi experientiæ periculũ feci. Difficulter enim eluũtur in his cuti impacti, ſeroſi humores,

multò verò magis in his quibus iam ipſa cutis ad malum habitum peruenit deſperanda eſt per ſolas purgationes curatio. Atq; hæc quidẽ neceſſariò præfatus ſum. Cæterùm de pharmacis affectioni huic cõmodis iam dicere incipiam. Euacuatiua igitur omnino eſſe oportet ipſa affligentis humoris, verũ euacuare nihil poteſt quod nõ diſcutiẽdi vi ſit præditũ, eam verò vim citra calefactionem habere nõ poteſt. Sed ſi quidem ex vehementer calfacientium numero fuerit, cutem exuret: quod ſi verò nõ vrat, in principio quidẽ præclarè iuuabit, progreſſu verò tẽporis cuticula capitis ſuper reſiccata talis euadet, qualem in caluis videmus. Nõ tamẽ ſimpliciter moderatè calidũ eſſe pharmacum oportet, intra videlicet fines ſcopi propoſiti retentum. Nam & tenuium partium ipſum eſſe conuenit, quod ſanè in altum ſit progreſſurum, vnde radices capillorum generationis ſuæ principiũ habent: & vi qualẽ diximus præditũ: propterea quod craſsior ſit & durior capitis cutis, & ob id medicamento opus habeat efficaciore. Itaq; ſi ſupra hoc quòd vitiatos humores diſcutiat, etiã idoneũ ſit ad bonũ ſanguinẽ adtrahendum, velut eſt thapſia, optimum ſanè pharmacũ eſt cenſendum. At verò quũ thapſia lõgè calidior ſit quàm affectioni ſit ex vſu,

mer

Thapsia, optimum medicamentum discussivum in Alopecia.

Thapsia non esse sola in Alopecia.

meritò eius adhibitionem per ſe vitamus: exulcerationes enim in cute excitare cõſueuit,& omnino quoſdam inflammatos tumores,qua propter neceſſariò quædã quæ eius vehemẽtiã mitigent admiſcemus. Idipſum verò ceratum ex oleo apparatum præſtare poteſt.Sit autem tenuium partium oleum quale eſt Sabinũ,præſtat item moderatè eſſe vetuſtum. Ad hanc rem confert item oleum cicinũ,quod mox ab initio eiuſmodi naturam habet,quali præditum eſt Sabinum inueteratum. Quod ſi neutrũ horũ ad manũ ſit,ex reliquis græcis oleis citra olearum germina apparatis quodcunque tandẽ admiſcemus,præſertim ſi ſit vetuſtũ. Perſpicuum itaque eſſe opinor oleum ex Iberia, aut Hiſpania,aut quomodocũque quis eam appellare velit,fugiẽdum eſſe,itemq; quod ex oliuis nondum plenè maturis apparatur, Omotribes & omphacinum à græcis appellatum. Vſus ſum autem & ſola thapſia vehementi eius facultate larga atque ammixtione exoluta. Verùm noſſe operæpretium eſt circa thapſiæ vſum,maximam differentiam eſſe recentis ad vetuſtiorem. Vis enim huius pharmaci poſt annum multum exoluitur,atque amplius adhuc poſt duos annos, auſimque ferè dicere inutilem penitus eius vſum ad trienniumprogreſſæ. Eius igitur

ætatis animaduerſione habita imparē aquæ modum admiſcebis. Ad recentem enim plurimum aquæ addes, eamque ſæpe ſingulis diebus illines: ad eam verò quæ per tempus imbecillior reddita eſt, minus adfundes, quo & ob craſsitudinem diutius adhærere, & propter liquiditatem non ſtatim defluere contingat. Quin & quum compoſitum pharmacum paras quod thapſię ammixtionē requirit, quale eſt quo ego aſsiduè vtor, non æquale ſemper pondus thapſiæ ammiſcebis, ſed quãtum pro tempore ætatis eius conuenit, tantum ipſum pondus augebis. Cæterùm de hac tota re paulò poſt diligētius quum ad compoſita peruenero explicabo, vbi prius ſimplicia pharmaca affectioni huic familiaria recenſuero. Etenim ex his quæ fortiter calfaciunt eſt euphorbiũ: quæ autem ſufficienter, laurinum ſiue oleũ ſiue vngentum, aut quocunque tandem nomine id appellare velis. Nam & his vnà cũ calfaciendi ac diſcutiēdi facultate ineſt vis adtrahendi ſanguinem in locum ab ipſis calefactum. Licet igitur ipſis per ſe vti, euphorbio quidem in oleo trito ac leuigato, laurino verò ſolo citra alterius ammixtionem illito: ſi tamen nimis fluidũ appareat, parũ ceræ addatur. Quũ verò multò calidius ſit recens euphorbiũ, ſi quidē eo quod

duo

duorum aut trium annorum eſt veteris, ad libram vnam romanam olei, euphorbii vnciam vnã iniicies, quæ ſanè duodecima olei pars exiſtit, recenti verò euphorbio parcè vtaris, quàm minima eius parte primũ ammixta, aut etiam ceræ vncia vna inſuper addita, quo videas quantum hominem excalefaciat: licebit enim tibi vbi rurſus vti voles, denuò addere ſiue oleum ſiue cerã malis. Eodem modo etiam thapſia vtendũ eſt, omnibusq; fortibus medicamẽtis. Peccatum enim infrà modũ nullum detrimẽtũ affert, ſuprà verò aliquando exaſperat & exulcerat cutem, inflammationẽq; ſuſcitat. Atqui etſi in ſequẽtibus cõpoſitis pharmacis quãdoque euphorbium, aut thapſia ſcribatur, pondus ipſorum in vigore exiſtentium nõ veterũ intelligere oportet. Valde enim vetuſta omnino fugere oportet, nõ ſolum in his pharmacis, ſed omnibus etiã aliis, quę videlicet ſucci & liquores, & flores, & folia, & fructus, & radices, & ſemina exiſtũt, quãdo ſanè etiã Metallica ipſa per lõgioris tempo ris ſitum vires ſuas amittãt. Vtimur tamen quibuſdã pharmacis viginti aut etiam triginta annorũ: propterea quod nõdum vergentẽ omnino habeant ætatẽ: alia enim aliã tum vigentẽ, tum vergentẽ ſeu inclinatam ætatem habẽt, atque etiã ſi ita dicere libeat

ſen

ſenectam. Vnũquodq; autẽ propriũ vigorem his qui ea ſæpe viderũt indicat, tum ex odore, tum ex guſtu, aliquando etiã ex colore, & ſecũdum craſsitiẽ cõpage. Quemadmodum in aliis omnibus pharmacis non ſolum quòd calefaciant operæpretium eſt cognoſcere, ſed & quãta diſtantia quãtoq; ordine id faciãt. Sic item in his quæ alòpeciis cõferũt pharmacis noſſe oportet quòd calidiſsimũ quidem ex eis eſt euphorbium, Eo autem minus calidum eſt thapſia, poſt thapſiam autem ſinapi & naſturtium. Iuxta alium autẽ modum limnitis nulli horũ ſecundum eſt, habet autem præter hanc duas alias appellationes: nam & Adarcium & Adarce vocatur. Poſt hæc ſuccedunt ſulphur, & nitri ſpuma, ipſumq; nitrum molle vſtum, & quod Berenicarium appellatur, quemadmodũ & Aphrolitrũ album, leue, ac laxum, quod nullam in ſe terreã *aſperitatẽ habet. Deinde veratrũ vtrunque & erucæ ſemen, & laurinũ ſiue oleũ ſiue vngentũ velis appellare. ad hæc alcyonium vtrũque vſtum & nõ vſtum: præſtat tamen vſtum: & calami radices itẽq; cortex, ambo vſta. Quin & pix liquida, & cedrinũ quod aliqui cedriam appellant, & muriũ ſtercus, vrſæq; adeps: præſtat autẽ ſi vetuſtior extet, quãquam etiã hyenæ, leoniſq; ac parda-

** Alias craſſitiem*

lis

lis ac anſeris adipes cõueniunt,& quicũque tenuiũ partiũ ſubſtantiã habent,quo promptè in cutis profundũ penetrare queãt, atq; ad radices vſque capillorum pertingãt. Sed & amygdalæ amaræ totæ vſtæ commodæ ſunt,& thus aceto acerrimo ſubactũ. Subactum autẽ intellige quum pluribus diebus & maxime ad ſolẽ frequẽter cum acri aceto ſit cõtritum. His itaq; omnibus pharmacis licet vtaris,ad fortia quidẽ cerato liquido addito,debilibus verò oleo laurino imbutis. Et inueteratas quidẽ ac difficulter curabiles cum fortibus perſanare conaberis, incipientes autem & paruas cum debilibus.

Ad Alopecias compoſita.

CAeterum pharmaca cõpoſita,quæ partim à prioribus medicis qui alicuius æſtimationis fuerunt,magnopere ſunt laudata,partim vero à nobis ipſis per longam experientiam ſunt examinata ac probata, eiuſmodi exiſtũt. Euphorbii,thapſiæ,laurini,ſingulorũ drac.2.ſulphuris viui, veratri vtriuſque drach. vnã, neque refert albo an nigro veratro quod ad manũ ſit vtaris. his ammiſce ceræ drach.16. laurino aut cicino aut veteri oleo liquefactas, vtereque hoc vt fortiſsimo pharmaco, ad inueteratas & ægrè curabiles alopecias. His etiã aliquando naſturtii drach. vnam, aut alcyonii vſti drach-

drach. I. ammiſcui. prȩſtat autẽ in hũc vſum alcyonium quod durius eſt & magis aſperum. Quod ſi thapſia nõ adſit, pro ipſa tantum põdus ſeminis naſturtii aut erucæ addes, aut ipſum adeo naſturtiũ. Si verò laurinum non habeas bonum, picem liquidam adde: laurinum nanque picem liquidam nõ multum excellit, thapſia verò reliquorum reſpectu maximũ exceſſum habet. Hoc ſanè pharmacũ omnium quæ ad hãc affectionem efficaciter faciunt fortiſsimũ & valentiſsimũ eſt, quando videlicet affectio ægre recipit curationem. Quæ enim parua eſt & incipiens etiamnum, ſola purgatione ſanatur, & per ſingula quæ recenſui ſimplicia vſta, laurino aut cedrino, aut liquida pice, aut cicino vel veteri oleo excepta. Ammiſcui etiam aliquãdo mel pro cerato, minori tamen copia & pondere, neque peius euaſit pharmacũ. Porrò quæ ex adipibus cõponuntur modica item thapſia ammixta, ſimiliter proſunt, præſertim ſi euphorbiũ & adárciũ addatur. Sit autẽ adeps trium generũ leonini, pardalii, & hyænæ, cuiuſque pars vna. Si vero hyænæ adeps nõ adſit, ſufficit præſentibus reliquis duobus vti, anſerino ammixto: Si vero omnes quatuor habeas, ſimul omnes miſcebis, addito inſuper ſi adſit vrſino. Ad totã verò eorũ molem duode-

cimam

cimam thapſiæ aut euphorbii partē addere ſatis eſt: aut ſi omnino fortius facere velis, ambo addes: nam & per experientiam hæc ipſa pharmaca efficacia ſunt iudicata. Maioris enim experiētiæ habendæ gratia, petentibus ſubinde medicis à me amicis, ſingulis aliud atque aliud eorũ quæ experientia cognita habui, rudi modo digeſtũ exhibui, & reperta ſunt ſanè plurima ex eis optimè cōducentia. Verùm ante omnia methodi meminiſſe oportet circa eorũ vſum, quæ communis in omnibus præſertim fortibus pharmacis exiſtit, quare etiã ſæpe eius mētionē facio, vtpote in qua magna omnino vis ſita eſt. Qui enim ſingulis fortibus pharmacis vtitur, in principio quidē ipſa molliora adhibebit, ammixtione videlicet eorum quæ vires ipſorũ exoluunt: qualia ſunt oleum & cera, & ex ſimplicibus quæ diximus debilia, velut eſt thus, & calami cortex ac radices exuſtæ, & amygdalæ amaræ, & quæcũque eius generis exiſtunt. At verò poſt primum vſum quũ iam ſecundo adhibere voles, intueri oportet qualem alterationem in affecta particula prius admotũ pharmacũ fecit, atq; illius reſpectu aut vehementiam facultatis eius lenire, aut augere. Velut in hac quã iam tractamus affectione, primum quidem capillos nouacula tollere oportet,

Modus utendi fortis pharmacis in Alopecia.

dein

deinde affectam cutē per linteolum neque aſperā neq; molle nimis cōfricare,ac videre ad quātū ruborē per huiuſmodi molimē ac cōfrictionē peruenit. Magnā enim ſpem ſucceſſuræ curationis tibi iniiciet, ſi per modicas defrictiones rubefiat, quæ moderatæ affectionis ſignificatio exiſtit. Si verò per multas tandē, grauiorē tum affectionē, tum curationē indicat, præſertim quū quædam cuticulæ etiamſi multū confrices nō rubefiant. Manifeſtū igitur eſt has omniū difficillimè curari, ſicut cōtra facillimè, quæ facile rubeſcūt: quæ vero inter has medio modo habent, tantū inter ſe differūt, quantum vel ad peſsimas vel moderatiſsimas accedunt. Atq; hæc quidē obiter & extra propoſitū dicta ſunt, quāquam nō omnino præter rem ſint. Rurſus itaque ad id quod propoſitum erat reuerſus methodi te cōmonefaciā quam vſus pharmacorū requirit. Poſt primam igitur pharmaci cuius vſum elegeris adhibitionē, intueri conuenit primū quidē. An etiā ante cōfrictionem cutis colo[ra]tior appareat: deinde autem an cum pauciore quàm prius frictione, aut an cum æquali quidem, magis tamē quàm prius rubicunda fiat. Præ omnibus verò animaduertere oportet ne in fortiū pharmacorū admotione cutis vltra quàm cōuenit concaleſcat, id quod

tum

tum ex colore ipſius, tum digitorum tactu deprehẽdes. Colore nanque flauior apparebit, & digitorum cõtactu ſatis calidam cognoſces. Horum itaque animaduerſioné habere oportet: periculũ enim eſt iterũ atque iterũ repetito eorũ vſu, cutem exuri. Quare ad molliora tranſeundum eſt, aut eodem vtendùm quidem, ſed cerati, aut adipis, aut liquoris cuiuſdam oleoſi ammixtione, vi ipſius exoluta. Vtendũ eſt & olei calidi dulcis irrigatione, & cataplaſmate ex pane, fomentisq; & ſcarificationibus ac cucurbitis, & ceratis, viriũ itém refectrice diæta. Cæterùm perſeuerãte affectione vtendum eſt aſsidua raſura, & rubificatorio ex ſinapi velut eſt prædictum, itemq; frictionibus præſcriptis, & ſequẽtibus diebus illita pice aut oleo cedrino, & poſt confrictionem ſcarificationibus. Quidam vero aciculas colligantes hoc modo vt aciem ad cutem vergentem habeant, per ipſas cutem compungunt. Verùm poſt rubificationé per defrictionem inductam, & poſt ſcarificationem, pharmacis quæ ex alto euocare ac meatus trãſmutare poſſunt, Metaſyncritica Græci appellant, vtemur. In omnibus auté cõmunis ſcopus hic ſit, vt in aëre calido pharmacum ipſum adhibeamus, & maximè ſi fieri poſsit in loco inſolato, qui non habeat au-

ram ipſum perflantem, hyemis autē tempore præſtiterit in balneo his pharmacis vti.

De pharmacis cōpoſitis ad Alopeciæ affectionem à ſenioribus medicis conſcriptis.

HEras quidem igitur in ferula iuxta dictionis ſeriē ſic ſcribit: Alcyonium quod aſperius eſt vſtum ac cum oleo tritū ac leuigatū loco illinito, ſit autem oleum maxime ex lucernis acceptū. Hæc quidem ſunt Heræ verba: Verū noſſe oportet medium eſſe viribus hoc pharmacum, & propterea ad medias magnitudine alopecias curandas ſufficiens. Moderatum equidem pharmacum eſt ſi calami radicem aut corticem, aut amygdalas amaras, aut eius generis quippiā vſtum cum oleo cōmittas. fortia verò ſunt quæ ex euphorbio & thapſia & adarco apparantur. In medio vero iſtorū eſt alcyonium vſtum; ſed & ipſum moderatius redditur oleo ammixto, fortius verò liquida pice aut laurino affuſo. Miſcetur item prædictis adipibus, & ſanè ego cuidam qui ad hanc affectionem vrſino adipe vſus erat, nec quicquam profecerat, alcyonium ammiſcere conſului, à quo poſtea breui ſanus euaſit. Cæterū oleum lucernarū nō ob aliam rationē aptum eſt, quàm quòd magis tenuium partium exiſtit, id quod ipſi ex lucerna in qua veluti coquitur accedit, fitque;

tum

tum veteri, tum cicino adſimile, veluti ſi etiã aliàs ad ignem oleum velis calefacere. Itaque & ſordes quæ in candelabris liquido luto ſimiles gignũtur, his qui apud nos ruri degunt cognitæ ſunt, ad vlcera in medio digitorũ pedum curãda efficaces, quæ vlcera frequenter illis oboriuntur propter illuuiem & negligentiã perluendi ea ſingulis diebus. his itaque ſordibus lutoſis conſului cuidam rurali alopeciã quam ſcalptã mihi oſtẽderat illinire, vnà cum aſsidua loci raſura: qui ſanè ab ipſis perſanatus, etiã alios tentauit hoc modo curare, vtpote qui putaret omnẽ alopeciã ab hoc pharmaco poſſe curari. Verũ ego quũ moderatã eius affectionem eſſem intuitus, ſperaui ipſum quidem per illas ſordes ſanitatem conſequuturum.

Aliud compoſitum pharmacum Heræ pueris aptum.

ALiud autẽ deinceps pharmacum Heras poſt præſcriptum, iuxta ſeriem dictionis hoc modo ſcripſit: Seminis erucæ, partem vnam, naſturtii, partem vnam, nitri, partem vnã. In aliquibus autem exemplaribus ſimpliciter ſcriptum eſt. Erucæ, partem vnã, naſturtii, partẽ vnam, nitri, partẽ vnã, cõtritis picẽ liquidam affunde, & loco prius cõfricato impone: atq; vbi abſtuleris pharmacum, locũ ſpõgia calida imbuta extere.

auferes autē bis per diem, & in pueris maximè efficax conſpicitur hoc pharmacū. Fortius enim eſt priore, Verùm inueteratam & ægrè cedentèm alopeciam non curauerit, quod ipſum etiā Heras indicat, qui in pueris ipſum maxime efficax adſcripſit, hoc eſt in corporibus molli cute præditis, Ex huiuſmodi enim vitiati humores facilè diſcutiuntur. Habent autem conſimilem pueris cuticulam eunuchi & mulieres,

De his quæ Crito ad Alopecias conſcripſit.

CRito verò in tertio libro eorum quæ ad corporis ornatū pertinent, ſic ſcripſit: Ad affectionē alopeciā appellatā quæ capillos deuaſtat, & cōmuniter deformitatem inducit, ſubſcriptis compoſitionibus vtendum eſt, vt Heraclides Tarētinus tradit: Amygdalas amaras cū corticibus vſtas ac tritas aceto excipe, modico item affuſo melle: vſu vero expetente loco per mundū linteolū præfricato, aſsiduè illine. Prodeſt autē maximè etiā aſsidua raſura antequam pharmacum imponatur. Aliud quo Moſcus vſus eſt: Herinaceorum marinorum teſtas exuſtas & aqua ſubactas locis præfrictis impone. In quibuſdam exēplaribus non aqua, ſed adipe vrſino excipi debere Herinaceorum cinerē reperi, quod mihi magis placuit. hoc enim modo efficacius redditur.

tur. Aliud, Calami radices vſtas adipe vrſino excipe atq; impone. Aliud, Thapſiæ corticem tritum cum aceto imponito.

Aliud, Chamæleonis radicẽ cum aceto diligenter tritã imponito. Hæc præfatus Criton deinceps ita ſcribit. Quod ſi verò perſeueret affectio, ſubſcriptis compoſitionibus vtendum eſt. quibus verbis planè indicat per præſcripta medicamenta moderatas affectiones ſanari: itaque deinceps quæ ad fortiores affectiones conducunt ſcribit, quæ iuxta ſeriẽ dictionis ipſius hoc modo habent.

Quæ Heraclides ad inueteratas Alopecias deſcripſit.

AD alopecias velut Heraclides Tarentinus tradit, Oreſtini ad alopecias inueteratas: muſcerdæ drach. 2. thuris drac. 2. aceto acerrimo diſſoluta præ raſis locis illine. Aliud, Herinaceorũ marinorum vnà cum teſtis exuſtorũ drach. 2. gallarum omphacitidum, tantundem. amygdalarum amararum vſtarum, tantundem. muſcerdæ drach. 1. aceto diſſoluta & probè trita imponito. Aliud Oreſtini, Pilorum vrſi vſtorũ, adianti vſti, radicũ calami vſtarum, foliorũ fici vſtorũ, pãniculi Cilicii vſti, ſingulorũ æquales partes adipe vrſino & cedria excipe. Vſus verò tẽpore, loco foto &

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

per fici folia cõfricto, ac per nitrũ exterſo, pharmacum quotidie illine. Quod ſi cutis ſuperficies exulceretur, ceratum ex oui luteo impone,* & farinarum tritici ac hordei ſuccum recentẽ ſuperline. Aliud Orthonis Siculi accõmodatũ. Cineris ranarum minimarũ in ollula vſtarum, partem .I. muſcerdæ, veratri albi, radicis calami vſtæ, piperis albi, ſingulorum æquales portiones aceto excipe, & ad præfrictum ac præraſum locum vtere. Aliud, Cineris vngularũ caprinarum vſtarum, ſucci thapſiæ, alcyonii, muſcerdæ, ſpumæ nitri, myrrhæ, piperis albi, zingiberis, ſingulorum æquas partes probè tritas felle caprino excipe.

** In quibuſdã exẽplaribus manu ſcriptis locus hic ſic legitur & liliorũ, & tritici, & ordei ſucco recenti.*

Quæ Cleopatra in libro eorum quæ ad corporis ornatum pertinent ſcripſit.

IN libro Cleopatræ de ornatu corporis, ad alopecias deſcripta ſunt pharmaca, quæ iuxta illius dictionis ſeriem hoc modo habent: Sandaracham tritam largoque viſco quercino exceptam, & in linteolum inditam, loco per nitrũ prius præparato imponito. Ego verò etiam nitri ſpumam ad prædicta ammiſcui, & egregiè efficax pharmacum reperi. Aliud, Scillæ drach. I. veratri albi drach. I. ex aceto trita præraſis & nitro confrictis illinito. Aliud, Sinapis drach. vnam; naſturtũ drach. vnam,

trita

trita ex aceto,præraſis & nitro exterſis lo-
cis imponito. præſtat autem locum vulnu-
ſculis impactis ſcarificare. Aliud, Cor-
ticis calami drach. 4. ſpumæ nitri drach. 4.
pice liquida exceptis vtere. Cæterum locũ
aſsiduè radere oportet,& cum linteolo cõ-
fricare, ſic enim quàm celerrimè pilos pro-
ducet. Aliud, Muſcarum capita cõtri-
ta affrica. Aliud, Muſcerdas tritas illi-
ne, loco prius per linteoli affrictum ſub-
cruento reddito. Aliud, Amygdalas
amaras vnà cũ corticibus exuſtas cum ace-
to & melle contere,& loco per defrictio-
nem ſubcruento reddito illine, idque ipſum
aſsiduè facere perge,& locum nouacula ra-
de: ſic enim capilli citò prodibunt. Aliud,
Cæterùm ea quæ ſequitur compoſitio o-
mnes vi ſua præcellit, faciens itẽ ad proflu-
uium capillorũ,cũ oleo aut vngẽto diſſolu-
ta, facit & ad rareſcentes in principio capil-
los,& in caluicem prolabentes. Eſtq; omni
no admirabilis: Muriũ domeſticorũ vſtorũ
partem vnã, panniculi ampelini* vſti partẽ
vnam, dentiũ equinorum vſtorum partem
vnam, adipis vrſini partem vnam: medullæ
ceruinæ partem vnã, corticis calami partẽ
vnã. Hęc omnia arida leuigẽtur,& ſufficiẽ-
ti melle ammixto ad craſsitudinẽ mellis re-
digãtur, indeq; adeps & medulla liquefacta

* ἢ ἀπολί νου. in vetuſto exẽplari legitur id eſt vel linei,

addantur,& pharmacũ ipſum in æream pyxidem reponatur, ex eoque alopecia donec capillos producat defricetur. Similiter autem & proflui capilli quotidie ex eo illinantur. Porrò inter hæc ipſa pharmaca itemq; ea quæ deinceps deſcribentur, non difficile eſt diiudicare quæ acriora ac fortiora, rurſusque quæ molliora & imbecilliora exiſtant, modò quis ea quæ in principio dixi in memoriam reuocet. Ita enim & rectus eorũ vſus continget, nimirũ ad mediocres alopecias mediocribus adhibitis, ad fortiores fortioribus, velut etiã ad eas quæ fortiſsimæ ſunt, fortiſsima remedia admouentur.

Quæ Archigenes ad Alopecias cõmoda cõſcripſit.

Archigenes itẽ hæc pharmaca ad alopecias hac verborum ſerie deſcripſit. Alopecias leues & in ſuperficie hærentes, nitro confricatas ac linteolo exterſas, verbenaca in ſole trita acetoque diluta largiter illine. Aut eodẽ modo exterſis betæ folia impone, inſuperque linteolo humecto contege, aufer autem ea per loci humectationem. Cæterũ in altũ progreſſas cũ aceto, nitri gleba, aut ſepiæ teſta, aut aſpera ſquatinæ cute, aut fici foliis vſque ad dilaniationẽ defrica: deinde deterſo ſanguine, betam ex vino coctam impone, aut caricas

vſta

vſtas cũ vino,aut lẽtis farinã cum vino pro cataplaſmate adhibe. Aut bupreſti cũ aceto,aut ranunculo, aut ari radice in cerati formam redactis,& per noctem impoſitis, bullas ex alopecia excita:mane verò bullas compunctas, allio aut buſelino, aut fremij foliis intege. Probe faciũt etiã poſt excitatas bullas hippocãpi marini vſti,& cũ modico atramento ſutorio crudo trito inſperſi, itemque oſſa maxillarũ ſuillarũ vſta. Aut raſis & cũ nitri ſpuma exterſis,& cũ alcyonio ex acri aceto confrictis donec cruentæ reddantur, nucũ ponticarũ putamina vſta cum melle leuigata illine,atq; id bis in die facito:ſedat ac ſiſtit eas vt plurimũ in diebus decem. Aut mures domeſticos in olla exuſtos tritosque,axungia excipe, & præfrictis cũ allio allopeciis in ſplenio impone,idque donec capilli enaſcantur quotidie repete. Aut ranũculos paruos ſimiliter exure,eorumque cinerẽ cũ pice ſæpe vſquequo craſſa facta ſit feruefacta illine,loco neque raſo neq; prius cõfricto. Aut muſcerdas & thus æquali portione cum aceto ad mellis craſsitudinẽ redacta loco prius rubificato illine. Aut ficus aridas vſtas cũ oleo tritas illine. Aut veratrũ albũ,piper, muſcerdas, pręfrictis,& conſcalptis ex aceto illine. Aut raphano & cepis oblique conciſis probè

confrictas illine. Aut alcyonium torrefa-ctum cum digito oleo madefacto diligẽter affrica, donec morſum percipiat, & corre-ctam alopeciã emendabis. Aut alcyonium ad lucernã torrefactũ, adipemq; vrſinũ ſi-militer liquefactum miſce, & præfrictis ad ſolem, illine. Aut præpunctis pro more, ce-pas tritas cum melle cataplaſmatis modo impone. Aut raphani corticem eodẽ modo. Aut facta ſcarificatione, calami corticẽ ſu-periorem quẽ Aegyptii Siphtheriũ appel-lant, vſtum cum pice liquida committe, ſple niumque impone, & quater aut quinquies ſolue, deinde exterge ac aliud ſplenium im-pone. Quidam nitri decimã cineris ipſius partem ammiſcẽt, valdeq; eis ſuccedit. Aut ſquamam ſtomomatis ferri cum aceto & oleo illine eodem modo. Aut felis ſiue cro codili ſtercoris drach. 6. ſinapis drach. 4. cũ acri aceto illine. Aut cantharidas vſtas pice liquida exceptas ad cerati liquidi formam redige, præfrictisque ex nitro aſſo locis, & exterſis in ſplenio impone, & per noctẽ ſi-ne: mane verò tolle, locumque exiccari per-mitte vſquequo circum circa rũpatur: vbi verò eruperint capilli eos aſsiduè rade. Aut naſturtiũ: vel vt alii piper, muſcerdas, vera-trum album, æqualibus portionibus ex ace to illine. Aut cum aſpera ſquatinæ cute, aut

folio

folio ficulneo,aut pumice leui,ſuperne alopecias cruentas facito,deindeque amygdalas amaras vſtas cum aceto mulſo illinito, idque aſsiduè facito ac radito: augeſcent enim ſtatim capilli. Aut teſtudinis marinæ ſanguinem illine,ex laudatiſsimis enim hic eſt.Aut hippopotami coriũ vſtũ illine. Aut nuces ponticas vſtas & ſtaphidas ſylueſtres cum vnguẽto laurino.Hoc enim ab Archigene laudatur.Aut muſcerdas & veratrum album illinito. Aut corticis calami vſti & nitri æquas partes cum pice liquida ad malagmatis formam redige. Aut nuces amaras vnà cum corticibus vſtas ex aceto aut melle craſsius illine, idque loco prius per linteolum exterſo:poſt verò aſsiduè radito, Aut ammoniacum thymiama cum ſucco tithymalli affricato. Aut felis ſtercus aridum ex aceto. Aut rhois drach.4.vel.2.ſinapis drach.2.cũ acri aceto illine. Aut amygdalas amaras & pumicem illine. Dionyſodorus autẽ medicus,Soleam inquit,nouã vſtam cũ acri aceto illine. Egregiè autẽ facit ad inueteratas alopecias,ſi thapſiæ ſuccum aut radicem cerato exceptũ loco impoſueris,etiã ſi nihil præterea aliud facias. Decedit enim ſuperna cutis & ſanie feroſa madet,capilliq́; ſua ſponte ſubnaſcũtur. Vides itaq; quomodo Archigenes ex thapſia

phar

pharmacum collaudet, neq; enim aliud eo præſtantius reperias, Auget autẽ fidẽ commoditatis eius conſona hiſtoria experimenti, quapropter & ego omnia apud Empiricos medicos obſeruata hic adſcribo.

Quæ Aſclepiades in libro de Alopecia ſcripſit.

NOn recentioris nunc mentionẽ facio Aſclepiadæ, qui memorabiles ſanè pharmacorũ cõpoſitiones in multis libris conſcripſit, ſed vetuſtioris Bithyni videlicet. Hic itaque Aſclepiades curãdi viã ſe reperiſſe gloriatur, per quã multos immedicabiles alopecias habentes ſanatos dicit. Verùm plus ad curationem totã diætã valere quàm pharmaca ipſa tradit. De diæta itaque hæc ſcribit: Abſtinendum itaque ab omni vino in totũ propter has ipſas cauſas. Manifeſtum verò eſt inde, ipſum antea retuliſſe cauſas, quas ſi quis diſcere velit ex libri ipſius lectione requirat. Deinde ſubiungit: Abſtinendũ etiã à nimia repletione. Prohibet autem & carnium eſum, & caſei, & lactis, & leguminum, omniumq; ſimpliciter quæ etiam exigua copia accepta plurimum nutriunt & inflant. Quin & exercitia plurima fugere iubet, velut etiam aſsidua balnea, & multas exudationes. Cæterũ de pharmacis iuxta ſeriem dictionis ſic ſcribit.

bit. Eſt autem primũ vnguentum tale: Spumæ nitri partes duas, ſalis ammoniaci partẽ vnam, vſta trita acerrimoq; aceto diluta do nec ſtrigmentorum craſsitudinẽ accipiant, præſcalptæ leuiter alopeciæ, quo denſetur & cruentus reddatur, locus moderate illi-* nimus, defricamusq; donec caput ea concipiat, & pharmacum in altum probè deferatur, atq; ita quieſcere vſq; ad crepuſculum ſinimus, poſtea ad veſperam idẽ repetẽtes, ſimiliterq; ſequenti ac tertia die, magnam permutationem reperimus. Siſtitur enim nome ſiue vlceratio ſerpens, & capilli vellicati, imò & vi tracti reſiſtunt, & non euelluntur. * Deinde ſequẽti die præfrictis acetum cataplaſmatis modo imponimus, vſque quo bullæ exurgant, & cutis leuem exulcerationem incurrat: poſt verò pertuſis bullis ad biduum aquoſitatem effluere ſinimus quæ ab ipſis vlceribus prodit. Indeque rurſus eodem vngento vtimur, vlceratis tantũ locis parcentes eoſq; tranſgredientes, Sanos verò cõtingẽtes, eoſq; defricãtes* vſq; ad crepuſculum quieſcere ſinimus, quo idẽ repetentes paulatimq; confricantes] vſque ad ſeptimum aut octauum id facere pergimus diem: quo ſanè tẽpore videmus iam ab extremis alopeciæ non amplius tenues vt ante, & ſanguinoſos prodire pilos, ſed lon-

giores

* *Vetuſtus codi. ſic habet deinde ſequenti die aceto perfrictis ad crepuſculũ vſq; quieſcere ſinimus, quòd vbi fecerimus cataplaſma imponimus.*

* *In vetuſto codi. hæc nõ habentur.*

giores & robuſtiores, conſimilesq; poſtea paulatim etiam in partibus denudatis excreſcentes, viciſsimq; tenues & imbecilles deficientes. Contingitque ſimile quiddam quale in vlceratis videmus. In vlceribus enim cicatrix ab extremo initium faciens, poſtremum in medio vlcere deſinit ac coit. Ita in alopecia partes piloſis vicinæ primũ conualeſcunt & denſæ pilis redduntur, quæ verò in medio ſitæ ſunt omnium poſtremo pilos producunt. Si itaq; curatio hoc modo proceſſerit, reliquis medicamentis nihil opus habebimus, ſed vno hoc per multum tempus ſemper vtimur: ceditq; benigniter affectio, niſi omnino magna nuditas exiſtat. Medio autẽ tempore ſcalpturam per acutum cœlũ aſsiduè facimus. Aliquando etiam cuſpide acuti ſpiculi cute pertuſa, per fiſſuras ipſas ſanguinẽ moderate elicimus. Hæc his verbis præfatus Aſclepiades, deinceps de raſura contra quàm alii tradit: neq; enim aſsiduè ſed per interualla affectã partem radere iubet, vbi iam mediocriter denſi capilli in ea fuerint exorti: prodeuntes autem iam & adhuc tenues raſura non dignatur. Cæterũ poſt raſuræ factam mentionem, deinceps hæc verba ſcribit. Quod ſi verò remoretur capillorum exortus ad ſubſcriptas cõpoſitiones confugimus. Sunt

autem

autem tales: Herinacii terreſtris caput aut corium, vſtum tritum ac melle ſubactū illinito. Aliud, Hippocampum marinum & nitri parum coexure, adipeq́; anſerino ammixto, loco nitro præparato illine. Aliud, Thapſiam aqua maceratam illine. Aliud, * Muſcerdas aceto tritas illine. Aliud, Calami Cyprii folia in olla exurito, deinde reſina pinus cinerem ipſum excipito, & præſcarificatæ alopeciæ imponito ac obligato. Aut corticem ſiue comam calamorū eodem modo præparato, ampliusq́ue nitri parem cineris modum ammiſceto, & pice exceptis vtitor. Eſt autē non inualidū ſed plurimum efficax. Poſt hæc verò etiā muſcarum Aſclepiades meminit, iubens quàm plurima ipſarū capita mox vbi captæ ſunt, nudis alopeciæ partibus affricari, atque id maximè vbi alopecia fuerit exulcerata. Etenim confert, inquit, muſcarum ſanguis partibus tūc per pharmaca ex nitro ac aliis compoſita exacerbatis, nimirum quum nō mordeant hæc ipſas tātum, ſed bullas etiā in eis excitent.

** Græc. tamen codices habēt muris ſtercus.*

Quæ Soranus ad Alopecias conſcripſit.

PRæfatur quædam quæ iuxta propriæ ſectæ ductum digeſsit, meminitq́; eorum quæ Aſclepiades ſcripſit: deinde verò hæc, hac verborum ſerie ſubtexit. Quapropter

pter vbi recens malum eſt, primum abſtinentia proderit, deinde ſimplex cibus boni ſucci, & irrigatio ex oleo dulci calido, & panis in cataplaſmate, fomentaque & ſcalpturæ, & cucurbitæ, ac cerata. Vires itẽ reparentur. Inueterata autem iam affectione aſsidua raſura, & rubificatio ex ſinapi, & frictiones præſcriptæ, ita vt in ſequentibus diebus picem ſuperlinas aut oleum cedrinum. Proderit item rubificatio ex affrictu foliorum fici aut cæparum, aut linteoli pollici aut indici obuolupti, & poſt frictionem ſcarificationes. Quidam verò acus colligantes ita vt cuſpides ipſarum in eundẽ locum porrigantur, per ipſas cutem compungunt. Cæterũ poſt rubificationem per defrictionem inductam, poſtque ſcarificationem pharmaca conueniunt ex alto euocantia ac transferentia, metaſyncritica græcis appellata, tum illita, tum emplaſtri modo impoſita. Eiuſmodi autem multa particulatim exiſtunt, Nam & cepæ tritum, & raphani cortex; vtrunq; cum melle impoſitũ valet. Aut ſpumæ nitri partẽ vnam, * rhois partes duas, ſalis ammoniaci partem vnam, vſta & cum acri aceto trita ad ſtrigmentorum craſsitudinem redigantur. Scripta ſunt & alia multa, inquit, apud Aſclepiadem & Heraclidem Tarentinũ, Elephantidemque ac

** Græci codi. loco rhois habent ceræ: hæc tamẽ lectio videtur melior ſic etiam vetus interpres videtur habuiſſe.*

ac Moſchionē in libro de ornatu. Ex quibus ſanè & ipſe ea quæ ex Aſclepiade præſcripta vidiſti excripſit, & alia item quædam quorum deinceps mentionem faciam: Adipis vrſini partem * vnam, cineris foliorum calami vſtorum partem vnam, ſquamæ ſtomomatis ferri partem vnam, aceto & oleo veteri ſubacta illine. Aliud, Stercoris felis aut crocodili drachm. 8. ſinapis drachm. 4. ex acri aceto. Aliud, Hordei vſti & muſcerdæ par pondus ex acri aceto, Aliud, Naſturtium & muſcerdas, veratrum album, piper, æquali menſura ex acerrimo aceto. Aliud, Sinapi & naſturtium aut ſpondylium vſta trita ex aceto illine. Aliud, Ranarum vſtarum drach. 18. pumicis vſti drachm. 12. alii 15. habent. ſinapis drachm. 8. nitri drachm. 4. nucum vſtarum, drachm. 24. Aliud, Præſtat & ceratum ex pipere, pyrethro, calce, & oleo myrteo. Oportet autem & partē affectam præfricare vel per alcyonium vſtum, donec morſum perſentiſcat, vel per herinacii marini vſti cinerem linteolo inuolutum, donec locus rubefiat, Alia pharmaca quæ partim mihi, partim præceptoribus meis, partim amicis medicis in vſu fuerunt. Pumice rubificatorio præfricato, præfomentatoq;, & thapſiæ ſuccū donec cutis eleuetur

* *Aliàs duas & fortè melius.*

illinito, deindeq́ue fomento adhibito, cerato roſaceo vtitor. Aliud, Foliorum ac radicis calami vſtorum, pilorum vrſi, adianti, adipis vrſini, picis liquidæ, pilorum caprarum vſtorum, cedriæ, omniũ octo par pondus accipe, liquidaq́ue cum aridis committe, & præfrictis adhibe. Aliud, Fici folia cum aceto donec lanugo prodierit affrica: deinde verò herbæ quæ Stœbe appellatur ſuccum illine. Aliud, Ranas * paruas vſtas pici liquidę tepidæ inſperge, deinde neque præraſis neque præfrictis illine.

** Aliàs albas quam lectionem habuit vetus interpres.*

Aliud, Spumæ nitri, drach. 4. ſtercoris muris, drach. 2. corticis calami vſti, drach. 2. pice liquida excipito, & ſplenium formato, idq́ue præraſo ac cum nitro præparatò loco imponito, & ante biduum vel triduum non auferto. Aliud, Sinapis & ſtercoris felis æquas vtriusq́ue partes, loco præfricto illinito. Aliud, Scarificato ac ſepiæ atramentum illinito, aut * marrubium viride tritum illinito. Aliud, Sphæritidis folia torrefacta cum aceto leuigata imponito. Appellatur autem ſphæritis, cupreſſus quæ ſphæria, id eſt, pilulas producit. Aliud, Nuces amaras vnà cum putamine vſtas, præraſis ex aceto & melle illine. Aliud, Herinaciorum marinorum teſtas vſtas, ex melle & aceto præraſis illine.

** Aliàs porrum.*

Ali

Aliud, Alcyonium vſtum & muriũ ſtercora cum porri ſucco illine. Aliud, Radicis thapſiæ, drac. 4. radicis chamæleonis, drach. 2. viſco probe ſubacto excipe & cataplaſmatis modo impone, quumq; exacerbatus æger fuerit adime. Aliud, Foliorũ calami græci vſtorum, drach. 4. muſcerdæ, drach. 2. herinaciorum vſtorum, drach. vnã cum aceto trita illine. Aliud, Salis ammoniaci, drach. vnã nitri, drach. vnã, vtrũq; torrefacito, acetoq; rigata ter in die illinito, loco prius cũ nitro præparato. Aliud,

Amygdalarum amararum toſtarũ obolos tres, pumicis obolos duos, ſalis ammoniaci, obolos 3. ſimiliter illine ex aceto. Aliud, Piper, muſcerdas, veratrum album æquali pondere cum aceto * illine. *In vetuſtis codi.
Aliud, Squamam ſtomomatis ferri cum aceto & modico oleo illine. Aliud, Locum per pumicem proritato, & ſulphuris, ſpumæ nitri, ammoniaci ſingulorum, æquas partes mixtas cum aceto illinito. Aliud, hic additur & oleo.

Alcyonii drachmam vnam, ſulphuris viui drachmas * 6. muſcarum ad ariditatem torrefactarum cyathum vnum, muſcas per ſe terito itemque ſulphur, alcyonium verò aqua coctum vnà cum ſiccis leuigato, felle ſuillo ac aceto paulatim affuſis vſquequo ſtrigmentoſum reddatur. *Aliàs 2.

Deinde axungiam à rotis deraſam,& manu emollitam vt emplaſtri forma confiat miſceto,& præraſa alopecia ac rubificata pharmacum vt optimum confidenter illinito.

Aliud, Alicam aceto maceratam terito,& pauculo ſucco cyrenaico adiecto,præfricto loco illinito. Aliud, Loco præfricto ac ſcarificato caricas aſſatas cum paſſo cataplaſmatis modo imponito. Aliud, Paſſum illinito, ac deinde ferulam vſtam inſpergito. Quæ deinceps ſequũtur duo pharmaca admirãda ſunt, & verbis eius qui ea prodidit inſcripta ad alopecias, caluiciẽ, raritatem capillorum ægrè curabilem in capite, in mento ac ſuperciliis. Pilorũ * vrſi vnc. vnam, radicis calami, vnc. 6. filicis cum radice quadrantem ac vnciæ dimidium, caſtanearum hiſpidi corticis quadrantem, lanarum ſuccidarum quàm pinguiſsimarum, ſexuncem, capita muſcarum nume. 36. muſcas 5. capitibus reiectis. Omnia in nouam ollam indita in furnum mittito, deinde cinerem ipſorum terito. Habeas autem in vino Aminço prius trita ladani vnciam vnam, myrrhæ, vnci. vnam, adiiciaturque olei veteris ſextans,& cedrini vnc. vna malabatrini ſextans: deinde inſperſis aridis tritis medicamentum reconde, atque vbi linteolo alopeciam præfricueris, deindeque aut ce-

Margin: † *Græco. habet ouis quomodo & Aëtius & vetus interpres legiſſe videtur.*

pa

pa aut ſcilla vellicaueris,aut fici folio lente exſcalpſeris,pharmacum ipſum illitu affrica. Inſequentibus verò diebus locum rigido ac aſpero lintheolo confricato, atque hoc modo illinendo vſque ad menſes duos progreditor. Quod ſi amplius in hac curatione perſeueraris,etiam caluiciem ea perſanabis. Ad caluefcentes præter ætatem remedium,Adipis taurini inſolati lib. vnā, adarces vnc. vnam, ſucci thapſiæ ſeſquiunciam,alii vnciæ dimidium habent, myrrhæ bonæ vnc. vnam,polytrichi lib. dimidium, callitrichi lib. dimidium,mēbri aſinini libr. vnam,ſplenis aſinini lib. vnam, ladani tantundem. Ego ladanum in vino modico maceratum contriui:adipem verò aquæ vapore,liquefeci, deinde aſini membrum aſſatū donec inſumatur radito: ſplenem verò cum callitricho & polytricho in noua olla torrefacito,contuſiſq; quæ contundi poſſunt ac cribratis,omnia gleucino aut ſabino excipito,& ante balneum vtitor capite prius pectinato. Manifeſtum verò eſt quod eadē pharmaca etiam ad menti pilos non enaſcentes conducunt. Aliud, Fœni græci ſextarios. 4. ſeminis lini ſextarios 2. ladani beſſem,ſucci acaciæ ſexuncem, folii malabathri ſexuncem, gallas nume. 20. onychis aromatici ſextantem, calami Syriaci

ſextantem & vnc.dimidium, alii vnc. vnam habent, bdellii ſextãtem, myrti vſtæ ſextarium vnum, muſci, quem alii ſplanchnõ, alii bryon aromaticum vocant quadrantem: iridis aſtragalitidis, alii illyricæ ſextantem. Singula per ſe contundito, ac per cribrum arctius excutito, & deinceps vt præſcriptũ eſt miſceto. Vſu verò expetente, pharmaci tertiam partem, aut quantum ſufficit, in æreum aut teſtaceum vas coniicito, deinde vini Italici odorati tãtum vt liquidum reddatur ammiſceto, atque ita prunis impoſitũ donec ſemel ebulliat cum lignea virga agitato, animaduerſione habita ne comburatur. Poſt verò illines ægro in aquã deſidere iuſſo, ſenſimq; in ſolio ſedẽti affricabis, ac pro more capite ex aqua perfuſo pharmacum ablues. Deinde autem ſtaphidem ſylueſtrem per ſe tuſam ac cribratam, poſt quartum vſus diem pharmaco ammiſcebis, ſimiliterq; coques, eodemq; modo illines, parcè tamen ac cautè ne in oculos deſtillet. Vngento autẽ à balneo vteris, olei myrtei lib. I. cum ladani triente contrita. Conſtans & certa eſt pharmaci huius facultas, neque citra effectum dilabitur. Aliud ad eadem, Pericalamitidis vnci. I. myropiſſo ceri, ſordis pilorum barbæ hircinæ vtriuſq; vnciæ dimidium, adipis infantis informis

lib

libram vnam, ſucci foliorum dionyſiaci tenerorum, ſucci foliorum ladonidis tenerorum, ſucci callicereos, ſucci herbæ verbenacæ, ſucci foliorum calami, ſingulorum cyathos 3. cynomori, herinaciorum marinorũ vſtorum, vtriusq́ue ſextantem aut amplius ſi melius reddere pharmacum velis, acanthionis terreſtris corium vſtum. Hæc omnia ad plures dies in pila plumbea terere oportet, donec omnia probè leuigata vniantur, atque etiam donec à pila quippiam detritum eis accedat. Vtere loco contente ex crudo linteolo ex lino præfricto, ac deinde cum althææ ſiue hibiſci radice deterſo, illinito. Hoc pharmacum eo modo ſcriptum reperit Claudianus amicus noſter in libello ex membranis contexto, eo qui pharmaco vſus fuerat vita defuncto. Multi autem faciebat eius poſſeſsionem, propterea quod duos quoſdam calueſcere iam incipiẽtes ex eo curatos conſpexiſſet ita vt neque vlterius caluicies progrederetur, ipſæq́; denudatus locus pilis denſus redderetur. At verò nos hoc ipſum obſcurè & coniecturaliter ſcriptum nacti, ſingulatim conſiderabamus quid tandem ſingulis ſignificaretur, quumq́ue iam hoc, iam aliud mente conciperemus, per magnam experientiam tandem nos veritatem reperturos ſperabamus. Ve-

rùm in præſens quidem quod ſentimus ſcribemus, ſcripturi etiam in poſterum ſi quid experientia cognitum repererimus. In præſens autem pericalamitidem, calami corticem dici putamus. Nam & aliàs ipſum eiuſmodi affectionibus conuenire ſcimus maximè vſtum, nouimus item alios ex eiuſmodi pharmaca compoſuiſſe, quapropter credibile eſt quoniam cortex calamo circum adhæret pericalamitin ipſum appellari. Poteſt autem etiam id quod ab aliquibus limneſtrum, ab aliis adarce & adarciũ dicitur, pericalamitis appellari, propterea quod calamis adnaſcatur. At verò myropiſſocerum picem & ceram dici æſtimamus, vngento quopiam ad huiuſmodi affectiones congruenti eliquata, velut eſt gleucinum & laurinum, nardinum, lentiſcinum, ſeſaminum & cedrinum. Cæterùm barbæ hircinæ ſordes ſtatim nobis viſæ ſunt de ladano dictæ eſſe: nam ad has affectiones conuenire in confeſſo eſt. Et ſanè generatio eius circa mentum hircorum in quibuſdam locis contingit, quod ipſum & Rufus Epheſius per hos verſus indicat:

Inuenias in Eremborum quoque ladanon orbe
Caprarum circa mentum, gratiſſimus illis
Succus is è ciſthi folio decerptus amico.
Imbuti hoc villi menti laterumq; madeſcunt,

Non

Non tamen ad morbos hoc præſtat, laudem ab odore
Egregio quo ſpirat habet, quòd plurima mixta
Pharmaca Erembi habeant diuinis viribus aucta,
Orta ſolo & campo longè lateq; patenti.

An quidem igitur hoc ſolum ladanum is qui pharmacum compoſuit inicere iubet non ſatis manifeſtum eſt: poſsibile eſt autem per vnam ſpeciem totum genus ab eo deſignari. Porrò infantem informem videtur mihi vrſam dixiſſe, Vrſam enim parere aiunt informem quandam velut carnis molem, verùm poſt per linctum matris animal formari ac effigiari. Dionyſiacum autẽ vitem mihi dicere videtur, quanquam & de hedera dici poſſe aliquis opinari queat. At verò quod ladonidem laurum appellet nemini puto dubium eſſe. Calliceros autem fœnum græcum appellare videtur: nominatur autem hæc planta apud nos in Aſia Aegoceros. Cynomorum deinde rubum canis veriſimile eſt dici. Acanthiona autem poſtremum terreſtrem, herinacium terreſtrem appellatum ab eo exiſtimo.

De defluuio capillorum.

CAPVT II.

Eſt & alia pilorum affectio quæ ad raritatem cutis, inopiamque ſubſtantiæ pilos generantis conſequitur. Quapropter etiam curatio hoc modo læſorum, non eundem ſcopum quem alopeciæ habet: in alopeciis enim vt vitiatus humor conſumatur, intentionem ſummam ac primarium ſcopum habemus. In his verò vt capitis habitum roboremns, & boni ſucci allationem procuremus, cutemque ad denſitatem ac raritatem moderatam reuocemus. Quam ob rem ſanè ad pharmaca humectantia aliquid moderatè adſtringens ammiſcere oportet, quale eſt ladanum, quod vtraque in ſe moderatè complectitur quæ ad hoc ſymptoma conueniunt, caliditatem videlicet mediocrem, & adſtringendi vim iuxta eãdem proportionem, propter hoc itaque oleo mixtum quo illini poſsit, ſymptoma, ſiue acceſſionem defluuii capillorũ ſiſtit. At verò manifeſtum eſt capitis frictionem neceſſariò huius pharmaci vſui præmitti, & multitudinis pilorũ reſectionem, aut ſi anni tẽpus id fieri permittit perfectã ablationẽ. Ita enim in affrictu & illitu robuſta & calida reddetur cutis, & moderatum denſitatẽ acquiret,

eam

eam videlicet quæ ſecundum naturam eſt. Conſueuit autem hæc circa pilos oblæſio ſæpe his qui ægrotarunt accidere. Rarò autem citra morbum, & magis ſanè diæta ſalubri & vires reficiente opus habet. Multique citra medicamentum perfectè ſanati ſunt, atque id breui. Compoſuerunt tamen medici eius gratia pharmaca moderatam denſitatem cuti inducentia, ita tamen vt ne ſimul eam refrigerent: quæ enim vehementer adſtringunt, omnia etiam refrigerant, & alimenti influxum reprimunt, propter cuius inopiam capilli defluunt. Intentio itaque medicamẽtorum eſt ſanguinem affluentem non ſolum non præpedire, ſed etiam prolectare, cogere autem ſenſim & adſtringere rarefactam cutem. Tale autem ſponte naturæ eſt ipſum ladanum, quod quia ceræ ſimilem compagem habet, largo aliquo conuenienti liquore indiget, quo capiti illini poſsit. Præſtat igitur huiuſmodi liquorem ſimilem ladano eſſe, hoc eſt, ex contrariis facultatibus mixtum, adtractoria nimirum & coactoria. Nequaquam ergo oleum Sabinum aut vetus aut Cicinum ad hanc rem aptum fuerit, ſed in Hiberia aut Hiſpania, aut quomodocũque tandem appellare velis, natum. Habet enim & adſtrictorium quippiam, atque amplius

ad

adhuc eo lentiſcinum, ſponte naturæ tale exiſtens, quale eſt ipſum ladanum. Quare neque expertus ſum, neque mente concipere poſſum, vllum præſtantius pharmacum fore ad defluos capillos, quàm eſt quod ex ladano & lentiſcino oleo permixtum conſtat. Manifeſtum autem eſt quod raſo quidem cuipiã, craſsius admouere medicamentum oportet: ad ipſam vero cutem præſectos & attonſos habẽtibus pilos, liquidius. Quòd enim comam alere non oporteat priuſquam quis curetur, euidẽs puto. Quod ſi verò large defluant capilli, & coniectare poſsis multam raritatẽ cutis capitis factam, non ineptũ fuerit in præſens myrteũ oleum pro lentiſcino ad ladanum ammiſcere. Licebit etiam aliquãdo vngentum nardinum adhibere in ætate frigida, & tempore hyemali. Bonum autem pharmacum ad omnia eſt diuitum fœminarum vngentum, quod Romæ vocãt foliatum. Non minus autem eo commodum eſt, imò magis quod appellant Spicatum, Quare cum his vel ſolis diuites vngi iubeto, & cum optimo nardino. Ladanum verò in duplo vaſe liquefacito, & liquefacto vnà cum nardino ex prædictis pretioſis vngentis quodcunque ad manum fuerit ammiſceto. Atque hæc quidem medicamenta mihi ſuffecerunt vnà cum refe-

ctor

ctoria ac ſalubri diæta, quæ in pleriſque etiam ſola ſuffecit. Compoſuerunt autem, vt dixi, quidam ex prioribus medicis pharmaca ad defluos capillos, in quorũ relatione vbi inuicẽ diſſentiant exponãt. Primum autem referam cõpoſitiones ab Hera ſcriptas, quarum priorem quidem laudo, poſteriorẽ verò curioſam & præter rem auctam exiſtimo. De priore verò ita ſcribit.

Compoſitiones pharmacorum ad defluos capillos ab Hera ſcriptæ.

HEras in ferula duo ſubſcripta pharmaca habet, iuxta hanc ipſam dictionis ipſius ſeriem, ad hoc vt capilli in capite ne defluant: Ladanum in vino auſtero rigatum terito, & oleo myrteo ac vino viciſsim affuſo ad mellis craſsitudinem redigito, ex eóque ante & poſt balneum, caput illinito. Præſtat autẽ & polytrichon quod quidam Adiantum vocant, dimidia ladani portione adiicere, & cum myrteo aut nardino vti. Hæc de priore compoſitione loquutus Heras, deinceps hæc ſcribit. Compoſitio olei ad defluos capillos, quæ & nigros eos facit. Intra calendas & Idus Iulias, nuces virides centum tundito, eiſque olei *primarii ſextariũ, id eſt affundito, & aluminis liquidi libras 3. Hæc ſimul in vas nouum teſtaceum præmadefactum indito,

** Alias olei boni vnc. I. S.*

idip

idipſumque quàm diligentiſsime oblitum, in loco neque humecto nimium, neque calido reponito, & per menſes tres ſub terra ſitum ſinito, deinde auferto oleoq; vtitor. Hæc ipſa ſecundi pharmaci eſt deſcriptio, quæ plus quàm cõuenit ipſum pharmacum adſtringens reddit. Quapropter vt vehementem adſtringendi vim ipſius corrigeret is qui primus hoc pharmacum compoſuit, defodere ac velut putrefacere ipſum iuſsit, inde nimirum magis tenuium partium reddere in eo commixta conatus. At verò tale pharmacum in tempore, regioneque ac natura corporis calidis commòdum fuerit, adeò vt in cõtrariis non tutum ſit tali vti, Etenim perfrigeratas eius vſu mulieres vidi, vt inde in grauedinẽ ac raucedinem defluxumque à capite ad fauces delaberentur.

Quæ Archigenes ad defluos capillos conſcripſit.

ARchigenes in primo libro pharmacorum ſecũdum genus ad defluos capillos in hæc verba ſcripſit: Ladani & abſinthii æquales partes, & iuniperi baccas 10. tritas, in linteolum illigato, & in oleo per dies 5. macerato, ex eoque caput illinito, & neque capilli defluent, neque furfures habebunt. Aut dum capillos pectis, adiantum

cum

cum myrteo aut roſaceo oleo adhibeto. Aut adianti, myrti nigræ æquales partes, gallæ duplum, cum oleo veteri, aut lentiſcino, aut myrteo, ad mellis craſsitudinem redige ac vtere. Aut thus & miſy, & gallam, & adiantum, æquis partibus cum vino maris experte ad mellis ſpiſsitudinē in ſole terendo redige. Aut molliter cocta donec nigreſcant, deindeque cum oleo veteri, aut lentiſcino, aut myrteo mixta in vſum adhibe. Aut braſsicam aridam tuſam cum aqua impone. Aut loti radicem eodem modo.

Quæ Cleopatra in libro de ornatu ſcripſit.

QVæ à Cleopatra in libro de ornatu ſcripta ſunt, illius ipſius verbis ſic habēt: Ad capillorum in capite generationem, calamorum tenerorum radices tuſas exuccato, muſcasque in* ollula torrefactas ſucco admiſceto, & adipem vrſinum ac oleum cedrinum in vinum trita ac vnita, iiſdem addito, & ad illinendum exhibeto. Quo verò odorem obtundas vinum aut paſſum affundito. Aliud, Non longè poſt præcedens his verbis conſcriptū: Quo capilli enaſcantur lini ſemē ſiccum vnà cum calamo ſuo exurito, tritumque cum oleo ſeſamino illinito. Aliud paulò inferius ſcriptum hoc modo: Ad defluos capillos terram cimoliam ſolidiſsimam vino auſtero

* *Pultiecula.*

&

& mororum ſucco, tanto quantum combi-
bere poteſt, rigato, eiq; hyoſcyami tenuiſ-
ſimè triti acetabulum adiicito, indeq; pa-
ſtillos formato quos in vmbra ſiccatos in
vas figulinum nouum reponito. Vſu verò
poſtulante aqua diſſolutos illinere iubeto,
Deinde quum exaruerint pèr dies quinque
eluito, rurſumque illinito. Facit item ad fa-
ciei & colli impetigines. Aliud, Capil-
los augens cito, denſanſque ac denigrans.
*Aliàs cũ melle vel. Ladanum *cum oleo & vino dulci leuiga-
tum ac craſſefactum præfrictis illinito. Nõ
longe quoque poſtea aliud pharmacũ ſcri-
ptum eſt his verbis. Ad defluuium capillo-
rum citra morbum accidens. Braſsicam ari-
dam tritam ex aqua impone, aut Ioti radi-
cem eodem modo.

Quomodo comptoria ab exornatoria medicinæ parte differat.

COmptoriæ quidem ſcopus eſt, vt pul-
chritudinem acquiſititiam inducat,
Exornatoriȩ verò medicinȩ partis, vt quic-
quid ſecũdum naturam eſt id omne in cor-
pore cuſtodiat, ad quod conſequitur etiam
naturalis pulchritudo. Indecoro enim aſpe-
ctu eſt caput alopecia vitiatum, velut etiam
oculi pilis palpebrarũ denudati, ſimiliterq;
ſuperciliorum capillorum defluuium. Non
ſolum vero ad pulchritudinem, ſed multo
prius

prius ad ipſam partium ſanitatem capilli ipſi conducunt, quemadmodum in libris de vſu partium eſt demonſtratum. Quid attinet autem dicere de lichenis, aut pſora, aut lepra? quum præter naturam talia exiſtant. At verò faciei colorem per pharmaca nitidiorem aut rubicundiorem facere, aut pilos capitis criſpos, aut fuluos, aut nigros, aut quemadmodum mulieres ſolent, in longitudinem auctos, hæc ipſa & quæ huiuſmodi ſunt comptoriæ maliciei exiſtunt, non medicæ artis opera, Verùm propter ſocietatem quandam quam cum illis habent, quandoque ad regiarum fœminarũ, atque adeò ipſorum Regum imperium, etiam comptoria adiungimus, vtpote quum his negare non liceat, docendo tamen cõptoriam ab exornatoria medicinæ parte differre. Quapropter viſum eſt mihi ea quæ Crito ſcripſit pharmaca capillos conſeruantia, eoſdemq́; augentia, ex primo illius de ornatu libro ſubſcribere.

Quæ Crito ad conſeruandos ac augendos capillos ſcripſit, itemq́; quæ à defluuio ipſos præſeruent.

IN primo libro Exornatoriorum ſtatim in principio poſt præfationem Crito hæc verba ſcripſit. Ad conſeruandos itaque capillos ſubſcriptis compoſitionibus vten-

dum eſt. Heraclidæ Tarentini conſeruatiua capillorum. Fremii florem cum oleo tritum illine, idem etiã eos denigrat. Aliud, Ladanũ vino auſtero maceratũ ac tritũ oleo myrteo excipe, eoq; pilos ante balneũ ſubline. Aliud, Verbenacã rectam appellatam vnà cum radicibus arefactam cõtundito & per anguſtiſsimũ cribrũ concernito, deinde oleo ammixto vt ſtrigmenti craſsitudinem accipiat, in vas æreum reponito, atq; vbi cõputruerit, pro oleo ſimiliter vtitor. Aliud, Ladani partes duas, polytrichi quod quidam Adiantum appellant, partẽ vnã, vino & oleo myrteo excipe ac vtere, Nos autẽ pro myrteo nardino vſi ſumus. Aliud, Quod ipſum & ſubnigros reddit: Baccarum myrti nigrarũ quadrantem, ladani tantundem, diſſoluta cum acaciæ fructus, hoc eſt, ſiliquarũ ipſius ſpinæ appellatarum, decocto contere: atque vbi limi craſsiciem acceperint, nardino, aut myrteo, aut aliquo alio hedyſmate excipe.

Aliud, Vngentũ cõſeruans pilos, quod ipſum etiam ſubnigros reddit. Baccarum myrti nigrarum ſextarium vnum, ſeminis apii ſextarium vnum, ſeminis betæ ſextarium vnum, virgultorum myrti ſextarium vnũ, adianti ſextarii dimidiũ, ladani tãtundem, vini nigri ſextarios ſex, vſquequo penitus,

nitus diſſoluantur coquito, atque vbi tertia pars ſuperfuerit, olei cuiuſdã aut hedyſmatis ſextarios 2. aut 3. addito, rurſumq; coquito. Vbi verò bis aut ter ebullierit, liquorem exprimito ac diligẽter per ſaccum excolatum in hydriam recõdito. Vſu vero expetente* in præraſis penitus vtitor, illitis ex eo bis per diem capillis. Aliud, Paſsi cretici ſextariũ vnum, ladani vnc. 1. corticis nucum pinearũ vſti ſextantem, polytrichi vſti vnc. 1. adipis vrſini libram vnam, ſucci betæ cyathos 3. Ladanum & paſſum donec cogantur in vnam cõpagem coquito, deinde reliqua iniicito, & ſublata in vas plumbeum ſeruato vſus autẽ tempore quantum ſufficit in quocũq; velis hedyſmate diluito. Vſus eius debet eſſe quotidianus, quidam verò raſo capiti pharmacũ illeuerunt nullo hedyſmate dilutũ. Aliud, Ladani vnc. 1. paſsi ſextariũ vnũ, corticis nucũ pinearum vſti drach. 2. alii ſeſquidrachmam habent, *ſpongiã marinam vſtam tritã vnam, panniculi Cilicii vſti triti cyathos 3. polytrichi vſti triti cyath. 2. adipis vrſini lib. 1. coquito & apparato vt dictum eſt. Aliud quod pilos conſeruat, & defluentibus quoque auxiliatur, Seminis apii ſextantem, *callitrichi ſextantem, thuris ſextantem, nuces iuglandes numero 15. ladani ſextantem,

*Aliàs eo omnino commoto quã lectionem habuit vetus interpres græcè verò κιvῶν ſic etiam habetur in Aëtio.

* Græcus cod. habet ſphærã marinam vetus interpres ſpumã interpretatur.

* Vetuſtus cod. græ. hic addit betæ ſeminis ſextantẽ.

corticis nucis pineæ lib. 1. Omnia in nouam ollam coniecta, & cum argilla probè obturata, in balnei fornace aſſato, deinde extracta terito, & adiecta adipis vrſini libra vna ſubigito, & in pyxide ilicea reponito. Vſu verò expetente quantum ſatis videbitur ex pharmaco accipito, ac quocunque velis hedyſmate conquaſſato, ex eoq; caput bis in die illinito. Quidam verò capite raſo pharmacum illinunt cum ſolo adipe vrſino ſubactum. Aliud ad caluiciem quo vſus eſt Andromachus iunior, Leporum ventres ſex accipito, probeque ſiccatos in teſtaceo vaſe torrefacito, ad eosq; baccarum myrti quadrantem & virgultorum eiuſdem tantundem coniicito, indeq; adianti quadrantem addito, * omniaq; ſimul attente torrefacta tundito, ac per anguſtũ cribellum excernito, deinde adipis vrſi ac phocæ æquis partibus adiectis ſubigito, ac emollito, ſublatumq; pharmacũ in pyxidem plumbeam recõdito. At vero vbi vſus tempus inſtiterit, quocunq; velis hedyſmate ipſum diluito, ac vtitor. Atq; de his quidem hactenus.

** Ex vetuſto codi. hæc ſunt huic loco addenda acaciæ ſucci tantundem fructuũ rubi canis tantundem.*

De tincturis capillorum. CAP. III.

QVum verò poſt præſcripta pharmaca Crito alia quędam ſcribat, quæ quidem cõſeruationẽ capillorũ promittũt, verùm primùm

ipſo

ipſorum opus eſt vt tingant ipſos,quo ſiue nigri, ſiue flaui reddantur, viſum ſanè eſt mihi in principio ea relinquere, quũ omnia talia manifeſtè comptorii generis exiſtant. Quandoquidem haud ſcio quomodo dogma commune inoluerit, vt vetulæ feminæ capitis capillos denigrent, tanquã turpe ſit canos habere. Atq; hoc ipſum etiã maritis probatur,qui onerofum eſſe aiũt,ſpectaculum aniculam vxorẽ cano capite habere. Quæcunque quidẽ præ deliciis ſeipſas ornant,harum nulli tale quippiã à me petenti exhibui, Quæcunq; verò honeſti reſpectu, quo notæ culpam effugerent,& importunitatẽ maritorũ vitarẽt, capillos ſuos nigros reddere cupierunt, ne tamen ex adſtrictoria vi nigrorem inducentium oblæderẽtur, illis conſului cedriæ vſum,ita vt tribus aut quatuor horis ante balneum illinerent, & poſtea detergerent,idque per quatuor aut quinque dies facere pergerẽt. Ad hoc enim quod nihil lædit,amplius etiam commoda eſt eis quæ facilè à frigore offenduntur, Nimirum pharmacum exiſtẽs cedria quod abunde calefactet. Oportet autem ipſam citra olei ammixtionem adhibere capitibus vehementi reſiccatione & calefactione indigentibus,quibus ſcilicet humida & frigida intemperies per ſe ineſt. Aliis verò

oleo mixtum adhibere pharmacũ oportet. Quin & defluentes capillos corrigit, & nõ defluẽtes auctiores reddit. Cæterùm odorem eius vitant delicatæ mulierculæ, qui ſanè non iniucundus eſt his quæ in eius vſu aliquãdiu perſeuerarũt. Porrò in Aſia apud nos agreſtes mulierculæ montana incolentes, nõ cedria ſolùm illinuntur oleo permixta, tum capiti, tum reliquo vniuerſo corpori, Sed & picẽ liquidam cum oleo eodem modo permixtam, ad radices capillorũ capitis illinunt, vocantq́; hoc cõpoſitũ pharmacum piſſelæon, hoc eſt, oleum picatum, quod omnino aliud eſt ab eo quod piſſanthos, hoc eſt, flos picis appellatur, quod ipſum liquidæ pici incumbit & ſuperſtat, tenuium magis partium quàm ipſa pix exiſtens, tum compage, tum etiam facultate. Huiuſmodi itaque pharmaca tarde caneſcere faciunt, nulla vtentium oblæſione. At verò quæ ex auſteris & acerbis compoſita ſunt, magnopere lædunt. Cæterùm materiam ex qua cõfiunt hæc, adſtringentis qualitatis ac facultatis exiſtentem, etiam quippiam tenuium partium habere oportet, quo non in ſuperficie tantum, ſed & in profundo cutem permutent, vſque ad locum radicum capillorum progrediendo. Atque hæc quidem eſt Methodus componendi

ea:

ea: habes autem in ſimplicium pharmacorũ tractatu particulatim materias ipſorum, in quibus facultates & qualitates earum dictæ ſunt, quapropter ex illis tum ea quæ iam à prioribus compoſita ſunt iudicare ac quali nam vi prædita ſint inuenire potes, tum etiam per te ipſum de integro noua componere. Vtile autem hoc eſt & ad cognitionem affectionum quas iam incurrerunt aliquæ mulieres, & ad futurarum prænotionem, præſentiumque ſanationem. Nõ ſolùm enim in periculo verſatas ſæpe ſcio fœminas, ſed & mortuas, ex perfrigeratione capitis per huiuſmodi pharmaca inducta, læſio autem eis maxime accidit, aliquando quidem in ſtuporem attonitũ, aut comitialem, aut veternum, aut ſoporẽ profundiorem, aut animi apprehenſionẽ, Catalepſin Græcis appellatam, delabentibus: aliquando verò deſtillationibus indiſſolubilibus apprehenduntur, vt inde etiam pulmo afficiatur, & tabes ex eis conſequatur. Offenduntur autem citius quæ frigidius temperamentum capitis habent, tardius verò quæ calidius. Frigidæ enim particulæ frigidis affectionibus, calidæ calidis facilius corripiuntur. Atqui periculũ minus ſubeunt, vt pote quũ à minore cauſa lædãtur, quæ frigidius tẽperamentũ habẽt:

At verò calidæ propterea quod ægrè & vix tandem à frigidis cauſis lædi poſſunt. quum ſanè à magnis cauſis fuerint exuperatæ, maiorem læſionem incurrunt, quæ communi & vniuerſali rationi ſubiacet, in Aphoriſmis ab Hippocrate relatæ, In morbis minus periculum ſubeunt ægrotantes, quibus congruus naturæ, ætati, habitui, ac tempori adfuerit morbus, quàm quibus nihil ſecundum hæc ipſa côngruerit.

De pharmacis capillos denigrantibus. Archigenis.

PAulò antè dixi quòd non ex mea ſententia medicus eiuſmodi pharmaca cõtrectat, Verùm quum regiæ aliquando fœminæ, quibus minime negare licet nigros aut flauos capillos reddere expetant, eã ſanè ob rem etiam Archigenem puto, quanquam honeſtiſsimũ virum, de illis ſcripſiſſe in hæc ferè verba. Denigrant capillos hæc. Radicem capparis tritã cũ muliebri lacte, aut vt aliis placet aſinino, ad tertias coquito, & ad noctem pro cataplaſmate imponito. Aut vrina canis in quinq; aut ſex dies adſeruata lauato. Aut corticẽ radicis*ilicis donec mollis fiat coquito, eumq́ue cataplaſmatis modo imponito, cum aqua verò decocti lauato. Aut quod in fremio intrinſecus nigrum eſt, cum oleo myrteo tritum

* ἰελνὰ ρίζης. Aëti⁹ habet hoc loco. i. radicis caprifici.

tum affricato. Aut ſpumam argenti, cimoliam, alumen liquidum, pari menſura prælotis & ſiccatis capillis in noctem illinito, & betę foliis ſuperne obligato. Aut ſelinuſiam terrã, argenti ſpumã, calcem viuã, cum aqua ad mellis craſsitudinem redige, & capillo ex lixiuio liquido præloto illinito, ſimiliterque bete foliis impoſitis obligato. Mane verò diſtentos pilos defricato. Aut abſinthii, oſsium palmarum ſyriacarum, fabarum ægyptiarum, omnium vſtorum cinerẽ pari menſura cũ vino Mendeſio ad ſtrigmẽti craſsitudinẽ redigito, & cerato myrteo liquido ammixto affricato. Aut corticis ſalicis ſuccum cum oleo affricato, Summè denigrat. Aut nodos ad racemorum ſimilitudinem ex arbore nuce enatos coquito, & bitumine liquido ammixto vtitor. Poſt prædicta etiam hæc Archigenes adſcripſit, Denigrant barbam, Suber aridũ, & plumbum vſtum cum betæ crudæ ſucco mellis ſpiſsitudine illita ſinito vſq; ad prandium, deinde abluito. Aut ferri retrimentum ac plumbũ in aceto cocta ad tertias, illine citra oleum. Poſt hæc Archigenes ex comptoria damnata arte accepta hæc ſcripſit. Fuluos autem reddunt capillos lupini crudi cum aqua & nitro illiti. Flauos ac criſpos pilos reddentia. Criſpos* autem reddes

* *Et flauos addit vet. codi.*

capillos ſi ſpuma ſalis cum myrrha confricaueris. Aut ſucco carpaſi illine,& manebunt criſpi ac nigri. Aut myrti baccis ac betæ ſemine æquali pondere cum oleo tritis vtitor. Aut aſphodeli radicem cum mero illine. Aut lupinorum cortices ac parum nitri in aqua ad quatriduum macerato ac vtitor. Horum pharmacorum mentionem ob id feci vt oſtenderem neceſſariò quoſdã etiam honeſtiſsimos viros taliũ ſibi comptoriorum experientiam parare. Quando enim Archigenes hæc ſcribere nõ eſt veritus, multo amplior venia Critoni dãda eſt, qui in Imperatoriis ædibus eſt medicatus. Apparet autem & Heraclidem Tarẽtinum multa & probata pharmaca comptoriæ ſpeculationis ſcripſiſſe, quanquàm nondũ tantæ deliciæ fœminas occuparant, quantæ nunc ſunt. Verùm quæ Heraclides,& Cleopatra,& quicũque alii poſt ipſos interiecto tempore medici ſcripſerunt, ea omnia Crito coaceruauit, ad quem ſanè remitto eos qui quomodo capilli nigreſcant aut flaueſcant,& alia huiuſmodi, diſcere volũt. Scripſit enim quatuor de ornatu libros qui in omnium manibus verſantur. Quid igitur ego nunc ipſa fruſtra tranſcriberem? quum poſsint ex illo diſcere qui adeò ea cognoſcere velint. In primo quidẽ libro omnia quæ

ad

ad capillos pertinent ſtatim in principio ſcripta ſunt, reliqua verò deinceps iuxta proprium quodque ordinem. Quo itaque facilè inuenire queant ſingula talium pharmacorum abſq; longa inueſtigatione, viſum mihi eſt capita ſingulorum librorum indicare. In primo itaque libro capita hæc ſunt. PRIMI libri Critonis de ornatu Capita. Conſeruantia capillos. Augentia capillos. Præſeruantia capillos. Tincturæ canorum. Tincturæ flauos & auricolores capillos reddentes. Smegmata capillorum. Illitiones præſeruantes. Faciem erugantia. Illitiones faciem nitidam reddentes. Cataplaſmata faciẽ nitidam reddentia. Superciliorum illitiones. Supercilia denigrantia. Oculorum illitiones. Illitiones ex ſtibio. Ad graueolẽtiam nariũ. Dentifricia. Manducationes. Ad fœtorem ſub aliis affrictiones. Manducationes ad fœtorẽ oris. SECVNDI libri capita. Quæ nigredines colli repurgent. Illitiones ad exudationes ſub alis. Illitiones mamillas conſeruantes. Ventrẽ purgantia. Smegmata manus nitidas reddẽtia. Ad nigredines à partu. Ad rugas à partu. Ad fiſſuras à partu. Illitiones ad eminẽtes vmbillicos. Quæ pueros impuberes cõſeruãt. Quę virgini

ginitatem conſeruant. Ad humectas & frigidas mulierculas. Ad cicatrices nigras. Pſilothra capillorum. Smegmata attenuantia pilos omnis generis. Illitiones capillos diſperdentes. Smegmata totius corporis. Repurgatoria nitoré inducentia omnigena. Conſperſiones aromaticæ veſtium. Odoratæ tincturæ veſtiũ. Aſperſiones thalamorum & ambulacrorum. Suffimentorum omnigenorum cõpoſitiones. Illitionum & vngentorũ omnis generis compoſitiones, videlicet amygdalini, balanini, nucum, ſeſamini, myrtei, lentiſcini, laurini, roſacei, gleucini, melini, œnanthini, ſampſuchini, telini, ſuſini quod aliqui crininum, hoc eſt, liliaceum appellãt, cicini, irini, narciſsini, phœnicini, cyprini, crocini, nardini, amaracini, hedychroi, mendeſii, malabathrini. TERTII libri Critonis capita. Ad furfures omnigenos. Ad capitis eruptiones. Ad achoras, hoc eſt, vlcera manantia. Ad pediculos & lendes. Ad alopecias. Ad ſcabioſas faciei affectiones. Ad lẽtigines. Ad maculas à ſole prouocatas. Lotiones faciei. Ad ſtigmata. Ad liuentia. Ad ſugillata. Ad varos. Ad puſtulas nocte erumpẽtes. Ad menti tubercula. Ad menti lichenes, lichenorum illitiones. Epithemata excoria

coriatoria. Emplaſtra viridia quæ ab excoriatione imponuntur. Emplaſtra alba ad cicatricem inducendam. Pharmaca emollientia quæ lichenis affricantur.

QVARTI libri capita. Ad alphos, id eſt, vitiligines nigras & albas. Ad cicatrices nigras. Ad leucas, hoc eſt, vitiligines altius inſidentes. Ad lepras. Ad vngues ſcabioſos. Ad pruriginoſas affectiones. Ad tubercula parua pſidracas græcis appellata & ad excoriata. Ad ſerpiginoſas affectiones. Ad ſcabies. Ad thymos verrucæ genus. Ad verrucas. Ad formicarias verrucas. Ad vmbilici inflationem. Ad inteſtinorũ delapſionem. Ad hydrocelas. Ad apellas. Ad procidentes anos. Ad chimethla hyemis tẽpore oborta vlcera. Ad rimas pedum. In his quatuor libris Crito diligẽtiſsimè omnia fermè exornatoria pharmaca ſcripſit, appoſitis etiam comptoriis quæ ſpuriam pulchritudinem non veram inducunt, quapropter etiam ego ea relinquam. Solumq́ue mentionem eorum faciam quæ pulchritudinem ſecundum naturam conſeruant. Quanquam enim vel maximè cognita habeam ſmegmata corpori nitorem inducentia, itemq́ue quæ in virginibus mamillas conſeruant, & quæ impuberũ puerorum

rum teſticulos ad multum tempus paruos conſeruant, ſimiliter & quæ pilorum exortum cohibent, verecundor tamen eiuſmodi ſcribere, atque multo magis eas quas Crito tradidit cōſperſiones veſtium aromaticas, odoratasq́ue veſtium infectiones, & aſperſiones thalamorum ac ambulacrorum. Suffimētorum item omnis generis varietates, illitionumq́ue & vngentorum. Extra enim medicinæ documenta talia exiſtunt. At verò vbi decoris ſecundum naturam conſeruatiua ſcripſit, ſi quādo locus ita tulerit ea referam, ac primū quidem quæ circa capillos medicis vtilia mihi videntur, docebo.

De pharmacis pilos corrumpentibus.
CAPVT IIII.

QVemadmodū ex pharmacis quæ pilos augent, alia medici vſus, alia comptorii exiſtunt, Eodem modo & quæ ipſos corrumpunt. Aliquando enim & his medici neceſſariò vtuntur iuxta triplicem eorum differentiā, Nempe quum quædā ex eis propriè pſilothra appellantur, Alia Attenuatoria capillorum, alia verò ipſos penitus extirpantia. Hæc itaque poſtremo loco nominata periculoſi ſunt vſus. Ex eis enim illitæ corporis

partes,non ſolum inpoſterũ depiles omnes penitus redduntur,ſed & vſque ad caput,& mentum, ſuperciliaque & palpebrarum pilos nuditas ipſa procedit. Reliquæ verò duæ differentiæ vſum minimè periculoſum habent. Et quæ quidem pilorum depudato ria ſunt,& propriè,vt dixi,pſilothra vocantur , tantum non quotidie in omnium muliercularum,fermè etiam quorundam virorum,vſu habentur. Altera verò quæ tenuiores pilos reddũt & minores,eis conueniunt qui duros & magnos,multoſque & craſſos pilos habent,& ob id ſuillis non abſimiles exiſtunt. Cæterùm hæc ipſa ſecundum exceſſum & defectum inter ſe differũt, quum vnum genus ſit pharmacorũ quod in hunc vſum compoſitum eſt,nimirum eorum quæ erodentem,& vſtoriam habent facultatem: præſtant autem erodentem facultatem habentia,quod minori periculo admouentur: periculoſiora autem quodammodo ſunt vſtoria,quæ ſi quis paulo negligentius adhibeat,bullas excitant,& exulcerant,& aliquantulum cutem exurunt. At verò particularem eorũ ſyluam omnem in cõmentariis de ſimpliciũ pharmacorũ facultate tradidi, Sed tamẽ exempli gratia ea quibus aſsiduè vtor recẽſebo. Ex liquidis igitur eſt lixiuiũ tali vi præditũ, Ex aridis autẽ & metallicis

arſe

arſenicum & ſandaracha, & calx non extincta, quam plerique viuam, Græci verò etiã ſolius aſueſti nomine appellant. Manifeſtũ itaque eſt vehementem ipſorum vim per admiſtionem imbecilliorum pharmacorum tum liquidorum tum aridorum frãgi, quorum congruentem mixturæ modum coniecturaliter primũ faciet virium eorum expertus. Deinde verò per experientiam defectum corriget, aut etiam addet. Quo verò etiam eorum quæ per experiẽtiam iudicata ſunt notitiam habeatis, adſcribam ea quæ in primo libro de ornatu à Critone ſunt relata, vbi prius oſtendero etiam medicis ſæpiuſcule ipſorum vſum neceſſarium eſſe. Quemadmodum tincturas expetentibus, honeſtè negare poſſumus, vt quæ cõptoriæ ſint maliciei, Sic depilatoria negare minimè licet. Si enim moderatos quiſpiã habeat capillos, non ſubſeruiemus ipſi ad ſuperfluas delicias. Si verò multos & longos duroſque habeat, honeſtum eſſe videtur & rationabile ipſos pauciores, & tenuiores, mollioresq; ac rariores facere. Contingit autem aliquando neceſsitas, vt eis qui multos & alte nixos, non tamẽ duros habẽt, in totum pilos tollamus, quando aut picatione opus habet totum corpus (quãdoque enim hoc præſidio iuxta medicinæ ratio-
nem

nem vtimur) aut quando pharmacum Emplaſton, hoc eſt quod meatus obducat, imponere velimus: tunc enim neceſſariò à parte pilos prius tollimus, quod quidem per nouaculam facere licet. Quidam verò ſiue reuera ſiue fictè nouaculæ timorem confitentur, quoniam periculum ſit ex ea cutem ſauciari, Quidam autẽ nõ citra rationẽ fortaſſe metuunt, maximè quum partes gutturis radi oportet, Quapropter neceſſariũ eſt medicum etiam huiuſmodi pharmacorum experientiam habere, tum quod ad compoſitionem, tum quod ad vſum attinet.

Pſilothra à Critone hac verborum ſerie conſcripta.

PSilothra capillorum, auripigmẽti auricoloris ſcrupulos. * 7. aut 10. calcis viuæ tantundem, amyli ſextantem, terræ quæ Romanis Selinuſia appellatur * vnci. vnã. Omnia trita & per anguſtiſs. cribrum excuſſa reponito. Vſus verò tempore ex pharmaco quod ſufficit acceptum aqua conquaſſato, deinde illinire iubeto ac animaduertere ne exurat. Aliud, Eueſtigio leuẽ reddit: Calcis viuæ partes 2. auripigmenti partẽ 1. hæc in mortarium plumbeũ coniecta; aqua aut ptiſanæ ſucco affuſo terito, atque vbi nigra reddentur, calefacta illini maximè in balneo iubeto, leue enim corpus

* *Aliàs vncias duas.*

* *Aliàs vncias duas.*

reddunt. Quod ſi verò tenuis capillus enaſcens ſubeat, * calcem coquito, & auripigmentum cum aqua terito, & in vas fictile non picatū coniecta coquito, atque vbi coacta fuerint, nigraq; reddita illinito. Paridis ſaltatoris pſilothrū, Statim pilos aufert: Sādarachę vnc. * 1. calcis viuæ ſexta. 1. Trita cum aqua diligenter coquito, atque vbi ebullire cœperint ablatis vtitor. Experimentū huius facies, ſi pinnulā in ipſum pſilothrū immergas, breui enim glabra fiet.

** κονίαν, id eſt lixiuiū habet græc. cod.*

** Aliàs duas.*

Aliud, Amyli vnc. 1. calcis viuæ vnc. 1. auripigmēti vnc. 1. cōtuſa & cribrata repone, vtereq; vt dictū eſt. Heraclidæ Tarētini pſilothrū, Eueſtigio pilos tollit: Calcis viuæ ſextar. 1. cimoliæ ſextar. 1. pumicis vſti ſext. 1. auripigmēti ptes 4. trita ac leuigata reponito. Vſus verò tēpore aqua dilutis, vt dictum eſt vtitor. Hæc quidē igitur Crito ſcripſit. Cæterū eorū vſus melior eſt quēadmodū nūc mulieres vtūtur, poſt corporis videlicet illitionem intepidam balnei domū ingrediētes, atq; vbi exudare cœperint, ſtrigili pharmacū ex aliqua corpis parte detrahētes, deinde quū ſimul auferri pilos ſenſerint, reliquū corpus oē abluentes.

Quæ pilos diſperdant.

SCriptum quoq; de his eſt, quæ pilos diſperdant in comptoriis libris, quæ ſanè

iam

iam ex medica materia exciderunt. Quapropter & ego ſimplicium tantum ex eis faciam mentionem, in ſimplicium item pharmacorum tractatu à me relatorum. Iuxta rationem enim propoſita pharmaca componunt. Ex lepore marino, hepate thunni putrefacto, cedria, ranarum in viridibus arundinetis degentiũ * cruore ſiue muco, marinæ teſtudinis ſanguine, lachryma vitis albæ, lachryma hederæ, ſimiliterq; bryoniæ, ac oleo quod inſulſum appellatur. Ex marinis itẽ ſcolopendris, vrticaq; marina, & ſtellis marinis, nitro ac amurca ad hæc ammixtis. Quin & fortiora his ex herinaceis & ſalamandra componũt in oleo coctis. Ammiſcent autem ipſis & alcyonia & ſandarachen, & quæcunq; alia eius generis exiſtũt.

** ἰχώρων habet vetus codex id eſt vel locis, videlicet virẽtibus pro ἰχώρων.*

Quæ pilos attenuant. CAP. V.

VEtur etiam aliquãdo medicus velut dixi, his quæ pilos attenuãt, quæ nó eandẽ cũ depilatoriis facultatẽ habent, Quã enim in ſimplicium pharmacorum commentariis exterſoriam facultatem appellauimus, eiuſdẽ ſunt etiã ea quę pilos attenuant. Quemadmodum autem in omnibus eiuſdem generis pharmacis, differentia ſecundum exceſſum & defectum exiſtit, Sic etiã in exterſoriis habet. Ordei itaq; farina, & ſ[illegible]rum,

ampliusq; erui, ſpuma nitri, ac ipſum nitrũ, familiaria pharmaca ſunt omnibus ad tollendas ſordes vſurpata. Aſsiduus autem eorum vſus etiam pilos attenuat. Quæcunque verò fortiori vi exterſoria prædita ſunt, in his qui valde duros & magnos pilos habẽt adhibere conuenit. Eius itaq; generis pharmacorum eſt nitrum vſtum, & nitri ſpuma: & aphrolitrum ſpumoſum. In aſsiduo autẽ vſu faciunt item. * Nigra appellata vaſa Alexandriotica, contuſa videlicet & tenui cribro excreta. Cæterùm pauperibus ego etiam fictilium, & clibanorum in quibus aliquid ſub textu coquitur, teſtas, itemq; pumicem vſtum, ac non vſtum indicaui. Vili autem & gratis habuerit quis circa mare degens, aut vrbe quapiam non longè à mari ſita, teſtas vſtas, tum buccinorum, tum purpurarum, aliorumq; oſtreorum. Sepiæ verò teſtam etiam citra vſtionem. atque hęc quidem pro valde egenis indico; pro aliis verò alcyonium, & herbam lanariam, vtrunque veratrum, Bryoniæ itemq; dracunculi radicem, ariſtolochias, canchry, & panacis radicem, & quæcunque eius generis exiſtunt: plura enim, vt dixi, relata ſunt in ſimpliciũ pharmacorum tractatu. At verò ſi hæc ipſa odorata facere volueris, cyperum, & melilotum, roſáſque ſiccas, & iunci odorati florem,

** Varia reperitur huius loci lectio: cod. vetus habet* καλατ. *id eſt purpureæ. Aëtius tamẽ habet* κάλλυνα ὄστρακα.

rem,iridem illyricam, meliſſophyllumque & cydoniam herbam,eis ammiſcebis. Et ſi pro diuitibus parraueris, ſpicam nardi indicam,celticamq; & montanam iniicies, & terram Eretriada. Addes etiam folium malabathri,amomum,myrrham,crocum,coſtũ, & hedycroum. Qui verò pretioſiori materiæ parandæ non ſufficit,ei viliores hi qui exornatoria compoſuerunt, excogitauerunt. Quorum etiam Crito meminit in primo de ornatu ſic ſcribens: Ollam nouam figulinam magnam, operculum habentem accipito,in eamque cimoliæ glebas pro ſitus ratione coniicito. Componantur autem hæ quantum fieri poteſt ad theatri formam,vt in medio ipſarum locus vacuus relinquatur. Inter glebas autem viciſsim mala cotonea recentia viginti locentur, hæc autem per interualla variare iubeto, deinde operculo impoſito marceſcere ipſa mala ſinito. Vſu autem expetente quantum ſatis videbitur accipito,terito, ac vti iubeto. Poſt pſilothrorum verò impoſitionem,ſuauem quendam odorem habet. Aliud,

Roſas quàm odoratiſsimas per diem vnam in vmbra refrigeratas, quo humor ſaltem ab eis deſiccetur,in vas figulinum componito,eodemq; modo(vt dictum eſt)glebas cimoliæ indito, ita vt roſæ ſubſternantur,

rurſusq; inter glebas eædem imponantur, deinde operculo addito, combibere ſinito. Vſus iam demonſtratus eſt.

De furfuribus. CAP. VI.

QVibuſdam ſe ſcalpentibus, furfuribus ſimilia ex capitis cute decidunt, & propterea furfures medici hāc acceſsionē ſiue ſymptoma appellant, à vitiatis ſeroſis humoribus prouenientem quos conſumere ſcopus eſt eis qui malum hoc ſanare volunt. Manifeſtū igitur eſt diſcuſſoria & exterſoria pharmaca adhibenda eſſe præparato prius vniuerſo corpore, ſi vitiatis humoribus repletum videatur. In omnibus enim huius rei meminiſſe oportebit, etiam ſi aliquando in ſermone relinquatur. Ammiſcuerunt autem quidam prædictis pharmacis quædam adſtringentia, quo per ea affectum membrū corroboretur, vt ne facilè in ſeipſum ſuſcipiat influentes humores ſeroſos, ſed reſiſtat eoſq; repellat: & ob hoc ſanè Archigenes in pharmaco ex atramēto ſutorio compoſito hæc verba adiecit, Hoc inquit adeò efficax eſt, vt neque in poſterum fiant. Crito equidē in tertio libro de ornatu, eiuſmodi pharmacorum ſyluam ſcripſit in principio ſtatim ipſius libri, quare velut paulò antè dixi,

min

minimè neceſſarium eſt me ipſa hic rurſus deſcribere, quum omnes illius habeant libros. Cæterùm quæ Archigenes ſcripſit indicabo ob id maximè, quod quibuſdam ex eis adſcripſerit. Quod nonpermittant ſymptoma hoc rurſus fieri. Scribit autem hoc modo ſuis ipſius verbis: Diæta eis cõſtituatur flatus expers, nihil ex craſsi ſucci cibis habens admixtum, quales ſunt tubera, fungi, bulbi, legumina, carnesque maximè bubulæ, ac quæ ſimilia exiſtunt. Sint autem cibi quibus veſcuntur boni ſucci, faciles concoctu, & mel iiſdem addatur. Intinctus conferunt, acetum cum ſapa. Condimenta, cuminum & fœniculum, Aliis parce vtantur, & à bellariis omnibus maximè abſtineant. Vinum conducit eis album & tenue: voluptatis verò gratia dulce, & vinum mulſum. Ex fructibus optima eſt vua arefacta, deinde ficus, quibus ante cibum reliquum veſci præſtat. Verùm ante omnia bonæ concoctionis cura habenda eſt, Deambulationes lenes plurimæ & mane & veſperi optimæ ſunt, lauatio ex frigida balneis præſtat. Si verò quis calida lauit, incongrua ei eſt longior in aëre mora, & perfuſio capitis præ ſolio eſt eligenda, poſteà verò larga frigidæ adfuſione refrigerato. Dormire ad ſatietatem vſque vtile eſt, Ira,

indignatio, verſatio in ſole, & vehemẽs refrigeratio vitanda, omnia item quæ caput replent. Archigenis ad furfures capitis. Quibus furfures caput occuparunt, his cum fœno græco, betæ ſucco, ac nitro præfrictis & exterſis, cimoliam felle bubulo aut ſuillo acetoq́ue ſubactam illine. Deinde poſt horam ablue, atramentumq́ue ſutorium ac nitrum cum oleo trita illine. Aut myrobalanum & fabaceam farinam æquali pondere trita, in aqua quoque, & affrica, Aliud, Amygdalas amaras decorticatas cum aqua aut aceto affrica, quũq́ue exaruerint capilli calida ablue. Aliud, Aut maluam ſylueſtrem aqua marina ad decimæ partis reſiduum coctam terito & affricato. Aliud, Aut nitri ſpumam & atramentum ſutorium, æquis partibus cum vino, ter aut quater in menſe affricato, hoc adeò efficax eſt vt neque in poſterum fiant. Aliud, Aut vini Rhodii fecem, & pumicem, & nitrum, pari pondere cum lupinis adfrica. Aliud, Aut cimoliam cum fœni græci cremore adhibe. Aliud, Aut nitrum aſſatum & bulbum. Aut hæc omnia ſimul pari pondere affrica. Aliud, Aut vbi picis liquidæ ſerum illeueris, alumen inſperge.

De Pthiriaſi, hoc eſt, morbo pediculari.

CAPVT VII.

PEdiculorum generatio quibuſdam in capite contingit aceruatim, ex multis videlicet humoribus calidis quidem, ſed non ad tantam caliditatem progreſsis, ad quantam perueniunt acres & ſeroſi humores. Quare manifeſtum eſt in profundo cutis, pedicularis morbi affectionem fieri, vbi etiam animalia hæc generari poſsibile eſt, non in ſuperficie cutis, in qua furfures conſiſtere diximus. Pharmaca itaque ipſorum neceſſariò exiccantia ſunt, & quæ ex alto trahere ac euacuare poſſunt, magis vtique quam ea quæ furfuribus conueniunt. Atq; hæc quidem Methodus eſt ea componendi. Verùm ſylua eorũ quæ experientia cõſtant. (Oportet enim, vt dixi, in omnibus maximè attendere, ac conſidere his quibus experimẽtum teſtimonium præbet,) in tertio libro Critonis de ornatu ſcripta eſt, Apponã autẽ etiã nũc ego ab Archigene ſcripta hac ſerie verborũ. Remedia morbi pedicularis: Morbo pediculari affectis hæc cõferunt. Staphidis ſylueſtris partes 2. ſandarachæ & nitri vtriusq; partẽ 1. cũ aceto & oleo capiti illine. Aut Rhoen qui in obſonia additur cum oleo tritũ ſimiliter illinito. Aut oxylapa-

thi radicẽ cũ oleo eodem modo. Aut veratrũ albũ,& ſtaphidẽ ſylueſtrẽ, & nitrũ pari põdere cũ oleo in balneo adhibe. Aut cum aqua marina, aut muria meraca cum aceto perfundito. Quod ſi nuditas pilorũ adſit, ſylueſtrẽ ſtaphidem cũ oleo & aceto imponito. Aut alumen tritum cum oleo illinito.

De Achoribus, hoc eſt, vlceribus capitis manantibus. CAP. VIII.

INter affectiões cutis capitis cõnumeratur quoq; ea quæ Achor appellatur, ex genere tumorum præter naturã exiſtẽs: propriam autem & ſingularem appellationẽ nacta, ob acceſsionũ quæ ad eam conſequuntur proprietatem: valde enim tenuibus foraminibus eroditur, quæ tenuem in ſe humorem modicè viſcoſum complectuntur. Ad ſimilitudinẽ verò eius proximè accedit alia cutis affectio quæ fauus, græcis Cerion vocatur: maiora tãtum foramina habens, in quibus humor hymettio melli ſimilis continetur. Generatio ipſis ex humore mixto eſt, qui partim tenuem ſeroſumq; ac mordacẽ, partim verò craſſum ſuccũ in ſe habet. Tenuis itaque humor vtpote mordax, primum quidem ad ſcalpendum ipſos impellit, progreſſu verò temporis ad ſcalpturam tũ tumor augeſcit, tũ foramina circa ipſum

erum

erūpūt. Manifeſtū igitur eſt euacuare oportere humores affectionem ipſam operātes. Qui ſi etiam influant amplius, prohibēdus primum eſt ipſorū influxus, per capitis euacuationem, præmiſſa totius corporis purgatione, velut in alopeciis eſt proditum. At verò ſi parua affectio exiſtat, ſola localia & partialia appellata remedia, citra totius corporis euacuationem ſuffecerint. Cōuenient autem ipſis ob craſsitudinem videlicet & viſcoſitatem humoris eas generātis, pharmaca quæ ipſum incidant, quæque facultate ſua neceſſariò diſcutiant & repellant. Atqui acetum ex incidentium ordine exiſtens, vltra hoc quod diſcutit, præcipuum quiddam in ſe habet, quo reprimit ac quod influit depellit, vtpote quod ſubſtantia ſua modice calidum eſt, plurimum vero frigidum & partium tenuium: tali nanque facultate præditum eſſe, in primo de ſimplicium pharmacorum facultate demonſtratum eſt. Sit itaq; acetum exquiſitè acidum, in quo nulla penitus vini qualitas appareat: hoc ipſo ſanè pharmaca metallica appellata, modo hoc, modo aliud imbues, achoribusq; ex eis medeberis. Incipere autem ab imbecillioribus præſtat, præſertim ſi dolor ſimul ipſis adſit. Cimolia igitur ad hāc rem apta eſt, & Cretica lemniaq; terra,

*pom

Et ſamia, addit vetus cod. * pompholyxq́; & ſpodium, ſpuma argenti & cadmia tenella. Quod ſi neque ex his quieſcat malum, pharmacum ex charta ſiccum aceto dilutum illinito, Neque obſcurũ eſt tollendos prius capillos antequam talia admoueas. Si verò acrius tibi ex charta pharmacum appareat, miſcebis ipſi argenti ſpumam: ſiquidem ſufficienter mordacitatem eius exoluere velis, pari copia: ſi verò modicè tantũ remittere velis, minori, quẽadmodum etiã ſi plurimum eius vim exoluere placeat, maiorem eius copiam addes. Porrò quum aliquando ruri degenti mihi pharmacum ex charta ad manum non eſſet, conſpecta in ægri domo inutili aliàs charta faculam poſtulaui, exuſtaq́; charta ac aceto diluta, locum affectum illeui, hominemq́ue ad me poſtridie venire iuſsi: ſciebam enim quòd quum duræ carnis eſſet pharmacum ferre poſſet, qui vbi veniſſet, parum aberat quin curatus eſſet: quare ad aliud pharmacum non tranſiui, ſed eodem vti iuſſum, poſtera die perfectè ſanitati reſtitutum conſpexi. Prudenti igitur viro, quod ſæpe iam dixi, opus eſt, & qui tum curandorum morborum ſubſtantiam, tum ægri naturã probè norit. Inſuperq́; pharmacorum facultatẽ non iuxta genus tantum, ſed & iuxta quantitatẽ cognoſcat, quo ſingulis diebus quali

præ

præſidio opus ſit coniectet, In extendenda enim aut exoluenda pharmaci,quod prioribus diebus admotũ fuit,facultate in quantum ſanè affectio ipſa indicat,congrua curatio conſiſtit.. Ad Achoras inflammatos. Quod ſi quando in vlcus manãs inflammatum ſimul & doloroſum incidas,lenies primũm per humectũ concoctoriũq; ac emolliens & acrimoniũ arcens pharmacũ dolorem,Tale autẽ eſt parygrum appellatũ, ab Hera aliiſq; plurimis deſcriptũ. Satis manifeſtum autem eſt quòd ipſum in manu per ſpecillum latum cum roſaceo emollitum & ad vngenti formam redactum, non emplaſtri forma,qualem à principio habebat, adhibere oportet. Cõueniunt etiam hoc tempore, ea quæ ad ſedem ex vlceribus aut rupturis dolentem faciũt, de quibus priuatim deſtinato ſermone ac tempore dicetur, Sicut etiam conueniunt ea quæ cancros mitigant. Hæc igitur omnia vbi prius conſideraueris, etiam particularem pharmacorum varietatẽ vtiliter cognoſces.* De qua ego quoque dicere aggrediar, Quæ apud præſtantiſsimum quemque medicum laudata reperi pharmaca deinceps ſcripturus. Ad Achoras Archigenis. Archigenes in primo pharmacorum iuxta genus, ad Achoras ſic ſcripſit. In quibus Achores, aut papulæ

* ἐκλέξομαι κἀγὼ ait vet. cod. græ. i. eligam & ego medicamẽta à præſtãtiſſimis medicis ea ſubinde ſcripturus, et hãc lectionẽ habuit vet. interpres.

pulæ feruidæ, aut eruptiones circa caput vlceroſæ ſunt, ab omni acri & ſalſo abſtineant, itemque acido. Deinde deraſis capillis, aut ter, aut ſæpius quotidie ex calida in qua myrtus, aut lentiſcus, aut rubus, aut bryonia, aut ſycomorus, aut lupini, aut lentes, aut aſparagi radix incocta ſint, lotis & maximè vbi multa ſanies effluxerit, ſalicis folia ex aqua imponito, aut lentem cum melle, aut aſparagi radicem coctam eodem modo, Aut fœnum græcum betæ ſucco ma ceratum pinguibus emplaſtris vſu cognitis ammiſceto ac vtitor. Aliud præclarè faciens. Pinus corticem cum cerato. Aut cadmiam cum oleo veteri illinito. Aut cinnabari ſimiliter tritum imponito. licebit & myrti baccas, aut ordeum vſtum, aut argenti ſpumam, aut ceruſſam, aut oſtreorum teſtas vſtas ammiſcere, ſingula etiam cum oleo veteri illinire. Aut ſpodium & mannam ex vino. Egregie conſtanter facit & chalcitis cum aceto & oleo veteri illita.

Aut betæ decoctum cum modica cimolia, ſale & vino ammixtis, in balneo affrica. Aut hyoſcyamum & ſemperuiuum minus, trita cum roſaceo mellis ſpiſsitudine illine. Aut vlceribus ex ſmegmate quopiam repurgatis, Terram cimoliam torrefactam cum vino, aut fecem vini rhodii vſtam cum vino

vete

veteri, aut radicis cucumerũ ſylueſtris decoctum adfundito ac proluito. Aut tragacantham aut argenti ſpumam, aut ſandarachæ duplum, cum vino, aut etiã cum oleo myrteo, vt pingui quopiam illinito. Aut argenti ſpumã & calcem pari pondere cum aceto & oleo illine. Aut chalcitidem cum myrteo oleo vel ſuillo felle liquido illine. Hæc quidem Archigenes ſcripſit, doctrinam tradens nõ modò Empiricã ſed etiam indefinitam. Inuenire itaque eſt apud Empiricos, qui ſanè non in contentioſis ſermonibus vitam contriuerunt, ſed in medicæ artis operibus diligenter verſati ſunt, quod in quibuſdam apparentibus cognitionibus euidentia diſcrimina retulerunt, qualia & ego paulo antè in alopecia feci. faciã autem & nunc in his quæ Archigenes ſcripſit pharmacis. Quædã enim ex eis incipiẽtes achoras, citra humorum in vniuerſo corpore vitiationem aut eorũdem multitudinẽ redundantem, ſanãt, adſtringentẽ nimirum & repulſoriã vim habentia. Quædam verò vbi magnũ quoddam malum minantur Achores, eos augeri prohibent, ſimul & quod influit repellentia, ſimulque quod iam in eis continetur concoquentia & diſcutientia, quæ euidẽs eſt mixtæ facultatis eſſe oportere. Quædam autem eis quæ in ſuperficie

hær

hærent,paruisque tantum auxiliantur,quæ moderatis viribus prædita eſſe oportet, & nihil quod irritet habere,ex diſcuſſoria nimirum facultate. Alia autē viribus omnino robuſtiſsima ſunt, adeò vt etiam Achoras ex craſsis ac viſcoſis humoribus obortos, ineluibiliterq; cuti infartos euacuare poſſint,atque id adeò valide vt etiā ſi obduratum quid habeant, idipſum deturbare valeant,quanuis ipſum cutis habitum in eiuſmodi malū habitū inducāt, vt quod influit corrumpatur,etiamſi cōmodum id exiſtat. Hæc autem ſunt ex efficaciſsimis pharmacis compoſita,quale retulit Archigenes vbi ſalem ad reliqua diſcuſſoria ammiſcet. Sal enim & chalcitis, & vini fex vſta & ſandaracha, & calx viua fortiſsima viribus pharmaca ſunt,calfacientia, mordentia & diſcutientia. Eius generis eſt etiā fel calidorum & ſiccorum animaliū, quorum nō meminit Archigenes, ſed vnius ſuilli tantum, quod omniū moderatiſsimū exiſtit: ad cuius facultatem etiam proximè cinnabari accedit, propinquum deinde locum habent conchæ vſtæ,& hordeū,& poſt hæc oleū vetuſtum. Quemadmodum autē hæc emouent,ſecant & diſcutiūt violenter impactum, Sic repellunt adſtringētia, Aliqua quidem ſimpliciter citra cōtrariæ facultatis ammixtionem, aliq;

aliqua verò per dominium adſtringentis in eis facultatis. Myrti equidem earumq́; baccæ, & pinus cortex, ex eorum numero ſunt quæ non habent contrariæ facultatis ammixtionem, velut etiã rubus & ſycomorus, quãuis moderatius adſtringant, quàm myrti earumq́ue baccæ, ſed tamen adſtringendi vim ſenſibiliter in ſe habent. Mixtæ autem facultatis eſt oleum myrteum. Nam & ex oleo, & ex baccarum myrti, aut ipſius etiam myrti ſucco eſt compoſitum. Oleum autem ipſum emollientem habet facultatẽ, Myrtus autem eiusq́ue baccæ adſtringentẽ, non mollire, ſed cogere & ſtringere natã. Roſaceum item quanquam minus quàm myrteum adſtringat, tamen & ipſum mixtæ facultatis exiſtit. Quemadmodum autẽ hæc per præparationẽ mixtas vires habent, Sic alia ſpõte naturæ talia ſunt, velut lentiſcus, cyperus, & lẽtes: quod ipſum in ſermone de his eſt demõſtratum. Cæterùm diſcuſſoria & repurgatoria, citra ſenſibilẽ caliditatem, facultate præſtant ex eis quæ iam Archigenes retulit, Beta ipſa, & cimolia vſta, priuſquàm verò vritur imbecillior viribus quàm beta eſt, ſed fortior his eſt cucumeris, & bryoniæ ac aſparagi facultas. Spuma vero argenti præſtantius quidem quàm cimolia vſta pharmacum eſt, Multo verò debilius

quàm ad propoſitæ affectionis ſufficiat medelam. Cadmia autem moderate habet ad mediæ magnitudinis achoras. Citra mordacitatẽ verò reſiccat ſpodium. Manna autem etiam concoquit. Oleum verò vt iam dixi, laxantem quidem habet vim, ſed eam non adeò fortem, atque ob id per mixturã facile exuperatur, Itaque vbi fuerit cum obducentibus meatus & refrigerantibus permixtum, velut eſt ceruſa, poſsibile eſt hãc magis vim ſuam demõſtrare, quæ eſt cogere, oppilare, & adſtringere ſubſtantiã corporum quæ contingunt. Porrò hæc omnia in Archigenis ſermone confuſa ſunt, neque in quibus achoris, neque quãdo eis vtendum ſit, ipſo demõſtrante. Vtitur autẽ & vino in eodem ſermone; neque apponit quale probet. Atqui multiiuga circa vinũ differentia exiſtit, Aliud enim auſterũ, aliud acerbum, aliud dulce, aliud acre manifeſte eſt, aliqua etiã plures qualitates ſimul ex ſe oſtẽdunt, nimirum & dulce quippiã & adſtringens & acre cõplectentia. Quãdo igitur ſimpliciter quis ſcribat, diluì debere quippiã vino, lectorẽ cõiectare oportet quẽ ſcopũ pharmaci cõpoſitio habeat, & ad illum reſpiciendo, id quod aptum fuerit vinũ eligere; Adſtringens quidem vbi repellere velit, acre vero in quibus diſcutere. Reliquis itẽ vte-

tur quemadmodum vniuſcuiuſque vim demonſtrauimus in loco vbi de vinorũ differentiis docuimus. Acetũ verò in omni occaſione ad achoras aptiſsimũ eſt, vtpote craſſos & viſcoſos humores ſecãs, atq; id quod influit diſcutiensq; & repellens. Verũ ipſo nõ vtique per ſe quiſpiam vtetur, ſiquidem non proluere aut lauare achoras velit, ſed ad diluenda cum eo pharmaca, moderata quidẽ in quibus incipit & adhuc parua eſt affectio, fortia verò in maioribus & diuturnioribus, fortiora autẽ adhuc in inueteratis iam & ægerrimè curabilibus. Verùm differentia pharmacorũ iuxta fortitudinẽ iam ante à me relata eſt. Cæterùm ex relatis ab Archigene pharmacis, in totum non vti exoptem ſemperuiuoq; & ceruſa. Illud enim ſtrenuius refrigerat quàm cõuenit incipientes achoras refrigerari. Ceruſa verò modicam quidem habet frigiditatẽ, & ex pharmacis eſt obducentibus meatus, pro ea autem vti poſſumus ſpodio & pompholyge.

Quæ Apollonius in primo de facile parabilibus ad Achoras ſcripſit.

APollonius in primo de facile parabilibus ad achoras primũ quidẽ ſic ſcripſit: Roſaceo oleo caput illine. Deinde poſt hoc, betæ ſuccũ ſimiliter illine. Tertiũ deinceps, Teſtudinis ſanguinẽ eodem modo

adhibe. Quartũ, Laurino oleo caput illine, Et quintum, Crocinum vngentum inunge eodem modo. Ex his ſanè primum debiliſſimũ eſt pueris & mulierculis teneræ carnis in principio affectionis vtile exiſtens, Cõcoquit enim & diſcutit ac repellit, eaq; omnia moderatè facit. Secundum verò vbi betæ ſucco vti cõſulit, efficacius quidem eſt roſaceo, diſcuſſoriã vim habens, nõ tamen ad fortes ac iam obfirmatos achoras ſufficit, At verò teſtudinis ſanguis curioſum & ſuperuacaneum eſt pharmacũ, neque vnquam tentaui eius periculum facere. Quod verò deinceps ſcriptũ eſt laurinum, fortiter calfacit & diſcutit, opusque habet corporis totius & capitis euacuatione, quo diſcutiat humores achoras facientes. Crocinũ deinde vngentum diſcuſſoriũ quiddam habet & aſtringens, & cõcoctorium, atque ea tria fortiora in ipſo ſunt quàm in roſacei natura: ex eis igitur quæ de illo dicta ſunt, etiam de hoc ratiocinari licet. Poſt hæc autem ipſius verbis ita ſcriptum eſt: Tauri vrinam affrica, Deinde ſequitur, facit & cameli vrina eodem modo. Vtendum autẽ eis, inquit, ad plures dies. Verùm ego vtique dixerim ad ipſum, Nõ eſſe quod ad multos dies, ſed ne ad vnum quidem, purus homo tolerare queat, vt vllius alicuius eiuſmodi animalis

vrina

vrina capiti affundatur, præſertim in affectione adeò parua, & quæ facile curari poteſt, Bis enim *per omnia (quod dicitur) diſtans eſt, roſaceo videlicet vti, quod penitus exiguam habet ad propoſitū ſymptoma facultatem, & tauri ac cameli vrina quæ acerrimæ grauiſsimæq; & penitus iniucundæ exiſtunt. Deinceps verò tale quoddam pharmacū his verbis ſcriptū eſt: Furfurum chœnicem dimidium in aquæ heminis duabus madefacito, poſteaq; terito ac ſuccum excolato, cumque dimidia aceti hemina ad limi ſpiſsitudinem coquito, & ex eo caput fricato, Deinde aqua in qua beta, aut fœnū græcum, aut lupini cocti ſint, abluito. Vngento autē irini fece vtitor. Hoc pharmacum diſcuſſoriū eſt citra mordacitatem, ex repurgantibus atque extergentibus appellatis cōpoſitum. Eiuſmodi enim facultatis ſunt furfur, beta, & lupini: diſcutit autem ſimulque calefacit non vehementer fœnum græcum: ex eo autē genere eſt & irini vngenti fex. De aceti verò facultate antea quoque dictum eſt, quòd aptū ſit ad achorum affectionē, quare hoc vt cōuenientiſsimo & efficaciſsimo pharmaco vtēdum eſt.

*Diapaſon.

Aliud deinde poſt hoc pharmacum ſcriptum eſt ab Apollonio his verbis: Cucumeris ſylueſtris radices decoquito, & ſuc-

cũ affricato. Didicimus autẽ cucumeris radicem plurimũ diſcuſſoriæ facultatis eſſe. Et poſtea hoc pharmacum ſcriptũ eſt: Terræ cimoliæ, ſulphuris viui, par pondus cum aceto terito, & in balneo affricato, calidaq; abluito. Hoc illinire etiam conuenit pharmacum, non ſolũ vt dixit in balneo adhibere. Omnes enim habet facultates quibus affectio indiget, aceto quidẽ ipſas habente velut antea eſt dictum, Solũ verò ſulphur vlterius quàm cõuenit excalfacere & diſcutere poteſt. Quapropter cimoliã ei probè ammiſcuit, quæ compoſitionẽ ex vtroq; ad moderatam temperaturã reducit. Cæterũ quod ſequitur pharmacũ vbi inquit, Maluã exiccatam & tuſam in vrinã inſpergito & affricato reprehendo, in quantũ etiam ſuperius vrinæ vſum deteſtatus ſum, etiam ſi facultatem eius affectioni cõuenire nõ negauerim. At quod deinceps ſcriptum eſt, in quo ait fici folia in aqua coquito, & aquam ſub diuo ad ſolem exponito, iniectáque in ipſam fece vſta affricato, poſt hæc verò repurgantibus pilos, eluito. Acre valde hoc exterſorium medicamentum eſt, quod ſi in balneo tantũ adhibeatur, non vehementer valet achoras irritare, præſertim ſi quis, vt ipſe deinceps iubet proluat, hoc eſt, ex aqua dulci caput perfundat. Ad illitionem verò

eiuſmo

eiuſmodi pharmaco vti periculoſum eſt. Eſt enim plurimum acre medicamentũ fex vſta, quemadmodũ in libris de ſimplicium medicamentorũ facultate eſt cõmonſtratum. Quod verò ſequitur pharmacũ ſecuri vſus eſt, eoque confidenter quis vtetur ex ſpuma argenti laurinoq; compoſita. Miror autem quomodo, vt laurino ſimile, oleum ſimplex ammiſcet, ſic quodãmodo ſcribẽs, Argẽti ſpumam cum oleo albo, aut laurino tritam, vbi calida prælaueris circumlinito. Longe enim deficit à laurini facultate, oleũ commune quod album appellauit, ea ipſa vſus eſt à laurino diſtinctione. Quin & quod poſt hoc ſcriptum eſt, cõſimilẽ habet abſurditatem: pro ſpuma enim argẽti ceruſa vtitur, diluit autem ipſam myrteo aut laurino, quum multã omnino differentiam hæc pharmaca habeant: alterũ enim repulſorium eſt, alterum verò plurimum calfacit & diſcutit. Vſusque eorum eſt repulſorii quidem in principio, diſcuſſorii verò vbi humor qui achoras generat iam eſt firmatus, Amplius autem deinceps quum rubi canini folia cõtundere & exuccare iubet, deindeq; oleo miſcere, imbecille eſt pharmacũ, & incipienti adfectioni ſolúmodo aptũ vt pote quũ rebus caninus adſtringat. Tale, pharmacũ eſt etiã plũbago cũ ceruſa, vino

ſubacta vſquequo ad compagem quæ illini queat redigantur, Porrò contrariæ prædictis facultatis ſunt quorum æqualiter, nulla diſtinctione appoſita meminit, id videlicet quod ex naſturtio & quod ex Scilla cōſtat. De priore quidem hæc verba tradens. Naſturtii & ſalis parem modum adipi anſerino ammiſceto, tertio ac vtitor. De altero verò ſic ſcribit: Scillam in fornace velut cucurbitam cinere obruito, quumque mollis fiet, exprimito, deinde ad ſuccum oleo non multo ammixto, illinito. Manifeſtum verò eſt multò vehementius eſſe quod ex naſturtio apparatur. Quod verò deinceps tradit ex mitigatoriorum pharmacorum genere eſt, quod vbi dolor quiſpiam vehemēs circa achoras exiſtit, donec eum leniat, conuenienter adhibetur. Si verò duros & inueteratos achoras diſcutere velimus, omnino imbecille eſt. Scripſit autem in hūc modum de eo Aſclepiades: Olei quàm optimi heminam in pilam plumbeam infundito, & plumbeo piſtillo terito, donec craſſum & ſubnigrum reddatur. Deinde ſeorſum ſpumæ argenti libram. I. & ceruſæ tantundem terito, oleoque ammiſceto. Poſteà verò eloto & ſiccato capite pharmacum illinito. Neq; verò ex ſimplici tantum oleo, ſed quãdoq; roſaceo, quandoq; myrteo apparabis, & ad

rugas

rugas ani intumeſcentes rimaſque ac fiſſuras ſedis, ad vlceraque dolentia, omniaque alia quæ ex fortiorum pharmacorum vſu exacerbata ſunt, optimum medicamentum habebis, Egregiè enim ea lenit, etiam ſi ſerpendo exedentia, aut etiam canceroſa, aut quomodocunque maligna exiſtãt. Nequaquàm itaq; eius cõpoſitionem nunc ſcribere oportuit, ſed quemadmodum ego antea dixi, ſufficiebat illud dicere quòd dolorifici achores eiuſmodi pharmacis mitigantur. Commune enim hoc eſt in omnibus dolore adfectis, propriè autem faciens ad achoras. Deinceps autem tale pharmacum ſcripſit: Spumæ argenti drach. 8. foliorum rutæ tenerorũ drach. 5. olei drach. 8. aceti heminæ quartam partem, ſimul trita capiti illinito. Hoc ſanè pharmacum multo vſu habemus exploratum. Propinquum auté ipſi facultate eſt id quod conſequenter ab eo eſt conſcriptum, iuxta hãc commenſurationé. Ceruſæ drach. 6. ſpumæ argenti drach. 4. ceræ tantundem. ſulphuris drach. * 6. olei roſacei aut myrtei quod ſatis eſt vt ceratum liquidum fiat. arida cũ cerato cõmittito, caputq; inde illinito. Hoc autem & ad omnes in toto corpore eruptiones vehementer commodum eſt, vt ritè ſit ab Apollonio cõſcriptũ. Quin & quod poſtea ſequitur plurimũ di-

* *Aliàs. 9.*

ſcuſſorium eſt, vt quod ſpumã nitri habeat multam, adeò vt niſi olei multitudine caſtigetur, acrius ſit quam cõuenit. Iubet autem ad vnam ſpumæ argenti partem, quintuplum ſpumæ nitri ammiſceri, hisq; dum teruntur paulatim oleum adfundi, donec ad compagem illitioni aptam redigantur.

Quæ Crito ad achoras pharmaca ſcripſit.

IN Methodo de curandis morbis vniuerſales facultates pharmacorum ad ſingulos morbos recẽſui, verũ paucorum definitæ materiæ exemplorũ mentionẽ feci, dilata tum multitudinis ipſorũ cõmemoratione. At verò in præſenti, quam nunc in manibus habemus, tractatione, omnia quidem quæ omnes pharmaca ſcripſerunt, longum fuerit recenſere, Quæ verò à probatis medicis per experientiã tradita ſunt, Ea omnia viſum eſt mihi conducibilius enumerare, quo etiam inter ſe propinqua, & quæ omnino eadẽ apparent, paululum verò iuxta apponderationẽ aut præparationẽ euariant, hi qui in his ſcriptis verſantur cognoſcãt, eaq; maximè præparẽt quorũ materias in promptu habẽt. Cõtingit enim aliquãdo vt aut in totũ ea quæ in cõpoſitionẽ miſcẽtur non reperiamus, aut talia reperiamus, vt ipſa iniicere non audeamus. Cæterùm eius maximè in cõponendis pharmacis cura haben

oenda eſt, vt bona integraq; & in vigore ſint omnia quæ ammiſcentur. Ob id igitur etiã iã omniũ quæ Crito tradidit mẽtionẽ faciã, nã id ſanè diligentius achorũ curã tractaſſe mihi videtur, In quinq; itaq; ſermones doctrinã de ipſis diſtinxit, quos primũ & ipſe recẽſebo. PRIMVS Critoni ſermo de achorũ curatione. Scribit itaq; Crito hęc verba. Ad achoras in capite cõtingẽtes, qui plerunq; furfuribus pręcedẽtibus fiunt, & fermè etiã ſcabie, in principio ſubſcriptis cõpoſitionibus vtemur. Ad achoras recentes, glutẽ fabrile aqua coctũ obline. Aliud, Papaueris ſylueſtris & hyoſcyami folia cũ oleo impone. Aliud, Fici * virgulta aut folia tenera trita cum aqua imponito. In inueteratis verò cũ aceto terito. Aliud, Nucum amararũ nucleos in aquam tepidã iniectos & decorticatos, cũ aqua terito, & cerati craſsitudine prætraſis imponito. In inueteratis cum aceto diluito. Aliud. Recrementi ferri & roſarũ par pondus cũ vino terito & imponito. Quidam verò trita cerato roſaceo excepta adhibẽt. SECVNDVM ſermonem ad achorũ affectionem his verbis conſcripſit. Circuntenſa autem cute, & ob id moleſtiam inferẽte, ſubiectis compoſitionibus vtendum eſt. Lipara ſeu pinguis compoſitio ad achoras, pſydracas

papu

* ἀγρίας, id eſt ſilueſtris addit vet. cod.

papulas feruidas, intertrigines. Eſt cõmoda quoque vitiis ſedis. Spumæ argenti drachma 50. foliorum rutæ tenerorũ drac. 25. aceto diluito, & roſaceo aut myrteo excepta, cum penna illinito. Alia, Spumæ argenti drach. 200. ceruſæ drach. 150. rutæ drach. 100 * ſtaphidis ſylueſtris drach. 25. aceti ſextarios. 3. myrtei libras. 3. particulatim ſingula terito, & affuſo liquore, vt dictum eſt componito. Alia, Ceruſæ drach. 150. ſpumæ argẽti drach. * 100. rutæ drach. 100. myrtei ſextarios. 3. particulatim tritis * liquorem affundito. Alia, Ceruſæ vſtæ drach. * 100. rutæ drach. 100. mãnę thuris tantundẽ. corticis pinus drach. 50. olei myrtei ſextarios. 2. aceti tantundem ſimiliter cõponito. Alia, Recrementi plumbi drach. 100. pãpinorum vitis drach. 100. thuris drach. * 100. myrrhæ & ſpumæ nitri tantundem, aceti & myrtei quantum ſufficit. In tertio autẽ hæc tradit. At vbi affectio inueterata fuerit, ſubſcriptis compoſitionibus vtendum eſt, & deinceps ita ſcribit. Damocratica compoſitio ad achoras humectos & inueteratos. Ladani drach. octo, ceruſæ tantũdẽ, ſulphuris viui drach. 4. vino & myrteo oleo ſubactis vtitor.

* *Herbæ pediculariæ.*

* *Aliàs. 200.*

* *Aquam habet vet. codi.*

* *Aliàs. 50.*

* *Aliàs. 50.*

Alia, Spumæ argenti drach. 8. pampinorum vitis drach. 8. ſucci hypociſthidis drach.

drach. 4. ſpumæ nitri drach. 2. gallarum drach.3.aut.2.ex aceto & myrteo adhibe.

Alia, Malicorii, gallarum acaciæ fuluæ, parem modum. Malicorium & gallas vino macerata coquito, acaciam verò vino dilutam reliquis probè tritis adiicito, quumque rectè omnia cõparata fuerint myrteo excipito. Alia, admodũ bona Spumæ argenti, ceruſæ, hyoſcyami, miſyos* ramulorum cicutæ, æquales portiones, thuris vſti, ramulorum oleæ tantundem, aceto & oleo lentiſcino exceptis vtere. Alia valde commoda. Ceruſæ vſte drach.8. ſpumæ argenti drach.8. atramenti ſutorii drach.4. Rhois rubri drach.4. ſulphuris viui drac.2. opii* drach.2. myrrhe drach.2. aceto & lentiſcino oleo excipe. QVARTVM verò ſermonem de achoris curandis hac verborum ſerie cõſcripſit. Quando verò ex his quæ ad achoras ſcripta ſunt pleraque reſiccant, magiſque dolorẽ inferunt, vt pote cute in ipſis affectis circuntenſa, itaq; ſubſcriptis cõpoſitionibus vtendũ eſt per quas poſt hæc omnia citra dolorem emendari.

Leuce emplaſtrum album inexuperabile. Faciẽs ad humectos achoras, & qui ægræ tolli poſſunt, facit, & ad papulas feruidas & intertrigines. Spumæ argenti drac.100. ceræ drach. 100. alii. 50. habent. ceruſæ drach.

* *Vſti, vt vet. codi.*

* *Vetus codex nõ habet opium ſicut nec vet. interpres.*

drach. 100. thuris drach. 25. aluminis ſciſsi drach. 16. terebinthinæ drach. 25. piperis albi drach. 3. olei ſextariũ. 1. arida tundito. Oleum verò & argẽti ſpumã ac ceruſam in ollam nouã cõiecta ad prunas coquito, atq; vbi mutationẽ acceperint, cerã & reſinã addito, ac donec non inquinet amplius manus agitato, deinde ab igne ablatis, & quodam modo refrigeratis arida adiicito, & in pilã translata diligenter emollito. Vtitor autẽ in linteolum impactis, ſoluitoq; tertia die. Magis autem cõmodarit pharmacũ hoc ſi cum Melino emplaſtro Paſionis fuerit permixtum, ita vt emplaſtri in exuperabilis, Anicetum Græci hoc appellant, partes duæ Melini autẽ Paſionis vna pars cõmittãtur.

Alia, Ceruſæ drach. 120. ſpumæ argenti drach. 80. ceræ drach. 24. terebinthinæ drach. 12. mannæ drac. 16. aluminis ſciſsilis drach. 8. olei heminas. 2. committe vt dictũ eſt. Melinum Leucii emplaſtrũ, quod omnẽ fluxum reſiccat, faciẽs ad achoras inueteratos & humectos. ceræ drach. 8. ſandarachæ drach. 4. adipis vitulini drach. 4. terebinthinæ drac. 2. thuris drach. 1. myrrhæ drac. vnam aluminis ſciſsi vſti drach. 1. corticis pinus drach. 1. olei myrtei quod ſatis eſt: liquefacta cum aridis cõmittito. Aliud Melinum Hygieni, reſiccans omnem fluxum.

Spumæ argenti lib.1.ceruſæ lib.1.ſalis foſſilis lib.1.aluminis ſciſsi libræ dimidiũ,atramenti ſutorii ſexuncẽ.olei ſextarios.1.aceti ſextarium.1. Oleũ,ſalẽ,ceruſam, ſpumã argenti donec nõ inquinent manus coquito, arida verò tuſa,cribrata, acetoq; diluta,ad refrigeratũ pharmacũ addito paulatim adſtillando ac aſsiduè agitando,deinde in pilam translata ac probè emollita, tollito ac vtitor. Thebæi emplaſtrũ ad achoras humectos. Spumæ argenti drach.48.ceruſæ drach.24.corticis thuris drac.12.gallæ omphacitidis drach.12.ceræ drac.8.reſinæ terebinthinæ drach.16.olei ſeſquiheminã,componito vt dictũ eſt. QVINTVM poſtremũ ſermonẽ de achoris Crito ita orditur. Cæterũ vbi affectio decreuerit & cicatrix perfectè fuerit obducta,ad totius mali trãslationẽ ſubſequentibus cõpoſitionibus vtendum eſt. Deinde ſmegmata plura ſcribit, vnumquodq; iuxta hanc cõpoſitionis formam. Smegma ad achoras,furfures,aſperitates & ſcabies. Terræ cimoliæ lib.1. nitri rubri.lib.1.retrimentorũ quæ ab expreſſa myrobalano reliqua ſunt ſexũcẽ,alii lib.6.habent.myrrhæ drach.8. piperis albi drach.8.nardi celticæ drach.4.caſiæ drac. 4.coſti.drach.4. contuſa & cribrata reponæ,ac vtere in balneo. Aliud, Nitri rubri

lib.

lib.4.terræ cimoliæ tantundé.retrimẽtorũ ab expreſſa myrobalano lib.2.cyperi lib.1. alii. 4. baccarum lauri lib. 1. iridis aridæ lib.1.radicis bryoniæ,alcyonii, amygdalarum repurgatarum,cornu ceruini vſti,ſingulorum* lib.1. Componito vt dictum eſt.

* Aliàs libră.S.

Aliud, Fecis vini vſtæ quam Romani feculã,nos tryga appellamus lib. 24. aquæ pluuialis ſextarios. 48. thuris lib. 2. terræ ſamiæ lib. 2. olei Sabini lib .4. alii ſextarios. 4. ceræ lib.3. & dimidiam. Fecem & aquam in dolium figulinum non picatũ cóiecta ad dies.7. madeſcere ſinito,& ter in die cum ferula agitato. Sequẽti deinde die dilutum & ſacco excolatum liquorem in vas æreum ſtanno oblitum transferto, & igni impoſitum coquito, luculentiore autem igne vtaris:atque vbi tertia pars reliqua ſit,oleum & ceram iniice,rurſusq́ue ad lentum ignem decoque:poſtquàm verò iniecta fuerint liquefacta,thus,& terram ſamiam trita, addito, conquaſſato,& in vitreum vas robuſtũ trãsferto, Tenuia enim rumpuntur. Vſus autem tẽpore affectos locos circunlinens & diligenter confricans, abluere iube.præſtaret quidem in balneo id facere,quod ſi fieri nequeat,in domo abluatur. Cómodum eſt pharmacũ ad omnes ſordes, aſperitatemq́ue ac ſcabiem cutis, item

itemq; ad lichenas. Aliud, Fecis vini vſtæ lib. 1. aqua pluuiæ ſextarios 6. thuris albi lib. 2. maſtiches li. 2. alcyonij lib. *1. ammoniaci thymiamatis lib. 2. terræ ſamiæ lib. 2. olei roſacei lib. 2. ceræ Tyrrhenicæ albæ lib. 2. fecē in aqua vt dictum eſt macerato, ter ſingulis diebus cum ferula ſtrenue agitando. Deinde excolatum per ſaccum liquorem in vas ſtanno oblitum transferto, poſitumq; ad ignem ad dimidiam partem coquito, deinde lique-ſcibilia adiicito, atque vbi diſſoluta fuerint, alchyonium tenuiſsimè tritum infarcito. Habeas autem ad manum prompta, in fecis aqua diſſoluta, probeque trita, thus, ammoniacum, maſtichen, terram ſamiam, eaq; ſtrigmentitia prædita craſsitudine, reliquis infarcito ac diligenter conquaſſato, & ablatis vtitor. Aliud Diaſmyrnum appellatum. *Aliàs 2.

Fecis vſtæ libr. vigintiquatuor aquæ pluuialis ſextarios quadraginta octo, olei Sabini lib. quatuor ceræ lib. quatuor terræ ſamiæ lib. duas thuris lib. duas maſtiches lib. vnam *ammoniaci Thymiamatis lib. vnam myrrhæ drachm. octo. Componito ac vtitor vt dictum eſt. *Alcyonij libr. 1. ſic vet. cod.

Quæ Cleopatra in libro de ornatu ad achoras ſcripſit.

PORrò quæ Cleopatra ad achoras ſcripſerit ea deinceps referentur illius ipſius

verbis. Fœno græco tenui coſto, & in betæ nigræ ſucco macerato caput eluatur: aut betæ decocto, aut terra cimolia in his macerata. Poſt ablutionem verò myrto cum vino & oleo trita illinatur, ſuperneque betæ folia imponantur. Aliud ad valde vlceratos.

Ceruſæ frictæ drach. 2. thuris drach. 2. ſulphuris drac. 1. trita ex oleo illinito. Aliud,

Quod & ad furfures facit. Nitri, atramenti ſutorij, vtriusq; drachm. 1. terito affuſo oleo & illinito. Aliud ad achoras.

Myrrham & myrti albæ folia viridia vino trita illinito. Aut terram cimoliam torrefactam cum vino nigro illinito. Aut ceruſæ & plumbaginis æquales partes cum myrteo tritas illinito. Aut ſulphuris viui, drach. 6. thuris maſculi: drachm. 1. aluminis ſciſsi, ſtaphidis ſylueſtris, erucæ, ſpumæ nitri, ſingulo. drac. 1. atramenti ſutorij drac. 1. rutæ ramulos tres, terito aceto moderatè affuſo, itemque laurino, aut myrteo, aut crocino, aut oleo veteri adſtillato, quo pinguis compoſitio fiat, eáq; vbi prius hoc ſmegma affricueris illinito. Smegma, Hyſſopi chœnicem. 1. lupinorum chœnices 2. ptiſanæ chœnicem 1. fabæ freſæ chœnicem 1. radicis cucumeris ſylueſtris drach. 4. Hæc trita miſceto & adfricanda præbeto. Idem & ad lepram & ad varos facit.

Quæ

Quæ pharmaca Soranus ad achor.es ſcripſit.

QVandoquidem veró & Soranus de achoris, tum in quarto de medicina tum in vnico medendi libro quem Monobiblum inſcripſit pharmaca quædam tradidit, quæ etiam nobis per experientiam cõſtant, partim quidem proprio, partim verò præceptorum, aut medicorum amicorũ vſu cognita. Quare etiam ea ipſa hic apponemus iuxta ipſius dictionem hoc modo tradita. Vbi multus ſaniei fluor exiſtat, & vexatio doloris vehementer incumbat, lenticulã coctam tritam cum modico melle cataplaſmatis modo imponito. Aut panẽ cũ coriãdro, aut plantagine, aut ſolano, aut ſeride, aut polygono, aut perditio herba. Soranus quidem igitur velut in implicata affectione eiuſmodi remedia adhibet, iuxta propriã ſectam ratiocinatus. Apparent autẽ reuera cõmoda in principiis & circa generationes communi repellendi ratione. Deinceps verò inquit, Vbi autem exacerbationes remiſerint, radendi ſunt loci, & fœni græci decocto aut betę, & ſimilium, ex aqua, nõ vrina confricandi Quemadmodum etiã nos prius reprehendimus eos qui per vrinam eiuſmodi* mixturas faciunt. Poſteà verò pharmaca ſcribit etiam nobis, vt dixi, cognita. Plumbaginis, ſulphuris viui, æquales partes terito, & affuſo

* ομυξεις *habet vet. cod. id eſt confricationes.*

roſaceo, aut myrteo, aut lentiſcino donec ſtrigmentoſum reddatur, illinito. Aliud.

Sulphuris viui, ſpumæ argenti, ceruſæ, omnium æquales partes, croci dimidiam, trita cum paſſo cretico illinito. Aliud, Rutæ leuigatæ, drachm. 4. Spumæ argenti drachm. octo aceto & oleo roſaceo ammixto illine.

Aliud. Spumæ argenti drachm. viginti, calcis viuæ, drachm. viginti aceti heminā vnam: terito ac velut liparam aliquam ſeu pinguem compoſitionem illinito. Aliud.

Chalcitidis drac. duas, ſandaraches drach. quatuor ſpumæ argenti drach. vnam vino auſtero & myrteo oleo ſimul trita illinito. Deinceps verò Soranus aliud fortè pharma cum conſcripſit, quod pro ſuæ ſectæ inſtituto Metaſyncriticum, hoc eſt, quod ex alto euocat humores ac transfert, appellauit: conuenit autem in inueteratis & ægrè cedentibus achoris, ex eiusq; vſu quiſpiam medicus nobis amicus magnum nomen adeptus eſt. Olei cedrini ſextariū vnum, aceti acris ſextarios tres, coquito donec exhalet acetum, deinde adiice adipis ſuilli veteris ſale ſeruati lib. duas eoq; liquefacto, ollam ab igne auferto, & nitri triti beſſem, ſulphuris viui ſexuncem: ſandaraches vnciam vnam infarcito. Poſtquam verò illitum pharmacum exaruerit, in balneo per prædicta ſmegmata con-

fri

fricari iube, perq; vinum & oua ac nitrum, & per radicum cucumeris ſylueſtris decoctum, aut fece rhodia, & pumice, cum aqua calida.

Ad pſydracia, & achoras, puſtulasq; vlceroſas, helcydria Græcis appellatas, & eruptiones in capite. CAP. IX.

AD præſcriptas affectiones conuenienti diæta vti oportet, corporiſq; ac capitis purgationem adhibere: per pilulas ex aloë, colocynthide & ſcammonia, ita vt braſsicæ ſucco coactæ ex his pilulæ exhibeantur. Deinde ipſa locali curatione vtendum eſt, cuius generis eſt, adiantum cum roſaceo illitum. Aut fœni græci decoctum adfrictum. Aut malua cum farina ordeacea pro cataplaſmate impoſita. Aut melilotum cum farina fœni græci ex vino impoſitum & cicerum decocto, ipſumq; cicer coctum impoſitum, nuces amaræ commanſæ & illitæ. Diſcutit autem maximè & lilij radix affricta, & thus cũ vino & aqua, & lupinorum amarorum decoctum affrictum, bulbi cũ nitro affricti, thus ex aceto illitum, putamen mali punici cum laurino illitum. Aut anchuſę radicem vſtam & tritam cum oleo donec ſtrigmentitiam craſsitudinem accipiat, cum pinna illinito, & ægrum iuuabis.

FINIS PRIMI LIBRI.

CAPITA SECVNDI LIBRI.

De omni capitis dolore, dimidiæq́ eius partis affectione vniuerſalis doctrina. Caput I.

De cephalæa capitis dolore antiquo. Ca. II.

De Hemicrania, hoc eſt, dimidiæ partis capitis affectione. Cap. III.

CLAVDII GA-
LENI PERGAMENI
DE COMPOSITIONE

pharmacorum ſecundum locos, liber ſecundus Iano Cornario medico, interprete.

*

De omni capitis dolore, dimidiæq; eius partis affectione vniuerſalis doctrina.

CAPVT I.

QVICVNQVE citra diſtinctionem indiſcriminatimq; doloris capitis auxilia ſcripſerunt, maius detrimentum, quàm emolumentum his qui eis fidem habuerunt, attulerunt. Neque enim omnes ob vnam affectionem caput dolent: ſed tum ipſæ affectiones plures ſunt, tum curatio ipſarum ſingularum propria exiſtit. Vna etenim affectio eſt iuxta intemperiem ſimplicem citra humorum complexum. Alia iuxta humorum qualitatem, velut etiam ter-

tia quæpiam alia iuxta multitudinem tantum ipſorum humorum contingit, Quibus accedit ea quæ fit, quum humores tranſitus liquorum ac vaporum obturarint. Et ad hæc alia eſt, quum in quibuſdam capitis partibus, propter imbecillitatem, flatuoſus ſpiritus innaſcitur. Quandoque etiam ob cauſam aliquam externam & laceſſentem, procatarcticen Græci appellant, velut eſt ardor, frigiditas, ebrietas, plaga, capitis dolor contingit. Vehementiſsimi igitur capitis dolores fiunt iuxta caliditatem & frigiditatem, maximè quum inæquales exiſtunt. Moderati verò iuxta ſiccitatem, Ad humiditates verò nullus conſequitur dolor. Eodem modo quũ ob redundantes humores ſiue iuxta omnes capitis partes, ſiue iuxta vnam quancunque tandem, ſiue duas, dolor contingit, vehementior quidem ob calidos & frigidos, Moderatior autem ob reſiccantes citra caliditatem aut frigiditatem manifeſtam oboritur. Humectantes verò penitus nullum dolorem inducunt, quantum ad qualitatem ipſorum attinet, ob multitudinem ſanè inſtrumentalium partium morbos faciunt, non tamen ſimilarium partium vllum aliquem, in quibus ſolùm affectiones iuxta intemperiem ſimplicem fiunt. At verò affectiones ob humorum multitudinem, citra

qui

quidem obturationem, caput grauant: cum obturatione verò, ſi quidem ea moderata fuerit, moderatæ doloroſæ, ſin fortis, fortiter contingunt. Quod ſi etiam mordacem qualitatem humorum multitudo complectatur, etiam iuxta hanc dolorem augebit. Atque hæ quidem differentiæ ſunt affectionum, quantum ad cauſas attinet eas producentes. Aliæ verò ſunt iuxta affectarum partium naturam. Aliquando enim extra caluariam affectio eſt, aliquādo intra. Et quandoque quidem omnium exteriorum aut interiorum eſt, quandoque non omnium, ſed vnius tantum corporum generis, Arteriarū videlicet, aut venarum, aut neruorum, aut membranarum, aut cutis, aut ipſius adeò cerebri. Itaque difficillimum eſt affectum cognoſcere locum, ſiue vnus, ſiue plures vno exiſtant, aut qui tandem hiipſi extent: nec verò affectionem inuenire promptum eſt, ſed hoc exercitato homine indiget, qui tum per rationis exercitium, tum per multā & aſsiduam affectionis ægrorum inſpectionem, eam cognoſcat. Proprietates enim aliquæ quidem omnino dici non poſſunt, quædam verò ægrè circa ægrotantia corpora oſtendi poſſunt, vtpote quæ tantum his qui eas ſæpe viderunt cognobiles exiſtant. Nō parum verò ad affectionis cognitionem fa-

ciunt quædam ex cauſis laceſſentibus & externis, quæ priuatim procatarcticæ medicis Græcis vocantur, velut quum manifeſtus ſenſus & offenſa ægros ardoris aut frigoris contingit: & facilè ſanè eiuſmodi affectiones recentes ſanantur: probeq́; & ritè ab eis initium ſumpſerunt medici, qui præſidia ac auxilia morborum cum diſtinctionibus deſcripſerũt. Multa quidem igitur à vetuſtioribus pharmaca ſimplicia & compoſita ad huiuſmodi affectiones deſcripta ſunt: Mihi verò etiam hic ſatis erit ex recentioribus apponere, qui ſanè tum ea quæ veteres inuenere conſcripſerunt, tum ipſi etiam alia quædam addiderunt. Et quidem vniuerſum curationis ſcopum ſingularum affectionũ ratio nos docet, At verò materiæ facultates experientia ipſa demonſtrat. Per hanc igitur auxiliorum copia progreſſu temporis augetur, Atque adeò nunc tempus adeſt ſermoni, propria auxilia iuxta ſingulas affectiones deſcribendi, Initium ab his quæ ſecundum qualitates ſola à naturali cuiusq́ue particulæ ſtatu diſceſſerunt, facturo.

Quæ Apollonius ad capitis, propter ardorem, dolorem conſcripſit.

APollonius igitur in primo de parabilibus ad capitis dolorem propter ardo-

dorem ſic ſcripſit : Roſaceo aſsiduè caput irrigato. Aut lanam ſiue linteolum roſaceo tingito & imponito. Aliud, Narciſsino vngento ſimiliter vtitor. Aliud

Melino vngento eodem modo vtitor.

Aliud, Aut mori ſucco per linteolum expreſſo, cum pari roſaceo vtitor. Aliud,

Portulacæ folia tuſa, per ſe, & cum polente flore imponito. Aliud, Cupreſsi, folia trita per ſe & cum polentæ flore impo nito, Aliud, Solanum per ſe & cum polentæ flore imponito. Aliud, Seſamum terito & roſaceo adſtillato imponito. Aliud. Vitis folia cocta trita cum mulſa aqua imponito. Aliud, Folia ricini con tuſa & in octo aquæ heminas coniecta ſub diuo per noctem exponito & cum aqua caput perfundito, & poſthæc deſcripta iam ante imponito. Aliud, Conyzæ odoræ faſciculum decem & ſex digitorum, in aquæ heminas octo coniectum ſub diuo per noctem exponito, & leniter aquam effundito. Vtendum & cibi ſubtractione, & ventris euacuatione, ſomnoque & quiete. Vitanda autem maximè vinum, ſol, & balneum. Amplius autem & *fomenta, clamor, contentio omniſque mentis perturbatio, & percuſſio.* In bona autem animi habitione & firmitate degendum.

*Πικρίαν habet vetus codex id eſt, irā vel amaruletiam, & fortè melius, ſic vetus interpres.

*Εὐπνοῖα interpres vetus videtur legiſſe id eſt in locis qui perbene perſpirantur, nō autem εὐ- πνῷ.

Ad capitis dolorem ex frigore.

IRino vngẽto calido caput rigato, Vtere etiam lanis ac linteolis in eo madefactis. Aliud, Laurino vngento ſimiliter vtere. Aliud, Farina cocta cum aqua mulſa vtitor. Aliud, Lauri folia tenera cum irino vngento trita capiti infunde. Aliud, Sampſuco cũ vino trita aut roſaceo ſimiliter vtitor. Aliud, Cyperum tuſum adipe anſerino ammixto, capiti illinito. Aliud, Cornu cerui exurito, eiusq́ue acetabulo, vinum odoratũ dupla menſura ammiſceto, terito ac illinito. Aliud, Conueniunt & fomenta per ſpongias calida imbutas & expreſſas, maximè ſi lauri folia tenera in aqua fuerint incocta, aut ſampſuci, aut cyperi, Et lanarum mollium faſciculi vngento irino & vino rigati, capitique circumpoſiti, Item tegmina, & tepor, & ciborum ſubtractio, ac ventris euacuatio. Amplius autem & ſomnus & quies, & corporis tranquillitas ac lætitia. Vitanda verò ſimiliter clamor, contentio, vini potus, & frigiditas. Hæc quidem auxilia áduerſus capitis dolorem ex ardore obortum Apollonius ſcripſit. Appellant autem ardorem ex ſole æſtiuo circa caput factam perſeuerantem caliditatem. Omnes enim homines in ſole æſtiuo diutius verſantes capite incaleſcunt,

ſcunt,non tamen omnibus æqualiter caliditas permanet, ſed ſtatim quieſcit,quibuſdam etiam ante balneū,pleriſque verò poſt lotionem: quibuſcunque autem permanſerit,affectionem capitis iam* iuxta habitum non ſimplicem modo cōtactum factam putantes,ardorem appellant. Aliquando igitur ſola intemperies conſiſtit affectione circa caput calidiore facta: aliquando verò etiam humorum aut vaporum multitudo ad ipſum caput decurrit: & maximè quum redundantia quædam humorū, quam Eraſiſtrati ſectatores plethoran,hoc eſt, plenitudinem vocant, in toto corpore oberrat, fit autem hæc quatuor humoribus ex æquo auctis, aut etiam ſanguine ſolo, Nam quum alius quiſpiam humor redundarit,velut eſt pituita, & flaua bilis itemque nigra, eiuſmodi auctionem ſiue redundantiam, non plenitudinem, neque ſimpliciter multitudinem, ſed cum appoſitione, pituitæ, aut bilis flauæ, aut nigræ,in corpore factam multitudinem dicunt. Cæterùm eis qui ex ardore caput dolent, cutis tactui aridior ad primum contactum apparet oculoſque rubros habent,frigidiſque tum perfuſionibus, tum illitionibus gaudent. Principio igitur repulſoria curatione vtendum eſt, ex refrigerantibus & adſtringentibus conſtante.

* Κατὰ ἕξιν κατάστασιν.

Poſt

Poſtea verò mitigatoria & concoctoria pharmaca ad repulſoria ammiſcere oportet. Deinde etiam ex diſcuſſoriis quippiam addendum, paulatim detractis pharmacis quæ repellunt. Optima ſunt autem cenſenda quæ tenuium partium ſubſtantia prædita adhibentur. Quapropter in principio quidē melius eſt roſaceo probè apparato quàm frigidiſsimo caput perfundere, lanæ faſciculo in orbem circumpoſito, Iuxta frontem quidem, vbi piloſa eius pars deſinit, iuxta vtrunque verò eius latus, vbi pili ipſi aures contingunt: & retro in loco poſt verticem, non tamen longè inferius. Neque enim facilè exuritur capitis ea pars quæ occiput, & græcis Inion appellatur: neque etiam citra moleſtiam, refrigerantia ſuſtinet, propterea quòd iſthic principium medullæ ſpinalis exiſtat, ad ſtipitis modum in multos ramulos diuiſæ, in ſexaginta puto iuxta numerum neruos. At verò regio capitis iuxta ſinciput, propter laxitatem coarticulationis iuxta coronalem ſuturam, & ob oſſium tenuitatem & raritatem, facilè tum caliditatem tum frigilitatem omnium quæ adhibentur pharmacorum intrò diſtribuit, Quare ſiue refrigerare oporteat ex caliditate ardorem, ſiue calfacere frigiditatem, aptiſsimus eſt capitis iuxta ſinciput locus.

Opti

Optima autem in principio refrigeratio ex roſaceo frigido, æſtiuo tempore exiſtente, in quo maximè ardoris affectio oboriri cõſueuit. Dictum autem eſt mihi de roſaceo iam ſæpe, quòd optimum ex oleo crudo, quod Omotribes & omphacinon bifariam appellant, citra ſalis admixtionem confecto, roſis quàm plurimis in eo maceratis præparatum. Sit autem roſaceum non vetus, ſed eo ipſo anno confectum, ſiue in vere, ſiue principio æſtatis, Proximum à roſaceo chamęmelinum locum habet, in his corporibus quibus vehementem frigiditatem inducere veremur, qualia ſunt fœminarũ, & eunuchorum, ac puerorum, & quicunque molli carne præditi albumq; habẽtes colorem, ſolis ſunt inſueti, Menſuram autem tum roſacei tum chamæmelini, quod ad refrigerationem attinet, ex prædictis corporis habitibus, & ex ardoris magnitudine inuenire oportet, conſiderata ſimul ægri ætate, & ambientis nos aëris temperie, non minus autem & domo in qua æger decũbit. Refrigerabis autem quæcunque adhibere voles, in aqua vehementer frigida collocata: quæ ſi nõ adſit, niuem vaſculo circumpones. Hoc auxilium ſiue humorum ſiue vaporum multitudo in caput impetum faciat, præclarè auxiliatur. Repellit enim eos infraque in corpus detrudit,

adeò

adeò vt ego in ſexcentis hoc medendi modo vſus, nullo alio habuerim opus. Nam & frigidorum fontium multa Romæ vbertas eſt, & niuis apud nos in Pergamo, & in plurimis Aſiæ Græciæque ciuitatibus. At verò in calidis regionibus qualis eſt Aegyptus, in qua & fontium frigidorum & niuis penuria eſt, neceſſarium eſt præfrigerato roſaceo, per expoſitionem ſub diuum per integram noctem, & per obuerſionem ad auræ alicuius afflatum, Ita demum addere ei ſemperuiui ſuccum, aut portulacæ, aut lactucæ, aut pſyllij, aut polygonï, Quin et ſolani aliquādo paululum & pampinorū vitis, & vuarum immaturarum. Tales enim ſunt adhuc tempore æſtatis. A papaueris verò & mandragoræ ſucco abſtinendum, non enim citra damnum refrigerat. vitanda etiam quæ cum refrigeratione manifeſtè adſtringunt: quare ſi quando neceſsitas poſtulet, parum quiddam ex eis ad refrigerantia ammiſcere oportet. Propterea ſanè & Solani ſuccum, aut nunquam penitus, aut omnino modicè ammiſcemus, ſic etiam mali punici, & mali cotonei, & meſpili. Ad hanc tamen rem malorum punicorum acidorum ſuccus præſtantior eſt, magis enim refrigerat. Porrò quum aliquando ruri degerem nihilque horum ad manum eſſet, cucurbitæ ramenta

ex

ex ſuccata ad vuę immaturæ ſuccum ammi-ſcui. Poterit autem quiſpiam in tali loco etiam ſeridis ſucco vti, lactucæq́; tum hortenſis, tum ſylueſtris, quam propriè Thridacinen Græci appellant: hortenſem enim Thridacem vocant. Quin & ſycomorum ſuccus aptus ad refrigerandum. Sint autem non valde matura. Quod ſi caluus ſit æger, aut omnino breues habeat pilos, maxima vbertas refrigerātium exiſtit. Quæcunque enim ad Eryſipelata auxiliaria ſcimus ex cataplaſmatis & liquidis ceromatis, ea omnia ab ardore exuſtis conueniunt. Cæterùm Apollonius Ricini folia tenera tūſa in aquā coniicere iubet, & deinde per totam noctem vaſculum in quo cōtinentur ſub diuum exponere, & poſtera die vti. Ego quidem igitur non valde expertus ſum ricini facultatem, veriſimile eſt autem Apollonium qui longo tempore in Alexandria vixit, per magnam experientiam vim eius cognouiſſe. Atqui oleum ex ricino factum manifeſtè cognoui calidius eſſe facultate oleo quod apud nos eſt: quare etiam ſi non præſens ſit, veteri vtimur. Puto autem & potamogetonem & Niliacum Stratioten quiddam refrigeratiuum habere, mirorq́ue eorū Apollonium nullam mentionem feciſſe. Quin & Tribolus apud nos, velut etiā Polygonum,

quiddam refrigerans habent, tenera videlicet, & nondum dura ac ſiccafacta. Conyzam autem non ſolum refrigerare impoſsibile eſt, verum & moderatè calfacere potentem noui, & miror ſanè cur Apollonius eam inter refrigerantia retulerit. Quod ſi & ab arboribus & fructicibus auxilia ad caput præter naturam calidius petere oporteat, vitex conuenientior ad hoc exiſtit, & vitis, & lentiſcus, & platanus, ſi quis eorum teneris germinibus acceptis, deinde tritis, ab ipſis ſuccum exprimat. Eraſiſtratus verò magnum quoddam præſeruatiuum in calidis habitibus tradit, quum videlicet eos ſolem perferre oportet, Si ſpongiam latam & denſam ac cauam in aqua madefactam, & probè expreſſam capiti imponas. Porrò ſigna dolentium caput ob frigiditatem, contraria ſunt eis quæ ex ardore oboriuntur: Nam & incontracta minimeque arefacta, & decolor ipſorum facies exiſtit, & frigidis neque gaudent, neque ab eis iuuantur. Quemadmodum autem ardor non ægre ſolubilis affectio eſt: Ita neque frigiditas ex ambiente nos aëre contracta difficulter curatur ſi recens eſt, ſed ſufficit oleum rutaceum calidum, ſincipiti vt dictum eſt affuſum, perfecte hominem liberare. Si verò vehemẽtiori calfactione opus ſit, Euphorbium ad oleum

con

coniiciatur, & quæcunque ex pipere pharmaca conſtant. Inungenda autem eſt facies *& nares hiſce vngentis, maximè quidem irino & amaracino,&nardino. Quin &* cõptoria vngenta ex calfacientium numero exiſtunt,atque adeò ipſa opulentarũ fœminarum pretioſa vngenta,quæ foliata & ſpicata Romę appellant. Opobalſamum verò ſępe experti ſumus,nullum manifeſtum commodum ad vllam aliquam affectionem calfactione indigentem conferre. Quemadmodum autem rutaceum conuenire dixi, Sic etiam ſampſuchinũ & laurinũ laudo, itẽque ſerpyllinum, ſæpe & in pleriſque ipſis vſus. Dandum etiam vinum tenuium partium,& motus corporis præcipiendus, lauacraq; calida, & quandoque à raphano vomitus.

* *Et auctores vetus. cod.*

* *Cõmagenum hic habet vet. cod. & lõgè melius.*

De inueteratis capitis affectionibus calidis & frigidis.

IN inueteratis capitis doloribus ac affectionibus neceſſariò pilos radimus, aut valde ad ipſam vſq; cutẽ præſecamus,pharmacáq;tum emplaſtrorũ ac ceratorum forma,tum etiam liquida adhibemus: atque ea quidem quę emplaſtrorum ac ceratorũ formam habent,raſis penitus adhibemus,liquida vero his qui breuiſsime præſectos pilos habent. Eſt autem & horum materia multiformis, quod partim quidem magis,

partim verò minus refrigerantque & calfaciant. Ea igitur quæ frigefaciunt ex his quæ eryſipelata curant transferenda ſunt, calfacientia verò ex pharmacis calfactoriis componenda. Quorum ſimpliciſsimum eſt ex euphorbio præparatum. Sufficit autem vnciam euphorbij vnam, ad tres ceræ liquefactæ in olei libra vna coniicere. Vtendum autem oleo ad omnes affectiones calefactione opus habentes, neque omphacino, neque eo quod vulgò ab omnibus hiſpanum appellatur, neque omnino eo quod cum olearum germinibus præparatur. Sed eo quod ex maturis oliuis conficitur apud pleraſque gentes citra germinum iniectionem. Optimum autem ex eis quæ ego noui, eſt ſabinum, non procul ab vrbe Roma in Sabinorum regione prognatum. Cęterùm pharmaca quæ recentiores medici ſeipſos Methodicos appellantes, Metaſyncritica, hoc eſt, ex alto euocantia ac transferentia appellant, ea omnia ad huiuſmodi affectiones commoda exiſtunt, ex quibus optima in ſeptimo libro huiuſcemodi tractationis, quæ ante hanc à me edita eſt, relata ſunt. Tempus igitur iam eſt me ad aliam capitis tranſire affectionem, adſcripturum primò quæ ab Appollonio conſcripta ſunt, quæ iuxta illius dictionem hoc modo habent.

Quæ

Quæ Apollonius ad capitis dolorem, ex ebrietate & meri potu, ſcripſit.

VTendum eſt omnibus deſcriptis auxilis ad doloré capitis ab ardore obortum. Quod ſi dolores amplius inualeſcant, rutæ folia cum aceto & roſaceo trita ſtrigmenti craſsitudine capiti illinenda. Aliud,

Nuces amaras cum aceto & roſaceo ad ſtrigmentitiam ſpiſsitudinem tritas capiti illinito. Aliud, Iridem ſiccam ac viticem* aridum cum aceto & roſaceo, eodem adhibe modo. Aliud, Lauri baccam & rutæ folia cum aceto & roſaceo trita adhibeto. Conueniet autem ſomnus, fames, quies, corporis tranquillitas. In potu aqua calida, aqua mulſa, & euacuatio. Hæc quidé Apollonius ſcripſit, atq; huius rei gratia laudare virum decet, quòd cum diſcrimine de vnoquoque auxilio ſcripſit, quum neque Archigenes idipſum fecerit, quem quum poſterior Apollonio natu ſit, apponere quidpiã ad diſcriminum certitudinem oportebat: verùm quæ ipſe in priore de pharmacis libro conſcripſit, paulo poſt referentur. At verò quæ ego per longam experientiam de capitis dolore ex vini potu cognoui, iam exponam, vtpote qui ſpem quidem vtilitatis ipſorũ ex affectione inueni, diligẽté autem cóprobationem per multã experientiã feci.

* *Viridé habet cod. vet. & ſic interpres vet. legit.*

Capitis itaque dolorem ex vinorum tempe-ratura calidorum productum indicat, quod ipſum caput omnino vaporibus repletur, quandoque etiam humoribus calida tempe-rie præditis. Nam & citra vini potum eiuſ-modi ad caput promptè deferuntur. Cura-tione itaque opus eſt, quæ ſcopum primum vniuerſalem & communem omnibus ha-beat, nimirũ euacuatione indigentẽ. Quum verò calidi ſint qui caput repleuerunt humo res, etiam refrigerante eos medela opus erit. Iubendi igitur ſunt, ſi crudum adhuc in eis vinum permaneat, vt tepida aqua hauſta vo mant: quod ſi etiam poſt concoctionem ca-put doleant, refrigerantibus vtendum eſt ac repellentibus, Quale eſt roſaceum per ſe & cum aceto, aut hederæ aut braſsicæ ſucco. Quin & ipſa braſsicæ folia calida macerata, capitíque circumpoſita ac obligata, natura-liter ebrietati reſiſtunt. Cæterùm ſomni ac quietis cura imprimis habenda eſt: quod vbi factum fuerit per totum diem, ad veſpe-ram lotum, boni ſucci cibis, non tamen calfacientibus nutrire oportet. Sunt au-tem tales ptiſanæ ſuccus, & ſorbitio ex ali-ca, & panis ex aqua, & oua ſorbilia abſque garo: ammiſceatur autẽ, eis ex melle quan-tum ad edulcandum ſatis fuerit. Si verò ad mel accipiendum non fuerint appoſiti, ſales

aromatum condimentis ad ſaporem edulca ti,pro eo addantur. Ex oleribus eſt lactu- ca, vt pote boni ſucci & refrigeratoria, & braſsica,vt quæ vapores reſiccet. Sic & ex le guminibus lés eſt. Potu verò omnino aqua vtendum eſt, at verò quum ſtomachus in quibuſdam propter aquæ potum ſubuerta- tur,Malum punicum eis inſuper exhiben- dum eſt aut ſolum per ſe,aut cũ alica flacci- da calida,probè cocta,Quin & mala ceſtia- na appellata in vrbe Romana,citra cocturã quidem ſunt auſtera,poſt cocturã verò ſto- macho commoda fiunt. Coquenda autem ſunt ipſa in ollam nouã aqua calida infuſa, deinde malo in olla ſuſpenſo,igneque ſub ollam coniecto,quo vapor ex aqua calidus ſublatus cocturam ipſi malo præbeat. Vuæ paſſæ etiam & pira,aliqua quidẽ cruda,ali- qua verò vt malum ipſum cocta,ſtomachũ corroborant. Abſtinendum verò à glan dibus palmarum proprietatem enim quan- dam habent capitis dolorem inducendi. Quod ſi verò poſt hæc probè dormire non poſsint, ad balneum poſtride quàm celerrimè inducantur, calidaque aqua eis in balneo ſæpe affundatur,deinde vbi dor- mierint aut omnino interpoſito tempore quieuerint, rurſum ad balneum ducendi ſunt; deinde veluti pridie connutriendi.

Lactuca boni ſucci.

Si verò moderatè habeant,& aquam bibere non poſsint,permittendus eſt eis potus dilutus ex vinis aquoſis,quale eſt in Italia Sabinum. In Aſia Titacazenum,& arſyenium, & Aruiſium . Quin & moderate habentibus gallorum teſticuli,& alæ,& ex piſcibus petroſi,& teneris carnibus præditi exhibebuntur, & columbarũ pulli. Hæc verò omnia citra garum & vinum,in albis ac ſimplicibus iuſculis coquantur, In quibus aqua ſola cum oleo , & anetho,ac modico porro , cocturam perficiat, modico adiecto ſale ,non ſtatim in principio cocturæ,ſed quũ iam aliquo modo flaccida facta fuerint ac victa. Manifeſtum verò quod tum hoc tũ omnes qui caput dolent, augeſcente adhuc & vigente dolore ,quieſcere melius eſt:remittenti verò ac decreſcente, in locis aptis deambulare,Apti ſunt autem his qui calfieri opus habent loci calidiores , qui frigefieri, frigidiores , Et antè cibum quidem pluribus deambulationibus vtendum , poſt acceptum verò cibum breuibus & lentis. Oportet autẽ neque multa comedere,neq; ſtatim deambulare , ſed poſt duas aut tres aut etiam plures horas. Quòd ſi quando ex vaporibus & humoribus in caput ſublatis reliquiæ quædã relinquantur tenuibus poris ac meatibus impactæ,& ob id etiam capitis

deambulatio à cibo post tres horas, aut plures.

pitis dolor perſeueret, à roſaceo quidã ab-
ſtinere expedit, Vtendum eſt autem primũ
quidem chamæmelino moderatè calido,
poſtea verò irino: maximopere enim huiuſ
modi affectiones iuuant. In balneo vero ca
put calida perfundatur, non ſolum ob id vt
quippiam circa ipſum diſcutiatur, ſed & ſo-
mni conciliandi gratia, quapropter etiam ſe
cundum, aut tertium etiam, ad veſperam bal
neum apparandum eſt, acceptis ab eo lactu-
cis ex aceto, modico aut omnino nullo ad-
dito garo, verùm aqua affuſa multa, vt ace-
tum planè exæquet, niſi omnino aquoſum
ſit acetum, nam & huiuſmodi magis quàm
acerrimo opus habet. Caliditatem enim in
ſe aliquam tale acetum complectitur. Poſt
hæc verò poſtera die, quæ magis caput cal-
faciant adhibenda, Ita vt ad irinum aliquã-
do Amaracinũ vngẽtum addamus, aliquã-
do verò Nardinũ. Quandoque etiam pre-
cioſa, quibus opulentæ fœminæ etiam ſi ni-
hil habeant mali, vti conſueuerunt. Per hu-
iuſmodi ſanè medicationis ductum, capitis
dolores ex vini potu obortos in totũ per-
ſanaui, nullo ab Appollonio præſcripto
pharmaco vſus. Quũ enim per ea quæ iam
dixi ſcopum contingere, in nullo ab Apol
lonio ſcriptorum ſpem aliquam poſui, tan-
quam ritè ac probè ab ipſo relata eſſent, &

ſuperuacaneum amplius erat eorum experimentum facere. Cæterùm poſt prædictas tres affectiones capitis dolorem inducentes, Apollonius quartam hanc inſuper addidit.

Ad dolorem capitis ex plaga aut caſu. Apollonij.

ROſaceo & aceto tepefactis caput rigato. Aliud, Roſis ſiccis maximè coctis, aut certè in paſſo maceratis, aut aqua mulſa tritis pro cataplaſmate vtitor. Aliud, Meliloto ſimiliter apparato vtitor. Aliud, Myrti albæ folia tenera cũ vino & myrrha trita imponito. Aliud, Irino vngento & aceto illinito. Aliud, Abſinthium tritum cum vino & myrrha itidem trita imponito. Aliud. Pulegio trita ex vino ſimiliter vtitor. Aliud. Pulegium & myrrham trita ſimiliter adhibeto, Aliud, Apii comas cum vino coctas ac tritas imponito. Aliud, Mala cotonea cocta ex vino imponito. Cõueniẽt & fomenta per ſpongias aqua calida imbutas, Et mollium lanarum faſciculi aceto & roſaceo conſperſi. Ad hæc & quies, & corporis tranquillitas. Subtractio cibi, euacuatio, fuga eorũ quæ offendere poſſunt, qualia ſunt, ſol, balneum, vini potus, clamor, contentio, & ex his quæ alimenti loco exhiben

hibentur,acida & acria ac ſalſa. Hæc quidem Apollonius ſcripſit de capitis doloribus ex conſpicua plaga obortis. Verùm operæ prætium eſt noſſe nos, eiuſmodi affectionem nullã aliam quàm inflãmationem eſſe,quæ non ex plaga ſolũ aut caſu, ſed citra etiam manifeſtam cauſam, iuxta omnes corporis partes, propter humorũ influxionem fieri conſueuit. Siquidem igitur plaga vulneris aut contuſionis cauſa exiſtat, plures ſcopi erunt ad remediorũ inuentionem. Vnus quidem in vulnere,ad quod conglutinantibus & inflãmationẽ arcentibus pharmacis vti oportet, poſtquam vlceris labia fibulis impoſitis conſtrinxerimus. Alter verò in contuſione, & tertius in doloribus, qui quandoque in ipſis ſolis percuſsis partibus fiunt, plerunque verò etiam ad vicinas partes extenduntur. Etenim pellicula quæ caluariam ambit, & cutis quæ forinſecus circuntenditur, vtraque propriam ſubſtantiam continuam habet per omne caput extẽſam:& ob id ſanè ſæpe caput ipſum vniuerſum dolere contingit, præſertim ſi vſque ad pelliculã os caluæ ambiẽtem plaga penetret, quam diducta pellicula caluariam ambiente, oſſeque conſcalpto, iuxta concamerationis modum curare oportet. Quod ſi per cõmunionem membranæ

caluam ambientis, quam ad duram cerebri membranam circa ſuturas habet, etiã intra caluariã inflammatio ipſa diſtribuatur, non abſq; periculo eiuſmodi capiti dolor exiſtit. Contingit autẽ non parum ſæpe in caſu præſertim ex ſublimi facto, vt quædam circa cerebrum aut membranas eius, partes, abrumpantur: quod vbi cõtingit, etiam amplius capitis dolor inualeſcit, ipſaque affectio tota ægre curabilis redditur, & periculum ingens ac præceps imminet. Optimum itaque fuerit in his, niſi ætas prohibeat, & niſi vitalis facultas debilis appareat, à venæ ſectione curationis initium facere, & conuenientibus capitis irrigationibus ſubinde vti, ex lana nimirum oleo dulci imbuta, capiteque ex ea contecto. Quod ſi quippiam horum, ſiue ætas, ſiue virium debilitas, aut etiam ambo ſimul, ſanguinis detractionem fieri præpediant, aluum per clyſterẽ euacuabimus, tum vt ſuperflua in ipſo recrementa extrahamus, tum vt humores qui ad affectas partes inde ferri conſueuerunt reuellamus, atque inde auxiliis ad inflammationes commodis vtemur. Si verò membrana cerebri fuerit vulnerata, egregiè ipſam conglutinat, inquit Archigenes, calaminthæ ſuccus infuſus, & farina milii arida inſperſa. Deinde butyrum & roſaceum, ac adeps

ſuillus

ſuillus īſulſus vetus, tepefacta ac mixtim infuſa. Cæterùm hoc modo affectos à vino & cibis craſsioribus abſtinere oportet, maximè ſi febri ſint correpti. Atqui prædictam euacuationem conſulit etiam Apollonius, qualem autem fieri oporteat non oſtendit. At verò acetum roſaceo ammiſceri iubet, quemadmodum in phreniticis & letargicis in principio plurimi medici facere conſueuerunt, verùm non rectè menſuram vtriuſque dicere reliquit, Empiricorum ſimili tranſitione vſus, nō indicatione dogmaticorum. Affectio enim ipſa nobis indicat auxilia, Quantitatem autem ſingulorum, & particularem materiarum differentiam ſimul tum affecta particula, tum ægri temperamentum indicat. Et ad hæc vitalis facultas, deinde ætas, & ambientis nos aëris temperatura, iuxta regiones, anniq́ue tempora, & prædominantem anni conſtitutionem euarians. In phreniticis quidem igitur, quum omnia quæ* intra caluariam, circaq́; cutem & pelliculam caluariam ambientem ab affectione immunia ſint veteres conuenienter acceptū ammiſcuerūt: ea ratiōe perſuaſi, quam in cōmentariis de pharmacorū* compoſitione per longū recenſui: quando videlicet ad affectiones in profundo corporis obortas, pharmaca * diuerſa ab his

* *Extra legendum eſt, vt vet. codi.*

* *Sic habet vetu. cod. & recte.*

quæ

quæ ad affectiones in ſuperficie hærentes deſtinata ſunt, adhiberi oportere dixi. Exoluitur enim omnium ipſorum vis in tranſitione per profundum, & ob id ad propria affectioni auxilia, aliquando contrariæ & nocentis facultatis pharmaca ammiſcemus. Quum nanque inflammatio dolorem inducat, maximè contrarium eſt acetum reliquis auxiliis ammiſcere, vt pote quod neque mitigandi neque laxandi vim aliquam in ſe complectatur, Sed quum per ſinciput,(neque enim per aliam quampiam capitis partem tranſitus patet) pharmaci facultatem intra penetrare velimus, tunc ſanè ad ammixtionem alicuius eorum quæ propria natura auxiliantur ac in profundum ducunt, deuenimus: tenuium partium ſubſtantiam quandam inuenientes, quãdoque quidem frigidam, velut acetum: quandoque verò calidam, velut euphorbium, affectione quæ curationi ſubiacet cõſiderata ac perſpecta, num calfacientibus opus habeat an refrigerantibus. Iuxta hanc igitur ratiocinationem, ſi quidem craſſæ cerebri membranæ nudæ roſaceum offeratur, quemadmodum in his quibus capitis oſsiculum aliquod exciſum eſt fieri conſueuit, ſolùm ipſum leniter tepefactum adhibemus. Quum verò citra de-

nuda

nudationem,per capitis iuxta ſinciput partem,ſana & integra exiſtente caluaria, roſaceum ad cerebri membranam peruenire velimus,acetum ei vt eò perducat ammiſcomus, Cuius item rurſus vehemens facultas tum per viarum tranſitionem, tum per roſacei mixturam exoluitur. Quapropter Apollonius in eo quod acetum roſaceo indefinitè ammiſcere iuſsit, peccauit. Cutis enim capitis aut quæ poſt eam eſt membranæ caluariam ambientis inflammationes, citra quidem vehementem dolorem obortæ,per modici ſanè aceti ad roſaceum ammixtionem iuuari poſſunt:lædentur autem vbi magna fuerint doloremque vehementem induxerint. Deliquit amplius Apollonius,quod neque tempus vſus ſingulorum ab eo deſcriptorum auxiliorum appoſuit, Quædam enim incipientibus & naſcentibus adhuc inflammationibus auxiliantur, Quædam etiam in vigore conſiſtentibus aut decreſcentibus,aut etiã induratis opem ferunt. Roſaceum itaque cum aceto incipientibus. In vigore verò conſiſtentibus, roſaceum ſolùm adhibemus, Quemadmodum etiam in induratis abſinthiumq; ac pulegium ei ammiſcemus. At verò quæ citra indurationem decreſcunt inflammationes pharmacis laxantibus appellatis ſolùm

opus

opus habet. Relata eſt autem tum materia, tum compoſitio ipſorum in prioribus huiuſcemodi tractationis commentariis quos edidimus antequã hoc opus ſumus aggreſſi:* quibus etiam oſtendimus quod affecti loci multam indicationem faciunt ſimul cũ ipſis affectionibus ad inuentionem remediorum. Quum igitur affectiones ab Appollonio deſcriptæ quatuor ſint, quæ capitis dolorem faciunt, ob manifeſtas cauſas obortæ: deinde verò ex ordine tranſierit ad eas quæ ex obſcuris cauſis producuntur: meritò ſanè quis ipſum reprehenderit: non ſolùm quòd à dogmatica deſciuerit doctrina, ſed quod neque Empirica ſit vſus. Diſtingunt enim etiam hi affectiones per ſymptomatum concurſus ſyndromas ab ipſis appellatos, qui ſanè acceſsionum ad morbos ipſos congregationes ſunt, quæ omnibus euidenter apparent: in quibus concurſibus etiam externas & laceſſentes cauſas ipſi comprehendunt, tanquam partes totius concurſus exiſtant. Verùm nullam talem congregationem, neque ſymptomatum ſiue acceſsionum, neque ſignorum Apollonius ſcripſit, quemadmodum diſcemus vbi & ad ſequentem viri doctrinam nõ minus quàm ad priorem animũ adhibebimus.

**Sic emendauimus hunc locũ ex vet. codice.*

Con

Condependens ex præcedenti Apollonij doctrina, ad temporum ac totius capitis dolores, citra manifeſtas cauſas obortos.

VNgento Mendeſio caput illine. Aliud, Adipem anſerinum Mendeſio vngento dilutum illine. Aliud, Myrrham vino quàm optimo tritam, & ad ſucci ptiſanæ craſsitudinem redactam illine. Aliud, Myrrham vngento pretioſiſsimo tritam ſimiliter adhibe. In pueris autem ſinciput dolentibus, myrrha cum oleo trita vtitor. Aliud, Viticis ſemen tritum & aqua dilutum imponito, aut linteolo illitum ſimiliter imponito. Aliud, Lolii farinam cum adipe anſerino contritam pro cataplaſmate imponito, adipe prius liquefacto. Aliud, Portulacam per ſe & cum lini ſemine tritam imponito. Aliud, Oleæ folia tenerrima oleo ac vino nigro affuſo terito ac imponito. Aliud, Cinerem quencunque habes aceto aut aqua diluito, eoque caput rigato. Aliud, Solanum & terram figulinam trita ac leuigata imponito. Aliud, Halicacabi fructum cum adipe anſerino, aut vngento balanino tritum adhibeto. Aliud, Lentiſci folia trita ex aqua imponito. Aliud, Blitum tritum ac oleo dilutum adhibeto. Aliud, Ricini ſemen aqua tritum

imponito. Aliud, Coriandri ſemen & anethi trita ac melle mixta imponito. Aliud, Melanthium tritum ac oleo dilutum imponito. Aliud, Cuminum & adipem anſerinum trita imponito. Aliud, Succum papaueris fabæ ægyptiacæ quantitate,& ſalis partes duas, & pulegii partem vnam, cum aceto & vngento optimo trita illinito. Conuenit item cibum ſubtrahere, & aluum euacuare, caputque contegere, amplius verò & quiete agere, omnemque motum vitare. Quod igitur Apollonius quemadmodum dixi, indefinitè tradendo, hæc remedia ad capitis dolores, dupliciter peccarit, neque vt dogmaticus vir affectiones explicans, neque vt Empiricus earum concurſus, idipſum ex illius ipſius dictione didicimus, Quod verò & pharmacorum facultates inter ſe non parum differant, ex tota virium ipſorum perpenſione diſcere licet. Etenim primùm ab eo deſcriptum ſimplicis eſt potentiæ laxantis. Talis enim eſt Mendeſij vngenti facultas, Secundum verò eandem vim intenſe poſsidet, in quo ad Mendeſium vngentum anſerinus adeps ammiſcetur. Tertium autem propter myrrham quidem reſiccatorium eſt, vnaque calfacit, propter vinum verò adſtringit, vtile his exiſtens in quibus

bus redundantem humiditatem ſimul repellere ac diſcutere propoſuimus. Scimus porrò myrrhæ odorem plurimis etiam ſanis dolorẽ capitis inducere, quare ſanè eos ipſos qui iam caput dolent non parũ offendet. Eiuſdem autem facultatis eſt & quod ſequitur quartũ. Quintũ verò non propè ad horum vim accedit, vbi ſcilicet cataplaſma ex aqua & viticis ſemine cõponit, quod non ſolum ab vtraque facultate tum calefaciendi, tum reſiccandi, quibus ea præſtãt, quæ ex myrrha compoſita ſunt, multum deficit, ſed & contrarium facere poteſt in his qui caput ob frigiditatem dolẽt. Quod verò deinde ſequitur ex lolii farina & anſerino adipe compoſitum, in quibus reſiccare intendimus vtile eſt, neque in capite ſolum, ſed & in aliis partibus rationabiliter adhibetur, idipſum verò ob anſerinum adipem citra moleſtiam reſiccantẽ contingit. Abundè enim pharmacum hoc & mitigat & ſedat dolorem. Verùm quod deinceps ſequitur, de quo hæc verba ſcripſit: Portulacam per ſe & cum lini ſemine tritam imponito, refrigeratorium eſt pharmacum, præclarè faciens ad affectiones calidas. Quod verò poſt hoc ſcriptum eſt hoc modo: Oleæ folia tenerrima oleo ac vino nigro affuſo terito & imponito, dolorem quidem non mi-

tigat, verùm humiditates ſuccorum euacuat. At verò quod deinceps ſcriptum eſt forti facultate præſtat, in quo videlicet iubet cinerem aceto aut aqua dilui, eoque caput rigari. Si quidem enim ex aceto præparetur inueteratas affectiones & in ſcirrhum induratas ſanare poteſt, non tamen doloris mitigatiuum exiſtit. Si verò cum aqua cinis diluatur ac percoletur, fortitudine quidem plurimum ab eo deficiet quod ex aceto conſtat, neque tamen ſic doloris mitigatiuum erit. Quemadmodum neque id quod poſtea deſcriptum eſt, ex terra figulina & ſolano compoſitum. Superfluam autem cōpoſitionem. Apollonius in eo quod ex halicacabi fructu conſtat, oſtentat, vtpote quod neque prædictis, neque poſtea dicendis quicquam amplius habeat, Quemadmodum ſanè ea quæ deinceps ſequuntur ſingula alia facultate prædita ſunt. Non ritè autem fecit hæc omnia indefinitè tradendo, Quid enim ſimile habet cataplaſma ex blito cum oleo trito, ad illud quod ex ricini ſemine, aut coriandri, aut Melanthii componitur. Calefaciunt enim hæc & reſiccant, Blitum verò debiliter humectat & frigefacit. Porrò quod in fine ſermonis ipſius ſcriptum eſt, primum neque ab vllo in vſum aſſumi experiundi gratia conſu-

lue-

luerim, nedum ſæpe. Rarò enim cogimur pharmacis ex opio vti, quum videlicet præ doloris vehementia homo de vita periclitatur, quanquam & tunc ſolidæ partes ex eius vſu offendantur, adeò vt poſt hæc correctione opus habeant. Sic & ex opio collyria multis detrimento fuerunt, adeò vt debilem oculum reddiderint, & viſus hebetudinem, Amblyopian Græcis appellatam induxerint: velut etiam auditus grauitatem inducunt, quæcunque ad vehementem aurium dolorem ex papaueris ſucco compoſita ſunt. At verò ob capitis dolorem vehementem nemo vnquam animi deliquio comprehenſus mortuus eſt, neque ſeipſum occidit, quemadmodum quidam coli dolore vexati fecerunt. Vtcunque enim doleant, longè minor ipſorum dolor eſt, quàm eorum qui coli, aut auris, aut oculi, aut dentis dolore vexantur. Mitigantur illi ipſi perfuſionibus & cataplaſmatum impoſitione & illitionibus.

Quæ Archigenes ad capitis dolorem remedia conſcripſit.

RElato igitur iam Apollonio, ad Archigenem tranſeamus, qui in priore libro de pharmacis ſecundum genus ei inſcripto, hoc modo ſcripſit. Archigenis

ad capitis dolores citra febrem obortos.

Communiter in principio auxiliatur eis aquæ potus, parcitas cibi, ſolutio alui. Hæc præfatus deinceps pharmaca multiformia conſcribit. Præſtabilius igitur mihi videtur ſingulatim vnaquaque ipſius dictione in manus ſumpta, eã conſiderare, & primũ ſanè principium eius collaudare, in quo manifeſtè diſcrimen à febris carentia inductũ diſtinxit. Fuit itaque Apollonius non quidem vulgaris medicus, velut & Mantias & Heraclides Empiricus, verùm ad diligentiam quam circa artem fecit, etiam hoc Archigeni acceſsit, quod poſterior natu illis ipſis fuit. Cæterùm maximum hoc cenſeri debet, his qui artem quamcunque tandem rationalem ediſcere ritè volunt, quum natura apti ad eam fuerint, ingenioſiq́ue & à pueris in primis diſciplinis eruditi. Pleriq; autem ex his qui eiuſmodi artes tractant, non vt ipſi ſapientes in his euadant, ſed vt vulgò tales videantur ſtudio habent. At verò Archigenes vt ſi quis alius, quæ ad medicam ſpeculationem attinent diligenter ediſcere ſtuduit, atque ob id meritò ſcripta quàmplurima memorabilia reliquit. Non tamen in omnibus ſanè quæ tradidit irreprehẽſibilis mihi videtur, verùm velut ipſe pleraq́ue eorum virorum à quibus adiutus

opt

optimus euaſit, reprehēdit, ſic par eſt ipſum delinquentem à nobis poſteris * redargui. Difficile enim eſt vt qui homo ſit non in multis peccet, quædam videlicet penitus ignorando, quædam verò male iudicando, & quædam tandē negligentius ſcriptis tradendo, Quemadmodum ſanè & nunc mihi in diſtinguendo non febrientes à febricitantibus peccaſſe videtur, quum non omnes eorum qui non febriunt diſtinctiones & diſcrimina appoſuerit.

* ἐξετάζεσθαι *habet vetus cod. ſicut & vet. interpres legiſſe videtur id eſt examinari.*

De his qui ex ſtomacho caput dolent.

STatim igitur primùm in his diſcrimen eſt doloris capitis ex ſtomacho producti, Quidam enim etiamſi modicus quiſpiam humor acris in ventre, & præſertim circa os eius congregetur, ſtatim caput dolent, atque ob id ſi diutius famem tolerent offenduntur. Augetur enim ipſis inediam ferētibus eiuſmodi humorum malitia. Eos igitur qui hoc modo affliguntur ſanare oportet, ita vt nihil remediorum capiti adhibeamus, quandoquidem neque proprius eſt hic capiti affectus, ſed ab humorum in ventre malignos vapores excitātium in ipſum adſcenſu affligitur. Quemadmodum alii in ſuffuſorum ſymptomata ob huiuſmodi humores incidunt. Quæ igitur horum erit cura? vt videlicet affligentes in ventre hu-

mores quam celerrimè euacuemus. Euacuãtur autem ad vomitum procliuis facilè ab aquæ potu, Aegrè vomẽtibus verò difficilius, adeò vt etiã digitorum ſiue pinnularum immiſsione venter ad vomitum irritatus, quibuſdam nihil amplius effuderit. His igitur conabimur quàm primũ cibum boni ſucci ac ſtomacho commodũ exhibere, ſi res ita ferat à balneo, ſi non, ante balneum tantũ cibi offeremus, vt ne lædantur inde poſtea lauantes.* A cœna autem poſtridie modicum abſinthium in potu dabimus,*eoque modo in poſterum diætã ipſis conſtituemus, donec valdè bene concoquẽtes ipſos videamus, atque tum ſanè modicum panem eis præbebimus circa tertiam aut quartã horam, aut paulò prius vel etiã ſerius, vt ſatis amplum ſpatium ad conſuetam balnei horam interſit. Quicunque verò panẽ citra obſonium edere non poſſunt, his oliuas, aut palmulas, aut vuas, aut tale quiddam addemus, per experientiã cognoſcendo quid ex eis præſtet, quum aliud alio melius ſit iuxta naturæ proprietatem. Cæterùm ad vitioſorum in ventre humorum redundantiam tum facultatis concoctoriæ debilitas, tum oris ventris infirmitas, plurimum conferunt. Quemadmodũ etiam ſenſuum mollicies & ad hæc caput ad eiuſmodi

** Aëtius aliter videtur legere, videlicet à cæna modicũ bibant, postridiè verò.*

** In veteri codice ſic legitur is locus: atque ita agere ſicq; in poſterum diætam cõſtituere, ac ſi ipſi nõ bene concoquerent, nempe panem modicum &c.*

di humorum vapores ſuſcipiendos aptum, quemadmodum & in quibuſdã oculi. Ego quidem igitur ſæpe & in multis expertus ſum hanc quam narraui, curandi viã ad capitis ex ſtomacho dolorẽ commodam. Archigenes verò quum ſimpliciter ad omnem capitis dolorem citra febrẽ, cibi parcitatem auxiliarem ſcribat, palam facit ſe nihil de eo qui ex bilioſo humore oboritur ſcire. Quod ſanè etiam amplius quis crediderit qui poſtremam eius dictionem legerit, quæ hoc modo habet. Archigenes. In his verò qui ex ſtomacho caput dolent, flatuoſeque diſtenduntur, acetum in quo papaueris capita incocta ſint affundito, aut ſpongias eo imbutas imponito. deinde polentã cum menta & aceto fronti pro cataplaſmate imponito. Aut pulegium cũ iiſdem. Aut ſolani ſuccum cũ roſaceo illinito. Stomachum equidẽ os ventris appellat, quum & medici hanc partem ita appellare ſint adſueti, qui etiam ſtomachica animi deliquia appellant, & quoſdam ſtomachicos eſſe dicunt à quopiam videlicet in eo loco oborto affectu ita appellantes, velut etiã hepaticos ab hepate, & colicos à colo, & nephriticos à renibus, & ſplenicos à ſplene affectos. Vnam autem ex ſtomacho affectionẽ doloroſam ſcripſit quæ caput occupet, eo-

rum quos ipſe flatuoſe diſtentos vocauit, quam ex vini largi potu magis oboriri ſcio. Qui enim propter * humores caput dolent, mordacem dolorem, non diſtendentem percipiunt. Fames igitur in diſtenſionibus commoda eſt, at non his qui mordaces humores in ore ventris habent. Quũ itaque hic mordax humor fuerit amarus, pallida & flaua bilis appellatur, quæ ob naturalem leuitatem ad ventris os ſurſum fertur, quum verò pituitoſus, aut acidus, aut ſalſus fuerit, magis in totius ventris ſpatio continetur, quàm quod in ore ipſius firmetur, optimum autem fuerit (quantum ſanè nunc in his diſcere licet) in fundo ventris ipſum contineri, facile enim relicto ventre in inteſtinum delabitur. Peſsima autem fit affectio vbi vitioſi humores in ventris tunicas ineluibiliter fuerint imbibiti, Quorum optimum remedium eſt ex aloë pharmacum, quod aliqui picram, hoc eſt, amarũ, aliqui hieram, id eſt, ſacrum ex aloë appellant: inq́; eius compoſitionem aloës drachmas centum coniiciunt, & ſex vniuſcuiusq; reliquorum, quorum etiam ſex numero exiſtunt, cinnamomum, ſpica nardi, xylobalſamum, maſtiche chia, aſarum, crocus. Præſtantius autem fit pharmacum vbi minus de aloë additur. Viſum nanque mihi eſt, nimi

** δριμεῖς χυμὸς. id eſt propter acres humores vetus codex.*

miam eius copiam centum drachmas eſſe, ad proportionem reliquorum quibus hæ adduntur, quapropter etiam per nonaginta drachmas ipſum compoſui, & per octuaginta, Quin & per pauciorem aliquando crocum, propterea quod quidam ex eius vſu capite lædantur, quod ipſum ſæpe ex ſolo croci odore perpetimur. Quare optima eius fuerit compoſitio, quæ ex aloës drachmis nonaginta, & croci drach. quinque conſtat, hac ego vtor. His verò qui neq; croci odorem citra moleſtiam ferunt, ſed ſtatim capite replentur, ex quatuor croci drachmis pharmacum compono. Cogor autem aſsiduè hoc pharmacum præparare, propterea quod non ſolum his de quibus iam dixi, ſed & ſuffuſorum ſpeciem patientibus, aut etiam alia ſymptomata ex ſtomachi affectione habentibus, idipſum exhibeam, & præterea his qui aluo adſtricta laborant, & mulieribus, quæ non probè purgantur. In quibus maiorem efficaciam habet, vbi aloës drachmæ octuaginta, & croci ſex fuerint commiſſæ, præſtat autem & carpeſium pro aſaro conijcere, quãquam etiam vtriſq; coniectis aliquando compoſuerim. Datur ad ſummum ex pharmaco hoc drachma vna, cum aquæ calidæ cyathis non pluribus quàm tribus. Minimum verò dimidiũ eius

pr

præbetur. Datur & intra hos modos, quantitate iuxta ætatem, corporis magnitudinem, & anni tempus permutata.

Quæ archigenes cõſequenter ad primam dictionem ſcripſit, in quibus eſt etiam Galeni cenſura.

DE his quidem igitur qui caput ex ſtomacho dolent hæc ſuffecerint. Tranſeundum itaque iam ad ea quæ Archigenes poſt primã dictionem deinceps ſcripſit, Faciam autem iuxta ſingula ipſorum cõſimilem expenſionem qualem circa primã feci, connectendo ad ipſa propter rerũ cõſequentiam etiam vltimam ipſius dictionem, Sed nunc à ſecunda initium faciam. Archigenis. Irrigationes autem ſiquidem à frigore aut hyeme patiantur, conueniunt, oleum tepidum. Et, Illitio narium, ſuccus è baccis lauri expreſſus, aut oleum laurinũ, aut vngentũ Syriacũ, aut cicinũ, aut ſtyracinum, aut gleucinum, aut tale aliquod aliud calfactorium. Vt igitur à poſtremo exordiar, opinor ipſum reſinã quæ ſua ſponte emanat dicere, quæ plurima in Lacedæmone prouenit, & Capnelæon, hoc eſt, oleum fumoſum Ciliciæ, & Amaracinum ac Styracinum in Cyzico, & quod in Perga apparatur irinum. His verò vngentis nares oblinere

ope

operæpretium ducit, quo per odorem ipſorum caput calefiat, quod ipſum inde euenire manifeſtè apparet, adeò vt & idiotæ vulgò his vtantur, & maximè eis quæ facilè parari poſſunt. Parabilia autẽ ſunt aliis alia, quæ videlicet apud ſingulos redundant. Et apud nos ſanè in Aſia agreſtibus & ruri degentibus hominibus cedrino appellato vti mos eſt, & ſi quando eius inopia ſit piſſelæo, quo nomine id appellant quod ex oleo & liquida pice conſtat. Ammiſcẽt autẽ tum huic, tum cedrino, oleum aliqui plus, aliqui minus, in quantum viriũ ipſorum vehementiam exoluere velint. Vtuntur autẽ omnibus quæ dixi & circa caput, & præſertim circa ſinciput velut dixi. Illinũt & frontem ex eis, & aurium meatus, quidam etiã veſtigia pedũ, ac ſedem. Cæterùm quũ Archigenes ſuccum è baccis lauri expreſſum dicit, quod ſimpliciter laurinum dicatur ipſum nominare putandũ eſt, velut id quod oleum ammixtum habet, laurinũ oleũ appellatur. Syriacum verò vngentũ, eũ dicere Comagenum exiſtimo, quandoquidem idipſum nobis ex Syria apportatur. Archigenis. Aeſtate verò aut vbi aliàs æſtuoſe diſtenduntur, per acetum & oleum, aut aquam & roſaceum, Amplius verò & per polygoni ſuccum, aut portulacæ, aut ſolani,

ni,aut aliquo alio ex refrigerantibus irrigato,ſpongiasque poſca imbutas capiti imponito. In hoc ſanè ſermone videbitur fortè quibuſdam negligentius legentibus, vnam ſimplicem affectionem Archigenes curare,verùm non ita habet. Ex eo enim quod æſtuosè dicit, calidam affectionem indicat: ex eo verò quod addit,diſtenduntur,affectionem quæ hoc modo à flatu ventoſo affligitur oſtendit: vt non ſolùm ſecundum intemperiem mutata ſit, ſed etiam vaporoſi flatus redundantia adſit. In principio itaque in eiuſmodi vtriuſque affectionibus, refrigerantium auxiliorum facultas apta eſt, quæ intemperiem calidam refrigeret, & ventoſi flatus allationem repellat & retundat. Atque mea quidem opinione præſtiterit diligentiorem rei inquiſitionem facere. Aliquando etenim ex corpore ventoſus flatus affertur, quemadmodum in doloribus capitis ex ſtomacho relatum eſt. Aliquando verò in ipſo capite generatur. Venter namque interdum ægrè ſolubili modo inflatur. Interdum verò etiam poſt ipſum ſita inteſtina, quandoque quidem ieiunum,aut tenue inteſtinum,quãdoque etiam colum. Nihil igitur mirum eſt,neque impoſsibile,eandem affectionem in quibuſdam iuxta caput partibus obortam,

tam, ventoſum flatum generare, cuius generationis in locis circa ventrem cauſam inuenimus, tantā caloris inopiam, vt ex cibis ac potibus vaporoſum & ventoſum flatum generet, proprer infirmitatem verò comprehenſiuæ facultatis, interna ita affectarum partium capacitas infletur & expleatur, vt propter expletionem quidem diſtendatur, propter tenſionem verò dolore afficiatur. Inuentum equidem & hoc nobis in commentariis eſt, in quibus communes & generales dolorum cauſas conſiderabamus, quod ob diſſolutionem continuitatis ſimilarium partium, dolor oboriatur. Diſſoluunt autem ipſam erodentia, diſſecantia, diſtendentia, & vehementer calfacientia ac refrigerantia. Quapropter in doloribus circa caput, ægros interrogare conſueui, qualiſnam eorum qualitas ſit, Quidam enim velut erodantur corpora, doloris ſenſum perceptant. Quidam verò velut diſtendantur, aut grauentur, aut tundantur, aut ſolius vehementer inualeſcentis caliditatis aut frigiditatis. Siquidem enim velut erodantur aut pungantur ſenſerint, vel humorum vel eiuſmodi flatus acredo, cauſa putanda eſt. Si verò citra morſum diſtendātur, repletionem diſtenſarum partiū, vel per ventoſum flatum,

vel

vel per multi humoris influxum, cauſam putabimus. In quo genere & inflammatio & eryſipelas exiſtit. Inflammatio quidẽ vbi inflammata corporis pars multum ſanguinem in ſe continuerit. Eryſipelas verò vbi bilioſum cõtinuerit humorem. Quod ſi ex vtriuſque redundantibus pars aliqua expleatur, aut inflãmatio eryſipelata, aut eryſipelas inflammatum oborietur. Et ne quis putet nos longum ſermonem de vna particula iuxta vnum ſymptoma affecta facere. Communis enim omnium dolore affectarum ratio eſt, quam ſi quis diligenter in articulos digeſſerit, promptior ac expeditior ad auxiliorum inuentionem, in omni affecta parte fuerit. Artis etenim curandi coniectura in affectionum cognitione maximè conſiſtit. Quæ vbi inuentæ fuerint, curationem non coniecturaliter ſed ſcientificè indicant, cum hoc quòd & cognoſcere datur, quàm ægrè aliquæ affectiones medelis cedant, in quibus rationabiliter iuxta indicationẽ remediis, vtimur etiam ſi nihil efficere in principio appareat: atque hoc eſt quod in aphoriſmo dictum eſt, in quo ait, Omnia ſecundum rationem facienti, ſi iuxta rationem non ſuccedat, ad alia tranſeundum non eſt, ſed perſeuerandum in eo quod viſum eſt à principio.

Ali

Aliquando enim adeò vehementer in anguſtiis meatuum flatus vaporoſus infarcitur, atque eo adhuc magis viſcoſus aut craſſus humor, vt multo tempore opus ſit ad curationẽ: Etenim quæ ſic infarta ſunt attenuare oportet, meatusque dilatare per quos excernantur, habita ſimul prouidentia nequid aliud, puta humor aut eiuſmodi flatus, amplius influat: & ad hæc corroborandum eſt affectum membrum, vt neque ipſum ventoſum flatum gignat. Qui igitur primi ad eiuſmodi affectiones pharmaca compoſuerunt, meritò varia materia opus habuerunt: ſi quidem influentem ſubſtantiam ſiue humor, ſiue vapor fuerit, repellere neceſſarium exiſtit: impactam verò concoquere & attenuare, eandemque ipſam diſcutere: atque nihilominus, imò magis circa affectam partem firmitatem inducere, ne videlicet quod influit ſuſcipiat, attenuatum verò excernat, impactumque concoquat & attenuet. Verùm in mixtura pharmacorum hac facultate præditorum, alius alio feliciore coniectura vſus, alius minus, alius magis commodam fecit compoſitionem. Quapropter velut noſtis, ad vos enim ſodales loquar quibus maximè hæc ſcribuntur, Duo omnino vidiſtis mihi præparata pharmaca eundem

effectum promittentia, quandoque etiam tria & quatuor, & ex horũ mixtura in ægrè curabilibus affectionibus à me ſæpe quod oportuit, factum eſſe. Conſidero nanque in quo eorum ſit ſimplex pharmacum amplius calfaciens, aut frigefaciens, velut etiã reſiccans, aut humectans, aut tenuium partium, aut craſſarum, Deinde contemplans quid effecerit quod ægro iam fuit admotũ, ſecundum vſum aut per aliud quoddã, aut per hoc ipſum facio. Sæpe quidem ad aliud quod idem promittit tranſeo, aliquãdo verò vtraque committo, ac medium quiddam ex eis conficio. Talia autem omnia abundè à me non vniuerſim tantum, ſed & particulatim in medendi methodo relata ſunt, noſſeque oportet, quod & iam ante dixi, hanc tractationem illam ſequi, & cogor tamen etiam nunc rurſus meminiſſe, quo magis ea quæ iſthic tradidi aſſequamini. In prædicta itaq; affectione, calore doloroſo prædominante vnà cum flatu ventoſo, in principio quidem repulſoria curatione vtendum eſt, quæ ex refrigerantium facultate conſtat: quod vbi moderatè factum eſt, ex mitigatoriis ac concoctoriis quippiam ammiſcere ad repulſoria oportet, Deinde etiã diſcuſſoria addenda, ita vt paulatim repulſoria pharmaca detrahamus, donec ad contra

trariam mixturam perueniat pharmacum ei quàm à principio habuit, hoc eſt, vt plurimum quidem diſcuſſorium ſit & attenuatorium, Minus verò concoctorium & mitigatorium, minimum autem repulſorium. Portulacam quidem igitur refrigerantis & aquoſæ ſubſtantiæ eſſe didiciſtis. Minus ea polygonum. In ſolano autem tantum ammixtum eſſe craſſæ & terreæ, quantum adſtrictionis. Acetum verò repulſoriam ſimul & attenuatoriam, imò & diſcuſſoriam habet facultatem, vtpote in temperatura à tenuium partium frigiditate exuperatum, quemadmodum exactè ſerenus aquilonaris aër. Didiciſtis etiam roſacei facultatem, quod videlicet & repulſorium quiddam habeat, habet autem & concoctorium & mitigatorium, & ad hæc etiam diſcuſſorium. Meritò igitur Archigenes in prædicta affectione eiuſmodi pharmacis vtitur, ipſum quidem per ſe ſolùm acetum neque alibi exhibés, neque hic, ob facultatis ipſius vehementiam, ammiſcet autem ei vel roſaceum vel aquam. Tranſeamus autem iam ad ſequentem Archigenis dictionem. Archigenis. Si verò augeſcat affectio, perfecta cibi abſtinentia congrua eſt, Deinde venæ ſectio è cubito, & alui euocatio per validum clyſterem. De his auxiliis dictũ à

me prius eſt, quando Apollonii dicta conſiderabam, vbi ſanè in bilioſis cauſis fami renunciauit, velut etiam venæ ſectionem in pueris & ſenibus ac viribus debilitatis fieri prohibui: laudaui autem euacuationem per clyſterem: non ſolùm propter euacuationẽ eorum quæ inteſtinis continentur, ſed etiã ob reuulſionem eorum quæ ad caput ferun tur: atque ob id probè in his quæ ſcripſit Archigenes non ſimpliciter dixit, Euacuatio alui per clyſterem, ſed addidit validum: multum enim in huiuſmodi clyſteri ſitum eſt, quantum ad reuulſionem attinet, vltra hoc quod nõ ſolũ ea quæ circa ventrem & Meſaræum ſunt euacuat, ſed etiam quæ circa hepatis ſima hæret. Archigenes. Irrigationes autem, Ruta cum aceto & oleo trita. Memores affectionis ad quam auxilia ſcribere propoſuit, ſic iudicamus vnũquodque eorum quæ recenſere cœpit. Affectionem itaque ſic ſcripſit. Aeſtate verò aut vbi aliàs æſtuosè diſtenduntur. Deinceps verò refrigerantis facultatis auxilia ſubiecit, & poſtea inquit. Si verò augeſcat affectio, perfecta cibi abſtinentia, & venæ ſectio, & clyſter validus adhibeatur: & poſt hæc propoſitam conſcripſit dictionem, in qua cum aceto & oleo tritam rutam adhibere iuſsit non apponens an viridem an

ari

aridam velit. Eſt enim non parua differentia, quum arida multo acrior & calidior, quàm viridis exiſtat. Mihi ſanè viridem cõſulere videtur, neque enim aceruatim à refrigerantibus ad contraria tranſgreſſus eſt. Acetum verò ad hoc quòd refrigerat & repellit, diſcuſſorium quid habere antea dictum eſt. Mitigatoriæ autem & laxatoriæ facultatis exiſtens oleum meritò ipſis ammiſcuit. Alia, Succus à lauri baccis expreſſus cum aceto & ruta, hæc priore longe efficacior exiſtit. Ad ſuccum nanque à lauri baccis expreſſum fortiter calfacientem, rutam ammiſcuit cum aceto, relicto oleo. Alia, Succus radicum iridis cum aceto. Hoc remedium nihil calfactorium habet, melius itaque fuerat ipſum primum in tranſitu ad præclariora auxilia poſitum eſſe. Alia, Salicis folia trita cum aqua. Hoc pręſcripto ex iride imbecillius eſt, atq; his quæ omnium primum ſcripta ſunt ſimile, vt intempeſtiuè nunc ab eo ſit relatum.

Alia, Serpyllum cum aceto & oleo tritum. De aceto & oleo prius dictum eſt: adiecit autem nunc eis ſerpyllum acris qualitatis pharmacum, & ob id etiam calfactoriæ facultatis. Negligenter verò etiam hic reliquit, an viride aut aridum velit: præſtiterit autem fortaſsis viride intelligere.

Alia, Polygonum cum ruta oleo & aceto dilutum. Polygoni ſucco iuxta primam rationem vt refrigerante vſus eſt, nã & reuera talis exiſtit, Quare etiam ad inueteratos dolores iuxta primum tranſitum rationabiliter quis eo vtetur, ruta ammixta. Animaduerſione autem dignum eſt in ſingulis contrariæ facultatis pharmacorum mixturis, vt in principio parum ex præſtantiore ammiſceamus, iuxta ſecundum verò & tertium vſum, copiam augeamus. Alia,

Amygdalæ amaræ delibratæ tritæ cum aceto & oleo irrigationis modo adhibitæ aut cerati craſsitudine in linteolo fronti impoſitæ. Et hoc ad primum tranſitum pertinet, didicimus enim diſcuſſoriam citra mordacitatem facultatem amygdalas amaras habere. Alia, Ruta ſylueſtris cum oleo & aceto eodem modo. Inordinatè rurſus hoc valde forte pharmacum interpoſuit, in doloribus multùm inueteratis meritò adhibendum. Alia, Populi albæ fructus cum aceto tritus. Diſcuſſoriæ facultatis eſt albæ populi fructus. In quibuſdam autem exemplaribus non cum aceto, ſed cum poſca, ſcriptum reperitur. Alia, Ocymi ſemen cum aqua. Ocymi ſemen calfactoriæ & attenuatoriæ eſt facultatis, non tamen vehementer, cum aqua autem

ſola

ſola inueterata affectione minime rationabiliter quis eo vtatur, melius enim erat oleum & acetum, velut in aliis dixit, etiam huic ammiſcere. Alia, Facit & balſamum, peucedanum, caſtorium, ſimul & ſingulatim vnumquodque cum oleo & aceto. Hoc pharmacum rurſus vehemens eſt, maximè quum ipſum peucedanum ſolùm adhibeatur, citra caſtorii ammixtionem. Quid verò balſamum nunc vocet, nō habeo dicere, Num videlicet plantæ ſemen, aut ſuccum quem opobalſamum vocant, aut ramulos ipſius xylobalſamum appellatos. Melius tamen mihi videtur opobalſamum accipere, quod tenuium partium & diſcuſſoriæ ſubſtantiæ exiſtit, non tamen manifeſtè calentis. Alia, Lauri folia, & populi albæ, & viticis cum oleo, & aceto. Et hoc pharmacum ex ſimplicibus facultatibus differentibus compoſuit. lauri enim folia calidiſsima, viticis verò moderatè refrigerantia ſunt: in medio vtrorumq; populi folia exiſtunt. Alia, Panacem cum oleo illinito. Nihil hic refrigerantium ammixtum eſt, & ob id valde inueteratis affectionibus & nihil amplius caliditatis habentibus vtile exiſtit. Quapropter meritò quis ipſum reprehenderit citra diſtinctionem pharmaca auxiliaria cōſcribētem.

Panacem verò negligenter nunc ipſum di- cere puto, panacis radicem, neque enim opo panaca putandum eſt ab ipſo panacem di- ctum eſſe, Differt autem à radice hic non paruo caliditatis exceſſu. Alia, Viti- cem aut mentam, amygdalas amaras, iri- dem, æquali menſura cum aceto & roſaceo mixta adhibeto. Aliorum vires ſuprà rela- tæ ſunt. Mentæ autem nunc primùm men- tionem fecit, pharmaci calfactoriæ facultа- tis. Alia, Aut mororum ſucco cum ace to ammixto rigato. Hoc pharmacum eui- denter apparet refrigerantium medicamen torum generis ab ipſo conſcriptorum eſſe, quæ incipiente affectione conueniunt, mini- meq́; rectè nũc ad pharmaca auctis affectio nibus cõmoda, ammiſcentur. Alia, In- ueterata autem affectione pilis denudato, illitionibusq́; & rigationibus prędictis, craſ ſius tamen apparatis vtitor. Alia, Re- ſinam cum melle temporibus & fronti illi- ne. Aut muſcerdas cum aceto & roſaceo. Tertium hoc tempus eſt & oportunitas in capitis remediis adhibendis. Primũ nanque erat incipiente affectione. Secundum verò vt ipſe ſcripſit augeſcente. Tertium au- tem hic quũ ait inueterata, quod ipſum ve- hementioribus auxiliis opus habet, quorũ aliqua non rectè prioribus ammiſcuit.

De

De his qui ob bilioſum humorem caput dolent.

SIgna in his ſimilia ſunt eis quæ ex ardore oboriuntur, accedit his maior morſus & faciei pallor, & aliquando oris amaritudo. Aetati autem vigoris, & temperaturis calidioribus, & vitæ curioſæ, & his qui flauam bilem congregant, hæc affectio præcipuè contingere ſolet. Itaque balnea temperata, & vnctiones, & potus dilutus eis exhibenda ſunt, omniſque diæta liquidior & boni ſucci conſtituenda. Euacuandus item bilioſus humor per abſinthii cremorem, aut per aloën, & per ipſam picram antidotum per ſe datam, aut modica addita ſcãmonia, vel per catapotia ex aloë confecta. Illinenda frons paſtillo croceo aut Trigono appellato, aut aliquo alio his conſimili.

De dolore capitis per conſenſum.

SI quidẽ vniuerſo corpori caput per conſenſum coafficitur, illi proſpiciendum, tum intemperiei, tum materiæ prædominãti inſtando, easque vrgendo. Et ſi quidem humorum multitudo & maximè circa venas fuerit, venam ſecabimus. Si verò qualitas magis inualuerit, purgatiuo pharmaco vtemur. Si verò vni alicui parti condoleat, velut hepati, aut ventri, aut ſtomacho, his ipſis auxiliabimur: calida quidẽ in ipſis ſub-

ſiſtente intemperatura,panem ex vino di-luto exhibendo,& ſorbitiones ex alica, Et foris irrigationes moderatè refrigerantes & firmitatem addentes,velut antea dictum eſt:Si verò propter viſcoſos & craſſos in ſtomacho contentos humores, caput doleant,etiã hos exturbabimus, acetum mulſum in potu præbendo, tum ſimplex, tum Iulianicum appellatum. Ex hyſſopo etiam ac origano potionibus, & quæ his adhuc fortiores ſunt magisque incidendi vi præditæ,vtemur,& vomitu à raphanis,irrigationibusque ac cataplaſmatis calidioribus.

De capitis in febribus dolore.

IN doloribus capitis qui in principio cũ febribus irruunt, vena ſecanda eſt poſt primã aut ſecundã remiſsioné,niſi quid impediat,& præſertim in corporibus bonæ habitudinis & multo ſanguine redundantibus. Animaduertendũ autẽ num ob vapores à ventre ſublatos,aut ob alui ſuppreſsionem capitis dolor contingat. Quod ſi ſerius poſt ſeptimum tandẽ irruat diem,aluo per clyſterem qui aliquid operæpretii faciat præeuacuata,cucurbitæ ad occiput ſiue ceruicem affigantur, caputq; rigationibus ex oleo mitigetur,roſaceo quidem in calidioribus ac hora æſtiua,& cum modico aceto. Chamæmelino verò in frigidioribus

habi

habitudinibus ac hyeme, quinta aceti parte adiecta. Illinenda frons ex cyphi in frigidioribus, ex crocomagmate in calidioribus. Cætero ad capitis dolores ob febris magnitudinem obortos, medelæ preſcriptæ ſunt in febrium tractatu. Porrò vitare oportet hæc, nō ſolùm in dolore capitis per conſenſum ſtomachi oborto, ſed omnibus etiam aliis circa caput obortis affectionibus. Sunt autem ea quæ ſequuntur. Viticis ſemen, abſinthii ſuccus, lac in potu, glandes quercinæ in cibo, oliuæ nigræ, arbuti fructus mæmecylon Græcis appellatus, eruum, quod ipſum etiam articulos diſſoluit. Amplius autē offendunt myrrha, thus, hederæ cacumina. Mentē etiam perturbant lentiſci fructus, crocus, peucedanum, cyclaminus ſicca cum vino potata, Styrax modicus quidem potatus triſtitiam vultus diſcutit, multus verò ſomnos multum turbulentos inducit.

De Cephalea capitis dolore antiquo.

CAPVT II.

Ephalæa inueteratus & ægrè cedens capitis dolor appellatur, qui ex facili occaſione, maximas exacerbationes habet, adeò vt neq; ſtrepitus, neq; vocē vehementiorē, neq; lumē ſplēdidū, neq; vini potū, neq; odoramēta caput replētia tolerare poſsint, neq; item

mo

motum,ſed in quiete & tenebris ob dolorum magnitudinem decumbere velint,tanquam à malleo enim pertundi ſibi videntur. Quidam enim velut contundantur aut diſtendãtur ea quæ circa caput ſunt ſentiunt: non paucis verò vſque ad oculorũ radices dolor progreditur. Habet autem hæc affectio aliquando quidem continuos dolores, aliquando verò exacerbationes & interualla ſiue ordinata,ſiue inordinata. Intermittunt enim quandoq; eiuſmodi exacerbationes,velut in comitiali morbo apprehenſis,interceditq; tẽpus aliquod quod omnino accuſari non poteſt. Manifeſtum igitur eſt hanc affectionem conſimilem aptitudinem capitis vt facilè lædatur,velut in cephalalgicis habere. Verùm ad maiorem debilitatem deueniunt in hac affectæ capitis partes, Et quidam ex eis cerebri inuolucra dolitant,quidã verò membranam tantum caluariam ambientem; dolores igitur cum grauitate humorum multitudinem ſignificant, cum mordacitate verò, aut humorum aut vaporum acredinem,cum pulſu autem inflammationem: cum tenſione verò,ſi quidem citra grauitatẽ & pulſum fiat, flatus tenuis & ventoſi multitudinem demonſtrant:cum pulſu verò,mẽbranoſi corporis inflammationẽ. Si verò cũ grauitate diſten

diſtẽtio fiat,humorum multitudinem intra membranulas contentam. Et dolores quidem in ſuperficie hærentes, membranæ os caluæ ambientis affectionẽ ſignificant: qui verò in profundo ſunt, cerebri inuolucrorum. Quibuſcunq; enim affectio intra caluariam eſt,his vſq; ad oculorũ radices dolores procedunt, propterea quod oculorũ tunicæ ex cerebri inuolucris habeant ortũ. Si verò humor putrefactus calidior fiat, cum febri caput dolitant:febricitant autem omnino & qui ex inflammatione dolent. Si quidem igitur humorũ aut vaporum multitudinem repereris cauſam, ſi quidem propter totius corporis repletionem facta eſt, vniuerſo corpore euacuato capitis dolorẽ ſanabis. Si verò velut debile exiſtens caput ad ſe ſublatos humores ac vapores ſuſcepet, materiam reuellere oportet in totum corpus,atq; ita particulæ mederi. Per clyſteres itaque reuulſio fit,& ligaturis extremitatum, & pluribus infernarum partium confrictionibus. Interdum etiã ſanguinis excubito detractione. Quod ſi amplius ſanguis redundare videatur, etiam ex naribus aperta vena,& quantum ſufficere videtur ſanguine euacuato. Deinde hierãm dabimus exacutam,& poſtea apophlegmatiſmis pituitam detrahẽtibus & medicamẽtis quæ

naribus induntur vtendum eſt, qualia ſunt quæ ex elaterio & cyclamino cum lacte & porro apparantur. Caput autē curabis, quādo quidē reuulſoriis vti oportet, per reuulſorias irrigationes. Cæterū poſt totius corporis euacuationē, iam caput euacuantibus vteris, deinde his quæ firmitatem addere poſſunt admotis. Repellit igitur oleū omphacinum, & roſaceū, per ſe & cum aceto, & ex papaueris capitibus, & oleæ teneris germinibus, & hederæ cacuminibus, ac menta viridi apparatū. Afferantur autem remedia tepida quidē, vbi frigidior & crudior fuerit humorum multitudo, frigida verò vbi calidior & bilioſior extiterit. Diſcutit autē oleum dulciſsimū calidum, & magis inueteratum, itemq; ſicyoniū. Si verò craſsior fit humorū multitudo, ſpondyliū, aut ſerpillum, aut pulegii comā aut calaminthen, aut mentā oleo incoquendo, multitudinē euacuabis. Eandē hæc etiā firmitatem parti addunt, quapropter vſq; ad perfectā curationem eis vti conuenit. Omniū porrò longe maximè diſcutit & perfectè corroborat, verbenaca recta maximè viridis, Imò & arida cum radicibus & ſimul cum ſerpyllo, oleo incocta. Coniicienda etiā ad ea crocodiliadis maximè iuxta aquas naſcētis radix. Quin & ipſam per ſe verbenacam ſi oleo

inco

incoxeris, caputq́; inde rigaueris, omni capitis dolori antiquo ex frigiditate, aut ex craſsis humoribus oborto medeberis. Maximè etiam proſunt ſub aquario vaſe naſcentes aſelli, Millepedæ appellati, ſi oleo incoquantur.

Archigenes de Apophlegmatiſmis.

POſt hæc verò Apophlegmatiſmi quibus pituita à capite detrahitur, ex ſinapi aut hyſſopo cũ paſſo coɛto, aut ex ſtaphide ſylueſtri cũ pipere & melle trita, aut ex oleo ammixto melle, aut ex ſtaphide ſylueſtri per ſe vel cũ melle trita, cõueniũt. Galenus. Pharmacorũ quæ pituitã à capite euacuant, & medicis pro more Apophlegmatiſmi appellantur, materiã poſtea referam. Nũc autẽ tantũ oſtẽdere cõmodũ fuerit, quòd hocce auxiliũ pituita infeſtãte auxiliare eſt, quẽadmodũ ſanè & ipſum nomẽ eius apud Græcos oſtendit. Archigenes autem calidã & flatuoſam affectionẽ ſe curaturum pollicitus eſt, nõ frigidã & pituitoſam. Archigenes. Iuuantur autẽ plurimũ lauri, aut rutæ, aut panacis, aut papaueris capitum, aut baccarum lauri decocto perfuſi. Galenus. Fortibus calefacientibus pharmacis, non ſcio quomodo papaueris capita non inſtrenue refrigerantia annumerauerit, quũ in ſermonis cõtextu ſingulis dictis

ali-

aliquem per ſe vti poſſe oſtenderit, & fortaſſe etiam aliquando ſimul mixtis: non tamen manifeſtum fecerit, num quippiam ex papaueris capitibus ipſis adiiciendū ſit, quo videlicet aliorum pharmacorum vehementia minuatur & mitigetur: an & ſolis aliquando vtendum ſit, quod ſanè incipiente & augeſcente affectione tēpeſtiuius fieret. Inueterata enim affectione non ſolùm non proſunt, ſed etiam nōcentiora capita papaueris exiſtunt. Archigenes. Commodum eſt & ex ſalibus fomentum. Galenus. Omnem rationem Archigenes hic confudit, quum fomenti mentionem faciat per pharmacum reſiccans quidem non ſtrenue, verum & calfactorium quiddam in ſe habens. Meminiſſe enim eum oportebat, quòd quum calidam affectionem curare aſſumpſiſſet, aut ſemper ab illa ipſa indicationem ſeruaret, aut de transmutatione in diuerſam ſpeciem quippiam diceret, iuxta quam temporis progreſſu calore ſedato, obturatio, aut intenſio, aut tale quiddā acceſsiſſet, quod cōtraria curatione indigeat, & non ea quæ in principio fuit determinata. Archigenis. Poſt perfuſiones verò aut fomenta iuuantur ſi lini ſemen roſaceo infartum adhibeas, & lanas ſordidas ex aceto roſaceo calidas circumponas ac obliges.

Gale

Galenus. Hoc mitigatiuum eſt auxiliũ, quum vehementer infeſtat dolor, vnà cum hoc quod & ſubiectæ cõmodet affectioni. Quare vbi ad intenſum capitis dolorẽ remedia ſcripſit, iſthic præſtiterat etiam de hoc fomento mentionem facere, Verũ pro præſenti tẽporis oportunitate, de qua nũc ſermo inſtat, ſi quis fomẽtis aut cataplaſmatis vti velit, fomẽta ex milio meliora fuerint. Quẽadmodũ enim Hippo. ait; leue & lene miliũ exiſtit. Sales verò ob grauitatẽ moleſti ſunt præſertim capiti admoti.

De cataplaſmatis in capitis dolore.

Archigenis.

Cataplaſmatis verò vtere ordeacea cruda farina quæ iridem contuſam habeat ammixtam. Aut rutæ ſemine eodẽ modo. Aut fœniculi radice ſimiliter. Aut cruda ordeacea farina cum aceto mulſo apparata. Aut polenta & pulegio mixtis.

Galenus, Et hæc cataplaſmata ad ſecundam temporis oportunitatem pertinẽt, quam ſupra augeſcente capitis dolore conſtituit, nam & hunc mitigant, & affectionem iuuant. Archige. Aut Nilei pharmacum caſtorii & iridis decima parte ammixta, cũ aceto & roſaceo imponito. Nilei quidem igitur pharmacum quod ad emplaſtri formam paratum eſt, iam olim no-

bile & laudatum pharmacum eſt, & ob id omnibus notũ. Promittit autem reliquiarũ inflammationum in præcordiis inueteratarum curationem. Verùm eorũ quæ ei ammiſcentur caſtorii videlicet & iridis Archigenes obſcurè mixtionem conſcripſit. Incertum enim num alterius ipſorum decimam Niliaci malagmatis partem eſſe velit, an vtriuſq;. Verùm mihi præſtabilius videtur vtriuſq; decimam partem ammiſcere. Oportet autem caſtorium atq; iridem probè trita eſſe, & Nilei pharmaco diligenter emollito paulatim hæc ammiſceri: manibus partim roſaceo, partim aceto madefactis. Aut nuces amaras decorticatas, & rutam, ac parum ex iride, cum aceto & roſaceo commitito, & malagmatis forma imponito. Quũ eiuſmodi multa pharmaca circa ſecundum propoſitæ affectionis tempus Archigenes conſcripſerit, facultatis ipſorũ expoſitionẽ in illis feci. Aut viticis ſeminis, perſeæ viridis foliorũ & myrrhæ, æquales partes cũ vngẽto Aegyptio fronti cataplaſmatis modo imponito. In ſola Alexandria perſeæ arborem vidi, & in nulla alia Romanis ſubdita gente. Quidam Perſion ipſam appellãt, aiuntq; in perſis lethalem eius arboris fructum eſſe, qui in Aegyptiorũ regione innocuus exiſtat. At verò Aegyptium vngentum,

tum,non ſolum ſic,ſed & Mēdeſium nominatur, Quidam etiam Megaleum vocari aiunt, vtroque cognomine à Megalo, qui ipſum compoſuit accepto: & ab illius quidem proprio nomine in denominatiuorum forma Megaleum,à patria verò ipſius Mendeſium appellari. Eſt autem laxatorium & ſedat dolores. Aut ſulphur,caſtoriũ, baccas lauri,æquis portionibus cum cerato roſaceo infarta,temporibus & fronti imponito. Hoc pharmacum multum calfacit, & frigidas affectiones relaxare poteſt. Aut caſtoreum & peucedanum pari menſura. Conſimilis eſt & huius pharmaci facultas cum præſcripta. Quod ſi affectio perſeueret,venę ſectione à naſo aut fronte, aut cucurbitis ad occiput affixis vtitor. Sanguinis à locis affectis detractiões in affectionibus inueteratis cõuenire omnes ferè medici confitentur,Verùm cucurbitæ ad occiput affixæ,ex reuulſoriis auxiliis ſunt, quum humores ad oculos, aut ad anteriorẽ capitis partem ferri conſuetos auertere conamur. Aut ſternutatorio quopiam concutito,faſciolaq; collo circumpoſita ſpiritum cohibere iubeto. Vtilitatẽ ex hoc auxilio indicauit,per verbi cõcutito adiectionem,Quod verò faſciolam collo circũdare iubet, ad vehementiorem affectionem

pertinet. Aut per nares purgato. Hoc præfatus deinceps ea quæ per nares purgãt recẽſet. De quibus ego ſermonem faciam, velut etiã de Apophlegmatiſmis, vbi pharmacorum quæ capiti adhibentur tractationem abſoluero. At verò in vehementer inueteratis ſinapi (vt moris eſt) capiti adhibe & perure. In omnibus plurimum inueteratis affectionibus quum nihil profecerint reliqua auxilia, curationem Metaſyncriticam à Methodicis appellatam, omnes ferè adhibere conſueuerunt, prioribus medicis haud ſcio qua ratiocinatione primum ad eius vſum progreſsis. Ego verò quum intemperies quæpiam humida & frigida, aut per ſeipſam, in partibus affectis adeſt, aut propter eiuſmodi humorum frigiditatem fuerit oborta, ex ſinapi & thapſia ac ſimilibus adhibeo pharmaca. Calidis verò & ſiccis non adhibeo. Cæterùm hi qui affectiones cognoſcere nõ poſſunt, ad eiuſmodi pharmaca velut ad ſacram appellatã anchoram confugiunt, & ob id ſæpe quod conuenit perficiunt, quod pleroſque hominum eiuſmodi affectiones propter malam & vitiatam diætam infeſtent.

Archigenes, De his qui ex ebrietate caput dolent.

IN his qui ebrietate caput dolent, iridem ſiccã & viticis folia ex aceto & roſaceo

adh

adhibe. Aut apii comas coctas in vino impone. Aut pulegium ex vino eodem modo. Aut Mendeſium vngentum per ſe, vel cum anſerino adipe irrora. Aut myrrham cum vino Mendeſio impone. Aut rutæ folia, baccas lauri, viticem, populi albæ fructum, æquali menſura trita, cum aceto & oleo tepefacta irrora. Cæterùm Amethiſta quæ ab ebrietate præſeruent, eiuſmodi eſſe poterunt, Abſinthium mane ieiunis bibendum præbe. Aut myrti florem & myrrham ac rutam trita ex aqua. De his qui ex ebrietate caput dolent ſatis dictum à me eſt quum ea quæ Apollonius ad hanc rem tradidit expéderem. At verò poſt hanc præſcriptã Archigenis dictionem, alia ſequitur de his qui caput ex ſtomacho dolent, de qua iam dictum eſt.

Eiuſdem Archigenis amuleta quæ capiti coronæ modo circumpoſita & alligata, dolorem eius arcent.

QVandoquidem verò & Amuleta ad dolorẽ capitis Archigenes ſcripſit, quæ quidem nullã medicam rationem habent, ea his qui talia per experientiã cognouerunt, & ſecũdum mirabilem quandã contrarietatem homini incognitã efficacia eſſe dicunt relinquam. Quæ verò ab eo iuxta medicã rationem tradita ſunt ſelecta refe-

ram tantum, iuxta illius ipſius dictionem, quemadmoduu hactenus de pharmacis facere conſueui. Polygoni duos ramulos coronę modo imponito. Quòd polygonũ calidis & flatuoſis capitis doloribus cõueniat, ipſe prius dixit, Nihil itaq; miri eſt in talibus ſæpe ipſum iuuiſſe. Nam propter ardorẽ & ebrietatem dolores capitis aſsiduè contingunt. At verò quòd duos omnino ramulos eſſe oporteat, ab illis adiectum eſt qui polygoni vtilitatem ex incognita contrarietate, & nõ ex ipſius temperamento procedere volunt. Aut cichoriũ quod Romani Intubum olus appellãt, ægri capiti imponito, & maximè ſi ex ardore doleat, * [perbellè id appoſuit, videlicet ſi ex ardore doleat]. Ego verò etiam apponam, ſi ex ebrietate. Sic enim & roſaceæ coronæ iuuant. Eas igitur volenti itidem licebit adſcribere, numerumq́; quemcunq; tandem velit addere, & ex totidem roſis nexam coronam capiti mederi aſſeuerare. Deinceps Callitricho coronare caput operæpretium ducit, quod Trichomanes, inquit, quidam appellant. Ego verò eos qui de herbis ſcripſerunt Adiantum magis appellare Callitrichum ſcio quàm Trichomanes. Deinde paulo pòſt philanthropo herba coronari iubet, & palmulæ maſculæ cortice ſummo

* *Huic loco hæc addẽda ſunt ex vetuſto cod.*

mo,.& poſt hæc, in hæc verba ſcribit. Aut aduerſus ſolē ægrū expoſitū, donec dolor quieſcat finito. In Amuletorū catalogo & hoc ab eo relatū eſt, quod quidem ex frigiditate dolens caput iuuare poteſt, ſi neq; humoribus omnibus æqualiter redundet homo, neque ex cruditate laboret, aut aliquē vitiatum humorem in ventre, maximè circa * cauitatē eius habeat: verùm calidos capitis dolores, ex quorum numero ſunt & ex ardore ac ebrietate oborti, nō parū lædet. Cōſimilia his deinceps ſcribēs ad chamæmelum peruenit, cuius experientiā habemus quod capitis dolorem iuuet, ſi quis eo velut ante dictum eſt queat vti. Appellat autem Archigenes Anthemidem hanc herbam, quemadmodum alii multi, & ait florē quidem ipſius tritum, olfactu prodeſſe, folia verò ſumme nocere. Liberat à capitis dolore verbenaca herba, quam aliqui hieram, id eſt, ſacram vocant, tum coronę modo circumpoſita, tū illita ex roſaceo & aceto. Hoc auxilium oportebat eum non nunc inter amuleta, ſed prius inter medicamenta referre, ſi quidem adeò ei confidit, per longam experientiam cognito & probato. Aut teſtudinis paluſtris, quā quidam ammyda, hoc eſt, lutariā vocant, ſanguinem ſincipiti inſtilla. Et hoc ſi quidem

* Στόμα, habet cod. vet. id eſt os & ſic interpres vet.

verum eſt, inter pharmaca & cum diſcrimine referri conueniebat. Niſi ſanè hoc vult quòd omnem capitis dolorem iuuet, idque omni temporis occaſione. Ita enim & nos contrarietatis teſtimonium ei præbebimus, non efficaciæ quam ex temperamento habet, Abſoluto igitur de amuletis ſermone, deinceps hæc ſcribit.

Archigenis de fiſſuris & contuſionibus in capite factis.

DE vulneribus porrò in capite factis deinceps dicetur. Parua autem fiſſura facta, aliqui myrrham aceto tritã, aut aloën cum linamentis indunt, glutinaturq; ita & abſque inflammatione mirabiliter adſeruatur. Cæterùm in contuſionibus citra diſparationem ac fiſſuram circa caput factis, polenta impoſita commoda eſt. Amplius verò & Oeſypum, hoc eſt, lanæ ſordes, atq; ipſæ adeò lanæ ſordibus ſudoris ſuccidę, eodem modo. Magis autem propriè ſimilaginem ex aqua pro cataplaſmate impones. Aut origanum cum polenta. Hæc vtilia iudicata eſſe quid attinet referre? verùm alterius negotii atque operis ſunt, niſi fortè ꝙ ob huiuſmodi cauſam caput dolẽtibus apta eſſe iudicarit ea adſcripſiſſe putãdus ſit, vt pote quę obortas inflãmationes curare, aut eaſdẽ prohibere poſsint. Atqui in aliquibus

exem

exemplaribus hæc in totum non habentur, velut in aliis etiam plura his in huncce modum. In mediocribus capitis vulneribus, aut quæ omnino legitimo medico non habent opus, In quibus quidem nuditas per ſe non adeſt pilos, rademus, fibulisq; impoſitis conſtringemus, ac glutinantibus experimento cognitis vtemur. Egregiæ glutinat vulneratam cerebri membranam, calaminthæ ſuccus infuſus, & farina milii arida inſperſa, deinde butyro, & roſaceo, ac adipe ſuillo veteri mixtis ac tepefactis infuſis. In quibus verò os denudatum eſt, diuiſa membrana caluariam ambiente, os ipſum ſcalpemus & per ſuturæ adductionem, tanquam non ſit denudatum curabimus. Si verò non permaneant ſuturæ, iuxta concarnationem velut etiam aliorum vulnerum curam faciemus. Referetur autem huiuſmodi curationis ductus in proprio loco. Cæterùm in quibus vulneribus aut propter paruitatem, aut aliàs ſuturis vti non licet, linamentum conuulſum cum aceto & oleo impoſito, aut cum myrti ſucco, aut lentiſci, aut rubi, aut conyzæ tenuia folia habentis, ad aliquem eorum modico ammixto melle ita vt linamentum ex his imbutum imponas, Et foliis alicuius ex prædictis pro cataplaſmate vtitor. Aut ſpongiam nouã & ace-

to & oleo imbutam imponito, Aut lanã ſordidam eodem modo. At verò ad ipſum vulnus braſsicæ folia adponito, aut polentam aceto ſubactam per ſe imponito, aut cũ braſsicæ foliis tritis. Hæc quidem Archigenes ſcripſit ad capitis dolorem, diſcriminibus ſimul quibuſdam additis, quẽadmodum etiam Apollonius fecit. Aſclepiades verò varia quidem pharmaca ſcripſit, ſed eorum diſcrimina iuxta affectiones non ita multum appoſuit, ſed ſaltem in incipientibus & inueteratis, quanquam neque hoc in multis fecerit, ſed in primo ſolum & poſtremis duobus. Poſtrema igitur credere quis poſsit inueteratis efficacia eſſe, vtpote ex fortibus ſimplicibus pharmacis compoſita: primùm verò ob id fortaſsis ſolum quis in vſum talem adſumpſerit, quòd papaueris ſuccum non paucum ammixtum habet: huiuſmodi autem didicimus, non propterea quod affectionibus proſint, ſed quòd ſenſilem facultatem ſtupefaciant, dolores mitigare ſolere. Quare etiam ea omnia deinceps à me conſcribentur.

Quæ Aſclepiades ad capitis dolorem in primo externorum ſcripſit.

AD recentes capitis dolores irrigatio, qua vſus eſt Nicomedes, foliorũ rutæ drach. 2. mentæ drach. 2. peucedani, drac. 4.

iri

iridis drachm.2.ſeminis ocymi drach.8.ſeminis papaueris nigri drachm.4.alii drach. 8.poſcæ heminas duas,ad dimidium coquito,& expreſſum ſuccum cum roſaceo conquaſſato, & caput aſsiduè ex eo irrigato.

Aliud quo vſus eſt Charicles. Amygdalarum amararum depuratarum drachm. 2.ſeminis viticis drachm.2. radicis peucedani drachm. 2. mentæ viridis ſiue aridæ drachm.2.ramulorum rutæ drach.2.baccarum lauri depuratarum drachm.2. ſerpylli drach.2.ſphondylii drach. 2.caſtorii drach. 2.roſarum viridium aut ſiccarum drach.4. aceti heminas duas, roſacei quod ſatis eſt, apparato ac vtere vt dictum eſt.

Paſtillus ad capitis dolorem quo vſus eſt Antonius herbarius,qui multa artis experientia clarus fuit.

SVcci peucedani drach.6.ſucci papaueris drach.4. * croci drach.4.myrrhæ drac. 4.ſcammoniæ drachm.4. omnia trita cum aceto in paſtillos redigito, eosq; in vmbra reſiccato,vſus autem tempore aceto dilutos fronti illinito,à tempore altero initio ſumpto & vſque ad alterum tempus progrediendo,In febricitantibus ex aqua illinito. Quo Alexander vſus eſt ſic habet. Peucedani radicis aut ſucci drachm. 1.croci drachm.1.myrrhæ drachm. 1.opii drachm. vnam,

* *Aniſi drach. 4. ſeminis hyoſcyami drach. 4. hæc addit vet.cod.*

vnam aceto excipe ac redige in paſtillos: vſu verò exigente, aceto diſſolutos locis ſenſum doloris perceptantibus illinito.

Aliud Antigoni qui in caſtris exercitus inſignis medicus fuit. Baccarum lauri ſiccarum purgatarũ, tritarum drachmas. 4. ſcammoniæ drachmas. 4. ſucci papaueris drachmas. 4. ſeminis apii drachmas. 8. croci drachmas. 8. myrrhæ drachmas. 4. omphacii drach. 4. ſerpylli drach. 8. aceti quod ſatis eſt, præpara ac vtere vt dictum eſt.

Ad inueteratum capitis dolorem Epithema, quo Charicles vſus eſt.

RETrimẽtorum quæ ab expreſſo irino vngento ſuperſunt, peucedani, caſtorii, ſingulorum partem vnam, baccarum lauri partes. 2. ſeminis viticis partes. 2. roſarum ſiccarum partes. 2. ramulorum rutæ partes. 4. aceto diſſoluta cerato ex roſaceo apparato excipito, deinde linteolo impacta præraſis capillis per omne caput imponito, & faſciola obligato, atque vſque in ſequentem diem obligata cuſtodito, rurſuſque imponito. Aliud valde bonum.

Amygdalarum amararum, floris viticis, peucedani radicis, mentæ viridis, ramulorum rutæ, baccarum lauri, ſerpylli, ſphondylii, caſtorii ſingulorum partẽ vnam. roſa-

ſa-

ſarum partes duas, appara & vtere vt dictum eſt. Poſt hæc præſcripta pharmaca Archigenes & Apollonius, itemque Aſclepiades, pharmaca conſcripſerunt, quorum aliqua per os, aliqua per nares caput purgant. Cæterùm quæ Archigenes tradidit hæc ſunt iuxta illius ipſius dictionem.

Archigenis de Apophlegmatiſmis, & quæ naribus infunduntur.

POſt hæc verò Apophlegmatiſmi ex ſinapi aut hyſſopo cum paſſo cocto, aut ex ſtaphide ſylueſtri cum pipere trita, aut ex melle oleo ammixto, aut ex ſtaphide ſylueſtri per ſe, & cum melle trita. Hæc quidem Archigenes inter remedia doloris capitis ſcripſit, Apollonius verò de his quæ ad dentium dolores, in primo parabilium tradidit, hæc verba ſcripſit. Quæ naribus infundantur in dentium dolore. Radicis betæ ſuccum per ſe in naſum infundito, & dolores dentium ſoluet. Aliud, Cumini quantum tribus digitis apprehendi poteſt, & myrrhæ ad magnitudinem fabæ, medullæ cucumeris ſylueſtris duplum, trita & lacte muliebri ſubacta in collyria redigito, eaque in vtranque narem indito, Deinde quandiu quis quinque ſtadia per currere poſſit adtrahere, & poſtea emungere iubeto.

to. Hoc pharmacum & ad aurium dolores facit. Aſclepiades autem in primo exteriorum ita ſcripſit, de his quæ naribus induntur, & de ſternutatoriis, & apophlegmatiſmis pituitam è capite detrahentibus. Errhina quæ naribus indita caput purgant, commodant etiam veteri lippitudine oculorum infeſtatis, faciunt & ad comitiali morbo apprehenſos. Ducuntque multam humiditatem. Melanthii drachm. octo, ſalis ammoniaci drachmam vnam elaterii drach. vnam trita & quam tenuiſsime leuigata, ſicyonio oleo, aut irino vngento, aut cyprino excipe quo ad cerati liquidi craſsitudinem perducantur, & reconditis in cornea pyxide vtitor, ſublitis inde naribus, atque ægris attrahere iuſsis. Aliud, Citra moleſtiam purgans, doloréq; eueſtigio ſedans. Cyclamini ſiccæ drac. octo, iridis ſiccæ drachmas duas, nitri rubri drach. vnam. Ego elaterio vſus ſum diligenter trito & per arundinem inſufflato, ægro ipſum attrahere iuſſo, atque deinde deorſum pronuere, quo videlicet coactus liquor diſtillet. Poſt hæc verò Aſclepiades in hæc verba ſcripſit. De ſternutatoriis. Sternutatoria caput purgantia Heraclidæ Tarentini, Cumini æthiopici, piperis albi, ſtruthii, caſtorii, ſingulorum

æqu

æquales partes cõtuſas & cribratas in ærea pyxide reponito. Vſu verò exigente, pyxidem concutito, & apertam naribus admoueto: aut cũ digito adhibeto, aut etiam per arundinem inſufflato. Aliud, Zingiberis drach. 2. ſtruthii drach. 2. piperis albi drac. 1. caſsiæ drachmam. 1. vtere vt dictum eſt.

Ad veterem capitis dolorem ſternutatoria Ptolomæi. Facit ad vertiginem & comitiali affectos. Veratri albi drach. 4. Alii vnam habent, radicis cucumeris ſyluestris drach. vnam, ſtruthii drach. vnam. nitri rubri drach. 1. caſtorii drach. 1. piperis albi drach. 1. Vtere vt dictum eſt. Aliud,

Veratri albi, radicis cucumeris ſylueſtris, ſtruthii, ſingulorum partes duas, caſtorii, acori, nitri rubri, cumini æthiopici, ſingulorum partem vnam euphorbii partem vnam, tritis vt dictũm eſt vtere. At verò poſt dictorum ſternutatoriorum deſcriptionem Aſclepiades in hũc modũ ſcripſit. Quæ manſa caput purgent, & multam humiditatem ducãt. Piperis albi drach. 2. origani drach. 2. ſtaphidis ſylueſtris drach. 2. caſsiæ drach. 2. Excipe vuarum paſſarum exacinatarum, aut ficuum pinguium carne, & mandenda præbe. Mandentes verò deorſum pronuere oportet, & per interualla hiare, quo collectus humor deſtillet.

let. Poſt verò etiam aqua calida in ore continenda, quæ etiam vbi multam perceperint mordacitatem eis exhibenda eſt. Aliud,

Staphidis ſylueſtris, pyrethri, piperis albi, hyſſopi, cardamomi, ſingulorum æquales partes, polentæ duplum, aqua ſubigito ac vtitor vt dictum eſt. Porrò ex ſubſcriptis pharmacis quibuſdã præceptores meos vſos ſcio, quibuſdam amicos, aliqua etiam ipſe in vſum adſumpſi, vt ex multo vſu fidẽ ſuam mihi probauerint. Sunt autem hæc, Foliorum cucumeris ſylueſtris ſuccus naribus infunditur tum per ſe ſolus, tum betæ addito decocto aut ſucco. Aliud, Myrrham melle coctam naribus infundito.

Aliud, Aloës, nitri, melanthii, parem menſuram cum oleo veteri ad ſtrigmentorum craſsitudinem redacta. Aliud quod manditur. Nitri ſexuncem, aniſi trientẽ, ſtaphidis ſylueſtris quadrantem, foliorum lauri viridium, & vuæ paſſæ exacinatæ pari menſura excipe, & ex hac mixtura paſtillos trium drachmarũ coge, & ſingulos vſu expetente mandendos præbe. Aliud quod naribus inditur. Euphorbii drach. dimidiã, thapſiæ drach. vnam. iridis drach. vnam mellis cocti ſeſquidrachmam, ſucci radicis betæ quantum ſufficit. Ex hoc ad milii magnitudinem accipe, & aqua dilutũ

ſpe-

ſpecilloq; exceptũ naribus infunde. Aliud quod naribus infunditur. Succi cyclamini cyathos.2.ſucci foliorum hederæ cyathũ.1. peucedani obolum vnum, elaterii obolum vnum. In vitreo vaſe recondito, vſu verò ex poſtulante lacte muliebri diſſoluta naribus infundito. Aliud, Myrrhæ trientem, euphorbii* trientem, piperis albi grana.25. Myrrhã aqua prius diſſoluito, vnaque ipſum euphorbium, deinde piper tritũ addito, & adiecto olei gleucini ſexunce vtitor. Aliud, Quod naribus infuſum multam pituitam per os detrahit. Olei communis *ſextarios duos, ſaponis libram vnam, reſinæ frictæ ſeſquilibram, opopanacis vnciam vnam per anchuſam colorato ac vtitor, ore prius aqua expleto. Aliud quod in os illinitur. Saponem betæ ſucco dilutum iuxta palatum illinito, atq; itidẽ iuxta oris columellam. Idem etiam naribus infundi poteſt.

* *Aliàs drach.4.*

* *Aliàs exagia duo.*

Quæ Crito in primo de pharmacis ſcripſit his verbis. Apophlegmatiſmi.

STaphis ſylueſtris per ſe & cum pulegio manſa. Aliud, Staphidis ſylueſtris & origani vtriuſque acetabulum, nitri drachma.2. trita cochlearii mẽſura mãducanda præbeto, donec os pituita repleatur, deinde

aperto ore effluere ſinito, Aliud, Origani* trientem, hyſſopi drach. 4. ſtaphidis ſylueſtris drach. 4. ſpumæ nitri drach. 2. ſinapis drach. 2. pyrethri drach. 3. tritis vtere. Aliud, ſinapis partem vnam, ſtaphidis ſylueſtris partem vnam contuſis vtere. hoc pharmaco multi vtuntur. Aliud, Hyſſopo, thymo, origano, tum per ſe tum ſimul mixtis vtere. Aliud, Medullæ colocynthidis in aceto ad multum tempus coctæ, aut etiam per longum tempus in vino maceratæ, liquorem in ore contineto.

* Aliàs drach. 4.

Aliud, Allia cum erucæ ſemine & nitro.

Aliud, Staphidis ſylueſtris drachmas. 7. pyrethri drach. 4. hyſſopi drach. 1. Contuſa in orbiculares paſtillos cogito, eoſque drachmæ pondere formatos manducandos exhibeto.

Quæ pharmaca naribus indenda Crito ictericis ſeu arquato infeſtatis conſcripſit.

PHarmacum quod naribus infunditur, & tum per nares, tum per os excernit. Ob idipſum verò ne conſterneris, ſi palatum calefaciat aut exaſperet. Ex alto enim auocat ac transfert humores. Staphidis ſylueſtris drach. 1. melanthii drach. 2. Cum aceto trita ad formam ſtrigmento liquidiorem redigito, & per dies quinque in na-

res infundito donec expurgetur æger. Id autem alternis diebus facito. Aliud, Hedere folia decem, lauri folia decem, cũ oleo terendo ad ſtrigmenti craſsitudinem redigito, & naribus ſimiliter inſtillato.

Aliud, Egregiè facit & elaterium inſufflatum in ipſorum nares. Cæterùm ſi quis hoc citra detrimentum facere velit, in calidæ ſolium ægrum immittet, atque ita toto corpore præter faciem in eo immerſo, elaterium inſufflabit, Large enim bilem per nares educit. Aliud, Elaterium ad magnitudinem erui, in lacte muliebri dilutum naribus infundito, atque vbi purgatio prodierit, in calidæ labrum demittito ac lauato, & per diætam reficito.

Quæ Aeneas per experientiam pituitam detrahentia tradidit.

QVorum experiẽtiã per Aeneæ vſum habeo, à quo etiã deſcriptiones accepi. Pharmacum quod naribus inditur atque pituitam detrahit. Saponis lib.* 6. adipis caprini lib. 1. ceræ lib. 3. picis aridæ trientẽ, quidam verò* quadrantẽ habent, nitri tantundem, lixiuii acris cyathos. 2. Vſus tempore aqua diluta per ſpecillum infundito, attrahereq; iubeto. Caput verò irino prærigato, & poſt vſum aquam mulſam ſæpe gargariſſandã præbeto. Aliud, Euphorbii

*Aliàs ſemis.

* *Aliàs drach. 3.*

drac. 6. lycii indici drach. 4. ſucco betæ excipe ac melle addito coge. Vſus tempore aqua aut lacte dilue. Aliud, Succi cyclamini cyath. 2. ſucci cacuminum hederæ cyath. 1. ſucci peucedani obolum. 1. elaterii obolum. 1. Vtere in balneo cum lacte mulie bri. Aliud, Pyrethri, piperis, hyſſopi, ſtaphidis ſylueſtris parem menſuram in paſtillos drachmæ pondere cogito, quorum vnum manducandum præbeto, & poſt factam ab ipſo purgationem, ſale & melle curato. Sternutatorium, Piperis albi, veratri albi, caſtorii, euphorbii, ſtruthii, ſucci cyclamini aridi, æquali menſura, penna præirritatis inſufflato.

De vſu omnium fortium pharmacorum.

QVam vtendi rationem de prædictis pharmacis dixero, eam ad omnia alia quæcunque fortem vim habent transferre oportet. Non enim ſtatim à principio efficacisſima adhibere conuenit, ſed à debilioribus auſpicari. Quin & ipſa fortia pharmaca mitigatoriorum ammiſtione lenita, moderata fiunt. Et ob id ego quædam ex eis muliebri lacte recēti & aqua diluo, & poſt hoc oleo dulci, deinde betæ ſucco, & anagallidis quæ ceruleum florem habet iridē ſucco, atque ita ſenſim in vſu eorum progredior, donec poſtremum etiam per opobalſamum

ta

talia diſſoluo. Ac primũ quidem lacte ammixto adhibeo, quod vbi leuiter ferunt ægri, etiam citra lactis adiectionem admoueo. Porrò parabili ſæpe pharmaco vſus ſum, quod naribus infunditur Melanthio, aliquando quidem aceto acri rigato ac pridie macerato, deinde ſequenti rurſus cum aceto trito, & naribus infuſo, aut ægro ipſum abſorbere in nares iuſſo. Aliquando verò oleo veteri idem melanthium contriui, atque ita vſus ſum, quo modo etiam Archigenes eo vtitur in narium obturatione. Eo verò quod cum aceto infunditur, Crito vtitur ad arquati morbum.

De hemicrania, hoc eſt, dimidiæ partis capitis affectione. CAP. III.

HEmicrania affectio doloroſa circa dimidiã capitis partem, aliquãdo dexterã, aliquãdo ſiniſtrã cõtingit, quæ iuxta ſuturã ſecũdũ longitudinem eius extenſam terminatur, & vt plurimum per circuitum exacerbatur, influxu vaporum aut humorum ſiue multorum, ſiue calidorum ſiue frigidorum, cauſam dolori ſuggerente. Quidam igitur ipſorum circa temporũ muſculos vehementer dolitant, & pleraque ſanè ipſorum pars hoc modo affligitur. Quidam verò dolorem longe vlterius progredientem habent.

Et, Quidam adeò vehementer dolent, vt neque manuum contactum facilè ferant, in quibus palã eſt pelliculã caluam ambientẽ eſſe affectam, & neque cutem ipſam omnino ab affectione immunẽ exiſtere. Manifeſtum igitur eſt vaporum, aut humorum, aut vtrorumq; influxũ ſiue per venas, ſiue per arterias, ſiue per vtraſque cõtingere: quum interdum ea ſola quæ intra caluam continentur, hoc eſt, cerebrum eiusq; membranæ, quod in ipſis redundat foras protrudãt: interdum verò corpus infra caput poſitum vitiatos vapores aut humores ſurſum mittat. Quapropter vbi quis hemicraniã curare aggreditur, prius quali purgatione aut venæ ſectione æger opus habeat, conſideret. atq; ita deinde ad capitis auxilia progrediendo, tum per digitos ſuæ manus, tum per linteum dimidiam frontis partem, & eam maximè quæ circa temporũ muſculũ eſt, confricando excalfaciat, atque id ante irritationis tempus faciendũ eſt. Poſt exacerbationem verò pharmacis hemicranicis à medicis appellatis vtendum, ſiquidẽ multa caliditas in doloribus percipiatur, his quæ refrigerans quippiam habent: citra verò hanc, his quæ multum excalfaciant.

Vtriſque verò aliquid ex his quæ firmitatem ac robur addunt miſceatur, quod ad-

ſtrin

ſtringentem videlicet habeat facultatẽ. Demiror autem quod neque Apollonius, neque Archigenes, neque Aſclepiades quicquam de hemicranicis pharmacis, quæ meritò poſt doloris capitis totius pharmaca ſubiicienda erant, conſcripſerunt. Decebat enim ipſos, tametſi nihil priuatim in ſe habeant, propterea quòd inter ea quæ totius capitis dolori deſtinata ſunt, contineantur, idipſum ſaltem annotare. Similiter autẽ & ab Hera & à Critone, vberior de hac affectione tractatio neglecta eſt. Cæterùm per quæ pharmaca inueterato capitis dolori medentur, per eadem conſtat eos etiam hemicranicis affectionibus auxiliari. Heras itaque in medicamentario libro, ſtatim à principio in hæc verba ad capitis dolorem pharmaca conſcripſit.

Pharmaca ex libris Heræ ad capitis dolorem.

CRocomagmatis partem. I. gallæ partem. I. trita ex vino fronti ac temporibus illinito. Paſtillus, ad capitis dolorem egregie faciens, à tempore ad tempus bis aut ter illitus, Croci drach. 15. atramenti ſutorii drach. 10. aluminis ſciſsi drach. 13. myrrhæ drach. 3. opii drach. 3. omphacii drach. 3. chalcitidis drach. 3. gũmi drach. 15. tritis vini falerni auſteri quod ſatis eſt affunde, & vt collyriũ tere, indeq; in paſtillos

omnia redige. Vſu verò expetente poſca aut aceto dilutis vtere. Malagma, ad capitis dolorem, Aeruginis raſilis drach. 4. æris vſti drach. 2. ſquamæ ſtomomatis ferri drach. 2. cimoliæ drachma. 4. chalcitidis. drach. 4. pumicis crudi drach. 4. terebinthinæ vnciam vnam. ceræ drach. 37. & dimidiam. olei veteris cyathos. 2. Aridis tenuiſſimè tritis, liqueſcibilia liquefacta affunde, emolli ac vtere. Quod ſi durius videatur pharmacum, oleo amygdalino emollito. Hæc quidem pharmaca Heras ad capitis dolorem ſcripſit, Vtuntur autē eis quidam etiam ad hemicranicos dolores, quemadmodum etiam aliis medicamentis quæ prædicti viri ad inueteratos capitis dolores deſtinauerunt, Non tamen per omnem frontē pharmacum extēdunt, ſed per affectam ſolùm partem. Cæterùm ex præceptoribus noſtris quiſpiam hoc pharmacū ad inueteratas hemicranias in vſu habebat. Piperis albi drach. 2. crocomagmatis drach. 2. euphorbii drach. dimidiam vtere. Porrò de euphorbii facultate iam mihi relatum eſt, quod citò exoluatur, Quare in eiuſmodi pharmaca non vetus conücere oportet. dictum etiam recens albidius eſſe, quod verò inueteratum eſt, flauioris aut pallidioris coloris reddi. Verùm ſi non valde vetus
ſit

ſit euphorbium,ſed duorum aut trium annorum,duplū eius adiicies,hoc eſt,drach.1. Quemadmodum autem euphorbium recens coniiciendum eſt, Sic itidem ſtercoris columbini drachmæ dimidiū, ex columbis montanis quas in turribus nutriūt ſibiipſis victum quærentes,non velut quæ in vrbibus intra domos nutriuntur. At verò & atramenti ſcriptorii æqua portio, hoc eſt, drachmæ dimidium ad columbinum ſtercus iniicitur, atque ad hanc rem noſtrum pergamenum præſtat,eo enim ſemper præceptor noſter vtebatur. Aut igitur illud ipſum ex Pergamo atramentum iniicere oportet,aut aliquod aliud optimè præparatum:atque ita omnibus his mixtis & probè ſubactis,acetoque acerrimo imbutis ac dilutis temporis muſculus,& dimidiū frontis,& affecta capitis pars illinēda eſt. Aliud pharmacum. Quod non ſolūm in hemicrania,ſed & in omni inueterata capitis affectione illinitur,in capitis quidem dolore per omnem frontem, In hemicrania verò per mediam capitis partem affectam. Croci drachmas. 15. atramenti ſutorii drach. 10. aluminis ſciſsi drach. 13. myrrhæ drach. 3. opii drach. 3. omphacii drach. 3. * gummi drachmas. 15. Omnibus tritis vinum falernum adiice,& rurſus vt collyrium,tere de-

* *Vetuſt. cod. addit. chalcitidis drach. 3.*

indeq́; in paſtillos redige, Vſus verò tẽpore poſca dilutas aut aceto illine. Aliud, ad eaſdem affectiones. Scammoniæ drachmas. 6. croci drachmas. 2. comæ hederæ drach. 6. ſulphuris viui drach. 4. ſeminis anifi drach. 8. ſeminis apii drach. 8. diligenter trita cum ocymi ſucco in paſtillos cogito. Hoc pharmacum multo roſaceo diſſolutum capitibus letargicorum rigandis fit commodum. Aliud pharmacum. Non iiſdem ſolùm conueniens, ſed & vertiginoſis auxiliare. Radicis peucedani drach. 4. iridis illyricæ drach. 2. æruginis drach. 1. acori drach. 1. ſphondylii drach. 4. piperis nigri drach. 2. & dimidiam, caſtorii drach. 2. & dimidiam, ſerpylli drach. 4. & dimidiã, myrrhæ drachmas. 2. baccarum lauri numero. 35. rutæ viridis drach. 8. mentæ viridis drach. 4. opii drachmam. 1. Aceto excipe & in paſtillos redige. Vſu exigente aceto & roſaceo dilutos illine. Verùm cerato roſaceo exceptum hoc pharmacum vt Malagma imponitur. Paſtillus, Non ſolùm Hemicrania laborantibus commodus, ſed & coxendicum morbo affectis auxiliatis. Thapſiæ drach. 3. euphorbii drach. 4. laſeris ſiue ſucci Medici drach. 3. myrrhæ drach. 1. opopanacis drach. 1. Simul contuſa in paſtillos cogito, quos deinde vſus tem

pore aceto tritos illinito. Hæc quidem compoſita ſunt pharmaca. Sæpe verò & ex tempore ac improuiſo pharmaca præparare coactus, ſimpliciter euphorbii illitione vſus ſum, modica cera compagis acquirendæ gratia adiecta. Sufficit autem in libram olei ſiue Sabini, ſiue alterius ei propinqui, ceræ quadrantem iniicere, & euphorbii vnc.1. atque ex hoc dimidiam frontis partem illinere, vnà cum temporis videlicet muſculo. Cæterùm in quibus ſuſpicionem habueris, à calidis vaporibus aut humoribus, dimidiæ capitis partis fieri dolorem, in his ne admoueris hoc pharmacum. His verò qui ob frigidas cauſas infeſtantur, commodiſsimum adeò eſt, vt ſæpe ſemel ante balneum illitum, quàm citiſsimè affectionem perſanet, vt à balneo omnino ſani ægri euadant. Iuuat etiam hos ſi oleum tepidum in aurem inſtilletur, modico euphorbio ad oleum iniecto, Nimirum ad libram olei vnam euphorbii vncia dimidia, ſi validum euphorbium exiſtat. Si verò non, etiam amplius iniicere conuenit. Verùm in corporibus molli ac tenero ſenſu præditis, etiam ſi minus quàm dimidiam vnciam inieceris, melius res procedet.

FINIS SECVNDI LIBRI.

CAPITA TERTII LIBRI.

De aurium affectionibus, & ob quot cauſas aures dolore affligantur. Cap. I.
De parotidibus. Cap. II.
De affectionibus narium. Cap. III.
Heraclidæ ad eruptiones ſanguinis è naribus. Cap. IIII.

CLAVDII GALENI PERGAMENI
DE COMPOSITIONE
pharmacorum ſecundum locos,
Liber tertius Iano Cor-
nario medico,in-
terprete.

*

De aurium affectionibus,& ob quot cauſas aures dolore affligantur.

CAPVT I.

AVRIVM dolores aliqui ex frigiditate fiunt, quos ſanè in peregrinationibus à frigidis ventis perflati habent. Aliqui verò ex balneis frigidis, & quibuſdam medicatis aquis obriuntur, in quibus quidam ob delicias lauant, quanquam ſint qui & ob corporis commoditatem id faciant. Fiunt & auris dolores ex inflammatione, interdũ quidem ſolius circa meatum cutis, interdum verò in profundũ progreſſa; quando videlicet neruus auditorius, ad in

Inflãmatio quo dolorem producit

inflammatam affectionem peruenit. Qua verò ratione inflammatio,partes inflammatas diſtendens,dolorē producit:iuxta eundem modum etiam flatus ventoſus,tranſitũ non habens dolorē excitat. At verò conſimilis dolor eſt ex ſeroſis & ſanioſis humoribus in corpore aurium generatis, ei qui ex mordacium humorum illapſu forinſecus facto,contingit.

De dolore auris ex frigiditate.

DOlores quidem igitur à ſola frigiditate obortos calfacientia quàm celerrime curant:atque in hunc vſum quoſdã rurales homines magnas cepas exculpere vidi:deinde oleo eas explere,& in feruente cinere moderate calefacere,atque ita auribus infundere:quoſdam verò nõ cepas tantum,ſed & allium in oleo feruefacere atque ita infundere vidi. Ego verò euphorbio omnino modico, ad multum vetus oleum ammixto vtor, velut etiam pipere exquiſitiſsimè trito, Aurium enim dolores à frigiditate inductos eiuſmodi calefacientia magnopere iuuant. Prodeſt etiam Amaracinũ oleum eis infundi,& optimum nardum. Et quod apud Romanos foliatũ itemq; quod Spicatum appellatur, prodeſt eis & Commagenum:atque ſi rutam quoq; oleo non adſtringenti ampliusque tenuium partium

in

incoxeris, velut eſt Sabinum, magnopere iuueris. Quum verò ex aqua medicata quippiam circa auditorium meatum contineatur, oleum aſsiduè infundere conuenit, quo ipſum eluamus, deinde lana molli extergere, rurſusque infundere. Magnificè autem eos mitigat oui candidum, quo etiã ad lippitudines vtimur, itemque lac muliebre. Manifeſtum verò eſt, quicquid adhibetur mediocriter calidum eſſe oportere. Plurimum iuuantur quoque ex adipe anſerino, atque item vulpino.

De dolore auris ex inflammatione oborto.

QVod ſi inflammatio adſit, optimũ ad eam pharmacum vngentum nardinũ cum modico baſilico appellato pharmaco infunditur, Idem etiam tetrapharmacum appellatur, Et Commagenum quoq; aptũ eſt, & ex adipibus pharmacum, cuius compoſitionem paulo pòſt deſcribam. Cogente verò dolore, neceſſarium eſt etiam his quæ ſenſum ſtupefaciunt vti, quemadmodum etiam in his qui colum, aut renes, aut quancunque tandem partem affecti, vehementi dolore affliguntur, facere conſueuimus. Miſcetur autem opium muliebri lacti & oui candido, quæ ipſa & per ſe ſæpe aurium inflãmationibus profuere. Miſcetur & caſtorio opium, Verũ multo ante

vſum

vſum tempore,ſiue pari pondere, ſiue duplo caſtorio ammiſceatur, præparatum id eſſe conuenit:& miſcetur quidem in vehementiſsimis doloribus pari, in minoribus verò duplo: Liquor verò quo hæc diluuntur ex muſto ſapa ſit. multo enim magis quàm dulcia vina,dolorem hæc ſedat. Statim itaque in principio prædicta pharmaca diligenter trita cum ſapa miſceantur,caſtorium quidem diligenter prius tritum & leuigatum, papaueris verò ſuccus ipſa ſapa diſſolutus, atque ita hæc tria mixta probè leuigentur. Deinde verò vſu poſtulante rurſus ſapa diluantur, in eiuſmodi compagem, vt per aurifuſoria ſpecilla ad lucernam tepefacta infundi poſsint. Verùm ego nullum pharmacum dolore vexatis infundo, neque etiam per lanam inſtillo, vtpote qui experientia edoctus ſim, quòd præſtat neq; omnino contingere doloris tempore auditorium meatum: ſed per auriculare ſpecillum lana mollisſima obuolutum dolore vexatos foueo, pharmacumq́; ita moderato tẽpore in aurifuſorio ſpecillo præparatum iniicio, vt interrogato per nos ægro, num tepidum ei videatur, & num calidius ipſum ferre poſsit, ad tantam caliditatem procedam, vt nihil amplius offendat, Tinctum itaque in hoc modo præparato pharmaco ſpe

ſpecillum,ad principium meatus moderatè imponito,& in altum defluere ex eo pharmacum permittito, & poſtea iterũ iterũq; & ſæpius tingito idemq; facito, nullo tempore intermiſſo. Palàm eſt autem quũ hoc fit etiam foris omnino aliquid effluxurum eſſe,expleto nimirum toto auditorio meatu:hoc igitur quantùm poſsibile eſt moderatè excipe,nec aurem contingas. Poſtquã verò probè foueris,meatum pharmaco expletum ſinito,& mollem lanam forinſecus tum meatus oſculo, tum vniuerſæ auri imponito:atque vbi rurſus fomenta adhibere oportebit, incumbentem foris lanam leuiter tollito: rurſusque ſimiliter foueto, quantum poſsibile fuerit diligenter caues, * ne aliquid aliud graue aurem contingat. Ad hoc verò præceptum maximè animum aduertas,vtpote quod omnium potiſsimũ ſit in aurium curatione. Fomenta verò fiant per ea quæ velut dictum eſt, dolorem ſedant,Quale eſt optimum Nardinum vngentum pauciſsimo in eo tetrapharmaco diſſoluto, Deinde etiam Commagenum & Suſinum,& pretioſa diuitum muliercularũ vngenta,quæ ipſæ ſpicata & foliata appellant.Sunt autem ſpiſsiora quàm vt infundi queant.Quapropter per nardinum vngentum ea diſſoluere oportet, & æſtatis tem-

*Vet.cod. ſic habet ne vel auditorium meatum, nec aliam quampiã auris particulã attingas, &c. ſic etiã legit interpres vet.

pore,& ſi caloris ſenſus ægrum circa inflammatam aurem infeſtet,per roſaceum bonũ: aut ſi hoc non adſit,amygdalinum. Memineris autem quod bonum ſemper roſaceum dico,in quo plurimæ roſæ maceratæ ſunt: verùm oleum in quo hæ macerantur omphacinum ſit,ex crudis oliuis & necdũ penitus maturis expreſſum,citra ſalis additionem præparatum. Imò neque etiam aliud quicquam ad roſas coniiciatur, quemadmodum illi faciunt qui ſpiſſamenta ſtymmata Græcis appellata addunt,quo videlicet per multum tempus ipſum roſaceũ odoratum permaneat.

De dolore auris ex flatu ventoſo,aut craſſis & viſcoſis humoribus.

SI verò flatum ventoſum,aut craſſum aliquem & viſcoſum humorem,qui tranſitum non habeat, incluſum eſſe conieceris, etiam ex pharmacis ab obturatione liberantibus quippiam ammiſce. Artificioſa enim coniectura cauſarum huiuſcemodi doloris tibi continget,ſi tum prægreſſa, tum præſentia percunctatus fueris,frigiditate enim antegreſſa flatus ventoſus cõgregatur: grauitate verò capitis,cibisq; pituitoſis & mali ſucci,frigidi & craſsi humores. His enim ſi frigiditas accedat, dolores contingunt, eis nimirum quæ prius difflabantur propter

den

denſitatem incluſis & retentis. In his igitur ſpuma nitri,& nitrum ipſum molle,eiuſmodiq́;aphrolitrum, & oleum amygdalinum appellatum rationabiliter in auricularia pharmaca miſcentur. Ex hoc genere album itē ac nigrum veratrum eſt, & ſtruthium,ac amygdalæ amarę,& ex tribus ariſtolochiis quæcunque fuerit ad manum, & iris illyrica, Iniicies autem & cinnamomum ſi habueris,aut caſiam illo nō præſente,tum eam quæ Zigeres,tum quæ Motodes appellatur. Item carpeſium,quod plurimum in Sida Pamphylie naſcitur, & ob id viliſsimo pretio venditur. Quintus ſanè quum cinamomi inopia eſſet,carpeſium pro ipſo iniecit duplo pondere,velut aliqui eius loco caſsiam exhibere ſolent. Cæterùm aurium meatus ab obturatiōe liberant etiā quæ lapides in renibus atterunt, omniaque inſuper tenuium partium citra mordacitatem,vt ne dolorem exacerbent. Ex quorū numero eſt etiam cucumeris ſylueſtris radix,itemq́; bryoniæ & Ari,& dracunculi ac cētaureæ & polii,& omnino omnium amarorum, Citra mordacitatem nanque & abſque moleſtia expurgant hæc meatus, diſiiciuntque & diſſecant obturata. Verùm ob id multa eiuſmodi exempla ſcribo, quamuis ſanè omnia in libris de ſimplicium

pharmacorum facultatibus retulerim, quod videlicet omnibus terræ locis remediis vos abundare volo, vt ipſorum memoriam in promptu habeatis. Alia enim in aliis regionibus abũdant, & meliora his quæ alibi naſcuntur exiſtunt. Alioqui ſanè ex adipibus compoſitum pharmacum tibi ſufficiet, & ex ſimplicibus quæcunque paulò antè recẽſui doloris mitigatiua. Mirari porrò ſubit medicos qui citra diſtinctionem ad aurium dolores pharmaca quædam conſcripſerũt. Quæ etenim à frigiditate dolent, per calfacientia celerrimè curantur: ſi verò à mordaci acredine, aut à pulſatili inflammatione dolor fiat, maximum detrimentum continget, ſi eiuſmodi pharmaca adhibeantur. Atqui moderatæ inflammationes & nõ pulſatiles, etiam per eiuſmodi pharmaca curantur, Quale eſt acetum cum roſaceo tepefactum, vtriſque diligenter ſimul commiſsis. Sic etiã Glaucium in cote medica cũ aceto tritũ, moderatis ex inflammatione doloribus prodeſt, præſtat autem paſtillũ ex glaucio multæ ſanè vtilitatis pharmacum, prius præparatum habere, qui fit ex glaucio probè cum aqua pluuiali trito, deinde in paſtillum redacto & exiccato. Si verò fragilius videatur glaucium quàm vt in paſtillos formari poſsit, parum gummi ei addes. Sufficit

cit autem id duodecimam aut quintam & decimam glaucii partem eſſe. Quin & collyria ex glaucio eodem modo cum aceto trita, eis proſunt auribus inſtillata, atque his nihil minus collyria ex croco. Hæc quidem igitur ſunt doloris & inflammationis remedia. Cæterùm de aliis affectionibus quæ in auribus oboriuntur, vbi pharmaca quæ per experientiam cognoui recẽſuero, ita deinde ad ea quæ à prioribus medicis ſcripta ſunt tranſibo.

De vlceribus aurium.

VLcera aurium recentia, tum glaucium ſolum cum aceto tritum, vt iam dictũ eſt, curat, tum collyria ex eo omnia, & collyria ex croco, & ex roſis, medicis appellata, velut etiam quod Nilo inſcribitur. Curat item ea Damocratis collyrium ex myrrha. Quæ verò pure manant citra dolorem, atque id moderatè patiuntur, per eadẽ curantur: verùm quæ fortiter affliguntur, per eiuſmodi qualis eſt paſtillus Andronius, & paſtillus Muſæ cum ſapa & modico aceto dilutus, In quibus componendis varietas rurſus dicetur. Vbi verò & hæc à malo vincantur, Scoria ſiue recremento ferri ad plurimos dies in ſole cum acerrimo aceto trita & leuigata, confidenter vtere. Etiã ſi præter rationẽ videatur, aurem acerrima

pharmaca ſuſtinere poſſe, quam paulò antè dixi neque mollisſimorum infuſorũ admotionem & allapſum citra moleſtiã ſuſtinere, ſed & hæc ipſa offendere ipſam videri.

De audiendi difficultate, & de ſonitu aurium.

REſtat itaque adhuc de audiendi difficultate, & de ſono aurium diſſerere, quæ nihil cum doloribus & vlceribus commune habent. De quibus deinceps dicam, Vbi prius compoſitiones auriculares à celeberrimis medicis magnifice laudatas recenſuero, iuxta quam rationem eas compoſuerint tandem illi, Initio ab ea quam Heras ſcripſit ſumpto.

Compoſitio auricularis, Heræ.

HEras quidẽ igitur ita ſcripſit. Compoſitio auricularis ad omnem dolorem, omneq; vlcus, hac in febriẽte quodam vſus ſum, & ob dolores delyrante, & feliciter ſucceſsit. Myrrhæ drachm. 1. thuris drach. 3. alii ℥. ſpumæ nitri drachm. 3. croci drach. 4. alii 1. ſucci papaueris drach. 3. galbani drach. 2. amygdalas amaras delibratas. 20. aceto excipito, Vſus verò tempore, ſiquidem dolor adſit, roſaceo diluta inſtillato: ſi verò audiendi difficultas adſit, aceto. Heras itaque vnum hoc pharmacum ſcribere contentus fuit, ad omnem dolorẽ,

ac aurium exulcerationem remediũ. Ego verò dolores per pharmacum ex adipibus conſtans, & per nardinum vngentum tetrapharmaco ammixto leniri dico, vnáque & affectiones ipſas iuuari, velut etiam oui cãdido, & lacte muliebri: per papaueris verò ſuccum mitigari ſolum dolores: nihilque iuuari affectiones: verùm per accidens, non primariò etiam affectiones inde opem ſentire quis dicere poſsit, Sedato enim dolore, & ſomno conſequente, Natura affectiones dolorem efficientes concoquit. Cæterùm vlcera in auribus omnino cum glaucio ex aceto curaui, Quemadmodum etiã quæ cum fluxione aut purulentia conſiſtũt, per paſtillos, à mitioribus auſpicatus, qualis eſt polyidæ, & poſt eum Andronius, & ab illo Bithynus appellatus, cui ſimilis eſt meus, hoc eſt, ex charta vſta conſtans, & velut ego iudico, eo etiam præſtantior. Minime verò ſemper omnium vſu opus habemus, ſed ſufficit omnino vnus, ſi quis ipſo vti norit, aliquando quidem per ſapam diluto, ſiquidem mitius reddere pharmacum velit, & rurſus per vinum dulce, deinde per acetum non acre, deinde etiam per acre, ac poſtremò per longè acerrimum. Quapropter quum per eiuſmodi mixturam alias aliter parabilem, huiuſcemodi pharmaci

vehemẽtiam exoluere poſsis, fortiſsimum tãtum præparatum habere poteris. Verùm mirari ritè, velut dixi, licet pleroſq; medicos, qui citra diſcrimen omnigena aurium, doloris pharmaca conſcripſerunt, eaq́; cõmiſcuerunt in vnum ordinem redacta quæ vel maximè contrarias habent vires. Quẽadmodum ſtatim (à veteribus enim auſpicari præſtat.) Apollonius Herophili ſectator, in parabilium pharmacorũ deſcriptione, in principio quidem libri, capitis doloris remedia ſcribens, primum omnium ea quæ ex ardore oborto conueniunt, locauit, deinde conſequenter ea quæ dolori congruũt ex frigiditate. Deinde ea quæ ex ebrietate & meri potu oborto medẽtur, ſic enim ipſe appellauit. Quarto loco ea quæ plagæ aut caſui dolores capitis inducentibus adhibẽda ſunt ſubiecit. Et poſtremum iuxta illius præſcriptum, ea quæ ad tẽporum & totius capitis dolores citra manifeſtam cauſam obortos conducunt. Verùm in aurium dolore nullam omnino appoſuit diſtinctionẽ, ſed ſimpliciter. Ad aurium dolores titulo præſcripto, deinceps pharmaca recenſet, aliqua calefacientia, aliqua refrigerãtia, quædam humectantia, quædam reſiccantia, & iuxta ſecundas facultates, ac qualitates, auſtera, acerba, amara, acria, acida, ſalſa, & ad hæc

hæc inſuper alia diſcutientia, alia adſtringẽtia, & cogentia, ac repellentia influxiones, alia extrahentia è profundo corporis. Alia ab obturationibus liberantia, alia repurgãtia & extergentia, alia ſenſum ſtupefacientia. Siquidem igitur vna affectio dolorum eſt cauſa, rationabile eſt etiam vnam eſſe remediorum ipſius facultatẽ. Si verò multæ, tantum remediorum numerum eſſe oportet, quantus eſt efficientium cauſarum. Quum itaque Herophilus diſtinctiones in tantum, vt haud ſciam ſi quis alius, laudet: ipſeq; Apollonius capitis doloris pharmaca diſtinctæ ſcripſerit: magis vtique miror, quòd circa aurium dolores ita indiſcriminatim omnia tractauit. Et quintum inſuper pharmacorũ genus penitus indiſtinctũ reliquit, illud ſcilicet quod poſtremũ ad capitis dolores citra manifeſtam cauſam obortos deſcripſit. Quanquã & huiuſmodi capitis dolores neceſſe ſit primum cõmunibus generibus cauſarum dolores efficientium ſubiectos eſſe, ſolutioni videlicet cõtinuitatis, aut intemperiei, quemadmodum à nobis eſt demonſtratum, deinde etiam his quæ has ipſas operantur. Quæ omnia à me proprio huic rei & tractationi loco ſunt determinata: nunc autem eorum quæ ad aurium dolores pertinent ſolum mentionem

faciam: quum omnium poſtrema velut ſæpe in methodi medendi libris dictum eſt, hæc tractatio exiſtat. Etenim curandi methodos illic tradens, vnum atque alterum particulare exemplum appoſui, multitudine pharmacorũ quæ ex multis cõponimus, in præſentem tractationẽ reiecta. Quare medendi methodum de ſimplicium pharmacorum facultate lib. x I. meritò præcedũt: poſt hos verò x I I I I. de medendi methodo ritè conſequuntur, his demum de compoſitione pharmacorum libri; quos nunc in manibus habemus ſuccedunt.

Quæ Apollonius ad aurium dolores ſcripſit.

QVod verò Apolloniũ deliquiſſe dixi, in eo quod nõ diſtinxerit in quali aurium dolore vnumquodq; eorum quæ deſcribit pharmacorũ vtile exiſtat, ne falsò virum reprehendiſſe coarguar, ex paucis exemplis demonſtrabo. Quum enim præſcripſiſſet vt dixi, ad aurium dolorem infundenda, inter eaq; ſcripſiſſet: Anſerinum aut gallinaceũ adipem liquefactum ſenſim inſtilla, Rurſus deinceps ſcribit, Fel taurinũ aut caprinũ cum porri ſucco inſtilla. Adeps quidem igitur horum quæ dixit animalium maximè mitigat omnes affectiones dolores inducentes, ſimulque ipſarum aliquibus

mag

magnifice auxiliatur: fel verò ipſum cum porrò, tum ex inflammatione, tum ex acribus & mordacibus humoribus obortos dolores auget. Solos autem iuuant ob obturationem, aut frigiditatem inductos, ſiue ob nudam intemperiem frigiditatis ſolidæ partes dolore vexētur, ſiue propterea quod in eiuſmodi affectionibus ventoſi flatus, & frigidi humores generentur: excerni autem prohibeantur, propter continentis corporis condenſationem, citra inflammationem factam. Vbi enim ab huiuſmodi acribus & calidis pharmacis dolorum cauſæ fuerint excluſæ, curatio ſimul & doloris ſedatio contingit. Gallinaceus itaque & anſerinus adeps ſi quidem euacuatum corpus inuenerint, & humorem qui inflammatam affectionem excitat, non amplius influentem, duabus rationibus tum mitigandi, tum curandi profuerint. Si verò influente adhuc cauſa adhibeantur, affectioni quidem nihil auxiliantur, leniunt tamen doloris acceſsionem ſiue ſymptoma, quemadmodum etiam ſi ob humorum acredinem mordacitas contingat. Verùm fel cum porri ſucco nunquam in eiuſmodi affectionibus quicquam commodum efficere poteſt. Quemadmodum neque piper, & tamen eo etiam medicum quendam vſum ſcio, in

mu

muliercula ex calidarũ naturæ ſpõte aquarum vſu, aurem dolente. Quum enim per omnia parabilium pharmacorum Apollonii libris fidem haberet, & iam ante feliciter ſæpe ex pipere remedio vſus eſſet, etiã tunc ſperauit ſe in auris dolore opitulaturum: verùm adeò ab ipſo exacerbata eſt muliercula, vt parũ abeſſet quin ſeipſam ſtrangularet. Scribit itaque Apollonius in hunc modum: Piper in vino feruefactum terito, & mediocri craſsitudine inſtillato. Scribit autem conſequenter poſt hoc etiam hæc: Lycio & papaueris ſucco, pari pondere lacte muliebri dilutis vtere. Et poſt hoc rurſum aliud hoc ſcilicet: Caſtorii & papaueris ſucci par pondus in teſta Attica aut, ſi haberi nequeat, Romana torrefacito, & trita paſſo diluta inſtillato. Pharmaca igitur ex papaueris ſucco omnia ſenſum ſtupefaciũt, & ob id ſanè neceſſariò cogimur ipſis vti, vbi nullum aliud mitigatiuum opem tulit. At verò ex pipere pharmacũ alterius generis eſt, Quemadmodum etiam quod ex adipibus cõſtat. Et velut id quod deinceps ſcriptum eſt hoc modo: Galbanum ſuſino vngento diluito, & mel ac roſaceum amniſceto, atque lanam ſordidam auriculario ſpecillo obuolutam in eis agitando imbuito, & tepefacta inſtillato. Diſcuſſorium eſt

citra

citra moleſtiam hoc pharmacũ, inflammationibus conducens in quas nihil amplius influit, probè etiam fecerit in his qui ex frigiditate dolore vexãtur. Cæterùm quæret fortaſsis aliquis quam ob cauſam, quũ non ſolum Apollonius, ſed alii etiã quidam celebres viri papaueris ſuccũ & caſtorium torrefacere iuſſerint, quo videlicet vehementia virium ipſorum minueretur, ego ad priorem meum ſermonem id apponere reliqui, nimirum ſupra quum auris doloris curandi rationẽ ſcribebam. Huic ego reſpondebo in hunc modum. Caſtorium quidem igitur neque omnino torreri operæpretium exiſtimo : neque enim tanquam ſenſus ſtupefactiuum ad papaueris ſuccum ammiſcemus, ſed ob contrariam omnino rationem, vt videlicet vehementiam refrigerandi facultatis in eo obtundat. Quare qui papaueris quidem ſuccum torreri iubent id rectè faciunt, In caſtorio verò omnino abſurdè id præcipiunt: ipſum enim per ſe cõcoctoriam ægrè ſolubilium & in ſcirrhum induraratarum affectionum vim habet. Sufficiens itaque papaueris ſucco* lenitas accedit, cùm id quod ex iſtis compoſitum eſt, inueteraſcit:] torrefactus enim efficaciam perdit. Si vero caſtorio mixtus ad tempus aliquod inueteraſcet, manebit quidem

* *Ad fidẽ vet. cod. ſic locus iſte reſtitutus eſt.*

dem adhuc in eo multa efficacia ipſius facultatis: malignitas verò ipſius obſcuratur, ex qua etiam aliqui læduntur vt obſcurius videant per multos omnino dies, & capitis grauitatem ſentiant, & neque probè cōcoquant cibos * & ob hanc ſanè eius malignitatem plerique medici ad torrefactionem confugerunt. Verùm quum rurſus in torrefaciendo, efficacia ipſius peſſundari videatur, id quod ſæpe ſum expertus, melius eſſe exiſtimaui intoſtum quidē miſceri, ſed poſt tempus aliquod, inueterata iam cōpoſitione, in vſum adſumi. Hæc itaque extra rem dicta ſunt, ſed quæ tamen vtilia exiſtant. Cæterùm vt ad id quod propoſitum erat reuertamur, non parum noxæ inferunt illi qui indefinitis pharmacorum deſcriptionibus fidem per omnia habent. Porrò multi alii iuxta eundem modum in pleriſque tum locis, tum affectionibus, indefinita pharmaca ſcripſerũt, neque cognouerunt quantam vim habeat certa diſtinctio ad artis conſtitutionem: in quibus ſanè nihil miror quod omnia indiſcriminatim confuderunt, quemadmodum in Apollonio Herophili ſectatore mihi accidit: vtpote qui norit quod iubeat Herophilus, Medicum omnino anniti debere vt ſciat, quæ & qualis, & quanta ſit morbi cauſa, & vbi maxi

Si bibatur addit hîc vet. cod.

maximè ea dominetur,quo videlicet & curationem vnicuique conuenientem faciat. Magis verò adhuc Archigenem quis miretur,qui & ipſe non pauca indefinite & indiſtincte ſcripſit,quum in aliis curationibus, tum in eis præſertim quæ ad aurium dolores deſtinauit. Vna enim tantum in ipſis diſtinctione vſus eſt,à vehemẽtia nimirum & mediocritate doloris, Atqui & ipſius totam tibi adſcribam dictionem.

Quæ pharmaca Archigenes ad aurium dolores conſcripſit.

IN priore de pharmacis ſecundum genus libro, Archigenes in hunc modum hæc verba ſcripſit. In aurium dolore, præcedente alia diæta quam ad capitis dolorem ordinauimus, Si quidem moderatus fuerit,ſimplicia vngenta tepida inſtilla,velut crocinum, aut irinum,aut roſaceum,aut nucum amararum ſuccum, aut caſsiæ vngentum, aut ſimplicem nardum, aut ſuſinum, aut amygdalinum, aut roſarum, aut mali punici,aut papaueris ſuccum cum oleo calido, aut porri ſemen tritum. Aut veratrum album cum roſaceo tritũ, tepidum per ſtrigilem infunde. Aut opii parũ cum lacte muliebri. Aut opii ſuccum eliquatum cum lacte eodem modo. At verò vbi vehe

vehemens ſit dolor, Aluus per clyſterē valide ſubducatur,& ſanguis à cubito detrahatur, & quæcunque ſimilia adhibeantur. Indeque fomentum ex decocto lauri aut ſimili quopiam fiat,aut ex ſulphure viuo in aquam inſperſo. Exprimantur autem vehementer ſpongiæ, auribusque apponantur, facilime enim ab humore frigeſcunt: quapropter fomenta ſicca longe commodiora eis exiſtunt,ex ſale videlicet aut milio,aut ſimpliciter lana conuoluta, aut tenuibus mappis. Aut rutam feruefacito, eiusque decoctum in anguſti oris vaſculum tranſfundito,lanaque os eius obturato, & auriculæ admoueto,quo vapor inde per lanam ad aurem penetrare poſsit. Quidam in poſca* & modico oleo rutam coquunt,atque ita liquorē in vaſculum infundũt,ex eoque fomentum parant. Poſt fomenta verò aurem concutito, & balſamũ cum roſaceo dilutum infundito, aut aliquod ex prædictis vngentis tepidum. Aut aliquod aliud conueniens ad auris dolorem, ex his quæ mox deſcribentur imponito. Aut papaueris calicem tenuem farina ammixta, & in aqua mulſa coctum. Aut papaueris calicem tenuem cum ordeacea farina in vino coctum, Aut fœnum græcum aqua mulſa coctum. Aut ſemen lini eodem modo. Summe auxiliatur

Vet.cod. pro,& habent vel.

liatur ſpongia ocularis melle coᲃto atque adhuc calido imbuta,& impoſita. Aut ceratum ex irino,ſtyrace ad ipſum ammixto. Egregiè facit ad auriũ dolorem aloe roſaceo permixta, & mellis craſsitudine infuſa.

Aut chalcitis vino diluta. Aut perdicii ſuccus tepidus inſtillatus per ſe, & cum melle. Aut nitrum modica aqua diluito, ammixtoque oleo tepidum inſtillato. Aut ariſtolochiæ radicem cum oleo. Aut veratrum album cum roſaceo tritum tepidum per ſtrigilem inſtillatò. Probè facit opium in teſta torrefaᲃtum,ſimiliterq; caſtorium, pari pondere,cum roſaceo & paſſo ad mellis ſpiſsitudinem redaᲃta, In quibus deinde poſt fomentum,ſpecillum lana obuolutum intingitur & imponitur. Aut ſuccum fœniculi cum aliquo ex prædiᲃtis vngentis in principio inſtilla. Aut anguis ſeneᲃtam cum calicibus papaueris coquito & infundito, aut cum quopiam ex prædiᲃtis vngentis. Aut garum hiſpanum calefaᲃtum per ſtrigilem inſtillato. Facit & acopon fœtidum tepidum infuſum. Aut papaueris ſuccus roſaceo,& modico crocino dilutus. Omnibus tamen præſtat Hiera aromatica cum quopiam ex vngentis. Egregie facit & veratrum album tritum cũm melle & roſaceo infuſum, meatu per purpuræ la-

nam obturato. Præclarè facit & veratrum cum *irino vngento. Facit & cedria cum nardino vngento infuſa. Seuerus autem Aſellos in aquariis vaſis naſcentes: Millepedas Latini vocant; cum vngentis tritos vlceratis infundebat. Quidam verò frigidam aquam dolenti auriculæ infundunt, & confeſtim quidem longè magis dolitant, paulo pòſt verò perfectè à dolore liberantur. Alii melius faciunt, & in alteram non dolentem aurem frigidam infundũt quemadmodum Lucius ſolet. Præclarè faciunt & aloe & crocinum cum vngento amygdalino infuſa. Aut æs tritum cum aceto & aliquo vngento. Summè prodeſt Silphium cum roſaceo, ſi exulceratio adſit. Mirabiliter confert in excellenti aurium dolore, porri ſuccus, & caprina vrina, & roſaceum, cum modica myrrha infuſa. Aut Sciuri adeps in ſtrigili tepefactus inſtillatus. Aut alumen ſciſſum & mẽtæ ſuccum cum paſſo inſtilla. Aut piper albũ & ſalẽ, pari pondere, cum ſapa, ſiniſtra manu, ter aut quinquies, aut ſepties infunde. Aut cochleã ſiue limacã aphricanã putridam cõpungito, & roſaceo impleto, & feruefactũ calidius per ſtrigilem infundito. Quod ſi ex plaga, externa pars auriculæ doleat, ad micam thuris lac affundito, ſemelque atque iterum

*Vet. cod. cum irino oleo vel vnguẽto.

diff

diffundito, ac tertio macerari in eo ſinito, & agitatũ infundito: ſtatim enim dolorem ſedat. Hæc quidem Archigenes valde indiſtincte ſcripſit, poſsit autem quiſpiã mente præditus, reuocatis in memoriã his quæ prius dixi, facilè animo cõcipere quale tandem ex prædictis pharmacis, ſingulis relatis aurium doloribus cõueniat. Nimirum ſi memor ſit facultatis eorũ: de qua in ſimplicium pharmacorum libris mentionem feci. Verùm ego iam ad auriculares cõpoſitiones ab Andromacho ſcriptas tranſibo.

Auriculares compoſitiones Andromachi numero XXIIII.

QVatuor & viginti cõpoſitiones auriculares ex ordine Andromachus cõſcripſit, quarum aliquibus diſtinctionem quandam, aliquibus nullam appoſuit: Et prima quidem ex eis hoc modo ſcripta eſt. Compoſitio auricularis ex libris Galli qua vtor. Myrrhæ drach. vnã, ſalis drach. quatuor, thuris drach. tres, ſpumæ nitri drach. tres, croci drach. quatuor, ſucci papaueris drach. tres, amygdalas amaras 20. galbani drach. duas, aceti boni quantum ſatis eſt. Deſcriptio hæc ad Menemachum refertur. Multi vſus hanc compoſitionem auricularẽ Andromachus ſcripſit, multis ſimul affectionibus auriũ deſtinatã.

Verum antea à me dictũ quod huiuſmodi compoſitiones nihil magnopere corrigũt, neque etiam error ex earum vſu nobis cõtingit. Quæ verò vni affectioni cõgruunt, illam ipſam optime curant, alias verò aliquando, vltra hoc quod nihil iuuant, amplius etiam exacerbant. Secundam deinceps cõpoſitionem poſt prædictam ſcripſit hanc. Compoſitio auricularis Aelii Galli ad inflammationem, & intenſos dolores.

* Aliàs duas. Galbani drach. *octo, cinnamomi drach. duas, myrrhæ drach. octo, croci drac. octo, thuris drach. *tres, ſpumæ nitri drach. tres, ſucci papaueris drach. tres, aceti vt mellis accipiat ſpiſsitudinem. Oportet autem nitro prius præpatare ne pingue quicquam adſit, deinde pharmacum ipſum infundere. Et hic rurſus ab obturatione liberantia, & cõcoctoria, & laxatoria & diſcuſſoria pharmaca mixta ſunt, quæ vehementes dolores ſanare non poſſunt, & ob hoc ipſis papaueris ſuccus ammixtus eſt. Tertiam auricularem huiuſmodi conſcripſit. Auricularis compoſitio Laodici regis, qua aſsiduè vtor. Caſtorii drach. duas, ſucci papaueris drach. quatuor, opopanacis drach. duas, ſpumæ lycii drach. vnã, paſſo excipe, & tepefactis vtere. Hæc euidenter intẽſis doloribus conuenit, non tamen aliis affectionibus.

* Aliàs octo.

nibus. Ego verò quemadmodum dixi, in vnaquaque affectione proprio pharmaco vtor, ſemperque papaueris ſuccum fugio, neque niſi vrgẽte neceſsitate, ad eius vſum peruenio. Quartã deinceps auricularem ſic ſcripſit. Alia ad inflammationem & purulentas ac veteres affectiones. Fabæ Aegyptiæ internæ amaræ, aluminis ſciſsi, piperis albi, ſpumæ nitri, croci, opii, malicorii, myrrhæ, thuris, nardi, ſingulorũ drach. duas, caſtorii drach. vnam, aceti & mellis quantũ ſufficit, Alii mellis drach. ſex, coniiciunt. In hac compoſitione, pharmaca alia diſcuſſoria, & reſiccantia, & obturatione liberantia ſunt, & quædam etiã concoctoria, velut myrrha & thus exiſtunt. Alumen autem ſciſsile fortiter adſtringens pharmacum, ad reſiccandum purulenta ammixtum eſt. Adiectum eſt & opium doloris ſedandi gratia, oppoſitumq; eſt ei caſtorium velut antea dixi, Sed in eiuſmodi affectionibus non ſolum vt oppoſitũ, ſed & vt cõcoctorium earum, & tanquam reſiccatiuũ meritò iniicitur. Quintam deinde auricularem Andromachus ſcripſit his verbis. Alia Xenocratis qua ſæpe vſus ſum. Spumæ lycii drach, duas, myrrhæ drach. vnã, thuris * drach. vnam, aluminis ſciſsi obolos tres, *ſpumæ nitri obolos duos, trita cum aceto

** Croci obolos tres vet. cod.*

reponito. Vtere cum aceto. Et hæc multi vſus eſt, nō tamē in dolore forti cōuenit, vt quæ neq; opiū neque caſtoriū habeat, neq; quippiam ex adipibus ſedantibus dolorem, neq; galbanū. Sexta cōpoſitio auricularis conſequenter hac verborū ſerie ſcripta eſt.

Alia Prytanidis concordat cum Harpali compoſitione. Myrrhæ obolos. 3. nardi obolos. 3. croci obolos. 3. ęris vſti obolos. 5. opii obolos. 2. caſtorii obolos. 4. aluminis ſciſci drach. 1. & rotundi drach. 1. Excipe paſſo vbi fluxus fuerit, cum dolor roſaceo. Vbi verò vermiculi generentur, veratri nigri drach. 2. ammiſceto. Probè fecit quòd in fine vſum eius adiecit, quem nos ſanè dixiſſemus, ſi ipſe adſcribere neglexiſſet. Septima ſimilis præſcriptæ, in hunc modū deſcripta eſt. Alia Vgæi compoſitioni conſona. Veratri nigri obolos. 2. myrrhæ obolum. 1. & dimidiū. opii obolos. 3. æris vſti, obolos. 4. aluminis ſciſsi obolos. 2. caſtorii obolum. 1. croci obolos. 4. *cum paſſo vtere. Octaua præſcriptis omnino ſimilis eſt. De nona verò hoc modo ipſe ſcripſit. Alia qua vtor in doloris vexatione & ſonitu. Nitri drach. 1. myrrhæ drach. 1. roſacei cyathum. 1. aceti cyath. 1. ſimul tritis vtere. Hoc pharmacum non ad dolorem in inflammatione conuenit, ſed ad eos dolores qui

* *Nardi obol. 4. addunt hîc vetuſti codices.*

qui ex obturatione, & flatu frigido ac vaporoſo, ſimiliterq́; ex humore oboriuntur. Decimam deinde hoc modo ſcripſit. Ad aures purulentas Harpocrationis. Florum mali punici, malicorii, ariſtolochiæ, chalcitidis, miſyos cyprii, gallæ, ſquamæ æris, ſingulorum drach. 1. myrrhæ, thuris, vtriuſque obolos. 3. atramenti ſutorii aſſati, aluminis ſciſsilis, vtriuſque obolos. 3. cũ paſſo paſtillos formato ac vtitor. Quòd ſi etiam ipſe pharmaci promiſsionem nõ præſcripſiſſet, facillimum tamen erat nobis eã animo aſſequi, memoria repetentibus ea quæ in principio præfatus ſum. Eſt enim aurium purulentarum reſiccatiuum hoc pharmacum, quod ipſum malũ ex fluxione quapiam ex capite delabẽte cõtingit, ob quam etiã exulcerationes diuturnas accidere videmus. Vndecimam auricularẽ ſic ſcripſit. Auricularis compoſitio in multis conſona. Croci drach. 1. myrrhæ drach. 1. caſtorii. drac. 2. aluminis ſciſsi drac. 4. thuris drac. 1. cum paſſo ad mellis craſsitudinẽ redigito, deinde etiam ſic dilutis vtitor. Et hæc moderatas affectiones ſanat, quẽadmodũ etiã ea quæ hanc ſequitur. Cęterũ quæ deinceps poſt hanc ab Andromacho adſcriptæ ſunt auriculares cõpoſitiones, eas citra meã expoſitionem adſcribã, quum ipſas per ſe co-

gnoſcere poſsint, qui prædicta memoria tenent. Verùm quarum ipſe cum diſtinctione fecit deſcriptionem, earum nulla amplius noſtra interpretatione opus habet. Deinceps igitur omnes deſcribentur: ne videlicet amplius alicuius alterius auricularis compoſitionis, ab aliquo alio medico conſcriptæ, mentionem facere opus habeam, In his enim varietas omnium ipſarum comprehenſa eſt. Auricularis vt Solon diætarius. Myrrhæ drach. 4. aluminis ſciſsi drach. 4. caſtorii drach. 2. thuris drach. 1. croci drach. 1. opii drach. 1. cum cretico aut vino mulſo ad mellis craſsitudinem redige. Auricularis compoſitio Antipatri ad doloris vexationes. Croci ſextantem, alii vnc. 1. myrrhæ vnc. 1. ſalis ammoniaci vnc. 1. aluminis ſciſsi, ammoniaci thymiamatis, vtriuſque vnciæ dimidium, fecis vngenti irini aut Syriaci ſextantem, cum vino mulſo aut cretico ad mellis tenuis ſpiſsitudinem redige ac vtere. Auricularis alia valde commoda. Opopanacis drach. 2. ſucci papaueris drach. 4. ſpumæ lycii drachm. 4. caſtorii drach. 2. aluminis ſciſsilis obolos. 3. croci obolos. 3. myrrhæ drach. 1. Vſus eius eſt cum lacte muliebri. Ad aures purulentas compoſitio Spenduſæ. Fellis porci caſtrati partes. 2. mellis Attici partem

tem.1. Vaſe vitreo ſimul indita in feruido cinere vſque ad dimidium calfacito,atque ita vtitor. Auricularis Harpocratis ad affectiones & dolores. Spicæ nardi drachma.6.myrrhæ drach. 6. piperis drach.6. ſpumæ nitri drach. 6. floris ſalis drach.6. croci drach.12.nuces amaras.10.ſucci papaueris drach.12.vini veteris quãtum ſufficit, ſtanneo vaſi pharmacum infundito. Ad grauitatem auditus & ſonitus. Veratri albi drach.1.caſtorii obolum.1. ſpumæ nitri ſeſquiobolum.cũ aceto optimo vtere. Alia, ad ſonitus pulchra. Struthii drach.1. croci cilici drac.1.caſtorii drac.1.veratri albi drac.4.nitri drach.*1.redigito in paſtillos,& vſu expetẽte vino dilutis vtere. Ad aures purulentas. Alumen vſtũ & myrrhã cum melle terito,& præelota auricula pharmacum lana exceptum imponito. Auricularis Chryſanthi Gratiani,ad inflammationes & exulcerationes. Blatas detractis pẽnis.12.vini veteris & mellis vtriuſq; ſexuncem,mali punici putamen vnum,ſucci porri ſeſquicyathum. In olla noua donec mali punici putamen flaccidum fiat coquito, deinde terito, & vngenti Syriaci vnc. vnã addiicito, picis liquidæ ſeſquiunciam, ceparum. 4. ſuccum expreſſum,& contrita ſimul reponito: vſu verò expetente tepefa-

*Aliàs. 3.

ℯta lana excepta indito. Auricularis compoſitio ad inflammata & purulenta. Nardi indicæ drach. 1. aluminis ſciſsi drach. 2. opii drach. 4. malicorii drach. 4. croci drach. 3. myrrhæ drach. 4. thuris drach. 4. mellis attici drach. 4. ſpumæ nitri drach. 4. caſtorii drach. 2. amygdalarum amararum drac. 8. piperis albi grana. 30. aceti cyath. 1. vrinæ ſuis ſylueſtris tantundē, fabæ Aegyptiæ viridis internæ amaræ drach. 4. trita ſimul in ſtanneo vaſe reponito. Vſus tēpore cum roſacco inſtillato, & lanæ purpura infectæ tomētum indito. Auricularis ad deſperata velut Zoilus ophthalmicus tradidit. Seminis hyoſcyami obolos. 5. aluminis ſciſsi oboli dimidium, myrrhæ drach. 1. caſtorii obolos. 3. ſucci papaueris obolos. 3. gallæ obolos. 3. croci obolos. 4. cinamomi obolos. 4. thuris obolos. 2. ſpumæ nitri obolos. 2. ſandarachæ obol. 2. vini recentis cochlearia. 3. vrinæ ſuis feræ maſculæ cochlearia tria, ſanguinis conchylii obolos. 3. ſucci mādragoræ obol. 1. mellis Attici quātū ſufficit. conchylio aurē obturato. Auricularis alia ad inflāmata & purulēta mirabilis. Rutæ obol. 3. myrrhæ obol. 3. bac. laur. decort. obol. 3. ſucci hyoſcyami dra. 1. opii. drac. 1. croci drach. 1. Cum lacte muliebri vtere & tepidum infunde. Auricularis compoſitio

val

valde bona & probata ex Apollonii libris.

Myrrhæ drach.2.thuris drach.2. nucum amararum drach.1.ſpumæ nitri drach.2.alu minis ſciſsilis drach.1.malicorii drach.vnã, ſpicæ nardi drach.2.aloës drach.3.vini mul ſi veteris cyath.3. Arida trita vino mulſo ammiſce,& cocta in ſtanneo vaſe repone, vſu verò exigente tepido vtere.

Compoſitiones auriculares ab Aſclepiade in primo externorum ſcriptæ.

AVriculares compoſitiones ad dolores aurium recentes, quibus Niceratus vſus eſt, Inter eas optima hæc eſt, Aſello-rum domeſticorum, Eſt autem animal mul tipes in aquariis vaſis & ſterquiliniis naſcens,quod ad digitorum contactum in or bem ſe contrahit, horum tres aut quatuor in oleo feruefacito,& expreſſum oleum au ribus infundito. Facit & cucurbitæ ſuccus cum roſaceo,aut nardino mixtus & te-pefactus. Et perdicii herbæ ſuccus cum oleo coctus. Et centaureæ ſuccus aqua multa dilutus. Et hyoſcyami ſuccus roſa-ceo mixtus. Facit & papaueris ſucci parum lacte muliebri diſſolutum. Et ſeroſus cruor qui à carnibus bubulis dum torrentur de-ſtillat. Has itaq; crudas recentes prunis im ponere oportet,& crudas adhuc exprimere,

&

& expreſſum liquorem calidum infundere. Facit etiam nucum putrefactarum internarum liquor, aceto dilutus addito roſaceo. Facit & Aphricana limaca in propria teſta, cum oleo nardino aut roſaceo fer uefacta. Facit & ſuis quæ non peperit fel, pari melle Attico ammixtum. Aliud, Succi papaueris, caſtorii, vtriuſque obolos. 2. paſſo diluito, & modico roſaceo adiecto tepida infundito. Aliud, Succi papaueris & ſucci peucedani æquales partes diſſolutas infundito.

Ad inflammationes cum exulceratione Charixeni.

MYrrhę, opij, caſtorij, ſingulorũ æquales partes, paſſo dilutas tepidas infunde. Aliud, Hyoſcyami ſucci, ſucci papaueris, myrrhæ, caſtorii, ſingulorum drac. 4. piperis drach. 1. paſsi protropi quantum ſatis eſt. Ad ſiccas non humentes vlcerationes. Optimè conuenit & in peſſo appoſitum Oeſypi drach. 4. medullæ ceruinæ drach. 4. butyri. drach. 4. adipis anſerini drach. 4. ceræ tyrrhenicæ drach. 4. terebinthinæ drach. 1. olei cicini cyath. 2. olei amygdalini cyath. 2. olei cyprini cyath. 2. piſſelæi cyath. 1. Cõponito & vtitor quantum ſufficit oleo nardino diluto, & ad mellis craſsitudinem redacto. Aliud valde

commodum & ad neruorum affectiones. Olei cyprini cyath. 2. irini, roſacei, amygdalini, olei veteris ſingulorum cyath. 2. piſſelæi cyath. 2. ceræ ſextantem, terebinthinæ vnc. 1. adipis anſerini vnc. vnam, componito & vtitor. Aliud ad abſceſſus in profundo, Antonii Muſæ. Croci drachmas. 2. myrrhæ drach. 2. bdelii drach. 4. nucum amararum drach. 8. ſucci marrubii, heminæ dimidium, paſsi protropi, heminæ dimidium. Liquores coquito, & ammixtis reliquis reponito. Vtere in paſſo diſſoluens quantum ſufficit. Aliud, Croci, myrrhæ, caſtorii, centaureæ, ſingulorum drach. 2. ſpumæ nitri drach. 1. amygdalarum amararum depuratarum drac. 8. ſucci helxines ſeſquiſextarium. paſsi protropi ſeſquiſextarium. Componito ac vtitor vt dictum eſt. Aliud.

Ad inflammationes cõfluxu, quo vſus eſt Cleon.

Myrrhæ, aloës, thuris, ſucci papaueris ſingulorum drach. 2. Miſios crudi drach. 1. aceto excipe, & vſu expetente paſſo diluta infunde. Aliud Arii Tarſenſis Myrrhæ drach. 4. thuris drach. 4. Miſyos crudi drach. 2. lycii indici drach. 4. aceto excipe. Vſus iam indicatus eſt. Quod ſi multus fluxus oboriatur ſubſcriptis cõpoſitionibus vtendum eſt, croci, thuris, myrrhæ, opii, ſeminis viticis, ſingulorum drach. vnam.

vnam.lycii indici,florum mali punici, florum roſarum ſingulorum drach.2.aceti heminam vnam. Viticis ſemen, mali punici flores, roſarum flores, in aceto coquito, & vbi diſſoluta fuerint reliquis adiicito, & excepta reponito. Vſus tempore paſſo diluta infundito. Aliud ad purulentas aures cum dolore, quo vſus eſt Cimon. Caſtorii drach.2.aluminis ſciſsi, croci, myrrhæ, thuris ſingulorũ drac.1.paſſo aut vino myrtite excipe, ac vtere ad recẽs malum cum vino mulſo, ad inueteratum cũ aceto. Aliud Claudii Damonici ad purulenta & inueteratas affectiones. Croci drach.3.myrrhæ drach. 1. nuces amaras depuratas numero.30.ſpumæ nitri, nardi ſeriacæ, aluminis ſciſsi, ſingulorum drach.1.thuris obolos.3. Aceto acerrimo excipiuntur, & per acetum diluuntur. Ad fœtorem & nomen ſiue vlcus depaſcendo proſerpens, compoſitio Hiſpanorum appellata. Gari nigri quod Romani Sociorum appellant, ſexta.1. aceti ſcillitici ſextarium. 1. mellis Attici ſeſquiſextarium. Ad compagem coquito, & in vitreo vaſe repoſitis vtitor. In aliis deſcriptionibus ſic legere eſt. Succi cucurbitæ ſextarium. 1. componito, facit ad fœtorem cum inflammatione. Charixeni ad corruptiones & fœtores. Aluminis Melii

lii drach. 8. atramenti ſutorii drach. 8. aloës drach. 8. crocomagmatis. drach. 8. myrrhæ drach. 8. vini myrtitæ ſextarium dimidium. Alumen & vinum ipſum coquito, atque vbi in compagem coïerint, reliqua aceto diſſoluta iniicito, & repoſitis vtitor. Ad carnium incrementum, quo vſus eſt Heraclides Tarentinus. Aeruginis raſæ drach. 8. ſquamæ æris. drach. 8. In alio exemplari drach. 4. mellis heminæ dimidium. Arida trita ac melle excepta donec rubefiant coquito, & ablatis vtitor. Aliud, Aeruginis drac. 4. atramenti ſutorii drach. 4. myrrhæ drach. 4. ſucci marrubii cyath. 3. mellis quãtum ſufficit, præpara vt dictũ eſt. Chalcedonia ad inueteratas affectiones. Veratri albi drach. 4. croci drac. 4. myrrhæ drac. 4. caſtorii drach. 4. thuris drach. 4. opii drachmas. 4. atramenti ſutorii drach. 16. piperis drach. 2. myrrham, opium, thus, caſtorium, in aceto cui malicorium incoctum eſt, vſque ad diſſolutionem macerato, deinde veratrum, crocum, piper, atramentum ſutorium, contuſa iniicito, atque omnia ſimul diligenter terito: quod vbi probè factum fuerit, vini mulſi quantum ſatis eſt affundito, vt ad diluti mellis craſsitudinem redigantur. Vſu verò expetere tepefacta infundito. Ex huius pharmaci vſu ſæpe egregiè

mi

mihi ſuccesſit, verùm temporis progreſſu omphacii drach. 1. ad hanc deſcriptionem adieci.

Aegyptia ad eaſdem affectiones etiam ſi ſint connatæ.

AMygdalarum amararum depuratarũ drach. 2. fabarũ ægyptiarum interioris partis amaræ, piperis albi, croci, myrrhæ, opii, ſingulorum drach. 2. thuris drach. 2. omphacii drach. 4. aluminis ſciſci drach. 4. caſtorii drach. 2. atramenti ſutorii drach. 4. ſpumæ nitri drach. 2. Aceto in quo malicorium incoctum eſt excepta, ad limi craſsitudinem redigito. Vſus verò tẽpore quantum ſuffecerit ex pharmaco acceptum, ac nardino vngento diſſolutum infundito.

Ad ſanguinis ex auribus eruptiones. Heraclidæ Tarentini, facit vt ne in grumos coëat. Marrubii ſuccum* coquito & ammixto aceto infundito. Aut mali punici in aceto cocti ſuccum exprimito & infundito. Aut polygoni ſuccum cum modico aceto. Aut acaciam, aut amurcam, aut lycium cũ aceto. Aliud Botryos ſiſtit ſanguinis eruptiones. Succum rubi, & ſuccum gallarum in aceto coctarũ, ſimul mixtos infundito.

* *Aliàs ex primito.*

Quæ

Quæ pharmaca Archigenes poſt prius ſcripta ſubiecerit.

PHarmaca ad aurium dolores ab Archigene ſcripta ſuprà relata ſunt. Nũc verò etiam ea quæ ad alias affectiones conſcripſit apponam. Humentibus verò polygoni ſuccum cum pari roſarum ſucco infundito. Aut crocum & myrrham cum paſſo & roſaceo tepefacta infundito. Purulentis autem prodeſt quidem polygonum cum roſaceo infuſum, Verùm egregiè conuenit eis vinum, in quo conizæ tenuia folia habentis folia ſint incocta, inſtillatum. Quidam etiam thus ad vinum ammiſcent. Aut lycium roſaceo dilutũ inſtillato. Aut marrubii ſylueſtris ſemen cum aceto & roſaceo eodem modo. Aut cumini & croci æquale pondus cum vino auſtero. Aut croci & myrrhæ vtriuſque drachm. duas nuces amaras decorticatas numero XXXV. nuces tritas cũ mellis hemina dimidia, & porri ſucci hemina dimidia commiſceto, & reliqua item probè trita iiſdem liquoribus diluito, ac ſimul deinde contrita inſtillato.

De *auribus exulceratis.*

CAeterũm exulceratis auribus & cruentis ac dolentibus, galbanum & opium cum paſſo & roſaceo, mellis craſsitudine inſtillà, aut pro galbano peucedani ſuccum

ammiſce,& magis ſuccedet. Aut ſpodiū aſſatum cum roſaceo tritum infundito. Aut lycium cum lacte muliebri. Magnificè opitulatur etiam ipſum mel per ſe tepidum infuſum,præſertim ſi fœtores ſimul adſint.

Quidam aſellos Millepedas appellatos, qui in aquariis vaſis reperiuntur, cum vngento quopiam inſtillant, & eximie opem ſentiunt. Aut blattas domeſticas cum roſacco inſtillato. Probè facit ad omnem auris affectionem,adeſt vulpinus * inueteratus liquatus & inſtillatus. Aut ſphōdylii interiorē velut medullā cum melle & roſaceo infunde. Aut elota diligēter & conſcalpta auricula porri aut marrubii ſuccum cum melle infunde. Aut lixiuium figularium cum melle ferueſactum. Aut thus cum aceto in mali punici putamine ferueſactum infunde. * Aut gallam tritam linteolo illigatam in vino coquito, & ex hoc inſtillato,ſtatim à dolore liberat.

** Vet. cod. recens, tū ſalitus.*

** Hæc præterea reperiuntur in vet. cod. Aut crocū & alumē ſciſſum cū vino mulſo in putamine mali punici pari modo ferueſactum infunde.*

De vermibus aurium.

PORRÒ in quibus vermes ſunt, veratrum album cum melle immitte, aut aridum inſuffla, aut rubi ſuccum infunde. Quod ſi verò auriculæ os corroſum ſit, fiſſura retro aurem impacta,ipſum ſcalpito, deinde vrito,ac citra moleſtiam cicatricem inducito.

De

De ſonitu in auribus.

SOnitus quidam ex flatuoſo ſpiritu generãtur. Quidam ob exquiſitam ſenſus audiendi ſubtilitatem fiunt, quemadmodũ in oculis imaginariç ſuffuſiões, propter vapores ex ore ventris exhalantes. Cæterùm neutrius affectionis certa cognitio in principio haberi poteſt, Non conuenit tamen citra artem, aut cognitionem, aut curationem auſpicari. Dictũ enim iam ſæpe eſt atque etiam demonſtratũ, non vnum coniecturalis ſpei genus eſſe: atque artificialem quandam coniecturam ex cauſis forinſecus laceſſentibus, procatarcticis à Græcis appellatis, facere licet, ſi quis ipſarũ vires norit, quum alia affectio ex frigiditate, alia ex ardore fiat. Quemadmodũ etiam ex prægreſſa plaga, aut tali vel tali morbo: velut & ex cruditate, aut largo vini potu, aut violento & multò vomitu: aliquando & ob pharmacorũ auriculariũ vſum, ſonitus quidam fiunt. Quin & ſi vel paulatim congregetur, vel coaceruatim irruat ſonitus, idipſum quoq; ad inuẽtionẽ affectiõis cõducit. Inſuperq; ſi per interualla repetat, vel cõtinẽter hoc ſymptoma perſeueret. Verũ certa cognitio tempore contingit, poſt vſum pharmacorũ artificiali coniectura exhibitorum. Si quidem igitur in febribus ſonitus

fiant,minimè interturbandi ſunt: vt plurimum enim ſtatim ſedantur. Si verò ob flatum ventoſum,cui tranſitus intercluſus ſit, ſonitus fieri ſuſpicatus quiſpiam fuerit,& ob hanc rem diſſecantibus & attenuatoriis ac diſcuſſoriis pharmacis admotis,nihil profecerit,ſimulq; apophlegmatiſmis vſus ſit, & toto capiti proſpexerit: huic merito in hanc ſuſpitionē inclinatus animus erit,ſenſus audiendi videlicet ſubtilitatem ſonitus cauſam eſſe,præſertim ſi acuto audiēdi ſenſu æger prӕditus appareat. In eiuſmodi itaque quendam,qui prædictis pharmacis vſus erat,neque quicquam opis ſenſerat, quum ego fortè incidiſſem, ex ſtupefacientibus ſenſum quippiam ammiſcui,velut eſt mandragoræ ſuccus,& papaueris ſuccus,ex eiſque à ſonitu ſymptomate liber euaſit. Quӕ igitur à prioribus medicis ad huiuſmodi ſymptomata & acceſſoria mala conſcriptæ ſunt auriculares compoſitiones ex diſcuſſoriis & incidentibus pharmacis conſtant. Suprà itaque in Catalogo & enumeratione compoſitionum auricularium ab Andromacho deſcriptarum,ex eiuſmodi materia compoſita quædam recenſebantur, quas ipſe ad ſonitus conuenire ſcripſit. Nūc verò eas quas Archigenes ad hanc rem conſcripſit recenſebo.

Com-

Compoſitiones ab Archigene ad ſonitus conſcriptæ.

IN ſonitibus repentinis acetum cum roſaceo inſtilla. Aut cuminum & oleum craſsitudine mellis. Aut radicis cucumeris ſylueſtris ſuccum. Aut ipſam radicem oleo incoctam. Si verò ad multum tempus perſeuerent, omnibus amaris & acribus, attenuatoriisq; & diſcuſſoriis, quæ ad dolorẽ ex craſsis humoribus obortum deſcripta ſunt, vtaris, ſingulis in aceto coctis & admixto melle. Aut reclinato ægro, & nitro crudo trito in aurem inſperſo, acre acetum tepidum infunde, ac poſtquam feruere deſierit, lana ſcalpendo exterge, & nucum amararum ſuccum infunde, & lana obtura. Aut nitrum & myrrham probè vnita, cum roſaceo & aceto, ac atramento ſcriptorio craſſo inſtilla, aut penna in eis immerſa bis in die inde. Aut caſtorio ac nardino pari menſura cum aceto & roſaceo vtere. Aut aceto ac nitro melleq; mixtis collue. Cæterùm quibus ob multam ſenſus ſubtilitatem ſonitus oboriuntur, caſtorium & cicutæ ſemen cum aceto trita inſtilla. Ex morbo verò obortis ſonitibus, vbi fomentum ex decoctione abſynthii adhibueris, acetũ & roſaceũ inſtilla. Aut raphani ſuccum cum roſacao, aut aloën optimam cum vino mul-

ſo dilutam. Si verò perdurent, veratrum nigrum aceto decoctum adhibe. Huiuſmodi quidem Archigenes ad ſonitus aurium conſcripſit verùm Apollonius in primo parabilium ſubſcripta habet.

Quæ Apollonius ad ſonitus & ſuſurros ſibiloſq; ac inflationes aurium conſcripſit.

* *Ex cod. vetu.*

Acetum acre tepidum inſtilla. * Oleũ & acetum tepidum inſtilla.] Mel Atticum calidũ inſtilla. Laurinum oleum eodẽ modo. Porri ſuccum cũ lacte muliebri aut roſacco infunde. Cucumeris ſylueſtris foliorum aut fructus ſuccum per linteolũ inſtilla. Cucurbitæ ſylueſtris medullam oleo dilutam infunde. Cuminum tritum cũ medulla vitulina inſtilla. Cucumeris ſylueſtris medullam oleo dilutam infunde. Glandem vnguẽtariam terito, & adipe anſerino ac reſina pari menſura ammixtis inſtillato. Semen lini tritum & vngento Arabico dilutum inſtilla. Miſy terito & vngento roſacco dilutum inſtillato. Rutam & cuminum pari menſura trita & aceto diluta, ammixto melle infunde. Hyſſopum tritam & cedrino oleo dilutam inſtilla. Amygdalarum amararum oleum melle mixtum eodem modo. Quod ſi efficacius reddere velis hoc, cum priore committito. * Folia ſylueſtris cucumeris ſucco expreſſo infunde.]

* *Hæc addit vet. cod.*

Viticem & ſtellionis caput pari pondere trita ammixto oleo inſtilla. Nitrum & reſinam & adipem anſerinum, æquis partibus cum oleo ammixto diſſoluta inſtilla. Cepas & allium & adipẽ anſerinum pari menſura trita & excolata infunde. Et aqua collutis prius calida nitrum tritum inſuffla.

Ad aures exulceratas & purulentas eiuſdem.

PRimum quidem collutiones Apollonius ſcripſit. Secundum deinde locum infuſilia habent. Tertium reſiccatoria, & quartum quæ inſufflantur, iuxta ſubſcriptam ipſius dictionem. Aqua calida aſsiduè collue. Lenticulæ decocto eodem modo. Aqua mulſa calida ſimiliter. Hederæ cremore aut decocto cum vino vtitor. Malicorii cremore aut decocto ſimiliter cũ vino. Gallæ plenæ decocto cũ vino. Myrto in vino decocta elue. Vino cũ modico alumine trito vtere. Stœbes ſemine in vino cocto elue. Vrina & vino mixtis ac calfactis elue, Infuſilia: picis ſerum infunde.* Nitrum vino dilutum infunde. Myrrhã tritã ex antiquo vino infunde.] Oleæ folia exſuccato, & ammixto melle coquito ac vtitor. Papaueris ſuccum paſſo dilutũ inſtilla. Ceparum ſucco cũ melle vtere. Rutæ ſylueſtris ſuccum, cum vino & oleo roſaceo in mali punici putamine calfactis

* *Hæc re tu. cod.*

pellatur, coctum & excolatum inſtilla. Reſinam & mel ac oleum pari menſura mi. xta ac diſſoluta inſtilla. Malum punicum dulce accipito, & execto eius vmbilico aci. nos eiicito, deinde paſsi cyathum vnum in. fundito, & atramenti ſutorii triti obolos duos infarcito, & ad mediocrem craſsitu. dinem coquendo redigito, ac tepido vti. tor. Quæ inſufflantur. Gallam tritam inſuffla. Piper rotundum cum vino con. tritum inſperge. Eodem etiam magis di. luto pro infuſili vtendum eſt. Omphacium & gallam torrefactam æquis partibus trita inſuffla. Cinerulam cipriam leui. gatam inſufla. Vtendum etiam deambu. lationibus, & ventris euacuationibus, & ciborum ſubtractione, & purgatione aurium diligentiore. Ad aures humectas. Cæterùm ad aures humore madidas, ita enim Apollonius appellat, ſubſcripta pharmaca commoda exiſtunt. Miſy linteolo illi. gatum vrito, & cum ipſo tritum inſufflato. Galla vſta ac trita ſimiliter vtitor. Spodio trito eodẽ modo. Alumen in teſtator refactũ & affuſo oleo tritũ inſufflato. Cæterùm eadem diligentia circa diætã vtitor.

Ad auditus grauitatem.

POrrò in ſubſurdis, ſiue grauiter & dif. ficulter audientibus, aut etiam ſurda-

ſtris appellatis, vtpote qui exiguas voces penitus non audiunt, magnas autē vix percipiunt, hoc ipſum ſymptoma valde ſuſpectum habere oportet: paulatim enim augeſcens temporis progreſſu perfectam ſurditatē inducit. Quapropter per hierā purgādi ſunt, & per catapotia ex colocynthide, pituitaq́; eis per apophlegmatiſmos detrahenda, ac caput reſiccandū eſt, omniq́; modo curandum vt robur ei addatur, quéadmodum iam ſæpe eſt demonſtratum. Vtendum etiam attenuatoria diæta. Atque in ipſam auriculam pharmaca conficienda ſunt, quæ craſſos & viſcoſos humores findūt ac diducunt. Quorum ſylua eiuſmodi eſt.

Quæ Apollonius in primo parabilium ad auditus grauitatem pharmaca conſcripſit, in hæc verba.

AD auditus grauitatem repentinam, & ex dolore capitis obortā, Abſinthiū cum aqua decoquito, & per ſtipulam fomētum inde facito, quo modo aliàs per arundinem id fieri demonſtrauimus. Baccis lauri aut foliis eiuſdem in aqua decoctis ſimiliter vtitor. Similiter etiā origano, atq; item hyſſopo. Aqua quoque marina & aceto eodem modo. Eiſdem autem & in olla coctis vtendum eſt, fomentum verò per ollam quomodo fiat iam demonſtratū eſt,

Aceto albo & aqua pari menſura cum nitro trito feruefactis,ad plures dies eluito,atq; inde aqua ſimplici calida eluito, & ſic ea quæ ad hanc rem deſcripta ſunt infundito. *Marrubii ſuccũ & irinum vngentũ mixta inſtillato. Fel tauri & capræ ac vngentum roſaceum mixta inſtillato. Ceparum ſucco & reſina oleo dilutis æqualiter vtitor. Oleo nucũ & reſina mixtis pariter vtitor. Alumen aceto dilutum inſtillato. Myrrham & alumen pari pondere trita & aceto diluta infundito. Adipem anſerinum & fel bouis,ac laurinum pari menſura mixta inſtillato. Hederæ ſylueſtris baccarũ ſuccum per linteolum expreſſum inſtillato.

*Πρἀσσου cod. impreſſi ac vetuſti ferè omnes habent id eſt, porri, & ſic vet. interpres legit.

Veratrum nigrum aceto tritum,melleque multum cocto exceptum,in parua collyria ad formam glandis redigito, eaque meatui indito,ac per dies quinque ſinito. Senectam anguium aceto tritam inſtillato. Eadẽ & cũ felle bubulo, aut caprino,aut teſtudinis marinæ,aut callionymi picis diluta vtitor. Naſturcii quantũ ſufficit, & nitri parum,carne ficus reiectis granis excipito, indeque collyrium auditorio meatui cõgruũ formato ac indito. Per triduũ autẽ ipſum eximito. Hoc multas ſordes educit, & cõfeſtim leuius malum reddit. Cæterùm reliqui corporis quoque cura haben-

da eſt. Deambulationibus itaque pro viribus multis vtendum eſt, & capitis reliquorumq́ue membrorum frictione. Inſuper & apophlegmatiſmis & colluſionibus quæ pituitam extrahere poſſunt. Cibis vtendum eſt copia moderatis, & ex genere eorum quæ facilè exoluuntur & facilè concocta excernuntur. Plurimum autem auxiliatur in huiuſmodi affectione conſtitutis, ſpongia tenuiſsimè contrita & conuoluta in orbem melleq́ue imbuta & auriculæ indita. Idem remedium commodum eſt & ad carnem in auditorio meatu enaſcentem. Poſt hęc verò inquit, vtendum eſſe ollæ fomento iam anteà ſe indicato. Indicauit autem hoc ipſe inter reliqua auditus præſidia, verùm ego ipſum velut à me condemnatum reliqui, propterea quod ad elotionem quidem præſtet in aurium dolore, vtilitatem autem de ſe omnino nullam præbeat. Quapropter nũc ipſum apponam: veriſimile eſt enim ſurdaſtros inde iuuari, vtpote qui contrariis præſidiis opus habeant his qui aurium doloribus vexantur. In doloribus enim affectæ partes exquiſita quiete opus habent, Surdaſtri verò vehementi motu, & ferè dixerim tranſmutatione in contrariam ei quæ iam adeſt affectionem indigent.

Fomenta ad aurium dolorem ab Apollonio his verbis conſcripta.

FOmentis porrò vtendum eſt per ſpongias aqua calida imbutas ac ſufficiẽter expreſſas. Itemq́ue per cucurbitas affixas. Amplius verò & per vaporem ex arundinibus perforatis allatum. Oportet autem alterum arundinis extremum concauitati auriculæ congruens eſſe, alterum verò in ollam perforatum operculum habentem, & vndique obturatã incumbere. Sit autem in olla abſinthium in aqua feruefactum, quo vapor inde ſublatus ad auditoriũ meatum perferatur. Similiter & per* fermentum in veru aſſatum fomentum adhibendum eſt. Vehemẽter etiam ſubſcriptus fomenti modus conuenit. Vrinam tauri maximè, aut certè bouis vetuſtiſsimam, in ollam nouam anguſti oris infundito, & aceti tertiã vrinæ partem, ac myrtum contuſam ammiſceto, deinde teſtas pro ollæ magnitudine ſatis multas, igni candefactas in ollam coniicito, poſteaq; hominem inclinatum appoſita ad ollam aure, fomentum admittere iubeto. Circum aurem verò faſciculum ex lana in orbem circumponito, ne videlicet circumſitæ partes exurantur. Vtendum & farina ordeacea ac triticea in vino cocta, itemq́ue vngento irino calido, gratia fomenti. Su-

** Tam impreßi quam manuſcrip. cod. quos legi habẽt per adipẽ, græcè verò τὸ ςέατι.*

per

pernæ verò auriculæ imponendæ ſunt lanæ molles ac puræ vino & oleo imbutæ, ordeacea itidem & triticea farina, aliquando quidem per ſe cocta, cum vino & vngento irino, aliquando verò columbino ſtercore, & ariſtolochia tenui, æquis partibus ammixtis. Confert autem & cibi abſtinentia, & diæta tenuis, & alui euacuatio larga & memorabilis. Inſuper & quies, ociū, capitis velamē, In potu aqua calida; aqua mulſa, ptiſanæ ſuccus cū melle, donec remiſerint dolores.

Quæ Archigenes ad auditus grauitatem, ac ſurditatem his verbis conſcripſit.

IN auditus grauitate ſuccum corticis raphani cum roſaceo aut cyprino tepefactum inſtilla. Aut galbanū cum aceto & melle feruefactum. Quod ſi ſurditas ſuccedat, Veratrum nigrum erui magnitudine in cocto melle indito, ac donec quod impedit erodat ſinito. Aut vbi abſinthii decocto elueris, mel & oleum inſtillato. Aut collyrio ex nitro, ficu, & ſinapi immiſſo, per triduum id non extrahimus. Poſtea verò acutis vocibus aſsiduis & viciſsim grauibus inclamamus, & per tubam ſonitu immiſſo malum depellere conamur. Poſt hæc & aſphodeli radices oleo veteri incoctas vtiliter infundimus, caprinaque vrina aſsiduè

duè eluimus. Cæterùm ſurditate ex capitis dolore oborta, raphani ſuccum cum roſaceo infunde. Aut foliorum cucumeris ſylueſtris ſuccum. Aut caſtorium cum baccis lauri & aceto.*

** Aut nigrũ veratrum albo aceto maceratum defactum erui magnitudine melle commixtũ & in glandulas redactum impone. hæc habet vet. cod. nos hîc appoſuimus quia idẽ videtur cum ſuperiori.*

Eiuſdem de corpuſculis quæ auribus illabuntur.

QVòd ſi aqua in aurem illabatur, Auxiliatur acetũ, & cum altero pede affectæ auriculæ propinquo exilire, aliqualiter ſeipſum reclinando. hoc enim modo facilè excernitur. Quin & exuctio ſimplex per os, aut etiam per ſtipulam, egregiè aquã extrahit: quod vbi factum fuerit, conſcalpta per lanam auricula, ex prædictis vngentis aliquod inſtilla. Si verò calculus, aut faba, aut cõſimile quippiam, in auditorium meatũ illapſum fuerit, eluito, aut lana circa auricularium ſpecillum obuoluta, & reſina tincta extrahito. Idẽ & per glutinoſum aliquod pharmacũ fieri poteſt. Quod ſi neque ſic ſequatur, ſternutatorio in nares iniecto, os ac nares obturato: facta enim ſpiritus concluſi extenſione, id quod incidit efflatur: idque aſsiduè donec excidat facito. Si enim intus mãſerit, aure inflammata cõuulſiones inducet. Optime etiã confert ad eorum quæ illapſa ſunt eiectionem, cõcuſsio. Si itaque puer fuerit, pede comprehenſum

& in caput eleuatum, cum concuſsione vibrabis, Si verò perfectæ ætatis quiſpiam ita fuerit affectus, ipſum in tabulam ſecundum affectam aurem reclinatum, caput ad tabulam firmare iubeto, deinde leuata tabulæ circa caput parte, & deferri ſinito, idq́; ſæpe repetito. Mouebitur enim quod incidit, & ad expeditiores meatus partes progredietur, atque ita anguſta & cõcaua ſpecilli parte immiſſa ſcitè extrahito. Si verò faba aut conſimile quippiã in aurem illapſum, in ea maneat, madefactumque & tumefactum, dolores inducat, impoſsibile quidem eſt ipſum integrum eximere. Quare per ſpecilli cõcauum induſtriè partiri ac diuidere idipſum oportet, atque ita particulatim extrahere, deinde ſapam aut vinum dulce calidum infundere, ac lenire meatũ ex lancinatione offenſum. At verò ſi animal aliquod illapſum ſit, ſcammoniã aceto dilutã, aut abſinthii ſuccũ, aut peucedani ſuccũ, nitrũq́; ac ſulphur cũ raphani ſucco inſtillato.

Apollonij de iiſdem.

APollonius autẽ de iiſdem ſic ſcripſit, Ad pulices & vermiculos in auribus, reliquaque earum poro illapſa, acetum & oleum inſtilla. Aut capparis ſuccum inſtilla. Aut amygdalas amaras terito, & oleoſum ab ipſis expreſſum inſtillato. Ve-

rat

ratrum album tritum inſpergito. Aut Ariſtolochiam tritam inſpergito. Aut calaminthæ ſuccum infundito. Aut cinnabarim viridem inſtillato. Aut veratrum album cum vino infundito. Aut aluminis & ſeminis cucurbitæ ſylueſtris, ſiue medullæ eius, æquas partes tritas cum oleo cedrino inſtilla. Aut cepam tritam &* œſypum æquis partibus in vino diluito ac infundito. Aut myrrham tritam, acetoque ac melle pariter dilutam adhibe. Aut chalcitidem crudam tritam ac melle dilutam infunde. In vniuerſum verò eximendum eſt quicquid in meatum incidit hoc modo. Per auriſcalpium nimirũ aut volſellam, aut lanam mollem ſpecillo obuolutam & reſinatam, aut etiam quæ vncinum habeat tenuem appenſum. * Ad aurium ſordes.]

*Hyſſopũ habẽt græci cod. tam impreſ. quam manuſcrip. & ſic habuit vet. interpr.

* Sic vet. cod.

Nitrum etiam aſſatum tritum auriculæ inſpergito, & acetum inſtillato, ac lana apposita per noctem ſinito. Sequenti verò die aqua & oleo calido eluito. Cæterùm ad aquam in aurem acceptam, cepæ ſuccum & adipem anſerinum tepefactum inſtilla.

Aut mali punici nucleo carentis dulcis & acidi, ſuccum in æreo vaſe donec duæ partes ſuperſint coquito, indeque duas guttas inſtillato. Aut myrrham ex aceto & melle tritam infundito.

Auricularia pharmaca à Critone conſcripta hiſ verbis.

AD ſonitus auriũ à morbis. Abſinthiũ in aqua decoctum pro fomẽto adhibe, & roſaceũ cum melle inſtilla. Aut raphani corticis ſuccũ cum roſaceo inſtilla. Aut aloẽn cum vino & melle. Aut thus cum aceto & roſaceo in malicorio ad mellis ſpiſsitudinẽ coquendo redactum. Aut hyoſcyami ſuccum cum roſaceo tepidum. Aut radicum calami viridis ſuccum cum lacte. Aut rhamni ſuccũ cum celtica nardo. Aut gallam nigram cum pari *myrrha ex melle. Aut lycium cum vino mulſo inſtilla. Aut vulpis adipem. Ad dolores auriũ *cum humiditate & purulentia. Vini veteris ſeſquiunciam, mellis corſici vnciam vnã, nitri rubri vnciæ dimidiũ. lycii indici vnc. 1. lycium cum vino & nitro tritũ leuigato, ac mel ammiſceto, & in vitreo vaſe repoſita infundito, hyeme quidẽ bis in die, æſtate verò ſæpius, & *tomentũ lanæ conchylio infectæ indito. Ad aures purulẽtas. Alumen ſciſsile terito, & affuſo aceto ad liquidiorẽ ſtrigmento cõpagem redactum lana cõuoluta excipito, & reſiccata lana, ex ipſa in aurẽ indito, aut hoc ipſum pharmacum liquidum per lanam ſpecillo obuolutam in aurẽ demittito, eamque ex eo quotidie

Myrtum pro myrrha habet hic vet. cod.

* *χωρὶς, id eſt abſque habet græc. cod.*

* *Tomentum lanæ conchylij ait græc. quod neſcio num ſit de lana intelligendũ ſanguine purpuræ infecta, vel potius de lana quæ in quibuſdã conchilijs reperitur,*

tidie illinito. Expedit & modicum paſſum adfundere ne pharmacum exareſcat.

Archigenes ad aurium affectiones extra meatum.

CAeterùm ad affectiones aurium extra meatũ auditoriũ Archigenes hæc cõſcripſit. Ad aures cõtuſas, myrrhã, thuris, mannã, terrã nigram, qua aliqui ſe tãquam ſmegmate cõfricant: cum acri aceto probè vnita cerati craſsitudine imponito, & nequaquã amplius irritato. Aut ceruſam & apii ſemen pariter accepta cũ melle obline. Quidã abſinthiũ pro ceruſa ſcribũt. Aut ſulphur viuũ, myrrhã, & thus cum pice liquida in ſplenio imponito. Aut glutinum fabrile & aſphaltum ſiue bitumen eodem modo. Quidam etiã mannã, hoc eſt, thuris micas ammiſcent. Aut cephalico Aſclepiadeo emplaſtro vtere. Aut paſtillis pudendis deſtinatis illine. Porrò in quibus cõtuſæ ſunt aures, intrinſecã expeditiorem cõcauitatẽ cartilagineã, figulina terra *expleto: & ſequẽti die vbi exaruerit, ſolanum cum ceruſa illinito, vſquequo in integrum reſtituantur. Verùm in auriũ vulneribus & fiſſuris, cartilagine probè coaptata fibulas imponito, deinde inflammationẽ arcentibus & reliquo glutinatorio ductu vtitor.

qua nunc etiã quidam in ſimilibus vtuntur affectibus.

* ἐμπλάσας *ait vet. cod. i. emplaſtri modo apponito.*

At verò inflammata in aurium puerorum

pulpis foramina oleum,quod in ærea lucerna æruginem contraxerit, illinendo perſanabis. Cæterùm Aſclepiades huiuſcemodi ad cõtuſas & fractas aures compoſitione vſus eſt. Paruas cochleas cũ teſtis & rubrica tritas apponito. Aliud, Aloës partẽ. 1. glutinis fabrilis cũ aceto cocti partẽ. 1. mixta imponito. Aliqui mannã ſiue micas thuris ammiſcent. Epithemata ad contuſas aures. Cotyledonis herbæ drach. octo, amygdalarũ amararum depuratarũ drach. *duas, tragacanthi drach. duas, aceto dilue & viſco quercino excepta,& linteolo infarta, impone. Aut ceræ drach. octo, galbani drach. 8. cachryos. ℥. 8. nucũ amararũ. ℥. 8. viſci quercini. ℥. 16. thuris. ℥. 8. miſyos aſſati. ℥. 8. cõponito ac vtitor. Apollonius autem hoc modo, tum auriũ inflãmationes in ſuperficie cutis ex humorũ impreſsione aut plaga obortas, tum tumores ac rubores curauit. Butyrum recens excolatũ inſtilla. Aut adipem anſerinũ colatũ inſtilla, Aut adipem anſerinũ & lac muliebre mixta inſtilla. Aut glandis vnguẽtariæ ſuccum & reſinam liquidam tepidam affunde. Aut adipem bubulum ac anſerinum æquis partibus liquefactos inſtilla.* Aut ocimi ſuccum ac anſerinum adipem æquis partibus miſce & inſtilla.] Aliud quod illini poteſt.

* Alias quatuor.

* Hæc yet. cod.

Pa

Papaueris ſuccum aqua dilutum, penna illinito. Aut crocum tritum & muliebri lacte dilutum illinito. Aut argenti ſpumam cum aqua & nardo tenui tritam illinito.

Aut ceruſam coriandri aut polygoni aut ſolani ſucco dilutam illine. Cataplaſmata, Abſinthium tritũ ex aqua pro cataplaſmate impone. Aut* ſeſamũ aqua tritũ impone. Lentẽ ex aqua coctã & tritã cũ melle impone. Aut mali punici dulcis putamina cocta & trita in vino: hoc valde cõmodum pharmacum exiſtit. Aut myrrham & adipem anſerinum, vel butyrum, vel reſinam, & conchylii partem internam æquis partibus trita ſuper aurem & propinqua tempora impone. Conuenit autem ad hæc ciborum abſtinentia, alui euacuatio, inſuper velamen capitis ac reliqui corporis, quieſque. Longe verò remota eſſe debent, ardor, frigiditas, balneum, vomitus, clamor, & omnis diſtentio.

* *Aliàs malicorium.*

Ad exulceratas ex plaga & fractas aures.

Panem calidum internum cum melle tritum impone. Myrrham cum vino veteri tritam illine. Cochlearũ colla vnà* cum teſtis terito, & dimidiam myrrhæ partem addito ac imponito. Abſinthii & apii ſeminis æquales partes tritas cum melle imponito. Picem circumline & ſulphur tri-

* *Duo hæc verba nõ habẽt vet. cod.*

tum aut thuris micas inſperge. Verùm ne obliges iſta, neque frequenter repetito epithematum detractiones.

De Parotidibus. CAP. II.

PArotides è genere quidem ſunt inflammationũ, fiunt autẽ glandulis circa aures affectis: nõ tamen prima parte curationis partium inflãmatarũ in eis vtimur, in illis enim vt plurimũ curatione reprimente ac repulſoria à medicis appellata vti cõuenit, atque id maximè quum neque malignũ ſit, neque multum quod influit, neque corpus humoribus ex æquo redundet. Sic nanque ſpõgia ſola ex poſca impoſita incipientes inflãmationes repreſsit, neque quicquam ex eo totum corpus fuit offenſum. Verum in parotidibus ipſum contrarium facimus, pharmaca attractoria adhibentes, atque ſi hæc nihil memorabile efficiant, etiã cucurbitani affigentes, aut fomenta aſsidua adhibentes, Annitimur enim vt affligẽs humor ex profundo ad cutem adtrahatur, præſertim ſi in capite affectio ſit firmata, humoribus videlicet in ipſo obfirmatis. Quin & quũ citra capitis affectionẽ, in febribus acutis natura ſuperfluos humores ex vaſis effundens, ad regionem inter cutem & ſubiecta corpora deponit, quãdo ſanè & glandulæ ex effuſis hu

humoribus participant: melius vtiq; etiam tunc videtur naturam adiuuare, per humorum ex loco in locũ impetuoſum illapſum, febres curantem. At verò quum vehemēti impetu fluxus illabitur, nihil nos curioſius agentes, omnia naturæ permittimus. Si enim ſiue cucurbitam, ſiue aliud pharmacũ humores ex alto ad cutem adtrahens admouerimus, vehemens dolor hominem apprehendit, vnde & vigiliæ & febres inducuntur, ac vires exoluuntur. Mitigare itaque tunc & non humorũ influxui opitulari cõuenit, per cataplaſmatum maximè lenientium vſum, velut eſt quod ex frumenti, aut hordei, aut ſeminis lini farina, cũ aqua mulſa, aut fœni græci, aut altheæ, aut chamæmelorum decocto coquitur, & quæcunque ad hoc quod moderatè humectã habent caliditatem, per quã mitigare dolores valent, etiam influentes humores concoquere poſſunt ac ſuppurare, quemadmodũ de his in cataplaſmatum tractatu ſermonē fecimus. Quod ſi etiã ſanguis redundare videatur, per venæ ſectionem ipſum euacuabimus, præſertim ſi id vires permittant. Nunc verò ad pharmacorũ compoſitionem progredientes, quam etiã à principio nos tractaturos, recepimus, qua ratione tum compoſitio ipſorum, tum vſus conſtet, docebimus.

Si itaque tumor non diſcutiatur, ſuppurantibus pharmacis vtendum eſt, velut eſt frumenti farina cum caricarū decocto & oleo. Item quod ex polline, & quod ex fermento conſtat pharmacū. Si verò ſuppuratæ fuerint parotides, tunc aut per ſectionem pus elicere oportet, vlcusque velut in eiuſmodi fieri moris eſt ac omnibus notū curare, aut ſanè per pharmacum abſceſſum rumpere, Quale eſt Smilium appellatum, & quod ex alliis conſtat: aut tentare vt ipſum per medicamenta attractoria & tenuium partium vim habētia diſcutiamus, bis per diem iiſdē ablatis, & fomentis admotis donec remiſerint & laxati fuerint dolores. Quando verò iam plurimū puris fuerit diſcuſſum, tunc iam primū ſemel ſoluere ea medicamenta, & fomenta adhibere oportet: deinde verò neque ex re eſt id facere, ſed ipſis pharmacis permittere, vt ſi quid reliquum in profundo hæreat, idipſum diſcutiant. Quòd ſi durities adſit, ea ipſa quoque molliēda eſt, quare hoc tempore ex mixta pharmacorum facultate compoſitio parabitur, emollientibus videlicet ad attractoria ammixtis. poſtquam verò omnis purulētia fuerit euacuata, & adhuc durities aliqua relinquatur, emollientibus pharmacis vtēdum eſt, quorum ſyluæ ſiue materiæ itemq; cōpoſitio-

nis

nis varietatem, in malagmatum ſermone demonſtraui. Manifeſtũ autẽ eſt, quod moderatas parotidas, in quibus neque humorũ multitudo redundans in particulas irruit, intantum vt vehementes dolores excitet, neque caliditas cum humore adeſt, facilè per hæc ſanare poßimus. Neque enim ad ſuppurationem feſtinant, neq; vehementem dolorem inducunt. Verũ licet etiã fomentis ex muria vti, & cataplaſmata magis calefacientiaque & diſcutientia adhibere, & medicamẽta eandẽ facultatem propè attingẽtia. Quum verò pleriq; medici & parotidum pharmaca indiſtinctè conſcripſerint, Si quis prædictis in memoriam reuocatis ad eorum vſum acceſſerit, facilè intelliget qui bus tandem ad ſingulas parotidas vtendũ ſit. Verùm præexercitabo etiã ego vos ad hanc rẽ per exẽpla, quæ Archigenes in primo pharmacorũ ſecundũ genus his verbis ſcripſit. Archigenis ad parotidas. Parotidas diſſoluere volẽtes, plantaginẽ cum ſale tritam aſsiduè pro cataplaſmate imponimus. Aut capriuum ſtercus ex aceto. Aut rumicis ſylueſtris radices coctas in vino, aut ficum tritã cũ atramento ſutorio. Aut ficum coctam, cum abſinthio & vino tritis. Aut buccina marina, aut purpuras vſtas, melle aut axungia exceptas imponito, &

confeſtim diſcutientur. Idem etiam oſtreorum teſta vſta & cum melle impoſita facit. Aut ceratum roſaceum ſiue cyprinum, ruta ammiſta, aut ſulphure viuo addito, emollitum, aut cimolia cum aceto. Diſcutit maximè ficus aqua marina aut muria cocta, ac trita impoſita. Idē facit & marrubium tritum cum ſale, & lana butyro imbuta ac impoſita, inchoantibus parotidibus opitulatur. Quemadmodum huic poſtremo loco ab eo relato, rectè Archigenes diſcrimen appoſuit, incipientes parotidas è butyro opem ſentire teſtâtus: Sic conueniebat ipſum etiam circa alia medicamenta vtendi tempus adiicere, velut ego paulò ante feci. Quin & circa hoc ipſum butyrum, non ſatis eſt ex ſolo parotidum principio facere diſcrimen niſi apponatur num vehementer aut molliter concitetur, & num dolenter velut cum pulſationibus & vigiliis infeſtet, an cū moderato dolore. Deinde qui ſit morbi ſtatus, Num magna omnino laxitate opus habeat, an per minorem iudicari ac finiri poſsit: tali nanque ſuffecerit butyrum, in corporibus præſertim mollibus eunuchorum, puerorum, & mulierum, & eorum qui teneram habent carnem. Si verò cum vehementi dolore fiat, cataplaſmate dolorem ſedante opus habet, ſimulque

aſſi

aſsiduo fomento vel per ſolam aquam, vel etiam modico iniecto ad eam ſale. Quandoquidem verò primùm omnium pharmacum conſcripſit, plantaginem cum ſale, ab illo ſanè etiam nos rurſus initium faciemus, plantaginis naturam recordantes ex mixtis facultatibus diſcuſſoriaque & repulſoria compoſitam eſſe. Ego verò nunquam pharmacis ad parotidas deſtinatis repulſoria ammiſceri operæpretium exiſtimo, præterquam ſi aliquando, rarò tamen, ad multã diſcuſſoriorum copiam parum quiddam ex eis addatur, atque id tum demum vbi citra vehementem dolorem parotides irruant. Quod verò deinceps ſcriptum eſt, Stercus caprinum ex aceto, inueteratæ ac induratæ, nullumque amplius memorabilem dolorem habentis parotidis pharmacum eſſe poſsit, velut etiam lienis in ſcirrhum indurati. Tertio deinde loco conſequenter, Radices rumicis ſylueſtris in vino cocta tradidit. Si ſanè & qualitatem & ætatem vini appoſuiſſet, fortaſsis & ego tentaſſem de eo iudicium ferre. Quum verò non adiecerit, multumque differat acerbum, aut auſterum, aut acre, aut dulce, aut recens, aut vetus, aut craſſum, aut tenue, aut fuluum, aut album, aut nigrum vinum eſſe, ob id etiam ego nihil

ha

habeo quod de hoc pharmaco dicam. At quum vobis hoc cognitum ſit, quòd maiori diſcutiendi vi præditum ſit vetus, præſertim ſi ex genere natura calidiorum ſit, velut ſunt in totum fulua, contraria verò huic ſecundum vires tum auſterũ, tum acerbum, huiuſmodi quidẽ vinum vitare oportet, In fuluo verò & mediocriter vetuſto, & tenuium partium, rumicis radices coquetis, & in parotidibus citra vehemẽtem dolorem obortis adhibebitis. Scribit deinceps, ficum tritam cum atramento ſutorio. Diſcuſſoriæ quidem igitur & concoctoriæ facultatis eſt ficus, præſertim arida: recens verò diſcutiendi quidem vim habet, verùm concoquere non poteſt. Verũ atramẽtũ ſutoriũ nemo ignorat vtraſq; facultates fortes cõplecti, repulſoriã nẽpe & diſcuſſoriã: quapropter etiã vehemẽtia eiꝰ vitãda eſt. Cocta deinde fico nimirũ arida, cũ abſinthio & vino tritis, vti iubet. His ſanè etiã vos vtemini oportunè, ad medias magnitudine ac tempore inflammationes. Quemadmodum etiam buccinis, & purpuris, & oſtreis vſtis, in dureſcentibus ac vetuſtis. Eſt enim pharmacum quod omnis afflictionis & mordacitatis expers eſt, non ſolum ſi melle quis eorum cinerem imbuat, ſed & multo magis ſi adipem vetuſtum* à fibris

** Inſulſum addit. vete. codi.*

de

depuratum ammiſceat, Citra omnem enim moleſtiam omnes inueteratas inflammatio nes diſcutit,etiamſi ex influxionis materia ſint obortæ. Deinceps cerato roſaceo vel cyprino cũ ruta vti iubet,quod diſcuſſoriũ quidem pharmacũ eſt, verũ nihil vehemẽs neque violentũ in ſe habet. Paulò verò efficacior fit compoſitio, ſi ſulphur viuum pro ruta ammiſceamus. Quæ ſequitur deinde cimolia cũ aceto,neque fortẽ,neq; doloroſam,neque magnã protidem curare poteſt. Ficus verò aqua marina cocta, in inueteratis iam commoda fuerit,vtpote diſcuſſoria vi prædita,velut etiam ſi aquæ marinæ penuria, muria quis vtatur. Simile huic eſt, quemadmodum etiã ipſe Archigenes dixit, Marrubium cũ ſale. Poſt hæc verò de butyro ſcripſit,cuius vt vltimi circa illius dictio nis ordinem,paulò ante mentionẽ feci,poſt quod rurſus ad generoſum pharmacum trãſit,Pyrethrum tritũ fico excipi iubens. Deinde calce viua cum melle trita vti præcipit. Et poſt hoc,muſtelæ ſanguinis illinendi meminit. At verò talia tanquam curioſa & ſuperuacanea,& quæ magnã rei medicamentariæ egeſtatẽ indicent,ſi per alia auxilia,citra ſanguinis muſtelæ adhibitionẽ, parotidas curare nequeat, neque in vſum adſumpſi,neque corũ experimentũ habeo.

Sed

Sed neque ex amicis noſtris quiſpiam alius vti tẽtauit, Verùm cerebrum illinire quodcunque tandẽ, mediocrium parotidum medela exiſtit. Poſt hoc verò hæc verba ſcribit. Aceto feruenti perfundito, aut ſpongiã in acida muria imbutam imponito. Foſſorum ac meſſorum fortaſsis ea fuerit medela, non hominum vrbanorum. Deinceps acris mentionem facit pharmaci ex muſtela vſta, cuius cinerem cerato irino excipi iuſsit. Verùm eiuſmodi pharmacis, quando diu durant & in ſcirrhum indurantur vtendum eſt: pleraque enim ab eo ſcripta veteraſcentium & ægrè ſolubilium parotidum remedia exiſtunt, quapropter etiam ipſe ad pharmacum hoc adiecit, quòd etiam Strumas probè ſanare poſsit. Poſt hoc verò eiuſmodi dictio inordinatè inſerta eſt, tum aſsidua calidæ adſperſio, tum aſsidua crudæ ordeaceæ farinæ impoſitio. Quod ipſum ſiue quis per ſe legat, ſiue prioris dictionis finẽ, huius dictionis principium faciat, vtrunq; male dictum eſt. Manifeſtum verò hoc erit vbi præcedentis dictionis finem præpoſuerimus, vt totus ſermo eiuſmodi fiat. Mirabiliter diſcutit & ſtrumas, ſæpe etiam parotidas, tum aſsidua calidæ adſperſio, tum aſsidua crudæ ordeaceæ farinæ impoſitio.*perſpicuè enim falſum eſt

* Ex vet. cod.

affir-

affirmare ſtrumas ac parotidas mirabiliter diſcuti tum iugi adſperſione aquæ calidæ, tum aſsidua appoſitione. Si verò de parotidibus ſolũ dicatur, certa diſtinctio aberit, quæ doceat nos in quibus & qualibus parotidibus aquæ calidæ adſperſio, & aſsidua crudæ ordeaceæ farinæ adhibitio conueniat. Non enim in omni, ſed quã citiſsimè velimus ſuppurari, hæc faciẽda ſunt, quemadmodum in ſuperiori ſermone eſt indicatum. hoc itaq; vitiosè, vt dixi, interſertum eſt. Cæterùm Archigenes ad conſequentiæ tranſgreſſus rurſus pharmaca ſcribit, non apponens quod induratis & inueteratis ſalutaria exiſtant, quũ nos ex materia ipſorũ, ipſa talia eſſe cognoſcimus. Adſcribã autẽ iam vobis ipſius Archigenis dictionem, Quæ ſic habet. Propriè verò lupinorum amarorum farinã cum melle coctam, modica calce viua addita, pro cataplaſmate imponito. Egregiè diſcutit & hoc. Picis brutiæ, mannæ ſiue micarũ thuris æquales partes, terebinthinæ, palmarũ Syriacarum non vetuſtarũ pinguium carnis puræ, vtriuſque duplum, galbani dimidium mannæ. probè vnitis vtitor, Si verò dura ſit reſinã adde & miſce. Aut nitrũ & rubricæ ſinopidis tertiã partẽ cũ vngẽto cyprino ad ſtrigmẽtitiam craſsitudinẽ redacta, ac linteolo

infarta imponito. Aut calcem viuam cum ſtrigmentis eodē modo: Aut caricas, galbanum, nitrum pari menſura, ſulphuris tertiā partem, terebinthinæ, opopanacis vtriuſq; parum quiddā: vnitis vtere. Aut calcem viuam cum aceto tritā impone. Quòd ſi neq; per hæc diſcutiantur, adiuuabimus permutationē in ſuppurationē p frequētia ex calida crudaq; ordeacea farina cataplaſmata dein rurſus diſcutiēdū per largā & frequētē decocti lauri aut baccarū eius perfuſionē, aut ſulphure vel cōſimili quopiā in aquā inſperſo ſiue nitro, ſiue columbino ſtercore in ea ammixto. Aut etiam cucurbita cū ſcarificatione affixa. Deinde ad chirugiā perueniētum eſt & crudi abſceſſus ſectionem. Optimum enim in his vt quàm celerrimè fluxio foras euellatur. Hæc quidē Archigenes ſcripſit. Sunt autē & multa emplaſtra quæ parotidas diſcutiunt, aliqua quidē iam inueteratas & induratas: aliqua verò eas in quibus ſedato dolore, nulla amplius puris ſuſpicio eſt, Quemadmodū etiā aliqua quæ iam ſuppuratas curare poſſunt: talia verò inter diſcuſſoria emplaſtra, ſingula cum viriū ſuarum profeſsione conſcripta ſunt, velut etiā ea quæ ſimplices parotidas curant laxatoria appellata, omnibus nota ſunt. Exēpla ipſorum ſunt, Emplaſtrum Mnaſeæ, & quod ex

ſuc

ſuccis cōſtat, & quod ex ptiſana. His adhuc molliora ſunt cerati forma, tum ex butyro, tum ex œſypo conflata, oſtreis aut buccinis, aut purpuris vſtis additis, adipeq; porcino ſalis expertè ſingulis quadrantis pondere Præſtat & hoc. Butyri vnc. I. ceræ ſextātem & vnciæ dimidium, oſtreorum vſtorum quàm tenuiſsimè tritorum ſextantem, liqueſcibilia liquefacito, oſtreaq; infarcito, ac vnitis vtitor cōfidenter. Efficaciſsimum hoc ad parotidas exiſtit.

De affectionibus narium. CAP. III.

EX genere tumorum præter naturam, polypodes in naribus generantur. Ex genere verò vlcerum ozænæ, Secundum genus autem excretionum præter naturam, Sanguinis eruptiones fiunt in morbis acutis, iuxta rationem earū quas recentiores Medici priuatim Superexcretiones appellant. Nimirum in quibus natura adiudicatorium auxilium concitata, modum exceſsit. Primùm itaque de ozænis ſermonem faciam, quæ ex humorum acrium & putreſcibilium influxu generantur: ita vt ſi acres ſolū ſint, ægrè curabilia vlcera producere conſueuerint, nō tamen graueolētia. Cæterùm cura cōmunis ambobus his eſt, itemq; polypi, vt videlicet primū caput ſiccetur & firmetur,

quum palàm ſit ob vitiatorum humorum redundantiã defluxum ex eo in nares prouenire. Quo modo verò caput totũ corroborare oporteat, quo nullum recrementum ex eo ad inferas partes delegetur, ſæpè iam dictum eſt. Quum igitur per illa caput validum reddideris, ad naris progredieris curationem, Scopo in ozænis propoſito, vt affecta pars per mixtæ facultatis pharmaca tum repellentia, tum diſcutiẽtia, reſiccetur. Repellunt itaque tũ auſtera, tum acerba, quæ communem adſtringẽtium appellationem habent. Diſcutiunt autem calida & ſicca facultate prædita, quorũ ſylua talis eſt. Archigenis pharmaca ad ozænas. Quum ozæna in naribus fuerit, calaminthæ ſuccũ infunde. Aut ipſam calaminthẽ aridam per fiſtulam inſuffla. Aut veratrum albũ cum ſeminis naſturtii chema quotidie inſuffla: poſt hoc verò caput perfunde. Obline autem eos vel chalcitide, aut atramento ſutorio, aut pſorico cum melle. Aut inſtillato in narem melle, & per ſternutatorium facta concuſsione, tectoria vlceri obducta excutito, deinde præſcriptum ex naſturtio & veratro pharmacum, per narẽ adtrahere quàm plurimum iubeto, & poſtea amurcam cum melle illinito. * Aut ranunculi ſuccum cum alumine liquido in narem infunde, ægrũq; reſu

** Vel myrrham & naſturtiũ cum melle hæc vet. cod. aliĳ tamen pro myrrha habẽt zingiber.*

reſupinatum donec ad os penetret attrahere iube, atque id vſq; quo percuraueris identidem repete. Si verò vetera ſint vlcera, etiam acetum vetus ammiſce, aut ſulphur tritum. Acre item acetum in vaſculum anguſti oris fuſum, ad multum tempus ad reſpirationem ipſorum appone, deinde Miſy cyprium, & dimidium eius nardi indicæ, cũ vino chio ad mellis craſsitudinem redige, ex eoque meatus obline, & per lanam obtura. Ad vlcera in naſo. Vlcera in naſo, ex malorum punicorum ſucco in æreo vaſe ad medietatem cocto perline. Aut malum punicum dulce integrum in vino coctum terito, & forinſecus imponito. Aut violam albam ex aqua affricato. Aut rubi ſuccum & alumen Melium cum aqua diluta eodem modo. Si verò vetus ſit vlcus cum aceto diluito. Aut iridem & ſandaracham cum melle oblinito. Aut adipem vitulinum & reſinam illinito.

De polypo narium.

POlypus tumor eſt qui præter naturã in naribus generatur, polypodis carni aſsimilis iuxta ſubſtantiæ proprietatem. Manifeſtum itaque eſt affectionem hanc ex craſſis & viſcoſis humoribus generari, atque ob id mixta materia medicamentaria opus habet, vt videlicet partim adſtringat,

partim ſecet & attenuet, partim etiam diſcu tiat & cōdenſet. Archigenis ad polypodas. In polypode naſturtii tenuis chemā, ſiue drachmam dimidiam, cum veratri albi obolis duobus, nare adtrahere iube. Vbi verò exciderit linamentis cum anthera ſiue florido emplaſtro ex melle vtere, aut lycio eodem modo. Aſclepiadæ ad Ozænas & polypos. Aſclepiades in quinto exteriorū ſic ſcripſit. Aridum ad Ozænas, Alumi-
*Aliàs 2. nis ſciſsi drach. * 4. myrrhæ drach. 4. ſan-
* Aliàs daracha drach. 4. gallæ drach. 1. * atramēti
æris vſti. ſutorii vſti drac. 1. tritis vtere, naribus prius vino odorato elotis, & pharmaco per ſpecilli extremum ſiue nucleum admoto. Aliud, Seminis ęricæ drachm. 8. myrrhæ drachm. 8. nitri rubri drachm. 8. malicorii drachm. 8. ſeminis tamaricis drachm. vnam, crocomagmatis. drachm. 2. tritis vtere. Aliud, Soreos ægyptii friabilis drachm. 2. chalcitidis vſtæ drachm. 2. ſeminis tamaricis drachm. 2. croci drachm. vnā myrrhæ drach. 1. tritis vtere. Aliud, Chalcitidis vſtæ drachm. 2. atramenti ſutorii aſſati drach. 2. Miſyos drach. 2. amomi drachm. 1. myrrhæ drachm. 4. croci drach. 1. tritis vtere. Alia compoſitio quæ flaueſcens appellatur. Aluminis ſciſsi drachm. 8. chalcitidis crudæ drachm. 6. ſandarachæ drach. 3.

putaminis mali pnnici drachm. 2. atramenti ſutorii vſti drachm. 2. miſyos aſſati drach. 2. tritis vtere. Alia, Atramenti ſutorii vſti drach. 4. diphrygis drach. 2. calcis viuæ drachm. 2. ſandarachæ drach. 2. Arida admoue, aut linamentum tortum aqua madefactum ac pharmaco imbutum inde. Aliud, Miſyos aſſati drach. 2. mannæ thuris drach. 2. chalcitidis aſſatæ drach. 2. ſquamæ æris ſeſqui drachmam, æruginis drach. vnam arida adhibe.

Lamponis ad Oxænas, ægilopas, polypodas & multa alia.

ADozænas & ægylopas ac polipodas, & quæcunque velis citra ſectionẽ ac vſtionem ſubmouere. Dirimit etiam oſſa corrupta, facit & ad vlcera ſerpentia ac putrida inſperſa, & ad ſordida vlcera linamẽto excepta ac indita cum melle. Scobis æris rubri vnc. vnam ſalis ammoniaci ſextantẽ, ammoniaci thymiamatis ſextantem, aluminis rotundi quadrantem, aceti acerrimi heminas ſex. Arida terito, & affuſo aceto, omnia in vas æris rubri tranſferto, in eoq; ad ſolẽ ſub caniculæ ardore cum æris rubri radio agitato donec pharmacũ exareſcat, deinde in mortariũ tranſlatũ diligẽter terito, & in fictili recondito. Vſu verò exigente, aquam abſorbendam dato, deinde etiam in

ore continendam, pharmacum verò per fiſtulam inſufflato. Scribonii largi facit ad omnia extuberantia. Miſyos vſti, chalcitidis vſtæ, atramenti ſutorii vſti, ſoreos, ſquamæ æris, ſingulorum drachm. 8. Arida admoueto. Oportet autem præcedenti die quieſcere, deinde ſequenti pharmacum poſt cibum indere, Illinendæ etiam nares antea cum bitumine aut liquida pice, aut myrrha ſtacte. Philoxeni chirurgi ad polypodas, ozænas, omnem excreſcentem carnem, hæmorrhoidas, & quibuſcunque cruſtam inducere velis. Aëris vſti, auripigmēti torrefacti miſyos aſſati, ſingulo. drach. duas, diphrygis drach. tres, chalcitidis vſtæ, atramenti ſutorii vſti, ſquamæ æris, ſingulorū drach. quatuor, tritis vtere. Cæterùm poſt pharmacorum adhibitionem, etiam ſternutatoris vtimur, quo videlicet tectoria vlceri obducta excutiamus, quæ tribus aut quatuor diebus ferè excidere conſueuerūt. Vbi verò exciderint adipe anſerino ac butyro cū roſaceo cerato curantur. Verùm Aſclepiades in primo pharmacorum exteriorum ſic ſcripſit. Aſclepiadæ ad ozænas, quo vſus eſt Meges. Seminis ericæ drachm. quatuor, myrrhæ drach. quatuor nitri rubri drach. quatuor, putaminis mali punici drac. quatuor, croci, drach. duas, coſti drac. duas,

trita inſufflato. Aliud, Aluminis ſciſsi drach.4.myrrhæ drach.4.ſandarachæ drac. 2.rhois rubri drach.2.ſalis foſsilis drach.2. coſti drach.2. croci drach.2. trita inſufflato. Ante curam verò nares vino odorato & optimo melle eluere conamur. Ad narium polypos quo vſus eſt Antipater. Aeris vſti drach.4.minii ſinopici drachm.1. trita per arundinem inſufflato, Quin & per ſpecilli nucleum admoueto. Aliud Antonii Muſæ. Atramenti ſutorii partem vnã, ſandarachæ partẽ vnã,trita inſuffla. Aliud Charixenis poſt chirurgiã. Cornu cerui vſti drach.4.ſquamæ æris rubri drac.4.auripigmenti drachm.vnam, trita inſuffla. Aliud, Bryoniæ radicis vſtæ drac.4.atramenti ſutorii drach.4.ſpumæ nitri drac.4. elaterii drach.4.trita inſuffla. Ad vlcera in naribus. Recremẽti plũbi, vini veteris, olei myrtei,ſingulo.æquales partes, plũbi recrementũ vt quàm leuiſsimũ fiat terito, & adfuſo vino rurſus leuigato,deinde myrteũ addito,omniaq; ſimul miſceto ac conquaſſato,& in figulinũ vas coniecta prunis imponito,aſsidueq; agitato,atque vbi ſtrigmẽtoſum redditũ fuerit pharmacũ ſublatũ in pyxide plũbea ſeruato. Aliud, Plũbi vſti & loti drach.8.vini & roſacei quãtũ ſufficit,olei myrtei quod ſatis eſt,apparato

& vtitor vt dictum eſt. Aliud, Spumæ argenti drach. 6. ceruſæ drach. 8. malicorii drach. 4. aluminis ſciſsilis drac. 4. vini aminæi quantum ſufficit, olei myrtei quod ſatis eſt. Arida tuſa & cribrata in mortarium cõiecta cum vino ad ſtrigmentitiam craſsitudinẽ redigito, poſtea verò myrteo oleo affuſo conquaſſato, & ablatis in pyxide plũbea reconditis vt dictum eſt vtitor. Sint autem myrtei heminæ quatuor, vini cyathi quatuor. Diogenis pharmacum accommodatum. Adipis anſerini drachm. 4. œſypi ſeſquidrachmam, medullæ ceruinæ drac. 2. ceræ Tyrrenicæ drach. 8. plumbi vſti & loti drach. 4. ſtibii vſti & loti drach. 8. ladani drach. 2. adipis vitulini drach. 2. terebinthinæ drach. 4. ceruſæ drach. 2. ſpumæ argenti drach. 1. roſacei quantum ſufficit. Liquida cum aridis committito & repoſitis vtitor. Vſu autem expetente quantum ſatis fuerit tollito, & roſaceo dilutum naribus ſublinito. Ex primo de parabilibus Apollonii.

Ad effectiones in naribus. Ad narium exulcerationes, & putredines ac fœtores, mali punici nucleo carentis dulcis itemque acidi ſuccũ, in æreo vaſe donec duæ partes ſuperſint coquito, ac vtitor quàm penitiſsimè illinẽdo. Facit & malum punicum dulce cũ vino coctũ & tritũ & foriniſecus impoſitum,

tum,atque intro illitum. Ad excreſcentem carnem & polypum. Diphryges tritum admoueto, & linamento nares diſparato. Aliud, Veratrum terito,eiq; origani par pondus tritum addito,ac naribus bis in die inſufflato. Aliud, Veratrum nigrum cum pari ſandaracha terito, & ammixto oleo,lana excipito,eoq; narem expleto. Aliud, Florem æris,& æruginē, ac ſilphii ſuccum pari menſura oleo ammixto terito,& vngenti craſsitudine ad dies quinque naribus ſublinito:deinde per volſellam eximito. Aliud, Auripigmentū & calcem trita cum ſpecillo largè adhibeto. Vbi verò intumuerit & eleuatus fuerit polypus,veratro nigro arido trito moderatè vtitor. Vt plurimum enim in diebus ſeptem naſus vacuus redditur. Deinde diphrygis cū melle vſu expurgato. Aliud, Auripigmentum & calcem ac veratrum album trita cum ſpecillo admoueto. Ad ea quæ naribus illabuntur, Quæ naribus illabuntur,auriſcalpio aut volſella extrahito,aut ſternutatorio admoto,os adprehendito,atque alteram narem comprimito, ſiquidem nō in vtraq; nare adfectio exiſtat. Hæc quidem Apollonius quibus ipſe vſus eſt tradidit. Verùm vt ego vſus ſum, & in polypis ac ozænis nariū, probatiſsima re-

peri ſubſcripta. Ac primum quidē quod ex malis punicis conſtat pharmacum. Sint autem pari numero ac magnitudine ex tribus eorum differentiis accepta. Aliqua enim ex his ſunt auſtera, aliqua dulcia, & quædam acida. Contundenda itaque ſunt recentia & matura, atque integra diligēter confringēda, quo ſuccus ex eis exprimi poſſit, quem in vaſe ſtanneo depoſitum adſeruare oportet, modicè coctum ſiquidem liquidior quàm oporteat videatur. Quod verò ab eo reliquum eſt ſolidum & craſſum, rurſus diligenter contundendum eſt, vt à contuſione rurſus in pila atteri ac leuigari poſsit, indeq; collyriorum formæ effingi, quæ congruam ad ægri nares proportionē habeant. Induntur enim hæc in naris quam polypus obſedit meatū, quo citra mordacitatem & conſenſum, qualem acria pharmaca excitare ſolent, per longiorem moram ipſum expurgent. Quod ſi humectior & mollior tibi appareat polypus, plus ex auſteris malis punicis coniicies: ſi durior, ex acidis. Quandoquidem verò perpetuò tolerare collyrium moleſtum eſt, ab eius vſu interquieſcere conuenit, atque eo tempore quo ipſum non indis, per expreſſum ſuccum ægrū curare, & ſanè oris diducto rictu hiāti, etiam circa illas partes iuxta quas naſus

ad palatum perforatus eſt,liquidum ipſum expreſſum pharmacum illinere,vel cũ penna, vel cum lana ſpecillo duos nucleos ſiue cuſpides habenti obuoluta. Cæterùm ex aridis pharmacis diphryge, citra mordacitatem aliquando per multum tempus conſumptum polypum noui,probatur etiam in ipſis prædictum collyrium ex malis punicis effictum,ſi vbi exaruerit probè contundatur,cribreturq́; ac leuigetur, indeq́; inſufletur,aut etiam per ſpecilli nucleum indetur. Omnia autem hęc aſsiduè facere oportet,vt nunquam ab affecta parte pharmacũ abſit, quum facilè ab humiditate eluatur. Quemadmodum igitur in lippientibus, ſic & in his ſemper ſi poſsibile eſt,pharmacum adhibere oportet: abluitur enim facilè, vt dixi,ab influente humiditate. Porrò quũ eunuchus quidam nullius pharmaci ferre poſſet adhibitionem, ſed ab omnibus irritaretur,roſis aridis contuſis ac probè tritis atque inditis,mirùm quàm viderim hominem magnopere citra omnem mordacitatem adiutum. Quare in corporibus mollibus & humidis,aut quibus ægrè vlcera ipſa ſaneſcunt, rurſus eodem pharmaco vſus ſum, contigitq́ue ex duobus alterum, aut vt nihil noceret, aut omnino citra moleſtiam opus ſuum perficeret. Pleraque enim

eorũ quæ polypodas exterunt, eos exacerbant vbi à ſcopo aberrent. Cæterùm vlcera in narium meatibus ſemper per paſtillos curaui, androniũ videlicet, & paſionis, & polyidæ, & bythinum, & per eum quem ego cõpoſui, his ipſis aliquando vino dulci diſſolutis, aliquãdo auſtero, & quandoque moderatæ ætatis, quandoque veteri. Interdum etiam aceto dilui vel vinoſo, vel ſimpliciter acido, vel etiam acri valdè & vetuſto, Iuxta prædictas indicationes, vſu pharmacorum ſecundum ſymptomata affectionum reperto. In diuite verò quopiam qui odoratum pharmacum ſibi adhiberi expetebat in ozænæ curatione, hedychroi vſum excogitaui, ipſumq́ue vino falerno veteri diſſolui, & mirum quàm breui affectio ipſa eſt curata. Relata eſt hedychroi compoſitio circa theriaces antidoti deſcriptionẽ.

Heraclidæ ad eruptiones ſanguinis è naribus, ad Antiochidem. CAP. IIII.

SVfficienter quidem de ſanguinis eruptionibus in curandi Methodi libris dictum eſt, verùm nunc quæ ex ſylua vſu cognita cõſtant, & à prædeceſſoribus noſtris approbata ſunt referentur. Vbi grumos ſanguinis eduxeris, lanã ſpecillo obuoluito, eamq; in lycio aqua diluto imbuito, & ſanguine

manan

manantē locū illinito. Aut linamentum longum lycio imbutum indito, deinde forinſecus cum digitis apprehenſum naſum cōprimito, donec conſtiterit ſanguis. Aut chalcitidem mediocriter leuigato, & linamentum ex ellychnio contortum in frigidam aquam demittito, deinde in chalcitide obuoluito. Aut linamentum priapi ſiue pudendi forma naribus indito. Aut linamento raſili vtitor quàm penitiſsimè intruſo. Præſtat autem digitū ad palatum immittere, ne eò linamentum raſile deferatur. Aut thus cōfringito, & polygoni aut ſeminis porri ſucco diluito, in eoque linamentū raſile, aut ex ellychnio obuolutum indito. Aut mentam tritam indito. Aut ſpongiā ſiccam immittito. Aut ſpongiam in acre & feruidum acetū coniectam* imponito & ſanguine manantem narem ſpecillo forinſecus, donec impellatur, aprimito.] Præſtat autē ſpongiæ principium filo per acum tranſmitti, quo facilè extrahi poſsit, extrahito autē quum opus ſuum perfeciſſe exiſtimaueris. Si verò inareſcat ſpōgia, intusque agglutinetur, per auricularē clyſterem frigidam aquā immittito, ac infundendo humectato, atque ita extrahito. Vtere etiam cōpoſitionibus vulnerariis & ſanguinem ſiſtentibus quæ deſcribētur. Accommo-

*Locum hunc ex vet. exemplari in hunc modum reſtituimus.

modatum eſt & frontem ſpongiis refrigerare, itemq́; capitis partes ſublimes facere. Brachia autem & manuũ iuncturas, fœmoraq́ue & inguina, atque genua cõſtringere, in his qui mœſto ac deiecto ſunt animo, quemadmodum in venarũ ſectionibus facere moris eſt, Iubendiq́ue ſunt vt ea membra moueant, manus quidem confricando, pedes verò ambulando. Expletis enim ſanguine quæ in eis ſunt venis, nares ſanguine manare ceſſant. In potu amplius exhibenda ſunt ea quæ ad ſanguinis reiectionem conſcribentur. Aures quoque contentæ per linteola ac ceram obturentur, & in ore aqua pluuialis frigida contineatur. Quod ſi quid ex ſanguine deglutitum eſſe videatur, etiam idipſum vbi multa eius ſit copia, per euacuatiuum educito. In ventre enim & inteſtinis in grumos coactum, incenſionem facit. Pharmaca Aſclepiadæ in quinto externorum ad ſanguinis narium eruptiones ſcripta. Quæ Marcellæ inſcribit. Platani pilulas collectas in vmbra exſiccato, & deſiccatas ſuper pannum aſperum in diſcum diffundito, easq́ue aſpera ipſius panni ſiue tunicæ parte cõfricato, aut in panno ex pilis ſiue ſetis compoſito obuoluito: ac ſemen quidem pilularum abiicito, tomenta verò collecta in teſtaceum vas nouum reponito,

Vſu

Vſu autem expetente, ea ipſa lanuginoſa tomenta in harundinem cuius geniculi receſi ſunt indito, & qua parte excauata eſt harundo, naribus imponito ac inſufflato, cõpendio hoc vincit ſanguinis eruptionẽ. Aliud, Atramentũ ſutorium diligenter tritum reponito. Vſu verò poſtulante, raſuram quampiam linteolorũ in pharmacũ immerſam indito. Aliud, Spõgiam cruda pice imbutam exurito, & linamento torto exceptã indito. Aliud, Putaminis oui partem vnam, gallæ omphacitidis partem vnam, trita linamento torto aqua aut aceto madefacto excipito,& indito. Frontem verò & naſum gypſo aut luto figulino integito. Aures autẽ contente obturare iubeto. Quidam ſpongiam aphricanam aceto acerrimo incoquunt, deinde exprimunt, eamq́ue in ignito lapide frequenter obuoluunt, atque ita ſuffitum & vaporem excitant, quem naribus attrahere iubent.

Quæ Andromachus ſcripſit. Ad ſanguinis quidem ex naribus eruptiones nihil priuatim Andromachus ſcripſit, Verùm inter ea quæ ſanguinẽ cohibent, pleraque etiam hæmorrhagias narium ſiſtunt, quapropter etiã ego adſcribã eiuſmodi pharmaca quomodo ab ipſo deſcripta ſunt. Compoſitio iſchæmos, id eſt, ſanguinẽ ſiſtens, qua vtor.

Chal

Chalcitis, miſyos, mannæ thuris, ſingulorum drach. quatuor, tritis vtitor. Flaua qua vtor. Chalcitidis drach. centū, atramenti ſutorii drach. 50. miſyos aſſati drachmas 25. æris vſti drach. 12. & dimidiam, tritis vtere. Iſchæmos magna. Miſyos cyprii drach. ſeptem, atramenti ſutorii drach. ſeptem, corticis pini drach. quatuor, ſquamæ æris drach. quatuor, mannæ ſiue micarum thuris drach. quatuor. Alii drach. quindecim habent, æris vſti drachmas quindecim, chalcitis drach. quindecim, calcis viuæ drach. octodecim, alii quadraginta, gypſi torrefacti drach. quatuor, alii octo, tritis vtere. Iſchæmos Aphrodæ. Chalcitidis drach. ſex, mannæ thuris drach. duas, reſinæ terebinthinæ frictæ drach. quatuor, alii tres accipiunt tritis vtitor.

*

FINIS TERTII LIBRI.

CA

CAPITA QVAR-
TI LIBRI.

Doctrina affectionum quæ in oculis fiunt, inter quas etiam de pharmacis acrimonia carentibus, & emplaſticis & de alijs omnibus. Cap. I.

De lippitudine ſiue ophthalmia. Cap. II.

De vlceribus oculorum. Cap. III.

De ocularium pharmacorum viribus. Cap. IIII.

De aridis medicamentis oculis conducentibus. Cap. V.

Arida pharmaca ad oculos ab Aſclepiade conſcripta. Cap. VI.

Remedia ad affectos oculos ab Archigene in primo pharmacorum ſecundum genus conſcripta. Cap. VII.

CLAVDII GALENI PERGAMENI

DE COMPOSITIONE

pharmacorum ſecundum locos, Liber quartus, Iano Cornario medico, interprete.

*

Doctrina affectionum quæ in oculis fiunt, inter quas etiam de pharmacis acrimonia carentibus, & emplaſticis, & de aliis omnibus.

CAPVT I.

NON equidem alia eſt componendi, alia vtendi Methodus in his pharmacis, Ipſa enim cōpoſitio velut ad vſum relata conficitur, ita vt hi qui pharmaca cō ponunt ſcopū habeāt vtilitatē ex vſu ipſorum emergentē. Verùm quemadmodum in aliis, ſic etiā in his affectionibus quidā indefinitè pharmacorum vſus ſcripſerūt. Verbi gratia, Ad dolorem accōmodatum eſt hoc phar

pharmacum,nõ apponentes affectionem ex qua dolor ſit obortus. Quidã verò etiam affectiones adſcripſerũt, alii quidem magis iuxta experientiã:alii autẽ magis ſecũdum rationẽ. Iuxta experientiã quidem magis, quicunque ex cõſpicuis circa oculos ſignis diſcrimen fecerunt. Secũdum rationẽ verò magis qui ex obſcurè apparẽtibus, aut neq; in totũ apparentibus idem fecerũt. Cõſpicuè itaque apparet fluxus multus & modicus,mordacitas & lenitas, ruborq; plus aut minus, velut itidem venæ pauco & multo ſanguine plenæ:& inflãmationis tumor minor aut maior, Quemadmodum etiam colores præter naturam variegati, & oculorum ſordes ſiue lemæ plures aut pauciores, aut minores aut maiores progredientes. Apparent item nobis manifeſtè aſperitates in palpebris oculorum. Quid verò attinet dicere, quòd & vlcera & puſtulæ, tum ſecundum locos,tum magnitudine,non paruam differentiam habent,itemq; quæcũque eius generis alia exiſtũt, Quin iuxta alium ſanè modum, ex eorum quæ conſpicuè apparent numero, ſunt etiam ipſi adeò dolores, Nihil enim intereſt ſiue nobis ſiue ægris appareant, Etenim quod dolent, & quomodo dolent manifeſtũ eſt.quod enim cum compreſsione, aut tenſione, aut obtu-

ratione,aut corroſione,aut quibuſdam pul ſationibus dolent, nobis apertè indicatur.

Cæterùm eiuſmodi diſcrimina non apparent(velut aliqui ſcribũt) ad fluxum qui ab his quæ intra craneum ſunt, aut ad fluxum qui ab his quæ extra craneũ ſunt, aut etiam per Iouẽ ad eum qui ex arteriis, aut ex venis affertur:& quum quidam dicant diſtenſionem aut obturationem in profundo oculorum eſſe,humoribus videlicet craſsis,aut viſcoſis,aut multis impactis, nullum ex his ſymptoma ægros grauat, velut vehemens dolor circa quodcunque tandem mẽbrum, non ſanè circa oculos ſolos, adeò vt mortem aliqui vltro elegerint, melius fore rati hanc ſemel obire,quàm totos dies dolores perferre. Ego verò cum in aliis quibuſdam, tum duodecimo de curandis morbis Methodi, in vniuerſum manifeſtè ſcripſi, tum de differentia affectionum in quibus vehementer dolent,tum quæ cauſa vniuſcuiuſq; ipſarum exiſtat. Scripſi item in decimo tertio eiuſdem operis omnia, quæ neceſſe eſt medicum de oculorum affectionibus noſſe,& quæ ad ipſarum curationes requiruntur. Referã nihilominus tamen & nunc breuibus capitibus tãtum repetitis eorum, quæ ad præſentem tractationẽ vtilia ſunt, hoc eſt eorum quæ cum materiæ medicæ

doct

doctrina cohærent, Nam & liquores,& ſucci,& ſemina,& fructus,& plantarum particulæ ocularibus compoſitionibus induntur, veluti etiam non pauca ex his quæ Metallica appellantur, aliqua quidem extremè auſtera & acerba atque acria, aliqua verò his moderatiora, & tamen fortia, Quemadmodum item aliqua omnis mordacitatis expertia ac leniſsima per lotionem reddita.

De pharmacis mordacitatis experti-bus ac lenibus.

Pompholyx igitur lota nulli pharmacorum mordacitatis expertiũ inferior eſt, atq; ob id ea vtimur ad tenues & acres fluxiones, capite videlicet prius ſimulque vniuerſo corpore euacuato. At verò manifeſtum eſt quod per venæ ſectionem ac purgationem totũ corpus euacuemus: per apophlegmatiſmos verò caput à pituita vindicamus. Poteſt enim pompholyx lota, quemadmodum etiã ſpodium, atq; amylũ, ſimul & moderatè humores reſiccare, ſimulque ne per tuniculas euacuetur ea quæ in magnis ipſorum venis ſuperflua humiditas continetur, prohibere. Quare ſi quis prius quàm caput ab humoribus ad oculos defluentibus expurget, obturantibus pharmacis vtatur, vehementem dolorem ex diſtentis tunicis efficiet, & ex multitudine

influentium humorũ, aliquando rupturam aut eroſionem ipſorũ inducet. Eiuſdem generis cum prædictis pharmacis, ſubtenuis ouorũ liquor exiſtit, ex redundanti potens humiditates abluere, & exaſperata oblinere: Verùm obturãdi meatus vim cum illis æqualiter non habet, ſicut neque vim reſiccandi. Atqui fœni græci ſuccus quod ad viſcoſitatem attinet, ſimilis eſt albo ouorum liquori, diſcuſſoriam autem habet facultatem, & moderate calfactoriam, atque ob id multos dolores mitigare conſueuit.

De liquoribus acribus.

PRædictorum pharmacorũ ſylue ſecundum genus maximè contraria acrium liquorum materia eſt, veluti liquoris cyrenaici & Medici, & ſagapeni, & euphorbii, atque ſimpliciter loquendo, omnium vehementer calfacientium citra exaſperationem: atque hæc ipſa ſylua non ſolum in liquoribus, ſed & in ſuccis, & ſeminibus, & floribus, & plantarum fructibus cõtinetur.

De extergentibus ſiue repurgantibus.

TErtio conſequenter poſt prædictas, fortis facultas eſt extergentium pharmacorum qualis ſquamæ æris eſt, & chalcitidis vſtæ, & æris vſti, itemque floris eius, & miſyos, ac ſoreos, itemque ſtibii.

De erodentibus.

HIs adhuc aliud genus adiacet erodentium videlicet, quale eſt auripigmentum & ſandaracha, & Aſiæ petræ flos, participat & miſy paululum eiuſmodi facultate.

De aſtringentibus.

ESt & aliud genus pharmacorum quod in oculares cōpoſitiones inijcitur, eorum videlicet quæ natura aſtringunt. Quæ igitur mediocriter hanc vim habent, influxiones repellunt. Quæ verò vehementer, ampliorem dolorem infligũt, tunicas exaſperando, quàm iuuent influxionũ impetũ repellendo. Miſcetur autem aliquando vtiliter ex eis parum quid in compoſitiones oculorum aciem exacuentes, vtpote quæ oculorum ſubſtantiam cogant & adſtringant. Verùm quæ mediocriter adſtringunt lippitudinibus commodiſsima exiſtunt: conferunt autẽ & reliquis ferè omnibus adfectionibus vlcerũ, puſtularũ & fluxionum. Sunt verò eiuſmodi. Folia roſarum & flores & ſuccus, ericæque fructus, & nardi ſpica, ampliusque & malabathri folium, & crocus, & lyciũ, & quæ hypociſthis appellatur. Porrò vehementiorem his adſtringendi vim Acacia habet & omphacium, quæ & ipſa in ſuccorum genere numerantur. Item balauſtium, & cytini

& gallæ omphacitides ex genere eorum ſunt quæ multum adſtringunt.

De concoquentibus.

INflammationes itemq; alias affectiones concoquunt hæc, myrrha, crocus, caſtorium, & thus, & fœnigræci cocti ſuccus, quæ etiã diſcuſſoria vi prædita ſunt, & præſertim, ex eis myrrha. Atq; hæc quidem eſt ocularium medicamentorum ſylua, & quicunq; ſanè naturali intelligentia præſtant, ratiocinationeq; exercitati ſunt, nihil amplius opus habent mea inſtructione, potentes nimirum ipſi ad ſingulas oculorũ affectiones aptum cõponere pharmacũ. Quandoquidem verò pauci tales exiſtũt, & multorum vtilitatis potiorem rationẽ habere conuenit, præſtabilius mihi viſum eſt compoſitionis ipſorum rationẽ integrè recẽſere, vbi repetiuero prius perſpicacitatis gratia, communem in genere vim ſingulorum quorum mentionẽ feci pharmacorũ, Quæ vniuerſim quidem in quinto de ſimplicium pharmacorum tractatione, commentario à me relata eſt, & per cõſequentes ſex libros particulatim vſque ad extremũ. Vtar autem appellationibus facultatum in pharmacis, iiſdem quas in prædicta tractatione poſui, velut exempli clarioris gratia. Quædam ſubſtantia terreſtri dico, citra refrigeratio-

nem

nem manifeſtam aut caliditatem, in medio quodammodo vtriuſq; cóſiſtentia: atque ex his aliqua quidem parũ quid ex frigiditate aut caliditate cóplectuntur: aliqua verò in totum nullã eiuſmodi facultaté ex ſe oſtendunt. Totum autẽ hoc genus pharmacorũ emplaſticum, hoc eſt, meatus obducens & obturans appellaui, contrariam vim habens his quæ ab obturatione liberantia, Ecphractica ſunt appellata, qualis eſt Samius Aſter magis tenuium partiũ exiſtens quàm quæ ſimpliciter Samia terra appellatur. Et pompholyx lota, velut etiam cinis eius lotus, & cadmia vſta ac lota. Videtur autem mihi parum quid exterſorium in ipſa cadmia ineſſe, ſiue poſt vſtionem, ſiue citra eam lauetur. Pompholygi verò & ſpodio parũ quid adſtringens ineſt, Quemadmodum etiam plumbo, poſt vſtioné & lotionem, Nam & hoc pharmacum omnis acrimoniæ expers eſt, parum quid adſtringens habés. Neque refert ſiue maſculino ſiue muliebri genere pompholygem dicere velis. Eodem modo etiam amylũ habet, quod & ipſum lotũ exquiſitè, mordacitatis expers eſt, & medium, vt neque adſtrictioné neque acredinem habeat, hoc eſt, neque frigiditate neq; caliditate participet. Quin & ceruſa lota proximè ad facultatem vſti ac loti plumbi acce-

In hunc modū ex vet. codi. hunc locū reſtitui mus.

dit* manifeſtum iam ſignum adſtrictionis indicās, quum penitus qualitatis omnis expertes ſint, quantum ex guſtu ac odore apparet, amilum & ſamius aſter. Vniuerſum igitur huiuſmodi pharmacorum genus, ſiue modicam in guſtu aut odore qualitatē exhibeat, ſiue penitus nullam oſtendat, conſimiliter vt puriſsima aqua, Qualitatis expers nominatur, & per ſolam terreſtrē ſubſtantiam moderatè à natura reſiccat. Quapropter etiā longiori tēpore cōmoditatē ex ſe proficiſcentē ſenſui perceptibilem faciunt, vtpote quæ per primos dies nihil iuuiſſe putentur. Adhibentur tamē à medicis tanquàm acrimoniæ expertia, circa ægrè curabiles affectiones, in quibus vlcus eſt ſiue ſolùm, ſiue cū eroſione corniformis tunicæ, & prolapſu vniformis appellatæ, ſeroſis humoribus longè mordaciſsimis affluentibus, In his enim nullum aliud pharmacum conuenire poteſt, vtpote quum adſtringentia cohibeant effluentes humores, atque per hoc dolorem ex mordacitate ipſorum obortū intendant, Acria verò affectionē ſimul adaugeant, ſiue in ſolis oculis affectio ſit, in eiuſmodi malum habitum partibus perductis, vt quod influit corrumpant: ſiue etiam ipſum quod influit vitiatū ſit, aut propter ſolū caput, aut etiā ob totū

cor

corpus tale exiſtens, Vnde etiā affectā partem quoad curationem apta fiat præparamus, tum totius corporis purgationibus, tum reuulſionibus primū quidem ad infernam corporis partem, deinde etiam ad occiput, & capitis cutem. Vtimur etiā ſectionibus arteriarum, quādoq; retro caput porrectas circa aures arterias incidentes. Excindimus quoq; partem arteriarū in temporibus, tantum vt curemus in tunicis oculorū factam affectionē, ob quā etiā bonus ſanguis per venas ad ipſas tunicas delatus corrumpitur. Ad has igitur affectiones ſolas conuenire videtur prædictorū medicamentorum genus, citra mordacitatem reſiccans in affecta parte vitiatos humores, quæ vt dictum eſt id quod influit corrūpit. Adſtringentium enim facultas neq; reſiccat talem affectionem, cohibetq́; mordaciū humorū ſeroſorum effluxus, Calidorū verò & acriū facultas non ſolū nihil iuuat, ſed etiā ſimul auget mordaciū humorum qualitatē. At verò relaxantiū & diſcuſſoriorū pharmacorū vis euacuare quidē poteſt quod generatur, Verùm vlceratū neq; renutrire aut ad cicatricem perducere poteſt, neq; quod procidit retrudere. Quemadmodū etiā neq; cōcoquentiū facultas id præſtare poteſt, etiā ſi cōcoquere affectiones nō paruū cōmodū

com

complectatur. Ex eorum verò genere ſunt crocus, myrrha, & thus, quemadmodũ dixi. Quid porrò dicere refert, de his pharmacis, quæ acidas aut amaras habent vires, quòd mordacia & exacerbatiua eiuſmodi affectionum exiſtant? Verũ his adhuc ampliore malicia prædita ſunt, quæ nitroſam, aut ſalſam, aut auſteram vim habent. Reliquum igitur eſt genus id quod vlcera cum acri fluxione curare poteſt, eorum videlicet quæ paulò antè mordacitatis expertia pharmaca dixi, quæ longiori tempore affectæ partis vitiatum humorẽ conſumunt. Appellantur talia à Medicis collyria libiana & cygni, Ob colorem quidẽ album qualẽ etiã cygni habent, præualente in ipſis amylo, & terra Samia ac ceruſa Rhodiaca, Nam & aliàs optima hæc eſt, & colore albidior ac leuior, magisque tenuium partiũ quàm quæ in alio quopiam loco cõficiantur. Cæterùm in quibus alia pharmaca prædominantur, colorem iuxta ſui ipſorũ ſubſtantiam efficiunt, veluti ſi quis albo colori modicum cæruleum ammiſceret. Hæc ipſa verò collyria quidam in cotibus terunt, boni ſucci lacte ex nutricum vberibus inſtillato, vt obductoriam meatuum vim quæ in ipſis ouis eſt euitent, quum in lacte ſeroſa quædã exterſoria vis contineatur, cuius vſus con-

gru

gruens eſt ad propoſitã curationem. Relatum enim in tertio curandi Methodi eſt, Quod vlcera explenda, citra acrimoniam extergentibus medicamentis opus habeãt. Quod ſi huiuſmodi lac haberi nequeat, per fœni græci decoctum collyria terere præſtiterit, vtpote quod exterſoriã quandam vim habet, qua oua ipſa in totum carent.

De aſpritudinibus palpebrarum.

QVum ægrè curabiles prædictæ affectiones exiſtant, adhuc moleſtius ſe extendunt, vbi acceſſerint aſpritudines palpebrarum, à quibus etiam in lippitudinibus oculorum tunicæ conciſæ, dolore affliguntur. verùm in illis audemus ad inflãmationi propria pharmaca, miſcere parum quid de extergentibus, velut eſt collyrium ex vino aſpritudinibus accommodatum, quo primũ ea quæ ad palpebras delata ſunt, deprimantur, vbi verò inflammatio reliquit, ea quæ aſpritudines repurgare poſſunt adhibemus. In his verò qui vlcus habent cum mordaci fluxione, impoſsibile eſt eiuſmodi vti pharmaco: corniformis enim tunica amplius erodetur, & vniformis magis procidet, & vehemens dolor hominẽ apprehendet, augebiturque malignitas fluxionis. In huiuſmodi itaque affectionum complexu Medici ad conſilii inopiam redacti, ſolùm reme

medium velut in deſperatis repererunt, vt extenſis atque verſis palpebris, ipſa citra pharmacorum vſum repurgent & abſtergant, Aliqui quidem ſpecilli concauo ſuperficiem deradentes, deinde molli ſpongia id quod defluit excipientes, & de cætero palpebrarum aſpritudinẽ moderatiorem reddentes. Aliqui verò etiã marinorũ quorundam animalium coria in ſuperficie aſpera, in eiuſmodi vſum congruè adſumunt. Quidam ex præceptoribus meis etiam ex punice collyrium fecit, cũ eoq; extentis ac verſis palpebris aſpritudines deradebat. Manifeſtum eſt autẽ pumicem exquiſitè leuigatam eſſe oportere, atque vbi id factum fuerit cum tragacantha aut gummi in collyrium formari. Cæterũ vbi temporis progreſſu per prædicta collyria fluxio fuerit ſedata, audemus iam ea quæ palpebras extergunt adhibere, parum tamẽ quidpiam ex eis in principio ammiſcendo, quod vbi homo perpeti poſſe videbitur, paulatim copiam augebimus. Poſtquam verò fluxus fuerit reſiccatus & palpebræ moderatè habuerint, caua vlcera collyrio ex thure explere oportet, ita vt in principio pauxillum ex collyrio ex vino ei ammiſceamus; & paulatim eius copiam extendamus, vt ne palpebræ amplius tunicas oculorum infe-
ſtent,

ſtent,& vlcera munda reddita exactè impleantur,& ad cicatricem perducantur. De his itaque ſufficienter dictũ eſt. Tranſeundi enim iam tempus ad reliquas oculorum tum affectiones, tum pharmacorum ad eaſdem compoſitiones.

De lippitudine ſiue ophthalmia.

CAPVT II.

EXordium autem à frequẽtiſsima oculorum affectione ſumam,quã propriè ophthalmiam , hoc eſt, lippitudinem appellant. Eſt autẽ velut didiciſtis,inflammatio tunicæ os capitis & caluariam ambientis , neque refert ſi pelliculam quis,aut quocunq; tandẽ nomine appellare velit. Vocant & membranã agnatam,propterea quod aliis quæ oculum ipſum conſtituunt tunicis,forinſecus agnata ſit, ligamentum exiſtens toti oculo ad circunſita oſſa,& ob id omnia quæ circuncirca oculos ſita ſunt vſque ad malas quandoque in vehementi lippitudine ſimul attolluntur. In propatulo itaque eſt, omnia pharmaca huiuſmodi affectionem curantia, ſub communem omnium inflammatorum curationem cadere , aſſumereque neceſſariò quippiam pro partis ipſius natura , quæ excellentem molliciem & ad hæc vt lædatur aptitudinem , ſuper

omnem totius corporis cutē nacta eſt, propter ſenſus ſubtilitatem, & ſubſtantiæ raritatem. Adhibenda ſunt autem pharmaca repulſoria non exaſperantia, hoc eſt, nō vehemētem ſortita adſtrictionē, ſed quæ tum propria ſua ſubſtantia ſunt moderatiora, tum lenitiui liquoris ammixtione adhuc magis talia fiant, Lenitiuos autem liquores dixi oui candidum, & fœni græci decoctum, & ad hæc amplius ipſum lac: in quo prouidum eſſe conuenit, vt iuuenculæ ſimulque boni ſucci fœminæ exiſtat, vberibus ipſius in cotem in qua collyrium teritur expreſsis, quo calidum adhuc oculis infundatur. Cæterùm hoc in vehementi dolore afflictis, aut propter inflammationis magnitudinem, aut ob influentiū humorū acritudinem, facere cogimur. Vt plurimùm verò albus oui liquor cum accommodatis pharmacis, lippitudines curare ſufficit, per collyria videlicet Monohemera, hoc eſt, vnius diei, appellata. Adeò enim hæc nō parum ſæpè magnas inflammationes mitigauerunt, vt in veſperā quidem homo balneo vteretur, Inſequenti verò die nardino collyrio ad inſtaurationem & corroborationem inungeretur. Admiſcere autē ei circa primam inunctionem, minimū quiddam acrium & ſiſtentiū medicamētorū oportet,

&

& circa ſecundam paulò amplius quiddam priore. Sufficiunt enim hæ duæ pharmaci adhibitiones, & deãbulatiuncula aliqua nõ multa ante balneũ. Porrò collyria Monohemera appellata, quædã priuatim ſeculēta dicta, multam in ſe habent Acaciam. Quædam ſiue omnino modicam, ſiue neq; in totum habent, complectuntur autem alia quidam æris ſquamam, alia verò æs vſtum modicum, additis multis aliis quæ mediocriter adſtringunt, & concoquunt, & diſcutiunt. Talia autem ſunt, crocus, myrrha, lyciũ indicum caſtorium etiam & thus citra adſtrictionem concoquunt ſimulq; diſcutiũt. In quibus igitur adſtringentia prædominantur, plurimum oui liquorem, & modicisſimum pharmacum eſſe oportet, præſertim ſi quid ex metallicis pharmacum in ſe cõplectatur. In quibus verò crocus, & myrrha, caſtoriumq; ac thus, & lyciũ prævalent, paulò craſsiore pharmaco vtendum eſt. Fomentũ præterea omnino adhibendum eſt ipſis per ſpongiã, ſiquidē mediocris ſit dolor, ſemel aut bis in die. Si verò vehementior dolor vrgeat, præſtat ter aut quater, & ſæpius vti, in longis præſertim æſtiuis diebus. Fiat autem fomentum per meliloti & fœni græci decoctum. De lippitudine itaque ſatis dictũ eſt, deinceps de vlceribus dicam.

De vlceribus oculorum. CAP. III.

VLcera oculorum eandem ſecundum genus curationem requirunt, quam alia vlcera, eam videlicet quam per longũ in tertio & quarto curatiuæ Methodi recenſui, verùm ob partis naturam, quàm leniſsima adhibẽda ſunt, ex quorum numero id quod ex pompholyge lota conſtat eſſe dixi. Ammiſcentur eis etiam ſucci quidam nõ ſolum omnino mordacitatis expertes, ſed qui etiã vehementiſs. dolores mitigare poſſunt, velut eſt mandragoræ ſuccus. Quidam etiam polygoni ſuccum ammiſcuerunt: quemadmodum alii ipſorum etiam ouornm candidum. Manifeſtum verò eſt, quòd vbi iam propemodum inſtat tẽpus præparandi pharmacum, tum demum huiuſmodi ammiſcentur, propterea quod facilè aceſcant. Eodem tempore etiam roſarũ additur ſuccus. Cæterùm ſylua medicamentornm quæ propriè ad oculorum vlcera pertinet, itidem ſcopũ habet, vt vlcus mundum ſeruetur, Vtpote partium natura ipſum explente & ad cicatricem perducente, quemadmodum in aliis vlceribus eſt prædictum. Si itaque inflammatio adhuc circa oculum exiſtat, aut quiſpiam etiam dolor, collyria ex thure, & metallicis lotis, & ſuccis mordacitatis expertibus

bus adhibētur: vbi verò ſordida reddita ex eorum vſu vlcera fuerint, de repurgātibus quippiam ammiſcere oportet, Quale eſt paccianum ex vino croceum, quo vtimur, minimum quid ex eo prædictis pharmacis addentes. Habet autem hoc plurimum in ſe crocum, vnde etiam croceum appellatur. Habet etiam ex repurgantibus metallicis aliqua, quapropter etiam aſpritudines extirpat non paruas modò, ſed magnas quas ſycoſeis Græci à granorum ficus ſimilitudine appellant, Attenuat item pterygia, hoc eſt, oculorum vngues. De his itaque medicamentis paulo pòſt dicetur. At verò vlcera quæ per eroſionem tunicæ corniformis fiūt, vt etiam ex vuiformi quid pronuat, manifeſtum eſt quòd tum propter ſe ipſa, tum ob prolapſionem, repellentibus & adſtringentibus pharmacis opus habent. Conandum eſt autem vt ex ipſis eligamus quæ nullam aſpritudinem faciunt. Verùm his contraria pharmaca, hoc eſt, diſcuſſoria puſtulæ expetunt, & pus quod intra corniformem eſt generatum. Recentia igitur & adhuc inflammata, pharmacis ex myrrha, thure, & croco ſedantur, Vetuſtiora autem ex diſcuſſoriis, quoque quid depoſcunt, quemadmodum item induratæ inflammationes tunicarum. In his enim & per

acres liquores hæc ipſa pharmaca in collyriorum formam redacta proficiunt, & quæ priuatim à Medicis inunctiles liquidæ compoſitiones appellantur, quales etiam in his qui ſuffuſionis principium ſentiũt, apparãt.. In pterygiis verò & ſycoſi repurgantia, vt dixi, pharmaca adhibentur, partim in collyriorum formam reducta, partim arida citra alicuius figuræ inductionem, in quibus aliqui etiam ex erodentibus pharmacis aliquid addiderunt. His vicina ſunt quæ ſcabras in palpebris affectiones perſanant, atque ob id pſorica appellantur. Fortiſsima verò omniũ ſunt quæ antiquos callos conſumunt, & quæ pterygia dicta curant, ex repurgantibus & erodentibus medicamentis conflata..

De ocularium pharmacorum viribus..

CAPVT IIII..

PORrò quum iam omnium ferè in oculis affectionum, pharmacorumq; eorundem ſecundum genus expoſitionem fecerim, relataq; ſint à me pharmaca ſecũdũ genus mordacitatis expertia, qualia ex lotis metallicis componi dixi: melius forè mihi videtur ſi etiam aliorum ocularium pharmacorũ vires exponã. Ex hoc enim exiſtimo ad componendum promptiores futuros, & de iam

com-

compoſitis felicius iudicaturos, eos qui in ipſis fuerint exercitati. Quum igitur mordacitatis maximè expertia ſint pharmaca quæ dixi: Sintq́; acrimoniæ omnis expertes tres liquores, quorum primus fœni græci decoctum erat, alter lac, tertius tenuis ouorum liquor: In hoc genere eſſe exiſtimandum eſt, tum gummi, tum tragacantham: & niſi prædicta tria copiaq́; & vſu prompta & expedita eſſent, poſsimus parum gũmi aut tragacanthæ in multa aqua maceratum in eundem vſum velut illa aſſumere: ita vt per ipſa in medica cote collyria tereremus, & per ſola etiã infuſa ſeroſos in affectis oculis generatos humores elueremus. Sed tamen etiam nunc ipſis circa omnia ferè collyria vtimur, paucisſimis enim demptis, omnia poſtquã trita ſunt, moderatè his ipſis pharmacis madefacta excipiuntur. Vnum ſanè hoc genus ocularium pharmacorum numeretur, in tribus liquoribus, tragacantaq́; ac gummi, & lotis metallicis cõtentum. Alterum verò genus eorum eſt quæ modicã habent mordacitatem, propterea quod quædã eis ammixta ſunt quæ parum adſtringunt & extergent. Qualia pharmaca ſunt roſæ & thus, roſis quidem paucã habentibus adſtrictionem, thure verò modicã vim extergendi. Et quum thus mediocriter calida vi

prǽditum exiſtat, eam ob rem habet quid concoctorium & quod dolorem ſedat. Ex eodem genere cũ ipſo, quantum ad concoctionem & diſcuſsionem attinet, cenſendus eſt crocus & myrrha, quæ inter ſe in eo differunt quod crocus moderatè adſtringat, myrrha verò citra adſtrictionem non ingenerosè diſcutiat & reſiccet humiditates. Suntq́; ſanè hæc viribus præſtãtiora thure, & ob id etiã maiorem diſcutiendi vim habent: verũ exterſoria vi carentia, ad vlcerũ curationem thure inferiora exiſtũt. Huius generis medicamentorũ, cõcoctorii inquã & diſcuſſorii, Lyciũ quoq; eſt & caſtoriũ, neque obſcurum eſſe puto, Indicum lyciũ à me dici, nõ hoc quod apud noſtros populos prouenit, proximè verò ad horum facultatem accedit ſarcocolla dicta, quæ concoctorium & diſcuſſoriũ eſt medicamentũ, atque ipſa adhuc magis galbanũ prǽdictas vires habet. Meliloti verò decoctũ ad concoctoriam facultatem adſumpſit etiã quid adſtrictorium, eiuſdẽ ferè generis cũ croco exiſtens. Iniicitur etiam in oculares compoſitiones lapis Hęmatites appellatus, humores reſiccandi vim habẽs, velut & Cadmia. Mitius autem pharmacum lapis ipſe quàm Cadmia exiſtit, vtpote ex humida ſubſtantia, nõ terreſtri, velut Cadmia, generationẽ

ad

adeptus. Hanc enim eius naturã indicat ſolutio,quæ fit in medica cote,quum per attritionem cum liquore quopiam in ſuccum reſoluatur. Quin & quum ſolus per ſe citra liquoris alicuius affuſionem teritur, non in terrea fragmenta diſſoluitur velut Cadmia,ſed in æqualium partium & cohærens corpus. Conſimilis ei eſt & lapis Schiſtus appellatus,ſed fortiorem facultatem habet. Quod verò ſtipium appellatur illotũ quidem fortem ex ſe oſtentat adſtringendi facultatem:lotũ verò exoluitur, vt propè ad mordacitatis expertium vim accedat. Vehementem autem exterſoriam facultatẽ æs vſtũ habet,itẽq; ſquama eius & flos, Neq; minus efficax, ſed minus mordacitatis expers chalcitis vſta eſt. Quod ſi lauẽtur talia pharmaca,exterſoria quidẽ adhuc manent, tanto autẽ efficacia imbecilliora, quantum mordacitatis magis expertia fiũt. Huius generis ſunt etiã Miſy & Aerugo, fortiſsima pharmaca his quæ ſycoſi & callis cõueniũt ammixta, Quidam verò ipſis etiã gallas iniecerunt,vehementer adſtringens pharmacum:quemadmodũ aliqui chalcanthũ neutro genere appellatum,atq; etiam vt aliqui vſurpant chalcanthus, tum maſculino tum muliebri genere, quod ad adſtringendum vnà cum acredine vehementiſsimum inter

hæc omnia pharmacum exiſtit. Manifeſtum eſt autem quod multò moderatius redditur vſtum & lotum, ad hanc ſyluam pertinet etiã ſtomomatis ſquama. At thuris cortex adſtringit quidem & ipſe non ingenerosè, verùm prædictis omnibus longè inferior eſt. Atqui & Miſy ipſum tum ad eaſdẽ affectiones, tum amplius ad ſcabras palpebras quidem in collyria miſcuerunt. Quandoquidem verò & Mannæ quidem mentionem fecerunt, & videtur aliquibus nihil à thure trito ac leuigato differre, Cognoſſe operæpretium eſt, quòd Mannam propriè appellant id quod excuſſum eſt à thure circa magna onera cõfracto, Auferũtur enim ſimul ab ipſo fragmenta quædã parua corticis Thuris, quare à thure differt tale pharmacum in hoc quod parum quid adſtrictorium adſumpſit. Quæcunque igitur ex adſtringentibus multam terream compagem habent, aſpritudines & ſycoſeis ac callos conſumunt. Cæterùm quæ ex ſuccorũ genere ſunt, velut omphacium & hypociſthis, eluuntur facilè in ſublitionibus diffluentia ſimul cum lachrymis. Ex hoc genere eſt & glaucium & acacia. Citra mordacitatẽ verò extergет cerui cornu vſtum, velut etiam caprarum. Dictum eſt autem & thus ex talium genere eſſe, verùm hoc velut dictum

eſt,

eſt, omnino exigua participat extergendi facultate, doloris ſedatiuum & concoctorium exiſtens. Cornua verò prædictorum animalium extergendi quidem vim habẽt, ſed neque dolorem ſedant, neque cõcoctoria facultate prædita ſunt, frigidi nimirum & ſicci temperamenti exiſtentia. Habet autem & quod Armenium vocatur, extergẽdi vim, quemadmodum & atramentum Indicum appellatum, & ob id ſanè vlceribus inflammatione carentibus citra moleſtiam adhibetur. Mixtæ verò quodammodo facultatis eſt aloë, veluti etiam roſa. Habet enim quid in ſe amarum, quod extergendi à natura aptitudinem habet: ineſt autem ei etiam quid aſtrictorium, vt cõmittat & ad cicatricem vlcera perducat.

Quæ ad ſcabras affectiones conueniunt.

EX pharmacorum ad ſcabras in palpebris affectiones conuenientium numero, ſunt ſales ammoniaci, & lapis Aſius tum ipſe, tum flos ipſius, & quod pſoricum appellatur, non ſimplex, neque ſpontæ naturæ productum, ſed præparationis modum quendam habens, quem etiam Dioſcorides conſcripſit, & alii ferè omnes, qui de Medica materia commentati ſunt. Ammiſcetur his & miſy vſtum, & ſandaracha, & quod à veteribus Græcis Arrhenicum, noſtro verò

æuo Arſenicum appellatur. Ex medicamentis verò aromaticis caſia, & malabathri folium, quin & amomum & cinamomum quidam ocularibus compoſitionibus ammiſcuerunt, quum diſcuſſoriam quidem vim habeat cinamomum, reliqua verò etiam adſtringendi facultate participent. In communi porrò de omnibus repurgãtibus ſiue extergentibus & rypticis à Græcis appellatis, medicamentis id noſſe oportet, tum eis quæ moderata ſunt, tum his quę ſycoſeis & callos cõſumunt, quod hæc omnia etiam ad cicatrices craſſas conueniant, Attenuant enim ipſarum craſsitudinem, & ſubſtãtiam ſuperficiei deradunt ac remouent.

Quæ induratis auxilientur.

Compoſitiones quæ ad induratas oculorum tunicas conueniunt, ex ſuccis conſtant & ammoniaco thymiamate, quemadmodum etiam antea dixi, Miſcentur autem eis moderatiora quædam, quæ viribus eorum tamen non obluctentur, myrrha videlicet & thus, & galbanum, aliaque conſimilia.

Quæ ſuffuſis conueniant.

AD ſuffuſos verò quidam Medici liquida pharmaca cõpoſuerunt. Ac prima ferè omnium compoſitionum eſt quæ ex-

fœ

fœniculi ſucco,& hyænæ felle,ac melle Attico cõſtat: quidã verò etiã caprinũ fel addiderũt. Verùm poſtea alius aliud fel ammiſcuit,alius galli,alius viperæ,alius teſtudinis marinæ,alius callionymi piſcis. Nunc verò in pretio eſt pharmacũ ex felle ſcarorũ. Quéadmodũ & quod ex myrrha ſtacte cõſtat. Promiſsiones itaque omniũ horũ pharmacorũ magnæ ſunt. Verùm effectus aliquãdo nullus, aliquãdo valdè exiguus.

De Aridis medicamentis oculis conducentibus.

CAP. V.

EX præſcripta materiæ medicæ ſylua cõpoſita ſunt à Medicis pharmaca arida, quæ priuatim ab ipſis arida collyria appellantur, Quorũ aliqua quidem callos & Sycoſeis cõſumunt, excreſcẽtem item iuxta naſi angulum carnem, encanthida appellatã, & pterygia quæ etiã vnges dicuntur. Aliqua verò ſcabris palpebris cõueniunt,& ad palpebrarum defluuia quæ Milphæ appellantur cõducunt: verùm aliã ab acribus collyriis facultatẽ habent, vnde etiam à quibuſdam medicis Apodacrytica,id eſt,delachrymatiua & repulſoria appellantur,velut etiã ipſa collyria.* Ex his autẽ pleraque etiam obtusè cernẽtibus, ſiue per ætatẽ,ſiue craſſitudinẽ, aut frigiditatẽ humorũ in oculis, ** Viſa. ſunt dicit vet. cod.*

aut

aut etiã flatus caliginoſi redundantiam id cõtingat, non parũ proſunt. Aliqua deinde ex aridis pharmacis affectioñe in oculis cõgregari prohibent, impediendo videlicet influxiones humorũ, ex quibus oculi lædi cõſueuerunt. Præſtantiſsimũ verò horum apparuit, & experientia iudicatum eſt quod ego compoſui, & ob id apud multos in vſu eſt, ac ferè per omnes gentes, quibus imperant Romani. Ac primũ ſanè ipſius compoſitionem ſcribam, quum præſtantius putem eſſe, nullis omnino affectionibus corripi, quàm eas quæ iam præoccuparunt optimè ſanare. Quãdo verò etiã Aſclepiades plurimamq; & optimã tum aridorũ, tum liquidorum collyriorũ conſcripſit ſyluã, ab aridis primũ initio facto: & ego ſanè mihi rectè facturus videor, ſi cõſimili ſcribẽdi ordine vtar. Quare vbi meũ aridũ adſcripſero, deinceps omnia quæ Aſclepiades habet in primo externorũ quem Marcellæ inſcribit, iuxta ipſius ordinẽ ſubiungam. Et poſt hæc cataplaſmata oculis accõmoda, agglutinatoriaq; & inunctilia pharmacá ab Aſclepiade deſcripta adiiciam. Præſtabilius enim mihi videtur & iſtorũ ordinẽ in ſcribendo ſeruare, atq; ita ad collyria ac liquida pharmaca tranſire, omnibus appoſitis, velut Aſclepiades ipſe recenſuit, illius ipſius verbis.

Pharmacum Aridum ad tuendam oculorum valitudinem à me compoſitum.

VTiliſsimũ ſanis oculis præſeruatiuum ego cõpoſui pharmacũ, quod omnes iam in vſu habent. Vritur lapis phrygius in minutas partes cõfractus, vt maior tamẽ ſit nuce quæ pontica à quibuſdam vocatur, ab aliis nux parua. Modus vrendi idem qui in aliis eſt, lapide in ollulã nouã cõiecto, deindeq́; ollula forinſecus luto obturata, operculum perforatum vel in ſolo vertice, vel quod melius eſt, etiã circa alias plures partes imponimus, quo per ipſa foramina fuliginoſæ & fumoſæ eorũ quæ vruntur exhalationes facilius efferãtur. Poſtquàm verò totus lapis ignitus factus fuerit, tunc ſanè ollulam in purũ quoddã vaſculũ euacuare oportet, butyrũq́; infundere nõ vetuſtum, & circunagitare vſti lapidis partes, donec omnes extinguãtur, atq; tunc ceſſare, & ſic rurſus eaſdẽ in ollulam cõiectas vrere, rurſusq́; prunis cãdefactis ab igne ollulam imponẽdo, vt nihil fumoſum in ſe habeãt: ventilatione etiã eaſdẽ excitare conuenit, quo citius vſtio perficiatur. Deinde quum iam igniti facti fuerint lapides, & nulla amplius fuligo effertur, rurſus eoſdẽ eximere oportet, & vino phalerno extinguere, aut aliquo fuluo & odorato, velut eſt Timolites, Ar-

uiſi.

uiſiumq; & Leſbiũ. Deinde rurſus in ollulam cõiectos, tertio vrere, & poſtquã ignitus fuerit lapis, rurſus extinguere melle Attico nõ multo. Reddetur enim pharmacum nõ aridum, ſed viſcoſitate aliqua præditum. Cæterùm pluribus diebus trita & præleuigata in promptu habere oportet, ita vt in tenuiſsimũ puluerem redacta ſint, ſubſcripta. æris vſti vnciam vnam, quod eſt drach. octo, piperis albi tantundẽ, folii malabathri tantundem, ſtibii hemioliũ quod eſt drach. 12. his ammiſce lapidis vſti lib. 1. Et poſtquam omnia probè fuerint leuigata, & reponere medicamentum vèlis, adiice opobalſami Syriaci ſeſquiunciam quod totum drach. 12. facit. Sit verò opobalſamum tenue & pellucenti compage, non craſſum quemadmodum ſolet in vaſis circa fundum conſidere ac ſpiſſari: quod enim ita craſſum eſt, ariditatem pharmaci impediet. Porrò vſus ipſius ad ſolas palpebras cõpetit cum ſpecillo inducti, citra tunicarũ ipſius oculi contactum. Vt plurimum itaque ſufficit circa ſolam infernam palpebram ſpecillum inducere. Nihil verò vetat etiam ſupernam palpebram ſimiliter illinere, vbi præſertim pharmaco opus fuerit, hoc eſt, vbi iam manifeſtè perturbationem quandam perceperit oculus: non tamen expectare conuenit

donec

donec id fiat. Verùm præoccupare oportet circa primũ affectionis ſenſum, in omni tempore diei, etiamſi quis biberit & cœnauerit. Et planè frequẽs eius competit vſus, cum cautione, vt dixi, ne tunicæ oculorum eo contingantur. Oportet autem & eum cui inducitur pharmacum palpebras exertas & extentas exhibere, & quum inungitur nequaquam cum ipſis nictare. Hoc ſanè pharmacum à me compoſitum eſt, non permittens eum qui ipſo rectè vtatur oculorum lippitudine apprehendi. Deinceps verò quæ ad affectiones commoda ſunt medicamenta conſcribam, initio ab his quæ Aſclepiades ſcripſit facto.

Arida pharmaca ad oculos ab Aſclepiade conſcripta. CAP. VI.

IN primo libro pharmacorũ externorum quæ Marcellæ inſcribit, in hunc modum hæc verba ſcribuntur, Aridum ex pſoricis Heraclidæ, ad circũroſos oculorũ angulos. Spodii cyprii, drach. quatuor, omphacii aridi drach. 2. nardi obol. 3. piperis fricti grana 15. tritis vtere. Pſoricũ Aelii, Cadmiæ drach. 4. æris vſti drach. 2. cum aceto in ſole terito & reſiccato, rurſumque leuigatis & repoſitis vtitor. Aliud, Cadmiæ drach. vnã, æris vſti drach. 1. nardi indicæ drach. 1. pipe

piperis fricti obollos duos, tritis vtere vt pharmaco vehementer cõmodo. Aliud, Chalcitidis partes duas, cadmiæ partẽ vnã, tuſa & cribrata terito in ſole, adiecto vino ſufficienti, deinde reſiccato, & leuigatis repoſitis vtitor. Ex libris Philoxeni aridũ Achariſton. Cadmiæ drach. duas, chalcitidis drach. octo, aloës obolos duos, æruginis obolos duos, piperis grana decẽ florum roſarũ drach. vnam, tritis vtitor. Eiuſdem ad lippitudinẽ ſiccam & ſycoſin, putreſcentia, & excreſcentẽ carnẽ. Cadmiæ drach. decẽ, chalcitidis drach. octo, piperis grana quindecim, nardi celticæ drach. vnã. Cadmiam & chalcitidem cum vino terito, atq; vbi exaruerint nardũ & piper iniicito, ac in puluiſſum redactis vtitor. Aliud, Cadmiæ drach. viginti, chalcitidis drach. quadraginta, nardi indicæ drach. duas, myrrhæ torrefactæ drach. duas, piperis grana triginta quinque, cum aceto acerrimo apparato.

Capitonis ad lippitudines ſiccas, & oculos humectos, ac angulos circũroſos & palpebras ficoſas. Cadmiã cypriã ad polentæ magnitudinem cõfringimus, deinde Attico melle ſubactã in vaſculũ fictile cõiicimus, huc vſq; ore obturato, ac luto circũlito, foramen iuxta medium oris facimus, quo id quod aſſatur inde trãſpiret. Ipſum verò vaſcu-

ſculum intra prunas erectum ſtatuētes ſuccenſis prunis vrimus, atque vbi exignitum fuerit, exhalationū per foramen elatarum animaduerſionē habemus, quæ ſi nigriores efferantur amplius vrimus. Quū verò albidiores apparuerint, aſſationē ſufficientem factā putamus, ablatoq; vaſculo & dempto operculo, cadmiam vino Italico extinguimus, & in pilam tranſlatam terimus, reſiccatamq; ad pharmaci cōfectionē reponimus, Quæ hoc modo habet, Cadmiæ drac. octo, æris vſti drach. octo, ſtibii drach. octo, tritis & ablatis vtere, cum ſpecilli extremo palpebris mane & veſpere ex eo ſublitis.

Aliud, Cadmiæ vſtæ velut prædictum eſt drach. octo, æris vſti drach. octo ſtibii drach. quatuor, armenii drach. duas, tritis & repoſitis vtitor. Nos cadmiā & reliqua adipe viperæ excepta aſſauimus, deinde vino extinctis ac tritis vſi ſumus. Pharmaca ex lapide Hæmatite ad ſcabras palpebras accōmodata, Capitonis ophthalmici. Cadmiæ cypriæ drach. vigintiquatuor, lapidis hæmatitæ drach. ſex, in alio exēplari drach. ſexdecim, æris vſti drach. vigintiquatuor, arida ad polentæ magnitudinē contunduntur, melleque excepta velut prædictum eſt aſſantur ac vino extinguūtur, deinde reſiccata leuigantur. Vſus demonſtratus eſt.

Aliud. Cadmiæ drach. viginti, æris vſti drach. decẽ, lapidis hæmatitæ drach. decẽ, tomentorũ purpuræ laconicæ drach. octo, melle excepta & vſta cõponito vt dictũ eſt.

Soſandri ad palpebrarũ defluuia, & inueteratas affectiones, facit & ad excreſcẽtem iuxta naſi angulum carnẽ. Cadmiæ, ſtibii, chalcitidis crudæ, miſyos peregrini, ſingulorum drach. octo, cõtuſa & melle excepta velut dictum eſt aſſato, deinde vino extincta tritaque & reſiccata reponito, vtitor.

Aliud. Chalcitidis crudæ cadmiæ, ſtibii, miſyos peregrini, ſingulorum drach. octo, nardi indicæ drachm. duas, croci torrefacti drach. duas, piperis drach. vnã. Mettallica melle ſubiguntur ac vruntur vt dictum eſt, deinde vino extinguũtur & teruntur, adiiciturque his nardus & croccus torrefactus, itemq; piper, poſteà vero ſimul leuigatis ac repoſitis vtimur. Pharmacũ calliblepharon exornandis palpebris accõmodatũ. Facit & ad inueteratas lippitudines. Stibii vſti ac vino extincti drach. ſexdecim, plũbi vſti & loti drach. octo, fuliginis thuris, ſpicæ nardi, myrrhæ torrefactæ, croci, ſquamæ æris, ſingulorũ drach. vnã. Omnibus tritis ac repoſitis vtitor. Aliud ex croco, Croci vnc. I. glaucii vnc. I. ſarcocollæ vnc. I. ego etiã opii vnc. I. adieci. Aliud Seuerianũ,

Cadmiæ vſtæ & lotæ ſextantẽ,ſalis ammoniaci,*piperis albi vtriuſque ſextantẽ.folii drach.duas,probè tritis vtitor. Aliud pueris maximè cõmodũ. Stibii drach.ſexdecim plumbi drach.8. ſquamæ æris drach.1. croci drach.1.florũ roſarũ drach.1.myrrhæ drach.1.nardi indicæ,thuris maſculi,piperis albi, ſingulorũ drach.1.palmularũ oſsicula decem,omnia in figulinũ vas coniecta diligenter aſſato, Deinde in pilam tranſlatis ac tritis opobalſami cochlearia duo adiicito, conquaſſato,reſiccato,& vtitor. Aridum Philoxeni ad pruriginoſos ac circumroſos angulos,Facit & ad obtuſum viſum, Cadmiæ drach.4.ſalis ammoniaci drach. duas, piperis albi drach.1. tritis vtere. Ego hæc ita adparo. Cadmiæ drac.8.croci drach.2. piperis albi drach. vnam, ſalis ammoniaci drach.2.nardi indicæ drach.1.tritis vtitor.

*Aliàs ſalis ammoniaci vnciã vnã.

Liquidæ oculares compoſitiones ad ficoſas eminentias,ac omnem extuberantiam carnis,facit & ad carnem circa naſi angulum excreſcentem, & ad incipientem lippitudinem.

CAP. VII.

Compoſitio qua vſus eſt Philippus in Cæſaria, Miſyos aſſati drach.octo,myrrhæ drach,quatuor,cadmiæ drach.octo, croci drachm.duas ſalis ammoniaci drach. duas,

nardi indicæ, piperis albi vtriuſque drach. 1. mellis Attici cyathum vnũ. Aliud, Miſyos aſſati drac. ſex, atramẽti ſutorii drach. quatuor, myrrhæ drach. quatuor, æris vſti drach. 1. mellis attici cyath. 1. Panchreſtos Eraſiſtrati. Ad aſpretudines ac omnes lippitudines, aureſq; purulentas, & ad vlcera ægrè recipientia cicatricẽ, & ad nomas, hoc eſt, vlcera ſerpentia oris. Aeris vſti drach.
* Aliàs. 1. *duas, myrrhæ drach. vnã, piperis obolos duos, miſyos aſſati drach. vnã croci obolos tres, vini chii heminã vnam, paſsi cretici heminæ dimidium, Arida terito affuſo vino, atque vbi imbibitũ fuerit vinum, affunde etiam paſſum, & conquaſſata in æreum vaſculum transferto, ac ad lentum ignem coquito, deinde in pyxidem æream reponito.

Ad callos & omnẽ eminentiam. Aeris vſti drach. duas, miſyos vſti drach. vnam, myrrhæ drach. vnã, croci drach. vnam, omphacii drach. vnam, vini chii cyathos duos, mellis attici librã dimidiã, vtitor. Philoxeni liquida viſum exacuens, cicatrices & callos exterit. Ammoniaci thymiamatis drach. quatuor, æruginis drach. duas, vino diluta & contrita melle attico excipito.

Aliud, Ammoniaci thymiamatis drach. duodecim, æruginis drachm. ſex, myrrhæ drach. duas, cõponito vt dictũ eſt. Aliud

Phæ

Phædri Rhinion, id eſt limula. Ammoniaci thymiamatis drach. quatuor, æruginis drach. vnã, alcyonii torrefacti drach. vnã, floris lapidis Aſii obolos tres, cõponito ac vtitor vt dictum eſt. Aliud, Ammoniaci thymiamatis drach. 8. æruginis drach. 8. floris lapidis Aſii drach. duas, obolos duos, alcyonii drach. 1. obolos duos,* opii ſeſquidrachmã, myrrhæ ſeſquidrachmã, cõponito ac vtitor vt dictũ eſt. Aegyptia ad callos & albugines, aufert etiam pelliculas cõfeſtim. Aeruginis Corinthiæ drac. 6. ammoniaci thymiamatis drach. 6. obolos 4. ſalis foſsilis drachm. 4. medullæ colocynthidis drach.* quatuor, fellis taurini drach. 2. nitri ſeſquidrachmã, piperis albi grana 40. mellis attici cyathos ſex, cõponito vt dictũ eſt, & in pyxide ilicea repoſito vtitor. Alia Aegyptia ad callos & albugines, ac inueteratas affectiones. Aeruginis drach. 6. ammoniaci thymiamatis drach. 6. medullę colocynthidis drach. 3. fellis taurini drach. 2. nitri nigri drach. duas, excipe mellis attici cyathis ſex, & vtere. Cõpoſitio exacuens viſum, faciẽs & ad glaucedinem. Antonii Muſæ. Fellis perdicis ſylueſtris partẽ vnã. In alio exẽplari, ſucci herbæ perdicii, Aliqui ſucci cẽtaureæ partes 3. mellis attici tãtundem. Aliud, Fellis gallinæ veteris partem

*Vet. cod. huic loco addit ſtru thij. drac. vnã, obolos duos, ſalis ammoniaci drach. 1. obol. duos.

*Tres, obolos quatuor, ſic vet. cod.

vnam, ſucci centaureæ partem vnam. mellis attici partes tres, facit ad glaucedines. Cõpoſitio Largi exacuens viſum. Succi fœniculi radicis partem vnam, mellis tantundem. Reponito in pyxidem æream ac vtitor. Aliud, Succi radicis fœniculi partẽ vnam, ſucci chelidoniæ tantundem. mellis attici tantundem. Aelii Galli ad ſuffuſiones. Fellis teſtitudinis marinæ drach. 8. mellis attici tantundem. fellis taurini drachmas. 2. croci drach. 2. opobalſami drac. 2. contuſis vtere. Caſsi ad ſuffuſiones. Fel taurinum in æream pyxidem euacuatum per dies decem ſinito, deinde myrrhæ, croci, vtriuſque drach. 2. opopanacis drach. 2. opobalſami drach. 2. piperis grana. 12. mellis attici duplum omnium accipito, omniaq; cum felle miſceto, & in æreo vaſe coquito. deinde in ærea pyxide repoſitis vtitor. Liquida Baſilis, hoc eſt regina, hanc reparatricem appellamus. Omphacii drach. 2. myrrhæ drach. 2. fellis aquilæ drach. 2. opobalſami drach. 2. lachrymæ oleæ drach. 2. ammoniaci thymiamatis drach. 1. fellis hyænæ drach. 2. excipe melle. * Aliud, Omphacii drach. 2. myrrhæ drach. vnam, ſalis ammoniaci drach. 1. croci drach. 1. opobalſami drac. 1. lachrimæ oliuæ drach. 1. ammoniaci thymiamatis drach. 1. Fellis hyænæ dra

* *Hæc ex veteri codice.*

drach.8. excipe melle attico.] Antonii Muſæ. Fellis hyænæ drach. 1. fellis vrſi drach. 2. opobalſami drach. 2. ſalis foſsilis drach. 1. croci drach. vnã. myrrhæ. drach. 1. mellis attici cyathos. 2. ſucci fœniculi cyathos. 2. Philoxeni, Fellis hyænæ ſeſqui drachmam adipis viperæ ſeſquidrachmam, croci drach. 1. omphacii drach. 1. myrrhæ drachmæ dimidium, opobalſami drach. 1. mellis attici drach. 8. Tincturæ albuginum. Gallam tritam ac leuigatam in prompto repoſitam ſeruato, vſu verò expetente cum ſpecilli nucleo calfacto adhibeto, deinde attramentum ſutorium aqua dilutum admoueto. Aliud, Malicorium tritum adhibeto, indeque atramentum ſutorium aqua dilutum admoueto. Aliud, Miſyos, atramenti ſutorij, gallarum omphacinarum, ſingulorum æquales partes contuſas & cribratas reponito. Vſus verò tempore aridum adhibeto. Aliud aluminis ſciſſilis, malicorii, mellis, acaciæ fructus, ſingulorum æquales partes contundito adhibeto. Ad glaucos oculos quo pupillæ nigræ reddantur. Malicorii dulcis ſuccum infundito, deinde poſt temporis interſtitium hyoſcyami florem cũ vino aut hyoſcyami ſucco tritum inſtillato. Verùm hæc opportuno tẽpore colligere & reponere cõuenit.

Aliud, Acaciæ fructum & gallarum parum, quid diligenter trita fremii ſucco excipito & ad mellis craſsitudinem redigito, Deinde expreſſum per linteolum liquorem reſeruato ac vtitor vt dictum eſt. Ad pilos pungentes in palpebris enaſcentes, Trichiaſin appellant Græci Antonii Muſæ. Fel auiculæ quæ cinædus appellatur, & aconiti dimidium eius, mixta reponito. Vſu verò exigente, euulſo pilo locum ex pharmaco illinito. Aliud, Fel piſcis pagri, & aconiti dimidiũ, cum ſquama ferri lota, adipe ſubigito, atque his amygdalini olei parum adiicito, & ſanguinis veſpertilionis quantum ſuffecerit, Deinde mixtis & repoſitis vtitor vt dictum eſt. Agglutinatoria pilorum. Heraclidæ Tarentini. Ceræ drachmas. 1. picis drach. 1. lithocollæ drach. 1. ſimul liquefacta reponito. Vſu verò poſtulante, ſpecilli ſummum candefacito, & quod ex pharmaco diſſoluto adhæſerit adhibeto, eoq́ue pilos agglutinato. Aliud, Reſinæ ſiccæ, picis ſiccæ vtriuſque drach. 1. ſulphuris viui drach. 1. bituminis drach. vnam. ceræ drach. 2. liquefactis vtitor. Ad paruos inſtar hordei oblongos circa pilos palpebrarum abſceſſus, Crithas & Poſthias Græci appellant. Antonii Muſæ. Galbani partem vnam cum modico nitro mixtam

im

imponito. Aliud, ceram & miſyos crudi parum ammiſceto. Faciunt & ficus aridæ in vino mulſo coctæ & tritæ, modico ſimul galbano contrito. Facit & farina hordeacea in vino mulſo cocta ac trita, itidem modico galbano ſimul contrito. Dionyſii Mileſii ad pilos palpebrarum pungentes. Leporem marinum in figulino nouo vrito, & cinerem tritum ricinorum ſanguine excipito & repoſito in cornea pyxide vtitor, euulſis antea pilis. Aliud, Salamandræ vſtæ cinerē, terreſtrium herinaceorum felle excipito, ac vtitor vt dictum eſt. Quidam caſtorio vſi ſunt cum melle mixto, Aut caſtorio & hirundinis vſtæ cinere, Aut cicutæ ſemen tritum ac Thunnæ ſanguine exceptum, præeuulſis pilis illeuerunt. At crithas & chalazia, hoc eſt, inſtar grandinis in palpebris tubercula. Sagapeno cũ aceto trito vtitor. Aliud ad Aegylopas. Succi illecebræ, ſucci ſolani, vtriuſque libræ dimidium. thuris drach. 8. maſtiches quadrantem. galbani libram dimidiam. Succos cum thure coquito, atque vbi diſſolutum fuerit galbanum iniicito: maſtichen enim improbamus. Aliud, Thuris drach. 8. ladani drach. 4. aluminis ſciſſilis drach. 4. myrrhæ drach. 8. ceræ drach. 4. ſpumæ nitri drach. 4. coaguli leporis drach. 4. Con-

tunditur hoc pharmacum & cum vngenti irini fece mollitur.

Cataplaſmata in eodem libro primo externorum ab Aſclepiade ad oculos deſcripta, itemq́; agglutinatoria, & inunctilia.

CAtaplaſmata lippientium, ad doloris vexationes ac maximas Epiphoras, quibus vſus eſt Heraclides Tarētinus. Roſarum viridium aut ſiccarum drach. 4. croci drach. 1. opii drach. vnam excipe meliloti decocto aut paſſo. Aliud Roſarum, violarum albarum, meliloti, capitum papaueris, ſingulorum drach. 2. croci drach. vnam. opii drach. vnam. myrrhæ drachmam vnā. oui aſſati vitellum, tritis & paſſo ſubactis vtere vt dictum eſt. Illitiones ad dolores, quibus vſus eſt* Glaucus. Aloes, lycii indici, roſarum viridiū, croci, opii, myrrhæ, ſingulorum æquales partes vino ſubactas in paſtillos formato, eosq́; in vmbra ſiccato. Vſu verò exigente paſſo dilutos oculis illinito, itemq́; fronti ac temporibus. Philoxeni ad fluxionem multam & dolores. Foliorum roſarum recentium drach. 2. ſeminis hyoſcyami drach. 8. thuris drach. 3. myrrhæ drach. 4. farinæ polentarū acetabulum, oui aſſati vnius luteū, ſucci mādragoræ drac. 4. croci drach. 2. opii. drach. 4. vini auſteri

* *Gallus in cod. vetuſto.*

quan

quantum ſufficit. In paſtillos redigito ac vtitor veluti dictum eſt. Illitio Anthera eadem hora iuuans. Croci drach.4.thuris drach.2.cinnabaris drac.4. gummi drac.2. vino excipito. Vſus tempore terito & ad ſolidum redigito,& modicũ mellis adiicito. Aliud Lychnium inſcriptum. Croci drach.1.thuris drach.2.opii.drach. 2. gummi drach.2.cinnabaris drach.2.aqua pluuia excipito. Alii habent,croci roſas ſpecie referentis drach.4.cinnabaris drach. 2. myrrhæ,opii, vtriuſque drach. 2. aqua pluuiali excipito. Illitiones mordaces quæ eueſtigio fluxionem cohibent,faciũt & ad lippitudinem ſcabram ac aridam. Aeris vſti,drachmas.4.croci drach.4.piperis albi drac.2. opii drach. 2. gummi drach. 4. cum aqua pluuia forinſecus illinuntur, Relidit hoc pharmacum maximas Epiphoras. Cæterũ cauere oportet ne quid ex eo in oculũ præterlabatur. Aliud phloginum , hoc eſt flammeum inſcriptum. Aeris vſti & loti drac.12. croci.drach.6.piperis albi drac.4. myrrhæ drach.3.opii drach.3.gummi drachmas.12.vino Aminæo excipito. Agglutinatoria quæ fluxiones cohibent. Pollinis partem vnam, myrrhæ partem vnam, mannæ thuris partem vnam,cãdido oui excipe,deinde in linteolum impacta impone

tem

temporibus ac fronti. Aliud, Seminis hyoſcyami drach.2.opii drach.1.croci drachmã.1.pollinis drach.4. ouorum aſſatorũ vitellos duos,caſtorii drach.1. omnibus ſimul coactis vtitor. Collyrium ad Epiphoran,& dolores, ac fluxionem multam quo Moſchio familiaris vſus eſt. Glaucii drachmas.16.ſarcocollæ drach.8.croci drac.4. gummi drach.2.tragacanthæ drach.2.ſucci mandragoræ drach. 2.opii drach. 1. aqua pluuiali excipito ac vtitor cum ouo. Heronis ophthalmici pſittacus,ad dolores & fluxum largum,eueſtigio ſomnum inducit. Glaucii drach.16.croci drach.8.ſarcocollæ drach.8.opii. drach. 4. ſucci mandragoræ drach.2.tragacanthæ drach.8.aqua pluuiali excipe. Ad prædictas affectiones Neapolitæ. Glaucii drach.48.ſarcocollæ drachmas.24.croci drach. 24. lapidis hæmatitæ drach.12.opii drach.*19.ſucci mandragoræ drach.8. gummi drach.16. tragacanthes drach.12.excipe aqua pluuiali. Sergii ophthalmici Babylonii. Glaucii drach.24. ſarcocollæ drach.16. croci drach. 12. opii drach.4.lapidis hæmatitæ drach.6.gummi drach. 12.excipito aqua pluuiali. Illinito per vnum atque alterum diem, atque vbi affectio non ſoluatur ad inſequentes illitiones tranſimus. Aliud diaſmyrnum

*Vet.cod. habet. 12.

Glau

Glaucidianum inſcriptum. Glaucii drachmas. 48. ſacocollæ drach.48. croci drachmas. 24. opii drach.5.myrrhæ drach.6. hæmatitæ drach.6.tragacanthæ drach.48. aqua pluuia excipe ac vtere cũ ouo. Diaſmyrnum ex hæmatite. Glaucii drach.64. ſarcocollæ drach. 32. croci drach.12. opii drach. 8. myrrhæ drach.6. hæmatitæ drachmas.*16.tragacãthæ drachmas.48. gummi drach.16. In alio exemplari drach.48. Excipiuntur aqua pluuiali,vſus eius eſt cũ ouo. Phoſphorus ad doloris vexationẽ, omnemque inflammationem & intenſas Epiphoras. Glaucii drach.24.ſarcocollæ drach.8.croci, opii, vtriuſque drachmas.8. myrrhæ drach.8.miſyos vſti,drach.8.gummi drach.* 19. excipe aqua pluuia,vtere cũ ouo. Euchrum excellentis & mirabilis efficaciæ. Glaucii drach. 20. ſarcocollæ drach.7. croci drach. 7. myrrhæ drach.7. opii drach. 7. miſyos vſti drach.7. gummi drach. 12. excipe aqua pluuiali, vtere cum ouo. Pharmacum ex ſuccis, dolorem ſedans,facit ad omnem doloris vexationem, ſomnum e veſtigio inducit. Glaucii drachmas.48.ſarcocollæ,tragacanthæ vtriuſq; drach.16.croci.drach.8.opii drach. 4. ſucci roſarum drachmas.4.lycii indici drach. 4. hyoſcyami drach. 4. ſucci mandragoræ dra

* In vet. cod.6.

* Aliàs 12.

*Vet.cod. addit hic ſucci cicutæ drac.4. drachmas.4.*gummi drach.8. Excipiuntur meliloti decocto: componuntur autem hoc modo, Meliloti libram vnam, & aquæ pluuialis heminas.12. ad tertias coquito, & excolato liquore ad pharmaci compoſitionem vtitor. Aliud, Glaucii drachmas.48.ſarcocollæ drach.24.croci drachmas. 24. opii drach. 12. lycii indici drachmas. 12. ſucci hyoſcyami drachmas. 12. ſucci cicutæ drach. 12. roſarum viridium reſectis extremitatibus drach. 48. gummi drachmas.* 28. aqua pluuiali excipe, vtere cum ouo. Pharmacum Phæon, id eſt fuſcum inſcriptum, accommodatum ad doloris moleſtias. Cadmiæ drach.12. aut.16.æris vſti.drachmas. 6. myrrhæ drachmas.3.opii drachmas. 3. acaciæ drach.7. excipito aqua pluuia velut demonſtratum eſt. Aliud Phæon. Ad omnem fluxum & omnem lippitudinem. In alio pædicon, id eſt puerile legitur. Aeris vſti drach. 12. cadmiæ drach. 32, gummi drachmas.32.acaciæ.drach.32.myrrhæ drachmas. 4. opii drachmas. 4. aqua pluuia excipe. Aliud ex libris Philoxeni. Spodii cyprii, drachmas. 12. æris vſti & loti.3.drach.3. opii, myrrhæ, vtriuſque drachmas.3.acaciæ,gummi,vtriuſque drach.7. aqua pluuiali excepta cum ouo in vſum

* In græ. cod.19.

ve

veniunt, vt dictum eſt. Pharmacum Berytium inſcriptum, quo vſus eſt ſtraton Berytius ad maximas epiphoras, eueſtigio auxiliatur. Aeris vſti & loti drach. ſexdecim, acaciæ drach. ſexdecim, ſpodii pompholygis drach. ſexdecim, opii drach. ſexdecim, gummi drach. ſexdecim, croci drachmas. 12. myrrhæ drach. duas, aqua pluuiali excipe, vtere cum ouo. Oportet hoc aſsiduè infundere. Aliud ad eaſdem affectiones. Spodii pompholygis drach. ſexdecim, opii drach. 12. myrrhæ drach. duodecim, gummi drach. ſexdecim, æris vſti & loti drach. ſexdecim, aqua excipito pluuiali, ac vtitor cum ouo. Pharmacum Achariſtum inſcriptum, ad maximas epiphoras huius ſolius vſu Medici Aegyptii feliciter medicãtur, in agreſtioribus præſertim corporibus. Cadmiæ drach. 16. acaciæ drachmas. 8. æris vſti & loti drach. 8. opii drachmas. 4. fructus ericæ drach. 4. myrrhæ drach. 4. gummi drach. 16. aqua excipito, ac vtitor cum lacte muliebri. Tẽperatura media eſt, vbi verò circa oculos affectio fit, ab hoc collyrio abſtinere oportet. Quo ipſe vſus ſum ſic habet. Cadmię drac. 16. fructus ericæ drach. 2. æris vſti & loti drac. 4. opii drach. 2. myrrhæ drac. 1. acaciæ drac. 6. gummi drac. 8. aqua excipito, vſus indicatus eſt.

Aliud,

Aliud, Cadmiæ drach. 6. fructus ericæ drach. 4. opii drach. 6.* æris vſti & loti drachmas. 4. gummi drach. 20. componito ac vtitor vt dictum eſt. Nectarium Marci, facit ad incipientem lippitudinem, facit ad illationem fluxus tenuis, ad chemoſeis, cumores, pelliculárum eminentias, & ferè ad omnem lippitudinem facit, & ad palpebras craſſas. Oportet autem præ omnibus fomẽtum adhibere, deinde ipſum infundere, in principio quidem fluxionis cum aquoſo oui liquore: vbi verò ſucceſſerit hæc curatio, paulatim hanc temperaturam extendere & augere oportet. Cæterùm ad palpebras aſperas collyrio cum aqua vtimur, apud alios Sphragis appellatur. Aeris vſti & loti drach. 4. cadmiæ drach. 4.* croci drach. 2. opii drach. 2. gummi drach. 6. aqua excipe ac vtere vt indicatum eſt. Sergii ophthalmici Monohemerum inſcriptum, hoc eſt vna die efficaciam ſuam commonſtrans. Cadmiæ vſtæ & lotæ drach. 4. ſpodii pompholygis loti drach. 4. æris vſti & loti drachmas. 4. croci drach. 2. opii drach. 1. acaciæ drach. 6. gummi drach. 6. aqua pluuiali excipe, ac vtere cum ouo. Temperatura eſt aquoſa. Poſtquam lachrymæ prolectæ fuerint, candidum oui infundere oportet, & rurſum ſublinere. Vbi verò morſus conſe

ſe

** Hæc addit. vetu. cod. thuris drach. 2. myrrhæ drac. 8. lapidis ſciſſilis drachmas. 2. acaciæ drach. 8.*

** Acaciæ drach. 3. vet. cod.*

ſequeretur,fomentum adhibendum eſt,rur ſumq; oui candidum infundendum: poſtea verò collyrio nigro inſcripto illinito. Sphragis Neapolitæ. Cadmiæ drac.octo, æris vſti & loti drachm.octo,acaciæ drach. octo, ſpodii cyprii drachm.quatuor,croci drach.quatuor,opii drach.quatuor gummi drach.duodecim,aqua excipe, vſus indicatus eſt. Paccii Sphragis. Cadmiæ vſtæ & lacte caprino ſiue muliebri extinctæ ac lotæ,& in vmbra ſiccatæ drach.10.æris vſti & loti drac.10.acaciæ drach.10.opii drach. 6.croci drach.6.gummi drach.15.aqua pluuiali excipito.Zoili ſphragis cũ Paccii concordat. Philotæ Aphroditarium inſcriptum. Cadmiæ lotæ drachm.24.acaciæ drach.36.æris vſti & loti drachm.12.croci drach.12.opii drachm.12.ſpodii cyprii loti drach.12.gummi drach.48.excipe aqua pluuiali,ac vtere cum ouo aſsiduè infundẽdo. Poſt curationẽ verò lauari iubeto,hoc aſsiduè vſus ſum in maximis epiphoris. Aliud Neapolitæ. Facit ad maximas epiphoras, maximè in his oculis qui ægrè rigantur & ſubalbicant circa inflammationes,vt ſimile quidam chemoſi appareat.Hoc nos vſi ſumus,poſt illitiões ægris lauare iuſsis. Lapidis ſchiſti drachm.8.thuris drach.7.æris vſti & loti drachm.8.opii drach. 8.myrrhæ

drac. quatuor, gummi drac. octo, excipe vino ac vtere cum ouo. Temperamentum eſt aquoſum. Sæpe verò hoc infundere oportet, & poſt interuallum ab illitione lauari iubere. Fuſcum Olympionico inſcriptum. Facit ad maximos dolores, facit & ad chemoſeis & omnino ex accommodatiſſimis collyriis eſt: nã ſtatim liberat. Cadmiæ vſtæ & lotæ drac. octo, acaciæ drac. 8. ſtibii vſti & loti drac. 8. aloës indicæ drach. octo, croci drac. quatuor, myrrhæ drach. 4. opii drac. quatuor, gummi drac. octo, aqua excipe ac vtere cum ouo. Temperamentum eſt craſſum. Ego etiã pompholygis ac thuris vtriusque drac. quatuor, adieci. Aliud Zoſimo inſcriptum odorum. Facit ad dolores & recentes affectiones. Cadmiæ vſtæ & lotæ vino Italico, hoc eſt extinctæ, drac. octo, aloës drac. octo, ſtibii drac. octo, æris vſti & loti drac. octo, aut duas, croci drach. duas, myrrhæ drachmam vnam, nardi indicæ drachmam vnam, opii drachmam vnam,
* *Aliàs* 12. acaciæ drachm. * 19. gummi drac. duodecim, aqua pluuiali excipe. Hermiæ ophthalmici Lutron, id eſt balneum appellatũ. Ad maximos dolores eadem die ad ſummum auxilians, facit & ad inueteratas lippitudines. Aloës drac. octo. æris vſti & loti drac. ſexdecim, opii drac. ſexdecim, myrrhæ

rhæ drachm. 12. croci drachm. octo, cadmiæ drac. quatuor, thuris drac. tres, gũmi drach. ſexdecim, vino Mendeſio excipe, ac vtere cum ouo. Temperatura eſt aquoſa. Oportet hoc per interualla trium aut quatuor horarum infundere, & vſque ad mali depulſionem ſinere, atque tunc lauari iubere.
Theodotion Phlacianũ, Harpocratium inſcriptum. Ad maximas epiphoras & dolores, liberat citra venæ ſectionem. Succi acaciæ drac. 24. cadmiæ drac. octo, æris vſti & loti drac. octo, ſtibii drac. 16. aloës drac. quatuor, croci drac. tres, myrrhæ drac. tres, lycii indici drac. duas, caſtorii drach. 1. opii drach. duas, gummi drach. 24. aqua pluuiali excipe, ac vtere cum ouo. Temperatura eſt craſsior. Hoc collyriũ tumorem palpebris inducit. Scylacium pharmacum accommodatum eadem die curans, Eueſtigio ſoluit inflammationes. Stibii drac. 40. acaciæ drach. 40. cadmiæ drach. ſexdecim, æris vſti & loti drac. quatuordecim, ceruſę drac. octo, myrrhæ drach. quatuor, nardi indicæ drach. 4. croci drach. 2. lycii indici drach. 4. caſtorii drac. 2. aloës drach. duas, opii drac. duas, chalcitidis aſſæ drachm. duas, gummi drachmas * duas, excipe roſarum decocto ac vtere cum ouo. Tẽperatura eſt craſsior. Neapolitæ Phanion, id eſt lãpas ſeu facula.

Vet. cod. habet drac. 40.

Ad maximas epiphoras & doloris moleſtias, facit & ad affectiones. Cadmiæ lotæ drach. 8. acaciæ drachm.* 8. æris vſti & loti drachm. 6. ſtibii loti drachm. 20. ceruſæ drach. 6. myrrhæ drach. 2. aloës drachm. 2. nardi celticæ ſeſquidrachmam, opii ſeſquidrachmam, croci drachmam vnam, caſtorii drachm. dimidium, gummi drach. 20. aqua pluuia excipe, vtere illinendo. Aliud Phanion Serapiacum inſcriptum. Acaciæ drac. 40. ſtibii drach. 40. cadmiæ drach. 16. æris vſti & loti drach. 12. aloës drach. 3. myrrhę drach. 4. ceruſæ drachm. 12. opii drachm. 2. croci drach. duas, caſtorii drach. 2. nardi indicæ ſeſquidrachmam, gummi drachm. 25. aqua pluuiali excepta illinito. Malabathrinum noſtrum, Facit ad doloris vexationes, & adfectiones in declinatione. Cadmiæ drach. ſexdecim acaciæ drach. 40. æris vſti & loti drach. quatuordecim, opii drach. duas lycii indici drach. duas, myrrhæ drach. quatuor, malabathri drac. duas, nardi indicæ drac. duas, caſtorii drac. duas, croci drac. duas, aloës drac. duas, ceruſæ drach. octo, ſtibii loti drach. octo, gummi drach. quadraginta, aqua excipe & vtere cum ouo in principio affectionum, & in declinatione facta ab illatione pharmaci panchreſti appellati, deſcriptum hoc inter mordacia

* Aliàs 20.

col

collyria habetur. Aliud Philadelphium inſcriptum. Facit ad declinationes inflammationum,& vlcera ſordida,& puſtularum eruptiones, eueſtigio auxiliatur. Stibii vſti & loti drach. viginti,plumbi vſti & loti drach.decem, cadmiæ drachm.octo,æris vſti & loti drach.tres,aloës drac. quatuor, ceruſæ drach.tres, lycii indici drach.duas, & ſemis, myrrhæ drachmas duas, & ſemis nardi indicæ drach.duas,croci drach.duas, caſtorii drach. vnam,opii drac. vnam gummi drachm.octo,aquam & ad exceptionem candidum ouorum decem. Collyrium album,ad epiphoras & affectiones inſcribitur Trypherum, id eſt delicatum. Cadmiæ lotæ drach. ſexdecim,ceruſæ drachm.octo, amyli drac.quatuor,gummi drac.quatuor, tragacanthæ drach. quatuor, opii drachm. duas,excipe aqua pluuia. Vſus eſt cũ ouo.

Collyriũ ex terra Samia Terennũ inſcriptum,ad epiphoras & affectiones. Cadmiæ lotæ drac.duodecim,ceruſæ drach.12. terræ Samię drac.duodecim,opii drac.vnã, gummi drac.quatuor,aqua excipe ac vtere cum ouo. Aliud dolorem ſedans, ad fluxũ omnis generis, vlcera, dolores,papulas & tubercula,prolapſus,chemoſeis,& omnigenas affęctiones. Ceruſæ drac.d cto,terræ Samiæ drachm.octo, ſpodii pompholygis

drach.duodecim, tragacanthes drac.duas, opii, drachm.2. gummi drachm. quatuor, aqua pluuia excipe ac vtere cum ouo. Aliud Diocleum inſcriptum,ad doloris moleſtias,& epiphoras,ad ſuppuratos oculos, puſtulas,vlcera. Hoc pharmacũ delicatius exiſtit. Tragacanthæ drac.octo, gummi drac.quatuor,amyli drach.quatuor, ſpodii pompholygis drac.ſexdecim, ceruſæ drac. octo,opii torrefacti drac.duas,aqua pluuia excepta admoue cum ouo. Pharmacum ex thure. Accommodatum ad fluxiones & chemoſeis. Cadmiæ* drac.viginti,thuris drac.20. ceruſæ drac. quadraginta,opii drac.ſex,gummi drac.ſex,aqua pluuiali excipito. Cæterùm nos ſic apparauimus. Cadmiæ drac.decem,pompholygis drach. decem,thuris drach.decem, ceruſæ drach. quadraginta,opii drac.ſex, gũmi drac.ſex, aqua pluuia excepta admoue cum ouo.

* *Sic vetu.cod.*

Aliud Trypheron, id eſt delicatum inſcriptum. Ad inuſtiones epicaumata Græcis dictas ,puſtulas , chemoſeis, maximè in his qui nullam mordacitatem perferre poſſunt. Cadmiæ lotæ drac.8.amyli drach. 8.thuris drac.8.ceruſæ drac.48.opii drach. ſex,gũmi drac.16.aqua pluuia excipe, vſus indicatus eſt. Cygnus inſcriptus Reginæ, ad maximos dolores & affectiones.

Cad

Cadmiæ drac.16.ceruſæ lotæ drac.8.amyli drac.2.tragacanthæ drachm. duas,acaciæ drac.duas,opii drac.2.gummi drach.12.excipe aqua pluuiali,& ad excipiendum adiice ouorum crudorum recentiũ candida 4.

Aërianum Diomedi inſcriptum, collyrium accommodatum ad epiphoras, & veteres affectiones itemq́ue recentes. Spodii pompholygis drach. octo,ceruſæ drach. * 20.æruginis drac. quatuor myrrhæ drac. 14.thuris drac.tres,opii drach.tres,gummi drac.octo,excipe aqua pluuiali ac vtere cũ ouo. Cygnus ex terra Samia. Ad vlcera omnis generis,ad epiphoras, dolores circũ circa moleſtantes,ſuppuratosq́ue oculos. Spodii loti drac.16.ceruſæ lotæ drachm.8. terræ Samię drac. quatuor,amyli drac. quatuor,acaciæ drac.4.opii drac. quatuor, gũmi drac.4.tragacanthæ drac.duas,aqua pluuiali excipe ac vtere cũ ouo. Aliud Dionyſio inſcriptum. Ceruſæ drac. 38.æruginis vermiculatæ drac.16.ſucci papaueris drac.octo,gummi drachm.quatuor,excipe aqua pluuia,ac vtere cum lacte. Aërianũ pharmacum noſtrum, ad veteres ac recentes affectiones accommodatum. Ceruſæ drac. vigintiquatuor cadmiæ vſtæ & lotæ drach.decem ſtibii vti & loti drach.decem thuris drac.decẽ ſquamæ æris drac.5.opii

** Cod.vetu.habent drach. 8.*

drac.tres,myrrhæ drac.tres, gũmi drac.12. excipe aqua pluuiali,ac vtere cum ouo. Collyrium Gennadii. Ceruſæ drach.18. ſtibii drach.12.myrrhæ drachm.12.ſquamæ æris drach.12.opii drac.ſex.gummi drach. 24.excipe aqua pluuiali. Collyrium ex terra Samia,Paccii ophthalmici, ad affectio nes intenſas. Cadmiæ drachm.16.ceruſæ drac.16.terræ Samiæ drach.quatuor, opii, drach.2.thuris drac.duas, ſtibii drac.quinque gummi drach.quinque,excipe aqua,ac vtere cum ouo. Therinum, id eſt æſtiuũ inſcriptum. Cadmiæ vſtæ & lotæ drach. * 20.terræ ſamiæ drac.20.ceruſæ drac.20. acaciæ drach.2. ſquamæ æris vſtæ & lotæ drach. * 12.corticis thuris drach.2. tragacanthi drach.5.gummi drach. 16.aqua pluuiali excipe, vtere cum ouo. Collyrium Hygidion appellatum. Cadmiæ drach. 8.myrrhæ drac.8.acaciæ drac.6. opii drac. 2.æris vſti & loti drach.2.gummi drach.6. fructus ericæ drac.vnam, aqua pluuiali excipito. Aſter anicetus,hoc eſt inexuperabilis. Ad doloris vexationes, puſtulas,ſtaphylomata,vlcera ſordida & ſerpentia.Facit & ad inueteratas affectiones, & cicatrices exterit. Cadmiæ vſtæ & lotæ drach. 16.ceruſæ lotæ drach.16.amyli drach.duodecim,ſtibii vſti drachm.duodecim, ſpodii dra

** Vet.tamen cod. habet drac.8.ex quo etiã addita ſit terra ſamia & ceruſa.*

**Vet.cod. drach.2.*

drach.8.plumbi vſti ac loti drach.8.terræ Samiæ drach.8.myrrhæ drach.2.opii drac. 2.tragacanthæ drac.8.excipe aqua pluuiali. Libianum, Ad puſtulas, inuſtiones, rupturas concauitates, oculos purulẽtos, chemoſeis, ſtaphylomata. Facit & ad circum moleſtantem dolorem, & affectiones, & cicatrices exterit. Cadmiæ vſtæ & lotæ drac.16.ceruſæ lotæ drach.16. ſtibii vſti & loti drac. * 16.plumbi vſti & loti drach.8. amyli drach.12.ſpodii pompholygis drach. 8.myrrhæ drach.8.terræ aſteris drachm.8. tragacanthæ drach.8.opii drach.duas, aqua ſit pluuialis & ad exceptionem ouorum albumina decem. Aliud Libianum. Pompholygis drach.octo, cadmiæ vſtæ & lotæ drac.16.ſtibii vſti & loti drac.12.ceruſæ lotæ drach.15. amyli drach.12. terræ Samiæ drach.8.plumbi vſti & loti drac.8. myrrhæ drac.duas, opii drac.duas, tragacãthæ drac. 2.excipe aqua pluuiali. Collyrium ex cornu ceruino. Ad vlcera, puſtulas, cicatrices exterit. Cornu ceruini vſti & loti drach. 4.thuris drac.4.plumbi vſti & loti drac.4. ſquamæ æris lotæ drach.2.opii drac. vnam, gummi drach.quatuor, excipe aqua pluuia. Aliud ex cornu ceruino, Neapolitæ. Plũbi vſti & loti drach.ſexdecim, cornu cerui vſti & loti drac.ſexdecim, thuris drac.octo,

* *Alias* 12.

acaciæ drachm. oᴄto, ſpodii cyprii drach. 8. amyli drach. quatuor, opii drach. 2. ſquamæ æris drac. 2. croci drac. 8. myrrhæ drach. 4. tragacanthæ drach. 1. gummi drach. oᴄto, hyoſcyami cremore excipito. Viride ad affeᴄtiones. Spodii cyprii drach. 16. amyli drach. 16. croci drach. 8. ſtibii drach. 8. opii drach. 4. gummi drac. 4. excipe aqua pluuia liac vtere cum ouo. Aliud viride Zoili ophthalmici. Spodii cyprii drac. 8. croci drach. 8. amyli drach. 8. opii drach. 2. ſtibii drach. 8. gummi drac. quatuor. Anagallidis ſucco excipito. Aliud, Alia exemplaria ita habent Zoili viride. Cadmiæ vſtæ ac lotæ & vino Italico extinᴄtæ drachm. oᴄto, croci drachm. quatuor, ſtibii vſti & laᴄte extinᴄti drac. quatuor amyli drac. * vnam, gummi drach. duas, excipito ſucco anagallidis quæ cæruleum habet florem. Ex libris Scribonii Largi Pſittacinum inſcriptum. Ad doloris moleſtias, puſtulas, inuſtiones, cicatrices reſolutas, prolapſus, confuſiones, & vbi multus ſanguis æſtate ſuffunditur. Commodat etiam ad alias affeᴄtiones, & præſertim in oculis molli ſenſu præditis, in quibus tenuis lachryma profluit. Compoſitio hoc modo habet. Cadmiæ drac. oᴄto, croci drac. oᴄto, ſtibii drac. oᴄto, amyli recentis drachmas oᴄto, opii drac.

* *Aliàs* 2.

drach. quatuor, gummi drac. quatuor, aqua pluuiali excipito, vtitor cum ouo. Naucratitæ pharmacum affectionibus accõmodatum. Cadmiæ drach. 12. croci drac. 12. opii drach. ſex, ſquamæ ſtomomatis purgatæ drach. quinque, ſquamæ æris drach. ſex, ſucci roſarum drach. 16. plumbi vſti & loti drach. quinque, myrrhæ drac. 3. nardi drac. duas, acaciæ drach. 2. gummi drach. 12. excipito aqua pluuiali. Antæi viride. Cadmiæ drach. 48. myrrhæ drac. 24. croci drac. quadragintaocto, opii drac. 24. plumbi vſti & loti drach. 8. ſquamæ æris drach. 6. nardi indicæ drac. 6. acaciæ drac. 6. gũmi dra. 24. aqua pluuiali excipito. Pharmacum ex Galbano quo vſus eſt Nicetes. Ad dolores & lippitudines. Cadmiæ drac. 8. ſpodii cyprii drach. 8. æris vſti & loti drach. 8. opii drach. octo, myrrhæ drachm. octo, galbani drach. octo, aqua excipito, hoc pharmacum ex valdè approbatis eſt, recipitque amplius gummi item drach. octo. Alia exemplaria ſpondium non habent. Aliud, Cadmiæ drach. 16. æris vſti & loti drach. 8. myrrhæ galbani ſingulorum drach. 8. opii drach. 8. atramenti ſutorii drach. ſex. gummi drach. ſex, aqua pluuiali excipito. Collyriũ diarodon Nili ex roſis, velut Andreas tradit, Ad doloris moleſtias, fluxum vberẽ, ac tenuem,

nuem,puſtulas,prolapſus. Foliorum roſarum reſectis extremitatibus drac. 4.croci,drach.2.opii obol.1.nardi indicę obol.1. gummi drac.3.alii drach.1.habent aqua pluuia excipe,ac vtere cum ouo, temperatura diſſoluta eſt. Aliud ex roſis Nili,quo vſus eſt Gallio ophthalmicus, Roſarũ drac. 4.croci drach.2.acaciæ drach.1.opii obol.1. nardi indicæ obol.1. gummi drach.3.aqua pluuia excipe,vtere cũ ouo tẽperatura eſt diluta. Aliud ex roſis horæũ appellatũ ad eaſdem affectiones. Roſarũ reſectis vnguibus drach.24.croci drachm.12.amyli drac.6.balauſtii drac.quatuor,opii drac.4. tragacanthæ drach.8.hyoſcyami foliorum ſucco excipe. Aliud, Roſarum drach. octo,croci drach.quatuor,æris vſti & loti drac.1.gummi drach.1.aqua pluuia excipe, ac vtere,cũ ouo. Aliud diarodon ex roſis Terentii conſtans ex pompholyge.Roſarum recẽtium drac. duodecim, ſpodii cyprii drac.quatuor,croci drac.4.opii drac.4. nardi drac.4.gummi drac.quatuor,excipito aqua pluuiali. Aliud diarodon. Roſarum recentium drac.duas,croci drac.ſex, ſpodii cyprii drac. duas,amyli drach.duas, acaciæ drachmam vnã,nardi indicæ drachmam vnam,gummi drac.duas,tragacanthę drachmas duás, excipito aqua pluuiali.

Dia

Diarodon Euelpidion diaſmyrnum appellatum. Roſarũ drach.100.croci drach.50. opii drach.8. myrrhæ ſeſquidrach. gummi drach.50.vino odoro excipe, ac vtere cum ouo. Aliud diarhodon. Roſarũ drac.100. croci drach.50.opii drac.8.myrrhæ drac.8. gummi drach. 50. vino odorato excipe ac vtere cum ouo. Ego hoc apparaui pro foliis roſarum,florum earundem drach. 100. iniiciens, atque feliciter ſucceſsit. Diarhodõ ex roſarum 72.drach. Magnum appellatum. Hoc vſus eſt Lucius præceptor ad doloris moleſtias, puſtulas, inuſtiones, ſtaphylomata, prolapſus, ad oculos purulentos, ad fluxiones antiquas, inueteratas lippitudines & affectiones ægrè cedentes.

Roſarum viridium reſectis vnguibus drach.72.cadmiæ vſtæ ac lotæ drachm.24. croci drach.60. opii drac.tres, ſtibii drach. tres. Alii drachm.ſex, æruginis drach.duas. Alii tres, ſquamæ æris drach.duas, nardi indicæ drachm.duas, myrrhæ drach.ſex. Alii quatuor, gummi drach. 24. excipito aqua pluuiali. Aliud ex drach.72. Roſarum drach.72. cadmiæ vſtæ & lotæ drach. 24. croci drach. 6. Alii octo, opii drach.3. ſtibii drach.3.myrrhæ drac.3.ſquamæ æris, drac. duas, æruginis drach.2.nardi drachm.1.alii duas, gũmi drach.24. excipe aqua pluuiali,

ac

ac vtere cum lacte. Pharmacũ ex violis albis, accõmodatum ad Epiphoras & affectiones. Acaciæ drach. 48. ſucci violarũ albarum drach. 48. ſpodii cyprii drach. 24. croci drach. 24. myrrhæ drac. quatuor, opii drach. 4. alii ſex, ſucci hyoſcyami drach. 4.
Aliàs 40. æris vſti & loti drach. 4. gummi drach. 4. excipe vino falerno. Collyrium quo vſus eſt Florus in Antonia Druſi matre, quæ parum abfuit vt ab aliis medicis excæcaretur. Acaciæ drach. 48. roſarũ ſiccarũ drac. 48. melilotorum, drach. 48. ſpodii cyprii drachmas 24. malorũ mandragoræ drach.* 2.
*Aliàs 12. croci drac. 24. opii. ℨ. 6. ſeminis hyoſcyami acetabula duo, alii. ℨ. 24. myrrhæ. ℨ. quatuor, æris vſti & loti drach. quatuor, gũmi ℨ. 40. vini falerni, aquæ pluuialis, vtriuſque heminas tres. Vinum & aquã miſceto, eiſq; roſas, melilotũ, ſemen hyoſcyami, mandragoræ mala, aut ſi hæc non adſint, corticem iniicito, & ad dies tres, aut quinque, macerari ſinito, deinde expreſſo liquore ad pharmaci cõpoſitionem vtitor, probatiſsimum hoc exiſtit. Melinũ delicatum, Commodum his qui nullam penitus pharmacorum mordacitatẽ perferre poſſunt, facit ad puſtulas, prolapſus, fluxum acrẽ & vberem, inuſtionesque & ad recentes affectiones. Cadmiæ vſtæ ac lacte extinctæ drach. 16.
ceru

ceruſæ lotæ drach. 8. croci drach. quatuor, opii, drach. 1. tragacāthæ drach. 2. aqua pluuiali excipito ac vtitor cum ouo. Aliud ad inuſtiones, puſtulas, prolapſus, dolores.

Ceruſæ drach. 24. amyli drach. 12. cadmiæ lotæ drach. decē, thuris drach. decem, croci drach. 8. opii drach. 8. gummi drach. decē, tragacanthæ drach. duas, excipe aqua pluuiali & vtere cum ouo. Diarhodō inculpabile. Cadmiæ vſtæ & lotæ drach. 24. ceruſæ drach. 12. opii drach. ſex, florū roſarum drach. ſex, croci drac. ſex, lapidis ſchiſti drach. *12. gummi drach. decē, excipe aqua pluuia, ac vtere ad vlcera ſordida cū lacte, ad munda cum ouo. Aliud, Cadmiæ vſtæ & lotæ drach. 24. ceruſſæ drach. 12. lapidis ſchiſti drach. quatuor, florū roſarū drac. 6. croci drach. 6. opii drach. 6. gummi drac. 6. excipe aqua pluuiali, ac vtere ad ſordida vlcera cum lacte, ad repurgata cum ouo. *Aliàs, 2.

Croceū pædicon, id eſt puerile inſcriptū ex pompholyge. Ad epiphoras & moleſtias doloris, & ad affectiones ex plagis. Spodii pompholygis drach. 16. croci drach. 16. opii drach. 16. tragacanthæ drach. octo, excipe aqua pluuia adhibitis ſimul albuminibus ouorū quatuor. Collyrium Gaii ophthalmici. Spodii cyprii drach. quatuor, amyli recentis, drac. 12. croci drach. duas, myrrhæ

dra

drach. vnã, ſucci mandragoræ drach. vnam, gũmi drach. 4. excipe aqua pluuiali, ac vtere cum ouo. Atimeti Lyſiponion, hoc eſt, ſoluens dolorem. Atramenti ſutorii crudi drach. 40. pompholygis crudæ drach. 40. ceruſæ drach. 24. opii drac. duas, croci drac. quatuor. Crocus in aquam cõiicitur ac maceratur, & ex cremore hoc collyrium apparatur. Quòd verò reliquum eſt ex croco teritur, reliquiſq; ammiſcetur, additis item gũmi drac. 32. Diomedis Lyſiponion ad dolores. Atramenti ſutorii crudi drac. 32. ceruſæ drac. 31. ſpodii põpholygis drac. 16. croci drach. 16. thuris drach. octo, myrrhæ drach. duas, gummi drach. 16. Aqua pluuiali excipito, ac vtitor cum ouo: præclarum eſt hoc collyrium. Zoili pharmacum faciens ad lippitudines antiquas, myocephalos, ſtaphylomata, & fluxiones antiquas.

Cadmiæ drach. octo, æris vſti drach. octo, ceruſæ drachm. quatuor, aloës ſeſquidrach. foliorum croci, chalcitidis aſſæ, atramenti ſutorii, opii, lycii, ſingulorum drach. vnam, myrrhæ drach. duas, acaciæ drach. 20. ſpicæ nardi ſeſquidrach. gummi drach. 20. caſtorii drach. quatuor, ſtibii vſti drach. octo, excipe aqua pluuiali. Aſclepiadeũ Paccii.

Ad doloris vexationes, fluxum tenuem & multum, inuſtionem, puſtulas, pellicularum

rum eminentias, aſpretudines, inueteratas affectiones, & eos qui à multis illitionibus læſi ſunt, confeſtim opitulatur. Compoſitio ſic habet, Cadmiæ drach.*duodecim, *Aliàs 42. æris vſti drach. 12. croci drach.12. ſquamæ æris drach.12. myrrhæ drach. quatuor, nardi indicæ drach. quatuor, roſarum ſiccarum drach. quatuor, opii drach. quatuor, lapidis hæmatitæ drach. quatuor, piperis albi grana 24. gummi drach.12. vini chii quantum ſufficit, vtere cum ouo. Aliud exemplar habet roſarum drach. tres, piperis grana 25.

Pharmacũ accõmodum Nectariũ inſcriptum. Cadmiæ drachm. 12. ſquamæ æris cypriæ lotæ drach. 12. croci drach. 12. opii drach. quatuor, æris vſti & loti drach. 12. myrrhæ drac. quatuor, lapidis hæmatitæ drach. quatuor, roſarũ ſiccarũ drach. 4. ſpicæ nardi drach. quatuor, miſyos aſsi drach. quatuor, caſsiæ fiſtulæ drach. quatuor, piperis albi grana 25. gũmi drach.12. vino exceptis vtere. Antigoni Croceũ Leontariũ, hoc eſt, leunculus appellatum, propterea quòd Leonis imago ei imprimeretur. Facit ad Epiphoras, moleſtiã doloris, inueteratas affectiones. Eſt & aſpretudinibus cõmodũ. cicatrices & callos exterit: maximè verò pueris cõmodũ eſt. Spodii cyprii drac. 48. croci drach. 24. myrrhæ drach. 12. lapidis

hæmatitæ drach.8.opii drac.12.piperis albi grana 36.gummi drachm.80.vino falerno excipito. Aliud, Spodii cyprii drach.80. croci drach.40.myrrhæ drach.viginti, opii drach.20.lapidis hæmatitæ drach. 12. piperis grana 60.gummi drach.80. vini falerni quantũ ſufficit. Ex libris Scribonii Largi, Aſclepios Machaonis. Ad veteres affectiones,& oculos ſuppuratos. Spodii pompholygis drach.32.æris vſti drach.32.croci ſiculi drach.16.myrrhæ drac.6.lapidis hæmatitæ drach.10.nardi indicæ drach.6.opii drach.6.piperis grana 40.gummi drac.40. vino chio excipito. In libro de Athenippis Aſclepiis,opii drach.octo,habentur. Euemeri ad dolores & affectiones. Aeris vſti & loti drac. 32. ſpodii põpholygis drac.16. croci drach.16.myrrhæ drach. octo,lapidis hæmatitæ vſti & loti drach. 8. ſpicæ nardi

Aliàs octo. drach.quatuor,miſyos vſti drac. quatuor, opii torrefacti drach.quatuor,gũmi drach. ſexdecim,vini Italici quod ſatis eſt. Diaſmyrnum odorum Synerotis, pharmacum accõmodatum ad inueteratas affectiones. Facit & ad Rhœadas, hoc eſt, angulos antroſos,& Aegilopas. Cadmiæ lotæ drac. vigintiocto, lapidis hæmatitæ vſti & loti drach.vigintiquinque ſpodii cyprii drach. vigintiquatuor,myrrhæ drachm.48. croci dra

drach. quatuor opii hiſpani drac. octo, pipe
ris albi grana 30. gummi drac. ſex, vino Ita-
lico excipito. Vtitor cum ouo in recētibus
affectionibus. Tēperatura aquoſa eſt. Ali-
qui croci drac. 12. iniiciūt. Hæmatitinum
Syncrotis aſpretudinibus cōmodum. Fa-
cit ad veteres affectiones, ad ficoſa, & ad
omnem extuberantiā ſi cum odoro Syne-
rotis cōmiſceatur. Aeris vſti & loti drach.
vigintiquatuor, lapidis hæmatitæ drach.
* vnā, croci drach. 4. opii drach. 4. gummi *Aliàs. 4.
drach. 12. Excipe aceto acerrimo. Aliud,
Aeris vſti drach. 48. croci drach. 24. opii
drach. 4. gummi Thebaici drach. 24. pom-
pholygis drach. 18. myrrhæ drach. 18. ſalis
ammoniaci drac. duodecim, lapidis hæma-
titæ drach. * vnam, æruginis drac. quatuor, *Vet. cod.
vino excipito. Hieracis ad aſpretudines, habent
Miſyos vſti drach. octo, croci drac. octo, drach. 4.
opii drach. 8. lapidis hæmatitæ loti drac. 8.
æris vſti & loti drach. 12. myrrhæ drach. 12.
gummi drach. 12. * vino acerrimo excipito. * ὄξει δρι
Apollonii Phœnix collyrium Hieracium μυτάτῳ.
ad aſpretudines. Per hoc catulo egregiè id eſt, ace-
medicatus eſt. Facit & ad palpebrarum de- to acerri-
fluuia & inueteratas affectiones. Lapidis mo habēt
hæmatitæ vſti & loti drach. 32. æris vſti & hic omnes
loti drach. 16. æruginis raſilis drach. 19. opii cod. græ.
drachm. octo. Alii ſex, cadmiæ botryitidis

drach.4. chalcitidis aſſatæ drac.4. gummi drach.16. Excipe aqua pluuiali. Phœnix Apollonii aliter, velut Arius Aſclepiadeus inſcripſit, in libro quo propria pharmaca coaceruauit. Lapidis hæmatitæ drach.24. lapidis ſchiſti vſti & loti drach.24. cadmiæ drach.12. æris vſti drac.12. opii drach. octo, chalcitidis aſſatæ drach.4. alii drach.8. In alio exemplari etiã æruginis drach.12. gummi drach.16. excipe aqua pluuiali. Aliud collyrium ad aſpretudines, Chalcitidis vſtæ drach.12. miſyos vſti & loti drach.8. croci, opii, vtriuſque drach. ſex, lapidis hæmatitæ drach. octo, gummi drach.12. acerrimo aceto excipito. Collyriũ ad aſpretudines ſphæriũ hoc eſt orbiculare appellatum, cicatrices & callos exterit: Facit & ad inueteratas affectiones. Aeris vſti & loti drac.24. ſpodii pompholygis drac.16. myrrhæ drach.16. ſalis ammoniaci drach.12. lapidis hæmatitæ drach.4. opii drach.4. piperis grana 12. alii 16. gũmi drac.8. vino excipito ac vtitor. Euemeri cicatrices & callos exterit, facit & ad inueteratas affectiones. Cadmiæ drach. 60. croci drach.50. ſpicæ nardi drach.20. ſquamæ æris torrefactæ & lotæ drachm.50. myrrhæ drach.50. opii drach.30. æris vſti, drach.60. miſyos crudi drach.50. gũmi drac.70. excipe vino chio.

Aliud

Aliud Pyrami, Cicatrices & callos exterens,deprimit omnẽ extuberantiã. Cadmiæ cypriæ drach.quadraginta,lapidis hæmatitæ drach. 40. æris vſti drach. 40. miſyos vſti drach. viginti, croci drach. viginti, ammoniaci thymiamatis drac. 20. ſquamæ æris vſtæ & lotæ drach. 20. opii drach. viginti, gummi lib. 1. cum acerrimo aceto vtere. Aliud Euemeri,ad eaſdem affectiones. Aeris vſti & loti drac. 24. ſpodii pompholygis drach. 12. myrrhæ drach. 8. ſalis ammoniaci drac. 12. lapidis hæmatitæ drac. quatuor,piperis drach. 12. gummi drach. 8. vini chii quod ſatis eſt. Lynceus,ad affectiones calloſas,exacuit viſum,cicatrices & callos exterit. Cadmiæ drac. 12. æris vſti & loti drach. 12. ammoniaci thymiamatis drachmas 12. myrrhæ drach. 16. lapidis hæmatitæ drach. 6. opii drach. 6. aloës drach. 4. fellis taurini drac. 4. galbani drach. 4. æruginis drach. 1. opopanacis drach. 4. ſalis ammoniaci drach. 2. gummi drach. 6. alii duas, aqua pluuiali excipito. Collyriũ Rinema, hoc eſt, lima inſcriptũ. Facit ad calloſas affectiones,cicatrices exterit, facit & ad ſuffuſiones. Cadmiæ drac. 48. ammoniaci thymiamatis drach. 48. æris vſti,drach. 48. opii drach. 15. æruginis cyprii drach. 16. aloës drach. 16. myrrhæ drach. 16. lapidis hæma-

titæ, drach.24.galbani drach.16.opopanacis drach.18.fellis taurini drach.8.ſalis ammoniaci drach. quatuor, gummi drach. 60. aqua pluuiali excipe. Temperatura aquoſa eſt. Collyrium Harmatium, id eſt, currus inſcriptũ. Quo vſus eſt Ptolemæus rex exterſiua facultate præditũ. Exterit cicatrices, acuit viſum, eſt & aſpretudinibus commodum. Aeris vſti & loti drac.8.ammoniaci thymiamatis drach.8. lapidis hæmatitæ drach.8.corticis thuris drach.8.gũmi drach.8.excipe aqua pluuiali, ac vtere cum aqua. Alia exẽplaria etiã æruginis drac.2. habent. Collyrium oxydercicum, hoc eſt viſum exacuens, ex hæmatitæ, cicatrices & callos exterit. Ammoniaci thymiamatis drach.24.æris vſti & loti drach.24. lapidis hæmatitæ drachmas 24. gummi drach.24. æruginis drach. octo, excipe aqua pluuiali.

Collyrium Artemonium inſcriptum, quo Baſſus ſodalis meus vſus eſt. Facit ad fluxiones antiquas, & aſpretudines palpebrarum, & ad humore putreſcentes & eroſos angulos, ad oculos humectos, & membranarũ extuberantias, cicatrices, & callos exterit. Et quod maximum in eo eſt, poſt illitiones, oculos imperturbatos conſeruat. Stibii drach. quatuor, æris vſti drach.2. ceruſæ drach. duas, croci drach.1. myrrhæ drach.

drach. I. corticis thuris drach. I. æruginis vermiculatæ drach. I. gallarum omphacinarum drach. vnam, piperis albi drach. vnam, gummi drach. * vnam, vino excipe, vtere cum aqua. Aliud pharmacum accommodatum. Cadmiæ drach. 8. ſtibii. drach. 8. ceruſæ drach. octo, æris vſti drach. 4. corticis thuris drach. 2. croci drach. 2. myrrhæ drach. duas, æruginis vermiculatæ drach. 2. gallarum omphacinarum drach. 2. piperis albi drachmam vnam gummi drachmas. 4. excipe vino. Collyrium Indicum Aërianum inſcriptum, præ occupat ac præripit omnes lippitudines. Facit ad obtuſum viſum & ſcabras affectiones, ad eroſos angulos, cicatrices exterit. Et quod maximum eſt, poſt illitionem oculos imperturbatos conſeruat. Ceruſæ Rhodiacæ drachmas. 48. cadmiæ cypriæ drach. 24. atramenti indici drac. octo, opii drach. octo, piperis albi drach. octo, aut. 6. opobalſami drach. octò, aut. 6. gummi drach. 16. cinamomi drach. 2. Alii. 12. drach. aqua pluuia excipito. Hermophili collyrium Thalaſſerum, accommodatum ad ſuffuſiones, & ad omnem hebetudinem viſus, facit & ad incipientem ſuffuſionem. Eſtq; odoratiſsimum pharmacū. Cadmiæ drac. 16. atramēti inditi drac. 16. piperis albi drac. 8. ęruginis drac. 4.

*Aliàs. 4.

ſucci Medici drach.4.opobalſami drach.4. gummi drach.12. aqua excipe, vtere cum aqua. Temperatura diuerſa eſt iuxta affectiones. Pomponii Baſsi. Facit ad incipientem ſuffuſionem. Cadmiæ drach. 27. atramenti indici drach.16.piperis albi drachmas.12.*ſucci Cyrenaici drac. 5. opobalſami drach.6.ſpicæ nardi drach. 6. ſagapeni drach.5.opopanacis drach.5.opii drac.4. Euphorbii drach.1.cinamomi drach.vnam. gummi drachmas.30. fœniculi ſucco excipito. Indicum baſilicon,id eſt,regium inſcriptum. Facit ad incipientem ſuffuſionem, & omnem viſus habetudinem, cicatrices exterit. Cadmiæ vſtæ & lotæ libram vnam & trientem, atramenti indici drach. 6. ceruſæ trientem piperis albi ſexuncem,fel hyænæ integrum quanticunq; ponderis,fel ſcarorum decem,fel perdicum quatuor,ſucci papaueris vnciam. 1. opobalſami ſextantem,opopanacis ſextantem, ſagapeni ſextãtem,gummi libram vnam,excipe ſucco fœniculi aut herbæ Heracleæ appellatæ. Enſtacton,id eſt inſtillatitium Pacci vt Themiſon. Cadmiæ drach.64. miſyos drach. 32. atramenti ſutorii drachmas.32.ſtibii drach. 32. piperis albi drachmas.32.opii drach.16.æruginis drach.16. opobalſami drach. 16. gummi drac.64. ex-

*Vet.cod. habent hîc etiam piperis longi drach.13.

ci

cipe aqua pluuiali. Collyrium Chelidonium inſcriptum. Cadmiæ drach.48. ſtibii drach.12. miſyos drach. 8.* piperis drachmas.36. atramenti ſutorii drach. 6. opii drach.5. opobalſami drach.4. gummi drachmas.24. excipe aqua pluuiali. Hieracium, Ad obtuſum viſum,& ſcabras affectiones. Ceruſæ drach.16. cadmiæ drach.8. * Aeruginis drach.2. piperis albi drach.2. omphacii drach. 2.]opii drach. 2. gummi drach.6. excipe aqua pluuiali ac vtere cum aqua. Aliud, Cicatrices & callos exterit. Cadmiæ drach.16. ceruſæ drach. 8. piperis albi drach. 4. æruginis drach.2. opobalſami drach.2. omphacii drach.2. gummi. drach. 4. excipe aqua pluuiali. Collyriũ fuluum panchreſtum, ab omnimoda vtilitate inſcriptum, accommodatum ad ſcabros & circunroſos angulos, ac intenſos pruritus, & palpebras ficoſas. Cadmiæ drach.80. chalcitidis vſtæ drach.40. piperis albi drac.40. gummi drac.40. aqua pluuiali excipito. In alio exemplari æqualis omnium apponderatio habetur. Aliud, Cadmiæ drac. octuaginta, chalcitidis vſtæ drac. quadraginta, piperis albi drach. quadraginta, croci drach. 12. myrrhæ drac.12. gummi drac.40. aquæ pluuialis quòd ſatis eſt. Tryphonis orbiculare Sphæricum

**Vet.cod. habent piperis albi drach. 6. non autẽ. 36. et poſt opium addunt æruginis drachmas 6.*

** Hæc ex vet.cod.*

dictum. Cadmiæ drach.48.ſquamæ æris drach. 32. æris vſti & loti drac.32. piperis albi drac.32.opii drac. 8. myrrhæ drac. 8. opobalſami drac.4. gummi drac.32. excipe aqua pluuiali. Collyrium Galli oxydercicum. Cadmiæ. drach. 48. chalcitidis vſtæ drach.24.piperis albi drac.6.ſquamæ æris drac.8.opii drac. 6. omphacii drachmas. 4. myrrhæ drac.duas, opobalſami drac.4.gummi drac.duodecim,piperis albi grana decem,aquæ pluuialis quantum ſufficit. Collyrium aromaticum appellatum. Aeris vſti & loti drac. 16. æruginis drac. 4.myrrhæ drac.4.opii drac.4.piperis albi drac.quatuor, nardi drac.duas, croci drac. 4. opobalſami drac. * 4. gummi drachmas. 4. aqua pluuiali excipito. Heraclidæ aromaticum croceum ex hæmatite.

*Aliàs.2.

Aeris vſti & loti drac. 48. cadmiæ drachmas,24.croci drach. 24. lapidis hæmatite drac. 24. opii drac. duodecim, * piperis albi drac. duodecim, gummi drach.24. vino falerno excipito. Croceum Aſclepium oxydercicum. Aeris vſti drac. 48. croci drac.duodecim, omphacii drac. quatuor, opii drac.duodecim, myrrhæ drac.2. opobalſami drac.4.gummi drac.duodecim piperis albi grana decem,aquæ pluuialis quantum ſatis eſt. Collyrium Iſochryſon,hoc

*Aliàs addit hic myrrhæ drach. 12.

eſt auro compar,ad corroſos angulos, ſcabras affectiones, inueteratas lippitudines, aſpretudines,ficoſas eminentias, cicatrices & callos exterit. Cadmiæ drac. 6. lapidis hæmatitæ drac. 16. myrrhæ drac. 16.* opii drac. 16.] croci drac. 24. piperis longi drachmas. 12. piperis albi drac. 24. gummi drachmas. 64. vini Italici quantū ſatis eſt. Collyrium Cinnabariū, celebris ophthalmici Stoli Britannici. Ad corroſos angulos, lippitudines ad malum habitū perductas, intenſos pruritus,& inueteratas affectiones. Pſorici drac. 24. cadmiæ drac. 24. croci drac. 16. piperis drach. 16. cinnabaris drach. 16. opii drac. 12. gummi drac. 24. aquæ pluuiæ quod ſatis eſt. Aliud, Pſorici drach. 24. piperis drach. 24. cadmiæ drach. 24. croci drachmas. 24. ſandarachæ drach. octo, opii. drach. octo, cinnabaris drach. octo, gummi drach. octo, aqua pluuiali excipito. Melinum atarachum à perturbationibus amoliendis appellatum. Facit ad omnem oculorum hebetudinem, & ad affectiones antiquas, cicatrices & callos exterit. Cadmiæ drach. 24. omphacii drac. 12. ſalis ammoniaci drach. 4. ammoniaci thymiamatis drach. duodecim, opii drach. octo, gummi drach. 24. ceruſæ drachmas. 24. croci drachmas. 16. piperis albi drachmas. 24.

* Sic vet. cod.

aquæ

aquæ pluuialis quantum ſufficit. Lucii præceptoris Melinum,ad ſcabros & corroſos angulos,intenſos pruritus, oculos humectos,ad omnem viſus hebetudinem, cicatrices & callos exterit. Ceruſæ drac.24. croci drac.24.ammoniaci thymiamatis drachmas.6. ſalis ammoniaci drac.6.nardi indicæ drac.6.opii drac. 6. myrrhæ drach.6. omphacii drac. 6. gummi drac. 24. excipe aqua pluuia. Aliud collyrium Proteus cui nullum conferri poteſt. Facit ad incipientem ſuffuſionem, & ad omnem viſus obtuſitaté,cicatrices & callos exterit. Cadmiæ drach.*20.chalcitidis crudę drach.40. ceruſæ drach.40.piperis albi drachmas 30. ſucci cyrenaici drac.20.croci drach.16.opij drac.12.ſagapeni drach.12. lachrymæ oleæ drac.12.auripigmenti drac. 8.myrrhæ drachmas.12. gummi drach. 20. opopanacis drac.20.opobalſami drac.12. Apparato cum aqua pluuiali ac vtitor cum aqua. Hygieni collyrium aureum. Ad corroſos angulos & ſcabras affectiones. Sandarachæ drac.24.piperis albi grana.12.myrrhæ drachmas.6.croci.drac. 6. gummi drac.12.cum aqua pluuiali apparato. Aliter aureum collyrium. Sandarachæ drac. 16. croci drac. 16. piperis drac. 16 .myrrhæ drac. 4. gummi drac.12.vſus oſtenſus eſt. Aliter,

* *Aliàs* 40.

San

Sandarachæ drac. 24. piperis albi drac. 12. myrrhæ drac. 6. croci drac. 6. gummi drachmas. 12. aqua pluuiali excipito. Eueme-ri pſoricum. Facit ad corroſos angulos, & ſcabras cicatrices ac callos exterit. Facit & ad inueteratas affectiones, & lippitudines ad malum habitum perductas, itemque ad aſpretudines. Pſorici drac. 24. croci drachmas. 12. opii, ceruſæ, vtriuſque drac. 4. piperis albi drac. 4. omphacii drac. 4. gummi drac. 4. vino falerno excipito. Baſilidion, hoc eſt regineum pſoricum. Pſorici drachmas. 48. croci drac. 24. opii drac. 8. floris lapidis aſii drach. 8. ceruſæ drach. 8. piperis drac. 6. opobalſami drach. 4. omphacii drac. 4. gummi drac. 16. vino falerno excipe. Panchreſtum Athenipion. Pſorici drac. 64. croci drac. 16. chalcitidis vſtæ drac. 16. ſandarachæ drac. 20. myrrhæ drachmas. 8. piperis albi drac. 16. caſsiæ fiſtulæ drac. 8. foliorum malabathri drac. 4. opii drac. * 16. omphacii drac. 4. miſyos vſti drachmas. 2. gummi drac. 24. excipe aqua pluuiali. Ptolemæi familiaris pharmacum. accommodatum ad ſcabros & corroſos angulos, intenſos pruritus, defluuia palpebrarum, hebetem viſum. Pſorici drac. 40. ſandarachæ drac. 30. chalcitidis vſtæ drachmas. 24. croci drac. 24. myrrhæ drac. 12.

*Aliàs. 6.

opii

opii drach.2.caſsiæ fiſtulæ drac.12. piperis drac.*4.piperis albi drach.7.omphacii drachmas..6.miſyos vſti drac.3.foliorum malabathri drac.1.gummi drac.36.aquæ pluuiæ quantum ſufficit. Collyrium Malabathri oxydercicum.facit ad corroſos angulos. Stibii drach.24.acaciæ drac. 24. piperis albi drac.24.nardi indicæ drac.12. opii drac.6.croci drac.6.omphacii drac.6. myrrhæ drac.5.gummi drac.36. aqua pluuiali excipito. Aliud, Stibii vſti & loti drac.40.acaciæ drac.46.nardi celticæ drachm.6.myrrhæ drac.8.croci drac.8.omphacii drac.6.opii drac.6.cadmiæ drac.36.gũmi drach.32. aquæ pluuialis quod ſatis eſt.

* Aliàs. 14.

Remedia ad affectos oculos ab Archigene in primo pharmacorum ſecundum genus conſcripta.

CAPVT VIII.

IN fluxionibus circa oculos in principio conuenit cibi ac potus parcitas, aquæ potus, & maximè omnium rei Venereæ abſtinentia. Aluus ipſa ſubducatur,& facies aſsiduè primum multa frigida, deinde etiam aceto ammixto proluatur. Quidam atramentum ſutorium aqua dilutum proluendum exhibent. Fugiant odores acres,& pulueres,fu-

mumque,& tum ſolis tum lucernarũ ſplendorem.ad noctem lanas puras ex vino, aut ſordidas ex aqua frigida imponant,maneq́; velut dictum eſt ſe proluant. Quod ſi augeſcat fluxio,accedatque dolor, venæ ſectio congrua eſt,& perfecta cibi abſtinentia ac ſitis, niſi exurantur, & malum inde augeſcat, Conuenit & ſolutio ventris valida,ſiue per purgatorium conueniens medicamentum, ſiue per clyſteres robuſtos, Poſt hæc verò circa frontem impoſita aſsiduè, Vitis folia viridia auxiliantur. Aut myrti,aut lentiſci,aut rubi ſuccus,aut braſſicæ aut vitis folia cũ flore farinæ polentæ. Aut cupreſſus,ſampſuchus,ocymũ, ſiſymbrium,œnanthæ,crocus hortenſis, itemque agreſtis,portulaca,mali punici ſatiui flores, cytini appellati, vitex, folia recentia mali cotoneæ,ſingula cum vino & floræ farinæ polentæ.Super ipſos verò oculos lana pura oui candido madefacta imponatur, aut oui aſsi luteum. Aut melilotum in paſſo coctũ. Aut aſphodeli radix cum vino & flore farinæ polentæ. Aut iris contuſa cum vino & flore farinæ polentæ. Aut mali punici ſuccus cum flore farinæ polentæ. Aut ipſum malum in vino maris experte coctum. Aut iuniperi baccæ tritæ cum vino & flore farinæ polentæ fronti imponantur,

aut

aut etiam ſuper ipſos oculos adhibeantur. Ad hæc verò eryngii & fœniculi ſylueſtris radix trita ex aqua, & cicutæ ſemen eodem modo apparatum, opitulantur. Caſeus item mollis & nuper ſalſus cum apii foliis cataplaſmatis modo impoſitus. Aut papauer ſylueſtre paſſo coctum ac tritum impoſitũ. Similiter & melilotum paſſo coctum, modico croco & papaueris ſucco ammixtis. Panis item ex vino, roſaceo ammixto mirabiliter auxiliatur. Aut tribulum recentem per ſe imponito: imo & polenta ammixta egregiè opitulatur. Et vt ſummatim dicam omnia ex adſtringentium genere & repulſoria in principiis proſunt, velut eſt cicuta, & pſyllium, apium, ſolanũ, lentes paluſtres, ſerpyllum, ſampſucus, folia vitis, coriandrũ, portulaca, ſemperuiuum, folia papaueris, vrtica, Quæ ſingula ex vino trita imponantur: pſyllium verò ex aqua, eodemque modo paluſtris lenticula.

Ad fluxionem calidam.

BRaſsicam tritam cum polentæ flore ex aqua imponito. Aut ocymi folia eodẽ modo. Aut rutæ folia cum adipe anſerino, aut ſamſuci folia. Aut halicacabum tritã. Cæterùm largum fluxum ſiſtunt papaueris capita, & hyoſcyamus cum polentæ flore ex vino. Oportet autem fomentum prius adhi

adhibere,atq; ita imponere. Poſtquàm verò ſtatus & vigor præterierit, & quum non amplius oportunum eſt adſtringētibus vti, non incommodum fuerit, tum oculorum, tum capitis fomenta adhibere. Magnificè verò auxiliatur,inflammationesq́; ſoluit,& ſi qua diſtentio adſit eam laxat,linteolum molle butyro madefactum ac oculis ſuperpoſitum.

De chemoſi,hoc eſt vtriuſque palpebræ diſtortione ex inflammatione oborta.

IN quibus verò chemoſis fortis cōtingit, Oui luteū cum muſcæ carne terito, atq; vbi ad cerati formam deducta fuerint, linteolo excepta impone,confeſtim ſedant.

Oblitiones oculorum.

PAnis purus vſtus acacia & hedera cum aqua permixtus. Verùm ad doloris vexationes roſas virides aut aridas paſſo maceratas terito,& ammixto oui aſsi vitello, ac croco ſufficienti,cum paſſo vtitor. Aut crudam hordeaceam vel triticeam farinam paſſo coctā adhibeto. Si verò maior dolor fuerit papaueris folia recentia ammiſceto, aut corticem papaueris capitum. Aut hyoſcyami folia drach. quatuor pondere cum oui vitello. Aut ſiſymbrium aqua coctū terito ſufficienti affuſo vino, & imponito. Aut papaueris albi capita paſſo cocta ac

trita imponito. Aut opii recentis comã itemq́; pulegii recentis ſimiliter vtitor. Aut peponis aut cucumeris carne. Aut oui aſsi luteum cum modico croco ac vino tritum imponito. Cæterùm dolentes ex inflammatione oculos cum panace & pulegio vino ſubactis integito. Præclarè facit & pini cortex & poléta cum vino. Aut hyoſciami folia & opiũ trita imponito. Aut papaueris cortices terito, roſisque ac meliloto myrrhaque ammixtis, albumine oui diluito, atq; ita imponito. Aut aloẽn ac opiũ cũ aqua diluta linteoloq́; excepta imponito, vitando ne quid in oculum præterlabatur. Cæterùm in his qui dolore vexantur crocũ bonũ cum lacte inſtillato. Verùm ad vehementes doloris moleſtias, Coriãdri ſuccus cum muliebri lacte * oculis inſtillatus, Similiterq́; papaueris ſuccus torrefactus, auxiliatur. Folia item platani trita cum farinæ polentæ flore oculis ſuperne impoſita. Cataplaſmata verò in fluxionibus cõueniunt, Cupreſſus viridis cum vino, aut paliuri folia, * Aut portulaca trita cũ adipe anſerino & croco. Aut iris ſicca cum melle. Aut micas thuris & myrrham cum vino cãdido lana excepta fronti imponito. Aut apiũ cũ poléta, aut ſeſelis flores vino maceratos imponito. Aut papaueris folia recẽtia adglu

Angulis oculorum dicit vet. cod.

Aut ſpinæ folia addit hîc vet. cod.

tin

tinato. Quod ſi vigiliæ inſtent, Mandragoræ radicem & ſuccum, papaueris folia, & polentam æquis partibus in maſſam cogito, eamq; odorandam exhibeto, & obdormiſcent. Porrò in magnis fluxionibus pulegii recentis ſemen, & maximè ſuccum, cũ aceto ad malagmatis formam redigito, ac ſincipiti imponito, lanis ſuperne additis, ac leni vinculo conſtrictis. Aliqui etiam papauer recens ei ammiſcét, aut opii minimũ quid, aut roſas, aut melilotum coctũ. Aut amylo ex vino cũ oui candido oculos ipſos integito. Præclarè faciunt ad fluxionem vberẽ, tenuẽ, ac vetuſtã, itéq; vlcera, pompholygis drac. 4. opii torrefacti *obolos. 3. gummi drach. 4. aqua pluuiali aut fontana excepta. Agglutinatoriũ ad fluxionem.

Vet. cod. habet drach. 3. & obolos tres.

Similaginem & mannæ thuris dimidium eius, cum oui albumine ad emplaſtri formã redigito, & in principio fronti in linteolo imponito. Aut oui tenuis vitellum cum thure. Aut cochleam cum teſta ſua & oui candido ad ſtrigmentitiam formam redactam in ſplenio à tempore altero ad alterũ extendendo imponito. Sua ſponte decidit, vbi reſtiterit fluxus. Aut Moſchi malagma, aut barbarum emplaſtrum, aut viride, aut aliquod aliud eorum quæ aceto conſtant, ſplenio inditum fronti imponito.

Ad hæmalopas & hypoſpagmata, id eſt cruentatos oculos, & ſugillatos.

AD plagas oculis illatas, & ad orientes ex eis cruentas ſuffuſiones, ſtatim in principio tum ad inflammationem, tũ ad dolorem compeſcendum, facit columbinus ſanguis inſtillatus, & præſertim is qui ex teneris pennis exprimitur. Candidum etiam oui eodẽ modo in oculũ inſtillatum, atque amplius pura lana exceptum & ſuperne impoſitum. Prodeſt etiam oui aſsi luteum cũ vino impoſitum, aut melilotum coctũ cum vino eodem modo. Inſuper & folia roſarũ ac flos per ſe & cum vino trita, itemq; cum flore farinæ polentæ. Aut braſsicæ folia in cataplaſmate. Vbi verò diutius cruentatio perſtiterit, cum thure & bitumine æquis portionibus acceptis ac mixtis oculũ ſuffito. Aut hyſſopi comam tritam lineo panniculo illigatam in feruentem aquã demittito, oculoque admoueto. Sequitur enim cruor, adeò vt ex linteolo cõpreſſo exprimi queat. Aut nitrũ & terram Aethiopicam, ac myrrhã pari pondere cũ aqua illinito. Aut foliorũ oleæ viridium ſuccũ ſublinito. Aut ammiũ & hyſſopũ cum lacte bubulo terito, agitato, ac ſublinito. Aut ſemen lini tritũ cum butyro per linteolum exprimito ac ſublinito. Caput verò frigida perfundito.

Curatio tumorum.

AD tumores ex plaga circa oculos obortos, valde cõuenit fomẽtũ per mollem ſpongiam aſsiduè factũ, Ita vt ſpongia noua poſtea aceto diluto madefacta imponatur. Cõuenit inſuper ſinapi vetuſtum ex aqua tritũ, aſsiduè circumpoſitũ & ablatũ. Similiter & naſturtium, ſi poſt eorum ablationem loci aſsiduè calida aqua foueantur.

Ad oculos ſcabros.

AD oculos propter ſolem aut omnino puluerem ſcabros atq; aridos factos, aqua multa æſtate quidem frigida, hyeme verò calida affuſa commodat. Conuenit & ſpongiæ calida, aut lentis decocto, imbutæ fomentum. Ipſis verò oculorum angulis rubi, lentiſci, myrti, roſarum ſuccum, vnumquemque per ſe cum aqua adhibeto.

Aut roſas aridas tritas cum vino, aut earum florem. Aut vinum maris expers ac oleum vetus maximè vbi dormire voluerint admoueto. Conducit præterea his vt à ſalſis, acribus, ampliusque acidis omnibus abſtineant. Porrò ad inueteratas & calloſas circa palpebras affectiones, amurcam coctã cum oleo tritam illinito.

Ad eos qui craſſas, calloſas, ac rubras, glabrasq; & pilis nudatas genas habent, ptilos græcis dictos.

IN his qui craſſas calloſas, ac rubras, & glabras palpebras ſiue genas habēt, quæ pilis exutæ ſunt, egregiè facit, ac pilos producit hoc medicamentum. Acaciæ drachm. duas, atramenti librarii aridi, aut ſi fieri poteſt memphitici drach. quinque ſucci porri heminas quatuor. Vini maris expertis heminas quatuor. Coquito donec ſtrigmentitiã formam induant, & repoſitis in pyxide, vtitor. Aut muſcerdas & caprarũ ſtercora vſta pari menſura, cineris calami græci duplum, cum melle attico illinito. Hoc verò etiam palpebrarum defluuia emendat. Aeruginis tritæ partem vnam, ammoniaci thymiamatis tantundem, trita adhibeto, facit idem & egregiè ad ſcabros oculos. Aut cadmiam tritam melle ſubactam in ollula vrito ac aſſato, deinde æris vſti tantundem ammiſceto, ac tritis vtitor.

Ad pilos inutiles & pungentes in palpebris enaſcentes, Trichiaſin hoc malum græci appellant.

PIlos inutiliter in palpebris ſupernaſcentes euellito, & ſanguinem cimicum illinito, & nõ enaſcentur. Papias Laodicenſis Autolyci medicus multa in his tentabat, euellebat primùm ipſos pilos, deinde locum diligenter cum dropace irritabat, & cũ chamæleone albo trito viridium ranarum ſangui

guine permixto. (Sunt autem ranæ quæ in arundinibus degunt) illinebat. Neq; enim poſtea enaſcũtur. Potes & euulſis prius pilis cedriam cum Tellinarum cinere mixtam ac tritam illinere. Ad eandẽ quoque rẽ auiculæ Cinedi appellatæ felle vtitor. Aut pagri marini piſcis itidẽ felle. Aut ricini à cane fœmina adẽpti ſanguine. Egregiè facit hoc, Fellis & ſanguinis herinacei terreſtris pares partes, fellis chamæleonis tantundem, caſtorii parum. Ad formam ſquamularum piſcium reducito, & pilis radicitus euulſis vtitor, ſquamulam vnam oris ſaliua matutina dilutam illinendo, locumq; ad dimidium horæ obligando. Dolitãt equidem ex medicamẽti huius vſu, ſed pili amplius nõ enaſcuntur. Aut felle hyænæ fœminæ mox ab euulſione illinito. Aut tellinarũ tenuiſsimum puluerẽ oblinito. Aut euulſis pilis, cicutæ folium, & cedriam æqualibus partibus cũ veſpertilionis ſanguine illine, illitumq; donec exareſcat tene. Si enim hoc oculum contingat, eius humorem corrumpit. Aut ab euulſione, capræ fel cũ braſsicæ ſucco illinito. Aut capni ſiue fumariæ herbæ ſucco palpebræ alam ſiue ſummitatẽ illinito: deinde pilos euellito rurſusq; illinito. Teſtatus eſt & Hermias ſpumam aquæ poſt dropacum adhibitionem illitam ſummè conducere.

De ſtaphylomatis ſiue vuis, & albuginibus.

STaphylomata tolles cantharidũ ſucco illito. Albugines verò citò ſanat nitrũ cum oleo veteri diligenter tritum & illitũ. Aut lacertæ ſtercus illine & tolles. Aut Nyҁticoracis ouum illine, & tinges ipſas. Aut croci, piperis, æquales partes cũ felis felle in collyria formato ac illinito. Aut ſepiæ teſtam tritam melle ſubigito ac vrito, & leuigato poſtea pharmaco hoc ſublinito.

Curatio obfuſcationis viſus & ſuffuſionis.

OBfuſcationẽ omnẽ aut etiã incipientẽ ſuffuſionẽ pſanat,* omne fel cũ marrubii ſucco ac melle Attico. Aut myrrhæ & piperis partes æquales cũ melle. Aut ſolanũ nigrũ illine. facit & Cyprus in ærea pyxide repoſita. Aut fœniculi ſuccũ, & fel taurinũ liquidũ paribus partibus, mellis attici duplũ illinito. Aut croci & piperis æquas portiones felle taurino excipito, atq; in collyria redigito, ac illinito. Aut populi nigræ ſuccum cum duplo mellis Attici illinito.

* γυπὸς. *id eſt vulturis fel habet hîc cod. vet.*

De humorum ſuffuſionibus.

FEllis teſtudinis marinæ partem vnam, mellis Attici quadruplum illinito. Fel ipſum etiam per ſe ſufficit cum aqua illitũ.

Ad Pterygia.

INpterygiis oculorũ atramenti ſutorii, ſalis ammoniaci, æquales partes, gummi

di

dimidium,cũ aceto in collyria formato ac illinito. Aut populi nigræ ſuccum, cum duplo mellis attici mixtum ac tritum illinito.

Ad glaucos oculos & Nyctalopas, hoc eſt luſcioſos.

SOlani ſuccus inſtillatus glaucos oculos denigrat. In luſcioſis verò hepar hircinũ aſſato, ipſumq́; inter aſſandũ deſtillantem cruorẽ illinito, Atq; id quidẽ de illinẽdo dictũ ſit, ipſum verò hepar edendũ præbeto. Auxiliatur & colũbinus ſanguis illitus, & fel capræ. Aut hepar caprinũ coquito, eosq́; obuelatos in ollam intendere iubeto, quo elatũ inde vaporem oculis ſuſceptẽt. Ipſum verò hepar aſsiduè edendum dato, Ex hoc enim cito auxilium ſentient. Aut elaterii obolum, ſeminis portulacæ drach. vnã, cum melle inunge. Aut ſtercus Aſini recẽs exſuccato ac illinito. Veſcatur æger beta, vulturis iecore aſſato, eiusq́; felle illinatur.

Ad Crithas inſtar hordei oblongos circa palpebrarum pilos abſceſſus, qui item poſthiæ Græcis appellantur.

ABſceſſus circa palpebrarum cilia crithas ab hordei ſimilitudine Græcis appellatas, ceræ albæ fomento diſcuties. Aut muſcæ caput auellito, ac reliquo corpore abſceſſum ipſum confricato.

FINIS LIBRI QVARTI.

CAPITA QVINTI LIBRI.

De ſugillatione ſub oculis, hypopion Græci dicunt. Cap. I.
De Aegylope. Cap. II.
De Varis. Cap. III.
De ficoſis tumoribus. Cap. IIII.
De lichenoſis in mento tumoribus. Cap. V.
De menti eruptionibus. Cap. VI.
De furunculis. Cap. VII.
De dentium affectionibus. Cap. VIII.
De gingiuarum curatione. Cap. IX.

CLAVDII GALENI PERGAMENI

DE COMPOSITIONE *pharmacorum ſecundum locos, Liber quintus, Iano Cornario medico, interprete.*

*

De ſugillatione ſub oculis hypopion Græci dicunt. CAPVT I.

QVOD hypopion ſub oculis fiat, nomen ipſum indicat. Idem enim eſt velut ſi quis hypophthalmium dicat, quod ipſum ſub oculis ſonat. Eſt autem ex genere effuſionũ, ecchymomatũ appellatarum, Appellant ita Hippocra. & alii multi Medici circa cutẽ affectionẽ, quũ tenuibus in ipſa venis contuſis, ſanguis per fiſſuras effunditur, nõ vno loco aceruatim ac ſtatim ita excretus in grumos coĩens, ſed poſtquàm per perſultationem, hoc eſt diapedeſin, vt ipſi appellant, effuſio ipſa facta eſt, cõtingit ſanè

nè aliquando vbi ita coïerit, temporis progreſſu liueſcere & denigrari, paruis nimirũ grumulis ex diſperſo in multas cutis partes ſanguine coactis, Quare meritò ad eius curationẽ ſtatim feſtinant medici priuſquàm denigreſcat, ſcopũ medendi habẽtes vt ſanguis diſcutiatur, quũ ſciant id quod in grumos coïerit ex ſanguine, ægerrimè diſcuti poſſe. Quum verò tunicula venarũ ex quibus ſanguis exilit rũpatur, parũ quiddã ex adſtringentibus ad diſcutiẽtia ammiſcetur. Si enim ex ſola ſimplici facultate diſcuſſoria pharmacũ à principio adhibeatur, non ſolũ quod effuſum eſt diſcutiet, Sed & per fiſſuras aliquid attrahet ex ſanguine in cõtuſis venis contento. Poſtquàm verò in ſuã naturam redierint venulæ, ad diſcuſſoria pharmaca citra adſtringentiũ ammixtionẽ oportunè trãſimus. Quemadmodũ autẽ in aliis affectibus plerique medicorũ indiſtinctè auxilia cõſcripſerũt, Ita etiã in his citra eas quas iam recẽſui diſtinctiones, ſimpliciter Sugillatorũ remedia ꝓdiderũt. Porrò ſi vos eorũ quæ in libris de ſimpliciũ pharmacorũ facultate didiciſtis, memores fueritis, facilè diſcernere poteritis, Quáſnam ſugillatiões ſola diſcuſsione digerere oporteat abſq; adſtrictione, & in quibus ammiſcere cõueniat quippiã ex modicè adſtrin-

gentibus. Quin & ex ipſis diſcuſſoriis imbecilliora primũ adhibenda eſſe manifeſtũ eſt: fortiora verò inueteratis & denigratis admouenda. Exempli itaque loco primùm ea quibus ipſe vtor indicabo, Inde ad ea quæ probati medici tradiderũt progreſſurus. Appellatur autẽ collyriũ Nili ex roſis diarhodõ, multis iam annis præclarũ & celebratũ, cuius cõpoſitionẽ proximo libro tradidi, hoc ipſum in oculariorum coticula ex aqua cõtero, atq; ſugillationi illino, ſertulæ cãpanæ ac fœni græci decocto prius pro fomẽto admoto, deinde etiã collyrio ex eo decocto diſſoluto: poſtea etiã ex ipſius ſolius fœni græci decocto. Quod ſi reliquiæ quæpiã affectionis reſiſtant, in fœni græci decocto collyria ex myrrha, diaſmyrna appellata, ſoluo ac illino. Conducit autẽ bis in die pharmacũ hoc illinere, ſimulq; fomẽtum decoctorũ calidorũ per mollem ſpongiam prius admouere, ita vt primũ ex ambobus fœno græco & meliloto decoctum fiat, inueterato autem malo, ex ſolo fœno græco. Hic curandi modus vt plurimum perfectè ſugillata perſanat, paucis omnino ſubterfugientibus eumq; reſpuentibus, in quibus collyriũ ex ſandice cõmodum eſt, & ex pharmacis ad ſugillata à medicis deſcriptis ea quæ generosè diſcutiẽdi vim habent.

bent. Initium autẽ faciã ab eis quæ Archigenes in primo pharmacorũ ſecundum genus cõſcripſit, præpoſiturus quidem ipſius verba: poſtea verò ſi quid ab eo ad diſtinctionem pertinẽs relictum eſt, appoſiturus.

Archigenis pharmaca ad ſugillata, iuxta ipſius dictionem.

SVgillata e veſtigiò ſanat raphanus impoſitus, auferes autẽ ipſum poſtquàm mordere incœperit. Rectè fecit in eo quod adſcripſit, tollẽdum eſſe vbi mordere cœperit: ſi enim diutius maneat, venulas cõtuſas cõmordendo, oſcula ipſarũ aperiet, quapropter & à principio eò vtendum non eſt. Vbi verò inueteratæ fuerint ſugillationes & iam denigratæ, etiã ſi quis longiori tempore incumbere ipſum ſinat, magis iuuabit.

Facit & caſeus recens ſalſus impoſitus. Ipſe quidem caſeus vim obſtruẽdi meatus habet, verùm recens ſalſus & nondum inueteratus, mixtam facultatem habet, obſtruendi meatus ex ſeipſo, diſcuſſoriã verò & aliqualiter adſtringentem ex ſale, quare nihil abſurdi eſt eo etiam in principio vti.

Aut ceratum cum abſinthio vel raphani ſucco ſubactum. Aut hyſſopi coma leuigata eodẽ modo. Siue cum abſinthii coma trita, ſiue cum ſucco ceratum ſubactum adhibeas, eandem vim demõſtrabit, Verùm

ad

ad tactũ mollius reddetur pharmacũ ſi ſuccus cũ cerato cõmittatur. At verò raphani ſuccus, aut hyſſopũ cerato addita, efficacius reddũt pharmacũ, quàm vt à principio ſtatim adhiberi cõueniat, niſi iã planè liuida aut nigra facta ſit ſugillatio, quod etiã ipſe deinceps dicet. Sũmè facit ad recẽtia & liuida ſugillata, Spõgia muria tincta & aſsiduè impoſita ac ablata: poſteà verò fomẽtũ aſsiduũ ex calida aqua prodeſt. Quẽadmodum raphano in principio vti minimè tutũ eſt, ob eã quam dixi cauſam, Sic etiã muria: quapropter etiã poſt eius vſum, calidæ fomẽtũ probat, quo videlicet acrimonia ex muria inducta cõpeſcatur. Neq; verò in omnibus ſugillatis fomẽto ex muria vti cõſuluit, ſed in his quę ſtatim liueſcũt. Modico itaq; tempore in his muria vtendũ eſt, in quibus verò cruẽtus, aut ſubflauus, aut ſub pallidus eſt color, fugerẽ muriam oportet. Catàplaſmate autẽ vtere fabà freſa contrita, abſinthio, hyſſopo, origano, raphani cortice, vua paſſa exacinata, vnoquoque per ſe cum melle, aut aceto, aut aqua. Imperfectè primùm hæc remedia cõſcripſit, quũ nõ apponat ad ſermonem, coctiſne an crudis vti iubeat faba freſa, & abſinthio, & hyſſopo. Videtur autẽ crudorũ vſum præcipere. Porrò ad finẽ vbi dicit, cum melle, aut aceto, aut

aqua,

aqua, ſingulis prædictis vtēdum eſſe, neque tum quidē coctis addidit. Quin & eo ipſo ſermone tria inæqualia medicamenta tradens, minimè rectè mihi videtur, cum hoc vel illo vtendū eſſe præcipere. Aqua *enim acrimoniæ omnis expertiſsima eſt, non in cute tantum, ſed ipſis etiā vlceribus. Mel verò vlceribus mordax eſt, cutem autē non offendit: Acetum verò vtriſque mordax exiſtit. Neq; verò raphani cortex vuæ paſſæ viribus par eſt, Sicut neque abſinthium, ac hyſſopum & origanum. Fortia enim hęc ſunt & diſcuſſoria vi prædita. Moderata autē eſt vua paſſa & omnis acrimoniæ expers. Et bulbus albus cum ouo & melle.

Vet. cod. addit calida.

Bulbum flauum vt acriorem in principio ſtatim adhibere recuſat. Scimus autē mel diſcuſſoriæ facultatis eſſe, quapropter ouū ipſis ammiſcere videtur, quod mitigandi facultate multum præſtat. Cyclaminus per ſe, & cum vua paſſa. Neque hic modicum eſt quod intereſt inter cyclaminum & vuam paſſam. Quare haud ſcio qua ratione per ſe cyclamino vtatur, & ammixta vua paſſa vehementiſsimum enim pharmacum per ſe eſt, at verò cum vua paſſa tātum auferat eius facultatis, quāta fuerit ammixtæ vuæ paſſæ moles. Aut nitrū cum hyſſopo & vua paſſa, melle exceptum. Hic ſer

ſermo priore rectior eſt, in quo etiã folius cyclamini vſum permittebat. Nam ſi etiam nunc hyſſopum ipſum per ſe adhibere conſuluiſſet, non apponendo inueteratis ſugillationibus id cõuenire, ſimiliter vtiq; deliquiſſet. Myrtũ cum ſale & aqua. Dictũ etiam antea à me eſt, quod ex diſcuſſoriis medicamẽtis in principio præſtãtiora ſunt, quæ modicã adſtringendi vim cõplectuntur, Qualia ſunt roſæ, & melilotum, & crocus. Non tamen ex eiuſmodi pharmacorũ numero eſt myrtus, vtpote vehemẽter adſtringens, quapropter ego nũquam ipſa vti audeã, præſertim ſi iam liuidus ſit color ſugillationũ. Sinapi cum adipe ouillo. Inueteratis & nigrefactis ſugillationibus ſolum, hoc medicamentũ cõuenerit, & maximè ſi non omnino modicum ſit ſinapi adipi ammixtum. Myricæ folia & fructus trita cum aqua, per ſe & ſimul mixta. Et hoc pharmacum non ſolum diſcuſſoriã, ſed & contractoriam quandam vim habet, quare inueteratis & nigrefactis ſugillationibus non cõducit. Facit & ſpõgia, & linteolũ, aceto ac melle imbuta, & appoſita. Hoc remediũ in principio adhibitum, non valdè acri aceto opus habet: in progreſſu autem temporis liquefacta aut denigrata ſugillatione, nihil profuerit abſq; acerrimo aceto

præparatũ. Aut fabam freſam cõmanducatã imponito cum melle. Quin & fabæ lomentum, etiã citra manducationem, cum melle ſubactum liuida diſcutit. Ex mãducatione autem ſummè diſcuſſorium redditur, nimirum viribus à ſaliua adſumptis. Oui vitellum eodem modo. Si mel ad oui vitellum miſcuerimus, velut ante dixi de faba freſa, ſimile faciemus prædicto medicamento, tum in apparatu, tum in facultate. Aut porci pulmonem calidum imponito. Hoc remedium nõ tolerarit vir mũdiciem amãs. Aut myricæ decocto prolue. Non ita longè ante de myricæ facultate dictum eſt. Aut cardamomum cum myrrha impone. Diſcuſſorium quidem pharmacum eſt myrrha, verùm acre cardamomũ. Hæc ſanè ſufficere videntur mihi ex Archigenis ſcriptis exempli gratia prolata, oſtenſo ſimul modo examinandi pharmaca, Qualia ſcilicet in principio conueniant, antequam liuida aut nigra ſugillatio fiat, & qualia liuidis, aut iam nigrefactis, & inueteratis ſint adhibẽda. Quare quæ cõſequantur apud eum deinceps, ea ſola per ſe adſcribã, ipſius Archigenis verbis. Aut ceruſæ & ſpumæ argenti æquales partes cum melle terito, & ammixta faba freſa ad cerati formã reducito, ac vtitor. Aut anguium ſenectam cum aqua

aqua marina tritã illine. Aut cuminũ linteo illigatum in feruenti aqua tinctum pro fomẽto adhibe. Aut ſinapi cum cerato impone. Aut fœniculũ tritũ impone. Aut thus & thapſiã æquis portionibus cum roſaceo cerato. Aut mentã & argenti ſpumã pari põdere impone. Aut hordeaceã farinã cum aceto mulſo coctam. Aut fabã vino maceratã donec diſſoluatur, tritam ſplenii modo impone. Aut cicer eruinũ vocatũ eodem modo. Aut furnorũ fuliginẽ cum pari cerusa ex vino odorato illine. Aut thapſiã & eruinæ farinæ tertiã partẽ eodẽ modo. Aut ſalſam thunni carnẽ, ὠμοτάριχον Græci vocant, exprimito: deinde in vino odorato tritã imponito. Cæterùm ad vetuſtiores ſugillationes Smilacis fructus cũ vua nigra tritus facit. Aut thapſiæ radix tuſa, & ſucco eius adipe excepto, ac aſsiduè appoſito. In quibuſdã exẽplaribus non vetuſtiores cõparatiuè ſcriptũ eſt, ſed vetuſtiſsimas ſuperlatiuè. Dictũ eſt porrò à me ſtatim in principio, quòd in eiuſmodi ſugillationibus, pharmacis forti diſcuſſoria vi præditis vti oporteat, qualia ſunt ſanè ab eo his verbis deſcripta, & quædam item ex ſuperioribus velut eſt indicatũ. Atque hæc quidẽ Archigenes ꝓdidit. Verũ Apollonius diligentius & cum pluribus diſtinctionibus

in primo parabiliũ in hunc modũ ſcripſit.

Pharmaca ab Apollonio conſcripta, ad ſugillata recentia ac liuida.

SPongiam in aqua marina feruente tinctam aſsiduè locis pro fométo adhibeto. Aut ſpógia in acri muria tinctá ſimiliter foueto. Idem facit ſi feruẽti aceto, & vino imbuatur. Imponẽdum eſt & ſpleniũ melle & aceto madefactum, aut lana, aut ſpongia. Cataplaſmate autẽ vtere, Abſinthio trito cum melle *aut hyſſopo trito cum melle, 1 faba freſa eodẽ modo. Origano ſimiliter. raphani cortice cum melle, Bulbis tritis per ſe, aut cum melle & oui vitello. *Lini ſemine, & ſalibus, & oui vitello, Silphio trito cũ oleo & vino, Sampſucho trito cum melle, Myrto & ſale tritis cum aceto, fœniculo trito cum cerato, hyſſopo & nitro cum melle & aceto, calce viua cum cerato, Sinapi trito cum adipe vitulino, aut cum cerato.

* *Hæc ex vet. cod.*

* *Hæc ex vet. cod.*

Ad ſugillata inueterata.

Ari radicẽ raſam ac melle ſubactã in linteolum illitã imponito, vtere etiã diſcuſſoriis facultatibus & cõpoſitionibus, quæ ex deſcriptionibus cõmentariorũ apparantur.

Ad ſugillata cum tumore.

Spongiã aceto imbutã imponito, & præmonſtratis fomẽtis frequẽtius vtitor, cataplaſmatis loco farinã hordeaceã ex aceto

mul

mulſo coctam imponito, donec locus ſugillatus humilior reddatur: de cætero verò ſubſcriptis cataplaſmatis vtitor.

Ad ſugillata cum inflammatione.

AQua calida foue, & pro cataplaſmate lenticulam coctã tritam cũ melle impone. Aut cochleam ægyptiã cõtuſam impone. Vbi verò inflammatio remiſerit, tunc iam etiam aliis pharmacis vtere.

Ad ſugillata cum pertuſione.

IN ipſam quidem pertuſionis fiſſuram ex medicamentis quæ cruentis vulneribus conueniunt inde: circumſitis verò partibus cataplaſma ex medicamentis ad ſugillata citra pertuſionem cõſcriptis impone. Præſtabat fortaſsis hic iam ſermonẽ de ſugillatis deſinere, Verũ quum ea quæ ex conſentiente experimẽto iudicata ſunt, aliis ſtabiliora exiſtant, viſum eſt mihi etiam ea quæ Crito in tertio de Ornatu ſcripſit apponere, quę ſanè iuxta illius dictionẽ ita habent.

Quæ Crito ad ſugillata recentia medicamenta ſcripſit.

CIcutam tritã ex aqua impone. Abſinthium tritum ex aqua, & in linteolum infarctum imponito: quod ſi tenera ſit cutis, parũm mellis adiicito. Hyſſopũ ciliciũ ex aqua tritum, & in linteolum ligatum, in globulos cogito: cumq; his inferuẽtẽ aquã

tinctis ſenſim foueto. Bryoniæ radicem tritam cum melle imponito, aut roſaceo cerato exceptam adhibeto. Muriam acrem facito, ſpongiisque in ea madefactis foueto. Et poſt hæc raphani corticem tritum cum melle, & linteolo infarctum imponito. Aut ſinapi tritum cerato exceptum, & modico adipe vitulino addito, in linteum infarctum imponito. Et de his quidem intantum. Quod ſi inueteratæ ſint ſugillationes, aut etiam appellati liuores, ſubſcriptis compoſitionibus vtendum eſt.

Ad liuores & ſugillationes profundas.

Tordylii partes duas, terræ ſamiæ partē vnā, aceto excipito, modicūq; mellis ſimul cōquaſſato. Animaduertere autē oportet diligenter ne cutis exulceretur. Medicamentū deterēs ſugillata, Ariſtarchi. Hyſſopi cilicii drac. 1. radicis thapſiæ tantundē. thuris integri nō ſecti tantundē, ceræ tyrrhenicæ drac. 2. reſinæ terebinthinæ drac. 1. arida cum liqueſcibilibus cōmittito, deinde linteolo infarcta imponito, animaduerſione habita ne locus exulceretur, & ob hoc ſane frequenter tollere oportet. Aliud,

Radicis thapſiæ drac. 12. aut ſucci drac. 6. thuris inſecti drac. 8. veratri albi drac. 2. abſinthii drac. 1. cerati roſacei dra. 16. mollita repone, ac linteolo infarctis vtere. Oportet

etiam

etiam hoc aſsiduè amouere. Aliud, Vitis albæ obol.3. ſtruthii tantundē. glandis Aegyptiæ tantundē. pulmonis caprini vſti tantundē. radicis aſparagi tantundē. bdelii tantundē. ſucci thapſiæ tātundē. aceto mulſo exceptis vtitor Aliud ſeminis vitis albæ drach.3. radicis ſtrutii tantundē nitri rubri tantundem. ſucci raphani tantūdem. hyſſopi Cilicii tantundē. farinæ fabarum tantundem. glandis vngentariæ drach. 40. myricæ drach. 40. pulmonis caprini vſti drach. 40. bulborum rubrorū drach. 40. radicis thapſiæ drach. 40. thuris drac. 12. excipe cerato roſaceo, ac vtere vt dictum eſt.

Medicamentum ab Hera conſcriptum ad ſugillata.

AVfert, vt inquit Heras, tribus horis: quod ſi inflammatio fiat, cataplaſma ex viridi caſeo probat, & fomentū ex pane. Succi cicutæ obolos.2. croci drach. 2. myrrhæ drach.1. acaciæ drach. 1. opii drach.2. ſucci thapſiæ drac. 1. gummi drac. 1. cū aqua cogito. Hoc equidem Heras ſcripſit. Ego verò nucē per ætatē iam oleoſam factā expertus ſum aliquādo ad cruētatos facientē. Oportet autē ipſam nucē diligenter terere, atq; ita imponere homini ſupinè reclinato, quo ad horas duas & tres pharmacū adhæreat: vbi enim ſic fecerit, etiam ſi poſtea

ſurgat,ad multum tempus adhæret, oportetq; priore delapſo aliud ſtatim imponere.

Eiuſdem Heræ ad ægilopas.

MAluæ folia cũ ſale & melle trita imponito, deſtruit hoc ac extirpat ægilopas. Alicam etiã in aceto coctam incipienti ægilopi imponito. Aut myrti recentiſsimas baccas cataplaſmatis modo adhibe, vbi videlicet fluxio infeſtauerit. Similiter facit & lemnia terra ſi illinatur.

De Aegilope. CAP. II.

INter naſi os & magnum iuxta oculum angulũ, paruum quoddã abſceſſui ſimile tuberculum oriri ſolet, & rumpitur ſanè ſæpè in angulum, vt ægrè curabile reddatur, niſi maturè occurratur. Mederi igitur oportet ipſi cum diſcuſſoriis medicamentis quæ citra mordacitatem efficacia ſunt. Coafficitur enim oculus ab acribus, atq; ita etiã affectæ partis inflammatio augetur. Verũ affectio ipſa non ob id ſolũ ægrè curabilis eſt, ſed & propterea quod quum multa liquida pharmaca in experimentũ adſumi poſsint, ea non tolerat locus ipſe, neceſſariò enim ex eis in oculum quid influit. Neq; verò adhærere eiuſmodi queant citra obligationẽ quæ totum oculũ cõplectatur, quam impoſſibile eſt tot diebus aliquem perferre poſſe

quot ad mali curationẽ requiruntur. Ob hanc igitur cauſam Apollonius nulla pharmaca ad Aegilopas ſcripſit, Archigenes verò paucis enumeratis, deinceps ad curationem ipſorum per chirurgiam progreditur, quanquàm res ipſa nõ manuariæ operæ, ſed pharmacis ſecundum genus ſit ſubiecta. Itaque totam ipſius dictionem adſcribam hoc modo habentem.

Quæ Archigenes ad Aegilopas ſcripſit, in primo pharmacorum ſecundum genus.

AEgilopas qui circa oculorum angulos oriuntur eruo cum melle integimus, aut cinere vitis cum aceto ſubacto. Probè facit & thus cum columbino ſtercore recenti impoſitum. Aut ſuccum herbæ ægilopis, auenam noſtri dicũt, cũ melle illine. Cæterùm in nondũ perforatis ſtaphidẽ ſylueſtrem, & ammoniacũ thymiama cum melle veluti ſplenium impone. Aut alumen ſciſsile cum terebinthina ſplenii forma impone. Aut lanæ tomentũ ſanguine marini leporis tinctum inde. Aut melanteriã tritã adhibe. Quod ſi neq; ſic ſanentur, diuiſo angulo, & cum tenui perforato terebello continuis foraminibus incuſsis diſparato, capitale emplaſtrũ adhibeto, diſcedẽt enim ſquamæ, & ſanabuntur. Aut oſſe denudato cauterium admoue, & ſic ſquamulæ diſce-

dunt ac ſanãtur. Quidã diuidentes angulũ oſsi qua parte perforatũ eſt anguſtũ infundibulum admouẽt, ac plumbum liquefactũ infundentes vrunt, atq; hoc modo optimè ſanant. Hæc quidem Archigenes ſcripſit.

Quæ Aſclepiades ad Aegilopas conſcripſit.

POrrò Aſclepiades in primo exteriorũ hæc prodidit. Succi illecebræ libram dimidiam. ſucci ſolani lib. dimidiam. thuris drach. 8. maſtiches drach. 3. galbani libræ dimidium. ſuccos cũ thure coquito, & vbi diſſolutum fuerit, galbanum iniicito: maſtichen verò improbamus. Aliud, Thuris drach. 8. myrrhæ drach. 8. ladani drac. 4. ceræ drach. 4. aluminis ſciſsi, coaguli leporis, vtriuſque drach. 3. ſpumæ nitri drach. 4. pharmacum contundito & emollito cum irini vngenti fece.

De Varis. CAP. III.

TVmor paruus & durus in faciei cute oritur Varus latinis, Græcis Ionthos appellatus, à craſſo videlicet ſucco cõgregatus, demonſtransq; ſuiipſius curationem rationabiliter per pharmaca emollientia & diſcuſſoria futurã, Etenim duricies ipſius emollientibus, Tumor verò præter naturã diſcutientibus opus habet, Quum igitur iam ſæpè tum in ſuperioribus libris, tum in de

ſim

ſimplicium pharmacorum facultate commentariis, prædictæ ſint mihi materiæ tum diſcuſſoriorum, tum emollientium medicamentorum, Cõpoſitio ſanè ipſorũ particularis per experientiã iudicata, vtilis erit ad rectum relatorũ vſum, quæ videlicet paulo pòſt referentur, vbi ſaltem prius determinauero, Quæ ſimiles ſint Varis affectiones, & aliqua parte ab ipſis differentes.

De ficoſis tumoribus. CAP. IIII.

VNa quædam hæc affectio èſt ex his quæ in mento enaſcuntur, differens à Varis in eo quod non ſolùm craſſus ſit qui hos tumores efficiat humor, ſed & ſeroſa tenuitate participet, ob quam etiã citò exulcerantur, ſi nõ vt debẽt curẽtur, & ob id magis reſiccãtibus pharmacis quàm Vari opus habent.

De lichenoſis in mento tumoribus. CAP. V.

ET hæc affectio ex mixto quopiã generatur humore, ſeroſis nimirùm ác tenuibus & acribus ſuccis cum craſsis permixtis, quapropter etiã facilè in pſoram ac leprã trãſit, indigetque etiam ipſa pharmacis fortiter reſiccantibus. Poſtquam verò in pſoram aut lepram tranſierit, vltra hoc quòd reſiccantibus indiget pharmacis, etiam repurgantia & exterſoria expoſtulat.

De

De menti eruptionibus. CAP. VI.

HOc eruptionum,ſiue vt Græci dicunt exanthematum, nomẽ quidam in communi vſurpãt, de affectionibus videlicet vlceroſis & aſperis in mento ſua ſponte prouenientibus,quemadmodũ etiam Archigenes facit. Indiget autem & hæc ipſa affectio reſiccantibus medicamentis.

De furunculis. CAP. VII.

FVrunculi Dothienes Græcis dictis ex ſimilibus humoribus veluti Vari generantur, per vniuerſum corpus duplices exiſtentes, Aliqui quidẽ(vt ita dixerim) Varoſi, duri, & ægrè concoctiles. Aliqui verò inflammati,in quibus aliquando etiam febres conſiſtunt,& tumor in magnitudinem excreſcit, & in pus tranſmutatur. Vnde curatio ipſorum vt plurimum eadem quæ inflammationis exiſtit.

Ex Critone Ad Varos.

CRito in tertio de ornatu hæc verba ſcripſit. Ad Varos in facie, Mellis attici cyathum, vnũ ſiue drach. 12. aceti accerrimi tantundem miſceto diligẽter eoq; Varos illinito cum digito affricando. Aliud, Spumæ argenti chemam ſiue drach. 3. terebinthinæ puræ, fabæ Aegyptiæ magnitudinem

dinem,addito olei albi parũ, atq; vbi prius faciem deterſeris,ex medicamẽto hoc parũ digito excipe,deinde ambabus manibus terendo varos obline hoc pharmacum etiã à rugis liberam & mundam faciem cõſeruat.
Aliud, Amygdalas amaras aceto dilutas ac probè tritas faciei obline. Aliud, Alumen ſciſſum probè leuigatum terebinthina excipe, & emollitum impone.
Aliud, Coſtum Indicũ tuſum & tenuiſſimo cribro cretum felle caprino excipe,ac ad cerati craſsitudinem redactũ Varis circa veſperam illine,Manè verò vbi ſurrexerit lacte ægrum faciẽ proluere iube. Inueteratis porrò Varis ſubſcriptis compoſitionibus vtendum eſt.

Ad Varos calloſos.

SAponis gallici drach. 4. ammoniaci thymiamatis drach. 1. thuris drach. 1. aqua diſſoluito,& cerati ſpiſsitudinẽ facito,eoq; illinito, & poſt horæ interſtitiũ calida abluere iubeto. Aliud, Nitri rubri,hyſſopi,pulegii,ſalis foſsilis,æquales partes tundito & per tenuiſsimum cribrum cribrato, exceptisq; cerato roſaceo vtitor. Aliud, Seminis ocymi,nitri rubri,pulegii viridis, aluminis ſciſsi,coſti indici,ſingulorũ æqua les partes tuſas & cribratas,adipe anſerino ſeu gallinaceo excipe,vt cerati fiat craſsitu do,

do,ex eo verò in linteolũ infarcito & impoſito donec penitus perſaneſcant. Aliud,

Salis aſſati, pulegii, hyſſopi, ammoniaci thymiamatis, Rhois coriarii, ſingulorum par pondus roſaceo cerato exceptum donec perſanentur imponito.

Ad affectiones eminentiores, & in facie pruritum, ac principiũ elephantiaſis.

GVmmi albi, ſpumæ nitri, thuris, ſulphuris viui, ſingulorũ æquales partes aceto dilutas ac probè tritas in paſtillos redige, eosq́; in vmbra ex ſicca, vſu verò expetẽte aceto dilutos illine, atque vbi reſiccati fuerint, ſubſcripta cõpoſitione deterge. Saponis gallici librã.i. ammoniaci thymiamatis tantundẽ. thuris quadrãtẽ, maſtiches quadrãtẽ, ſpumæ nitri quadrãtẽ. Saponẽ & ammoniacũ in vas fictile cõiecta, & aquæ ſextariis duobus affũſis coquito, atq; vbi diſſoluta fuerint, arida cõtuſa & cribrata adiicito, deinde in mortarium translata ac probè cõquaſſata, vaſe vitreo reponito, Vſu verò poſtulãte faciẽ ex eo ſmegmate inquinato, & poſt modicũ temporis ſpaciũ larga aqua molliter perfricãdo abluito. Vtẽdũ eſt hoc ſmegmate per omnẽ Varorum curationem.

Ad ficoſas menti papularum eruptiones.

CRito in tertio de ornatu in hũc modũ de eis ſcripſit. Ad ficoſas in mẽto eru-

ptio

ptiones, velut Lucius præceptor tradit. Spumæ argenti, miſyos crudi, æquas partes tritas inſperge. Aliud, Thuris drac. 2. ſpumæ argenti drac. 4. ſalis foſsilis drac. 8. ſandarachæ drac. 2. trita inſperge. * Aliud, Ceruſæ drac. 4. miſyos crudi drac. 4. ſalis foſsilis drac. 2. ſandarachę drac. 2. trita inſperge.] Aliud, Atramēti ſutorii drac. 2. ſulphuris viui drac. 2. æruginis drac. 1. nitri rubri drac. 2. trita inſperge. Aliud, Elaterii drach. 4. ſali foſsilis drach. 4. atramenti ſutorii drach. 2. mixta inſperge, & cum ſpecilli humecti extremo admoue, quo videlicet pharmacum ipſum adhæreat. Cæterùm poſt pharmaci impoſitionem, ſemine lini ex aqua trito vtendum eſt. Porrò vbi humidiora fuerint vlcera, vt ab ipſis aqua pura velut à fonte defluat, ſubſcriptis compoſitionibus vtendum erit. Paſtillus ad ficoſas menti papulas, Vſus eſt eo Artemidorus, reprimit omnes tumores, qui accidunt his quibus cicatrix malè inducta eſt, veluti in his qui ſutura vſi ſunt contingit. Compoſitio hæc eſt. Squamæ æris drach. 4. atramenti ſutorii drach. 2. aluminis ſciſsi drach. 2. glutini fabrilis perlucidi drac. 2. Arida tunduntur & cribrantur, Glutinum verò aceto maceratur, & tritis affunditur, rurſusq; leuigatur, & formātur paſtilli, quos vſus tēpore

Hæc ex vet. codi. addita ſunt.

ace

aceto dilutos illinimus. Hoc medicamentũ etiam fiſtularũ callos extirpat. Alius Magni Clinici. Aluminis ſciſsi, æruginis corinthiæ, rubricæ ſinopidis, chalcitidis, glutinis fabrilis, ſingulorum æquas portiones, componito ac vtitor vt dictum eſt. Alius, Arii Aſclepiadei. Milti ſiue rubricæ ſinopidis, æruginis corinthiæ, aluminis ſciſsi, gallæ omphacitidis, malicorii, æquas ſingulorum partes, gummi duplũ, aceto excipito ac vtere vt dictum eſt. Alius Apollonii, vt Charixenus tradit. Squamæ æris, miſyos aſſati, auripigmenti, ſingulorum drachmas. 2. diphrygis drach. 4. æris vſti drachmas. 4. chalcitidis vſtæ drach. 4. glutinis fabrilis drach. 4. aceto diluito, & paſtillos formato, quibus velut ſuperioribus vtitor.

Andronis pharmacum accommodatum. Atramenti ſutorii drach. 2. myrrhæ drachmas. 2. thuris drach. 4. aluminis ſciſsi drachmas. 4. malicorii drach. 8. gallarum drachmas. 8. ariſtolochiæ drach. 8. Vino auſtero exceptis vt prædictis vtere.

Critonis, ad lichenas in mento.

CONſequenter verò Crito ad lichenas menti ſcripſit hoc modo. Ad menti lichenas quæ iniucundiſsima eſt affectio, Nam & pruriginem inducit, & affectarum partium circuntēſionem, & periculum non mo

modicum: proſerpit enim aliquando per totam faciem, oculosq́; cõtingit & fermè extremæ fœditatis cauſa exiſtit, quapropter diligentiore cura vtendum eſt, inſpiciendo tum irritatiões, tum interualla & remiſsiones. Ita vt etiam ab inueteratis recentes diſparemus. In quibus conueniet vti reſiccantibus medicamentis. Quum verò in pſoram aut lepram tranſierint, ſupra reſiccantia etiã extérſoriorum & repurgantium erit vſus, & poſteà ſanè ſubſcriptarum item compoſitionum.

Criſpi amici ad recentes in mento, ſiue alia faciei parte lichenas.

TRitici grana multa in incudem imponito, deinde laminam æris igni candefactam tritico ſuperponito, & reſolutum ab eo liquorem calidum adhuc auferto, ac ſuper lichenas linito. Hoc ſolo multos curatos ſcimus. Aliud, Maluæ agreſtis ſemen tenerum adhuc colligito, mundato ac tundito, ſuccumq́; reponito, atque eo aſsiduè illinito. Aliud, Portulacæ ſuccum aſsiduè illinito. Aliud, Oleæ æthiopicæ lachrymam cum aqua terito, & modico adiecto ſtyrace miſceto, & imponito. Aliud, Vlmi lachrymam aqua diſſolutã imponito. Quod ſi inueterati ſint lichenes, ſequẽtes cõpoſitiones adhibẽdę ſunt, Albuci

radicem aceto coctã & tritam illinito. Viticis folia trita cum aceto imponito. Capparis folia trita cum aceto imponito. Rumicis hortenſis radicis corticem ex aceto tritam, loco prius cum nitro præparato imponito. Chamæleonis radicem aceto coctam & tritam imponito. Cæterùm quum ad lichenum curationem multa & varia medicamina exiſtãt, particulatim de ſingulis trãſigam initio à paſtillis ſumpto. Paſtilli lichenici. Glutinis fabrilis drach. 4. alii duas habẽt, ſulphuris viui drach. 2. chamæleonis drach. 4. thuris drac. 2. aceti heminæ dimidium. Glutinum aceto diſſoluitur, deinde aridis adiicitur. Vſus tempore quantum ſatis eſt aceto diſſoluo calidumq; impono. In aliis exemplaribus ſingulorum par pondus continetur. Alius, Chamæleonis, ſulphuris viui, vtriuſq; drach. 4. lachrymæ oleæ æthiopicæ drach. duas, thuris drach. 1. aceti quantum ſatis eſt. Alius, Alcyonii drach. duas, chamæleonis nigri drachm. quatuor, pyrethri drach. duas, ſulphuris viui drach. 4. thuris drac. 4. glutini drac. 4. aceti acerrimi heminas. 4. Alius, Lachrymæ oleæ æthiopicæ drac. 4. ſulphuris viui drac. 4. alcionii drach. 8. ſpumæ nitri drac. 8. alicæ aceto coctæ drach. 8. aceti quod ſatis eſt. Alius, Alcyonii vſti drach. 2. chamæleonis

nig

nigri drac.4.radicis albuci drac.4.ſulphuris viui drac.2.thuris drac.2.pirethri drac. 2.ſpumæ nitri drac.2.glutinis drac.4. Aceti quod ſatis eſt. Porrò extenta iam affectione & calloſa reddita ſequentibus vtendum eſt medicamentis. Humida ad impetiginoſos affectus. Miſyos peregrini, thuris, myrrhæ, aluminis ſciſsi, ſingulorum drach. 8.aloës, ſulphuris viui, vtriuſque drach.4. Excipe paſſo vt ſtrigmentitiam ſpiſsitudinem accipiant, & bis aut ter indie præfrictis illine: forinſecus autem conſeruandi pharmaci gratia, veſicæ pelliculam, aut oui teſtam, aut viridia folia quantum ſatis eſt impone. Aliud, Miſyos drach. 4. acaciæ drac.2. ſquamæ æris drach.4. ſulphuris viui drac. ſex, chalcitidis drac. octo. gũmi drac. 8.aceti quod ſatis eſt, In quo vbi gũmi diſſolueris, reliquaq́ue ammiſcueris, amurcam iniice, & probè cõquaſſata reconde, ac vtere vt dictũ eſt. Aliud, Sulphuris viui, thuris, myrrhæ atramenti ſutorii, miſyos crudi, ſingulorum drac.2.gummi drach.4. aceto & cedrino oleo quod ſatis eſt diſſoluito, eodemq́ue vtere modo. Ex ſcriptis Zeuxidis, Aliud, Chalcitidis crudæ, miſyos crudi, myrrhæ Minnææ, ſulphuris viui, ſingulorum æquales partes, gummi duplum aceto diſſolutum, Excipe

oleo cedrino. Verùm cedrinũ prius coquere oportet vſque ad mellis craſsitudinem.

Aliud Diodori, Lachrymæ oleæ æthiopicæ drac.20. gummi drach.40. atramenti ſutorii drac.16. ſulphuris viui drac.10. thuris drac. decẽ. æruginis drac. decem, acaciæ drac. decẽ, Myrrhæ Minnææ drac.10. aceti quod ſatis eſt. Et vbi diſſoluta fuerint ſingula, ac leuiſsima reddita excipe amurca condenſata, & repoſitis vtere. Annectantur porrò & aliæ compoſitiones. Illitio cocta ad lichenas inueteratos, quæ citra vlcerationem perſanat. Atramenti ſutorii, fœni græci moliti, cardamomi, ſingu. drac. duas, melantii ſeſquidrachmã foliorum caprifici ſeſquidrachmã, aceti accerrimi quod ſatis eſt, leuigata ad mellis ſpiſsitudinem reducito, deinde coquito, & poſtquam nigrũ factum fuerit & condenſatum pharmacum tollito, illinito, inſuperq; lichenas abluito.

Heraclidæ Tarentini illitio lichenica. Sanat circa vlcerationem. Polentarum drach.8. glutini drach. ſex, atramenti ſutorii drach.4. chalcitidis drach.4. ſulphuris viui drac.4. ſpumę nitri drac.6. alcyonii drac.4. myrrhæ Minnææ drach. duas, aceti heminas tres. Dionifii condiſcipuli, Sanat citra vlcerationem. Farinæ hordeaceæ ſextarium vnum, atramenti ſutorii vnciã vnam

corticum radicum rumicis ſylueſtris ſextarium vnum, ſulphuris viui vnc. vnam myrrhæ ſeſquunciam, gummi vnc. vnã, aceti heminas ſex. Rumicis radicem coquito, & vbi diſſoluta fuerit extractam terito, Hordeaceam verò farinã in reſiduum liquorẽ coniectam coquito, atq; vbi rectè habuerit reliqua iniicito, & ablatis vtitor. Illitio, Socrationis cocta. Farinæ alicæ ſextar. ſex ſulphuris viui drac. ſexdecim, miſyos peregrini drac. 16. cimoliæ drach. 16. chalcitidis drac. 16. ſpumæ nitri drac. 8. alcyonii drac. 8. aluminis ſciſsi drac. 8. radicis albuci drac. 8. myrrhæ dra. 8. thuris drach. 8. lachrymæ oleæ drac. 8. ammoniaci thymiamatis drac. octo, aceti heminas tres. Alcyonium & albucum in aceto coquito, vbi verò ad dimidias redactum, fuerit percolato, & in colamento ammoniacum, myrrham, thus, oleæ lachrymam, diſſoluito, deinde terito, aridaque iniicito, Alicam verò in reſiduo liquore coquito, & diſſolutam reliquis adiicito, ſimulq; terito ac vtitor. In aliis collectaneis ſic habet. Sulphuris viui, miſyos peregrini, chalcitidis ſingulo. drachmas. ſexdecim, nitri, aluminis ſciſsi, alcyonii, radicis albuci, thuris, lachrymæ oleæ, terræ cimoliæ, ammoniaci thymiamatis, ſingulorum drachm. octo, aceti heminam vnam. Alia

valdè efficax. Aceti acerrimi ſextarios ſex, farinæ hordei ſextarios 2. mannæ ſextariũ vnũ, radicis rumicis agreſtis drac.* 5. veratri albi drac. decem, alcyonii drac. 16. cardamomi drac. vnã, terræ cimoliæ drach. octo, glutinis drac. 16. ſpumæ nitri drac. 16. halicacabi virgultorum viridium manipulum, Componito. Quandoquidem verò multi pharmacorum quæ illinuntur compoſitiones recuſant, amantq; magis emplaſtrorum impoſitiones, vtpote quæ neque ſudoribus obortis diffluunt, neque reſiccata cutem circuntendunt, merito etiam ipſorum præparationes ſubiungimus.

Vet. cod. habent drac. 20.

Emplaſtra lichenica quæ citra exulcerationem liberant.

CEræ, picis coctæ thuris, terebinthinæ, ſulpuris viui ſingulorum libræ dimidiũ. Liquida cum aridis cõmittito. Aliud,

Thuris drac. 8. aluminis drac. 8. atramẽti ſutorii drac. 8. ſulphuris viui drach. 4. glutinis drac. 4. radicis chameleonis drac. 4. ceræ drach. 8. picis crudæ heminas 2. Picem & glutinum coquito, atq; vbi cõdenſata fuerint ceram iniicito, aridiſque affundito, ac repoſitis vtitor. Aliud, Facit ad lichenas eleuatos, adeò vt reprimat ea quæ reſidua putantur. Mannæ thuris, picis vtriuſq; drachm. octo, bituminis drachm. octo, ceræ

drac.octo,reſinæ pinus drac.octo,ſulphuris viui drac.octo,olei cyprini parum. Coquito vt dictum eſt, & ſublatis vtitor in linteolum aut pelliculam tenuẽ infartis. Aliud citra vlcerationem remouet. Picis brutiæ liquidæ*ſextar.vnũ mannæ lib.1.ſulphuris viui lib.1.farinæ lupinorũ lib.1.pro conſuetudine componito, deinde galbani ſextantem adiicito. Eſt hoc ex valde probatis. Alia exemplaria farinam nõ habent,neque galbanum. Emplaſtrum lichenicum Philotæ,citra vlceratione ſanat. Exhibitũ eſt à Philota ſodali per verſus ſcriptũ. Chalcitidis crudæ, chryſocollæ, miſyos aſſati, ſquamæ æris, diphrygis, ſalis ammoniaci, terræ eretriæ,ſingulorũ drach.4.ſulphuris viui drac.12.atramenti ſutorii floris lapidis aſii,æris vſti,ſingulo.drac.6.ſoreos drac.6. aluminis liquidi drac.4.Hæc omnia terito, deinde aceti heminis.12.affuſis,per dies.5. ſub caniculæ ortum ſoli expoſita itidem probè terito,donec pharmacũ redditũ fuerit aridum.Porrò in alio mortario thuris vnc.vna,myrrhæ ſextãs, aloës vnc.1. ladani quadrans,opopanacis quadrans,aceto diſſoluta ad ſtrigmentitiã craſsitudinẽ præparẽturl,atque vbi rectè habuerint, ad ea quæ in ſole leuigata ſunt adiiciantur,rurſusque terantur, addaturque ariſtolochiæ rotundæ

*Alias *lib.*

& longe, vtriuſque tuſæ & tenui cribro excuſſæ drach. vna. Poſt quàm verò iam trita emplaſtri formã acceperint, liqueſcibilia prius liquefacta & frigefacta iniicito. Sunt aũt hæc. Ceræ drac. 110. terebinthinæ drac. 20. galbani drac. 9. olei hemin. vna & probè emollitis ac repoſitis vtitor. Hoc pharmacum duplicem aſpectum vidẽtibus exhibet. Cæterùm ſi affectio pertinacius perſeueret, & pharmacorũ impoſitionem reſpuat, excoriatoriis appellatis remediis vtendum erit promptè enim ſuperficiem auellunt.

De excoriatoriis Lichenum.

EXcoriatorium Lichenum, quo Pamphilus Romæ vſus plurima deſignauit, quum in vrbe Mẽtagra appellatus morbus inualeſceret. Squamæ æris drac. 6. auripigmenti drach. quatuor, ſandarachæ drac. quatuor, æris vſti ſeſquidrach. veratri albi ſeſquidrachmã, ventriũ cantharidũ ſeſquidrachm. Singula per ſe terito, deinde ſimul mixta, cedria excipito, & ad ſtrigmenti denſitudinem reducta pyxide æris cyprii reponito. Vſu autem expetente, nitro & aceto modico perfrictis lichenibus, pharmacum hoc cũ ſpathula illine, ac affrica: deinde interiecto ſpacio derade, rurſusq; pharmacũ impone: deinde vbi bis vel ter hoc feceris, quo facilè deradi poſsit, rurſus imponere

ten

tenta, illitis locis cum veſicæ bubulæ aut alterius cuiuſdam animalis pelliculis inte-ctis, Hæc enim pharmacũ ne defluat cõſer-uat, & alias leuis eſt: poſt pelliculæ autẽ im-poſitionem faſciola leuiter obligatũ ſini-to. Præſtiterit quidem per noctẽ adhærere. aut ſaltem ad aliquot horas, vſquequo bul-las excitet ſaniem complectentes craſſam & glutinoſam. Deinde verò lauare præcipi-mus, & in balneo morari: nam & hoc ad hãc curationem auxiliatur. Sit autem calidius balneum. Quo ſi quid vti prohibeat fomen tum aquæ multæ calidæ adhibendum eſt, quo deterſo, panis ex aqua mulſa ſubactus cataplaſmatis modo imponatur. Porrò vbi ſordida iam facta fuerint vlcera, ſpleniũ ex emplaſtro viridi imponito, modica parte de excoriatorio adiecta. Cæterùm ſanie ex-cluſa & nulla cruſtula vlceri incũbente, ſple nium album imponito, atque hac curandi ra tione donec cicatrix penitus inducatur vti-tor, ſingulis diebus fomentum adhibens, & nouum ſplenium imponẽs. Poſt cicatricem plenè inductam, ſi qua ſuſpicio reliqua ſit, eodem curationis ductu vtendum eſt. An-tequam verò excoriatoria imponantur, cir cũſitas & vicinas licheni partes Pharmaco aliquo inflammationem arcente in ſplenio excepto, integere ac tueri oportet: Nimi-

rum lichene ſua extrema linea ſemper parum quiddam ex ſanis corporibus affricante & inuadente. Hec communis Mentagræ curatio eſt. Aliud excoriatorium Axiorii. Squamæ æris drach. ſex, atramenti ſutorii drach. quatuor, cantharidũ ſeſquidrach. veratri albi ſeſquidrach. ſandarachæ drach. 1. Excipe cedria. Aliud Apii phaſci. Ad mentagras quod citra cicatricis veſtigiũ ſanat, facit & ad alopecias inueteratas, Cæterùm alopecias in ſole aut ad ignẽ illinito, & bullas excitata eam acu perpungito, ac humore excluſo cum ceratis curationem perficito. Poſt inductam enim cicatricem enaſcuntur pili, atq; hæc quidẽ in alopeciis. In lichenibus verò velut prædictũ eſt vtitor, pharma cum ipſum hoc modo habet. Sandarachæ drac. 2. auripigmenti drach. 2. ſquamæ æris drac. 2. veratri nigri drac. 1. elaterii drach. 1. ventrium cãtharidũ drac. 1. Excipe cedria.

Aliud, Cantharidum drach. 1. & dimidiam, veratri albi tantundem, auripigmẽti drach. 2. ſquamæ æris tantundem, atramẽti ſutorii drach. 1. ſcammoniæ drac. 2. Excipe cedria. Aliud, Auripigmenti vſti drach. 2. Squamæ æris cyprii drac. ſex, chryſocollę drach. 1. atramenti ſutori drac. vnam, veratri nigri drach. vnã, aluminis ſciſsi drach. 1. ſucci thapſiæ drach. 1. ſcammonii drac. vnã,

can

cantharidum drac.1.cedriæ quod ſatis eſt.

Emplaſtra viridia lichenica. Poſt excoriatoriorũ vſum emplaſtra viridia & alba imponere oportet, quare rationabile eſt & illorũ præparationes adſcribere. Emplaſtrum viride Pamphili. Hoc vſus eſt Pamphilus in mentagra poſt rupturã bullarum.

Ceræ lib.1.æruginis raſæ* ſexuncē,reſinæ frictæ lib.2.olei cyath.4.aceti acerrimi quantũ ſufficit. Aeruginẽ cum aceto in ſole terere oportet,liqueſcibilia autẽ liquantur & refrigerantur,ac frigefacta liquidis adiiciuntur. Viride Demoſthenis. Ceræ lib.2.reſinæ frictæ lib.1.æruginis raſæ trientem* olei æſtate cyath.4.hyeme cyathos ſex,aceti quãtũ ſufficit. Viride Herophili. Aeruginis drach.2.mannæ drach.4.adipis vitulini drac.12.galbani. ℥.3.ceræ dra.80. reſinæ drac.20.aceti quod ſatis eſt. Tryphonis antiqui emplaſtrũ Euchrun à bono colore dictum. Aeris vſti trientẽ, aluminis rotundi ſextantẽ,æruginis raſæ ſextantem ſalis ammoniaci ſextantẽ, mannæ ſextantẽ, ceræ lib.2.reſinæ frictæ lib.2.olei dextantem,aceti quod ſatis eſt. Antonini emplaſtrũ, Hoc Timocrates poſt lichenas excoriatos imponit. Ceræ drach.100.colophoniæ drac.200. ſquamæ cypriæ drac.12.aluminis rotundi drach.12.æruginis drach.12.

Aliàs quadrant.

**Vet.cod. tem.*

addũt hic mãna triẽtem.

man

mannæ drach.12.galbani drach.12.olei heminam vnam,aceti quod ſatis eſt. Annectendæ his etiã emplaſtrorum alborũ præparationes: nam his poſt viridia vtendum eſt,mũdis iam factis ab excoriatione vlceribus. Etenim cura habenda eſt vt citra callum cicatrix inducatur,atq; ea gratia eiuſmodi pharmaca in vſum veniũt,quæ multã ad tactum lenitatẽ inducũt. Emplaſtrum album Aquoſum appellatũ. Hoc Magnus circulator vſus eſt poſt lichenas excoriatos.

Spumæ argẽti lib.1.ceræ tyrrhenicæ lib. vnã,olei ſextariũ.1.ceruſæ lib.1.aquæ ſextarium.1.ſpumã argenti,ceruſam,& aquam terito,atque vbi leuigata reddita fuerint, paulatim oleum adſtillato,aſsidueq; terito: & poſtquã vnita fuerint,in vas fictile tranſlata igni imponito,aſsidueq; agitato,& abſorpta iam aqua cerã iniicito,qua diſſoluta in mortariũ transferto,& emollitis repoſitis vtitor. Emplaſtrũ Pancratiaſtarũ ſiue athletarũ Trypherũ,id eſt delicatũ appellatũ. Facit ambuſtis item,vt citra cicatricis veſtigiũ ſanẽtur. Spumæ argẽti drac.25. ceruſæ drach.25.plumbaginis lotæ drac.25. ceræ drach.26.terebinthinæ drach.16.olei heminã vnã,atquæ tantundem,cõponito vt dictum eſt. Megetis chirurgi. Ceruſæ lib.1.ceræ lib.1.terebinthinæ vnci.1.ſpumæ

argenti lib.1.olei libr.3.aquæ ſextarios.2. cōponito. Diophanti ad ambuſta & inter trigines. Cōſeruat faciē roſaceo diſſolutū.

Spumæ argenti* torrefactæ drach.2.medullæ ceruinæ drach.16.ceruſæ torrefactæ drach.12.ceræ drach.8.terebithinæ drac.8. thuris drachm.8.olei heminas quatuor pro more cōponito. Manna emplaſtrū,medicamentū accōmodatū. Spumæ argenti drach.100.ceruſæ drac.100.ceræ drach.50. terebinthinæ drach.25.mānæ drac.16.aluminis ſciſsi drac.40.olei heminas.2.& dimidiam,cōponito & repoſito vtitor. Affrictis porrò & extrictis lichenibus à quocunque tandem medicamento, præſertim verò ab excoriatoriis,ſubſcriptis vtendum eſt.

*Aliàs lotæ, ſicut & ceruſa lotæ nō torrefactæ habent vet. cod.

Compoſitio Menecratis quæ proteus excoriatorium appellatur.

Picis brutiæ pellucidæ ſiccæ & electæ drach.2.& dimidiā,reſinæ pinus pellucidæ lib.1.& quadrantē,ceræ ponticæ tantundem,galbani quadrantē,aceti heminam vnā,liqueſcibilia ad ſplendidum ignem donec nō inquinent coquito,deinde galbanū adiicito,atque vbi diſſolutū fuerit,ab igne ablatis,acetū paulatim inſtillato aſsidueq́; moueto animaduerſione habita ne ebulliat,& in ſumpto iam aceto,pharmacum in

ma:

magnum mortariũ transferto ac diligenter terito, donec ad melinum colorem reducatur, deinde in pelliculam albã inſpiſſatam repoſitum ſeruato. Vſu verò exigente, in pelliculas quantum ad integendos affectos locos ſatis eſt infarctum imponito, & tertio quoque die ſoluito, nonnunquam vſque in diem duodecimũ imponito, ita vt quatuor fiant ſolutiones. Hoc pharmacum ſquamas diſcedere facit, & corpora attenuat, ac ſolida facit ad cõuenıẽtes excoriationes. Quæ Archigenes in ſecundo pharmacorũ ſecundum genus pharmaca ſcripſit, ad papularũ in mento eruptiones, & ad ficoſas eminentias. Papularum in mento eruptiones, ex myrti baccis malicorio, argẽti ſpuma, æris flore, paribus partibus exceptis, cum vino obline. In ficoſis verò menti papulis, mentagris appellatis, & ab aliquibus lichenibus agreſtibus ſiue feris, faciunt quidem robuſtiora ex his quæ ad lichenas relata ſunt. Amplius autẽ & quæ ad pſoras & lepras deſcribentur. Mirabiliter verò hæc cõpoſitio cõuenit. Atramenti ſutori drach. I. veratri nigri drach. I. auripigmenti drach. I. ventrium cantharidũ drach. 2. Quidam etiam obol. 3. inſuper addũt, tritis vtitor cũ oleo, aut cedria, aut roſaceo, præfricto prius loco: fiunt enim bullæ, quibus per ſpecilli cu-

ſpi

ſpidẽ ruptis,rurſus affricato,quo penetrare pharmacum poſsit & mordere: deinde poſt horam fomento adhibito,ceratũ roſaceum imponitò. Hoc vſquequo ad cicatricẽ perueniat facit. Quod ſi primum nõ exuperet, iterũ iterumq; illinito. Facit & ad lepras & leucas alopeciasque & pſoras excellenter.

Heraclidæ Tarentini,ex libris ad Antiochidem, ad capitis & menti ficoſos tumores,atque etiam aliis partibus eminentia vlcuſcula.

Elaterii & ſalis pares partes miſceto ac vtitor,Superne verò lini ſemen crudum, ex aqua imponito,aut ficus paruas tritas. Eodem etiam ad tubercula vtendum eſt.

De dentium affectionibus. CAP. VIII.

EX dentiũ affectionibus,aliquæ ſanè omnibus euidẽter apparẽt, Quemadmodum quum perforati ſunt,aut denigrati,aut detriti,aut neque frigida ferũt,neque calida: ſed ex vtriſque,aut altero ſolo dolor eis cõtingit. Quædam verò non manifeſtè apparent in ipſis affectiones,veluti quum ipſe æger ſe ſentire dicit circa corpus dentis dolorem in profundo obortũ. Quidam enim contradicunt aſſerentes,quum os ſit dens, eum citra dolorẽ affici,veluti quũ aliquando prominentiores per limulam deterere

cogimur,aut etiã ob aliam quampiam cauſam,de quibus paulo pòſt mẽtionẽ faciam. Nunc enim citra rationalem & naturalem demõſtrationem, teſtimoniũ his perhibere volo,qui ipſum dentẽ dolere aiunt. Etenim quum ego aliquãdo dolerem,diligentẽ ſuper meipſo animaduerſionem habui,vtpote qui iam audieram de hac dubitatione,percepique manifeſtè non dolentem modò,ſed etiã pulſantem dentẽ quemadmodum carnoſæ partes inflammatione vexatæ conſueuerunt. Quare mirũ mihi videbatur quod & hæc affectio quam phlegmonem ſiue inflammationem appellamus, in dente oriri poſſet, qui lapideam & durã ſubſtantiã habet. At qui quum etiã alio tempore dẽtem dolerem,manifeſtè ſenſi non ipſius dentis, ſed gingiuarũ dolorem eum eſſe,inflammatis videlicet ipſis vt etiã citra coartationem dolerent,quin & ob vicinitatẽ dentium naturã durorũ,aucto dolore ob coartationẽ. Quapropter vtriuſque doloris ſenſum expertus,alium quidem in gingiuæ,alium in ipſius dentis ſubſtantia eſſe clarè ſcio,& id aſſerentibus teſtimoniũ præbeo,Quòd ipſi aliquando dentes dolent. At verò & nerui, qui ad radicem dentis enatus & ſubſtratus eſt,dolorẽ aliquando fieri,neruo imaginationem cõfuſam & indiſcriminatã apud pleroſque

roſque exibēte, tanquam ipſe dens doleat, cóſentaneū rationi eſt: nam & huius rei manifeſtum periculum in meipſo feci, & ſanè remanet adhuc parua doloris portio, exempto dente, in nerui inflammatione, quū dolor nerui leuior tātū reddatur, ex eo quòd cócretio nō amplius tēdatur ad oſsiculum tenſionē operante, & quòd liber factus reſpirationē quandam habeat, cumq; remedia quæ adhibentur cōtingere poſsint, Neque enim per cōtactum, neq; per diſtributionē, poſsibile fuerit inflammatū neruū curare, vtrinq; à dentium locellis coarctatū, & ab anteriori parte ab ipſo dente. Si verò liuidi per omnem ſuam ſubſtantiā facti appareant dentes, nihil mirum eſt ipſos quid inflammationi ſimile pati, Cui rei ex eo quis amplius fidem habeat, quòd ex nutrimento ferè per omnē animantis ætatē incrementū accipiant. Id quod euidenter ſæpenumero apparet in his dentibus qui exemptis oppoſiti ſunt, vtpote qui ſemper augeſcūt. Quātum verò augeſcūt, tantum in ciborū manſu deteruntur. Quum verò impoſsibile ſit increméntum accipere citra nutrimentum, omnino duabus affectionibus & his cōtrariis obnoxii erūt, inopiæ videlicet & redundantiæ alimenti quod eis ſuppeditatur. Inopia igitur aridiores & macriores: alimen-

tumq́; non ſentiẽtes,& ob id tenuiores eos reddit, Redundantia verò cõſimilem in eis affectionem excitare poteſt, qualis eſt circa carnoſas partes inflãmatio. Eius igitur curatio fiet iuxta eundem ſcopum quẽ habent propoſitũ qui inflãmationes curãt, qui ſanè eſt vt redundantia euacuetur, partim diſcutiendo, partim eam repellendo. Cæterùm tenuitatis dentiũ ob alimenti inopiã remedium nullum eſt: laxari enim tunc & moueri ipſos neceſſariũ eſt, cõpage ipſorũ laxiore facta, quum non ſolùm ipſi dentes, ſed & locelli eos cõplectentes ſint attenuati. Hæc itaque affectio ſenibus accedit citius aut ſerius, velut etiã magis aut minus, Quæ verò proportionẽ ad inflammationem habet, magis iuuenes corripit. Auxiliari tamẽ etiam ſenibus oportet, auxilio gingiuis exhibito: ita autem appellantur carnes quæ dentes cõprehendũt, vbi primum è locellis emergunt. Ipſas itaque adſtringentibus medicamentis robuſtiores, & magis circa dentem adſtrictas facere oportet, tanquam quæ & ipſæ aliquid ad hoc faciant vt ſtabiles & ægrè mobiles ſint dentes, quod ipſum aliàs ob exactam cõpagis ipſorũ cõglutinationẽ cõtingit. At verò foramina dentiũ ex humorum acrium & erodentiũ influxu perficiuntur, velut vlcera in cute citra externam

cau

cauſam, Verùm in cute id aſsiduè & multis, In oſsibus raró contingit, quanto videlicet minus quàm cutis noxæ expoſita ſunt ob duritiã naturalem. Manifeſtũ igitur quod eroſorum corporũ medela erit per reſiccationẽ vitiati influentis humoris, qui ſi paucus fuerit, localibus auxiliis ex reſiccãtibus pharmacis contingere medela poteſt: eorũ verò materiam paulo pòſt dicemus, Si verò multus influens humor fuerit, vniuerſi capitis ratio ac prouidentia habenda eſt, atque ſi ipſum quandoque propter totum corpus affectum ſit, etiã reliqui corporis cura habenda erit. Porrò eroſos dentes qui id mali præ mollicie perpeſsi ſunt reddere oportet duriores & affectioni minus obnoxios, atq; id per auſtera & acerba medicamenta. Cæterùm liuidos redditos per reſiccantia curare oportet, vt qui ex humorum vitiatorum influxu id patiantur, Simili igitur curatione indigent cum perforatis.

De gingiuarum curatione.

CAP. IX.

Gingiuis ex inflammatióne dolentibus optimum pharmacum eſt oleum lentiſcinum caliditate temperatum ore retentum, Sit autem recens, nam vetuſtius tanto recentiore peius eſt, quanto ætate antecellit. Imponatur

aiutē vaſculum in quo caleſit lentiſcinum,in alud maius vas quod aquā calidam multā cōplectatur. Maximopere itaq; inflammationi gingiuarū hoc cōducit. Nec verò minus etiā ſi iuxta aliam quandam partē,tum pelliculæ linguā ambientis tum ſuccingentis totū os,aliquis dolor ob inflammationē oriatur, dolorē ſedat lentiſcinum. Repellit enim citra moleſtiā & abſq; aſperitate,quā pleraq; auſterorum habent, diſcutitq; citra mordacitatē,cuius rei inflāmatis pręcipuus vſus exiſtit. Quidam verò medici cōmuni errore inducti inflammata lædunt:quare ea re ſemel perpēſa de cætero vitare oportet. Exiſtimant enim,ſi adſtringentia ſolum id quod influit repellēdo, inflāmatis proſunt, atq; aliquādo etiā quid ex contento circa iuflāmatā partē,ad venas mēbrū ipſum nutriētes exprimēdo. Veriſimile ob id eſſe id quod amplius adſtringit amplius prodeſſe. Eodē modo etiā id quod magis digerēdo diſcutit,magis auxiliari opinātur, quàm ea quæ moderatè idē præſtant,nō animaduertentes quòd alterutrū ipſorū intenſum inflammatis doloroſum exiſtit. A vehemēter adſtringentibus enim partes ſimile quiddā cōtuſioni perpetiuntur,nimirū quū ſubſtātia ipſarū violenter cōdenſetur. Ab acribus verò eroſioni quid ſimile cōtingit. Meritò

igitur moderatũ in vtraq; facultate immoderatis præfertur. Hæc igitur ſufficienter mihi præfatus videor. Cæterũ de affectionibus circa dolores deinceps narrabo. In dolore dentiũ citra gingiuarũ inflãmationem, aliquãdo in ipſo proprio dentiũ, veluti dixi, corpore, aliquãdo verò in neruo dolorẽ fieri cõtingit. Vehementiſsimis igitur opus eſt medicamentis, ſiue quis repellere, ſiue diſcutere velit doloris cauſam, ſiue humor ſit, ſiue flatus ventoſus. Et propterea ſane pleraq; ipſorũ ex acerrimo aceto præparantur. Adſcribam autem ex ordine quæ aliorum relatione nobis tradita ſunt, initio ab his quæ Archigenes tradidit ſumpto.

Quæ Archigenes ad dentium dolores conſcripſit.

DOlentes dentes colluant acri aceto calido cum galla. Aut halicacabi radice cum aceto & galla. Aut pinguibus tedis in aceto feruefactis. Aut myrti ramulis cum pice in aceto tepefactis. Aut hyoſcyami ſemine & foliis cũ aceto. Aut cedria, vel propoli, vel nardo, vel ſolano, aut ſucco eius, vel cappari, vel alliis, vel myrti ramulis ſiue in aceto, ſiue vini fece calida feruefactis. Aut polii foliis vel ipſa herba, vel agreſtis cucumeris radice, vel marrubio ſingulis cũ aceto, pipere, & nitro. Aut

radice chamæleonis eodem modo. Aut hyſ ſopo vel ſtaphide ſylueſtri; vel ruta cum vino. Aut pulegio cùm aceto mulſo. Aut platani pilulas, vel roſas aridas, in vino albo ad tertias coquito, & vinum in fictili ſeruato, eoque aſsiduè dentes colluito. Eodem modo vtere pẽtaphylli ſiue quinquefolii, quæ ab aliquibus eupatorium dicitur, radice cocta ex vino, aut pulegii largè cocti decocto. Aut cornu cerui in poſca coctũ colluito. Aut braſsicæ cauliculos tres, & ſoreos drach. 2. in aceti ſextario vno ad tertias coquito, & colluito. Egregiè verò facere fertur ranæ in aqua & aceto probè coctæ decoctum, diutius ore retentũ. Mirificè facit dens caninus vſtus & tritus deinde cũ aceto coctus & ore retentus. Aut malicorio & galla aceto incoctis vtitor. Aut ſquilla ex aceto calido. Aut ſquillæ medullam in minutas partes diſſectam, & in feruẽs acetum iniectã, in vaſe fictili cõdito ac inueterari ſinito, vaſe in aſinino ſtercore ad dies 30. defoſſo, & vtitor. Aut aſinino lacte colluito. Hoc & eos qui mobiles ſunt corroborat. Aut halica cabi corticis, & tedæ aceto feruefactæ decocto largè incocto colluito. Aut cornu cerui in aceto & garo incoctum colluito. Aut idem ex aceto colluito. Aut tithymalli radicem in vino ad dimidias co-

ctam colluito. Aut hyoſcyami radicẽ aceto mulſo coctam colluito. Aut tedarum ramenta, malicorium, alumen rotundum, ſiue ſciſſum, in aceto ad tertias, coquito, ac tepidum colluito. Aut helxines radicẽ in aceto ad tertias coctam in ore detineto, atq; vbi os ſaliua refertum fuerit, eo aperto effluere ſinito. Aut alium & harundinẽ alexandrinam acerrimo aceto feruefacta colluito. Aut hyſſopum, aut thymum, aut origanum, per ſe & ſimul aceto cocta colluito. Aut pyrethrum cum hyſſopo, & colocinthidis medulla, ſimiliter in aceto coquito, liquoremq; ex eis longo tẽporis ſpacio in ore cõtineto. Aut colocynthidem vino calido macerato, & diutius ore teneto. Multam enim pituitam ducit & dolorẽ leuat. Aut alliorũ & erucæ ſeminis, ac nitri decocto collue. Aut ranunculum in vino coquito & præmundato prius dente colluito. Aut ſycamini, hoc eſt mori arboris lac in vinum infunde, ſimulq; lanas ſuccidas in ipſum exprime, tepefac, & per lanas ſordidas molæ infunde, Extrahit pituitã & dolorẽ tollit. In his omnibus Archigenes catalogum fecit pharmacorum incidendi, diſcutiendi ac calefaciendi vi præditorum, rarò aliquid ex acerbis admiſcens, quale eſt ipſa galla. Porrò quum ſemel tantũ ſolanum poſuerit, mi-

ratus ſum cur id ammiſceri velit, quum nulla ratione iuuare poſsit præterquam ea iuxta quam colica pharmaca proſunt, ſtupefaciendo videlicet doloris ſenſum. Quid igitur amplius parabilium Apollonii relationem faciã, quum parũ abſit quin omnia cõprehenderit Archigenes? Quando quidem verò Apollonius ipſe quibuſdã à ſe traditis teſtimonium præbet, tanquam eueſtigio ſedantibus dentium dolores, Viſum etiã mihi eſt illa ipſa adſcribere ſecundũ ipſius Apollonii verba, quæ hoc modo habent.

Apolloniј, eueſtigio dolores dentium ſedat.

ALliorũ nucleos. 5. thuris maſculi obolos. 3. myrti ramulos longitudinis duorum palmorũ duos, ex his folia decerpta per ſe terito, ſimiliter & allium & thus, deinde ſimul omnia in nouã ollam coniicito, & aceti heminam vnam ſuperfundito, ac coquito ſpathula ex teda agitando donec ad dimidias redigatur, atque ita tepido vtitor. Oportet autem liquorem hunc in dolente parte ad multum tempus tenere donec liquor ipſe conſumatur. Commodum eſt & ante hoc balſami ſuccum colluere, aut corticem imponere ſuper dolentem dẽtem. Qui ſi non adſit, panacis ſuccò contuſo, inde defluentem liquorem inſtillare.

Poſt

Poſt prædicta Archigenes remedia perforatorum dentium cum dolore & abſq; dolore conſcripſit, in hæc verba.

OBlitionibus porrò & epithematis eiuſmodi vtitor. Sori ægyptium reſina terebinthina exceptum obline, idemque cauernæ inde. Aut compoſitionem ex duobus piperi generibus inde, nardino aut roſaceo diſſolutam & maximè amygdalino. Quin & in aurem eiuſdem partis inſtilla: ſummè facit. Aut ſulphur viuum lycio exceptum in cauernam inde, aut præmundato denti obline. *Aut gallam tritã lycio aut terebinthina excipe & dente præmundato obline. Aut pulegii comam tritã denti indito. Cæterùm in maximis dentiũ doloribus ſummè facit hoc. Anguis ſenectam exurito, & cum oleo ad mellis ſolidi ſpiſsitudinem redigito, ac dentem præpurgatum ex eo integito, omniaque circunſita oblinito, itemque cauernis indito. Aut ſenectam anguis non vſtam dentibus apprimito, & excidet. Aut vermes terrenos toſtos cauernæ præmundatæ inſperge. Aut araneorum oua vnguẽto nardino diluta inde. Aut melanthium torrefactũ cum oleo obline, atq; vbi parumper concluſo ore tenuerit, pituitam collectam reiicere iube. Aut

**Hæc ex vet. cod. addita ſunt.*

piper vel canchry, hoc eſt roſmarini ſemen opio exceptum in cauernã inde. Porrò vbi veluti inflammatione correpti fuerint, nitrum rubrum & oſsium perſiorum nucleum vnita reſina excipe, & dentem ex eis intege, ac donec deciderint ſine, in cauernam verò piper, ſpumam nitri, & galbanum cũ melle inde. Aut ſtrigmenta cũ pipere eodẽ modo. Aut pyrethrum cum myrrha. Aut ſuccum cyrenaicum & piper æquali pondere cum galbano. Aut melanthium, & alii dimidiũ eius, ac modicum ſalis ſimul trita obline, dolorem tollit. Aut blattæ piſtrinariæ auulſo capite adipem cum roſaceo calefactum & in aurem inſtilla, & in cauernam inde. Aut gallam tritam cum cedria adhibe. Aut in aurem denti vicinã oleum ſeſaminũ in quo vermes terreni cocti ſunt inſtilla, Verùm ipſo dolente dente hyoſcyamũ cõterant. Aut hederæ albæ cacumina quinq; cum roſaceo terito, & in mali punici putamine tepefacta, bis aut ter in die in aurẽ vicinam inſtillato, Quin & ipſe fructus cũ vino tritus, denti illitus iuuat. Cæterũ his relatis Archigenes etiam hæc ſubdit. Summè facit cruentatis gingiuis, Alumen liquidum duplo aloës pondere addito admotũ. Aut alumen ſciſſum & myrtum tenuiſsimè trita affricato: Vbi verò reſtrictæ fuerint mel-

le

le ipſas illinito. Aut nucleorum oſsium ſiue macherarũ perſiorũ partes.2.myrrhæ partem.1.præmundato denti indito. A dolore aſſerit. At verò quaſſatis & dolentibus dentibus cauterium ignitũ admoueto. Apophlegmatiſmi pituitã extrahẽtes. Poſt præ-dicta verò Archigenes ita ſcripſit. Apophlegmatiſmi optimi ſunt in dentium dolore. Staphis agreſtis per ſe & cum pulegio manducata. Aut quod intra gallã eſt nigrũ dolenti dente cõterat, ſinatq; pituitã effluere. In oppoſitam autẽ aurẽ duos hederæ corymbos cum roſaceo tritos inſtilla. Aut myricæ fructus drac.1. ſpumæ nitri drac.1. aluminis parum, aliorũ nucleos.5. myrti folia pauca, cum aceto ad dimidias coque, ſpathula ex teda agitando, idq; decoctum colluendũ ac ore cõtinendũ præbeto. Deinde hiante ore pituitam effluere permittito, & poſt hoc roſaceo ore colluto, ptiſanam ſorbendã exhibeto. Si verò ex colluendo aliqua circa os vlcerata fuerint croco & roſarum ſucco inungito. De fomẽtis. Fomẽta ad dentiũ dolorẽ faciunt, forinſecus ex ſale torrefacto, & milio in ſacculos cõiectis, aut per ſordidos panniculos probè calfactos. Quin & Epithemata cõducũt citra aquam apparata, velut ſunt quæ ex hordeacea farina fiunt, ſiue ex ſemine lini. Ipſius verò

rò dolentis dentis fomentũ hoc modo adhibeatur. Origani aridi ramulum in feruens oleum tinctum dolenti denti ſupernè affricato. Aut ricini cauliculum eodem modo. Aut ſtaphidem agreſtem ſtilo cuipiam acuto infixam, eodem modo. Aut cera dolenti denti impoſita, ſpecilli extremum calidiſs. aſsiduè adhibe. Aut opopanacem & peucedani ſuccum vnita linteolo illigato, & in feruenti oleo liquefacito, Quum verò inceperit feruere pharmacum, denti impo nito & cum ſpecillo apprimito. Vtere mane & veſperi, & ſimul fomentum forinſecus & intrinſecus velut dixi, ante cibum adhibe, ſimiliterque poſt cibum, multo ſpatio temporis interpoſito vtere. Cæterùm ſpecies fomenti & hęc eſt. Dentem valde bene præpurgato, & ægro contecto ac hiare iuſſo, hyoſcyami ſemina ſuffito. Quod ſi ad nullum prædictorum malum ipſum cedat, & dolor vehementer perſeueret, tenui terebello dentem perforato, ac dictis remediis vtitor: hoc enim modo magis prodeſſe conſueuerunt. Si verò neque ſic profeceris & videatur dens tollendus eſſe, Citra dolorem tollere poſsis valde cõuenienti pharmaco hoc. Pyrethrum acerrimo aceto ad dies. 40. condito, terito, & reponito, Vſu verò exigente, reliquis cera obturatis &

pro

probè munitis, ipſum dolentem præmūdatum hoc pharmaco integito, deinde hora interpoſita digitis extrahito, aut ſcalpello exigito. Aut Sori cum acerrimo aceto ad multos dies imponito, & excidet. Aut plumbaginem tritam cerato exceptam imponito. Educunt fortiter tithymalli ſuccus & ſoricum galbano impoſita.

De his quæ Apollonius ſcripſit in primo parabilium.

PRimum quidem eorū caput, ſunt collutiones dentium doloribus conferentes, quæ nihil amplius habent his quæ Archigenes tradidit. Secundo loco refert quę ad eroſos dolentes dentes imponantur & indantur. Tertium locum obtinent fomenta & vſtiones. Quartum ſuffitiones ad dentium dolores. Quinto habentur commanducationes & purgationes. Sexto gargariſſationes. Septimo poſtremum capite ea ſcripſit quæ in dolore dentium auribus infunduntur, quorum nullius mentionem facere volui quum ſi quis ea expetat ex libro illius petere poſsit, qui non adeo difficulter parabilis exiſtit. Ego ſanè his quæ Archigenes prodidit contentus fui. Quum verò Apollonius quæ naribus infunduntur conſequenter tradat, viſum eſt mihi etiam ea ipſa apponenda eſſe.

Quæ in dolore dentium naribus infundan-tur, Ex appollonio in primo parabilium.

R. Adicis betæ ſuccum per ſe in naſum inſtillato,& ſolues dẽtium dolorem. Cumini quantum tribus digitis apprehendi poteſt,& myrrhæ magnitudinem fabæ, & duplum interioris cucumeris terito,& lacte muliebri mixta in collyria redigito,eaque in vtrumque narem indito,atque ita attrahere iubeto,donec quis quinque ſtadia percurrere poſsit, deinde pharmacum emungat. Idem ad aurium dolorem facit.

Ne eroſi dentes vacillent,neque fœtorem faciant.

VEratrum nigrum erui magnitudine melle cocto exceptum cauernis inde. Ad dentes denigratos. Teſtam Callainam aſſatam ac tritam dẽtibus affricato. Hoc etiam gingiuas corroborat. Aliud, Sal foſsile melle ſubactum in teſtula torreto, terito ac modica myrrha ammixta ſimiliter affricato. Aliud, Pulegii partẽ .1. ſalis tantundem,melle ſubacta,in eodẽ donec in carbonem tranſierint torreto,ac trita dentibus affricato. Aliud. Caricas exurito ac terito,modicaque nardo ac melle ammixto vtitor. Hoc & gingiuas comprimit. Aliud, Polentã accerrimo aceto ſubactam exurito,ac tritam dentibus affri

fri

fricato. Hoc & gingiuas fortificat. Aliud Alabaſtritæ vſti drac.8.pumicis vſti drac. 4.ſalis torrefacti drach.2.tritis eodem vtere modo. Ab horum vſu collutione vtendum eſt, vino odorato in quo ad multum tempus iris ſicca fuit macerata.

Quæ Aſclepiades in.1.externorum ad dentes ſcripſit. Heraclidæ Tarentini ad motos dentes.

VTendum eſt ſpodio cyprio, vt per id gingiuæ comprimantur, itemq́; verbaſci radicibus coctis: poſtea ablutio fiat ex aqua myrti, aut rubi, aut lauri: deinde ſpodio rurſus admoto, quies præcipiatur.

Aliud, Veratri nigri manipulũ, radicis mandragoræ drachm.4.radicis hyoſcyami drach.4.in vas fictile coniicito, & vini chii aut coi quàm optimi heminas tres ſuperfundito, ac ad prunas luculentas ad dimidias coquito, indeque liquorẽ excolatũ ore retinendũ præbeto. Aridum ad motos dentes. Terebinthi fructuum torrefactorum drachm.8.aluminis ſciſci vſti drachm.*8.balauſtii drach.2.gallarum drach.vnam, croci drac.1. myrrhæ drach. vnam, tritis vtitor. *Aliàs.2.

Aliud, Cornu cerui vſti drach.8.Rhois rubri drach.4.omphacii drachm.2.balauſtii drac.4.corticis pinus drach.vnam, myrrhæ.

Min

Minnææ drach.1. tritis vtere. Collutio ad molarium dolores. Radices ſmyrni cum aceto mulſo coquito,& excolatum liquorem ore tenendum exhibeto. Aliud, Rumicis agreſtis radicem & platani pilulas ex aceto mulſo coquito, atque vt dictum eſt exhibeto. Commanducationes ad molarium dolores. Canchryos drachmas.2. origani drac. *2. piperis albi dra.1. * vuæ paſſe albæ, aut alterius quàm pinguiſsimæ ſextarii dimidium. Vuam paſſam diligenter tundito,reliqua verò origanum videlicet & canchry, & piper probè trita adiicito, miſceto,ac inſtar malagmatis emolito. Vſus verò tempore nucis pōticæ magnitudinem cōmanducandam præbeto. Poſtquàm verò collecta pituita fuerit, ægrum hiare ac pronuere oportebit,quo liquor facilè profluat. Quo facto,vinum colluere iubeto. Aliud, Vuæ paſſæ pinguis exacinatę ſextarium dimidium piperis albi acetabulum,grani cnidii drach.2. ſpicæ nardi drach.2. caſsiæ drac.1. pyrethri drach.2. myrrhæ drach.1. apparato ac vtitor vt dictum eſt. Ad corroſos dentes præſeruatiuum. Per huius vſum conſeruaui eroſos dentes abſque dolore. Zingiber cum aceto mulſo coquito ac probè terito,indeque in cauernam indito,foriſq; dentem ex eo in-

tegi

*Aliàs.1.
*Cod.vetu. addit
myrrhæ
drac.1.cui
quæ ſequũ
tur conſen
tire viden
tur, nam
ſic habet *
vet. code.
vuã paſ-
ſam dili-
gēter tun-
dito myr-
rham mel
le diſſolui
to deinde
arida tun
ſa tenui
cribro cer-
nito, ac
vuæ paſſæ
& myr-
rhæ adiici
to, miſceto
&c. impſ.
verò hoc lo
co mancus
eſt.

tegito. Aliud. Hederæ lachrymã galbano miſceto,aut tithymalli,ſiue ficus ſyl-ueſtris ſucco diſſoluito, ac vtitor vt dictũ eſt. Aliud dolorem tollens ad dolentes & eroſos dentes. Conducit itidem tuſsi. Succi papaueris drac.duas, piperis albi tuſi & cribrati drach.vnam,myrrhæ drac.duas. ſtyracis drac.duas,galbani drach.vnã, paſsi quod ſatis eſt his excipiendis, contundito ſimul & catapotia formato,dentiq́; circum ponito,& cauernæ indito. Aliud, Succi hyoſciami drac.duas,myrrhæ drac.duas, opii drac.duas,galbani drach.duas,ſtyracis drac.2.zingiberis drac.2.piperis drac. 1.ſucci ſyriaci tantundẽ:paſsi quod ſatis eſt,præparato ac vtitor vt dictum eſt.

Molare emplaſtrum bonum, quod in multis miraculo fuit.

LAchrymæ oleæ drac.1.myrrhæ drac.2. veratri nitri drac.vnã,ſeminis * balſami drac.vnã,ſtyracis drac.vnã,piperis drac. vnã,hyoſcyami drach. vnã,ſucci papaueris drac.vnã,caſtorii obolis 4.galbani drac.6. ſucci cyrenaici drac.vnã.ſucci carpaſi drac. vnã,panacis drac.vnã,ſagapeni obol.4.pyrethri obol.4.ſtaphidis ſylueſtris drach.2. cedriæ quod ſatis eſt quo emplaſtri formã acquirat. Aliud, Sulphuris viui drach. quatuor, bituminis drachm. duas, amurcæ

** Vet.cod. habet opobalſami drach.1.*

olei drac. quatuor, picis liquidæ drac. octo, cedriæ drac. duodecim, * piperis drac. quatuor, opii drac. quatuor, ſtaphidis ſylueſtris drac. vnam, veratri nigri drac. vnam, grani cnidii drach. vnam, opopanacis drach. vnã, picis aridæ lib. I. Arida aceto excipito, deinde liquida affundito, ac ablatis vtitor, ex pharmaco hoc molaris dens eſt integẽdus.

** Piperis longi habet cod. vet. & prætereà pyrethri drach. 4.*

Ad tollendos dentes vt citra dolorem excutiantur.

PYrethrum in acetum coniectũ ad dies 3. aut 4. ſinito, deinde terito & dolenti denti imponito, vicinis dentibus optimè præmunitis, & dolente diligenter præmundato, ita vt per 2. aut 3. dies dentem ex hoc pharmaco integas: ita enim citra dolorẽ excutietur. Aliud, Cucumeris ſylueſtris radices eodem modo vt pyrethrum præparato, ac vtitor identidem vt dictum eſt.

De mobilibus dentibus ac prominentibus.

RElatum à me etiam ante eſt, quod ob ſenilem ætatem aliqui dentes reſiccati mobiles fiunt, modicum omnino auxilium ex adſtringentibus pharmacis quibus gingiuæ coartantur ferentes, referetur autem & nunc quod aliqui ex plaga mobiles fiunt. Quidam verò etiam citra plagam, in quibus coniecturam facio, Neruum qui ad radices ipſorum adnatus & ſubſtratus

eſt,

eſt,per multam humiditatem rigatum, laxatum eſſe,& ob hoc reſiccantibus medicamentis ad curationem opus eſſe. Poſtquam autem motos dentium reliquis prominentiores factos videbam, & maximè quum & plaga id eſſent perpeſsi, viſum eſt mihi eos lima atterendos eſſe in tantum quantum ſuper reliquos prominent, ne ſcilicet oppoſitos ſibi offendant tũ in loquendo,tum in manducando; atque ſanè reperi experimentum mihi fauens ac teſtimonium præbens. Ferream itaque limulam quo celerius opus ſuccederet feci, Multę enim aggreſsiones dentem mobilem faciunt, cui quiete & minimo motu opus erat, ſi ſaltem ſtabiliri debeat. Quandoque igitur eminẽtiæ inæquales apparent in dentibus, & iuxta aliquas tãtum partes lima opus habent, Aliquando verò æquales ſunt extremitates, & æquali ſimiliter lima indigent.

Oportet autem gingiuis linteolum molle vſquę ad radices dentium circundare, deinde cum digitis ſiniſtræ manus leniter amplecti, ſimulque tutè & citra compreſsionem,ne concutiatur cui limam adhibemus, atq; ita chirurgiã aggredi. Quòd ſi dolorẽ percipiat in admotione limulæ,& quòd affecta pars digitis vehementius contingatur, quieſcere quidẽ ab opere ſtãtim conuenit,

Vbi verò ex pharmacis quæ poſt referentur, interea aliquid exhibuerimus, rurſus vt dictum eſt aggredi, iterumque modicè ceſſare, donec extremitates circa dentes, deterantur, atque id non prima tantum die bis & ter, ſed etiam ſequenti faciendum eſt, ac imperandum ægro vt neque loquatur, neque durum aliquem cibum accipiat. Vtatur autem alimento ſucco ptiſanæ, & ſorbitione ex alica, & pane madido, atque aliis ad hunc modum mollibus. Cæterùm materiei ſylua quæ motis dentibus commoda eſt, talis exiſtit.

Ab Archigene ſcripta, quæ mobiles dentes corroborant.

MObiles dentium ſtabilire volens, myrrhæ, pompholygis, aluminis ſciſſi, amyli, æquales ſingulorum partes tritas admoue. Aut oliuarum albarum ſuccum & rutam melle mixta affrica, deinde nardum cum alumine liquido obline. Aut alumen rotundum cum duplo ſale dentibus aſperge. Aut aluminis ſciſsi & miſyos æquales partes cum cedria ad cerati liquidi ſpiſsitudinem redactas dentibus obline, & pituitam defluere ſine. Quo facto, aſininum lac colluant calidum, aut acetum, aut vinum in quo malicorium & galla ſunt incocta.

Ad

Ad debilitatos dentes tum alios, tum molares.

MEl, ceram, æquis portionibus ad ſolem calida aqua diluito, & picis dimidium ammiſceto, ac ad emplaſtri formã deducito, atque manducanda exhibeto. Quod ſi aridum ſit pharmacũ, parum olei addito, Summè facit & maſtiche chia commanducata. Cæterùm in dentium ſtupore portulacam mãducent, Aut oleum calidum ore contineant.

De dentitione puerorum, vt Archigenes ſcripſit.

INfantibus qui dentiunt, ſi doluerint, canino lacte gingiuas obline, Aut ſi leporino cerebello infantis gingiuas illeueris, citò dentes proueniunt.

Amuleta dolori dentium reluctantia, quibus fidem deberi putant, hæc ſunt.

SI batrachii ſiue ranũculi folia ei qui dentem dolet, in eiuſdem partis brachium impoſueris, dolore quidem liberabitur, Brachium autem exulcerabitur, cuius curam prout cõuenit facies. Si verò infans cui dentes prouenire incipiunt, dolores habeat, veteris cochleæ cornu pelliculæ illigatũ pro amuleto appende.

De doloribus gingiuarum.

GIngiuis dolentibus collutiones ferè eædem faciũt quæ ad dolores dentiũ ſunt deſcriptæ, Magis tamen propriè facit

acetũ cui hyoſcyami radix eſt incocta. Verùm inflammatis gingiuis alumẽ cum ſalis quarta parte tritum admoue: poſt morſum verò perceptum, vino aut foliorũ oleæ decocto ipſas colluant. At verò fluxione laborantibus gingiuis & corroſis cum tumore & dolore, & per nomen depaſtis, præclarè conducit fomentũ, quod fit per auriſcalpiũ cui lana obuoluta eſt, in feruens oleum tinctum, & gingiuis vſquequo exæquetur admotum & donec circumcirca albæ reddantur, Ita enim ſiſtitur Nome, & ex ſana carne id quod corroſum eſt connutritur: poſtea verò affrictionibus vtere & his quæ ad dentes ſunt deſcripta, propriè autem conuenit galla tenuiſsimè trita acetabuli menſura, cum myrrha magnitudine fabæ, tritis itaque ac leuigatis vtitor. Quod ſi enaſcẽs dens ægrè exit & compũgit gingiuam, cyperum cum butyro & vngẽto ſuſino iuxta exortum illinito. Cæterùm in Epulide, hoc eſt ſupercreſcente ex inflammatione carne, atramentum ſutorium cum pari myrteo, & modico alumine ſciſſo admoueto, Faciunt pleræque etiam ex Antheris, id eſt floridis appellatis compoſitionibus.

Quæ dentes præſeruent.

QVin & doloris dentiũ præſeruatiua Archigenes his verbis tradidit: In

den

dentium doloribus præſeruantia à dolore cõueniunt eiuſmodi. Tithymalli radices in vino ad dimidias coquito,& bis in menſe colluito,ac nũquam dolebis. Optimè con. ſeruat citra dolorẽ,& fortes dentes, ſi fabã ægyptiã,reiecto interno amarulẽto, triueris ac dẽtibus & gingiuis ſemel in anno affricueris. Aut alumine ſciſſo cum modica myrrha confricato,& nunquã erodentur: ſi verò adſtringat hoc nimium, melle vtitor.

Aut granorum Iuniperi paruorũ, & cupreſsi foliorũ parem portionẽ, & gallæ parum, melle cocto excipito, & in paſtillos drachmæ pondere reducito, ac vtitor vnũ ex his cõmanducando,inſuperq; vino odorato colluendo. Aut iridis illyricæ nucis ponticæ magnitudinẽ mande, ſimiliterque collue. Aut ſali gallã omphaçiten in vino odorato coctã miſceto & mãdito. Optimè prætereà tũ ad præſeruãdos à dolore dentes,tũ ad corroborandos eoſdẽ, ac pariter gingiuas,ampliusq; ad decorẽ faciunt ſmegmata ſubſcripta. Lanas ſuccidas linteolo illigatas exurito, deinde ſalis tertia parte addita affricato. Aliud, Aut daſypodis caput vſtũ tritũ. Aliud, Aut ſalem & mel ad cerati formam terendo redigito,deinde mundo linteolo illigata exurito,& ammixta iride illyrica modica dentes cõfricato.

Quæ Andromachus ſcripſit ad omnes dentium dolores.

COmpoſitio molaris eadem hora dolorem ſedens. Piperis, pyrethri, ſucci tithymalli, galbani, ſingulo. drac. vnã, galbano excepta in cauernam inde. Molaris Antiphanis, etiamſi non præmundaris in dito, & dentem ex ea integito. Seminis hyoſcyami, opii, nitri, myrrhę, pyrethri, piperis, ſingulo. drac. vnam, galbani drac. duas, tritis ex vino vtitor. Alia molaris qua vtor.

Aluminis ſciſsi drac. 1. piperis albi, drach. 2. opopanacis aut piperis longi obol. 4. ſoreos obol. 4. gummi aqua macerati drac. 2. ceræ duplum totius ponderis omnium, ceram in aqua calida tritam reliquis miſceto, atque ita vtitor. Alia Chereæ. Myrrhæ drac. 1. veratri ſeſquidrac. pyrethri ſeſquidrac. * Iridis illyricæ ſeſquidrach. Aluminis ſciſsi obol. 4. Aqua terito, & dentem oblinito, ac ſuperne ceram imponito. Alia molaris ex libris Aphrodæ. Aluminis ſciſſi drach. quatuor, myrrhæ obol. tres, piperis grana quinque, ego obol. tres accipio, & melius facit, Reſina excipe & præmundatæ cauernæ inde, & ſplenium illitum ſuperimpone. Alia molaris eiuſdem. Etiam non præmundatæ cauernæ hanc inde, & ſupernè ſpleniũ ex pharmaco itẽ impone, & probè

* *Addita ſunt hæc ex vet. co. græc.*

fa

faciet. Seminis hyoſcyami,ſucci papaueris,myrrhæ,nitri,pyrethri,piperis albi,ſingulorũ partem vnam, galbani partes duas. Cum aceto tritis vtitor. Alia ex libris Aphrodæ. Succipeucedani drach.vnam, ſucci papaueris drac.vnã,tithymalli myrſinitæ,ſucci cyrenaici ſingulorum drac.vnã, galbani drach.vnã, & dimidiam. Galbano excipe & in cauernam inde,& vbi præpurgaris dentem in ſplenium illine,in vna hora dolorem ſedat. Molaris bona. Sciſſum alumen papaueris ſucco exceptum indito & oblinito. Alia vt Ariſtocrates. Papaueris drach.duas,ſagapeni ſeſquiobolum,ſucci cyrenaici tãtundẽ,piperis drachmam vnam,ſphondylii tantundem,myrrhæ tantundem,galbani,pyrethri,croci, ſingulorum tantundem,mel quo ſtrigmentitiam ſpiſsitudinem accipiat.

Ad dolores dentium,gingiuarum,aliaq́; multa Ariſtocratis grammatici.

MEllis lib. vnam,aceti acris ſextarium vnum,aluminis ſciſsi ſexuncem. Alii liquidi trientem habent,coquito donec nigreſcat. Ad dentes motos. Aluminis ſciſsi partem vnam.mannæ partem vnã, tritis vtere conſpergendo motum ex eis dentem.

Ad eroſionem & dolorem dentium.

QVinquefolii radices in vino coctas à cœna colluẽdas præbe: coquito autẽ ad tertias. Aliud, Rumicis radices cũ vino aut aceto coquito, & modicũ auripigmẽti triti inſpergito, ac liquorem ore retinendum exhibeto. Coquatur itidem ad tertias. Ad gingiuas madore laxas. Pyrethri drach. 4. thymi drach. duas, aluminis ſciſsi obol. tres, iridis illyricæ drac. vnã, tritis vtere, ac gingiuis impone.

Pythij, ad motos dentes, gingiuas humore grauidas, & ſubcorruptas.

ALumen ſciſſum chartæ inuolutũ vritur, deinde tritum rubrica coloratur, atque ita gingiuis admouetur, ſimiliterque ſubcorruptis inditur.

Dioclis medici ad dentium dolores.

GAlbani, opii, piperis, ceræ, ſtaphidis ſylueſtris, grani cnidii ſingulo. drachmã vnam, trita cera excipito & illinito.

Aliud commodum ad corroſos dentes.

Succũ ſilphii indito, aut ipſam radicem. Aut galbanũ cũ pipere. Aut opiũ cũ galbano. Facit & opopanax in cauernas infartus. Ad dentiũ dolores. Soreos drac. 2. aluminis ſciſsi drac. 2. miſyos. ʒ. 1. Aridis vtitor.

Smegma quo vtor gingiuas contrahit.

Cornu cerui vſti lib. 2. lanæ ſuccidæ tene

neræ quadrantẽ,ſalis ammoniaci trientem, piperis albi ſextantem,coſti vnc.I.aluminis ſciſsi ſextantem, lentiſci, & perdicii herbæ vſtæ cum lanis,aút per ſe ſolum,vtriuſque quartam libræ partem, foliorũ malabathri vnc. vnam,contuſis ſimul vtere.

Quæ Crito ſcripſit ad omnes dentium affectiones, Quędam ex eis etiam gingiuis conferunt, & ad fætorem oris, & nigros in ſuperficie dentes.

HOrdeum & ſalẽ melle ac vino ſubacta in charta ligato ac vrito, & ex leuigatis gingiuas confricato. Aliud, Atramentum ſutorium,alumen, putamina,mali punici dulcis,ęqualibus partibus trita ac leuigata, gingiuis in ieiunio affrica: deinde vino adſtringente collue. Aliud ad gingiuas vlceratas. Nitri vſti, cyperi vſti hordei vſti ſingulorum pares partes leuigatas cum melle illine. Aliud ad gingiuas & dentes motos. Iridis triẽtem, corticis pinus trientẽ,aluminis ſciſsi vnc. I. aridis vtere. Aliud ad motos dentes. Lentiſcũ,myrtũ,gallã,in vino cocta colluenda præbeto. Aliud, Salis partes duas,aluminis ſciſsi vſti & acri aceto extincti partem vnam, tritis vtitor, deinde vino colluito. Ad motos dentes ſtabiliẽdos. Atramentum ſutorium cum oleo terito,& cum lana

den

dentium radicibus admoueto. Facit & ad eroſos dentes cera exceptum & inditum. Item cum myrto pari tritum ac melle exceptum. Aliud, Vlmi corticem in vino coquito,& decoctum ore tenendum exhibeto. Item cerui cornua in vino cocta. Ad corroſos verò dentes capparis radicem cum acri aceto ad dimidias coquito, ac tepidum colluito. Cortice item eodem vtitor modo, Idem ad dolores facit. Fomentuum dentium corroſorum & dolentium. Sulphuris viui partem vnam, butyri partem vnam, liquefacito & cum his per auriſcalpium foueto. Aliud, Dentes ex ſale præfricato, & lixiuium tepefactum mediocri tempore in ore contineto. Oportebat hic apponere, In gingiuarum dolore hoc conuenire.

Compoſitio molaris eadem hora ſiue die dolorem ſedans.

PIperis, pyrethri, ſucci tithymalli, galbani, ſingulorum drac. vnam terito & galbano excepta in cauernam indito. Alia, Piperis ſeſquiobolum, grani cnidii tantundem, galbani ſeſquidrach. ſpumæ nitri obol. duos, croci ſeſquiobolum, iridis ſiccæ ſeſquiobolum; roſarum tenerarũ drachmæ dimidium, trita melle excipe, & ad empla-

ſtri

ſtri formam redactis molarem dentem integε. Ad corroſos molares. Melanthium torrefacito & ex acri aceto terito, indeque molariũ cauernam integito, & nõ amplius erodetur, ſed manebit vt eſt. Quidã etiam nitri drachma vna cum acri aceto vtuntur.

Ad idem, Caſtorii, pyrethri torrefacti, galbani, ſingulorum æquales partes mixtas indito. Vt molaris citra dolorem tollatur. Farinæ * cicerum puræ drach. duas, ſucco tithymalli exceptas denti imponito, ſupraque hederæ folia addito, & ad horam ſinito, tollito, & ſua ſponte in minutas partes frangetur. Facit idem ad eroſos. *Vet.cod. habent hîc farinæ erui.

Verùm vſus tempore ceram emollitam circumponito. Aliud, vt dens digitis tollatur. Præmundato antea circũcirca dentem, & ſoreos, gallæ omphacines, ſtaphidis ſylueſtris, aluminis ſciſsi, ſulphuris viui, piperis longi, æquales partes leuigatas cedria excipe & impone, ceraque liquefacta dentem circumline. Eiicit ipſos etiam pyrethrum, & tithymalli myrſinitæ ſuccus cum farina erui ad maſſæ fermenti modum coactus & impoſitus. Aut pyrethrum ad dies quadraginta, aceto maceratum & denti circumpoſitum. Aliud ad fauciatos. Caſtorii, pyrethri, opii, galbani, ſingulorum æquas portiones mixtas indito.

De

De dentifriciorum compoſitione, quibus vtor.

QVædam ex dentifriciis à me cõpoſitis experimẽto comprobata, & generoſa efficacia prędita, digna mihi viſa ſunt quæ conſcriberentur, & primùm ſanè ea quæ frigidas dentium affectiones curant, ſiue ob immoderatam frigidæ aquæ potionem, ſiue ex fructibus per niuem frigefactis, ſiue ex quibuſdam aliis eduliis, aut potionibus, ſint productæ, Inſuperq; ſi propter frigidum humorem è capite in ipſos defluentem ortum habeant. Dentes igitur ob humorem refrigeratos magnificè iuuat Apophlegmatiſmus, Quomodo verò hunc præparare oporteat, alio capite priuatim conſcriptum habes. Eos verò qui citra humorem frigefacti ſunt, per ſolum medicamentum hoc quod nunc referetur curare decet. Præſtat eo etiam poſt apophlegmatiſmum vti, vt nõ ſolùm nociuum euacues humorem, ſed etiam generatã ab ipſo affectionem perſanes. Compoſitio pharmaci hoc modo habet, Accipito herbas duas, quarum altera ſideritis, altera perdicias appellatur, easque domi ſenſim citra ſolis admiſsionem ſiccato, vt neque humidæ amplius, neque ſiccæ adeò extent, & vrito in tantũ, vt vbi primùm contuſioni & ſectioni

aptæ

aptæ fuerint,ab vrendo ceſſes:vileſcit enim & corrumpitur vis earũ ſi diutius vrantur, In alia porrò ollula ſal foſsilis vratur cum alumine ſciſſo, Attico melle ſubactus, Deinde hæc aliis permixta tundãtur,& per anguſtiſsimũ excreta cribrũ,rurſus in mortario terantur, Melius enim erit pharmacum, quãto diligentius fuerit leuigatũ. Vtẽdum autem eo eſt ſolùm ad dentes cõfricandos, citra gingiuarum circũſitarum contactum, niſi humore fuerint prægnantes, Quũ enim reſiccandi vim habeat pharmacum, aptum quidem eſt gingiuis humentibus,inimicum verò ſiccis:attamẽ ipſas dentiũ radices poſt gingiuas ſitas,eo cõfricare oportet itidem vt ipſos dentes. Cæterùm eorũ quæ in cõpoſitionem miſcentur eiuſmodi ponderum proportio eſſe debet. Herbarũ quidẽ poſt vſtionẽ drach.16. Salis verò cum alumine vſti drach. vndecim. Ante verò vſtionem vtriuſque herbæ par pondus miſceatur. Sal autẽ quadruplici aluminis pondere ammiſceatur. Aliarũ autem rerũ nihil vratur, ſed arida iniiciãtur iuxta ſubſcriptã apponderationem. Comæ origani drach.2.piperis drach.9.in alio exemplari drach.2.pyrethri drach.2.coſti drach.3. ſeminis apii drach.3. iridis illyricæ drach.5. mentæ ſiccæ drach. duas,cornu cerui aut capræ vſti drach.2.ſeſele

ſele

ſeleos,hyſſopi,vtriuſq; drac.2. Si odoratum eſſe velis,caſsiæ aut amomi drach.2.ammiſceto. Si verò in regis vſum præparaueris, cinamomi drach. vnam,addito.

Ad mobiles dentes aliud,quo vtor.

SEminis callitrichi libram vnam, aluminis ſciſsi & rotundi vtriuſque quadrantem,ſpicæ nardi ſextantem, malabathri foliorum vnc. 1. piperis albi vnc. vnã,pyrethri drac. quinque, cõtundito & cribrato ſimul omnia, ac gingiuis vſq; ad radices dentium admoueto. Timocratis dentifriciũ. Ad gingiuas madore laxatas,putreſcentesq́; ac cruentatas,mobiles molares,concuſſos dentes, ozænas, putrefactiones, parulidas, & omnia oris vitia,ac dentium dolores. Accipito herbæ perdiciadis modium italicum, alii minã habent,ſalis albi tenuis ſextarium vnum,mellis hexagiũ. Contundito vt maſſa friabilior reddatur,qua in ollam nouam coniecta,ollã luto figulino obturato: operculum autem adaptetur circa mediũ perforatum,quo per ipſum foramen rudicula immiſſa pharmacum ſuper prunas poſitũ agitetur,donec neq; fumoſum quippiã neque vaporoſum efferatur, Deinde ab igne tollito & refrigerato. Et ſumito ex hoc toto, drach.14.piperis albi drach. quinque, piperis nigri drach. ſex,pyrethri drach. ſex,alumi

minis ſciſsi vſti & vino auſtero extincti drach. duas, pumicis, myrrhæ, hyſſopi, ſeminis apii, pulegii, ſingulorũ ſextantem, mentæ, iridis illyricæ, vtriuſque drac. tres. Hæc omnia in ſole præſiccata tundito & cribrato, ac reliquis ex olla leuigatis, ammiſceto.

Aliud, Perdicii recentis drach. decem, mellis drach. quatuor, aluminis ſciſsi drach. quatuor, iridis illyricæ drach. quatuor, piperis albi drach. octo, nigri drach. tres, pumicis drach. duas, myrrhæ drach. tres, pyrethri drach. duas, mentæ ſiccæ drachm. tres, hyſſopi drach. duas, pulegii drach. duas, ſeminis apii drac. duas, herbæ ſideritidis drac. tres, ſalis foſsilis drach. 14. Perdicium & ſideritidem ac mel & ſalem mixta vrito: alumen verò per ſe vſtum vino extinguito, deinde ſimul omnibus contuſis vtitor.

Aliud, Salis aſſati cum melle & perdicio drach. 14. aluminis ſciſsi, aſſati, & vino auſtero extincti, iridis illyricæ, vtriuſque drach. quatuor, helxines, myrrhæ, mentæ ſiccæ, ſingulorum drach. tres, pulegii ſicci, pumicis, pyrethri, hyſſopi, ſeminis apii, ſingulorũ drach. duas, folii malabathri drac. duas, piperis albi drac. quinque nigri drach. ſex. Tuſis & cribratis vtitor. Aliud, Salis toſti cum melle & perdicio drach. 14. pulegii drach. duas, aluminis ſciſsi vſti &

vino auſtero extincti drach. quatuor, iridis illyricæ drach. quatuor, piperis albi drach. quinque nigri drach. ſex, pumicis drach. 2. myrrhæ drach. tres, mentæ drach. tres, pyrethri drach. duas, hyſſopi drac. duas, ſeminis apii drach. duas. Sal totus, melle probè ſubigitur, tritusque in ollam nouam mittitur. Deinde etiam perdicium inditur, ſale vndique conſperſum: quo facto, operculum ollæ imponitur, ipſaque luto oblita in clibanum datur, indita torrentur, & exempta ſimul cum aliis terũtur. Oportet enim valdè leuigata in vſum adſumere. Smegma dentium quo albi & odorati redduntur, & ab eroſione adſeruantur. Nitri vnciam vnam, teſtæ ſepiæ vnciam vnam, myrrhæ vnc. vnam, tritis vtitor. Dentifricium optimum. Aluminis ſciſsi ſexuncem, maſtiches vnc. 1. comæ roſarum quadrantem, iridis trientem, tritis vtere, indeque aquam tepidam colluendam præbe.

Dentifricium Damocrati inſcriptum.

Libellus paruus extat Pythici appellatus, quem Damocrates Pythicum inſcripſit, ab eo qui ipſi pharmacorum ori deſtinatorum cõpoſitiones tradidit appellatione ducta, in quo ſanè libello iuxta finem etiam hæc conſcripta reperiuntur.

Si

Si dentifricijs voles vti bonis,
Quæ candidos cuſtodiant, immobiles
Dentesq́; reddant, oris & grauolentiam,
Laxasq́; gingiuas ſedent, & comprimant.
Album hoc parabis optimum ſic pharmacum.
Cerui cape cornu ſic quater vſti quàm optime
Quartam libræ partem, ſalis ſolam libram.

In alio exemplari ſic reperi,

Cerui cape cornu ſic quater vſti quàm optime
Libram mediam, rurſus ſalis vncias duas,
Ammoniaci ſicci nec amari hinc amplius,
Alicæq́; ; maſtiches chiæ ſolam libram,
Coſti quadrantē, aut paululum quid amplius,
Albiq́; iunci tantum, & albi mox piperis
Vnam vnciam, malabathri at vucias duas.
Contuſa, cribrata omnia hæc mortario
Vtenda præbebis modo quem dixero.
Quod ſi velis parare quando ad phlegmonas,
Et vtile gingiuis cruentis. ſaucijs,
Carnemq́; calloſam ſimul promentibus,
Aluminis coniungito his ſciſſi libram.

Aliud Damocratis dentifricium,

Verùm magis parabile hoc fortaſſe erit,
Et promptius factum, minus nec commodum,
Admixta & hoc quadam ſimul dulcedine.
Multum Sideritin viridem capito herbulam,
Magnam in nouā quam tu patinā mox inditam.
Miſcebis hordeo recenti, ſed modico.
Sic hordeo vt poſito ſequatur faſciculus

Herbæ, ſal hinc, herba atq; iterũ, mox hordeum.
Fiantq; tam diu viciſſim hæc omnia,
Donec patinæ omnem expleris amplitudinem,
Vt mox ſupernum rurſus herba habeat locum.
Furnoq; mox calente, vel clibano indita:
Torrenda per noctem ſines, vel ſic potius
Vrenda, quo teri queant ita promptius,
Cribroq; mox ſed arctiore hinc excuti.
Odoris addes gratia his, parum tamen,
Albi piperis thurisq; mox item modicum,
Hinc iunci odori plus, cyperiq; optimæ.
At omnibus mixtis probè & iam ſepoſitis
Plus maſtiches aridæ chiæ coniunxeris,
Dabis ſed hinc in veſperam volentibus,
Maneq; rurſus, maximè puris viris,
Sed colluant à pharmaco mox Bromium
Lymphis ſociatum, & maxime hoc in veſperam,
Sed mane acetum mulſum aquoſum præſtiterit,
Oris leuandis turpibus fœtoribus.

Aliud Aurelii. Alumen in teſta ærea aut figulina vrito, ac vino auſtero extinguito, eiusque dodrantem accipito, & maſtiches ſexuncem, thuris vnc. vnã, folii malabathri drach. quatuor, cyperi drach. 4. miſceto ac vtitor. Aliud quo vtor.

Cornu cerui vſti drac. 2. marmoris vnc. 1. origani drach. quatuor, vtitor.

Compoſitio pharmaci dentes præſeruantis.

TRagorigani drach. 2. hyſſopi drac. 4. herbæ perdicii ſeu perdicialis, melle & ſale tenui ſubactæ, & in olla exuſtæ, donec in prunas redigatur, quadrantem, piperis drac. 4. tundito & cribrato, & poſt vſum reponito, Neq; dolebūt dentes neq; findentur, neq; parulides producētur, neq; gingiuæ ſuperflua carne redundabunt, neque fluxione infeſtabuntur. Habebis autē os odorum, & ſplendidos dentes. Quidam ſalſamenta in olla exuſta ad pharmacū addunt, aut etiā cybium. Si quis enim eorum cinere per ſe vtatur, dentis dolorem nō percipiet.

FINIS QVINTI LIBRI.

CAPITA SEXTI LIBRI.

De affectionibus in ore, & de pharmacis ad eas commodis. *Cap. I.*

De cruſtis in ore. *Cap. II.*

Ad columellam ſiue gurgulionem. *Cap. III.*

De pharmacis ad vlcera oris aphthas appellatas. *Cap. IIII.*

CLAVDII GALENI PERGAMENI

DE COMPOSITIONE *pharmacorum ſecundum locos,* *Liber ſextus, Iano Cornario medico, interprete.*

*

De affectionibus in ore, & de pharmacis ad eas commodis. CAPVT I.

VERVS profectò ſermo eſt, quē plerique artifices in ore habent, Quod non idem ſit, neq; ſimile, à viua voce diſcere, & ex libro legere. At verò induſtrii & natura prudentes homines, nō vulgarem ſæpe vtilitatē cōſequuntur, ſi in libros incidant nō obſcurè conſcriptos. Itaq; quū ſciam nō paruā vtilitatē ex hac tractatione, primū quidem amicis ac ſodalibus acceſſurā eſſe, qui videlicet etiā per opera cognouerūt quātā vim habeat rationalis Methodus ad medicamentorū copiā parandā: deinde

inde verò etiam aliis qui optimarũ rerum ſtudioſè fatigare non ceſſant, rẽ gratam facere volens, ad huius operis explicationem progreſſus ſum, nõ feſtinabundo & cõpendiario docendi modo in hoc inſtituto, ſed prolixo & longiore, quali etiã in ſermonibus, quos frequenter citra ſcriptum ad amicos habeo, vti ſoleo. Præſtat rationalis auxiliorum inuentio experimẽtatrici: quemadmodum etiã ante iam mihi in ſermone de ſauciatis neruis dictum eſt, in cognitione vniuerſalis facultatis pharmacorũ, quorum vſus circa ſingulas affectiones contingit. In pharmacis itaq; ori deſtinatis: ob id ſtomaticis appellatis: velut eſt quod ex moris cõſtat omnibus notum, primus medendi ſcopus eſt cõmunis omnium partiũ inflammatarum, deinde cõſequenter alter ſcopus priuatim ex ea quæ curatur. Quæ igitur ſit affectio inflammatorũ prius noſſe oportet, ſi ex ipſa indicationem quandã auxiliorum accipere velimus. Prædidicimus autem & prius demonſtratũ habemus, Inflammationes ex calidi ſanguinis influxu fieri. Didicimus etiã quod hũc ipſum influxum in principio quidem reprimere ac repellere oportet, præterquam ſi ad partẽ aliquã principalem recurſurus ſit, atq; aliud quoddam grauius malum effecturus. Verũ nunc adeò

nihil opus habemus eiuſmodi determinationibus, ſed velut memores adhuc ſimus quomodo totum corpus præparare, ad curationem affectuum circa quancunq; partẽ conſiſtentium oporteat, ad inſtitutum progrediar. Etenim venæ ſectione vtimur, & purgatione, & clyſteribus, & inedia, vbi totum corpus apparuerit aut multitudinẽ humorum refertum, aut eorundẽ malicia vitiatum. Si verò neutrum horum adſit, ſtatim ad curationẽ per localia remedia peruenimus. Quomodo igitur inuenire ipſa oporteat eum qui oris inflammationes ritè curare velit, præſens ſermo ſtatim te docebit, & quomodo inuentis conuenienter vti oporteat: ſodalibus autẽ in memoriam reuocabo, quòd ſæpè viderint me pharmacis eorum medicorũ qui me in conſilium aduocarunt, curantem eas affectiones, quarum gratia vocatus fui. Impoſsibile enim eſt pharmaco ritè vti eũ qui vim ipſius nõ noſcit, iuxta cuius efficaciã auxiliatur. Eodem igitur modo in inflammationibus in ore conſiſtentibus, communis ſcopus omnium ipſarum ſi adſumpſerit ex natura particulæ indicationem, reperiet primũ quidem genus pharmacorum quibus vti cõueniet. Deinde cõſequenter etiam particulares in ipſis differentias ſiquidẽ præcognouerit ſimplicium

cium pharmacorum facultatem, velut iam ſæpe eſt demonſtratũ. Genus igitur repellentium pharmacorum in principio inflammationum, in refrigerantiũ materia ſitum eſt. Hæc autem ipſa quum duplicia exiſtant vt didicimus. Quæcunq; adſtringendi natura prædita ſunt, efficaciorem vim habent ad influxum citius repellendum. Ineſt autẽ ipſis ſtatim etiam vis cogendi & denſandi ſuperficiem corporis, cui adhibentur. Communis igitur ſcopus hic eſt prohibẽdi incipientes inflammationes, ab ipſius affectionis indicatione inuentus. Alter verò à particulæ quæ curatur natura ipſi accedit: quũ ſciamus rariorem eſſe ac molliorem ſuperficiem tunicæ oris, non paulò quàm eſt cutis, quæ totum corpus ambit. Ineſt autẽ & aliud quiddam particulis oris, atque id duplex, quod non adeſt ipſi cuti. Inſuauitatem enim medicamẽtorum quæ adhibẽtur ſentiunt, & duos meatus ſubiacentes habent, per quos in ventrem & pulmonem defluere quippiam ex ſtomaticis pharmacis poteſt: quale eſt quod per atramentũ ſutoriũ conſtat. Et ſanè medicus neq; imprudens, neque in expertus facultatis pharmacorũ, vbi hoc miſcuerit pharmaco ori deſtinato, multo quidem fortius ipſum reddet, verùm vehementer lædens, ſi quidẽ ad gulã, aut aſperæ

arteriæ extremum quid præterlabatur,atq; hæc quidem vt ſtatim occurrentia, per ipſa verò & ventrem,& aſperam arteriã, & pulmonem. Adeſt autem pharmaco ipſi circa guſtum inſuauitas,quæ tum vſus tempore moleſta eſt,tum per totam perſeuerat dié, adeò vt etiã in cibis accipiendis iniucunda ſit. Huiuſmodi itaque fortibus & quæ venenoſam habẽt facultatem nõ conuenit, vti ad affectionum oris curationem,niſi magna neceſsitas vrgeat. Neque verò de inflammationibus ſolùm hunc ſermonem intelligere oportet, quum neque ex harum indicatione ipſum inuenerimus,ſed communem eſſe de omnibus oris affectionibus intelligendũ eſt,vt qui indicationé ex ipſa particulæ natura habet. His igitur conſideratis ab eo qui pharmacum ex ſucco mororũ cõpoſuit primùm quidé ipſum cum melle coxit, quo repoſitum in promptu haberet per totum annum,nõ illo tempore ſolũ,quò expreſſo fructu, ſucco vti licet. Melior enim ſolus eſt incipientibus inflãmationibus; ideóque me ſæpe ipſo in huiuſmodi inflammationibus vti vidiſtis. Durabilior auté eſt priuatim cum melle apparatus. Appellaui autem durabiliorem,non ſolũ eo quod non æquè citò corrumpitur ac cum citra cocturam ex melle reponitur, ita vt ſequenti anni tem-

pore

pore eo vti non poſsimus: ſed etiam propterea quod vtilior eſt, ad ſequentia inflammationis tempora, vſque ad perfectam curationem. Quemadmodum enim in principio commoda ſunt pharmaca id quod influit repellentia: Sic poſt principium vſque ad finem, pharmaco opus eſt ex vtriſque mixto, repellente videlicet & diſcutiente facultate prædito: ac primo quidem tempore adſtringens præcellere oportet, ad finem verò diſcutiens, interpoſito verò tempore æquales vtrorumq; partes eſſe conuenit. Quando verò velut induratum quiddã de inflammatione relinquitur, penitus non conuenit adſtringens ad diſcuſſorium ammiſcere, niſi prius totum corpus ſit euacuatum. Atqui neque in principio bonum eſt diſcuſſorium adſtringenti ammiſcere. Cæterùm qui pharmacum ex ſucco mororum compoſuit, parũ ex croco & myrrha ei cõmiſcuiſſe videtur, quod cõmunem habeant facultatem cõcoctoriam inflammationum: priuatim verò crocus quidem adſtringat, myrrha autẽ calfaciat, in tantũ vt ſufficienter diſcutiat. Penetrat enim magis in altum corporũ myrrha quàm crocus, vtpote ſubſtantiam tenuium partium habens, atque ex hoc duplicem vtilitatem exhibet, ſimul introducens quidem ſecum vires ammixto-

rum

rum,& per ſanãs vſque in altum inflammata. Et tamen adiuuãt ſe mutuo crocus & myrrha in penetrando in profundũ, crocus quidem velut impellens myrrham: myrrha verò velut dux præcedens peditem ſequentem crocum, ſi ita dicere liceat, deducens. Quemadmodum enim crocus ob adſtringendi vim, minus habet ſubſtantiam tenuium partiũ quàm myrrha, Sic myrrha ſubſtantia tenuiorum partium prædita citiùs quidem vim ſuam in altum tranſmittit citiùs autem etiam ad cutem recurrit, ſimul ſecum efferens ea quæ in profundo ſunt attenuata. Hanc igitur recurſus eius velocitatem impediunt adſtringentium mixturæ: non enim hoc ſolus facit crocus. Eſt itaque in pharmaco ſtomatico ex moris appellato tum mororum ſuccus, qui non modicam habet adſtringentem qualitatem, & facultatem, tum alia quædam etiam ammiſcentur vbi quis forte pharmacum reddere velit. Hæc igitur adſtringentia deducuntur quidem per myrrham, quæ viciſsim ab illis compellitur, atque ita ſe mutuo adiuuant, quo vis ipſorum amplius progrediatur. Vidiſtis autem ſæpè me ad pharmacum ex moris in principio quidem Rhois ſuccum aut vuæ acerbæ ſuccũ, quem priuatim omphacium appellant, ammiſcere. Si verò hæc non

ad

adſint, florem roſarum, aut ipſas roſas ſiccas, balauſtium, cytinos, & malicorium aridum, & gallum omphacitin appellatam. Amplius autẽ & pini corticem, itemq; thuris, & tum hypocyſthidis, tum lentiſci ſuccum, & vt cõpendio dicam, omnia adſtringentia, præterea ea quæ corrumpentem habent facultatẽ, quam venenoſam vocant, & lethalium ſpecies quędã exiſtit. Didiciſtis enim quod non omne lethale ſtatim etiam eſt venenoſum. Quemadmodum autem in principio inflãmationis harum rerũ mixtura fortius efficit medicamẽtũ ſtomaticum, Sic quum reſtiterit quod influit nullo eiuſmodi opus habet ſolo. Sufficit enim tunc id pharmacũ quod crocum & myrrhã aſſumpſit ad inflammationẽ concoquendã. Nam vbi iam fuerit concocta, addimus etiam aliquid ex diſcuſſoriis, velut ſæpè vidiſtis me iniicere ſpumam nitri, & aliquando ipſum nitrum, quod tenuium partiũ exiſtit, & iam ab omnibus Berenicium appellatur. Vltra hoc etiã ſulphur viuum vocatũ, aliquando etiam ſapam, origano quãdoq; in cocto, interdum etiã hyſſopo, aut alio quopiã ſimili, pulegio videlicet, thymbra, thymo, calamintha hortenſi ac agreſti. Hoc igitur modo quis rectè vtetur pharmaco ex moris, ſi iuxta indicationum vniuerſalium quantitatem

tem ipſius vſum permutet. Quouſq; enim quicquàm influxerit,idipſum repellere conuenit,vbi verò reſtiterit,concoctoria afferrè,& deinde conſequenter diſcuſſoria. Manifeſtum enim quod per huius methodi vſum,nemo qui ſimplicium pharmacorũ facultatẽ nouit,vnquam auxiliorũ inopia laborabit,ſiue per montes venetur, ſiue quid operetur in agro, ſiue in peregrinatione quandoq; præparatis careat medicamentis, velut Eraſiſtratus ſcripſit, qui ſeipſum curauit ad rubi ſuccum progreſſus, quum in illo loco Andronius paſtillus præſens non eſſet. Quum enim ſciret paſtillũ Androniũ in adſtringendo curãdi dominium habere, materiã adſtringentẽ perquiſiuit, Non velut Serapion & Menodotus aiunt, empirica tranſitione ad ſimile vſus. Iuxta hanc enim vobis demonſtraui plurimã diſsimilitudinem ſucci rubi ad paſtillum Androniũ eſſe, paucisſimam verò ſimilitudinem iuxta vnũ ſolùm; vim videlicet adſtringendi. Verùm qui generalẽ facultatẽ quã vniuerſalem vocant,nouit: in quacunq; materia eam repererit,confidẽter ea vtetur. Huiuſmodi autem materierum ingens eſt aceruus,quibus omnibus vti licet,ita vt ſolũ fugiamus quæ vim quandã iniucundã aut venenoſam habent. Sic igitur etiã ego pharmacũ ex ſuc-

co nucum viridium pręparaui, nullo docto-re vſus, neque aliquod præſcriptum ſe-quutus. Cuius vim expertus ſum multum aliorum ſtomaticorum facultatem exce-dentem, alia autem dico, id quod ex moris conſtat, & id quod ex ſucco rubi mororũ præparatur. (ita enim rubi fructum appel-lant) & tertium quod ex muſto, & quartum quod ex punicorum ſucco, & quintum id quod per adſtringentia mala cõponitur, ex quorum numero optima ſunt cydonia & ſtruthia appellata, & poſt hæc ad præſentẽ vſum quæ Ceſtiana à Romanis appellan-tur. Cæterũm compoſita ex multis talibus ſunt, quæ ex fructibus præparantur.

De ſtomatico medicamento ex nucibus.

EGo autem quando primũ ex Alexan-dria in patriam redii, agrum pertran-ſiui & inueni quendam hortulanum ab vua & tonſillis ac glandibus ferè ſuffocatum: vtebatur autẽ collutione aquæ mulſæ roſis in ipſa incoctis. Quum igitur vidiſſem fru-ctum nucum in vigore eſſe, iuſsi detractum ab eis externum corticem, quo etiam tin-ctores videram vtentes, ſtatim in morta-rio cõtundi, & ſuccum eius per linteum ex-colari nondum ſciens quomodo iuxta craſ-ſitiem aut tenuitatem haberet: quum verò reperiſſem aquoſum & compage tenuem,

gar

gargariſſare eum iuſsi ipſum hortulanum. Poſtquam verò valde tenuis apparebat, præcoxi: & mel commenſurate, velut in eo quod ex moris fit fieri ſciebam, ammiſcui: atque vbi iam ad cōpagem mellis redactum eſſet, hortulano vtendū reliqui. Porrò quū viderem celerrimam vtilitatem ipſi inde oboriri, præſtabile ratus ſum in multis experiri, atq; ex hoc ſufficiente experimento accepto de facultate eius pharmaci, ſemper ipſo vtor, velut noſtis. Meritò itaq; mirandum nullum ex prioribus medicis aliquid de hoc pharmaco mente concepiſſe, vt tum parabili, tum generoſo hoc ſucco vterētur, maximè quum viderint quomodo etiā manus inficiantur eorum qui virides nuces decorticant. Ex his enim apparet qualis ſit earum ſuccus, & quod ægrè elui poſsit ipſarum adſtringendi vis, adeò vt neq; per fortiſsima exterſoria elui queat. Amplius autem adhuc miratus ſum de medicis quod non cogitauerint fortem eſſe ipſarum vim, quum etiā tinctores videant eiuſmodi nucum corticibus vti. Niſi enim in profundū manuum deſcenderet, & niſi per omnē ſubſtantiam lanarum penetraret, nō certè ægre eluibilis eſſet. Quum verò deſcendat, indicat planè ſubſtantiam ſucci tenuium partiū eſſe, rationi autem conſentaneū eſt adſtringen

gen

gẽdi vim maximè proficere, vbi in eiuſmodi ſubſtantia contineatur. Etenim quæ ex adſtringentibus craſſas partes habent, per adſtrictionem cogunt & cõdenſant ſuperficiem corporum quibus adhibentur, & à progreſſu in altum ipſorum corporum ſeſe impediunt. Quibus enim etiã aliàs ob ſubſtãtiæ craſsitudinem impoſsibile erat progredi in altum, his ſanè amplius impoſsibile fuerit denſato corpore iuuare id quod totum eſt inflammatum. Optimum itaq; eſſe nucum ſuccum perſuaſus, vt qui etiam coctum cum melle guſtarim nihil inſuaue habentem, eum in quatuor partes diuido, & ad primam ſtatim aliquid ex adſtringentibus iniicio, ad ſecundam ex croco & myrrha, ad tertiam ſulphuris quiddam ac nitri addo: quartam verò ſolam ſinceram ſeruo, pueris vtilem futuram ob dulcorem, Imò etiam viris ob delitias mente fractis, & mulierculis. Ego quidem igitur à ratione inductus inueni, quemadmodum neruorum ſauciatorum curationẽ, ita etiam hoc pharmacum quod omnibus præſtat. Eſt equidem id quod ex rubi moris conſtat, fortius eo quod ex moris fit, quemadmodum hoc: eo quod ex muſto paratur, Omnibus autem his præſtàt id quod ex nucum ſucco inuenimus, in principiis quidem inflamma-

tionum cum his quæ fortiter adſtringunt confectum: in vigore verò croco & myrrha additis, quanquam etiam ſolum aliquãdo moderatas inflammatiões ſanare queat. Quándo verò humorem qui inflammationem produxit impactum digerere ac diſcutere oportet, cum aerium mixtura commodum exiſtit. Verùm dixerit fortaſsis quiſpiam mihi ex medicis pauperioribus, ſe amplecti quidem ipſum medicamentum, ſi vnã pyxidem expleri iubeam hoc pharmaco ſemel præparato, Me autem præcipere, aut ſtatim à principio quatuor facere compoſitiones, aut vnam ex melle & ſucco compoſitam reponere, atque vſu expetente ei admiſcere, vſq; quo quidem influxerit quippiam inflammatis, ea quæ vehementer adſtringunt, poſtquam autem quieuerit fluxus, concoquentia: vbi verò euacuationem poſtulauerint ea quæ influxerunt, diſcutientia: operoſum autem hoc eſſe & difficile his qui domi non habẽt ſupellectilem omnium ſimplicium pharmacorum, Imò neque ad peregrinationes me commodam cõfectionẽ exponere, in quibus impoſsibile ſit quatuor vniuſcuiuſque medicamenti differentias circumferre: Ob id igitur excogitata ſunt tum mihi, tum aliis etiam prioribus medicis, pharmaca medias facultates habentia,

&

& ad peregrinatiões idonea futura, & pauperculis medicis vtilia. Quæ verò hæc ipſa ſint, paulò pòſt referam. Nunc autem pauperum medicorum ſermoni reſpõdere volo. Quemadmodum enim ipſi exilem apparatum laudant, ſic oportet ètiam diuitibus permittere, vt confectiones pharmacorum pro opulentiæ ſuæ dignitate comparent. Satis enim ſcio etiam ipſe, non ſolùm multos pàuperes eſſe medicos, ſed & qui ab ipſis curantur: quibus ſatis eſt vbi ægrotent, alicam cum aqua mulſa accipere, & mundum panem habere, aut aliquam farinam vtilem ad cataplaſma. Verùm eum qui curandi tractationem ſcribit, omnis materiæ meminiſſe operæpretium eſt, quo tum diuitibus copia ſit ipſis artificiosè vtendi, tum pauperibus electio ſit illarum tantum, quibus vnuſquiſque pro oportunitate abundet.

De mediorum pharmacorum compoſitione.

DIcamus igitur iam aliquid de compoſitione mediorum pharmacorum, inicio ab eo quod ex moris conſtat ſumpto. Commune eſt autẽ omnibus mediis, vt congruens modus mellis ad ſuccũ ipſum decernatur. Inuenitur autem hic modus per experientiam. Vbi enim ſuccum ipſum cum

melle miſcueris ac guſtaueris, ſi quidem apparuerit moderatè habere, rurſus ſimiliter ipſa miſcebis. Si verò deficere quid videbitur, addes. Velut exempli gratia, In mororum ſucco ſi quinta pars mellis addatur, medium fuerit temperamentum, vt hoc modo coctum pharmacũ plurimis valdè placeat, & hanc mixturam pauci reprehendant, alii quidem velut dulciorem, alii verò vt auſteriorem. Quemadmodum enim aliqui aquã mulſam dilutiorem, aliqui dulciorem libẽtiùs bibunt, Sic etiam his pharmacis vtrique delectantur iuxta propriam naturã. Quando igitur aliquis pharmacum ſibi præparari poſtularit, ſemper vtique vidiſtis me ei qui dulcioribus delectatur, plus mellis iniicere, qui verò contrariis, minus. In pharmacis igitur quæ deglutiũtur maximè coniectare oportet naturam eorum qui ipſa ſument, Quod enim cum moleſtia aut iniucundè acceptum eſt, ſtomachum ſubuertit. In pharmacis autem ſtomaticis eiuſmodi ſinceritatem aliquando contemnere licet. Medium itaque temperamẽtum, velut dixi, ſucci ad mel, quintuplum habeat multitudine ſuccum. Audito autem me diligenter animaduertens quibus vtor verbis in ſymmetria ſeu commenſuratione medicamentorum quæ inuicem miſcentur. Iam etenim

præ-

præcepi quintuplum eſſe debere multitudine ipſum ſuccum ad mel, quod nihil differt ab eo ſi dicam mole quintuplum eſſe ipſum oportere. Vtrouis enim modo dicatur, menſurare oportet pharmaca permiſcẽda. At verò ſi pondere iubeam quintuplum eſſe hoc pharmacum, per lancem vtique facere oportet ſymmetriam grauitatis ipſórum. Cæterùm ad permixtionem ſucci ad mel, non eſt neceſſarium heminæ aut cyathi meminiſſe, ſed ſufficit dicere, quintuplum eſſe oportere ſuccum, mellis reſpectu. Si verò quid aliud his ammiſcendum ſit ex dictis paulò antè, neceſſarium eſt dicere, quota quantitatis mole ipſis exiſtentibus, quãtum addendum ſit illorum in lance appenſorũ. Velut in ipſo adeò pharmaco ex moris, in Heræ Cappadocis medicamentario libro, Mellis coniicitur libra vna, ſucci autem mororum lib. 6. ammiſcet autem ipſis croci drachm. 1. myrrhæ duplum, par etiam croci pondus coniicit ex ſucco vuæ acerbæ, qui omphacium appellatur, atque eius dimidium ex alumine ſciſſo. Mihi verò placet quintuplum ſuccum ad mel coniicere: par autem pondus croci & myrrhæ, vtriuſque drac. vnam & dimidiam, ita vt ex vtriſque tres drachmę conflentur. Quod ſi quis omphacium addat, & vini auſteri item hemi-

nam vnam, velut Heræ videtur, rectè ſanè drach. vnam, omphacii addet. Si verò citra vinum præparetur, multo plus de ipſo cõiicere conuenit, ſi quidem medium temperamento pharmacum efficere velis vnci. vnã, ſi verò auſterius, vt in principiis conueniat, nihil peccaris ſi omnino duas aut tres ammiſcueris. Quòd ſi non ſit omphacium, pro ipſo rhois ſuccum iniice: & ſi volueris par pondus vtriuſque indere, neque ſic quicquã deliqueris. Heras tamen in ſymmetria huius pharmaci etiam hoc adſcripſit, hoc modo. Quidam autem & heminam vnam dulcis vini, muſtum cum velle indicare palàm eſt: prædixit enim vini auſteri maris expertis heminam vnam. Mihi verò non placet, ſufficiente melle iam coniecto, vnà cum hoc quòd & heminam auſteri vini addidit, rurſus aliam miſceri vini heminam. Reddetur enim valdè vinoſum medicamentum. Coquunt autem hoc ex moris medicamẽtum, aliqui quidem à principio miſcentes ſuccum mororum, aliqui verò modicè præcoquentes. Heras autem videtur velle ſuccum ſolũ diutius coquendum eſſe. ſcripſit igitur hoc modo. Succi mororum heminas ſex, ad ſtrigmentitiam craſsitudinem coquito, deinde trita ammiſceto, croci drach. vnã, & reliqua videlicet iam dicta. Quin & ego cẽſeo ſuccum

cum ipſum ſolùm per ſe præcoquendũ eſſe: deinde verò adiiciendum mel,atq; vbi iam cacabum ab igne auferre velis,reliqua ammiſcenda eſſe. Verùm Heras videtur ſimul cum melle etiam alia ammiſceri iubere. Et vinum quidem rationabiliter quis tunc am miſcuerit. Myrrham verò & crocũ, melius eſt in fine coctúræ iniicere,eo vſque ſaltem cum aliis coquendo,aut olla in terrã poſita mouẽdo,donec omnia probè vniãtur. Amplior autem coctura ipſorũ, deſtruit facultatẽ aromaticorũ medicamentorũ. Spuma argẽti equidẽ & plumbago, atq; alia multa metallica per cocturã meliora fiũt. Crocus autẽ & myrrha multaq́; alia aromata in decoquendo vires amittunt. Itaque medii facultate pharmaci & ſymmetria, & coctura, moderatis inflammationibus congrua, ampliusq́ue in maiorũ vigore,atque inſuper in principiis & augmentis eorundem conueniens,iam relata eſt. Cæterùm ad induratas inflammationes, quum iam præterierit vigor, & nihil amplius influxerit, venerit autem tempus diſcutiendi, ammiſcere conuenit ad ſtomaticum pharmacum aliqua diſcuſſoriorum. Talia autem ſunt, Spuma nitri, & ipſum nitrum molle, aſiæq́ue petræ flos, & ſulphur viuum. Sufficit porrò ad prædictam medii pharmaci commen-

ſurationem ammiſceri Nitri quidem vnciã dimidiã,ſulphuris autẽ vncias duas. Quod ſi neque ſic præparatum habeas ipſum, neq; præſto ſit tibi nitrum, aut ſulphur, aut aſiæ petræ flos: origanũ in ſapa,quã alii ſiræon, noſtri omnes hepſema vocant, feruefacito, ſtomaticoq; pharmaco addito,ac gargariſſare iubeto. Si verò neq; ſapa adſit, in aqua mulſa origanum coquito. Nihil autem refert etiam ſi hyſſopum coniicias pro origano,aut pulegium,aut thymum, aut thymbram,aut calaminthen, aut mintham odoram,quam veteres hedyoſmon appellant. At verò in vigore inflammationum, nõ ſolùm nihil ex eiuſmodi pharmacis adhibere oportet,ſed etiam cõtrarium totum: atque rarò quidem ſtomaticis medicamentis vti, collutionibus autem & gargariſmis mitigatoriis concoquere inflammationem. Cuius generis eſt, Decoctum pinguium caricarum,& oleum lentiſcinum in duplo vaſe tepefactum. Quin & ipſum ſtomaticũ pharmacum in vigoribus gargariſſare cõuenit, aqua mulſa dilutiore permixtũ, aut calida ſapa: quæ ſi non adſint,aqua calida. Præualere enim oportet tunc mitigatoriũ & concoctoriũ ductum, velut in declinationibus diſcuſſoriũ,qui ex fortioribus conſtat medicamentis. Porrò meum pharmacum ex

ſuc

ſucco nucum omnium aliorum eſſe fortiſſimum opere experti eſtis. Ad vos enim ſodales loquor, in quorum gratiam maximè ad hanc tractationē progreſſus ſum. Quòd verò etiam omnium viliſsimum & parabiliſsimum ſit, nemo ignorat, proiiciūt enim hortulani viridiū nucum cortices, vbi ipſas decorticarunt, vt vel maximos corbes nobis explere liceat gratis. Mel igitur ſolum vt pauperibus medicis (Nam & illis oportet nos ea quæ narramus communicare) deficit, quum eius fuerit penuria, nihil verò aliud, niſi quis vltro adeò aliud velit, Sæpè enim hoc modo confectū pharmacū, nihilo deterius apparuit eo quod ex moris conſtat, in quod tum crocū, tum myrrhā indebamus. Quin etiam ſi Alumen ipſi addere velimus, nō eſt neceſſe ſciſſum iniicere. Sufficienter enim adſtringit etiā liquidū, quod aliqui phorimon appellant, quod vilis pretii & maximè parabile in omnibus regionibus exiſtit, tenuitate tamen partiū à ſciſſo deficit, & ob id etiā minus efficax eſt. At verò ſi hortulanus aliquis aut ruralis hoc pharmacū ſibi præparare velit, habuerit gratis quos coniiciat, cytinos aridos contuſos & cribratos, Nominātur autē ſic primogenita punica. Quo tempore enim arbor florere deſinit, fructus ipſius apparet figuratus in

ſpeciem punici mali, quem ablatum & reſiccatum adſeruare licet ad tempus fructus nucum. In fine enim veris cytini generantur. Deſinente autem æſtate ad perfectionem veniunt nuces. Quin & in terram decidunt multi cytini, aut à vento decuſsi, aut alio quopiam modo, quos collectos ſiccare licet, vt neq; hac parte egenos medicos quicquam impendere opus ſit. Noſtis autem acidorum & acerborum punicorum, (quorum fructus parum abeſt vt eſitari nequeat) cytinos meliores eſſe, Quare etiam ſi ex arboribus eos auellas, aut nemo penitus te prohibebit, aut certè viliſsimũ pretium ſibi dari pro eis poſtulabit. Cæterùm balauſtiũ appellatũ penitus cibis nõ conuenit, & ſi quis colligere id velit, quemadmodum origanũ, & thymbrã, ac thymũ, atque alia huiuſmodi, gratis licebit. Itaque ſi balauſtium velit quis crudũ tuſum ac cribratũ iniicere iuxta proportionem quã antea dixi, pari omphacio pondere, vtile pharmacũ efficiet. At verò & cortices punicorum malorum, valde parabilis res ſunt, adſtringendi vim ſufficientiſsimã habentes, & qui ad prædicta ſtatim in principio coniici queant. Optimum autem pharmacum reddetur, ſi iuxta id tempus quo punica nondum perfectè matura ſunt, nõ tamen longè à perfectione abſunt,
eos

eos cortices detractos conieceris atque id ſtatim in principio cocturæ ſucci. Oportet autem prius in mortario tundere, quo ipſorum vis vniuerſa citius in medicamentum quod paras diffundatur.

De confectione pharmaci ex malis punicis, & malis, alijsq; ſtomaticis.

QVum verò tres ſint punicorum malorum differẽtię, Aliqua enim ipſorũ ſunt auſtera, aliqua verò dulcia, & quædam acida, Siquidem ſola auſtera iniicias, magis adſtringens pharmacum reddetur: ſi verò dulcia, ſuauius. Quemadmodum ſanè fortius fiet, ſi acida tantum indas. Ego autem conſueui par pondus vniuſcuiuſque generis ammiſcere. Nam & aliàs ipſa ſola matura punica mala integra vnà cum corticibus tundo, deinde ſuccum exprimo, ac cum melle coquo, & non ſolum ſtomaticũ pharmacum ori commodũ habeo, ſed & ad multa alia vtile, veluti rurſus dicetur: atque fit hic ſuccus ad omnia præſtantior ex tribus punicorum ſpeciebus, aut generibus, aut differentiis, aut quomodocunque quis appellare velit. Miſcemus autem & ruborum fructus quos aliqui quidem à planta denominant, batina, hoc eſt rubina appellantes: aliqui autem compoſita appellatione Mora appellant, apponentes quæ à rubis

pro

producuntur. Ex quibus ſanè ſuccus ſimiliter ſucco mororum præparatus, melius illo pharmacũ redditur: ſed minus validum eo quod ex nucũ ſucco paratur. Quin & malorum cotoneorũ, & pirorum ſylueſtrium, ac meſpilorũ ſuccus ſimiliter præparatus, ſtomaticum pharmacũ efficitur, deuorarique aptũ, quũ hoc quod ex nucibus conſtat deuorare non liceat: quãquàm enim nociuum non ſit, velut atramentũ ſutoriũ, tamẽ ſtomacho non eſt cõmodum. Manifeſtũ verò quod & ex punicis cõſtans pharmacũ aptũ eſt fracto & cibos faſtidienti ſtomacho: deficit tamen ab eo quod ex malis conſtat. Innocuus eſt etiam rubi mororũ ſuccus deuoratus, velut etiam ipſorum mororũ, ſed ſuccus rubi mororũ habet quid quod ſtomachum corroborat, quod ipſum mororũ ſuccus non habet. Porrò mel his omnibus ſuccis non eadem proportione iniicitur. Plurimo enim nucum ſuccus opus habet, & poſt eum rubi mororum, modico autẽ malorum, & punicorum, & pirorũ ſylueſtriũ. Medius autẽ inter hos eſt meſpilorum ſuccus. At verò & ex cornis ac brabylis, & prunis apud nos appellatis pręparãtur apud nos ſtomatica pharmaca, eodẽ modo quem in principio de moris recenſui, in quorum omniũ confectione rationẽ quandam commu-

mu

munem referam, hanc. Siquidem craſſus apparuerit ſuccus, ſtatim mel ammiſcere oportet: Si verò liquidior ſit ſuccus præcoquatur. Suſcipit autem pirorũ ac malorum ſuccus: amplius verò etiam plurimorũ fructuum, parem ſibiipſis menſuram mellis. Succus verò eorũ quæ multũ acerba ſunt, velut eſt corni fructus, aliquando duplum, aliquando triplum mellis adſumit. Omnia igitur hæc citra noxam deuorantur. Si verò atramentum ſutoriũ ammixtum ſit, nõ valdè deglutire oportet confectum pharmacum, præterquam ſi iuxta ſtomachum aut aluum vlceroſam affectionem fieri ſuſpicemur, Quin & ſi in ipſo ore maligna vlcera fiant, præſtant ex atramento ſutorio medicamenta. Sufficit autẽ drachma ad prædictam cõpoſitionem ammixta in qua vnam mellis librã coniici eſt relatum. Sed & plus quandoque rectè iniicitur ad vlcera putrefacta. Singula porrò quæ dixi iniicere licet aliquando & muſto vuarũ auſterarum quas Aminæas appellant. Præſtat autẽ vltimum muſtum in hunc vſum. Quod enim in principio fluit liquidius eſt & aquoſius. Iniicienda verò ſunt ex prædictis pharmacis acerbiora, quemadmodum ſæpè vidiſtis me aut punica mala, aut balauſtium, aut cytinos, aut ægyptiæ ſpinæ fructum, aut corna,

aut

aut aliud quid ex huiuſcemodi adſtringentibus ammiſcere. Maximè verò aptus eſt Rhus, ſiue maſculino, ſiue muliebri genere ipſum velis nominare. Eſt autem duplex, Alter obſoniis inſpergitur ſtomacho commodus, alter à tinctoribus coriorum expetitur. Vterque verò muſto incoctus ſtomaticum efficit medicamentum, cui ammiſcere licet etiam alia iuxta eandem proportionem, velut in eo quod ex moris conſtat relatum eſt. At verò citra mellis mixturam, muſtum ſolum per ſe in mellis compagem redactum, exemptis etiam quæ aliàs induntur, bonum fit pharmacum in principiis, augmentis, & vigoribus. Ad declinationes autem ſi tedas addideris pingues, aut etiam in tenuia fruſtula cõtuſas & fractas eaſdem vna cum Rhoë in muſtum conieceris, deindeq; interpoſita vna die coxeris, donec ſuã ipſorum qualitatẽ in ipſum muſtum tranſmittant. Tunc enim tedas quidem eximere ac proiicere oportet, Muſtum verò vſque ad aptam compagem coquere, quo videlicet illiniri cõmodè poſsit. Quæcunque autem prius ex adſtringentibus iniici dixi in id quod ex nucibus præparatur medicamẽtum, ea omnia etiã accipienda ſunt rectè in muſtum addi. Quod ſi verò pretioſius efficere pharmacum velis iniicies etiam caſsiæ

cor

corticẽ,aut nardum indicã, aut malabathri foliũ. Aequè enim vt pauperibus, ſic etiam diuitibus nos pharmaca ſcribere oportet. Eadem etiã prædictis ſtomaticis pharmacis miſcentur. Sufficit autem drachma vna ſingulorum ex his tribus ad tantã medicamenti ſymmetriam ac cõmenſurationem, iuxta quã libra mellis vna coniicitur. Nihil verò læſeris ſi ad ſingulas drachmas adhuc dimidiam apponas, vt in totum quatuor drachmæ & dimidia fiant. Cæterùm ad induratas inflammationes coniiciuntur quæ generoſius diſcutere poſſunt, tuſa videlicet & cribrata. Tempus autẽ indendi ipſa non eſt principiũ, ſed vbi propè perfectè coctũ fuerit pharmacũ, aut etiã penitus coctum, olla iam in terrã depoſita. Sunt autẽ hæc coſtus, amomum, & quod Macer appellatur, Nominatur autem ſic cortex quidam aromaticus qui ex India affertur, multũ calefaciens & adſtringẽs. Quin & cyrenaicus ſuccus ad diſcutiẽdas induratas inflãmationes aptus eſt, quẽadmodum etiã Medicus, aut aliquis eorum qui poſtea celebres facti ſunt. Pauperibus porrò pro ſumptuoſis diſcuſſoriis pharmacis, aut dictamnũ, aut acorum, aut Meon, aut pyrethrũ, aut cardamomũ, aut ſinapi iniiciendũ cenſeo, pari põdere, ita vt ad triũ drachmarũ pondus eorum

mix

mixtorum moles perueniat, ad prædictam in principio ſtomaticorum pharmacorum ſymmetriam, in qua mellis libra habebatur. Si verò quatuor aut quinque drachmarum pondus ex his explere velis, magis diſcuſſorium pharmacum habebis. Semper enim pro conſtitutionis affectuum proportione, augeri ac minui pharmacorum vehementiam oportet.

De confectione pharmaci ex muſto, in quo etiam parabilia diuerſa.

IN pharmaco ex muſto, ad decem muſti heminas, tres iniicimus heminas Rhois coriariorũ, aut eius qui obſoniis inſpergitur. Si verò vtrunque iniicimus, vtriuſque vnam & dimidiã, aut paulò plus ſumimus. Iuxta proportionẽ verò etiam ex diſcuſſoriis quodcũque tandem in promptu habuerimus. Quod ſi vnũ tantum habeamus adſtringendi vim habens, quod in principio iniiciamus, aut vnũ ſaltem diſcuſſoriũ quod iuxta finem indamus, ex illo totum pondus immittimus quod ex omnibus alias conflaretur. Quæ igitur dicta ſunt in medicamentum ex nucibus cõiicienda, ea omnia etiam in pharmacũ ex muſto indantur. Quin & quæ iſthic non dicta ſunt, amplius iniicere licet. Velut gallam omphacitin appellatã, aut extremitates mollis rubi, aut rubi cani-

ni,& corni,& cuius etiam fructum diximus iniici oportere, velut etiam pruna, & myrti baccas, & fructũ myricæ ac ſpinæ ægyptiæ fructum, omniaq; adſtringentia præter ea quæ medicamentariã vim habent, ne videlicet deuorata lædãt. Omnia porrò ſtomatica pharmaca quomodocunq; parata iuxta propria tẽpora oportuna ac cõmoda fiunt. Si quidẽ enim auſteriora fiant, in principiis & vehementibus influxionibus cõueniunt. Si verò moderatiora, in vigoribus. Si autẽ magis diſcuſſoria vi prædita, in declinationibus. Quare etiã ſi nõ ipſi preparauerimus quid, neque ſymmetriam iniectorũ nouerimus, ſed tantùm ipſum cõpoſitum pharmacum guſtauerimus, cognoſcemus quomodo eo ſit vtendum. Hæc igitur ſi memoria conſeruabitis, quando neceſsitate aliquando vrgente eorum quæ experimento conſtant pharmacorũ copia non ſit, ex parabili illius loci materia, vos ipſi ex tempore aptum medicamentũ componere poteritis. Non ſolum autem in hanc rem vtilis fuerit prædictorũ memoria, ſed etiã ad iam inuentorũ conuenientem vſum. Si enim in ipſis adſtringentẽ qualitatẽ præualere inueneritis, in principiis eis vtemini. Si verò mitigatoriam & laxatoriã ac concoctoriam, in doloribus & vigoribus inflammationũ.

Si verò obduratum quippiam & ægrè ſolubile ab inflammatione relinquatur, in declinationibus diſcuſſoriis. Eodem modo etiã in mediis tẽporibus, media relatorũ pharmacorum medicamenta offeretis, ab repulſoriis ad diſcuſſoria paulatim tranſeundo, atque ſi vnum dũtaxat vobis præſto ſit medicamentum, idipſum per aquæ mulſæ & aquæ ſimplicis mixturã exoluentes, & per additionem parabiliũ intenſius reddentes. Sunt autem parabilia ex adſtringentibus, Roſæ, & baccæ myrti, & myrtus, & lentiſcus, & rubus, & rubus caninus, & galla omphacitis appellata, & ægyptiæ ſpinæ fructus, omniaq; aluminis genera. Poſt hæc parabilia ſunt Rhus culinarius & coriarius, & ſuccus qui ex Syria affertur, atq; hic quidem per ſe ammiſcetur, culinarius autem & coriarius Rhus aqua prius decocti, vtiles mixtura fiunt. Eſt autẽ & glaucium ex parabilibus, & omphacium, & cytini, & balauſtia. Ex diſcuſſoriis autem parabilia moderata ſunt, caricarũ & furfurum decoctum, & aqua mulſa in qua origanum, aut hyſſopum, aut thymus, aut calamintha, aut pulegium, aut mintha odora, quam hedyoſmũ vocant, ſint incocta: fortiora autem ſunt etiam hæc, ſi diutius coquantur, amplius autẽ & nitri ſpuma aut ipſum adeo nitrum

vſtum:

vſtum: fortius verò hîs eſt ſulphur viuum.

Stomaticorum pharmacorum compoſitio, in quibus etiam quæ ex moris conſtat, Heræ.

PRopriè quidem ſtomatica appellantur quæ ad vuas, tonſillas, ac omnes quæ in ore fiunt de repente inflammationes conueniunt. Componuntur autem per prædictam materiam, ex qua ſanè multæ particulares compoſitiones à medicis ſunt confectæ. Ego verò etiam hic celebrium tantum mentionem faciam.

Compoſitio pharmaci ex moris iuxta Heram.

PHarmacum ex moris ſtomaticum faciens ad tonſillas, & vuas, atque alias in ore inflammationes, tum illitum, tum gargariſſatum, velut eſt prædictum. Præparat autẽ ipſum Heras hoc modo. Succi mororum heminas ſex, ad ſtrigmenticiam ſpiſſitudinẽ coquito. Deinde tritas croci drac. vnam, myrrhæ drach. duas, omphacii drach. vnã, aluminis ſciſsi obolos tres. Mellis heminam vnam addito. Ipſe autem Heras ſe etiam aliter præparare ipſum ait, hoc modo, vt croci drachma dimidia iniiciatur, & paſsi hemina vna, & vini maris expertis auſteri hemina vna. Coctura autẽ fit vſq; ad compagem melleam.

Andromachi deſcriptio, pharmaci ex moris.

ANdromachus autem de pharmaco ex moris in hæc verba ſcripſit. Succi mororum heminas ſex accipito,& in ipſum gallas quinque coniicito, radicis autē dulcis drac. 20. Vini chii heminam vnam,& inſolato aut coquito, deinde vbi coactum & & ſpiſſatum fuerit pharmacum,radices tollito ac proiicito, gallas autem tritis ammiſceto,& myrrhæ drach. 1. croci drach. vnā, aluminis ſciſsi drach. 1. omphacii drach. 2. Quidam autem aluminis drach. duas, mellis attici heminā vnam. Manifeſtum autem eſt,quod hoc pharmacum magis adſtrictorium eſt quàm præſcriptum,maximè ſi alumen adſumat. Sufficientes enim erāt gallæ, & omphacium,vt multum adſtringens redderent pharmacum,verùm vbi alumen amplius additur, plurimum in ipſo adſtrictoria vis augetur. Rectè tamen in eius confectionem ammixta eſt dulcis radix,quæ exaſparata lenit, & propterea aſperitatem ex adſtringentibus inductam lenire poteſt. Cæterùm pro mororum ſucco coniicitur etiam mororum rubi ſuccus, aliis quomodocunque velis appoſitis, ſiue vt Heras, ſiue vt Andromachus ſcripſit. Relatū autem à me antea eſt, quomodo liceat ipſum variare, per eorum quæ adiiciuntur ammi-

mi-

mixtionem. Dictum eſt etiã, quod per ſuccum nucum componi queat hoc pharmacũ, reliquis eodem modo iniectis. Quin & per punicorum malorum ſuccum ſimiliter præparatur, tum ſucco ſolo cum melle præparato, tum iam dictis iniectis. Sic verò & rubi fructus cum melle cõfectus ſufficienter adſtringens fit pharmacum, quemadmodum ſanè & quod ex nucum ſucco paratur, veluti prius eſt dictum. At verò etiam varia cõpoſitione pharmaca ex punicorum ſucco à medicis conſcripta ſunt, velut etiam ab Andromacho his verbis.

Stomaticon ex malis punicis, Andromachi.

PVnicorum dulcium nucleis carentium partes. 2. & acidorum partẽ. 1. Succum in vas * amplum quod congium capiat exprimito, deinde excolatum ad lentũ ignem ad tertias coquito, Sint autem in promptu myrrhæ minnææ drach. 8. croco magmatis drach. 8. omphacii drach. 8. illyridis drac. 8. aluminis drach. 4. gallæ drach. 8. His affundito liquorem teritoque ac ad melleã ſpiſſitudinem coquito: deinde in pilam tranſlata rurſus terito ac vtitor, quandoque cum melle, quandoque ſincero. Hic non ſimul coquit mel cum punicorum malorũ ſucco, ſed poſtea quum paratum eſt, dupliciter

* *Aeneum vet. cod.*

pharmaco vti iubet, aliquando quidem ſincero, ad inflammationes videlicet adſtrictionis indigas: aliquãdo verò cum melle, quum diſcuſsione indigent. Multitudinem auem ſucci congium eſſe iubet, hoc eſt ſextarios ſex Romanos. Quum enim Romæ medicatus ſit, ſemper eius vrbis menſuris vtitur. Iniicit autem in ipſum myrrham, & crocomagma, & gallam, & iridem illyricam. (Ipſam enim Illyrida appellare ſolet.) Amplius autem ad hæc omphacium, omnium quinque numero, ſingulorum vnciam vnam, octo enim drachmæ vnciã efficiunt. Ex alumine verò ſciſſo vnciam dimidiam. Scripſit porrò deinceps Andromachus etiam id quod ex muſto ſit ſtomaticum, ſic in hæc verba.

Andromachi ſtomaticum ex muſto, quo vtor.

GAllas triginta. Rhois coriarii ſextarios duos, muſti ſextar. 6. Gallas confractas cum Rhoë per diem & noctem in muſto macerato, deinde coquito donec ex toto quarta pars ſuperſit, & per linteolum colato, exprimito, & in olla ad mellis craſſitudinem ſpiſſato, deinde trita addito, aluminis ſciſsi drach. 1. croci drach. 1. myrrhæ drach. 1. permixta reponito atq; vtitor. De muſto nihil manifeſti retulit ex quali vua

ipſum

ipſum ſumi velit, Num ea quæ auſterum vinum fundit, aut quæ dulce, aut mediũ. Nos igitur noſſe oportet quod pharmacum ex dulci confectum magis mitigatoriũ & moderatum erit, ac minus efficax. In quibus autem adſtrictione opus eſt, vti vehementiore, id quod ex acerbis vuis fit vehementius quidem adſtringit, leniendi autem vim non habet. Palàm eſt autem ex medio vino paratum, etiam mediã facultatem habere.

Critonis ſtomaticum ex malis punicis.

CRito pharmacum ex ſucco punicorum his verbis deſcripſit. Stomaticum ex punicis ad vlcera & aphthas oris. Succi punicorum dulcium heminas. 6. in æreo vaſe ad tertias coquito, deinde cinamomi drachmas. 1. caſsiæ drach. 1. myrrhæ drach. 1. omphacii obol. 3. croci obol. 3. nardi Indicæ obol. 3. terito, eiſque mellis heminam. 1. ammiſceto, atque ita adinfuſo ſucco ad lentum ignem moueto, ac donec ſpiſſetur coquito ac vtitor. Scribit autem & aliã compoſitionem pharmaci ex punicis huiuſmodi. Malorum punicorum dulcium vnà cum corticibus tuſorum ac expreſſorum ſextarios. 6. mellis boni ſextariũ. 1. in ollam coniecta coquito ad ſpiſsitudinem mellis: deinde aluminis ſciſsi vnciam vnam, myrrhæ vnciam dimidiã, trita addito, ac mixtis

vtitor. Magis adſtringẽs ſcripſit certè hoc pharmacum Crito quàm præcedens. Ridicule igitur quidam faciunt interrogantes vtrum ipſorum altero melius ſit. Alterutrum enim in proprio tempore altero melius eſt. atq; hoc quidẽ poſterius ad ea quæ vehementi adſtrictione indigent, ad ea verò quæ diſcuſsione, prius maximè quum & cinamomum iniecerit in ipſum diſcuſſoriũ medicamentum. Scripſit autem & ex muſto medicamentum Crito, hoc modo.

Critonis ſtomaticum ex muſto.

STomaticũ ex muſto facit & ad aurium & ſedis vlcera. Muſti ſextarios. 6. ad ſextarios. 2. decoquito, deinde Rhois coriarii drach. 4. alii drach. 2. miſceto, & gallarum drach. 4. alii verò gallas. 30. croci drachmas. 2. alii drach. 1. aluminis ſciſsi drach. 2. Quidam etiã myrrhæ drach. 1. mellis ſextarium. 1. mixtis vtitor. Multa verò alia pharmaca ex prædictis ſuccis à multis medicis ſcripta ſunt iuxta cõmenſurationem variantia quum aliqui quidem omnia prædicta coniiciant: quidã verò auferant, alius aliud, & alius plus, alius minus in quibus velut dixi inſpicere oportet quid redundet, an adſtringens & repulſorium, aut lenitiuum & concoctorium, aut diſcuſſoriũ. Ita enim rectiſsimè ipſis vtemur. Quare relinquam

per

particulares eorum quæ ſcripſerunt differentias. Tranſibo autem ad alia pharmaca citra hos ſuccos præparata.

Stomatica pharmaca citra ſuccos compoſita, ex aceto & gallis.

STomaticum pharmacũ ſcripſit tum Andromachus, tum Crito, eandem habens ſymmetriam. Sufficiet itaque deſcriptionẽ Andromachi referre, hoc modo habentem his verbis. Stomaticum Ariſtoclis ad Synanchas, quas anginas Latini vocant, & reliquas in ore affectiones. Hac & Antipater vſus eſt. Gallas numero. 30. aceti albi ſeſquicyathum, alii cyathos. nouẽ, myrrhæ drach. 8. nardi Indicæ drach. 1. Rhois culinarii ſeſquicyathum, alii cyathos. 19. aluminis ſciſsi drach. 1. piperis grana. 20. mellis Attici cyathos. 2. alii ſeſquicyathum. Coquuntur gallæ in aceto donec flacceſcant, deinde tritæ melli miſcẽtur tempore vſus. Quidam etiã ſeminis mandragoræ vnciam vnã addunt. Hæc quidẽ Andromachus ſcripſit. Fortaſsis autem dubitauerit quiſpiam propter quid, quum ſcripſiſſet aceti ſeſquicyathum, mox adſcripſerit alii cyathos. 9. multum enim menſura altera alteram excedit. Quemadmodũ etiam rurſus quum ait, Rhois culinarii ſeſquicyathum, alii cyathos. 9. Singulatim itaque vtrunque ex-

penſum dubitationem affert. Si verò inter ſe complicentur, conuenienter ſcripta ſunt. Si etenim cyath.9 iniecerimus, iniiciemus etiam Rhois culinarii eoſdem.9.cyathos. Si verò aceti ſeſquicyathum, ſufficiet etiam Rhois culinarii ſeſquicyathus. Quare in pharmaco plus aceti habente, diutior coctura facienda eſt, in minus habente breuior. Præſtat autem diutius fieri cocturam. Ita enim gallæ molles reddentur. Conſpicuum verò eſt, generoſum eſſe hoc pharmacū ex contrariis compoſitum. Gallæ enim & acetum, & Rhus magis adſtringentia ſunt, & maximè repellunt: valde autem diſcuſſoriū eſt piper, ſed mixtæ facultatis eſt nardus. Myrrha verò diſcuſſoriā habet vim, ſed & lenem ac mitigatoriam vnà cum hoc quod etiam concoquit. Diſcuſſoriæ facultatis eſt etiam mel, ſed citra mordacitatem earum affectionum quæ in ore fiunt, quum in oculis mordax exiſtat. Verùm de aceti viribus iam ſæpè mētionem fecimus, quod & ſecat, & diſcutit & repellit. Album autem in deſcriptione addidit, vt videlicet tenuium partium indicet. Quidam verò tum aceti quinq; cyathos, tum Rhois eoſdē iniiciunt, medium quodāmodo apprehendentes inter eos qui plurimum, & qui minimum de vtroque coniiciunt. Manifeſtum igitur eſt

eo.

eos medium quoque pharmacum iuxta facultatem præparare, quemadmodum ſymmetria ipſa media exiſtit.

Stomatica illitio ex beſaſa, hoc eſt, ſemine rutæ ſylueſtris.

CElebre eſt & hoc pharmacum ab Andromacho hac verborum ſerie deſcriptum. Stomaticum ad anginas ex beſaſa, faciens ad deſperata, quo vtor. Seminis aniſi, ſeminis apii, ſeminis ammii, floris iunci odorati rotundi, aluminis ſciſsi, iridis illyricæ, beſaſa quod aliqui harmala vocant, cinamomi, myrrhæ, troglodyticæ, ariſtolochiæ longæ, ſingulorum vnc. I. caſsiæ, roſarum ſiccarum, vtriuſque vnc. I. crocomagmatis, vnc. I. coſti, cineris hirundinum recentis, vtriuſq; quadrantē, croci ſeſquiunciā, nardi indicæ, amomi, vtriuſque vnciæ dimidiū, gallas. 8. tritis cum melle vtere, Verū vſus tempore tandē mel adde. Hoc ipſum pharmacum etiam Heras ſcripſit, vt parum abſit quo minus penitus idem ſit, Solas enim roſas variauit, & non ipſas coniicit, ſed florem ipſarum, & ad finem addit, Quidā etiā caſsiæ fuluæ vnc. I. De hirundinibus autem ambo obſcurè tradiderunt, quanquàm alii clarè ſcripſerint, niſi quod inter ipſos non conuenit. Alii enim nidum vrere iubent ex ſtercoribus hirundinum maximè

com

compoſitum. Alii ipſas hirundines. Alii ipſa rum pullos. Hi verò obſcurius ſcripſerunt, & Andromachus quidem, cineris hirundinum recētis, oportebat autem ipſum apponere vſtarum, Tale enim quiddam cineris vox ſignificat, niſi nidum ipſum terere ac leuigare iubet. Heras autem, hirundinū recrementi, non apponēs vſtarū. Fortè igitur neuter vult cōburi debere hirundinum recremētum, quemadmodū alii. In quibuſdā tamen exēplaribus ſic ſcriptum eſt. Hirundinum tenerarū vnciam. 1. quēadmodum in aliis hirundinū à trabibus. Palam eſt autē acre & diſcuſſorium hoc pharmacū eſſe ex hirundinum excremētis cōſtans, Quemadmodum etiā alia omnia omnium animaliū ſtercorum, aliqua magis, aliqua minus. Velut etiam ipſorū animalium vſtorum cinis. Dictum eſt etiā nobis de beſaſa in ſimplicium pharmacorū tractatu, quod tertii ſit ordinis calfacientium, & nūc ſanè vt eiuſmodi ammixtum eſt etiam prædicto medicamento, quod plurima diſcuſſoriæ facultatis in ſe habet. Quemadmodum aliqua ex aliis ſtomaticis adſtringentis & repulſoriæ. Etenim iam relata pharmaca valde diſcuſſoria ſunt, & ad hæc amplius cinamomum ſuper omnia vim tenuium partium & diſcuſſoriam habens. Quin & ſemina

an ſi.

aniſi,apii, & ammii diſcuſſoria ſunt,& iris & ariſtolochia ex diſcuſſoriis ſunt, velut etiam myrrha. Mixtæ autem facultatis ex diſcuſſoria & adſtringēte eſt caſsia,& crocus,& nardus,& amomum,& coſtus. Præcellit autem in ipſis calfactoria & diſcuſſoria,& maximè in coſto. Mixtæ facultatis eſt & iunci rotundi odorati flos, ſed vtraque imbecilli tum adſtringēte,tum calfaciēte. Gallæ verò,clarum eſt autem quod de omphacitidum genere loquor, ex adſtringentibus multum ſunt pharmacis, velut etiam alumen ſciſſum. Roſæ autem rurſum debiliſsimam habētadſtringendi vim. Ex contrariis igitur facultatibus particulariū pharmacorum,hoc medicamentum propoſitum iam conſtat,& non ſolū contrariis, ſed etiā vtriuſque fortibus, atque velut dixi antea, multò fortioribus diſcuſſoriis quàm adſtringentibus. Quando verò confectionem eius clarè conſcripſerit Heras, viſum eſt ob id etiam illius verba in commune proponere ac adſcribere, quæ hoc modo habent.

Stomaticum ex beſaſa, Heræ.

STomaticum faciēs ad anginas, & inflammatas tonſillas, ac vlcera facta in ore. Conuenit etiam ſtomachicis & dyſentericis ſummè, in frigida exhibita magnitudine fabę. Eſt & Arteriaca bona,& dolorē ſedat.

Aniſi

los ſale conſperſos vnà cum pennis in fictile coniicimus, obturatumque prunis imponimus. Gratia habenda eſt Aſclepiadæ ob id quod tam diligenter deſcribit quomodo hirundinum pullos vri iubeat, & quod ipſa animalia, & non eorũ recrementa, in pharmaci compoſitionem præparanda cenſeat. Scripſit verò etiã Andromachus ſtomaticũ pharmacum ex hirundinibus, hoc modo.

Stomaticum ex hirundinibus ad anginas, vt Harpocras.

PVllorum hirundinum vſtorum numero II. mellis cyathum. I. alii cyathos. 2. habent, ſucci myrti viridis cyathum. I. alii cyathos. 2. myrrhæ obolos. 3. Pullos vrito omnibusque mixtis ac tritis vtitor. Clarè etiam hic hoc loco pullos comburi iubet. Hæc itaque duo præſcripta pharmaca ex hirundinibus ſunt abſque beſaſa, Alia autẽ duo ſtomatica hæc præcedentia ex hirundinibus vnà cum beſaſa conſtant. Eſt autem & tertia coniugatio pharmacorum eiuſdẽ generis, in qua ea quæ ex beſaſa citra hirundines præparantur, continentur.

Alia ſtomaticæ illitiones Andromachi.

PRæſtat autem opinor neq; alias relinquere oris illitiones, quæ ſanè laudantur ab his qui de pharmacorum experientia

ſunt

ſunt curioſi, maximè quũ multorum ex eis etiã ipſi experimẽtũ fecerimus, partim quidem ex noſtro vſu, partim verò eorum qui nobiſcum ſunt medicati. Incipiam autem ab his quæ Andromachus ſcripſit, ipſas cõpoſiturus iuxta illius verba.

Ad Columellam laxatam.

MEllis lib. I. aluminis liquidi lib. I. florum roſarum libram dimidiam, ſucci hypociſthidis quadrantem. Alumen in melle coquito, deinde ſicca inſpergito atq; ita vtitor. Coquito autẽ modicè. Verè bonum eſt hoc pharmacum, eoq́; tribus modis vti oportet, quẽadmodũ vidiſtis me plurimis ſtomaticis pharmacis vti. Vnus vtendi modus eſt & maximè in principio, vt diſſoluatur per aquam calidam aut aquam mulſam ac gargariſſetur, Nam & mitigatorium eſt hoc, & quod cõuenit efficit. Interea autem dum eo ſic vtimur, etiam ſincero pharmaco vti cõuenit, partim quidem cum digitis illinendo, partim verò per cochleare admouendo, vna cum hoc quod reprimamus & intrepidè foras columellã ipſam ducamus. Confert enim quàm maximè ad linguam ipſam vergere, & à rectitudine ſecedere quam habet vt plurimum ad ipſius aſperæ arteriæ extremum.

Aliud ſtomaticum eiuſdem Andromachi ad omnia vitia oris.

CRocomagmatis drac. 2. iridis drac. 4. ſandarachæ drach. dimidium, hoc eſt obol. 3. terebinthinæ drachm. 2. lycii Indici drach. vnam, vuæ paſſæ drach. octo, aloës drac. 1. omphacii drac. vnã, nucũ pinearum toſtarum drac. octo, ſucci glycyrhizæ drac. vnã, aluminis ſciſsi drac. 1. balauſtii drac. 1. floris roſarum drac. 2. mellis heminas duas & dimidiam. In quibuſdam exemplaribus ſeſquihemina habetur. Ipſe quidẽ Andromachus ſic ſcripſit, non oſtendens quomodo mel miſcere oporteat, Num crudũ, aut coctum, aut deſpumatum tãtum. Ego verò deſpumatum miſcendum eſſe cenſeo. Scripſit etiã alias ſtomaticas illitiones Andromachus omnes bonas, quare minimè relinquendas putaui, ideoq; ſubſcribam omnes deinceps, quemadmodum ipſe præſcripſit.

Stomaticum quo ipſe ſe vti dicit. Floris roſarum drac. 2. nucum pinearum drac. 1. croci drac. 1. Excipe melle. Aliud quo itẽ ſe vti dicit. Iridis illyricæ drach. 8. croci drac. 8. alii 4. florum roſarum drach. 4. Excipe melle. Aliud, Miſyos cyprii drac. octo, iridis illyricæ drach. 4. myrrhæ drac. *octo, croci drach. vnam. Excipe melle. Aliud: odorum tenerum ad inflammatio- ** Vet. cod. habent drach. 2.*

nes & cruſtas commodum. Nucum pinearum drach. tres, amyli drac. 2. aluminis ſciſſi drach. 1. floris roſarum drach. vnam, croci obol. 3. Excipe melle. Hæc ex ferula Crattippi eſſe ait. Aliud ſtomaticum Menecratis. Croci drac. quatuor, balauſtii drach. tres, florum roſarum drac. * 1. alii dimidiā, fructus ericæ drach. vnam, malabathri drac. vnam, nardi indicæ drach. 1. nucum pinearū nume. XX. Excipe melle. Aliud quod ex libris* Meliti eſſe ait. Rhois rubri drac. 2. florum roſarum drac. 1. coſti, croci, vtriuſq; obol. 3. Excipe melle. Hanc etiam gargariſſari cum paſſo, aut aqua mulſa ait, neq; ſcio cur hoc hic adſcripſerit, quum omnia gargariſſari poſsint. Aliud ſtomaticū, quod etiam ipſe laudat. Floris iunci rotundi odorati, myrrhæ, croci, caſsiæ, aluminis ſciſſi, illyridis, ſingulorum drach, quatuor, nardi indicæ drach. vnam. Excipe melle cocto. Hic quidem igitur cocto adiecit, In prioribus verò ſemper ſimpliciter melle dixit, permittens nobis quomodocunque præparare velimus. Ego autem velut dixi melle deſpumato vtor.

*Alias ſeſquidrachmam.

* Alias Mephiti.

Aliæ illitiones ſtomaticæ, quas Aſclepiades ſcripſit.

ILlitio ad putredines oris Aſclepiadæ. Rhois rubri drac. quatuor, acaciæ drac.

vnam, medullæ drach. quatuor, vino prannio diſſoluta excipe melle cocto, & vtere ad illitionem. Haud ſcio quomodo reliquerit adſcribere ad medullam, Num ceruinam, an vitulinam coniici velit. Quando igitur non adſcripſit, tutius eſt ceruinam adiicere. Fortè enim eſſe vult medicamentum, fortior autē eſt medulla ceruina quam bubula. Alia, Succi hypociſthidis drac. duas, balauſtii drach. vnam, lycii drac. vnā, acaciæ drach. vnam. Excipe oliuæ immaturæ ſucco, & melle ſubactis vtere.

Illitiones oris aptæ eis qui mēdicamentarias qualitates ægrè admittunt.

POrrò de mulierculis quid attinet dicere, & maximè diuitibus, quæ præ delitiis ſtomatica medicamenta ægrè admittunt? Iam verò etiam viri quidam non ſolùm præ delitiis, ſed etiam natura quodam modo malum ſtomachum habentes, eiuſmodi pharmaca non ferunt. Et ſanè prælabentia ſæpenumero in ſtomachum, non ſolum iniucunda aliquo modo ſunt, ſed etiam nociua. Manſuetiſsima igitur ex ipſis crocum habent & myrrham, & alumen. Melius igitur eſt aliquas ſtomaticas compoſitiones abſque his factas habere. In moderatis itaque inflammationibus aut

tonſillarum, aut vuæ, aut alterius alicuius partis, ſufficiunt ſucci ſoli fructuum iam dictorum, velut rubi & mororum, punicorũque malorum & cotonearum. Quin & ſuccus nucum, vbi cum ſolo melle paratur, ſuauem guſtum habet, itemque muſtum ex acerbioribus vuis, ex quibus Aminæum vinũ funditur, ſi in ipſum Rhus addatur: hoc enim velut adſcripſit optimum fit pharmacum coctum vt dictum eſt. Ad eas verò inflammationes quæ multa adſtrictione indigent, illitiones ſtomaticas huiuſmodi paraui. Auſterorum punicorũ ſuccum, aut auſterorum cotoneorũ, aut etiam vtrorumq; ſimul, iuxta prædictam proportionem cum melle miſcui, atque ſufficiens erat. At verò mororum ſuccus debile pharmacũ eſt. Sed inter hũc & prædictos medius eſt iuxta adſtringendi vim ſuccus rubi mororũ. Fortis autem eſt nullo minus ex corticibus nucũ, quanquam non ſit etiam in guſtu acerbus. Vnicuiq; verò ex his licet vuas acerbas expreſſas miſcere, ſi quidem vehementius effi cere velis, eadem menſura: ſi verò non, omnino tamen dimidium ſucci ipſarum addes. Vehementiſsimum autem reddetur pharmacum ſi punica integra tundas vnà cũ corticibus, indeq; ſuccum exprimas, atque hoc magis ſi fuerint acerba. Amplius verò acer-

biſsimũ ex his fiet, ſi ad punicorum auſterorum ita tuſorum ſuccum, vuæ acerbæ ſuccus ſuperaddatur cũ moderato melle. Præſtantius adhuc erit, ſi tota contuſa punica mala paſſo cocta excoles. Licebit etiam ex ſolis dulcibus punicis pharmacum præparare, vt debilius, ita ſuauius, & magis ſi ex ſolo ſucco citra cortices cõpoſueris. Ego verò ſæpe tria punicorum genera permiſcui, auſtera, acida & dulcia. Ne verò valdè exaſperet, ammixto glycyrhizæ ſucco, optimũ pharmacum efficies. Quin & ex fructibus factum per ſe ſolum optimum eſt medicamẽtum, tum his qui gargariſſando colluere, tum qui illinire oris inflammationes volunt. Eſt autẽ & hoc partim auſterius, partim moderatius in adſtringendo, diceturq́; de compoſitione ipſius paulò poſt. Quãdo verò nõ ſolùm repulſorium pharmacũ nos habere oportet, ſed etiam diſcuſſorium ſi quid appareat induratum, in hunc modum ipſum parabis. His quæ medias facultates habent ex prædictis, iniicies aliquid dũ coquuntur, ex pulegio, aut thymo, aut origano, hyſſopo, mintha, aut calamintha, deinde colabis, & habebis optimũ medicamentũ. Si verò calidius efficere velis, piper addes. Præparaui quandoque etiam ſine pulegio, aut thymo, aut aliquo huiuſmodi id quod

ex ſuccis conſtat,ſolo pipere in ipſum coniecto. Omnibus autem ſi glycyrhizæ ſuccus addatur,melius pharmacum efficietur. Quod ſi pro opulentis componas, etiam amomi quid miſcebis. Quantitas autem huiuſmodi eadem tibi ſeruetur, cum his quæ crocum & alumen ac myrrham adſumunt, velut pręſcriptum eſt:pro illis enim tibi hic amomum erit. Quin & maſtichen chian quandoq; inieci,poſt factam videlicet colaturam,& poſtquam ea quæ incocta ſunt fuerint exempta.

De cruſtis in ore. CAP. II.

IN calidis & humidis corporis locis,quale eſt os,citò putredo accedit,ex quacunque tandẽ cauſa fuerit exulceratum. Confert ad hãc rem etiam,id quòd nihil penitus in ipſo ex pharmacis incũbere queat, velut in aliis vlceribus poteſt. Eluuntur enim omnia à ſaliua. Quapropter etiam fortiſsimis pharmacis ſæpè ad ea vti cogimur. Fortiſsima autem ſunt quæ cruſtam, eſcharam Græcis dictam, efficiunt ad modum cauteriorum. In externis igitur vlceribus, vbi parti curãdæ cruſta fuerit inducta à fortibus pharmacis deſiſtimus,ad ea quæ cruſtas tollunt tranſgredientes,quæ manifeſtum eſt exterſoriæ qualitatis ac facultatis eſſe. In his ve-

rò quæ in ore fiunt propter loci naturam, tutius mihi eſſe videtur ammiſcere ad exterſoria pharmaca quædam fortiora, quæ ſingulatim admota cruſtas infligunt. Ob hanc igitur cauſam melli vehementiſsima extergendi vi prædito, pharmaca ammiſcemus ipſas cruſtas efficientia, Quemadmodum ſanè in ſordidis vlceribus in cuticula obortis, diximus ammiſceri oportere melli, quæ parum extergent, thus, eruum, iridem, ariſtolochiam, & quæcunque alia huiuſmodi, eadem ratiocinatione contraria apponētes, velut Hippocrates dixit: Vna enim eademq; ratiocinatio in vtriſq; eſt, vt videlicet exterſorium pharmacum moderatè habens ad affectionē adhibeatur. Habebis autem commoderatũ pharmacum ipſum mel, in vlcerum quidem ſorde, debilibus exterſoriis permixtum. In quibus autem ob loci naturam, putredinis acceſsionem formidamus, ex fortioribus quippiam ad ipſum mel ammiſcemus. Rationabiliter igitur ad oris vlcera arida medicamēta cũ melle commiſcuerunt, per quæ cruſtas inducimus. Quædã igitur ex huiuſmodi pharmacis prius recēſui in eo loco, quo ad nomas oris medicamēta ſcripta ſunt. Eadē enim etiã ad cruſtas cõuenire dixi, ſi mel ipſis addatur. Quin etiam nunc de ipſis ſcribã, omnia tametſi bis

dici cuipiam videantur. Quæ igitur ab Andromacho ſcripta ſunt paulò antè, in memoriam ſaltem me reuocare oportet, ex eo loco in quo docuit quæ pharmaca ad nomas oris conueniant: apponam autem principia ipſorũ tantùm. Vnũ igitur pharmacũ ſic cõſcripſit. Andromachi ſtomaticũ odorum tenerum ad inflammationes & cruſtas commodum. Compoſuit autem ipſum ex nucibus pineis, amylo, & alumine ſciſſo, flore roſarum, ac croco, melle ammixto. Alterum hoc modo ſcripſit. Paſtillus ad affectiones in ore, cruſtas, ac nomas, quo etiam ipſe cum melle vtitur. Quin & omnia alia ab ipſo ad nomas deſcripta, etiam ad cruſtas commoda ſunt cum melle.

Quæ Crito ad cruſtas conſcripſit.

QVæ verò Crito ad cruſtas ſcripſit illius ipſius verbis ſic habent. Miſy crudum eueſtigiò tollit. In alio exemplari cum melle toſtum habetur. Ad oris verò cruſtas, aqua diluto ac modico vtere. Sint autem miſyos torrefacti drach. tres, mellis boni cyathi ſex, commiſce ac vtere. Similiter facit & chalcitis aſſata, cum melle, vt ſtrigmentitia ſit ſpiſsitudo.

Quæ Archigenes ad cruſtas ſcripſit.

ARchigenes autem de his ſic tradidit. In cruſtis quæ Eſcharæ Græcis appel-

la i

lantur,priuatim commodum eſt ſtercus caninum cum melle illitũ. Aut atramentum ſutorium * purpuræ marinæ tomẽto inuolutum vrito,neque agitato,deinde cũ melle tritum illinito. Aut pice liquida cũ pari melle,modica cedria ammixta vtitor. Aut Rhoën coriarium in aqua ſufficiẽter,donec ſtrigmentoſus reddatur, macerato ac coquito,& melle ammixto vtitor. Facit & Syriacus Rhus cum melle. Aut hirundinum vſtarum,& ſtercoris humani parem modũ cum melle illine. Aut hepatis lupi aridi cochlearia duo trita bibenda præbe. Horum pharmacorum maximam partẽ laudo,quod verò ex rhoe conſtat damno, quum adſtringentis ſit facultatis quæ nequaquã cruſtis conueniat,Verùm de lupino hepate nõ habeo quod dicã. Ad hepaticas enim affectiones ſcio hoc pharmacum tum per ſe, tum pharmaco ex eupatorio mixtũ bibi. An verò etiam ad cruſtas in ore potum conueniat,iuxta aliquam totius ſubſtantiæ proprietatem,per ſolam experientiam iudicare oportet,de qua non eſt quod dicam vt qui hoc non ſim vſus in huiuſmodi affectionibus. Caninum autem ſtercus vbi oſſa comederint canes,per omnia optimum eſt, Nam & magnopere auxiliatur,neq; vllam inſuauitatem exhibet vtenti. Humanũ verò

Quid ſit tomẽtum marinè purpuræ ignoro: ego verò buccinum ſeu teſtã purpuræ interpretarer.

tanquam abominandum ſemper deteſtatus ſum. Vſus eſt itaque ipſo quidam non prædicens, ſed latere conatus. Accepit autem non vulgare, ſed pueris dabat in cibo panẽ cum leguminibus quæ lupini vocantur, atque ita reſiccatum habebat in promptu ad quæcunque eo vtique opus eſſet. Quin & Muſa plurimum vſus eſt primus adeò ſtercore canino, albũ ſemper adſumens. Scribit igitur in præſenti affectione ſimiliter eodẽ canino ſtercore ſe vſum, his adeò verbis.

Muſa ad Anginam.

AD Anginam ſtercus caninum album accipito ac reſiccato, tritumq́; cribro medico cribrato, & in promptu habeto. Vſus tempore melle diluito, atque tunc vt deuoretur illinito. Hæc quum ſcribat Muſa, meritò ei adſtipulamur: hoc enim pharmaco fortius nullum nouimus, neque in angina, neque in magna tonſillarum inflammatione, aut his quibus ex glandulis ſuffocationis periculum imminet. Ex Sorano. Experti ſumus etiam Sorano ſcripta pharmaca probè facere, quæ his verbis tradidit.

Chalcitidis toſtæ, mellis Attici, quod ſatis eſt, chalcitidem cum melle terito ad ſtrigmentitiam craſsitudinẽ, ac vtitor. Aliud ad cruſtas faciens & humore prægnantes itemq́ue fœtentes gingiuas. Miſyos vſti

drac

drach.octo,iridis illyricæ drach.quatuor, croci drac.vnã. Hæc trita ac mixta in pyxide lignea reponito, & tum per ſe, tum cum melle vtitor. Conſequenter verò etiã hæc hoc modo prodidit. Aliud pharmacum Anthera ad prædicta faciens. Iridis illyricæ,ſandarachæ,cyperi, ſingulorum drac. quatuor,aluminis ſciſsi, * croci, crocomagmatis,ſingulo.drac.duas, his tritis ac mixtis vtere. Quidam verò & florum roſarũ, & gallæ,vtriuſque drachm.duas, adiiciunt. Vtere autem ad putredines, & diſparatas per abſceſſum ac cruentas gingiuas arido, Ad cruſtas cum melle.

Quæ Heraclides Tarentinus ad cruſtas in ore ſcripſit.

HEraclides Tarentinus in ſcriptis ſuis ad Antiochidem in hunc modum ſcripſit,de putredinibus in ore. Facit quidem & Anthera admota.Si verò validior ſit putrefactio,appoſita eſt hæc compoſitio. * Bdellii vſti partes tres,auripigmenti partem vnam, tritis mixtis vtitor, & superne linamentũ conuulſum impone, roſaceo tinctum ac expreſſum. Quidam bdellii partes octo,capiunt. Aliud ad robuſtas putrefactiones oris,ac reliqui corporis. Chalcitidis partẽ vnã,calcis viuæ tantũdẽ,auripigmenti partẽ dimidiam,tritis mixtis vtere.

His myrrham addunt vetu.cod.

Vetuſti cod. non bdellij ſed βιβλίου *id eſt libri cõbuſti quod forſitã idẽ eſt quod charta cõbuſta habent: item & paulò pòſt, ego verò neſcio an aliàs bdellium vri legerim.*

Aliud ad putredines in ore & gingiuarũ abſceſſus. Florum roſarum drach.4.aluminis ſciſsi drach.2.gallæ drach.2.myrrhæ drach.1.trita melli miſceto ac vtitor. Verùm ad vlcera leuiter cruſtoſa, iniice aluminis drach.4. myrrhæ obol.3. gallarum drac.1. Aliud, Aceti accerrimi heminam vnam accipito,in ipſumq; tantum ſalis donec non amplius liquetur coniicito: deinde donec ſiccetur coquito,& ex illo accipito, atq; aceti cyathum vnum affundito, ac ore detinendum exhibeto,per ſatis multũ tempus,deinde iterum atq; iterum idem facito ter aut quater per diem, reſpectu habito ad ſubiectas partes. In pueris verò lanas circũ ſpecillum apponito, intingitoque ac locum confricato, ea corporis figura ordinata ne ipſam deuoret. Quidam verò arido ſale vtuntur terentes ipſum cũ aceto & reſiccantes. Faciunt & alumen rotundũ ac ſori,pari pondere. Oportet autem colluere lentium decoctum modico ammixto melle, aut roſarum cremorẽ cũ melle. Quod ſi non exuperetur per hæc putrefactio, vrere iube, munitis & cõtectis in orbem circunſitis locis,Sit autem candẽs ac pellucens cauteriũ, quod admoueatur donec nullus humor amplius defluat,& locus videatur exuperatus. Poſtea colluenda prædicta,& Anthera

com

compoſitione vtendum ex melle, vſquequo cruſtæ circunrũpantur, atque tum ſanè melle veteris. Aliud odorum tenerum ad inflammationes & cruſtas cõmodũ. Nucum pinearum drach. 3. amyli drach. 2. aluminis ſciſsi drach. 1. florum roſarum drach. 1. croci obol. 3. Excipe melle. hoc medicamentum ex Ferula Cratippi ſumptùm dicit.

Ad columellam ſiue gurgulionem.

CAP. III.

CArnoſa quædã particula in ſummo ore apparet dependẽs, ſi quis aperto plurimum ore toto, linguam deprimat. Hæc ipſa caruncula duobus nominibus appellatur à veteribus Græcis, gargareon, & cion, hoc eſt gurgulio & columna. Cæterùm poſteriores Medici ferè omnes, non ita, ſed cionidem, id eſt columellam vocant. Nam qui ſtaphylen, id eſt vuam, ipſam appellant, eorum neque meminiſſe præſtat. Nos enim non particulam ipſam, ſed vnam aliquam eius affectionem, ſtaphylen id eſt vuam nominamus. Rarò autem hæc affectio circa columellã contingit. Verùm valde ſæpe inflammatur. Et ſanè quemadmodum in aliis omnibus, in quibus ex humorum influxu contingit morbus. Ita etiam hic prima auxilia reprimunt fluxum. Adſtringẽtis

igi

igitur facultatis hæc eſſe oportet, & ſiquidem moderatus ſit influxus, moderatè adſtringentis, quam auſterā priuatim dicunt, Vbi verò vehemētior fuerit influxus, acerbæ. Ambæ enim adſtringunt, ſed debilius auſtera, vehementius autem acerba. Relatæ ſunt autem ſæpe ambarū materiæ. Verùm præſtat & nunc meminiſſe, quo in paruis inflammationibus debiles, in magnis vehementes adhibeatis. Collutiones itaq; moderatè ſunt ex palmulis, aut phœnicobalanis, aut quomodocunq; appellare velis, decoctis quandoq; ſola aqua, quandoq; modico melle iniecto. Huic conſimilis eſt collutio ex decocto roſarum, pampinorum vitis, rubi, rubi canini* aſpalathi, cyperi, ac cytinorum, Itē ſiliquarum, & radicum mori, hypociſthidis, malorū auſterorum, & pirorum acerborum, ac ſorborum. His fortiora ſunt myrti ac baccarum eius decoctū, & ex acerbis cotoneis malis, & virgultorum tenerorum ilicis, arbuti, ſmilacis, ac phagi, & ipſarum glandium, meſpilorū item & cornorum, & fructus memæcyli. Generoſiſſimum autē eſt decoctum gallarū, & Rhois culinarii ac coriarii, ac fructus miricæ, & ſpinæ Aegyptiæ. Ex his ſingula tum per ſe, tum etiam mixtim, cocta ex aqua gargariſſare oportet. Mirum enim quàm mixturæ

*Vet. cod. his addūt hederæ, cypri therebinti, rhāni.

ipſi

ipſorum vtiliores ſæpe fiunt ipſo ſimplici vſu. Quin & aridis tritis columellam contingere oportet, ſenſim quodammodo ad ſupernam regionem & externã, ad linguã videlicet, ducendo. Verùm trita arida pharmaca cochleario excipiantur, & melius eſt vt ipſum cochlearium ad finẽ in obliquam lineam deſinat, quàm in rectam. Et ex his ipſis, Moderatæ quidem ſunt roſæ, & flos ipſarum, & virgulta iam enumeratarũ plantarum, hypociſthis, Rheon, lapis quo ſutores muliebria calciamenta expoliunt, vocatur autem Ageratus, velut non ſeneſcẽs, aloëq́ue & cyperus, & iunci rotundi odorati flos, radix nardi Indicæ, ac noſtræ montanæ. Fortiora his ſunt, & citra manifeſtam aſpritudinem adſtringunt, fructus ſpinæ Aegyptiæ, Rheon, & quod diphryges appellatur, Rhus obſoniorum ſiue culinarius, & ex acerbis, balauſtium, cytini, malicorium, galla, & magis exactè quum omphacitis fuerit. Adſtringunt etiam eximiè omnia aluminis genera, Sciſſum verò inter ea tenuiorum partium eſt, & ob id vtilius. Atramentum verò ſutorium vehementem habet adſtringendi vim, ſed non expers eſt calfaciendi, & propterea putredinoſis vlceribus conuenit, & tamen exacerbat columellam, etiamſi iam ſit in

ſcirrhum indurata. Succi porrò adſtringentes ex omnibus dictis plantis ſunt, & fructibus ipſarum cõſimiliter. Dictum eſt de ipſis inter illitiones ſtomaticas, quarum aliquæ ex muſti, aliquæ ex mellis mixtura præparantur. Corrumpuntur enim ſucci omnino, ſi abſque melle reponantur, aut rurſus reſiccantur, ſi plurimum fuerint cocti. Quidã verò ſucci etiam ſi ad ſolẽ æſtiuum ſiccentur ad moderatam ſpiſsitudinẽ, per tempus tamen exareſcunt: & ſi ad plures annos durarint, in eam perueniunt ariditatem vt cõteri queant in modũ cytinorum & balauſtiorum. Tales ſunt hypociſthidis ſuccus, & vuæ acerbæ, ac glycyrhize & centaurii. Et vt in ſumma dicam, Omnes ſucci etiam ſi abſque melle diutius fuerint cocti, nõ quidem corrumpuntur, verũ tẽpore fiunt aridi, & quidã ſanè velut dixi cõteri poſſunt, quidam verò natura videlicet tenaces & viſcoſi, in laminam magis abeunt, quàm vt conterantur. Atque hæc quidem ſimplicia commoda exiſtũt. Compoſita autẽ ex ipſis iuxta duplicem vtilitatẽ fiunt, Vnã quidem ex his quæ eiuſdem generis ſunt, quando vehemẽti mole ammiſcemus, carentes medio, velut florem roſarum aut ipſas roſas cũ galla aut alumine permiſcentes, & vnumquodq; ex prædictis lenibus pharmacis ad

vehe

vehemens addentes. Non pauca enim numero iuxta huiuſmodi permutationẽ erũt. Imò & iuxta mixturam ipſam ex duobus factam, plura pharmaca ſient, quum aliàs alia quantitate miſceantur. Velut ſi duplus ſit roſarum flos quantitate aluminis, aut vice verſa, duplum alumen ad florem roſarũ: poſsit autem non ſolùm duplum, ſed & triplum, & quadruplum, alterũ alteri miſceri. Neq; clam eſt etiam par pari, atq; hoc quidem medium fuerit inter ſumma ſiue extrema. Reliqua verò omnia partim propius molliori accedunt, quæ videlicet plus roſarum habent, partim autẽ vehementiſsimo, quæ ſcilicet plus aluminis capiũt. In vtriſq; verò non obſcurum eſt magis & minus. Quum enim duo ſunt pharmaca, fortè quidem eſt in quo alumen roſas excellit. Fortius autem eſt in quo triplum alumẽ ad roſas continetur, quàm pharmacum quod duplum ſaltem habet. Quod igitur ſemper me dicere audiuiſtis, etiam nunc dicã. Stulti ſunt qui inter duo eiuſdem generis pharmaca, vtrum ipſorum melius ſit quærunt, aut quod tandem omniũ optimum exiſtat. Perinde enim faciunt ac ſi quis quærat, præſtet ne alicam aut ptiſanam ægris exhibere, aut Num vinum, an acetũ mulſum, aut aliquod purgatorium medicamẽtum, aut Num me-

lius ſit veratrum album an nigrum, aut ſi in vniuerſum quis de omnibus auxiliis interroget; quod ipſorum optimum exiſtat. Omnia enim reſpectu ad aliquid, tum emolumentum, tum detrimentum in ſe habent; quod ipſum etiã Hippocrates dixit primus omnium poſteriorum quod equidẽ ſciã. Ex recentioribus autem medicis aliqui, quemadmodum alia multa nugantur, ſic etiã talia. Vidiſtis porrò ſæpe opere perfectam quam dico veritatẽ. Intempeſtiuè namque aliqui pharmacis quæ habebant vſi; deinde quod exacerbari affectionem his viderent, ad alia citra methodum tranſgreſsi, & neq; his quicquã efficientes, ad tertiã deinceps tranſitionem, aliquando etiã quartã præter rationem delati, & affectum iam malignum eſſe iudicantes, me in conſiliũ adhibuerũt: quibus oſtendere mihi iuſsis pharmaca quę habebant, id quod cõmodum eſſet ad præſentem conſtitutionem indicaui: atq; quum ipſi dicerent per pharmacũ quod ego conſulebam, ægrum exacerbatum eſſe, & ob id ſe eo vti formidare, verùm etiã ſic perſuaſos à me ad ipſius vſum cõpuli; & tum illis tum vobis, vtrũq; quod Herophilus dixit, verùm eſſe oſtẽdi. Siue enim dixeris pharmaca nihil eſſe ſola per ſe ipſa, recte dices. Nihil enim ſunt, niſi vtentem eis rectè fuerint

rint

rint adepta. Siue rurſus pharmaca veluti Deorum manus eſſe dixeris,etiam hoc rectè dices.Iuuant enim maximè, ſi is qui eis vtitur in rationali methodo fuerit exercitatus,& cum hoc natura prudens. Quidam enim haud ſanè præſtantiores exiſtẽtes, de ſapientia cum prudentiſsimis contendunt. Mixtura itaq; medicamentorũ eiuſdẽ generis,mediorum pharmacorum vſus gratia fit,& ob id ſemper duo contraria facultatibus pharmaca in vnoquoq; affectu vos habere operæpretiũ duco.Permiſcendo enim ipſa omnino multis mediis pharmacis abundabitis. vna igitur mixturæ eiuſdem generis pharmacorum cauſa hæc eſt, iam videlicet relata. Alia porrò mixtura ex diuerſi generis pharmacis, ex huiuſmodi ratiocinatione cœpit. Rarò equidem inuenerit quis affectionem aut diſcuſſoriis tantũ,aut repulſoriis indigentẽ. Paruæ etenim.& affectionis nomine vix à medicis dignatæ, cõfeſtim ſedãtur. Vbi verò generatus affectus maiorem habuerit cauſam, impoſsibile eſt ipſum per repulſoria perfectè ſanare,& maximè vbi ægri corpus fuerit humoribus multis refertũ,aut particula affecta natura debilis. Ob id igitur cogimur ſępe quidẽ in principio,ſæpe verò paulò poſt ammiſcere ꝗppiã ex diſcuſſoriis. Si verò dolor affuerit

ſimul vehemẽs,etiam ex mitigatoriis. Itaq; tunc opus eſt vnicuique prædictorũ pharmacorum aliquid ex diſcuſſoriis addere. At verò quum & hæc omnino multa ſint,à mollioribus auſpicandum erit. Ab acribus enim inflammata exacerbantur. Atque ea gratia cõpoſita medicamenta in vſum venerunt,quum ad aliarum partiũ inflammationes tum gurgulionis. Veluti quum ad alumen iridem illyricã ammiſcemus,aut farinam eruinam, aut thus aut myrrhã. Quũ enim adſtringentia ſint multa, & non pauca citra acrimoniam diſcutientia, varietas pharmacorum ad columellas inflammatas meritò multiiuga facta eſt. Cæterùm tu perſpecta inflammationis magnitudine ac caliditate,& conſiderata influxus quãtitate,ampliuſque copiã humorum in toto corpore per cõiecturam aſſequutus, pharmaco in quo aut adſtringentium aut diſcutientiũ vis excellit vteris. Adſcribam autem rurſus etiam hic pharmaca quæ ab expertiſsimis tradita ſunt, partim quidem cum propriis diſcriminibus, non pauca verò etiam citra diſtinctiones,In quibus ſanè ego, velut etiã in aliis quæ ſupra tradidi, propria diſcrimina apponam.

Quæ Archigenes ſcripſit ad gurguliones inflammatos.

Ad

AD propoſitam affectionem ſic ſcripſit Archigenes in primo pharmacorum. Vua láxata ſuccum diſſolutũ admoue, aut gallam tritã cum ſale, aut ipſum ſal diſſolutum, aut lycii radicem tritã, aut omphaciũ cum melle. Si verò fortius velis, Atramenti ſutorii, ſquamæ æris, aluminis ſciſsi, miſyos, myrrhæ, gallæ, æquas partes tritas ac vino exceptas illine. Si ſola illa Archigenes tradidiſſet & ſic ceſſaſſet, haud iniuria ipſum reprehenderim citra diſcrimen ſcribentem pharmaca facultatis penitus contrariæ. Verùm quando in ſequentibus hanc ipſam tradẽdi negligẽtia corrigit, rectè facit. Quod verò indiſcriminatim hæc dicta ſint, hinc diſcere licet. Vua inquit, laxata ſuccum diſſolutum admoue. Oportebat equidem etiã hic apponere, qualem ſuccum dicat, Verùm quũ omnibus iam perſuaſum ſit cyrenaicũ ſuccum optimè facere ad columellam inflammatam, nõ appoſuit cyrenaicum, & ob id ſanè quiſpiam ipſi ſuccenſuerit. At verò quòd acerrimum & maximè calfactorium pharmacum, ipſum cyrenaicũ ſuccum cum contrariis ſcripſit, nõ apponens diſcrimen, neque oſtendens quãdo ipſo ſucco vti conueniat, & quando adſtringentibus pharmacis, In hoc perperam fecit. Atramentum ſutorium enim & ſquamam æris, & alumen

ſciſſum,& miſy,& gallã,omnia æquis partibus in vino terere iubens, ampliusque ad hæc myrrham pari pondere addẽs, hoc modo compoſito pharmaco vuam illinit,quod fortiſsima adſtringendi facultate præditũ eſt. Verùm huius ſcripturæ indeterminatam incertitudinem mox mitigauit,præſcribendo videlicet hæc verba pharmaci compoſitioni. Si verò fortius velis. Hoc enim ſcripſit tanquam ſcientibus nobis quando fortibus vtendum ſit. Porrò mixtum pharmacum eſt & hoc vbi ſcripſit,aut gallã tritam cum ſale, Galla enim vehementer adſtringit. Sal verò diſcutit cum modica adſtrictione. In principio verò ſale non eſt priuatim vtendum, ſicut neque ſucco, ſed in indurata iam & diuturna columellæ inflammatione. Ipſe autem non columella ſcripſit, ſed vua laxata,cum vulgo exiſtimans columellæ inflammationem vuam appellari. Et quid mirum hoc putandũ,quando etiam ex noſtratibus quidã ob Atticiſmũ ſuperciliosus & iactabundus,vuam ipſam particulam appellari exiſtimauit. Maior enim huius quàm Archigenis ignorãtia fuit,quanquam tum ex aliis veteribus huius appellationis vſus parabilis ſit,tum ex Hippocrate conſtet,ex his adeo in prænotionum libro,verbis. Gurguliones cum periculo excinduntur,

tur, vruntur, ac reſecantur quandiu rubri fuerint, & magni, Nã & inflãmatio ad hoc cõſequitur, & ſanguinis eruptio. Verùm ta les graciles reddere aliis artibus hoc tempore oportet. Hæc præfatus Hippocrates deinceps ait. Quum verò totũ fuerit ſeparatum, quod ſanè vuam vocant, & extremũ gurgulionis maius & liuidum fuerit factũ, ſuperior verò pars tenuior, in hoc ſanè tempore tutum eſt manus admoliri. Præſtiterit autem aluo prius euacuata manum adhibere, ſi tempus hoc permittat, & non ſuffocetur homo, Manifeſtius autẽ adhuc Diocles interpretatus eſt, qualis ſit affectio vua appellata, & poſt eum Praxagoras & Mantias, & quicunque concomitantia affectus conſcripſerunt. Quidam verò etiam ob id affectionem vuam appellatã eſſe dixerunt, quod vuæ fructui extremum gurgulionis ſimile appæret. Quæ porrò deinceps ab Archigene ſcripta ſunt, rectè dicta ſunt, diſcrimina nimirum vſus ipſorũ eo adſcribente. Habent autẽ ſic. Cõmune pharmacũ columellæ & tonſillarum. In cõmune tum tõſillis, tum columella inflãmatis, aut exulceratis, in principio conuenit, quies, inedia, & conſequens diæta, gargariſmi ſimplices leniter adſtringentes. Poſca dilutior tepida, aut aqua mulſa, aut palmularũ, aut vitis

pampinorum, aut malorum cotoneorũ, aut meſpilorum, aut piraſtrorũ, aut roſarũ decoctum, ita vt ad auſtera decocta parum mellis ammiſceatur.* rectè hoc loco ſcripſit oportere quid mellis auſteris admiſceri. Quod tamen] antè aqua mulſa per ſe vti iuſſerit in principio inflammationũ, non rectè fecit. Nihil enim adſtringẽs habet aqua mulſa, ſed rectiſsimè quis ipſam exterſoriã dixerit: & ſi ſimul diſcuſſoriam dicat, nihil deliquerit. Quæ verò deinceps ab eo ſcripta ſunt, rectè habent in hunc modũ. Facit & acaciæ ſuccus aqua dilutus. Illinenda ſunt etiam conſimilia ſtomatica medicamenta, velut eſt quod ex moris conſtat ſimplex. Rhois item ſyriacæ ac coriariæ cremore cocto ad ſpiſsitudinem, cũ melle mixto vtere. Aut punicorum dulcium atq; acidorum ſuccum ad mellis craſsitudinem decoquito ac vtitor. Aut vuæ acerbæ ſuccum expreſſum adhibeto. Aut rubi, aut lentiſci, aut terebinthi, aut myrti, aut roſarum ſucco cum melle vtere. Et poſtea forinſecus alumen ſciſſum quum dimidia aloës parte, ac modica acacia cum ſucco ſolani, imponere conſulens, hæc verba infert. Quod ſi moretur inflammatio, acetum tepidum per ſe gargariſſet, aut galla trita ammixta, aut rubi aut agreſtis oleæ radice. Aut cyperi decoctum

* Sic vet. cod.

cum melle. Aut paſſum cum aqua. Aut ſycites vinum calidum. Aut maluæ decoctum. Manifeſtum eſt enim hæc auxilia communia eſſe, velut prædictum eſt, tum columellæ, tum tonſillarum. Verùm non rectè videtur mihi paſſo cum aqua confidere, vtpote imbecilli ad talia medicamento: quemadmodum etiam vino ſycitæ, & maluæ decocto, priuſquam ad ſuppurationem perueniat affectus: oportebat autē hoc ipſum ab eo indicari. Connectit deinde Archigenes ad prædicta ſic ſcribens. Illinito & ea quæ ſupra ad vlcuſcula in naribus ſcripta ſunt. Priuatim autem picem cum oleo aut melle. Aut crocomagma cũ modica galla & melle. Aut alumen rotundum cum flore roſarũ tritum, aut roſas aridas, aut florem ipſarũ, trita inſperge, aut tum tõſillis, tum vuæ inſuffla. Aut cyperi radicem, vel myrtum, aut lentiſcum, vel rubum, aut. gallã, aut ſalē tenuem ſimiliter inſperge. Aut omphacium vel lentiſcum cum melle illine. Aut florem roſarum vel crocum cum mali punici ſucco. Hic rurſus adſtringentia ad diſcuſſoria citra diſcrimen permiſcuit. Nihil enim ſimile eſt inſpergere ſalem tenuem, aut roſas ſiccas, vel florem ipſarum. Aut pice cum oleo vti, quod pharmacum eſt calfactorium ac diſcuſſoriũ, aut galla & alumine, quæ phar-

maca ſunt maximè adſtringentia. Cæterùm indurata iam inflammatione, rectè pix liquida adhibeatur, aut arida oleo liquefacta. Tunc verò etiam ſal commodus fuerit, corpore videlicet prius euacuato. Incipiente verò aut augeſcente & cũ multa caliditate vigente, maximè contrariũ auxilium eſt pix cum oleo, eademq; ratione etiã ſal. Conſequenter autẽ rectè deſcripſit Archigenes ad vigentẽ affectionem auxilia. Indicat autẽ ex eo, augeſcens & nihil opis ſentiens ex præſcriptis malum. Habet ſermo eius hoc modo. Si verò in vigorẽ peruenerit affectio, aut aluus ſubducatur, aut furfurum loturam calidã gargariſſet, aut ptiſanæ ſuccũ, aut paſſum tepidũ, aut radicis dulcis decoctum cũ paſſo & hyſſopo, aut ficus vino incoctas, aut ptiſanę ſuccũ in quo vuæ paſſæ ſunt incoctæ. Magnopere iuuantur ſi amygdalinum oleum in aures infuderis, forinſecusque ſpongiis expreſsis leniter foueris. Quin & omelyſis ex cruda hordeacea farina imponenda, aut ex farina ſeminis lini aut fœni græci, aut etiam mixtura ex his omnibus facta. Si ita propè ſuppurationem fuerint tonſillæ, coadiuuare aſsiduè per ficuum decoctum oportet, & tantum non indeſinenter id ad gargariſſandum exhibere, ſimiliterque aquam mulſam calidam. Si

verò nihil tale apparuerit, augeſcat tamen malum, ita vt ægrè tranſglutire poſsint ægri, & ſuffocationis principium ſit nobis ſuſpectum, aluus forti clyſteri aut glande ſubducendus eſt, & vena cubiti ſecanda, cucurbitæq́; cum ſcarificatione collo ac mento affigendæ. Fomentis etiam ac cataplaſmatis frequentius & robuſtius vtendum, & aſsiduis gargariſmis. Quod ſi ad nullum horum præſidiorum cedat ſed augeatur, venæ ſub lingua ſecẽtur, aut iuxta angulos oculorum, atq; ea quæ in fronte eſt. Illinatur autẽ aſsiduè fel tauri, & elaterium cum melle, aut ſal cum oleo veteri melleque & aceto. Aut centaurea cum melle. Aut Abſinthium cum nitro & melle. Aut hirundines integras vnà cum pennis vſtas ac tritas cum melle illinito. Aiunt aliqui etiam ſummè facere hirundinum pullos teneros valde ſiue recentes, ſiue inueteratos aſſatos, & in cibo exhibitos. *Statim* enim leuant ſuffocationem. Siue autem pueri ſint, ſiue ſenes, ſulphur & iridem cum melle delingenda dato. Quod hæ communes medelæ ſint vtriuſque, velut in principio dixit, vuæ videlicet & tonſillarum, manifeſtum fecit ex his quæ conſequenter infert, quum ait. Aliqui angina prehenſis, quos tum ſynanchicos tum cynanchicos Græci appellant,

elaterii,& fellis tauri, vtriuſque obolos.2. cum aqua mulſa tepida bibendos præbent. Quidam verò aſellos ſub aquariis vaſis naſcentes in potu exhibent, aut delingendos dant, aut dolẽtibus & affectis partibus illinunt, & valde ſe iuuari teſtantur. Quin & per vaporem intra os receptum hoc modo fomentum adhibetur. Origanũ aut hyſſopum, aut ſatureiam, cũ ſufficienti aceto diligenter in olla feruefacito obturata. Operculum autem circa medium habeat foramẽ. Deinde harundinem ad foramen operculi ac os ægri adaptato, ac fomentũ admittito. Si verò os à feruore harundinis cõburatur, ouum vacuum vtrinq; perforatum ægri in ore contineant, & per ipſum harundo inſeratur. Mollius fit fomẽtũ, ſi pro aceto aqua ſumatur. Quidam nitrum, & origanum, & naſturtii ſemen, ac oleum in poſca trita miſcent, & ſimiliter pro fomento adhibẽt. Aut cinerem pullorum hirundinum implumium illine, aut ſolani ſuccum, & butyrum æquis partibus cum roſaceo cerato mento impone. Eis verò qui ſuffocantur, picem cũ aqua & nitro in potu præbe. Hæc quidem Archigenes ſcripſit. Ego verò nunquam tentaui vlli alicui, ea quæ bibuntur pharmaca, in eiuſmodi affectionibus exhibere, qualium ſanè tum ipſe, tum alii quidã memine-

runt

runt. Itaque hoc quod ad finem ſermonis præſcripti habetur, his verbis: Eis verò qui ſuffocantur, picem & nitrum cũ aqua in potu præbe: non poſſum mihi perſuadere qua ratione ſit dictum. Imò neq; ex præceptoribus aliquem, neque aliũ vllum eo vtentẽ vidi, neque etiã ipſe in vſum aſſumere tentaui. At verò venam ſecare eis qui ſuffocantur, & eluere forti atque acri clyſteri, & purgatoria exhibere, gratia euacuandi vniuerſum corpus, & transferendi infra humorum momentũ qui ad affectas partes feruntur, rationabile eſt, & multa experientia iudicatum ac cognitum. Similiter etiam poſt totius corporis euacuationem, & diuerſionem ad infernas partes, pharmacis acribus multum diſcuſſoriis vti, rationi conſentaneum eſt, & experientiã teſtem habet. Picem verò cum aqua & nitro in potu præbere, abſtinui, vt pote quum neq; alium vtentem viderim, neque rationem ad hunc vſum ducem habeam.

Quæ Apollonius in primo parabilium prodidit.

APollonius in primo parabilium ſic ad verbum ſcripſit. Ad inflammatam columellam illitiones. Sale trito & melle illinens reprimes columellã. Picem illinẽs per digitum apprimito. Succũ cyrenaicũ aqua dilui

diluito,& columellæ adhibeto. Chalcitidē ttitam ſimiliter admoueto,omphacio trito cum melle vtitor. Hæc Apollonius. Licet autem nobis videre in his quæ abſq; diſcrimine ſcripta ſunt,quod ſi quis nō vniuſcuiuſque indefinitè ſcripti facultates nouerit, quo in oportuno tempore eis vtatur, maximum omnino nocumentū inferet. Scriptum eſt itaque hic primum omnium, Sale trito & melle vtendum eſſe. Poſtremū autem,omphacio cū melle. Contraria autem facultas eſt omphacii ad ſalē.Quare ſi quis in principio ſale vtatur,maximè ſi humores in corpore ex æquo abundent,aut etiā circa caput hæreant, extremè ægrum lædet. Omphacium verò in principio commodiſſimum eſt,non trahens,neque euellens ad ſe ex alto, velut ſal cum melle,ſed repellens. Sales autem cum melle diſcuſſoriam vim habent, modica adſtrictoria vi ſali commixta, quæ ſanè per ammixtionem mellis penitus euertitur. Cæterùm id quod ex pice cōſtat, inueteratis inflammationibus, & iam in ſcirrhum,vt ita dicam,induratis conuenit. Quemadmodum etiam cyrenaicus ſuccus non incipientibus,ſed vbi iam quod influit per adſtringentia repreſſum eſt, prodeſt. Chalcitis verò in totum inepta eſt,præterquam ſi valde inueterata & ægre

cura

curabilis ſit affectio. Eſt enim medicamētū mordax ſi cruda adhibeatur, quapropter vt vim ipſius deleamus, vſta frequentius vtimur. Deinceps Apollonius hæc ad verbum ſcripſit. Gargariſmi ad pendulam columellam, Origanum tritam, aceto & aqua affuſis, feruefacito, & cum caricarum ſucco miſceto, ac vtitor ad gargariſſandum. Aut hyſſopum terito, & caricarum coctarum ſucco miſceto, ac vtitor velut origano. Mentam acrutam & coriādrum lacte aſinino trita gargariſſanda præbe. Apium & lauri folia trita, & vino aut lentis decocto diluta gargariſſato. Noui quendam qui omnibus ab Apollonio ſcriptis indiſcriminatim vtitur, in principio inflammationis gurgulionis vno ex his vſum eſſe, & ægrū extremè leſiſſe: præter alia enim neque ſciebat quid pendula columella eſſet, quum velit Apollonius valde laxatam abſque inflammatione, gurgulionis affectionē oſtendere; quam etiam reſecare conſueuimus, atque in hāc reuera pituitam detrahentiā & calfacientia pharmaca commoda exiſtunt. Nam in totum ſubalbida fit & exanguior. Deinde Apollonius hæc ſubdit. Lotium aſini plurimum & calidiſſimum bibendum præbe. Idem etiam in angina. Miror equidem eiuſmodi auxilia

tra

tradentes: certè enim ſcio omnes homines, paucis omnino exceptis, citius mori velle, quàm vrinam aſini bibere. Verùm hic etiam plurimam addidit, & aliàs velut etiam antè dixi, abſurdiſsimum eſt curantē oris inflammationem, pharmacum potabile exhibere, niſi ſi ex purgantium numero exiſtat, hæc enim alterius vſus gratia dantur. Ex aliis ſufficiunt quæ citra tranſglutitionem auxiliari poſſunt. Quin & quod poſtea ſcriptū eſt ſimilem habet abſurditatē, quod itidem bibere iubet. Scribit itaq; ſic de ipſo. Lauri folia trita ex vino & aqua bibēda præbeto.

Quæ ab Hera tradita ſunt.

HEras igitur multò melius quàm Apollonius ſcripſit hoc modo. Ad columellam laxatam. Gallæ omphacitidis partem.1.*ſalis ammoniaci partem.1. Singula per ſe ac ſimul terito, & expleto inde cochleario vuam cōtingito. Lapidem Ageratum appellatum, quo ſutores ad muliebria calciamenta expolienda vtuntur, deradito, indeque cochlearium expletum vuæ adhibeto. Ex his duobus pharmacis, alterū poſterius omni moleſtia caret, neque nocere potens, neque magnopere iuuare, quocunq; tandem tempore quis eo vtatur. Fortius eſt prius. In principio itaque & quum valde rubent, minimè aptum eſt. Si verò præeua-

Vet. cod. omnes ad- dunt hîc aluminis ſciſſi partem vnā.

cua

cuato toto corpore, & poſt repulſoriorum pharmacorum vſum, adhibeatur, vbi non valdè rubens ſit gurgulio, iuuare poteſt. Ex contrariis enim fortibus componitur facultatibus repulſoria & diſcuſſoria. Quare non rectè fecit Heras indiſcriminatim ipſa tradendo.

Quæ Heraclides Tarentinus tradiderit.

TArentinus porrò Heraclides in libris ad Antiochidem, ad inflãmatas columellas ſic ſcripſit. Omphacium ſiccum terito, & ammixto ſufficiẽti melle adhibeto. Aut gallam tritam cum melle, aut alumen ſciſſum eodẽ modo. Aut ſuccũ cyrenaicũ cum melle. Aut Melanteriam qua ſutores vtuntur. Aut Andronium paſtillum, quẽ in vulnerariis medicamẽtis referam, cũ vino. Oportet autẽ poſt hæc lentiũ decoctũ gargariſſare. Rectè ad finẽ hoc adſcripſit. Vehemẽtia enim ſunt omnia præſcripta ab ipſo pharmaca, acerba qualitate prędita, & ob id exaſperanti, Itaque aſpretudinẽ ab ipſis inductam mitigare vult per lẽtium decoctũ. In moderata inflammatione nõ eſt neceſſe his vti, quemadmodum neque vbi columellæ valdè rubræ fuerint, & calidam inflammationem habẽt. Imò neque in declinatione earum: tunc enim diſcuſſoriorum medicamentorum vim prædominari oportet.

K.

Ab Aſclepiade prodita.

ASclepiades ad eaſdem ſic ſcripſit. Siccum ad laxatas columellas. Anethum vnà cum ſemine & radicibus quod ſatis eſt accipe,& in vas fictile cōiectum,cuius os ſit ſubobturatum,& ipſum vas luto oblitū, in furnū donec vas igneſcat mitte, deinde ex furno extractum anethum vſtum tere,& ſublatum repone. Vſu verò expetente anethi partes duas,accipe, & iridis illyricæ in tenuiſsimum puluillum redactæ partē vnā, ammiſce,ac per arundinē inſuffla. Aliud,

Roſarū ſiccarum ſextariū vnū,nardi celticæ vnà cum radicibus & adhærente terra faſciculum vnum, nidi hirūdinū ſylueſtriū aridi drach.3.myrrhæ drach.8. gallas omphacitidas numē. 15. contuſa & trita inſuffla,& cum digitis adhibe. Ex his duobus pharmacis prius penitus nihil ex repulſoriis habet,ſed eſt totum diſcuſſorium. Alterum verò ex cōtrariis mixtum eſt facultatibus: multam enim diſcuſſoriam vim habet ſylueſtrium hirundinum nidus,adſtringentem autem gallæ,Mediæ verò potētiæ eſt myrrha,& mixtæ nardus celtica,Ita vt tum diſcuſſoria,tū adſtrictoria facultas, ambæ in eo ſint moderatæ. Ceterùm per arundinem eiuſmodi pharmaca inſufflari,valdè improbo. Defertur enim ex ipſis multum, tum in

gulæ ſummum, tum in ipſam gulam. Præſtat itaq; cochleario indita apprimere, quẽadmodum ego vti ſoleo, vt vidiſtis. Quin & tertium pharmacũ *Aſclepiades* poſt prædicta duo conſcripſit his verbis. Siccum ad laxatam columellam & tumentem Neapolitæ. Piperis albi drach. 1. myrrhæ drach. 1. aluminis ſciſsi drach. 2. gallæ omphacitidis drach. 2. trita admoue. Hoc pharmacum à principio vſque ad finem vtile eſſe poterit, præterquam in vehementer rubentibus. In hîs enim vitare oportet acrium ac mordacium valde mixturam, quale hoc loco piper exiſtit. Aliud deinceps eiuſdem facultatis ſcripſit ad tumentes columellas ex his compoſitum. Lapidis agerati drac. 4. floris lapidis Aſii drach. 4. terræ ſamiæ drac. 4. aluminis ſciſsi drach. 2. croci torrefacti drach. 2. gallarum omphacitidum drach. 2. tritis vtere. Hoc & nos vſi ſumus ſæpe vt optimo, & quod omni tempore iuuare poſsit, præterquam velut in præcedenti dixi, ſtatim in principio, & quũ ruber & calidus fuerit inflammationis tumor. In inueteratis autem iam, & corpore euacuato, poſt vnum vſum ſtatim magnam commoditatem exhibet. Sunt enim vehementer adſtringẽtia, ac diſcutientia, & ea quæ mediæ materiæ ſunt, in ipſo temperatè mixta.

Critonis pharmacum hoc modo ſcriptum ad columellas.

HOc pharmacum ad ipſam temporis oportunitatem apparato. Oſsium palmularum, nucum tenerarum immaturarum ſiccarum, vtrorunque drach. quatuor, vrito ac in puluillum terito. Vtere arido admoto. Et in hoc pharmaco oſsium palmularum vis ſatis diſcuſſoria eſt. Nam & in aliis affectionibus, eorum experientiã habemus, quod eiuſmodi viribus ſint prædita. Nucũ verò tenerarum ſiccarum cinis, diſcuſſoriã vim habet vnà cum adſtringente.

Sorani ad columellas.

QVin & Soranus pharmacum indiſcriminatim ſcripſit, non apponens in quibus priuatim faciat. Habent autem verba eius hoc modo. Radicem dulcem contundito, & mel & dulcem aquam pari menſura affundito, deinde coquito, & ſuccum gargariſſandum præbeto. Peccauit in hoc quod non adſcripſit, maximè mitigatorium hoc pharmacum eſſe, quod in vigore inflammationũ magnopere auxiliari poteſt, Huius vſus commodus etiam eſt, vbi ex acerbis pharmacis immoderatius quis irritarit & exaſperarit columellam inflammatam. Hanc enim lenit hoc pharmacum.

De

De pharmacis ad vlcera oris aphthas appellatas. CAP. IIII.

VLcerationes in ſuperficie oris obortas aphthas appellāt, habētes quippiam igneæ caliditatis: fiūt autē vt plurimū pueris lactentibus, quū aut vitioſum fuerit lac nutricis, aut nō probè ipſum concoxerit infans. Curantur facilè vtpote quæ ex moderatè adſtingentibus ſedantur. Quandoque tamen diuturnæ fiūt ac ægrè ſolubiles, & progreſſu temporis putredinoſum quid acquirunt, quod à Medicis Nome appellatur. Scripta itaq; ſunt & ad ipſas medicamēta moderata quidē ad eas quæ nihil maligni habent. Fortia verò ad eas quæ iam quid putredinoſum & ſerpēdo depaſcens habent. Mentionē faciā eorū quæ recētiores coaceruarunt, Nam ex his quæ veteres cōſcripſerūt, optima cum magna experientia ipſi elegerunt, & quædā eorū quæ poſtea inuēta ſunt appoſuerūt. Inuenias autē poſt veteres, etiā Mantiæ & Heraclidæ Tarentini plurima pharmaca ſcripta. Similiter & Menecrates librū optimorū pharmacorum inſcripſit, ex quibus plurima ipſe inuenit. Quēadmodū & cappadox Heras. Andromachus autem duos, & tertiū in quo oculorum pharmaca continentur. Plures autē libros cōpoſuerūt

Antonius Muſa,& poſt eũ Aſclepiadę duo, & poſt hos Crito. Verùm hi quidem tres poſt Andromachum nati ſunt, Heras autem ante Andromachum, & ante ipſum etiam Muſa ac Menecrates. Longo verò tempore etiam hos præceſsit Heraclides, & præceptor eius Mantias. Verùm Mantias velut ab initio Herophili ſectator fuit, ita etiam per omnia manſit. Heraclides autem medicorum empiricorum ſectã elegit, optimus medicus tum circa alias artis partes factus, tum plurimorum pharmacorum expertus. Quum itaque aphthæ,(de his enim ſermo inſtitutus eſt,) malignæ euadunt, fortioribus medicamentis egent, qualia etiam alias in tonſillis ac ore affectiones ſanant. Prædicto igitur ſcopo compoſitionis eorum, nihil amplius opus habeo de his dicere, ſed ad narrationem progrediar præcognitorũ, initio ſumpto ab his quæ Andromachus ſcripſit, quemadmodum conſueui ad verbũ ipſa tranſcribere.

Quæ Andromachus ſcripſit ad aphthas.

NOn ſolũ Andromachus, ſed & alii multi duo pharmacorum genera ad aphthas cõſcripſerunt. Ad eas quidem quæ nĩhil maligni habent, moderata viribus pharmaca componẽtes. Ad malignas verò fortiora: adſcribũt autem in his ipſi aliquãdo,

qu

quod ad aphthas & vlcera hoc pharmacum conuenit, aliquando quòd aphthas putredinoſas, Quum verò ſimpliciter ad aphthas adſcripſerint, ſimplices indicant & nihil maligni habentes. Andromachus igitur ad malignas aphthas ſic ſcripſit. Ad apthas in ore & vlcera. Aluminis ſciſsi vſti drach. duas, fructus ericæ drac. vnã, oleo excipito, & per digitum locis apprimito. Aliud, Aeruginis drac. 2. aluminis ſciſsi partes duas, gallæ in puluillum redactæ partem vnam, terito & per linteolum cõcernito, deinde digitum oleo madefacito, ſuccumq; excipito, & tonſillis extergendis apprimito, item palato, & vuæ. Diſparat pelliculas, & tollit aſperitates circa ipſum os, callos excoriat, & vlcera ad cicatricem perducit. Cæterùm ad aphthas in ſuperficie hæretes ſic ſcripſit. Ad aphthas lycium Indicũ vino tritum circunlitum facit, & ericæ fructus tritus, aut roſæ ſiccæ cum melle. Hęc præfatus infert. Si verò nigræ ſint & malignæ, Vuæ paſſæ puræ partes tres, aniſi tantundem, trita cum melle illine, deinde collue.

Quæ Crito ad aphthas ſcripſit.

CRito verò ſic ad aphthas ſcripſit. Portulacam in melle tinctam manducet, aut oleæ foliis in vino coctis os colluat, aut foliorum myrti albæ decocto ex vino, aut

æruginis vermiculatæ obol. tres, in vini heminæ parte quarta tritos colluat. Quin & galla in acri aceto teratur, ac illinatur. * In pueris autem tedas minutim cõciſas, & medullam bouinam coquito. Faciunt & amygdalæ amaræ cum melle. Nigrefactas autẽ aphthas, vua paſſa exacinata & aniſo tritis cum melle illine. Tarentinus autem Heraclides, vbi exterſeris ait farina erui cũ melle, gallam cum melle adhibe. Conuenit & Rhus obſoniorum cum mentæ ramulis. Sit autem Rhois copia quãtum tribus digitis prehendi poteſt, mentæ verò ramuli tres, & roſarum folia ſeptem, & nuces pineæ ſeptẽ. His omnibus cũ melle tritis vtitor, aut lycio ex aqua. Conuenit & fex vini dulcis illita cum melle. Aut alumen, & malicorium punici dulcis, æquis portionibus terito, & adipe anſerino mixta illinito, atque aquam calidam frequentius colluendam præbeto, ampliusq; adipem anſerinum admoueto.

* Sic vet. cod.

Aliud Muſæ. Fructus myricæ drach. ſex, aluminis ſciſsi drach. duas, oleo excepta admoue. Aliud maximẽ in pueris. Rhoën rubrum tritum melle mixtum illine, aut adipem ſuillum & mel liquefacta. Præbeto eis etiam gargariſſandum lac aſininum.

Quod ſi multa ſaliua feratur, gallam & ſolanum aceto diluta gargariſſare facito, aut

vio

violas albas ſiccas cum melle tritas illinito.

Hæc quum ſcripſerit Crito, meritò quis eis ſuccenſeat, velut etiam alios ſemper reprehendo, qui ex ordine indiſcriminatim auxilia recenſent, non apponentes an incipiente affectione, aut progrediente, aut decedente, aut vigente, aut decreſcente, conueniant, & Num parua exiſtente affectione & manſueta, aut adeò maligna vt iam putredinoſum quid habeat. Ex his enim quę ſcripſit aliqua ſimpliciſsima ſunt in pueris maximè conuenientia nullam affectionem habentibus. Velut quum adipem ſuillum & mel liquefacta aſſumit, & multò magis quum aſininum lac colluere præcipit. Simpliciſsimum pharmacum eſt & portulaca melle tincta & manducata, & collutio ex foliis oleæ, ſimiliterq; ex myrto alba. Fortiſsimū verò quod ex ærugine & vino conſtat, quemadmodum etiam galla acri aceto trita ac illita. Valdè enim forte hoc pharmacum, velut etiã id quod ex ærugine conſtat. Verùm in illo pauciſsima eſt ærugo, (obolos enim tres dixit in vini quarta heminæ parte terendos eſſe ac colluẽdos) debilisq; fit, copia mixturæ vini exoluta, Galla verò aceto acri trita vt craſſa fiat, & illitioni apta, valde vehemens eſt pharmacum: Quemadmodum etiam quod ex alumine

& malicorio punici dulcis cõponitur, quod niſi ad adipem anſerinum ammixtum eſſet, ad putrefactiones fortes congruens eſſet. Fortè eſt & quod ex myricæ fructu ac alumine conſtat, ſed non adeò velut id quod ex galla & aceto. Semel porrò tantum rectè fecit apponendo in verborum ſerie ſic. Quod ſi multa ſaliua feratur, gallam & ſolanum aceto diluta gargariſſare facito. Multam enim ſaliuam ferri, maiorem affectionem eſſe ſignificat. Præſtabilius autem fuiſſet ſtatim dixiſſe. Quod ſi paſcendo proſerpat affectio, aut vlcera profunda fiãt, aut eiuſmodi quippiam adſcripſiſſe.

De his quæ Aſclepiades ad aphthas ſcripſit.

REctè igitur fecit Aſclepiades, tametſi non multa pharmaca ad aphthas conſcripſit. Verũtamen in duobus quæ in principio tradidit ſic. Ad aphthas citra nomen ſerpendo depaſcentẽ. Deinde poſt duo rurſus adſcribens. Ad aphthas depaſcentes. Lenia enim ſunt duo pharmaca, alterum quidẽ prius in quo ait, Medullam bubulam melle mixtam ac tepefactam illinito. Maximè verò pueris infantibus eſt commodum. Alterum verò eſt, Adipe ſuillo melli ammixto vtitor. Cæterùm ad depaſcentes aphthas, gallarum decocti cyath. I. ac mellis tantundem miſcere iubet, & feruefacto vti. Verũ

ego

ego tum hoc pharmacum, tum alia tria poſt ipſum tradita, paulo antè in pharmacis ad nomas præſcripſi: neque enim referre puto, ſiue ex aphtha, ſiue ex alio quopiam tranſitio ad nomen contingat.

Quæ ab Apollonio ad aphthas ſcripta ſunt.

APollonius autem Herophili ſectator in primo parabilium pharmacorũ ſic ſcripſit ad verbum. Ad aphthas albas. Chalcitidem oleo tritam pẽna illinito, hoc e veſtigiò ſedat. Poſtquam verò pura facta fuerit, Myricæ fructũ tritum, & aqua mulſa aut vino dilutum illinito, maximè infantibus. Deinceps autem aliud ſcribit, & maximè ad nigras aphthas. Vuã paſſam exacinatam & aniſum trita cum melle illinito. Et rurſus aliud, Atramento ſutorio trito cum melle vtitor. Videtur ſanè in malignis, eiuſmodi pharmacis iubere vti. Adſcripſit itaque ad primum, Ad aphthas albas. Ad ſecundum, Ad nigras, oſtendens per id colorem præter naturam, & magnitudinem affectionis. Conſequenter adſcribit & collutiones ad aphthas, hac verborum ſerie. Vino nigro auſtero & ſubadſtringente colluito. Oleæ foliis in vino coctis colluito. Myrti albæ foliorum decocto cum vino ſimiliter vtere. Hæ collutiones citra diſcrimen ſcriptæ nullum

detr

detrimentum inferunt. Nā & in moderatis, & in maioribus, & in maximis affectionibus conueniunt. Rectè verò deinceps aliud valde efficax ſcripſit. Aeruginis vermiculatæ obolos.3.in vini quarta heminæ parte gargariſſandos præbe. Deinde etiā vinum colluendum præbe. Hoc enim in fortioribus conuenit, quemadmodū etiā quod conſequenter ſic ſcriptū eſt. Muriam oliuarum & acetum pari menſura mixta colluenda dato, indeque vino colluito, poſtea etiā aqua mulſa, & deinde aqua * In omnibus autem oleum colluendum præbe. Poſt hæc, duo pharmaca ſcribit diuerſis formis ac ſpeciebus aphtharum congrua. Hyſſopum enim tritum ad calidas & eroſas affectiones, itemque puras maximè cōtrarium eſt: congruit autem ſordidis & inflammatis aphthis. Omphacium verò cum vino aptū eſt pueris & mordacitatem ſentientibus ac eroſis. Iubet autem omphacium cum vino tritum collui, hyſſopum verò cum vino aut aqua mulſa. Validum valde eſt quod ab his ſequitur pharmacum, vt iam paſcendo proſerpentibus aphthis conueniat, quod ipſum componit, myricæ fructum coquens cum aceto. Validum eſt & quod deinceps ab eo ſcriptum eſt, in quo ait, Gallam tritam in acri aceto colluendam præbe. Hoc verò

** In puer. vetu. cod.*

quod

quod poſtea ſequitur, in quo ait, ſucco ſilphii diluto ſimiliter vtitor, & poſtea oleum coluendum dato: etiam ipſum acre & mordax eſt ac diſcuſſorium non adſtringens. Non rectè itaque adſtringentia & acerba ac repulſoria, diſcuſſoriis ammixta ſunt ac acribus, atque hoc nullo diſcrimine adiecto. Quod verò ſequitur ex aceto apparatũ generoſum eſt: quòd autẽ non appoſuit ad acetum, acre, in hoc deliquit, & quod per ſemen lini moderatius reddi tacuit, adiecit autem ipſi etiam lolium, pharmacum multũ diſcuſſorium, atque propterea ipſum ad linguæ tumores conuenire ait. Verùm adſcribam omnem ipſius dictionem. Semen lini, ac lolium, æquis partibus aceto trita colluito. Hoc itidem ad linguæ tumores facit. Longè lenius his omnibus pharmacum deinceps ſcripſit hoc modo, Folia pruni contuſa ac lacte permixta colluito. Quũ enim adiecerit ſermoni, colluito, manifeſtum eſt quod multo lacti pauca folia ammiſcet. Nã ſi folia cum lacte trita pro pharmaco inunctili eſſe iuſsiſſet, palam vtique eſſet, quod multa folia, paucum verò lac eſſe iuſsiſſet. Deinceps porrò etiam quæ manſa aphthas iuuent annectit. Mandendæ ſunt oliuæ muria conditæ. Manifeſtũ eſt leniſsimũ hoc pharmacum eſſe. Et rurſus. Portulaca melle

tincta manducetur. Et hoc ſimiliter mite eſt. Differunt hæc duo inter ſe in eo, quod oliuæ muria conditæ & adſtringunt, & diſcutiunt: plurimam verò in ſe adſtringendi vim habent. Portulaca verò cũ melle imbecillius eſt pharmacũ. Conſequenter probè fecit quum ait, In pueris conuenire quæ dicturus eſt medicamenta. Scribit verò de eis in hæc verba. Vbi puer aphthas habeat, Similaginem & medullã bubulã, ac farinam, cocta in cibo exhibeto. Si verò ſugere nequeat, lienẽ bubulũ in vino coctũ, ac tritũ cum melle, in cibo dato. Hoc pharmacũ ſuperuacaneum eſt, & plus æquo curioſum. Deinceps rectè ſcripſit. Abſtinendum circa dietam, ab acribus, & ſalſis, & acidis tũ eduliis, tum potibus. Deinde haud ſcio quo modo, in hanc ſententiã ſcribit. Atramentũ ſutorium vſtum tritũ cũ melle illinito. Hoc enim medicamentũ ſuperius ſcribere oportuit cum aliis fortibus pharmacis.

Quæ Archigenes ſcripſit ad aphthas.

QVædam ex his quæ Archigenes ad aphthas ſcripſit, eadẽ ſunt cũ præſcriptis, Verùm viſum eſt mihi ex ordine omnem ipſius ſermonem adſcribere, ita vt nihil ex eo relinquam. Scribit igitur ſic. Ad aphthas collutiones faciunt, Foliorũ oleæ decoctum, aut foliorum myrti albæ eodem

mo

modo. Aqua oliuæ colymbadis appellatæ, hoc eſt muriæ innatantis. Facit & amurca, & marrubii ſuccus, aut lentis decoctum, ſeu rubi, aut cypri. Aut æruginis vermiculatæ obol. 3. in vini cnidii quarta heminæ parte diſſolutas colluat. Illitiones autem faciunt pleraque ex deſcriptis ſtomaticis medicamentis: priuatim autē congruunt hæc. Aluminis ſciſsi, florum roſarũ, æquales partes, fructus myricæ duplum, vtere ſiccis. Aut thus & glycyrhiza ſuccum æquis portionibus, gallæ, myrrhæ, aniſi, ſingulorum parũ quid, cum vino protropo illine. Aliud,

Mannam & ſalem pari pondere ſicca, per pennam adhibeto. Aliud, Fecem vini dulcis cum melle illinito. Aliud, Miſy & alumen & Rhoën cum melle, aut chalcitidem cum oleo, per pennam illinito: vehementer bonum eſt. Aut oleæ folia cũ oleo illinito. Poſtquam verò repurgatæ fuerint, myricæ fructum cum aqua mulſa aut vino illine. Aut vbi cum erui farina & melle exterſeris, gallam cum melle adhibe. Aut myricæ ſemen & aluminis tertiam partem cum oleo illine. Hoc etiã ad nomas facit. Aut adipem ſuillum aut anſerinum manna inſperſa illinito. Aut gallam tritam cum oleo. Aut liquidum alumen dilutum. Aut cypri folia manducent.

Aut

Aut lycii radicem aridam adhibe. Aut oleæ germina trita ex melle. Aut gallã cum ſale. Si verò extendatur affectio, & ſerpẽdo putredinoſè depaſcat, collutionibus quidem & gargariſmis vtendum eſt ad aphthas deſcriptas fortioribus: priuatim autem muria frequentius colluenda eſt. Aut herbã ſacrã aqua aut vino incoctam colluendã aut gargariſſandam dato. Illitionibus etiam ad aphthas deſcriptis fortioribus vtantur: priuatim verò cornu cerui tritum affrica. Aut atramẽtum ſutorium toſtũ tritum cũ melle. Aut æruginem æris ſiue ſquamã cũ melle. Summè facit ad nomas, fœniculi radicis vſtæ cinis. Hæc ad aphthas Archigenes in primo de pharmacis ſcripſit, quæ parum abeſt vt omnia etiam aliis ſint ſcripta. Quid igitur operæpretium duxi eadẽ bis ſcribere, quanuis cauerim ne hoc facerem? Quod ſanè & Archigenem, quem ſcimus maiore quàm alios dignitate, etiã communia cum propriis diſcriminibus ſcribere poſſe videbam nunc ipſum in pluribus eiuſmodi doctrinæ negligentẽ. Nunc enim omnia confuſim proiicit auxilia, vnã cũ hoc quod cõtinenter inter ſe ſcribendo commiſcuit, leniſsima & acerrima. Quid enim ſimile habet ærugo ad lentis & rubi ac cypri decoctum? quid galla ſimile adipi anſerino aut

ſui

ſuillo? Acre enim & erodens fortiterq; reſiccans pharmacum eſt ærugo. Rubus autẽ & cyprus, & lens, paucíſsimam habent adſtringendi facultatem. Sic etiam galla fortiſsimè adſtringens, contrariam vim habet ſuillo ac anſerino adipi. Quin & deinceps ab eo ſcripta planeque omnia quorũ mentionem facit, eandẽ confuſionẽ perturbati ordinis habent. Præſtabat autẽ velut ſemel alicubi in ſermone apponendo dixit, Hoc etiam ad nomas facit: eodẽ modo etiã alia diſtinxiſſe vt adſcripſiſſet videlicet, hoc quidem infantibus ac pueris conuenit, hoc verò perfectis: & hoc incipientibus aut moderatis aphthis, hoc autem vigentibus & fortibus. Maximè verò omnium, aut inflãmatis & calidis, aut magis frigidioribus: & ex inflãmatis, hoc quidẽ rubicundioribus, hoc verò flauioribus. Aliæ enim ex ſanguine, aliæ ex flaua bile inflammationẽ habẽt. Quemadmodum rurſus non inflãmatæ pituitoſæ in totũ exiſtunt, quemadmodum aliquæ ex inueteratis humoris atræ bilis malignitatem acquirunt. Cognoſcentur hæ omnes facilè viſu ſimul & tactu. Viſu quidẽ ex coloribus, quemadmodũ etiam nunc dictum eſt. Rubicundiores enim ſanguineum humorem præualere oſtendunt: flauiores autem amaram bilem. Quemadmodũ rur-

ſus albeſcentes pituitoſiorem, liueſcentes, & nigreſcentes, atreæ bilis ſuccum. Qui enim hæc ritè diſcreuerit, noueritque amplius ſingulorum ſimpliciũ pharmacorum facultatem, quemadmodũ in libris de ipſis à me ſcriptum eſt, is in vnaquaque aphthæ ſpecie, tum ſimplicibus, tum compoſitis vti ſciet, velut iam ſæpe eſt prædictũ. Conſiderabit autem ſimul & corporũ naturas, Num molles ſint & humidæ, velut in pueris, eunuchis & mulierculis, an duræ & aridæ, velut in piſcatoribus ac nautis, & venatoribus atque agricolis. Fortioribus enim corporibus fortiora adhibebis pharmaca, debilioribus molliora. Ego porrò infantibus qui adhuc à nutricibus aluntur, lentem cum modico pane & medulla cerui, aut vituli præbeo. Ammiſceo etiã cibis, ex malis cotoneis, atque aliis quæ adſtringunt, velut Romæ ceſtiana appellata. Quin & ex piris addo, ſorbiſque ac meſpilis, & cornis, Quãdoq; etiam de lactuca, & ſeride, ac ſolano, & portulaca in cibos permiſceo, ſi aphtha fuerit inflammata. Quod ſi cibũ adhuc adſumere non queant, nutricẽ eiuſmodi victu alo, eique ſimul bonã concoctionẽ proſpicio. Verũtamẽ etiã infantes pharmacis illino, ſiquidem ſubrubras videro aphthas, in principio quidẽ his quæ moderatiſsimè adſtrin-

ſtringunt ac frigefaciunt: deinde verò his quæ citra mordacitatem diſcutiunt. Si verò ſubflauas, videro, iiſdem quidem vtor, ſed magis refrigerantibus. Si verò pituitoſiores, adſtringentibus. Si nigreſcentes, diſcuſſoriis generoſioribus. Cæterũ in maioribus pueris, eiuſdem generis facultatibus pharmacorũ vtor, auctis tãtũ viribus ipſorum. Quẽadmodũ ſanè etiã in perfectis & duris corporibus, ſingulis relatis facultatibus fortiſsimis vtor. Suffecit autem mihi in his per omnia miſyos vſus cũ vino adſtringente, quod tũ intẽdit, tũ remittit vim ſuã, prout magis aut minus vinũ fuerit adſtringens, & prout craſsius aut liquidius efficitur pharmacum ex miſyos ac vini mixtura. Quod ſi ſordida appareat aphtha, Miſi cũ vino mulſo tero. His verò qui fortioribus quàm miſy eſt, pharmacis opus habẽt, Aerugo ſimiliter cum vino & vino mulſo vtilis exiſtit. Illinendæ autẽ ſunt ex his pharmacis affectæ oris partes. Cõmodũ eſt etiã pharmacum ad hãc rẽ, chalcitis oleo trita. Atq; hæc quidem efficaciora, Moderata verò & maximè ad incipiẽtes affectiones, omphaciũ cũ vino & vino mulſo. Similiter etiã Rhus. In pueris ſufficit roſarum flos, & ipſæ roſæ ſiccę, & collutiones moderatè adſtringẽtes, pro ætatis & naturæ eiuſmodi corporũ ra-

tione. Et in ſumma, Moderatæ aphthæ maximè in teneris corporibus, moderatis pharmacis opus habent. Fortes verò & maximè in duris corporibus, à fortioribus curãtur. Fortia pharmaca dico, tum quę fortiter adſtringunt, tũ quæ mordent, ſicuti moderata quæ cuiuſcunq; morſus expertia ſunt ac parum adſtringunt. Fiunt porrò etiam in his, velut in aliis prius dictum eſt affectionibus, compoſita medicaméta, & ſæpe etiam ex contrariis, quale eſt quod ex oleo & chalcitide conſtat. Ipſum equidē oleum per ſe infeſtiſsimum eſt aphthæ affectui, velut etiam chalcitis. Quandoquidē alterũ quidē humectat & ſordidũ facit. Mordet autem vehemēter chalcitis. Verùm mixtura ipſorum vbi fuerit moderata, optimum pharmacum efficit. Quemadmodũ igitur ex cerato & ærugine, incarnans effici pharmacum oſtenſum eſt, quũ tamen ambo incarnationi contraria exiſtãt. Eadē ratione ex oleo & chalcitide aptũ medicamentũ efficitur. Si verò in putredinem aphtha vertatur & exulcerationes facit, neque aphtham amplius affectionem nominare conuenit, neque pharmaca eiuſmodi affectiones curantia, inter ea quæ aphthis commoda ſunt connumerare. Quemadmodum neq; inter eryſipelata ſanantia, rectè cõnumerantur ea

quæ

quæ præclarè diſcutiunt liuidas & duras partes, ex frigidorum medicamẽtorum adhibitione tales factas, & iam ad induratam in ſchirrum affectionem, ex eryſipelate delapſas. Profectò enim qui eiuſmodi ſcripturarũ indiſcriminata incertitudine decepti, eryſipelatis calida & diſcuſſoria medicamẽta, aphthis autẽ ea quæ putrefactis cõueniunt, adhibẽt, nõ parũ detrimẽti inducũt.

FINIS SEXTI LIBRI.

CAPITA SEPTIMI LIBRI.

De affectionibus circa partes reſpirationis contingentibus. *Cap. I.*

De Arteriacis ab Andromacho deſcriptis. *Cap. II.*

Confectiones ad tuſsim ab Andromacho libro. II. de confectionibus interius conſcriptæ. *Cap. III.*

De reiectatione ſanguinis. *Cap. IIII.*

Confectiones dolorem ſedantes, tabeſcentibus & ſanguinem reiectantibus commodæ, itemq́ alijs quibuſdam accommodatæ, præterquàm colicis. *Cap. V.*

De Orthopnœa. *Cap. VI.*

CLAVDII GALENI PERGAMENI

DE COMPOSITIONE *pharmacorum ſecundum locos, Liber ſeptimus, Iano Cornario medico, interprete.*

*

De affectionibus circa partes reſpirationis contingentibus. CAP. I.

MOS eſt recẽtioribus medicis arteriæ pharmaca, Arteriacas appellare, non apponentibus num antidotos dicãt, an iuxta aliud ſignificatum. Quidã verò electa nominant ipſa, nõ apponentes pharmaca, & quidam penitus nullum diſcrimen ipſis adſcripſerunt, aliqui verò rarò addiderunt, alii ad vocẽ interceptã, alii adhuc generalius ad vocem læſam. Sunt qui & ad exaſperatam arteriam, & ad exulceratam ſcripſerunt: adeò vt rationabile ſit, eos qui arteriacis appellatis pharmacis indiſcrimi-

natim vtuntur, aliquando feliciter eis vti, aliquando verò nihil penitus ægros iuuare, ſed maximè lædere. Palā eſt autem quod aſperam arteriam in huiuſmodi affectionibus criminantur. Quondam igitur quando nondum eas quæ ſimiliter vt cor pulſant arterias, ſic nominabant, in ſolam eā quæ ex pulmone in laryngem emergit arteriam, ipſum arteriæ nomen inferebant, Venas appellantes in totum, velut alias quæ non pulſant, ſic etiā pulſantes. Poſtea verò conſuetudine obtinente arteriæ appellationem in pulſantibus dici, propter æquiuocationem aſperæ nomen apponentes, eam quæ ex larynge in pulmonem deſcendit arteriam, aſperam arteriam appellauerunt, vnà cum hoc quod ipſam etiam bronchum vocant, quandoquidem cartilaginoſa corpuſcula, quæ plurima eius pars ſunt, bronchia appellant. Ambit autem ipſam arteriam intrinſecus craſſa pellicula, quam ob craſsitudinem aliqui tunicam vocant. Quum igitur affectio aliqua aut circa hanc, aut circa laryngis (qui ſumma arteriæ pars eſt) muſculos contingit, arteriacas appellant curantes ipſam, nō apponentes, velut dixi, antidotos. Diſsimiles autē facultatibus ſunt ab ipſis deſcriptæ, & ob id contingit vtentes ipſis abſq; diſcrimine, à ſcopo aberrare.

Quod verò multa ſit differentia earũ quæ in medicamẽtariis libris ſcriptæ ſunt,ex tribus exemplis diſcere licet,quorum primum omnis acrimoniæ expers eſt, & exquiſitè meatus obturat,leuigans aſperitates: alterum huic contrariũ eſt, acrimoniæ mordacis non parũ habẽs,vt ſi ſanæ particulæ adhibeatur,ipſam exaſperet. Medium deinde inter ambo dicta, aliud genus arteriacorũ pharmacorum eſt,lenis & citra acrimoniã extergentis facultatis. Id igitur quod meatus obducit,ex paſſo cretico, & gummi,& tragacantha,ac radice dulci apparatur. Acre verò ex pipere, & caſsia,& cinamomo, & galbano,ac reſina terebinthina. Mediũ autem amborum ex ptiſanæ conſtat ſucco,& amygdalis,& fabis freſis elixis,& aliis huius generis. Inter mediũ autẽ & vtrũq; extremum plura pharmaca ſunt,partim magis partim minus, à medio progreſſa, De quibus deinceps determinabo, eos quidem qui diſcrimẽ aliquod addiderũt laudaturus,qui verò ſimpliciter protulerunt,neq; admiſſurus. In horũ medio locãdi ſunt,qui diſcrimina nõ tamẽ integra fecerunt,qualia ſunt eorum qui ſcripſerũt. Arteriace ad interceptã vocem,aut rurſus, Arteriace ad raucã vocẽ. Etenim vox intercepta,hoc eſt nõ poſſe eloqui,ad plures cauſas ſequitur,partim quidem

Cauſæ uocis intercepte, i. nõ poſſe loqui.

dem ad deſtillationes à capite diuturnas, partim verò ſuppuratis pectore ac tabidis, & his qui ex magno & multo clamore læſi ſunt, & deinde non probè curati ſunt, aut etiam affectionẽ quæ adhuc generatur habent. Eodem modo etiã raucoſa vox fit ob eaſdem cauſas, & amplius ob frigidi aëris inſpirationem. Affectio itaq; interceptæ ac raucoſæ vocis eiuſdem generis eſt. Magnitudinẽ tamen differunt inter ſe hæc mala. Quum enim vocis organa ab humiditate vehemẽtius & vt ægrè ſolui poſsit, fuerint madefacta, vox intercipitur: quando verò moderatius ſunt humecta, raucedo oboritur. Organa vocis quum dico, arteriã accipite, & eius ſummum, ac fauces. Qui igitur ex vehementi clamore vocẽ amplius oblæſam habent, his ſimilis quædã affectio contingit ei quæ manibus, & cruribus, & lumbis, & ſpinæ, & muſculis vbi plurimum laborem pertulerint, accidit. Vocant autẽ aliqui exercitiorum magiſtri eiuſmodi affectionẽ muſculorum, in quibus cõſiſtit, laſsitudinẽ inflammatam. Itaq; iuxta arteriã intrinſeca pellicula, aut tunica, aut quomodocunque quis nominare velit, à ſpiritu in magnis vociferationibus extra prolato perculſa, in affectionem inflãmatã deuenit: atq; hoc multo magis ſi ad magnitudinẽ vocis, acumen

quoddam acceſſerit. Iuxta arteriæ verò ſummum vltra hãc plagã,etiam muſculorũ ipſum mouentium actio offenſa, maiorem affectionem efficit. Porrò curationis ipſarum genus,in omni particula ſecundũ materias euariat. Etenim crura, & manus,& ſpinã,per oleum confricare facilè licet,quũ per cutem in adiacentes ipſi muſculos, vis ipſius olei penetrare poſsit. Iuxta aſperam verò arteriam cartilagines poſt cutem ſitæ, prohibẽt in ſubiectã pelliculã trãſitũ facultatis emollientium vngentorũ. Quemadmodum enim oleum,ſic etiã alia multa cõpoſita pharmaca eandẽ vtilitatem præbent, Quin & ea quæ in principio Acopa tantum appellata ſunt, hoc eſt laſsitudines emendantia,paulatim appellationem ſuã à ſeipſis extenderunt ad ſimilia cõpage medicamenta,etiam ſi gratia vehementer calfaciendi aſſumantur. Cæterũ cõmunis materia auxiliorum ad vocis organa,præter reliqua, eſt quæ ex balneis cõtingit. Manifeſtũ eſt autem quod dulciũ aquarũ dico. Marina enim balnea, & ſulphurulenta, & aluminoſa, & atramẽtum ſutoriũ olentia, ac bituminoſa, propterea quod fortiter reſiccant, inepta ſunt. Et ſanè ita faciunt phonaſci, qui magno vocis exercitio vtuntur,quum cõtendendo oblæſerint vocẽ. Sunt autẽ hi citharœdi,

rœdi,& præcones, & tragœdiã ac comœdiam perſonati repræſentãtes: balneis enim multis vtuntur, & cibos lenes ac laxantes edunt. Si verò etiã aſpretudinem percipiãt, cibos qui infarciuntur particulis quas contingunt aſſumunt. Vna enim eſt tunica ſibi ipſi cohærens & continua, quæ ſummo gulæ, ſummo aſperæ arteriæ, gulæ etiam, atq; ipſi aſperæ arteriæ, intrinſecus prætenditur. Quod ſi ex victu ac balneis oborta affectio non ſedetur in organis vocis, ad arteriacas tranſeunt, per totũ hoc tempus cibis vtẽtes qui ex lacte, amylo, alica, ouis, & dulciariis libis componuntur. Si verò per hæc nõ curentur, inuenta ſunt à Medicis pharmaca ſub lingua tenenda, inde etiã hypoglottides appellata. Sunt autem ea eiuſdẽ cũ arteriacis inflammationem arcẽtibus facultatis, ex vino Thæreo & gummi, ac tragacãtha, & glycyrhiza cõpoſita, quæ vt dixi, leuigãt ſimulq; reprimũt aſperitates, quicquid verò reliqui eſt in partibus inflãmationis, hoc concoquunt & citò perſanant. Induſtrium porrò eſſe oportet qui phármacum linguæ ſubdit, quo eo paulatim liqueſcente, aſperæ arteriæ ſummum id quod in ipſum defluit ſuſcipiat, renitẽdo oborienti tuſsi, Obluctãtes enim vt ne tuſsiãt, permittẽt quippiã ex pharmaco in arteriæ ſummũ ipſamq; adeò

arte

arteriam demanare. At verò ſic curatos claram vocē habere impoſsibile eſt, citra vſum pharmacorum abſq; acrimonia extergentium, quale eſt faba freſa elixa, & ptiſana, & ſemen lini torrefactū: huiuſmodi enim medium obtinēt, inter ea quæ* mordaci facultate prædita ſunt, & ea quæ meatus obducunt pharmaca. His verò magis detergunt reſina terebinthina, thuſque, ac deſpumatū mel, & amigdalæ amaræ, queadmodū iſtis rurſum fortiora ſunt farina erui, ſemen ormini, radix iridis panacisque. Cæterùm his omnibus vina mollia, & paſſum creticū, & theræum, ac ſcybelites apta ſunt, & ad hæc haud ſcio quomodo neglectum, id quod à Græcis in noſtra Aſia hepſema appellatur, Latini ſapam dicunt. Verùm Atticiſiantes ipſum Siræum vocāt, queadmodū alii caricarum decoctū Siræum appellandū cēſent, pugnantq; inter ſe vtrū ipſorū Siræum vocare oporteat. Eſt ſanè & hoc ipſum Siræū, quod pinguibus caricis in aqua decoctis fit, mediæ facultatis, quā lenē & citra acrimoniam extergentē appellauimus. Muſtū quidem igitur cōctū, hoc eſt ſapa ipſa, leniſsimum pharmacum eſt & maximè meatus oblinens. Caricarū autē decoctū magis diſcutit & extergit. Quemadmodū igitur in præcedentibus dixi, Omniū ſimpliciū medica

Quæ media ſunt facultate prædita, legūt omnes cod. græci, quos ego viderim.

dicamentorum vires exquiſitè noſſe oportet eũ qui cõpoſitum quoddã ſit facturus, atq; hic ipſe etiam ab aliis compoſitis rectè vtetur, & maximè vbi indiſcriminatim fuerint conſcripta, quemadmodũ plures arteriacæ habentur. Palã eſt etiã quod hic ipſe his quæ cũ diſcrimine prodita ſunt rectius vtetur. Etenim iuxta exactam rationem, in quantũ apparatus affectionũ tranſmutatur, tantũ etiam cõmodũ ipſi pharmacũ permutare oportet. Hoc ipſum verò ſolus is qui ſingulorum ſimpliciũ pharmacorũ vim nouit, exactè præſtabit, ad primũ pharmacum parum quiddã ex ſequenti ordine apponendo. Velut exempli gratia, In laſsitudinibus tenſiuis, qũum in ſummi ipſius aſperæ arteriæ muſculis fiunt, in principio leniſsima edulia conueniunt, pharmaca verò meatus obducẽtia. Cõſiſtente autẽ inflammatione parum quid extergentiũ addendũ eſt. Deinde conſequenter amplius. Deinde rurſus aliud illo præſtãtius, quo paulatim cõpoſitio ad medium exterſorium perueniat, & rurſus ſecundũ eundẽ modũ ab hoc magis diſcuſſorium ac exterſorium, ita progreſſu ad vehementiſsimũ facto, vbi diutius velut in ſcirrhum indurata affectio in vocis organis præſtiterit. Primi itaq; ordinis eſt tragacãtha, & gummi, & ſamius aſter, amylumq;

lumque & ex alica ac trago probè coctis ſorbitio. Quin & lac aptum eſt,& dulciarii panes, & oua ſorbilia, ac nuces pineæ,quas nunc omnes Græci ſtrobilos vocant:quondam autẽ apud Atticos Coni vocabantur. Seſama etiã ex hoc genere ſunt. Ab his autem deinceps eſt butyrũ, quod etiã butyros maſculino genere Græcis appellatur,& decoctum radicis dulcis ad craſsitudinem Attici mellis liquidi redactũ. Atqui radicẽ dulcem quã glycyrhizã vocant, præſtat in primo tẽpore in aqua, velut dixi, coctam, ad ſireum ſiue ſapam ex muſto paratã ammiſcere, ad paſſum item Creticum idẽ decoctum miſceri poteſt: ſiue autem cũ ſapa, ſiue cum paſſo Cretico fuerit permixtũ, rurſus poſt mixturã decoquendũ eſt. Hæc igitur in affectionibus inflãmatis iuxta arteriã eiusq; ſummum, cõmoda in principio ſunt, donec inflammatio moderata fiat,& præ omnibus à vini potu hoc tẽpore abſtinendũ. Quum verò moderatior facta eſt inflãmatio, Vinũ dulce Theræum aut ſcybelite bibere licet, aut ex noſtra Aſia carynum, & deinde Therinum appellatum, deinde etiam dulce Tmolite. Eo tempore etiã butyrũ aptum eſt,& ſorbitio ex amygdalis, ſorbitio itẽ ex lacte & melle diutius coctis, amylo iniecto, & ſi amylum nõ adſit, ſiligine Romanis ap-

pellata iniecta. Manifeſtum eſt autē quod per huiuſmodi victū, inflammatio tum pelliculaarum, tum muſculorū, circa arteriam eiusq; ſummum ſedatur. Relinquitur autē humiditas multa, ob quam impoſsibile eſt claram vocē proferri. Quare tranſire tunc conuenit ab his eduliis, ad omnia ex melle cocta, & ad fabam freſam elixatā, & ptiſanam, ac braſsicam, & porrū probè coctum. Pharmacorum porrò vſus idoneus eſt, quo tempore aut inflāmatio, aut aſpretudo præualeſcunt, eorū quæ ſub lingua detinentur, de quorū cōpoſitione dicam: poſt hæc magis exterſoria & reſiccantia damus, & deinde rurſus his ipſis magis exterſoria, & adhuc magis reſiccantia, vſquequo ad ea quæ aliquid acredinis habent perueniamus, ita vt etiā in his à moderatioribus initio facto, ad vehemētiora paulatim trāſeamus. Itaq; qualē formam eſſe conueniat victus, antea dictum eſt, quemadmodū etiam ſimplicium pharmacorum ſpecies eſt relata. Cæterùm compoſita ex ipſis pharmaca multiformiter alii iuxta aliam ſymmetriā & cōmenſurationem cōſcripſerunt. Et quibuſdā ſanè ex tribus aut quatuor ſimplicibus cōpoſitum pharmacum ſuffecit. Quidā verò in maiorem numerum extenderunt. Et quidam velut dictum eſt, ex mollisſima & lenisſima

ma

materia, arteriacas cõfectiones compoſuerunt. Alii vice verſa ex acri, calida, extergẽte, ac multum reſiccante. Sunt & qui tertiũ genus medium inter ambo iſta fecerunt. Poſt hos verò, alii medii generis inter medium & molliſsimum, alii medii generis inter medium & acerrimum, & iuxta eandem rurſus rationem, quidã magis, quidã minus, à mediis facultate pharmacis digreſsi, diuerſas cõpoſitiones fecerunt, quibus omnibus ſolus is rectè vtetur, qui ſingulorum ſimplicium pharmacorum vires nouit. Ipſe enim ſciet & ordinẽ pharmaci, & quanta diſtantia ſit à mediis digreſſum. Porrò eiuſmodi pharmaca ſcripſerunt etiam qui ante Mantian & Heraclidem vixerũt.* & qui his fuere poſteriores] Verùm multo præſtantiora à prædictis viris tradita ſunt, per libros quos nobis reliquerunt, & in quibus medicamentariã artis partem auxerũt, partim ipſi componentes, partim ab aliis compoſita tranſcribentes. Progreſſu verò temporis tum hæc, tum etiam priora, exacta & longa experientia cognita, à viris electa & coaceruata ſunt, quorum iam ſæpe in hoc opere mentionem fecimus. Sunt autem hi: Aſclepiades, Muſa, Andromachus, Heras, Crito, & Menecrates. Quin & multa alia pharmaca Archigenes & Philippus ſcripſerunt,

* *Hæc ex vet. cod.*

runt, vt nullo ex veteribus opus habeamus. Hii enim omnia ab antiquioribus inuenta optimè velut dixi, tradiderunt.

De Arteriacis ab Andromacho deſcriptis.

CAPVT II.

PLurimas arteriacas cõfectiones ſcripſit Andromachus, vt promptum ſit à debiliſsimis ad fortiſſima paulatim per media trãſitu facto progredi, ſi quis ipſorũ differentiam nouit. Ipſe enim Andromachus indiſcriminatius ipſas prodidit, Verùm ego diſcrimina apponam, in memoriã reuocatis his quæ paulò antè dixi. Quod enim circa ſimpliciũ pharmacorum tractatũ præexercitatũ eſſe oporteat eum qui dicẽda aſſequi velit, ſæpe à me dictum eſt. Citra enim ſingulorũ ſimplicium exactam accertam cognitionẽ, impoſsibile eſt cognoſcere ex quo ordine eiuſdem generis medicamentorum cõpoſitum ſit, Num ex molliſsimo, an vehemẽtiſsimo, aut medio, aut alio aliquo inter hũc & alios intermedio. Primã itaque arteriacã confectionẽ, nõ longe à principio libri, in quo affectionum corporis internarum curationem tradit, hoc modo in hæc verba ſcripſit. Arteriaca qua vtor. Thuris drach. 1. alii quatuor, myrrhæ drac. 1. alii quatuor, croci drac. 1. alii 4. ſcyllæ drac. 2. paſsi cretici ſext.

M.

3. Scylla in paſſo coquitur donec paſſum ſpiſſetur, deinde ſcylla abiecta, reliqua inſperguntur. Hoc pharmacũ ſi ſcyllã nõ reciperet, inter exactè mollisſima numerãdũ eſſet, vtpote in tres paſsi cretici ſexta. paucisſimo thure, ac myrrha, & croco cõiectis, vt parũ abſit quo minus totũ paſſum creticũ exiſtat. Manifeſtũ eſt autẽ quod pharmacũ hoc, eclectõ hoc eſt delingibile efficitur. Vocãt autẽ huiuſmodi etiã fœminino genere eclectas, hoc eſt, delingibiles cõfectiones. Cõſequenter ad præſcriptã alterã addidit Andromachus hoc modo. Arteriace diacodyon ex capitibus papaueris. Capita papaueris viridia mille & ducenta, mellis Attici lib.* 4. croci cilicii drac. 5. alii 10. ſucci hypocyſthidis drach. 10. acaciæ drac. 10. aquã pluuiã ad capita papaueris. Aqua quidẽ pluuia additur, quo minus putredini obnoxiũ ſit pharmacũ, habet aũt & adſtringẽs quippiã in ſe hæc aqua. Scopus eſt prædicto pharmaco cõcoquere affectionẽ circa arteriam, * quod ſanè continget per ſomnũ, & concoctoria, cum adſtringendi vi non adeò multa. Cæterùm ſimplex pharmacũ ex papaueris capitibus, vt ego facere, ſum ſolitus ſola capita habet in aquã coniecta, atq; vbi flaccida reddita fuerint, ipſa quidẽ proiicimus, aquã verò ipſorũ ad ſolũ mel Atticũ

* *Aliàs 5.*

* *Quæcunque illa fuerit aiunt cod. græci omnes vetus tamen interpres videtur legiſſe vt hic.*

ammiſcemus, vſque ad cōpagem delingibilis pharmaci facta coctura, quomodo ſanè ego apparare cōſueui, Quantā autem copiā aquæ itēq; mellis miſcere oportet, in huiuſmodi pharmacorū præparatione, in ſequentibus dicā eo loco, quo talia verba ſcripturus ſum, Cōfectio ex capitibus papaueris. Tertiam deinceps confectionem Arteriacā Andromachus hanc prodidit. Arteriace qua vtor. Blaſti, ad tabeſcentes valdè bona. Nardi celticæ drach. 4. amomi drac. 8. cinamomi drach. 10. malabathri drach. 4. nardi indici drach. 3. floris iunci rotūdi odorati drach. 2. caſiæ drac. octo, thuris drac. 3. myrrhæ drac. 1. coſti drach. 4. fecis vngenti malabathrini drach. ſex, ſucci glycyrhizæ drach. 3. ſucci mādragoræ drac. 5. maſtiches chiæ drach. tres, croci drac. ſex. Palmulas in vino mulſo aut protropo coquito: deinde in ipſum decoctum nuces pineas 20. coniicito ac terito. Poſtea ex pharmaco ad nucis ponticæ magnitudinem, aut paulò minus accipito, & ad aliquot dies cū hoc decocto vtitor, deinde etiā ſimplici pharmaco vtaris. Poſtea autem ad duos vel tres dies hiera ex aloë veteris, cochlearii mēſura ex aqua in diem data. Vtere pharmaco etiam cum lacte, in his qui arteria affecti ſunt ad gargariſſandum, & rurſus facto interſtitio,

vtere pharmaco fabæ Aegyptiæ magnitudine. Quum verò fortis fuerit fluxio, opiũ & caſtorium in antidotũ miſcemus, vtriusque parum quid. In his autem qui ſtomacho malè affecti ſunt, ea ipſa vitamus. Manifeſtum igitur ex ipſis verbis, quæ ſcripſit Andromachus, quod influxionibus partiũ thoracis, & pulmonis, ac arteriæ, præſcripta cõfectio aptè componitur. Dixit enim ipſe, quum fortis fuerit fluxio, opium & caſtorium in antidotum miſcemus vtriuſque modicam partem, reſiccare nimirum fluxionẽ & ſanam reddere volentes. Varium autem eſt pharmacum, & ex multorum mixtura conſtans, vt ad omnes conueniat affectiones, quæ etiam diuturnæ & malignæ exiſtunt ac ægrè curabiles, etiã ſi vlcus ſit circa arteriam aut eius ſummam extremitatẽ, Laringem Græcis dictã, & multo magis ſi iuxta pulmonẽ. Talia enim fortibus adeò opus habẽt pharmacis, quoad longius tempus ſufficere queãt tabidã affectionẽ haben tes. Quũ enim obtigerit eis regio ſicca, & in cõuenientis victus ac pharmacorum vſu perſeuerarint, quàm diutiſsimẽ renitentur cõſuetas actiones moderatè obeũtes. Hanc igitur cõfectionẽ nõ cenſuerim ammiſcẽdã eſſe his quæ priuatim Arteriacæ appellantur. 4. deinceps cõfectionẽ Andromachus

ſic

ſic ſcripſit. Altera eiuſdem, Blaſti videlicet dicit, de quo circa præcedētē arteriacā ſcriptū eſt, Arteriaca Blaſti qua vtor, cōpoſitionē autē eius talē facit. Aloës ſextantē, croci vnc.1. maſtiches vnci.1. Palā eſt hoc pharmacū ex eorū numero eſſe, quæ priuatim ſtercorū eductiua appellantur, vnà cū hoc quod cōcoctoriū quiddā habet crocus. At verò quū concoctoriū dico, intelligere oportet eius affectionis cuius gratia exhibetur. 5. ex ordine cōpoſitionē Andromachus talē prodidit. Confectio ſedās dolorē eiuſdē. Opii quadrantē, croci vnci.1. myrrrhæ ſextātē, acaciæ vnc. dimid. ſucci radicis dulcis drac.4. Excipe melle. Hæc Andromachus. Verū ego nō auidè recipio eiuſmodi cōpoſitionē pharmacorū, vbi nō oſtēditur affectio, in qua ea ſit vtēdū. Scimus etenim cōponendi ſedātia dolorū ſcopū, quū ſomnū videlicet inducere voluerimus, & vehementē dolorē ſtupefacere. Acaciæ autē mixtura velut ad vlcus eſt, quemadmodū radicis dulcis ſuccus ad lenienda exaſperata. Crocum autem & myrrhā in cōpoſitiones dolorem leuantes miſcere plurimis placuit. Videntur enim ipſis omnes affectiones ſuffi cienter cōcoquere poſſe. 6. conſequēter confectionē Andromachus hoc modo ſcripſit. Arteriacæ eiuſdem. Thuris vnci. vnā,

ſucci radicis dulcis vnc. vnā, myrrhæ drac. 4. tragacanthæ drac. ſex, nardi drac. 1. amomi drac. 4. croci drac. quatuor, mellis Attici quod ſatis eſt. Non obſcurum eſt etiam hanc ad reſpirationis organorum affectiones cōpoſitam eſſe, ex concoctoriis, mitigatoriis, adſtringentibus & extergentibus. Myrrha enim & thus, & crocus, affectiones cōcoquunt. Radicis dulcis ſuccus exaſperata mitigat, idem etiam tragacantha facit. Amomū fortiter reſiccat cum modica adſtringendi facultate. Mel autē calfactoriā & exterſoriam vim habet. 7. poſt relatas cōpoſitiones Andromachus ſcripſit ex multis valde medicamentis cōſtantem, quæ omnes fermè facultates habent. Nam & adſtringentia, & mordentia, & attenuantia, & mitigantia, & leuigantia, in ea continentur. Quin & ſoporifera vis & diſcuſſoria ac exterſoria in ipſa habētur, In quibus omnibus multifariam mixtis facultatibus cōmunis ratio eſt, quēadmodū etiā antea dixi, quod videlicet quiſpiam ex omnibus pharmacum quoddam cōponere voluit, ſpe faciēdi vnū medicamentū ad omnes eiuſdē generis affectiones cōmodum. Verùm ex ipſis aliqua quidem per experientiam cognita ſunt maligna, & propterea relicta. Aliqua verò feliciter pro ipſius componentis coniectura,

efficacia euaſerunt, & ob id recepta: Quin & præparandi ipſam modũ Andromachus adſcripſit, quanquam hoc facere alias nõ ſoleat. Quod verò ex pharmacis cõpoſita ſit eas quas dixi facultates complectentibus, præſtat meminiſſe eos qui hos libros in manus ſument: ſi tamen nõ promptam habeãt memoriam, eo ſanè tempore quo huiuſmodi pharmaca diſcunt, ſextum & ſeptimũ ac octauum de ſimplicium pharmacorũ facultate librum legãt: in illis enim omnẽ pharmacorum materiam conſcripſi, qua radices & folia, & flores, & ſemina, & fructus, & liquores, & ſucci, omnium ex terra naſcentiũ plantarum exiſtunt. His itaque præmiſsis, iam animũ ad ea quæ Andromachus de hoc medicamento ſcripſit aduerte. Arteriaca qua vtor. Radices filicis craſsiſsimæ lauantur donec puriſsimæ fiant, & omne terreum deponant, deinde per diem vnũ perfrigerantur, & in fruſta magnitudinis trium digitorum ſecta cõquaſſantur, atque ex eis lib. 10. in ollam nouã picatam aquæ dulcis ſextarios decem, cõplectentem iniiciuntur, & ad dimidias, hoc eſt vt ſextarii 5. reliqui fiant, coquuntur, exprimuntur: & liquor quidem in duplum vas diffunditur, & aromata craſſa ac integris partibus adduntur, Nardi indicæ drach. quatuor, cinamomi drach. ſex,

radicis dulcis drach. 6. caſiæ drach. 4. Rhei pontici drach. 4. balauſtii drach. 6. roſarum ſiccarum drach. 4. alii ſex. Hæc ſimiliter ad dimidias coquuntur, ac exprimuntur, & ad decoctum mellis Attici ſextarius vnus additur: ſit autem mel præcoctum & in duplici vaſe priuatim ſpiſſatum vſquequo manus nó inquinet, adiiciũtur & terebinthinæ pellucidæ drac. 3. galbani drac. 2. croci drac. 5. ſucci hyoſcyami drac. vnam, ſucci hypocyſthidis drac. vnã, mandragorę ſucci obol. 3.
*Vet. cod. vnam. piperis albi drac. * octo. 8. deinceps confectionem ſcripſit, ſumma facultatis ipſius indicata, quod ipſum in omnibus feciſſe oportuit. Habet autem ſic. Arteriace laudata Mithridatis, ad thoracis collectiones, ſubpurgat & leuigat. Irionis torrefacti
* Aliàs 20. drac. * 1. in quibuſdam exemplaribus fabæ freſæ ſcriptũ eſt, Sunt autẽ ambo exterſoriæ potentiæ, ſeminis lini toſti drach. 20. & hoc exterſoriã vim habet, nucis pineę drac.
* Aliàs 20. * octo, hæ leuigandi vim habent. Vuæ paſſæ exacinatæ drac. 4. & hæc ob id quod mo dicè ſubadſtringat, ſimulq; cõmodus corpori cibus ſit, meritò ammixta eſt, habet autẽ & paſsi facultatẽ, qualẽ in quarto de ſimpliciũ pharmacorum viribus indicauimus, croci obol. 2. Minimũ quid ex croco cõiecit qui pharmacũ cõpoſuit, vt prope nihil ſit

ſit aliorũ proportione. Diximus de croco eũ cõcoquendi vim habere, vnà cũ adſtrictione, Dictum eſt etiam quod adſtrictio, corpora cogit, conſtringit & corroborat. Adiecit autẽ etiã mellis heminas * 4. à vino dulci, ac ſapa digreſſus. Vult enim hoc modo præparatũ pharmacũ velut præfatus eſt, in pectore hærentes collectiones depurgare. Cæterùm in huiuſmodi pharmacis ea quæ craſſos ſuccos habent, impediũt repurgationẽ. His ammiſcuit tragacanthæ drac. 4. quod pharmacũ leuigat exaſperata: prædictum eſt autẽ quod vult hoc propoſitum medicamẽtũ repurgare, & leuigare ea quæ iuxta thoracem hærẽt. Scopus enim huiuſmodi eſt, attenuare & abſtergere, ac ad eductionem ſupernè aptas facere collectiões in thorace. Verùm ſedandi doloris gratia, & ne nimium extergantur ac emungãtur partes exaſperatę, leuigantia apponuntur. Maximum hoc eſt, atq; ipſius per omnia meminiſſe oportet, Nimirũ quod ſæpe vnus ſcopus ſit, in quẽ pharmacũ cõponitur, Ne verò hoc ipſum aliquo modo offendat, vtraq; miſcentur primũ vtilitatis ſcopum minimè habentia. Nonam arteriacen poſt has Andromachus his verbis tradidit. Arteriacæ Marini. Croci vnc. I. gũmi ſextantẽ, tragacãthæ vnc. I. mellis Attici ſexta. I. Coquito

** Videntur tamẽ omnes cod. græci habere mellis quartam partẽ heminæ.*

donec quum diffunditur nõ inquinet. Hoc pharmacum mediũ eſt facultate,eſſetq; exactè mitigatorium ac dolorem ſedans,ſi nõ crocum haberet,neque mellis ſextariũ, ſed pro ipſo Theræũ vinum Creticum,aut ſapam ex muſto cocto factam,quam nos Aſiani,vt dixi,hepſema appellamus. Verùm hoc loco importunè inter relata fortia pharmaca locatum eſt,vtpote quæ ſuppuratis & tabeſcentibus conueniunt. Decimam conſequenter recenſet,quæ inter exactè leniſsimam ac mediam,qualem ſanè eſſe dixi præcedentem,intermedia eſt. Ex gummi igitur hanc,& paſſo cretico,ac aqua cõponit,melle etiam ammixto,& gummi quidem iniicit beſſem,paſsi ſextarium vnũ,mellis lib.vnã, diſſoluere cum aqua iubens ipſum gummi, copia eius non expreſſa. Itaque ob gummi, & paſſum,& aquam penitus nihil exterſorium habet,ob mel verò,à leniſsimo & lenigante eſt digreſſa. Scimus enim exterſoriũ eſſe mel. Coqui autem ſuper prunas oportere ipſum dixit,hoc eſt ad mollem & non fumantem ignẽ. Melius verò feciſſet ſi etiã ad alias omnes hoc adſcripſiſſet. Ego itaq; ſic ipſum præparo, & neq; ad prunas adhuc ardentes cocturam facio, ne videlicet inde quid acre & fumoſum ſublatũ,acrimoniam nõ neceſſariam medicamento ipſi affricet.

Mellis equidē acredinē toleramus, quāquā ea nō ſit vehemens, propter aliā ipſius vtilitatē, Verū fumi nulla eſt vtilitas. Quare fugiēdus eſt fumus in quantū poſsibile eſt, circa omniū huiuſmodi pharmacorū præpa rationē. Præſtat autē & in his quæ meatus obducunt, lignis fumum nō edentibus vti.

·II: cōfectionē ſic prodidit. Arteriaca alia bona. Cinamomi, thuris vtriuſq; vnc. I. ſucci radicis dulcis vnc. I. myrrhæ drach. 4. tragacanthæ drac. * 6. nardi indicæ drach. 4. * Aliàs 3. amomi drach. 4. croci drac. I. melle Attico excipe. Rectè dixit bonā hanc Arteriacen eſſe, verū deeſt ſermoni, ad quas affectiōes bona ſit. Dictū enim in principio eſt & per vociferationē, & per diſtillationē lædi arteriā, ampliusq; propter vlcus & inflammationē obduratā. Hæc autē cōfectio quā nūc Andromachus deſcripſit, etiam ad tabidos aptū pharmacū eſt, & ſimpliciter omnes inueteratas thoracis ac pulmonis affectiōes. Cinamomi etenim natura tenuiū partiū & reſiccatoria, etiā induratas affectiōes ſanare poteſt, Ab eo proximū locum amomi facul tas habet, ſimulq; adſtringens quippiā habet. Verùm ob horū actionem vehementē rationabiliter ammixta ſunt, thus & radicis dulcis ſuccus & tragacantha, pharmaca exaſperata lenire à natura apta. De croco

& myrrha ſæpe diximus, eſſe videlicet cõcoctoria & modicè reſiccatoria huiuſmodi affectionum. 12. arteriacã Andromachus hoc modo ſcripſit. Alia ex libris Galli ad arteriam affectam, vlcera pulmonis, puris & ſanguinis reiectiones, & fluxiones in thoracem, & ad ea quæ ægrè educi poſſunt, vehemẽter efficax. Reſinæ terebinthinę drac. 4. croci cilicii drac. 4. thuris drac. 4. myrrhę troglodyticæ drach. 4. cinamomi drach. 4. amomi drac. quatuor, nucis pineæ drach. 4. radicis dulcis eiecta medulla drac. quatuor, nardi Syriacæ drac. duas, & dimidiã, caſsiæ nigræ drac. duas, tragacãthæ drac. tres, palmularum Syriacarum carnis drac. tres, aſteris Samii drac. 4. galbani puri obol. 4. coſti drac. 4. alii drac. vnã, mellis Attici heminas quatuor. Mel & reſina in duplo vaſe coquũtur, atque vbi ſpiſſari cœperint galbanum miſcetur, donec nõ inquinent. Deinde refrigeratis reliqua trita ammiſce, & ſic vtere. Rectè fecit in hoc pharmaco, tum quod ad quas affectiones cõueniat, tum quod quomodo pręparare ipſum oporteat, adſcripſit. Ratio autem cõpoſitionis ex ſuperioribus conſtat. 13. arteriacen Andromachus his verbis tradidit, Arteriaca Galli, eadẽ etiam antidotus eſt ad eadem efficax. Nardi Syriacæ drac. quatuor, myrrhæ drac. quatuor,
cro

croci drach.*4.coſti drach. 4. alii drach.1. *Aliàs.2.
piperis albi grana.30.radicis dulcis drac.1.
nuces pineas centum, ſtyracis drach .1. tragacanthæ drachmam vnam, cinamomi drachmam, vnam, amomi drach.1.thuris drachmam vnam, obolos.4.caſsiæ fiſtulæ drachmam vnam, balauſtii drach.3.obolos.3.
mellis Attici aut paſsi cretici hemin. duas.
Paſſum in duplo vaſculo coquitur ad ſpiſſitudinem mellis, atque ita ad arida trita affunditur. Tragacantha autem & ſtyrax per diem antea in ſufficiẽte protropo macerantur, & ita ad reliqua ammiſcetur, Reponitur pyxide argentea aut vitrea. Rectè fecit & hic quod tum ea quæ promittit hoc pharmacum, tum quomodo præparatur adſcripſit. Ego verò propterea omnes ab ipſo deſcriptas Arteriacas appoſui, ne quis alium ſcriptorem requirere cogatur. Omne enim facultatum genus in ipſis cõtinetur, molliũ, fortium, ac mediorũ. 14. Arteriaca eius eſt de qua ſic prodit. Arteriaca ex * vehementibus, Moſchionis. Eſt eius facultas nõ modicè medias tranſgreſſa ad fortiſsima. Habet vim ſecandi & attenuandi ac calfaciẽdi ex multis pharmacis, quibus etiã lenia quędam ammixta ſunt ob eã quã dixi cauſam.
*Ex commentarys aphrode aiunt cod. vetu.
Compoſitio eius hæc eſt. Rubricæ lemniæ, thuris, myrrhæ, nardi, amomi, caſsiæ rufæ,
cro

croci iridis illyricę, floris iunci odorati, ſingulorum drach. 2. cinamomi drach. 4. reſinæ terebinthinæ drach. 4. floris roſarum drach. 4. opobalſami drac. 2. mellis heminā vnam, aut paſsi cretici heminæ dimidium ampliusq́; quartam eius partē. Liquorem & reſinam donec fulua reddātur coquito, deinde ab igne ablatis reliqua addito ac conquaſſato. Datur in thoracis & arteriæ affectionibus fabæ græcæ magnitudine, cum aqua quarta heminæ parte. Reliquis forma eclegmatis delingēdū. 15. Arteriacā ſic ſcripſit. Arteriace ad gutturis ſiue arterię aſpre tudinem, vocē interceptā, & ſanguinē reiectātes, qua vtor. Ex libris Apollonii & Alcimionis, Tragacāthæ drac. 6. gūmi drac. 6. thuris drac. 1. obol. 1. myrrhæ drac. 1. obol. 2. croci drac. 1. obolos. 2. ſucci radicis dulcis drach. 1. obol. 3. aut radicis* ſeſquidrachmā, piperis albi grana. 25. palmularū pinguium carnis drach. 3. alii palmulas. 5. aut tres habent. Tragacanthā paſſo maceratā ac tritā, reliquis aridis tritis cōmitte, ex eisq́; omnibus catapotia fabæ magnitudine effice, ſub linguaq́ue tenenda exhibe. Huiuſmodi confectiones hypoglottidas medici, ab eo quod ſub linguā dantur, appellāt, iubentq́; id quod à diſſoluto pharmaco defluit, ſenſim in aſperæ arteriæ ſummū excipere, obniten

* *Alias drach. 2. ſemis.*

nitendo ſimul ne tuſsis excitetur. 16. ex ordine ſic ſcripta eſt. Arteriace delingibilis ad omnes internas affectiones, maximè tabeſcentes,& ſuppuratos,ad hydropas incipientes,tuſſes veteres.Datur per diẽ & noctem,cochlearii mẽſura.Succi ſcyllæ ſextarios.4.paſsi cretici ſextarios.3.vini falerni ſextarios, 8. mellis Attici ſextar.3.myrrhæ trientem,croci ſextantẽ,thuris ſextantem. Ariſtolochiæ dactylitidis minam vnã & dimidiam, glycyrhizæ minam vnam, radicis eryngii ſextantẽ,caſsiæ vnc.1.nardi celticæ vnc.1.xylobalſami beſſem.Ariſtolochiam, eryngium,glycyrhizam, xylobalſamũ,caſſiam,nardũ,in craſſas partes contuſa in vini ſextariis.8.macerato ad triduum,deinde ad lenitum ignẽ ad tertias coquito,atq; ita exprimito,& retrimentis abiectis paſſum,mel, & ſcillæ ſuccũ cómittito,& ad mellis craſſitudinem coquito. Crocum verò thus & myrrham cum vino terito, atq; vbi optimè habuerit pharmacum addito,& vbi modicè fuerint liquata ab igne tollito, & repoſitis vtitor. Rectè fecit & hic Andromachus quod quæ promittit, & quomodo præparetur adſcripſit. 17. Confectio talis ab eo traditur. Arteriaca alia, vt Heraclides Tarentinus.Succi ſcillæ ſextarios. 3.paſsi cretici ſextarios.3.mellis Attici heminã vnam

cro

croci trientem,alii ſextantem,myrrhæ quadrantem, tragacanthæ vnc.1.ſucci radicis dulcis ſextantem,thuris vnc.1.opobalſami ſexuncem vtere præparato.Iuxta hanc confectionem neque quæ promittat,neq; quomodo præparetur tradidit,tanquã iam ante ſententiam ipſius legentes intelligere queant. Ex eo enim quod dicit.Alia Arteriaca,ſimilia præſcriptæ ipſam promittere, nos intelligere conuenit,præparationẽ autem ex antea relatis cõputare oportet. 18. Cõfectio ſic tradita eſt.Arteriaca ex libris Perigenis,ad omnes arteriæ affectus. Croci drach.1.vuæ paſſæ exacinatæ drachm.1. amygdalarum drach.8.myrrhæ obolos.4. tragacanthæ drach. 4.piperis albi obol.4. mel coctum.Vua paſſa torretur, amygdalæ excorticantur. Tragacantha in aqua maceratur per diem vnam, & teritur,ac reliquis ammiſcetur. Et hic rectè ab eo factum eſt quod tum promiſsionẽ, tum compoſitionẽ eius adiecit. Cæterũ mediæ facultatis pharmacum exiſtit, quare ad omnes affectus ipſum cõmodum eſſe ait. Eſt enim mediorum pharmacorum natura talis, vnde etiam ipſis mediis affectionibus propriè & primario conuenit:his verò qui mollibus aut fortibus opus habent,neque emolumentũ neq; detrimentum magnum affert. Vltimam omnium

omnium Arteriacam hoc modo deſcripſit. Vini mulſi veteris ſextarios.3.ad vnũ deco quito, deinde nucum pinearum toſtarũ heminam adiicito, piperis albi ſextantem, ac vtitor. Eſſet ſanè hoc pharmacum ex mollisſimis, ſi non piper acceſsiſſet. Hoc verò addito, ad mediam facultaté peruenit: quapropter etiã eiuſdem generis cum præſcripto eſſe ratus ſubſcripſit.

Arteriacæ à Critone conſcriptæ quatuor numero.

Ex arteriacis à Critone conſcriptis quatuor produxiſſe ſuffecerit. De prima ſcribit in hæc verba. Ad vocem interceptã ob contentionem. Ficum & eryngium probè coquito, & ad decoctum gummi miſceto, vt melle durior confectio fiat, Dato ad noctem. Facit & ammoniacum. Ob id ſanè pharmaci huius mentionem feci, quod in principio apta eſt hæc præſcripta confectio ſi per eryngium præparetur. Ammoniacum autem inueteratis commodum: forte enim pharmacum exiſtit, non rectè igitur Crito fecit, quod cũ moderato fortiſsimũ pharmacum indiſcriminatim tradidit. Si enim duro pro moderato permutatis vicibus vteris, non ſolũ nihil iuueris, ſed etiã lædes hominem. Alteram arteriacã ſcripſit Crito mediam facultate, cõcoctoriam & lenem

his verbis. Alia faciens maximè ad phonaſcos,& aſperam arteriam & tuſsis irritationes,dolorem auriũ,vlcera in auribus, ac pudendo. Concoquit etiã deſtillationes. Thuris obol.4.myrrhæ drac.2. paſsi cyathos.3. paſſum ad mellis ſpiſsitudinem decoquito, Deinde myrrham & thus trita cũ paſſo ſemicocto ablato adiicito. Facit etiam ad dyſentericos,& cœliacos. Quidam croci etiã drachmam addunt,& fit auribus commoda atque oculis inflammatis. Hæc Crito perſpicuè & probè ſcripſit, Neque opus eſt me eiuſmodi pharmacorum expoſitionẽ apponere,vt qui ſæpe iam de his dixerim. Porrò alias duas prædictæ quidem ſimiles, verùm moderatiori facultate & ſimplicisſimas ſic ſcripſit. Eclegma Fauſtianum appellatum. Vini falerni ſextarium.1.mellis attici lib.1. In duplici vaſe coquito,rutæ ramulo agitãdo. Alterum pharmacũ tale eſt. Eclegma ex vino ſcybelite quo vtimur. Vini ſcybelitæ ſextarium.1.gummi quadrantẽ, mellis dodrantem. Coquito in duplici vaſculo,gũmi prius macerato ac diſſoluto. Hoc ſolũ loco appoſuit,in duplici vaſculo, hoc eſt diplomate, coctura fieri debere. Rectiſsimè autem fecerit, qui omnes arteriacas quæ mitigatoriam,cõcoctoriã,& lenitoriã vim habere prædicantur,in duplo vaſe coxerit,

quod

quod Diploma Græcis vocatur, quomodo ſanè vngentarii vngenta præparant, Nimirum calidam aquam in magnum quendam lebetem infundentes, ac poſtea vaſculum quod pharmacum coquendum in ſe habet, imponẽtes, & ſic præuſtas prunas, aut ligna fumum non edentia ſuccedentes.

Confectio Diacodyon ex capitibus papaueris, iuxta veterum traditionem.

QVin & circa huius cõpoſitionem veteribus indiſcreta diſcordia fuit, Quidam enim ex ipſis ad capita papaueris. 120. aquæ ſextarios. 20. infundẽdos cenſent, vt quælibet ſextarii menſura, ſex papaueris capita recipiat. Quidã verò in. 80. ſextarios octingenta papaueris capita iniiciunt, vt ſinguli ſextarii capita. x. accipiãt. Quidam ita temperauerunt vt ſextario vno. 8. capita tribuerentur. Quidam autem haud ſcio qua ratione, in aquæ ſextarios tres capita papaueris. 80. coniiciunt, alii capita. 120. in eoſdem tres ſextarios addunt. Verùm mihi videtur valde pauca aqua eſſe, ad tantam copiam capitum.

Confectio ex capitibus papaueris, Andromachi.

ANdromachus igitur, velut ſuprà in a teriacis præſcriptũ eſt, alterã ex ipſis ꝑparãs ſic ſcripſit. Capita papaueris viridia

mille ducenta, deinde ad finẽ, Aquam pluuiam, non apponens aquæ quantitatem.

Confectio ex capitibus papaueris, Critonis.

CRito verò ſic, Confectio ex capitibus papaueris ſimplex, Capita papaueris agreſtis octingenta, aquæ ſextarios. 80. coquito ad tertias, atq; expreſsis addito mellis lib. 10. Si verò variam efficere velis, adde croci, myrrhæ, ſucci hypocyſthidis, ſingulorum drach. 12. thuris drach. 6. acaciæ drachmas. 12. Rectè videtur mihi ad ſingulos ſextarios capita. 10. conijcere: ita enim contingit, quum ſcribat ipſe, capita octingenta in aquæ ſextarios. 80. indendos eſſe. Et ego ſanè hoc modo præparo non apponens, neq; crocum, neque myrrham, neque aliud quicquam. Optima eſt enim ſimpliciſsima.

Confectio ex capitibus papaueris, Heræ.

AT verò Heras ad capita. 120. aquæ pluuiæ ſextarios. 3. infundit, modicã omnino quantitatem, tametſi in quibuſdã exemplaribus, non numerus capitum papaueris. 120. ſcriptus ſit, ſed pondus totidem drachmarum. Adſcribam autem totã ipſius dictionem ſic habentem. Capita papaueris viridia. 120. in vas conijcito, & affuſis aquæ pluuiæ ſextariis tribus ad triduũ madeſcere ſinito, deinde ad tertias coquito, & ablata ab igne exprimito ac colato, ammixtoq;

mel

mellis ſextario in duplici vaſe coquito,atq; vbi ſpiſſari cœperit,acaciæ rufæ drach.vnã, ſucci hypocyſthidis drach.1.adiicito. Cæterùm quum ipſa capita coxeris in aqua, croci drach.1.linteolo illigatam ſimul coqui permittito.Quidam etiã myrrhæ drachmam vnam,addunt, ipſaq; cum modico paſſo terunt, atque ita indunt ac ſimul coquunt,donec aliquantulum fuerit cõfectio inſpiſſata. Quod ſi tamen non medicamentariam confectionem facere velis, cum capitum decocto ad tertias redacto, mel coques,reliquis non adiectis.

Confectio ex capitibus papaueris, Damocratis.

HOc pharmacum primùm à Themiſone præparatum eſt, inquit Damocrates,in libro Damocratis Philiatrus, hoc eſt rerum medicarum ſtudioſus,inſcripto.Scimus autem ex verſibus eum conſtare. Aiunt Themiſonem hoc pharmacũ primùm præparaſſe ad tuſſes humidas,dolorem arteriæ, & gulæ,ſpecies fluxionũ ſimpliciter omniũ quæ circa thoracem conſiſtunt, & ad vigilias,quarum ſanè illæ exiſtunt cauſæ.

Papaueris quod nominant ipſi agricolæ
Agreſte,nam ſpontaneum eſt,nec conſeritur,
Capita virentia & recentia,integra,

Semen rubens nondum nigrum gerentia.
Centena bisq́; dena magnitudinis
Mediocris, in nouam ollulam atque amplā indito,
Infunde tres pluuia de aqua ſextarios,
Macerato in his totam diem noctem ſimul,
Dein coquito lento igne, ac diutiuſcule, &
Omnem liquorem expreſſum in ollam excipito.
Et mellis Attici libras tres addito,
Rurſusq́; lenem ad flammulam decoquito.
Dum mellis haud fiat liquidi bona compages,
Mox frigefacta in vitreum vas condito.
Sic nos quidem, at Themiſon primus qui prodidit
Vſum, addidit myrrham, acaciam, & rubens crocum, &
Hypocyſthidis ſuccum, aſt ea obſoleta iam,
Simplex enim parata commodiſsima eſt,
Iucunda valde, lenis atque viribus.
Ex hac datur myſtri minuti quantitas,
In noctem aliquando plus, minus rurſus diem,
Vt tempore pauco in ore quis hanc ſic det ineat,
Iuſſus liquentem ſenſim ita poſt vt deuoret.
Quod ſi voles aluum morandi gratia, &
Siſtatur vt pulmonis & ſtomachi fluor,
Eruptioq́; ſanguinis ſeptum ſupra:
Facere, Eupatoricæ aut tu potius hinc Ponticæ
Addes Rhoi ſucci ſimul drachmas duas,
Tantundem & Acaciæ bonæ, non veteris, &
Auferre iam volens ab igne pharmacum,
Diluta paſſo ambo hæc ſimul confundito

Paulatim, adhuc feruentibus in ollula,
Quo ferueant parum ſimul; mox vaſculo
Refrigerata indantur inde vitreo.

Confectio ex capitibus papaueris Sorani.

SOranus porrò ita præparandam cenſet. Capitum papaueris numero. 150. aquæ ſextarios. 20. in lebetem nouum cõiecta ad dimidias coquito, & reiectis capitibus mellis ſextarium vnũ addito, poſtea verò myrrhæ, croci, hypociſthidis & acaciæ ſucci ſingulorum drach. 1. obolos. 3. linteolo illigato, & in ollam ſiue lebetem ſuſpendito, quo ſimul cum melle coquantur: poſtquàm verò craſſeſcere inceperit, faſciculum colligatũ tollito, & in mortarium coniectum cũ paſsi cyathis. 3. terito, indeque in lebetem coniectum, lente ſimul donec ſpiſſetur coquito. Verùm mitior eſt confectio quæ ex ſolo melle & capitum papaueris cremore cõſtat. Efficacior autem redditur, ſi in faſciculum linteoli, pro adſtringentibus, melilotum & radicem dulcem addideris.

Confectio ex papaueris capitibus, Galeni.

CAeterùm velut ego compono confectionem ex papaueris capitibus, ita ea vtendum cenſeo. Etenim quum de prædictis confectionibus experimentũ ſumpſerim, præſtantior ea viſa eſt, in qua ad vnum aquæ ſextarium capita decem iniiciuntur,

quemadmodum Crito ſcripſit,aut ad duos ſextarios quindecim capita,velut Soranus. In medio autẽ horum amborũ terminorũ eſt,vbi.8.aut.9.capita in vnum ſextarium coniiciamus. Præmacero autem ea non ad triduum,velut Heras,ſed neque ſtatim ablatas coquo,ſed ſi quidẽ humidiora & molliora fuerint,ad vnum diem, Accipienda eſt autem in omnibus huiuſmodi ſermonibus etiam nox,Quemadmodũ etiam annũ dierum.365.eſſe,ſolemus dicere. Si verò duriora & ſicciora ſint,etiam longiori tẽpore ipſa macero,præſtat autem accipere nondũ indurata.Manifeſtum verò quod etiã valde mollia abiiciẽda ſint.Sicciora enim modicum ſuccum habent, Humectiora verò* craſſum quidem ſed crudũ adhuc & aquoſum ac debilem: quapropter ex humidis ac paluſtribus locis accepta fugienda ſunt. At verò numerum quẽ dixi iniici oportere iuxta proportionẽ aquæ, de mediocribus intelligere oportet.Quum enim quædã maiora moderatis, quædam minora exiſtant, Quædam verò inter hæc media, quemadmodum vt plurimũ eſſe ſolent, ex his prædictum numerũ ad ſextariũ coniicere oportet.Terminus autem cocturæ ſit nõ vt tertia, aut quarta, aut aliqua talis pars aquæ fiat reliqua, verùm vbi primùm in totum

*Multum quidẽ vet. cod.

flac

flaccida fuerint facta. Succum enim ipſorũ exprimere volumus, hoc verò ſufficienter continget, ipſis flaccidis factis. Superuacuũ igitur diutius coquere. Cæterùm mellis dimidiam menſuram huic ſucco ammiſcendã cenſeo, & coquendo ſimul ad lentũ ignem ad compagem Attici mellis. Verùm in aqua pluuia quidam capitũ cocturam fecerunt, ne videlicet ipſa ad aliã putredinoſam qualitatem tranſmutetur. Tibi verò etiam fontana ſufficiet, pluuia non præſente. Satis eſt & ipſam mundam eſſe, & omnis mixturæ exortem, ob quam rem ea quæ per plũbeos canales deriuatur fugienda erit: limus enim quidam ex plumbo in ea continetur. Vnde etiam qui aquæ eiuſmodi fecem combibũt, dyſenterici euadunt.

De vſu confectionis ex papaueris capitibus.

VSus eius eſt in his qui ſomno opus habent, quibus etiam ex opio cõſtantia ſæpe exhibere cogimur. Opus habẽt maximè huiuſmodi pharmacis hi quibus tenuis fluxus à capite ad aſperam arteriã deſtillat, non permittẽs dormire, ob conſequẽtem tuſsim, In talibus ego etiam ex ſapa pharmaci confectionem parare ſoleo. Dictũ autẽ à me antea eſt Sapam, Hepſema à nobis appellari muſtum coctum, quod etiam

ſiræum quidam Medici vocant. Sufficiens coctura eius ad huiuſmodi eſt, vbi capita papaueris ad medietatem aquæ fuerint decocta, Quin & per paſſum, aut Theræum Creticum, melius eſt quàm per mel cocturam fieri, vbi fluxus valde tenuis extiterit. Scimus enim attenuãtis facultatis mel eſſe, fugiendum igitur tunc, tenues enim fluxiones auget. Ammiſcetur etiam huiuſmodi pharmaco dum coquitur, radix dulcis quo ſimul coquatur. Vbi verò hæc non adſit, ſuccus qui ex Creta aſportatur. Si verò circa pulmonem conſiſtat copia fluoris à capite delati, cõfectio ex melle melior eſt. Quẽ admodum enim ſomno opus habentibus, ea quæ ex ſapa conſtat, Sic reiectione per ſputum indigentibus, ea quæ ex melle fit, commodior exiſtit. Cõtra vrgẽti igitur renitendo, vbi ſomnum capere vult æger, aut quod ex melle conſtat, aut quod citra hoc apparatum eſt, pharmacum exhibebis: aliquando etiã ambobus permixtis, ſcopum habens ipſum vrgens, circa mixturam, ex vtro amplius conüicere oporteat. Appello autem vrgens, id quod maiori auxilio opus habet. Datur commoderata menſura, duorum cochleariorum ſatis magnorũ copia, Augebis autem & minues, hanc copiam ad magnitudinem corporis cui exhibiturus es

reſpiciés, item ad ætatem, & anni horam, ac regionem, In omnibus enim his, frigidioribus minimum dabis, calidioribus amplius. Quod verò etiam multitudinis ac qualitatis ipſius deſtillationis reſpectu, aut plus aut minus dabis, manifeſtum exiſtit. Commune enim hoc in omnibus auxiliis eſt. Suffecerant equidem præſcriptæ arteriacæ, verùm apponere amplius mihi viſum etiam eas quæ Aſclepiades in ſecundo interiorum ſcripſit. Aliquæ enim ex eis penitus eædem ſunt, quædam præſcriptis valde vicinæ, vt & ex eo certitudo deſcriptionum cõfirmetur. Quin vltra hæc præparandi & vtendi modus diligentius ab ipſo Aſclepiade traditus eſt.

Arteriacæ ab Aſclepiade in. 2. internorum conſcriptæ, Quæ Mnaſoni inſcribit. Antonij Muſæ, ad vocem interceptam.

BRaſsicæ viridis cauliculos depuratos manducandos præbe, & quod inſtar palearum exuccum eſt expuere iube, ſuccũ verò delingere. Alia, Braſsicæ ſuccum cum melle coctum delingendũ exhibe. auxiliatur confeſtim. Alia, Succi eryngii in aqua cocti heminas duas excipito, & ſucci ficuum in aqua coctarũ tantundem, his adde gummi ſubtiliſsimè diſſoluti drach. 8.

coqui

coquito diligenter ad arteriacæ ſpiſsitudinem,& inde cubitum ituris ad cyath imenſuram delingendum præbe. Alia arteriaca Charixenis. Facit ad ſonum vocis fractum,deſtillationes in arteriam,vocē interceptam & raucoſam,ad interceptiones vocis ex diſtenſione. Croci drach.2.ſucci cyrenaici drach.1.mellis Attici cyath. 6. Mel coquito,& vbi ſpiſſatū fuerit,reliquis ammiſceto,ac vtitor velut dictum eſt pilulis inde formatis,quæ ſub lingua detineantur.

Alia, Galbani drach.6.piperis drac.1.nitri drach.1.mellis Attici cyath. 6. Galbanū & mel coquito, & denſata reliquis vnito, vtitor vt dictum eſt. Alia ad exulceratā arteriam,Charixenis.Facit phonaſcis ante & poſt certamē data.Facit ad oculorū dolores, forinſecus impoſita. Lana ex ea madefacta facit & ad internas affectiones delinita. Gummi,tragacanthæ vtriuſque drachmas.6.thuris,myrrhæ, vtriuſque drach.1.obol.3.croci,hypocyſthidis ſucci, vtriuſq; drach.1. paſsi ſcybelitæ aut Theræi ſextarios.6. Gūmi, tragacātham, myrrhā,thus, vnà cum hypocyſthidis ſucco macerato, affuſa ipſis paſsi portione,atq; vbi diſſoluta fuerint, diligenter terito, & ad paſſum miſceto,aſsidueque mouēdo coquito. Crocum verò laneo pāniculo inditum,& in ollā

ſuſpen

ſuſpẽſum, vnà cum pharmaco coquito, Deinde exemptum paſſo dilutum ac tritum ad pharmacum coniicito, & repoſitis vtitor.

Alia. Succi radicis dulcis, tragacãthæ vtriuſque drach. 3. croci, myrrhæ, vtriuſque drach. 1. thuris, ſpicæ nardi vtriuſq; obol. 3. protropi ſextarios. 3. Vtere. Alia Lyſiæ ad eaſdem affectiones. Croci, myrrhæ, ſucci radicis dulcis, thuris, caſiæ, ſingulorũ drachmas. 1. piperis grana. 24. paſsi cretici ſextarios. 3. mellis Attici cyathos. 6. Vtere.

Alia Charixenis. Croci drach. 3. myrrhæ drach. 1. & dimidiam, thuris, glycyrhizæ* vtriuſque drach. 1. paſsi cretici ſextarios. 3. Facit ad ſonum fractum, deſtillationes in arteriam, interceptã vocem, tonſillas inflãmatas, facit etiã ad phonaſcos ante & poſt certamen data. Iuuat perfrigeratos, facit ad recentem & veterẽ tuſsim, ad ſpuentes ſanguinem, eundemque ſurſum reiectantibus prodeſt, & cœliacis. Conducit itẽ ad ſpiritus fœtorem. Alia hypogloſsis, ſub lingua tenenda. Facit ad arteriã exaſperatam, & vocẽ interceptã, itemq; reliquas affectiones. Tragacanthæ, gummi thebaici, vtriuſque drach. 3. myrrhæ, thuris non ſecti, vtriuſque drachmam. 1. obol. 3. croci drachmam vnam, ſucci glycyrhizæ obolos. 3. Phœnicobalanorum trium carnẽ, paſsi pro-

*Succi addunt vet. cod.

tro

tropi aut Theraei quod ſatis eſt his exci- piendis. Decoquatur ad craſsitudinē mellis, Datur fabæ Aegyptiæ magnitudine ſub lingua tenenda, & diſſoluta tranſglutiēda.

Alia hypogloſsis Dioſcoridis. Croci, myrrhæ, tragacanthæ, radicis dulcis ſucci, ſingulorum drach. 1. nuces pineas* cōtuſas numero ſexaginta, amygdalas mundatas totidem. Excipe melle cocto. Datur nucis ponticæ magnitudine ſub lingua tenēda.*

** Aliàs depurgatas aliàs vſtas legitur in vet. cod.*

Alia hypogloſsis Scribonii largi. Facit ad vocem interceptam. Glycyrhizæ, myrrhæ, terebinthinæ, ſingulorum drac. 18. iridis illyricæ drach. 16. tragacanthæ drach. 8. piperis grana. 360. excipe melle cocto, & terebinthina vnà cocta, vtere ſub lingua nucis ponticæ magnitudine.]

** Compoſitio hæc in altero ex vet. codic. reperta eſt.*

Alia Scribonii Largi hypogloſsis. Facit ad vocem interceptam, glycyrhizæ drach. 8. myrrhæ drach. 24. terebinthinæ drach. 32. tragacanthæ drach. 38. Arida ſingula per ſe tundito ac cribrato, Reſinam autē in pilā coniectam tundito, arida ad ipſam inſpergendo, deinde ex vnitis omnibus paſtillos formato, fabæ Aegyptiæ magnitudinis, quos in vmbra ſiccato, atque vſus tēpore vnū aut duos ſub lingua tenendos dato, ac liqueſcētes deuorandos. Oportet autē hoc pharmacū confeſtim in paſtillos cōformare. Quo tēpore

igi

igitur paſtillos cogis,eodē etiā tundes,Reſiccantur enim cito,& ob id paſtillos ex eo formantē ad manū ſimul tundere oportet.

Alia aromatica Mithridatis. Facit ad Arteriæ affectiones, pulmonis vlcerationes, ſpuentes ſanguinē,tabeſcentes, ſuppuratos, & peripneumonicos. Croci drach.2.& dimidiam,myrrhæ,reſinæ terebinthinæ vtriuſque drach.2.thuris ſeſquidrachmā,nardi, cinamomi,caſsiæ,tragacanthæ,ſingulorum drach.1.mellis Attici heminā.1.Mel & reſinam coquito,vt tractilia fiant ac fibroſa, & nō inquinent in frigidā aquā inſtillata,dein cū aridis cōmittito,ac probè contundito, & reponito.Vtere nucis pōticæ magnitudine ſub lingua detenta.Vt prædictum eſt. Alia Mithridatis.Myrrhæ, croci, vtriuſque drachmas.4.nardi Indicæ, terebinthinæ vtriuſque drach.2.thuris,caſsiæ, cinamomi ſingulorum drach.1. paſsi cretici heminas.3. Paſſum & terebinthinam ad perfectam cōpagem coquito,& cum ſiccis committito, Indeque ad nucis ponticæ magnitudinem ſub lingua tenendum dato. Alia ex filice Andromachi aromatica. Prodeſt hæmoptoicis,pleuriticis, tabeſcentibus, ſplenicis, hepaticis, ictericis. Facit & ad affectiones circa vterū & veſicam. Radices filicis quàm craſsiſsimæ lauantur diligenter donec

omne

omne terreum ab eis decedat, deinde perfrigerantur ad diem vnam,& ex ipſis libræ decem,in fruſta digitalis magnitudinis ſecantur & cõquaſſantur,ac in vas figulinum cõiiciũtur. Infundũtur deinde aquæ dulcis ſextarii decẽ,& ad ignem poſitæ coquũtur, Quum verò ad dimidias deuenerint per coćturam,eas tollimus & in duplum vas vngẽtarium excolamus,& radices quidẽ expreſſas proiicimus,In aquam verò craſſo modo contuſa coniicimus,balauſtii drac.ſex,nardi Indicæ,roſarum ſiccarum vtriuſq; drac. quatuor,cinamomi drach.tres,glycyrhizæ drac.ſex,caſiæ drac.quatuor. Rhei pontici drach.quatuor. Deinde rurſus ad ignẽ admota coquimus,& vbi ad dimidias peruenerint,rurſus in aliud paruum vas vngentarium excolamus, & arida quidem expreſſa reiicimus,ad aquam verò mellis Attici hemi.4.addimus,probeq; mixta & igni adhibita,rurſus coquimus, & quum inſtillata in frigidam non inquinarint eam, his reſinæ terebinthinæ drac.tres, galbani nõ lignoſi tantundem,ammiſcemus. Hæc verò liquefacta ad ſubſcripta deplemus. Sunt autem hæc,croci,ſucci hyoſcyami,ſucci mandragoræ,piperis albi, ſucci hypocyſthidis ſingulo.drac.vnam,omnia hæc tenuiſsimè trita,& cumprimo filicis ſucco vnita habeto,

vt

vt ſtrigmentitiam craſsitudinem habeant. Poſtquam igitur inuicem permixta ac probè conquaſſata fuerint,in vitreum aut argēteum vas reponimus. Datur ex pharmaco cochlearium, maximè iuuat vocem interceptam. Alia panacea Mithridatis,ad phonaſcos ante & poſt certamen. Facit & ad glandularū inflāmationes, laxatas columellas. Facit ad gingiuas humore prægnātes,& nomas in ore, & motos dentes, Prodeſt deſtillationibus,recenti ac veteri tuſſi,hæmoptoicis, & ſanguinē reiicientibus, Vtor pharmaco hoc quādoque puro,quandoq; paſſo diſſoluto,aut vino ſcybelite, & aqua calida. Etenim ad tonſillarū inflammationes diſſoluto pharmaco vtēdum eſt. Ad affectiōes verò in profundo, puro. Cōpoſitio ſic habet. Capita papaueris agreſtis, nume. CL. filicis lotæ * drach.3. ſymphyti depurgati,corticis mādragoræ,Rhei pontici,roſarū ſiccarū,iridis chalcidoniæ, glycyrhizæ ponticæ,balauſtii,ſingulo. trientē, cinamomi,drac.2. nardi celticæ ſeſquidrachmam,aquæ pluuiæ ſextarios. 15. Prædicta in craſſas partes contuſa in vaſe duplici vngentario ad triduum macerantur, ſequenti deinde die ad tertias coquūtur,& poſtea in quallum coniecta exprimimus ab ipſis in aliud vas vngētariū liquorē, & res decoctas.

* *Græci cod. habēt lib. 3.*

abiicimus quidem,verũ de expreſſo liquore quantũ ſufficit accipiẽtes,ſubſcriptas res in ipſo diſſoluimus.Sunt autem hæ, gũmi, tragacanthæ albæ,vtriuſque lib.1.myrrhæ, ſucci radicis dulcis,ſucci hypocyſthidis, ſingulo. ſextantẽ, croci, maſtiches vtriuſque vnc.vnã.Hæc diſſoluta diligẽter terimus, paulatim de expreſſo liquore adſtillantes. Poſtea ad pharmaci confectionẽ vino ſcybelite,aut therço,aut pramnio vtimur.Sint autem eius ſextarii 24.Paſſum in vas fictile diffuſum coquimus,atque vbi mellis ſpiſsitudinẽ acceperit,ipſi diſſoluta & trita pharmaca adiicimus,rurſusq; coquimus ad cõpagem,& ſublato in vas vitreũ aut argenteum vtimur,quemadmodũ dictum eſt antea. Aliam ad deſtillationes,& omnes tuſſiculoſas affectiones, Aſclepiades in ſecũdo internorum ſic tradidit. Ad deſtillationes pharmacum quo vſus eſt Gomon philoſophus,auxiliatur ſtatim.Pyrethri,coſti,vtriuſque drach.2.piperis albi drach.1.tuſa & cribrata reponito.Vſu verò expetente, naribus admouere,& pharmacũ attrahere iubeto. *Alia.* Piperis albi drac.1.ſeminis vrticæ tantundẽ,coſti,myrrhæ,croci,ſingulo.obol.3.præparato ac vtitor vt dictũ eſt.

Alia dolorem ſedans,Antonii Muſæ. Facit ad deſtillationem, & vocem interceptã,

Op

Opii,myrrhæ,ſeminis hyoſcyami ſingulo. drac.2.ſingula in cicutæ decocto macerato ac diligenter terito, & ex mixtis catapotia erui magnitudine formato, & duo ex ipſis ante ſomnum dato. Alia facit ad hæmoptoicos,Seminis hyoſcyami albi drach.8. nardi Indicæ drach.6.croci drachm. 4.opii, amyli,aniſi ſingulo.drac.2.rubricæ lemniæ drach.1.cum aqua catapotia erui magnitudine formato,ac vtitor vt dictum eſt. Alia delingibilis,ad tuſſes extremas & inueteratas. Vini falerni ſexta.1.mellis Attici lib.1. coquito aſsiduè agitando cũ ramulis rutæ, Dato inde myſtrum. Facit & ad ſtomachicos. Alia Petini,ad vlcerationes & ſuppurationes in profundo. Vini mulſi veteris ſextar. * 1.axungiæ veteris ſextantem,alii vnc.1. Axungiã probè cum vino mulſo terito ac diſſoluito,indeq; in vas fictile tranſferto,& ad prunas ramulis rutę agitãdo coquito,& vbi denſata fuerint, in vaſe vitreo reponito,ac myſtrũ delingendũ vt prædictum eſt exhibeto. Alia Origeniæ. Glycyrhizæ ponticæ drac.2.ſeminis vrticæ toſti,ſeminis lini toſti,vtriuſque drach.vnam, myrrhæ,croci, vtriuſq; obol.vnum, mellis Attici,aquæ,vtriuſque cyath.6. Glycyrhizam aqua coquito,deinde expreſſo liquore,reliqua terito, & melle cocto excipito,

*Aliàs 2.

O 2

ac delingenda præbeto. Alia, Ari toſti drac. vnam, ammii torrefacti, nucum pinearum toſtarum, Irionis toſti, ſingulo. drac. 1. excipe melle cocto. Alia placentula, hoc eſt, Coptarium ad tuſsientes. Seminis lini torrefacti, contuſi, & cribrati. Vuæ paſſæ pinguis citra acinos, vtriuſque ſextar. vnũ, nucum pinearum toſtarum, nucum ponticarum depurgatarum, vtrarumq; heminã 1. piperis albi ſextantẽ, myrrhæ, croci, vtriuſque vnc. 1. mellis Attici lib. 4. contuſa vt oportet tritaq; reponito. Semen lini cũ melle coquito, & denſata reliquis addito, miſceto ac contundito. Datur nucis ponticæ magnitudine. Alia. Facit & ad Thoracis affectiones. Farinæ fabaceæ tenuiſsimæ toſtæ heminam 1. iridis Illyricæ quadrantem, nucum pinearum toſtarum ſextantem, pulegii aridi contuſi ſeſquidrachmam, ſeminis vrticæ drach. 1. piperis vnci. dimidiam. Mellis boni ſextar. 2. farinam cum melle ad dẽſitatem coquito. Seminis lini etiam tuſi, toſti, & cribrati heminam vnam, in prõptu habeto & adiicito. Alia ad tuſsim, & ſpiritus prolationem, valde probè expurgans. Hyſſopi, pulegii, vtriuſq; ſextantẽ, iridis, ſeminis ſinapis, naſturtii, ſingulo. vnci. vnã, aniſi, piperis, vtriuſq; vnc. 1. tuſa & cribrata melle cocto excipito. Datur cochlearii boni

ni menſura. Si verò hyems ſit, & accepturus nō febriat, piperis ſextātē, & pro aniſo, fœniculum aut cuminū, & pro naſturtio, ſinapi duplū coniicito. Catapotium ad tuſsim recentem, Panacea pharmacum dolorem leuans, inducens ſomnū, facit ad hæmoptoicos. Styracis drac. 8. opii, myrrhæ vtriuſq; drach. 4. diluta paſſo in catapotia cogito, & erui magnitudine cubitum euntibus dato. Alia exemplaria par pondus omniū habēt.

Aliud Platoni inſcriptū, eueſtigio auxiliatur. Styracis, myrrhæ, opii, galbani, ſingulorū par pondus, paſſo diluta in catapotia redige. Aliud Baſſo inſcriptū pharmacum accōmodatū auxiliatur ſtatim. Facit hæmoptoicis, ſanguinē reiiciētibus, ſuppuratis. Galbani, ſtyracis, iridis illyricæ, corticis pinus, ſingulo. drach. 2. enulæ, opii, vtriuſq; drac. 1. Excipe melle cocto, & præbe ciceris magnitudine ex aquę mulſæ cyathis. 4. Confectio ex marrubio Platonis.

Myrrhæ, ſtyracis, opii, ſucci marrubii, galbani, croci, æquales partes, præpara ac vtere, melle exceptis cocto. Catapotium dolorem ſedans, pharmacum accommodatum ad inueteratas affectiōes. Facit ad deſtillationem, dolorem capitis, ægrè ſpirantes, peripneumonicos, ad veſicæ & vteri affectiones. Inſcribitur panacea accommo-

data,ab aliquibus Stichus,myrrhæ, piperis, opii,ſtyracis,caſtorii,galbani, æquas partes excipe paſſo,fac catapotia,& vtere. Aliud pharmacũ valde bonũ,Inſcribitur Harmonia,Facit ad deſtillationes, & inexuperabilem defluxum,Styracis,caſtorii,piperis, cardamomi,ſingulo.drach.tres,opii, myrrhæ, ſeminis hyoſcyami albi,ſingulorum drach. quatuor. Excipe paſſo, reduc in catapotia, Dato ciceris magnitudine ad ſomnum. Aliud, Croci,ſulphuris viui,myrrhæ,opii ſingulo.drach.quatuor, ſeminis hyoſcyami albi,cardamomi, piperis albi ſingulorũ drachm.octo,mellis cocti quincuncem, aut quod ſatis eſt. Vſus prædictus eſt, Datur cubitum euntibus. Confectio Proxeni, ad tuſſes inueteratas,& valde diu durantes humectas affectiones,appellatur Symphonos Lexopyretos,id eſt optimè ſedans febrem. Hac vſus eſt Antonius Muſa. Piperis albi, opii, cardamomi, ſingulorum drach.octo, croci, ſulphuris viui, myrrhæ, ſeminis hyoſcyami albi, ſingulorum drach. quatuor,mellis cocti ſexuncem. Datur nucis ponticæ magnitudine cum aquæ mulſæ cyathis tribus.

Cõfectiones ad tuſſim ab Andromacho libro ſecundo,de confectionibus internis conſcriptæ. CAPVT III.

Poſt

POſtquam multas ad tuſsim Andromachus ſcripſit cõfectiones, deinceps omnes ſoporẽ inducentes, & ob id ſoporiferas appellatas tradidit. Cæterũ hæ omnes tenues fluxiones inſpiſſare poſſunt, reſiccãtes ſimulq; refrigerantes, & propterea aliquæ nõ tãtũ opiũ, ſed & mandragoræ ſuccũ, aut radicis corticẽ, aut hyoſcyami ſemen, aliquæ etiam duo aut tria, aut etiã omnia huiuſmodi habent. Quemadmodũ aliæ ſtyracẽ, & crocũ. Rationabiliter autẽ his alii partim calfaciẽtia ammiſcuerũt, partim cũ modica adſtringendi vi aromatica & reſiccãtia, itemq; ſemina quædã familiaria. Velut aniſi, fœniculi, apii dauci, ſeſelis, vtpote quæ tum pharmacorũ iniucunditatẽ ac vim obtundunt, tum vrinã etiam prolectant. Quædã verò etiã aſpretudines leuigant, velut ſunt, tragacantha, glycyrhiza, & vina dulcia. At verò ex his, quæ minus de * ſoporẽ inducentibus cõplectũtur, eas etiã tabeſcẽtibus præbent. *Aliàs de aromaticis.* Cõfectio ad tuſsim ex duobus piperis generibus. Cinamomi drach. 1. ſucci papaueris drach. 1. myrrhæ obol. 3. piperis nigri obol. 3. caſtorii obol. 3. piperis albi obôlos. 3. galbani obol. 3. croci dimidium, Redigito in paſtillos, Dato cum melle aut paſſo. Alia ad tuſsim excellenter efficax.

Eadem febres ſedat. Seminis hyoſcyami vnc. dimidiam. Vnũ exemplar vnc. 1. habet, cardamomi drach. 1. ſucci papaueris vnci. 1. myrrhæ, ſulphuris viui, croci, ſingulo. vnci. dimidiam, piperis albi iuxta Heram ſeſquũciam. Mellis Attici quod ſatis eſt. Alia ad tuſsim ſiccam. Styracis partem vnam, ſucci papaueris tantũdem, croci partem dimidiã. cõtundito ſimul & catapotia inde exhibeto. Confectio ad tuſsim qua vtor, Sacrificuli bona. Succi papaueris drac. 10. ſeminis lactucæ drach. 20. caſtorii drach. 18. alii 16. rutæ hortenſis aridæ drach. 14. * ſeminis lini drach. 16. panacis drach. 36. myrrhæ drach. 14.] croci drach. 8. alii vnciam vnam. Excipe melle. Datur pro viribus ægyptiæ fabæ magnitudine, febrientibus ex aqua, febre carentibus ex vino, ad noctem. Catapotium ad tuſsim quo vtor. Styracis, myrrhæ, opii, ſingulorum drach. 4. opobalſami, croci, vtriuſque drach. duas, ſimul trita excipe, ac vtere. Ad tuſsim ſiccam. Succi radicis dulcis drach. duas, ſtyracis drachm. vnam, opii, croci, myrrhæ ſingulorum obolos tres, excipe paſſo aut aqua, & ad fabæ græcæ magnitudinem redigito ac vtitor.

** Hæc ex vet. cod. addita ſunt.*

Potio qua vtor ad phthiſicos, Rhipali multis commoda appellatur Menodorios, & Ambroſia. Facit ad febres per circuitum

rep

repetentes. Nardi,croci,myrrhæ,coſti,caſſiæ,cinamomi,iunci rotundi odorati, piperis nigri & albi,caſtorii,galbani, terebinthinæ,ſtyracis, ſucci papaueris, ſeminis hyoſcyami,ſingulo.drac. * 1.tragacãthæ drac. ſex,* aniſi drach. vnã,ſeminis lini drach.1.] mellis quod ſatis eſt.Vini falerni heminam vnam. Tragacantham vino ſufficienti macerato,& reliqua ſimul cum melle committito. Datur febrientibus ſeſquidrachma, ex aqua mulſa. Febre carẽtibus vncia dimidia, cum melle,& aceti cochleario 1. & vini Falerni cyath.2. Apollonii confectio,facit ad multa præſertim ad tuſſes egregiè. Cardamomi drach.18.myrrhæ, drach.12.hyoſcyami drach.12.opii drach.10.alii 12.ſeminis petroſelini drac.duodecim,croci drach. 15.malorum mandragoræ drac.decem,zingiberis drac. octo,ſulphuris viui drach.ſex, ari drac.ſex,thuris drac.ſex,coſti drac.6.piperis albi drach.6.mellis Attici. Alia ad internos abſceſſus,probè repurgans. Sagapeni drac.duas,myrrhæ drach.duas,cardamomi drac.quatuor,alii drach. vnam,caſtorii drac.vnam,piperis albi obol.tres,opii drach.duas,cum aqua in paſtillos formato duorum obolorum ponderis. Dantur cum aqua. Iſotheos ad tuſsim, ad tabem, ad omnes internas & per circuitum repetentes.

Aliàs 3.

Ex vet. cod.

affectiones. Nardi drac.2.myrrhæ drac. 1.croci drach.1.& dimidiam, coſti drach.1. piperis albi drach.1.fecis opobalſami drac. 2.cinamomi drachm.2. ſucci mandragoræ drach.2.caſtorii drac.2.ſeminis dauci drac. 1.& dimidiam, opii drach.2.amomi ſeſquidrachmam, caſsiæ nigræ ſeſquidrachmam, mel coctum. Facit ad dolores ſtomachi, hepatis, pulmonis, oculorum, ſanguinis reiectionem, abſceſſus. Prodeſt dyſentericis, volnuloſis, nephriticis, iſchiadicis, ægrè ſpirantibus. Vrinæ ſuppreſſæ, doloribus laterum, præcordiorũ, ad fluxum muliebrem, & vteri ſtrangulationem. Admiranda eſt Antidotus ad lethalia venena, ante & poſt cibum ſumpta, ad omnem ſanguinis eruptionem cum frigida, & ad morſos à vipera, & percuſſos à phalangiis, in vini cyathis tribus. Quartanariis prælotis dantur ante horam acceſsionis obol.2.ex vini cyathis tribus. Potio ad tuſsim, Dyſpnœeam, & alia multa Antipatri, qua vtor. Styracis drac. ſex, terebinthinæ drac.4.opopanacis drach. 2.galbani drach.2.iridis Illyricæ drach.2. myrrhæ drac. duas, ſeminis hyoſcyanii albi obol.quatuor, ſpumæ nitri obol.4.piperis albi obolos 4.opii obol.5. * Datur quantitate fabæ Aegyptię ad ſomnum. Quidam opii obolos tres, alii drach. vnam coniiciũt.

** Piperis obol.4.addit vetu. cod.*

Ec

Eclegma ad tuſsim. Nucleorum nucũ pinearum drac. duodecim, ſeminis lini toſti drach. octo, tragacanthæ drach. duodecim, carnis palmularum drach. decemocto, iridis Illyricæ drac. duodecim, amygdalarum dul cium drach. ſexdecim. Mel coctum. Dato delingendum bis per diem, mane & veſpe_ ri. In quibuſdam tragacantham aqua pluuia diſſolutam primum cum melle coquito.

Catapotion ad tuſsim, Criſpi Liberti. Myrrhæ piperis albi, galbani, caſtorii, ſty- racis, croci, opii, ſingulorum par pondus, ſtyracis dimidium. Dato inde catapotia duo, ad noctem. Scribonii, ad tuſsim.

Seminis apii drac. duas, floris iunci odo_ rati, nardi celticæ, ſtyracis, croci ſingulo_ rum drachmam vnam, balauſtii obol. tres, ſucci papaueris drach. quatuor, mellis quod ſatis eſt. Datur magnitudo fabæ nõ febrien tibus ex aceto mulſo, febricitantibus cum aqua. Aſclepiadæ ad tuſsim. Rhei pon- tici, croci Cilicii, ſucci papaueris, ſpicæ nardi, thuris, myrrhæ, ſingulorum drach_ mam vnam, radicis nardi Celticæ ſextan_ tem, ſtyracis ſexuncem. Datur drachmam vnam cum vino mulſo. Theſpiana Apol lonii ad internos abſceſſus. Seminis apii drachmas tres, ſucci papaueris drachmas tres, melanthii drachm. tres, iridis Illyricæ dra

drach.7.caſtorii drach.duas, ſeminis dauci drac.ſeptē,ſinopidis rubricæ drac.7.excipe melle cocto,& dato nucis ponticæ magnitudine ex aqua. Catapotium reſiccatorium,ad fluxiones Thoracis, ad molæ dolorem,affectiones per circuitum repetentes,& percuſſos à ſcorpio. Succi papaueris,ſeminis hyoſcyami, vtriuſque par pondus cum paſſo aut melle ad fabæ græcæ magnitudinem formato,Dato ad noctē, ſomnum inducendo prodeſt. Confectio finiens febrem Pamphili pharmacopolæ bona. Seminis hyoſcyami vnc.vnā, cardamomi exenterati vnci.vnā,ſucci papaueris vnc.vnā,ſulphuris viui vnci.dimidiā, croci vnc.dimidiā,myrrhę vnc.dimidiā,euphorbii drac.2.coſti drac.3.iridis illyricæ drac. 3.piperis albi drach.4.& dimidiam. Mellis quod ſatis eſt. Vtere. Catapotiū ad tuſſim & alia multa commodum,& præſertim ad tuſsim humidam. Iunci odorati drach.6. opii drac.4.galbani drac.6.ſtyracis drach. 4.fiant Catapotia araci magnitudine, dentur ad ſomnum. Alia ſedans febrem, Darii. Hac antidoto vſus eſt ad omnia,ad ton-
*Aliàs 2. ſillas,tuſſes,& anginas. Croci vnc. * vnā, piperis quincūcē,myrrhæ vnc.1.ſucci papaueris vnc.1.thuris tantundem,ſeminis hyoſcyami tantundem,cardamomi tantundem
co

coſti drach.4.iridis Illyricæ drac.3.ariſto-lochiæ drac.2.melle Attico excipito. Aliud ad omnem tuſsim expertũ. Aniſi drac. 2.coſti obol.tres,myrrhæ drach.1.caſtorii, galbani, piperis albi, ſeminis hyoſcyami, opii,ſucci radicis dulcis, ſingulo.drac. vnã, excipe paſſo,redige in catapotia ciceris magnitudine. Dato in noctem. Catapotium cõcoctorium ex libris Perigenis, ad tuſsim & deſtillationem. Styracis obol.2. piperis grana.20.myrrhæ drac.2.& dimidiam, ſeminis hyoſcyami obol.4.euphorbii drac.2. iridis Illyricæ drach.2.opopanacis drach.2. croci obol.3.opii obol.3.terebinthinę drac. 1.piperis albi obol.3.galbani drach.2.trita excipe galbano ac reſina,opioq; & ſtyrace. Datur prout ſunt vires. Apollonii confectio ad tuſsim commoda. Foliorum malabathri drac.octo,croci drac.ſex, opobalſami drac.1.ſpicæ nardi drac.1.roſarum ſiccarum,floris iunci odorati,ſingulo.drac.vnã, coſti,caſsiæ, ſtyracis, myrrhæ, mei, ſingulorum drach.3.vuæ paſſæ mundæ drac.16. ſucci mandragoræ drach.ſex, mellis quod ſatis eſt. Vuam paſſam in Cretico paſſo per noctem & diẽ macerato, deinde ammixtis aridis terito, & mel miſceto, ac repoſito vtitor. Potio ad tuſsim ex libris Apollonii,item ad muliebrem fluxum. Seminis

hyo

hyoſcyami drach.3.myrrhæ drach.3.croci, * ſucci mandragoræ,thuris,ſingulo.drach. 3.piperis albi & nigri vtriuſque drach.4.viticis drach.3.opii drach.3.mellis & vini chii quod ſatis eſt. Datur magnitudo fabæ. Ad tuſsim,incipiẽtem phthiſim, hæmoptoicos, ad fluxiones. Seminis hyoſcyami drac.4. radicis nigræ mandragoræ drach.quatuor. Rhei drac.3.corallii drach.3. opii drach.3. lycii drac.2.balauſtii drach.3.thuris drach. 5.tragacanthæ drach.2.croci drach.3. Cum aqua paſtillos triobolares formato. Datur hæmoptoicis ex poſca, Reliquis in aqua.

Greci cod. habẽt corticis mandragoræ.

Potio prodita à Cletio Abaſcanto,ad tabeſcentes,qua vtor abunde, Verum inepta eſt ad ſanguinis reiectationem. Ariſtolochiæ dactylitidis drach. 20. ſulphuris viui drach.20. corticis mandragoræ drach.20. thuris drach.40. gentianæ drach.30.ſeſelis drach.30.opii drach.40.ſeminis hyoſcyami albi drach.40. myrrhæ drach.40. croci drach.octo,piperis albi grana 100.euphorbii drac.decem,baccarum lauri drach.ſeptẽ, & dimidiam,coſti drac.ſeptem, & dimidiã, Cardamomi drach. ſeptem. Euphorbium, & myrrham in vino tundito,opium verò & hyoſcyamum in vino mulſo. Reliqua priuatim tundito,ac ſimul miſceto ad mel coctum. Vtere pharmaco non recenti. Rectè

appoſuit Andromachus ad hoc pharmacũ, quod ſit ad ſanguinis reiectationẽ ineptũ, ob ſulphur videlicet viuum, & euphorbiũ, partim etiam ob lauri baccas. Catapotiũ ad tuſsim ſtatim auxilians. Iridis obol.4. croci Cilicii ſeſquiobolum, myrrhæ obol. 2.cinamomi obol.4.caſsiæ obol.4. ſeminis hyoſcyami albi obol.2. ſeminis papaueris nigri obo.2.ſeminis cicutę obol.2.*redige in paſtillos obolares aut ſemiobolares cum paſſo,& præbe in paſsi quarta heminæ parte. Aliud, Ad omnem tuſsim, & fluxionem,& abſceſſus internos, vt Apollonius.

Vet.cod. addit hic lactucæ nigræ ſeminis obol.2.

Sagapeni, gentianæ, myrrhæ, opopanacis,piperis albi, ſingulo.drach.duas, baccarum lauri mundarum drach.quatuor, trita cum aqua reduc ad magnitudinẽ fabæ græcæ,Dato autem iſchiadicis paulò plus ex vini diluti cyathis tribus. Ad Phthiſicos aliud, Cuius vtilitatem expertus ſum, Fabiani Cretenſis. Succi hypocyſthidis drac. octo,myrrhæ drac.octo,caſtorii drach.ſex, thuris drach.octo,ſucci Rhois drac.nouẽ, ſagapeni drach.ſex,ſucci papaueris drach. octo , aniſi drachmas nouem , ſeminis apii drach.octo, * Liquoris panacis drac.quinque,ſeminis hyoſcyami drac.octo,ſtyracis drac.octo,croci drac.decem, liquoris cirenaici drac.vnam, ſeminis dauci drac.vnã,

* *Ex vet. cod.*

mar

marrubii drac.1.corticis mandragoræ drac. 10.piperis longi drac.8.& albi drac.5.& dimidiam,verbenacæ ſupinæ drachm. vnam, mel coctum. Catapotium album,vt Prytanis & Apollo. Myrrhæ ſeminis hyoſcyami albi,opii,ſtyracis,ſingulo. æquale pondus,formato catapotia quãta deuorari poſſunt,his ipſis vua paſſa,aut paſſo,aut palmularum carne exceptis. Catapotium ex libris Perigenis. Ad tuſsim Seminis hyoſcyami,caſtorii,myrrhæ,ſtyracis, opii ſing. par põdus. Dato magnitudinem fabæ cum paſſo,aut aqua mulſa. Catapotia ad tuſſim humidam ex libris Perigenis. Styracis, galbani,ammoniaci thymiamatis, caſtorii, opii,ſingulorum æquales partes in catapotia erui magnitudinis redigito,ex eisque duo exhibeto.

De reiectatione ſanguinis. CAP. IIII.

IN reiectatione ſanguinis primũ periculum eſt,ne immoderata eius euacuatio fiat. Verùm poſt ſuppreſſum ſanguinem, Curatio eius quidem quæ ex apertione oſculi alicuius vaſis contigit,per obturationem fit oris dilatati. Eius verò quæ ex vaſis ruptura, per eiuſdem cõglutinationẽ. Queãdmodũ eius quæ ex eroſione,per renutritionẽ eroſorum. Obturatur igitur oſculũ dilatatũ,

per

per adſtringentia: conglutinatur autē ruptum, per eadem, & quæcunq; ipſis in cōpoſitione miſcentur citra mordacitatē reſiccātia, & glutinoſum quiddā habentia. Velut eſt lemnia terra ſphragis appellata, & Samius aſter. Renutriuntur autem corroſa, per cibos boni ſucci, & pharmaca carnem gignentia, ſarcotica Græcis appellata, de quorum facultate dictū eſt in ſecūdo opere huiuſmodi tractationis. Iuxta primam quidem igitur rationē, ex talibus pharmaca componuntur ad reiectationem ſanguinis curandam cōuenientia. Iuxta ſecundā verò, in his qui ex pulmone, aut thorace, aut arteria, aut ſumma arteriæ parte ſanguinem reiectant. Miſcentur enim prædictis cōgruenti menſura tum calida, tum tenuium partiū exiſtentia, quæ infeſtiſsima ſunt prædictis tribus affectionibus, apertioni videlicet orarum, rupturæ, & corroſioni. Cuius rei gratia itaq; miſcetur? Diſtributionis nimirum ipſorū in corpus. Etenim adſtringētia & viſcoſa ac tenacia ſibiipſis vias præcludunt, quare opus habent facultate ipſis viā ſtruente ac præparante. Porrò quū ex locis circa ſtomachū, aut aluum, aut aliquod inteſtinum, ſanguis educitur, huiuſmodi pharmacorum mixtura non eſt opus. Verū rurſus infeſtiſsimum his eſt hoc genus phar-

macorum,quod in tantũ refrigerat,vt affe-ctio ſtupefiat:& tamẽ etiam hæc ammiſcentur medicamentis ad hæmoptoicos conuenienter paratis,vt quæ altiorem ſomnũ ac ſoporem inducant,& cõmodiſsima ſunt his qui à tuſsi lancinantur,ſiſtentia nimirũ ſanguinem qui ad affectum vas defertur, atq; hoc per ſuam frigiditatem. Atq; hi quidem ſunt cõponendi ſcopi. Copia autem materiæ pharmacorum, quæ ſufficientem experientiam prioribus medicis,qui circa curatiuam artis partem diligenter verſati ſunt, exhibuerunt,deinceps referetur.

Quæ Andromacho ad ſanguinis reiectationem ſcripta ſunt.

PRimùm ex his quæ ſanguinẽ reiicientibus conueniunt pharmacis, Andromachus ſic tradidit. Ad ſanguinis reiectationem,quo ego vtor. Acaciæ drach.4.roſarũ ſiccarum drach.8.balauſtii drach.8.gummi drach.2.tragacanthæ drach.1.cum aqua paſtillos facito drachmæ vnius. Dato ex aqua pluuia. Aliud Apollonii. Seminis hyoſcyami drach.8. opii drach. 4. thuris drach.8. terræ Samiæ drach. 4. amyli drach. 2. rubricæ lemniæ drach.2.aut ſi hæc non ſit,ſinopicæ drach.3.coralli drach. 4. coſti drachmas quatuor,floris balauſtii obol. 3.alii drach. 2. excipe ſucco polygoni,ac redige

in

in paſtillos triobolares, quos ex frigida præbeto. Quidam cicutæ ſeminis drach.3. adiiciunt. Aliud quo vtor. Cytinorum drach. 6. ſpinæ Aegyptiæ drach. 6. ſucci papaueris drach. 4. hypocyſthidis drach. 6. balauſtii drach. 6. acaciæ drach. 6. lycii Indici drach. 4. myrrhæ drachm. 2. excipe myrti baccarum decocto, & fac paſtillos drachmę vnius. Ex eodém decocto præbe bibendos.

Aliud ſiſtens ſanguinem. Croci Cilicii, myrrhæ, iridis, nardi Indicæ, thuris, acaciæ, ſingulorum vnc. 1. ſucci papaueris, coſti, piperis, ſingulorum vnciam dimidiam, roſarum ſiccarum trientem, melle excipito. Datur fabæ Aegyptiæ magnitudo. Aliud fluxiones ſiſtẽs. Prodeſt fluxionibus internis, tonſillarum, & vuæ, & ad exulceratam arteriam gargariſſatum, & ad ſanguinis fluxum ex aqua frigida. Pluribus ex poſca magnitudine ponticæ nucis. Congruit etiam mingentibus ſanguinem, & fluxui muliebri, potum & appoſitũ. Myrrhæ vnc. 1. nardi Indicæ vnc. 1. cinamomi vnc. 1. thuris vnc. 1. croci vnciã dimidiam. piperis drac. 4. ſucci acaciæ drach. 4. coſti drach. 4. ſtyracis drach. 4. iridis Illyricæ ſextantem, roſarum ſiccarum ſextantẽ. Excipe melle cocto. Aliud ſiſtens fluxiones, ex libris Galli. Facit probè & ad ſanguinis reiectationem.

Croci, myrrhæ, iridis, nardi Syriacæ, caſsiæ, nigræ, Rhei pontici, ſingulorum drach. 1. ſtyracis, piperis albi vtriuſq; vnc. dimidiam. roſarum ſiccarum quincuncem, tritis mellis Attici quod ſatis eſt affunde. Datur nucis ponticæ magnitudine ex aquæ cyathis tribus. Aliud ad hæmoptoicos, ex libris Apollonii. Succi hypocyſthidis drach. 12. balauſtii, acaciæ, cytinorum ſingulorum drac. 12. gallæ drach. 12. ſucci papaueris drac. 6. croci drach. 6. Redigito in paſtillos triobolares. Aliud ad hæmoptoicos. Succi papaueris* obol. 1. Gummi] obol. 2. amyli obolos. 3. Dato ex aqua. Aliud ad ſanguinis eductionem, & omnẽ ſanguinis eruptionẽ, ex aqua potum. Succi papaueris drach. 1. cinamomi drach. 1. caſtorii drach. 1. coſti, piperis longi & rotundi, myrrhæ, ſingulorũ, obolos. 3. croci ſeſquiobolum. corallii obolos. 2. balauſtii drach. vnam, aniſi drach. 1. gummi drach. 1. Ex tritis paſtillos formato ac vtitor. Aliud ad ſanguinis reiectationem. Rubricæ ſinopicæ drach. 4. thuris drach. 8. aniſi drach. 1. ſeminis cicutæ drachmas. 4. ſucci papaueris drach. 4. lapidis hæmatitæ drach. 4. ſeminis hyoſcyami drachmas. 8. terræ ſamiæ drach. 3. dato pharmacum ieiunis ex aqua. Aliud. Succi hypocyſthidis drach. 1. opii obolos. 3. balauſtii

* Ex vet. cod.

dra

drach.1.acaciæ drach.1. Ex aqua. Aliud ad ſanguinis eductionem, vt Herophilus. Radicis ſymphyti quadrantē, terræ aſteris vnc.1.thuris ſextantem. balauſtii vnc.1.hypocyſthidis vnc.1.croci obolos.3. myrrhæ drach.2.opii drach.1. rubricæ lemniæ quadrantem,& obol.3.gummi drach.1. Excipe ſucco polygoni aut plantaginis. Aliud ad hæmoptoicos, Boni præceptoris. Balauſtii drach.2.acaciæ drach.2.tragacanthæ drach.4.ſucci hypocyſthidis drach.4.florū roſarum drach. 4. opii drach.2. thuris drachmas.3.myrrhæ drach.2.ſeminis hyoſcyami obol.4. Excipe ſucco ſanguinariæ quæ Græcis eſt polygonum. Aliud ſanguinē reiicientibus vt Acacius. Terræ Samiæ drach.4.corallii.drach.4.rubricæ ſinopicæ drach.2.balauſtii obol.3.opii drac.4. amyli drach.12.thuris drac.8.ſeminis,hyoſcyami,drach.8.Cum polygoni ſucco paſtillos triobolares formato. Dato in poſca,ſi fluxio ſit multa cum vitello oui aſſato & aqua plantaginis. Aliud ad hæmoptoicos & dyſentericos. Floris roſarum,opii,acaciæ, gummi,balauſtii,hypocyſthidis ſingulorū quadrantem.gallæ vnc.1.ſeminis plantaginis eiuſdemque ſucci vtriuſque ſextantem, lycii Indici vnc.1.ſucci roſarum vnc.1. Redigito in paſtillos drachmales. Quidam

etiam omphacii vnciæ dimidium addunt. Dyſentericis etiam infunditur. Aliud ad hæmoptoicos, Carteri robuſtius Seminis cicutæ drach.2.ſeminis hyoſcyami drach.1. amyli drac.1.nardi obol.3.rubricæ lemniæ obol.3.alii.4.aniſi obol.4.alii.3.croci obolos.3. Dato cum vitello oui aſſati,ex aquæ lactoſæ cyathis tribus. Facit & ad deſtillationes. Aliud ad Hæmoptoicos, Magni Philadelphi. Corallii obol.2.aſteris Samii obolos.4.ſucci ſanguinariæ cyathos.6. Dato hoc totũ pro duabus vicibus in potu.

Vſus prædictorum Andromachi pharmacorum.

IAm ante quidẽ palàm eſt,ex his quæ in principio ſermonis de reiectatione ſanguinis dixi,qui ſit vſus præſcriptorum pharmacorum. Verùm maioris lucis gratia,repetam etiã nunc id quod primùm omnium ex acacia,roſis ſiccis,balauſtio, gummi,tragacanthaque eſt cõpoſitum. Manifeſtũ autem eſt acaciam quidem,& roſam,& balauſtium,adſtringentiá habere,gummi verò & tragacantham viſcoſa & glutinatoria. Igitur impoſsibile eſt ipſum vſque ad thoracẽ & pulmonem per ſe deferri, ſi non habeat quæ adſtringentia & viſcoſa ac tenacia deducant. Et quod his amplius accedit,neque mel

mellis quicquam eius compoſitor addidit. Sed per aquam pluuiã, quæ & ipſa adſtringentem vim habet, tum compoſitio ipſius, tum exhibitio tradita eſt, vt ad ſanguinis ex ſtomacho & ventre eductiones conuenire poſsit. Quin & ſi poſsibile ſit ex inteſtino ieiuno aliquid per nauſeam efferri, ad hoc etiam commodum pharmacũ fiet. Cõtrariam autem viciſsim ad præſcriptũ pharmacum compoſitionem habet quintum ex ordine ſcriptum, itemque nonum. Nimirũ quum cinamomũ, & piper, & coſtus, & myrrha eis ſint ammixta. Reliqua verò omnia media quodammodo inter hæc ſunt, neque exactè adſtringentia per totam ſui compoſitionem, neque fortiter calfacientibus permixta. Cæterùm opium, & hyoſcyamus, & cicutæ ſemen, maximè quidem his qui à tuſsi, aut etiam aliàs lancinantur, apta ſunt: quanquam omnibus quomodocunque ſanguinem reiicientibus conueniant. Quare ipſa miſcere licet, tum in his qui ex nutritiuis organis ſanguinem ſurſum educũt, tum quibus ex ſpiritualibus organis idem contingit.

Quæ Aſclepiades ad Hæmoptoicos ſcripſit.

AD ſanguinis reiectationem. Radicis ſymphyti ſexuncem, balauſtii drac. 2.

aut.1.aquæ ſextarium.1.Coquito ad tertias, & expreſſo liquori hæc addito,amyli drachmas.1.gummi Thebaici tantundē. Dato in potu. Aliud, Cucumerũ ſatiuorum lib.1.in tenuia fruſta diſſecato,& aquæ potabilis ſextarium.1. affundito,ac ad tertias coquito. Expreſſo deinde liquori terræ ſamiæ ſeſquidrachmam inſpergito, ac bibendum exhibeto. Charixenis pharmacum accommodatũ. Radicis polygoni manipulum,radicis ſymphyti tantundem,Rhois rubri acetabulũ, aquæ ſextarios.3. coquito ad tertias,& expreſsi liquoris cyathũ vnũ dato,cum gummi tenuiſsimè triti ac diſſoluti drach vna. Pharmacum Arrhabiani quod ponticum dicitur,Vuæ vrſi libras.16. aquæ pluuiæ ſextarios. 16. Coquito ad tertias,& expreſſum liquorũ reponito. Aliud, Mororum rubrorũ nondum maturorum libras.16.aquæ pluuiæ ſextarios.16. Coquito ad tertias,& expreſſum liquorem reponito. Aliud, Fructus corni libras.16.aquę pluuialis ſextarios. 16. fac eodem modo.

Aliud, Palmularum Thebaicarũ lib.16. aquæ pluuiæ ſextarios. 16. coquito ad tertias,& poſtquam expreſſeris liquorem, ad prius expreſſos liquores infundito, omnesque probè mixtos ad tertias coquito, & in fictili vaſe reponito. Et inde cyathum vnũ

ante

ante cibum dato. Pharmacum hoc eſt valde bonum, & regenerationē prohibens. Oportet autem ſingula ſuo proprio tēpore præparare, & ad pharmaci confectionem reponere. De vrſi vua. Quæ vrſi vua appellatur in ponto naſcitur. Planta eſt humilis & fruticoſa, folio memæcyli, fructum ferens rubrum & rotundū, guſtu auſterū, quē vrſi vuam appellant. * Catapotium ad hæmoptoicos. Corticis thuris, terræ ſamiæ, amyli, ſingulorum drach. 4. tuſa & cribrata reponito. Vſu verò expetente, cochleariū vnū in aquæ frigidæ cyatho dato. Aliud, Balauſtii, terræ ſamiæ, corticis thuris, gummi, ſingulorum æquale pondus tuſa & cribrata exhibe vt prædictum eſt. Ad ſanguinis reiectationem eclegma Amaranti, pharmacum accommodatum. Vini falerni ſextarium. 1. mellis Attici lib. 1. in vas fictile coniecta & conquaſſata ſuper prunas ponito, & vbi arteriacæ acceperint ſpiſsitudinē, ab igne ablata refrigerari ſinito, eisq; contuſa & cribrata addito, gūmi cochlearia. 4. balauſtii, thuris, terræ ſamiæ, ſingulorum drach. 2. & rurſus ad ignem admota & calfacta reponito. Dato vt prædictum eſt. Aliud Origeniæ. Succi gentianæ, ſucci ſymphyti, balauſtii, ſingulorum drach. 8. croci, myrrhæ, ſucci radicis dulcis, ſingulorum dra.

** Aliàs catapaſtum hoc eſt medicamētū quod inſpergitur.*

chmas quatuor, protropi, aut Theræi, aut Scybelitæ ſextarios. 6. præpara ac exhibe, vt dictum eſt. Catapotia ad ſanguinis reiectionem dolorem ſedantia. Vſus eſt Charixenes. Succi hypocyſthidis, balauſtiorum, opii, ſingulorum drach. 4. excipe vino Myrtite, & fac catapotia. Dato ex his trioboli pondus. In aliis exemplaribus opii drachmæ duæ habentur. Aliud, Succi hypocyſthidis, ſucci acaciæ, ſucci Rhois Syriacæ, ſingulorum drachmas quatuor, balauſtii, opii, gummi, ſingulorum drach. 4. vini Myrtitæ quod ſatis eſt. Vſus oſtenſus eſt. Paſtillus hæmoptoicos, pharmacum accommodatum, Inſcribitur Trypherum, hoc eſt, Delicatum. Amyli, balauſtii, terræ Samiæ, ſucci hypocyſthidis, gummi, croci, opii, ſingulorum drachmas duas, Excipe ſucco plantaginis, & exhibe drach. vnā. Verùm liquor ipſe affectioni ſit conueniens. Aliud, *Amyli, terræ Samiæ, hypocyſthidis ſingulorum drachmas duas, opii, croci, balauſtii, tragacanthæ, ſingulorum drachmam vnam, excipe ſucco plantaginis. Paſtillus ex ſuccino. Facit hæmoptoicis, diuturnæ & recenti tuſsi, Phthiſicis ſanguinem reiicientibus, ſuppuratis, cœliacis, dyſentericis, & inflatis. Eſt etiam Auricularis bona. Pſyllii mundi drach. 45.

*Aliàs amyli drachmas. 4.

iri

iridis Illyricæ, maſtiches, ramentorū ſuccini, croci, ſingulorum drach. 30. opii drac. 15. Pſillium in aquam calidam coniectum macerari ſinito, atque vbi viſcoſum ac glutinoſum de ſe in aquam depoſuerit, liquorem exprimito, & cum eo pharmacum præparato, in paſtillos ipſum cogendo, ex quibus obolos tres, ad ſomnum dato. Sint autem aquæ ſextarii tres, In aliis exemplaribus pſyllium ad triduum madeſcit, deinde ebulliat ter donec coquitur, & ab igne adēptum rurſus ad triduum ſinitur, atque tunc liquor ad pharmaci confectionem ſegregatur. Paſtillus Neapolitæ. Facit hæmoptoicis, ſuppuratis, phthiſicis, affectionibus fluidis. Seminis hyoſcyami albi, ſucci mandragoræ, vtriuſq; drachmas quinque, thuris maſculi, opii hiſpani, ſtyracis, coaguli hinuli, ſingulorum drachm. 10. maſtices drach. 20. ramentorum ſuccini, iridis Illyricæ, croci, ſingulorum drach. 30. pſillii drachmas. 45. aquæ ſextarios tres, præpara ac vtere vt prædictum eſt. Paſtillus ex corallio, vt Niceratus, Corallii, terræ Samiæ, vtriuſque drach. 8. balauſtiorum, amyli, terræ lemniæ, ſingulorum drach. 4. ſeminis hyoſcyami albi opii, hypocyſthidis, ſingulorum drach. 2. Excipe ſucco arnogloſſæ, coge paſtillos ac exhibe. Aliter Dioclis

Chal

Chalcedonii. Corallii drachmas octo, ſucci hypocyſthidis, balauſtii, ſucci acaciæ, Rhei pontici, terræ Samiæ, opii, thuris, ſucci ſymphyti, ſingulorum drachmas duas, excipe ſucco plantaginis. Aphrodiſiacum Clidion, pharmacum accommodatum. Facit hæmoptoicis, cœliacis, dyſentericis, & qui ſtomachi fluxionibus laborant. Cytinorum, ſpinæ Aegyptiæ, balauſtiorũ, ſucci hypocyſthidis, ſucci acaciæ, ſingulorũ drachmas. 6. lycii, Rhei pontici, opii, ſingulorum drach. 4. myrrhæ drach. 2. contuſa & cribrata diligenter baccarum myrti decocto excipe, & paſtillos coge. Exhibe pro viribus cum roſarum decocto, aut baccarum myrti, aut aqua frigida. Forinſecus ſpongiam aceto imbutam imponito. Poſtquam verò fluxus conſtiterit, pectus & fluxione infeſtatos locos omphacio cum aceto diſſoluto illinito. Tepefiat autem ad cinerem calidam, donec aliquantulum ſpiſſetur. Philippi pharmacum accommodatum dyſentericis, & hæmoptoicis, Balauſtii, acaciæ, hypocyſthidis ſucci, opii, * thuris, myrrhæ, croci, gallæ, lycii, aloës, Rhei pontici, baccarum myrti nigrarum, malicorii, ſingulorum drach. 4. excipe vino Italico, & redige in paſtillos triobolares. Dato febriẽtibus ex aqua, nõ febrientibus cũ vino.

** Hic cod. vet. habet rhois.*

Con

Confectiones dolorem ſedantes, tabeſcentibus, & ſanguinem reiectantibus commodæ, itemq; alijs quibuſdam accommodatæ, preterquàm colicis. CAP. V.

IN his equidem qui ſanguinē reiectant, nondum tamē exactè tabe apprehenſi ſunt, hoc genus pharmacorum dolorē ſedantiū priores medici cōpoſuerunt, ipſumq; anodynon appellauerunt, cōueniens & his qui ſanguinem reiiciunt, & qui tum hoc perpetiuntur, tum etiam iam tabeſcūt, itemq; ad alios dolores & affectus, qui circa pulmones, & arteriam, & Thoracem, atq; alias quaſdam partes cōſiſtunt, colicis tantū exceptis. Differunt enim hæc pharmaca ab his quæ priuatim colica appellantur, aromatū, & odoratorum ac vrinā cientium ſeminū miſtura. Colicæ enim confectiones his vehementiores ſunt, ſtupefactoriam vim prædominantem habētes ex multitudine refrigerantiū pharmacorum. Quale eſt, hyoſcyami ſemē, & cicuta, & papaueris ſuccus, & cortex radicis mandragoræ, His namq; in colicis vtī cogimur ob magnitudinem doloris.

Quæ Andromachus ſcripſit ad prædictas affectiones.

COnfectio ſedans dolorē, ad omnes internos affectus & pleuritidas, qua

vtor.

vtor. Radicis panacis, ſeminis dauci, vtriuſque drach. 4. caſtorii drach. 4. alii drac. 2. ſeminis hyoſcyami, opii, vtriuſq; drach. 4. alii drach. 2. Mellis quod ſufficit. Dantur obol. 4. cum aquæ cyathis tribus. Alia ſedans dolorẽ, Marcellini. Aniſi drac. 2. ſeminis hyoſcyami drac. 2. ſucci papaueris drac. 1. ſeminis apii drac. 2. croci obol. 4. roſarum ſiccarũ drac. 1. myrrhę drac. 1. amomi dra. 1. Trita cum aqua in paſtillos triginta duos redige. Dato inſomni tẽpus cum aquæ cyathis duobus aut tribus. Alia ſedãs dolorẽ, Ex ſeminibus. Seminis apii drach. S. opii drach. 2. ammii drac. 8. aniſi drac. 4. fœniculi drac. 4. caſsiæ nigræ drach. 2. Cum aqua fac paſtillos triobolares. Dato ex paſſo, ſexta & decima heminæ parte, aut ex aqua. Alia Achillæ Aurigæ. Aniſi drach. 8. ammii drac. 8. ſeminis fœniculi. ſeminis apii drach. 4. opii drac. 2. nardi Indicæ drac. 2. myrrhæ drach. duas, piperis drach. 1. caſsiæ nigræ drach. 2. Fac paſtillos triobolares qui reſiccati ponderent obol. 2. Dato vt reliquos.

Alia dolorem ſedans vt Xenocrates, qua vtor maximè ad tormina & dyſentericos. Seminis apii drachmas duas, aniſi drachmã vnam, piperis albi drachmam vnam, myrrhæ obolos quatuor caſtorii obol. 4. * opii obolos duos, gentianæ drachmas duas. Fac pa

* *Vet. cod. habet opij obol. 3. croci. obol. 3.*

paſtillos triobolares,& variè exhibe. Alia Sphragis dicta ſedans dolorem, reſiccans fluxiones, & tormina ac tuſſes, qua vtor.

Myrrhæ obolos quinque, alii ſex, corticis mandragoræ drachmas quatuor,ſucci papaueris drach.5.ſeminis hyoſcyami drachmas quatuor, alii drachmas duas,thuris drach.5.croci drach.5. Excipe vino, exhibe pro viribus, aliquibus fabæ Aegyptiæ magnitudine,aliquibus obolos duos, Alia, After appellata,ſiſtens dolorem, Qua vtor ad omnem fluxum, dolorem, & omnes internos affectus & deſtillationes, ad veſicā, ad ſuffocationes, fluxum muliebrem, ſtomachi fluxionem,dyſentericos, ſanguinem reiicientes. Facit & ad paralyſi reſolutos. Croci obolos.3.ſeminis hyoſcyami drac.6. ſeminis apii drach. 6.aniſi drach.4.ſtyracis drach.quatuor, ſeminis dauci drach.4. caſtorii drach.duas,opii drachm.3.myrrhæ drach.2. Quidam etiam mandragoræ ſucci drach.4.vt verò Xenocrates,etiam piperis albi drach.6.cum aqua fac paſtillos triobolares. Dato ex aqua. Alia ſedans dolorē Lycomedis. Reſiccat deſtillationes arteriæ,& fluxiones oculorū.Seminis hyoſcyami drac.2.ſeminis apii drach.2.opii drac.2. aniſi drach.1. croci obol. 4. roſarum ſiccarum drach.2.myrrhæ drach.1.alii drach.2.

Cum

Cum aqua redigito in paſtillos triobolares. Vtere quemadmodũ Trigono appellato. Alia ſedans dolorẽ, reſiccatoria. Facit & ad hæmoptoicos, cœliacos dyſentericos, rupta & conuulſa. Aniſi drach. 4. ſeminis apii drach. 4. opii drach. 4. croci drach. 1. ſeminis hyoſcyami drach. 4. ſtyracis drach. 1. iunci odorati drac. 1. balauſtii obol. 4.* alii drach. 7. foliorum roſarũ drach. 1. nardi indicæ obol. 3.] cum aqua formato paſtillos diobolares. Dato ex vino, aut aqua, aut pro tropo. Alia dolorem ſedans potio, Rufi, qua vtor. Corticis mandragoræ drach. 4. thuris drach. 5. piperis albi drach. 2. & dimidiam. croci drach. 5. ſeminis hyoſcyami drachmas. 4. ſucci papaueris drach. 5. myrrhæ drach. 5. nardi obol. 3. caſsiæ nigræ drach. 2. Trita cum paſſo in paſtillos drachmales cogito, ac reponito ne humecti fiant. Dantur ex aquæ calidæ cyathis duobus, cholericis, hoc eſt, bilioſa ſupernè & infernè reddentibus, ex frigida. Alia ſedans dolorem ad omnes internas affectiones, qua vtor. Caſſiæ nigræ, myrrhæ, opii, ſtyracis, croci, ſingulorum drach. 1. quidam drac. 1. & obol. 3. Cogito in paſtillos trium aut duorũ obolorum. Præbe febrientibus ex aqua, non febricitantibus in vino. Hepaticis in aqua mulſa, itidem & pleuriticis. Efficax eſt & ad

*Hæc vetu. cod.

ad tuſsim. Alia Trigonos vocata, reſic-catoria & ſedans dolorem. Seminis hyoſcyami drach. 4. ſeminis apii drachm. 4. aniſi drac. 2. opii drac. * 2. cum aqua paſtillos formato. Dantur cum frigida, mane & veſperi, vnus pro vice. Alia ſedans dolorē, Aſclepiadæ ad omnes internos affectus. Seſelis, chamæpityos, herbæ ſaluiæ, ſeminis rutæ ſylueſtris, ſeminis dauci. ſingulo. drac. 6. ſeminis hyoſcyami, opii, vtriuſque drach. 8. caſtorii drach. 25. Rhei pontici drachm. 14. Excipe melle. Alia vt Charicles. Tordilii drach. 8. chamæpityos drach. 8. Rhei pontici drach. ſex, caſtorii drach. 12. & dimidiam, herbæ ſáluiæ drachm. 8. ſeminis rutæ ſylueſtris drac. 8. ſeminis dauci drac. 8. opii drach. 4. ſeminis hyoſcyami drach. 4. croci drach. 5. Quidam addunt mel Atticum reliqua ipſo excipientes. Alia dolorē ſedans, iucunda appellata. Facit & ad tabeſcētes, & inflatos. Iridis Illyricę drac. 30. ſuccini, croci, maſtiches chiæ ſingulorum drachm. 30. pſyllii drachm. 45. aut 30. ſucci papaueris drach. 15. cum aqua pluuia paſtillos drac. 1. & obol. 3. ponderantes formato, ac exhibeto. Pſyllium per diem & noctem aqua pluuiali macerato, deinde coquito & exprimito, atque ſic cum reliquis committito. Alia potio ſedans dolorem, ex libris Aphrodæ-

* *Aliàs 1.*

Ad omnem dolorē, in neruis, vtero, coxendicibus. Succi papaueris drach. i. opobalſami drac. i. aut carpobalſami drach. i. obolos 2. myrrhæ, ſeminis hyoſcyami, caſtorii, ſtyracis, ſingulo. drac. i. Excipe paſſo, & fac paſtillos oboli vnius & dimidii, Dato ex aquæ calidæ cyathis duobus aut tribus. Aliud ſedās dolorem Catapotiū. Ex libris Aphrodæ, ad omnes internos affectus, & ad quartanarios, qui interualli tempore inediā ferunt, & deinde accipiunt. Facit & ad calculoſos, dyſentericos, ſtomachicos, & iam deſperatos atq; anxios. Eſt & oculis valde commoda. Seminis hyoſcyami, aniſi, ſtyracis, ſingul. drac. 4. croci, opii vtriuſq; drach. 3. caſtorii drac. 2. fac catapotia Aegyptiæ fabæ magnitudine. Præbe ex aquæ cyathis duobus. Aliud dolorem ſedans, ad omnes internos affectus, & ſanguinis reiectationē vndecunq; feratur, etiam ſi ex vulnere prodeat quibuſdam prodeſt, facit & ad nephriticos & hepaticos. Hanc ne prius dederis quàm mercedem acceperis. Cinamomi, caſsiæ vtriuſque drac. duas, myrrhæ drac. i. piperis albi drach. i. & longi drach. vnam, galbani drach. vnam. opii drac. 2. Trita cum melle pauco in catapotia redige, partim magnitudine fabæ, partim quantitate araci. Dato pro viribus cum aqua, aut pro iudicio tuo.

tuo. *Alia dolorem ſedans ad omnia interna.* Seminis apii drac. 2. aniſi drac. duas, piperis longi drac. 2. & nigri drac. 1. caſtorii obol. 4. myrrhæ, opii, vtriuſque obol. 4. panacis, gentianæ vtriuſque obol. 4. * ſucci radicis dulcis obol. 3. fac paſtillos triobolares, dyſentericis drac. vnius. *Alia ſedãs dolorem, Crateri, ad tabeſcentes, & ſanguinem reiicientes.* Myrrhæ drach. ſex, mandragorę drac. 4. ſeminis hyoſcyami drac. 4. opii drach. 5. croci, thuris, vtriuſque drach. 5. Rhei drachm. 5. ſeminis cicutæ, ſtyracis, vtriuſque drac. 5. Excipe vino mulſo. *Alia ſedatiua doloris, Myſterium appellata, vt Niceratus. Ad phthiſicos, tuſsiẽtes, cœliacos, dyſentericos, deſtillationes, confeſtim auxiliatur.* Croci, coſti, caſtorii, aſari, ſeminis hyoſcyami, opii, ſtyracis, ſingulorum drachm. vnam, quidam hyoſcyami ſeminis drachm. dimidiam. Excipe melle ac vtere. *Alia doloris ſedatiua ad deſtillationẽ conueniens.* Seminis hyoſcyami, ſucci papaueris, amyli, ſingulo. drach. duas, aniſi drac. vnam, ſpicæ nardi drach. vnam, croci drach. vnam, rubricæ ſinopicæ obol. 3. aut lemniæ drac. vnã, formato paſtillos 30. Dato duos in noctem cum aqua.

*Addit hîc vetu. cod. cinamomi obol. 3.

Quæ ab Aſclepiade ſcripta ſunt ad eaſdem affectiones.

EClegma. Farris Cluſini appellati ſextarii dimidium, decocti marrubii viridis ſexta. vnũ, hæc in vas vitreum coniecta per diem & noctem macerari ſinito. Sequẽti die pharmacum mollito, quemadmodũ alicam maceramus, atque vbi penitus diſſolutum fuerit, exprimito liquorem, eiq́; pinguedinem aliquã addito, & igni admota aſsiduè mouens coquito, donec ſpiſſata mellis craſſitudinem acceperint. Ex hoc myſtrũ datur ante cibum, & poſt cibũ tantundẽ. Aliud,

Foliorum marrubii tenerrimorũ manipulum cum ſufficienti aqua in fictili coquito, & vbi exoluta fuerint eximito ac terito, & decocto diluta rurſus coquito, pollinis acetabulum inſpergens, & pinguedinis arietinæ probè ſubactæ quadrantẽ addens. Et vbi coctura rectè habuerit, veluti reliquæ ſorbitiones præparantur, ablata ab igne, & modico ſale cõſperſa, ſorbenda exhibe. Amplius abſorptũ amplius iuuat. Aliud Nicerati. Facit ſuppuratis, dyſpnoicis, veteri tuſsi, viſcoſum ac glutinoſum reiectãtibus, & his quæ à partu nõ purgantur, ſecundas deducit. Prodeſt etiam infantibus alimentũ non ſentientibus, ſi nutricibus præbeatur.

Succi marrubii ſexta. ſex. Verũ probè hũc ſuccũ colligere oportet à recenti marrubio tuſo expreſſum. Vini falerni ſexta. I. mellis

Attici tantundem, piperis albi, myrrhæ, thuris, ſingulo. drac. 8. Vinum & ſuccũ ad tertias coquito. deinde mel addito, quibus inſpiſſatis arida inſpergito & diligẽter mixta in vitreum vaſculum transferto. Dato myſtrum ante cibum. Aliud, Scribonii Largi. Succi marrubii ſexta. 6. ſucci ſemperuiui tantundem, mellis Attici ſextar. 4. alii ſextar. 1. Vini Italici ſextar. 1. picis liquidæ brutiæ tantundẽ, nardi indicæ, croci, myrrhæ, thuris, piperis albi, ſingul. drac. 8. præpara ac vtere vt prædictũ eſt. Aliud phthiſicis & ad fluxiões Thoracis. Seminis cucumeris hortenſis decorticati drac. 8. amyli drac. 4. ſeminis lini, ſeminis papaueris albi, vtriuſque drac. 2. tuſa & cribrata excipe tragacanthæ cremore, & in drachmales paſtillos redige, Dantur obol. 3. non febrientibus ex vino & myrti cremore, febrientibus cũ Rhois ſucco. Aliud, Amyli drac. 4. ſeminis cucumeris ſatiui toſti, ſeminis papaueris albi toſti, amygdalarum depurgatarum, ſingulo. drach. 2. tragacanthæ drach. 1. obol. 3. croci drach. 1. excipe tragacanthæ cremore, & poſtea etiam vino ſcybelite cocto. Vtere eodem modo. Aliud Scribonii Largi catapotium, phthiſicis, ſanguinem reiectantibus ſuppuratis, educit pelliculas, repurgat, ſufficienter. Verùm immorari

pharmaco oportet. Sagapeni, myrrhæ vtriuſq; drac.2. opii, cardamomi, vtriuſq; drac.4. caſtorii drach.4. piperis albi obol.3. excipe paſſo, fac catapotia, Da ex aquæ calidæ cyathis 3. Alia cõfectio Theſpeſiana. Facit ſuppuratis, & ad abſceſſus occultos. Seminis apii, opii, melanthii, ſingulo. drach.3. caſtorii drach. [illegible] dauci, ſinonis, iridis, ſingulo. drach. ſex, excipe melle cocto, præbe nucis ponticæ magnitudine ex calidæ cyath.3. Alia Coſi. ad humores ægrè eductiles, ſuppuratos, peripneumonicos. Maximè autem his qui craſſa & glutinoſa educunt vtilis eſt. Mellis Attici cocti ad glutinis compagem libram 1. piperis cõtuſi & cribrati, myrrhæ, vtriuſque vnci. vnam. Myrrhã & piper trita melle cocto excipe, & nucis ponticæ magnitudine deuoranda præbe. In aliis exemplaribus habetur. Mellis lib.1. piperis vnc.1. myrrhæ, opopanacis, vtriuſque drac. ſex, præpara ac exhibe ſimiliter vt prædictum eſt. Paſtillus ex mandragora, inſcribitur Sphragis. Facit ad hæmoptoicos & ſuppuratos. Reſiccat omnem fluxionem. Radicis mandragoræ corticis drach. quatuor, ſeminis hyoſcyami drac.4. thuris maſculi, ſucci papaueris, croci, myrrhæ, ſingulorum drac. quinque. Trita redige in paſtillos obolares, & præbe conuenien

nienter iuxta affectiones. Aliud Ptolemæi familiaris. Styracis,opij,thuris,croci, ſingulorum drach.5.corticis mandragoræ, ſeminis hyoſcyami albi,dauci cretici, ſingulorum drac.quatuor,caſsiæ drach.2.excipe vino Aminæo,ac præbe obolum cum aquæ calidæ cyathis duobus. Aliud,ad eaſdem affectiones. Styracis drach.ſex, myrrhæ, opii,ſeminis hyoſcyami,irionis torrefacti, ſingul.drac.quatuor,corticis mandragoræ, opopanacis, vtriuſque drach.2.piperis albi, ſpumæ nitri vtriuſque drach. vnam, excipe melle cocto. Dato magnitudine ciceris.

Alia confectio Panchreſtus ab omnimoda commoditate dicta. Facit ad tuſsim antiquam,ſuppuratos,orthopnoicos, tabeſcentes. Prodeſt hypochōdriorum,hoc eſt,præcordiorum diſtentionibus & ad omnem inflationem. Mulieribus menſes,& quæ à fœtu corrupto,aut à partu relinquuntur ſecundas deducit. Liberat etiam ab affectionibus circa veſicam. Terebinthinæ drach. octo, ſtyracis drachm, ſex, myrrhæ drach. quinque,croci, iridis, galbani, ſingulorum drachm. quatuor,ſeminis hyoſcyami,corticis mandragoræ,irionis torrefacti, opopanacis, ſingulorum drachmas duas, piperis, ſpumæ nitri,vtriuſque drachm.vnam, excipe paſſo. Charixenis. Facit peripneumo-

nicis tabidis, ſanguinem reiectantibus ſuppuratis,ac veteri tuſsi. Myrrhę,corticis thuris. In alio exemplari opii,mandragoræ,ſagapeni, ſeminis hyoſcyami albi, opopanacis,dictamni cretici,pilularũ marrubii, ſingulo.drach.4.Subigito cum aqua & in paſtillos cogito, Dato ex his obol.3.ex aquæ mulſæ cyathis tribus. Alia Aſclepiadæ qui Philophyſicus,à naturalium rerum ſtudio,appellatus eſt, pharmacum accommodatũ. Corticis mandragoræ,ſeminis apii, vtriuſque drac.4.myrrhæ,croci,aniſi,ſeminis dauci,ſucci rhois rubri,ſeminis hyoſcyami,piperis albi,caſtorii,ſagapeni, opopanacis,ſingulo.drac.2.excipe melle cocto. Dato pro viribus. Liquor verò ex quo exhibetur ſit conueniens affectioni. Antidotus Theſpeſiana,phthiſicis, ſanguinẽ reiectantibus,ſuppuratis. Facit & ad alias internas affectiones,& præ omnibus cibi appetentiã excitat. Seminis apii drac.12.myrrhæ,aniſi, opii,ſingulo.drac.6.piperis albi drac.5.petroſelini,nardi,piperis longi, ſingulo.drac. 4.caſtorii,floris iunci odorati,croci, ſingulo.drach.3.cinamomi drac.2.caſsiæ aromaticæ drach.4.excipe melle cocto. Dato nucis ponticæ magnitudine ad noctem, cum aquæ cyathis tribus. Antidotus Ariſtarchi. Compoſitio admiranda hanc Pauli-

nam

nam appellamus. Facit hæmoptoicis, tuſsiẽtibus, phthiſicis, ſuppuratis, peripneumonicis ad conuulſa rupta, ad ſtomachi ſubuerſionem, & bilem vomentes ac ſecernentes, cœliacos, dyſentericos. Facit ad affectiones circa veſicam, ſuffocatiões vteri, febres per circuitum repetentes, vna hora ante exacerbationem exhibita: facit in malum habitum delapſis, cibum non ſentientibus, & ad lethalia pharmaca, ac plagas venenũ iaculantium beſtiarum. Cinamomi, coſti, galbani, caſtorii, ſucci papaueris, piperis nigri & longi, ſtyracis ſingu. vnc. I. mellis ſexta. I. Arida tunduntur & cribrantur per anguſtiſsimum cribrum. Galbanum coquitur cũ melle, & vbi diſſolutum fuerit, mel excolatur, ipſiq; reliqua adduntur & tunduntur. Deinde in pyxidem vitream aut argenteam reponuntur. Vſus eſt ad prędictas affectiones. Datur fabæ Aegyptiacæ magnitudine, cũ aquæ mulſæ cyathis duobus, irroratis de digito guttis aceti nouem. Alia Antonii Muſæ Panacea. Vſus eſt ea Diotas Iatraliptes. Facit ad eos qui per circuitum à rigore infeſtantur, delet febres antiquas, ac reliquos morbos. Facit ad tuſsim veterẽ, phthiſicos, ſanguinem reiectantes, ſuppuratos, dyſpnoicos, conuulſa, rupta, inueteratas inflammationes, ſplenicos, hydropicos inue-

teratos,cœliacos. Extrahit lapides è renibus. Probe cit vrinam, Prodeſt omnium reptilium plagæ, & ad lethalia venena, & ad omnem materiam venenoſam ac corruptoriam vim habentem. Piperis albi aut longi drach. 8. ſeminis hyoſcyami albi, cardamomi, myrrhæ, thuris, ſingu. drac. 12. opii, croci, vtriuſque drac. decē, ſulphuris viui drac. ſex, coſti, ariſtolochiæ longæ, corticis mandragoræ aut ipſorum malorum, euphorbii, ſingu. drach. tres. Mellis Attici cocti quod ſatis eſt. Datur his qui per circuitum infeſtantur magnitudine nucis pōticæ, reliquis pro viribus. Alia Ceruſiana; Data eſt à Philippo Trallianis. Huius vſu phthiſicos & ſuppuratos liberabat. Piperis albi, ſucci cyrenaici, ſyriaci, ſucci papaueris, ſingulorū quadrantem, myrrhæ, croci, ſulphuris viui, ſeminis hyoſcyami albi, ſingulorum vnciā dimidiam, malorum mandragoræ drach. 2. cardamomi vnci. 1. mellis Attici lib. vnam. Datur pro viribus vt dictum eſt. Porrò alterum exemplar ſic ſcriptum habebat: Piperis quadrantem, ſucci cyrenaici vnci. 1. ſucci papaueris vnc. dimidiam. ſucci Syriaci vnc. dimidiā, *croci vnc. vnā ſulphuris viui vnc. dimidiam myrrhæ vnc. dimidiam.] ſeminis hyoſcyami albi, malorū mandragoræ vtriuſque drach. 2. cardamomi vnc. vnā. Mellis,

*Hæc vetu. cod.

Atti

Attici lib. 1. Datur pro viribus, vt dictũ eſt.

De Orthopnœa. CAP. VI.

QVi citra febrẽ dẽſe reſpirãt, qualiter faciũt qui velociter cucurrerũt, ab acceſsione hac Medicis Græcis aſthmatici, Latinis anheloſi appellantur. Eoſdẽ etiam ab alia acceſſione orthopnoicos vocãt, propterea quod thoracis corpus penitus rectum habere coguntur, ob timorem ſuffocationis. Quin & ſtratũ circa ſupernas partes ad quas thorax reclinatur, ſibiipſis erectius faciunt, ne dormientes ſtrãgulentur. Minus eſt enim quod inſpirant, quàm pro vſu reſpirationis, quãuis thorax plurimũ ipſis dilatetur. Ex quo manifeſtũ fit, intrinſecus ipſis coarctationẽ locorũ factã eſſe præter naturã, quã etiam ægri ipſi non obſcuro ſenſu perceptant. Fit equidem & ſuppuratis locorum coartatio, ob coaceruatum inter thoracem & pulmonẽ humorem. Fit etiã peripneumonicis, ob pulmonis inflammationẽ. Reſtãt aũt adhuc duæ affectiões, quę locorũ coarctationẽ efficiunt in viis, per quas aër inſpiratur; Quũ ſanè aut humorũ craſſorũ ac viſcoſorũ multitudo pulmonis bronchiis fuerit infarcta, aut tumor abſceſſui ſimilis in ipſo cõſtiterit. Cæterũ curatio ambarũ affectionũ aliquid cõmune habet, aliqd priuatũ & alteri

tan

tantum propriũ. Cõmune quidẽ vtriſq; eſt, vt redundantia humoris affectiones generantis expendatur & cõſumatur. Proprium autem affectioni viſcoſorũ ac craſſorũ humorum, vt per attenuantia & extergentia pharmaca cõſumantur: ei verò quæ propter tumorem abſceſſui ſimilẽ contingit, vt per attenuantia & reſiccantia eadem conſumptio fiat: quæ curatio rurſus omnibus in profundo corporis abſceſsibus communis exiſtit. Vini itaq; potus ambabus conuenit tenuis ſubſtantia. Omnis autẽ potus modicus ſit in his qui alicubi abſceſſum habent. Multus contra, in his quibus brõchia viſcoſis ac craſsis humoribus ſunt obturata. Etenim pharmaca quæ eiuſmodi humores repurgãt, neceſſariò quidẽ tuſſes mouent, nõ verò facilè per ſputũ reiicitur quod expurgatũ eſt, ob craſsitudinem videlicet. Quapropter humectatione multa opus habent, quo facilè efferatur. Porrò quemadmodũ in aliis pharmacis plurimi medici, ſic etiam in his quæ ad ambas has affectiones cõmoda ſunt, delinquũt, indiſcriminatim ipſa tradentes, quũ tamen compoſita ſint quædam pharmaca alteri affectioni cõmoda, quædã rurſus alteri, quædam verò ſic vt ad ambas quidem moderatè conueniant, verùm nihil operæpretium efficiant. Quare recenſendo

pharmaca alicuius pretii à prioribus medicis prodita, indicabo iuxta ſingula quali facultate prædita ſunt, Initio ab his quę Aſclepiades ſcripſit in 2. internorum, facto.

Aſclepiadæ pharmaca ad dyſpnoicos conſcripta.

Eclegma ad dyſpnoicos, Antonii Muſæ. Aſellorum ſub hydriis naſcentiũ ſexta. 1. in vas fictile coniicito, & ad prunas torreto, inalbatos autẽ terito, ac melle cocto excipito, & ante cibum myſtrum delingendum dato. Aliud, Scillæ crudæ ſuccum exprimito, eiq́ue parem mellis Attici menſuram addito, & ad prunas admota coquito. Dato inde ante & poſt cibum myſtri menſuram. Aliud Charixenis. Origani drach. 8. comæ thymi, iridis Illyricæ, calaminthæ ſiccæ, piperis albi, aniſi torrefacti, ſingulorum tantundem, tundito & per anguſtiſsimum cribrum concernito, ac melle cocto excipito. Dato nucis ponticæ magnitudinem. Aliud. Piperis albi lib. 1. libyſtici trientem, calaminthæ ſiccæ, aniſi toſti, pulegii ſemen non gerentis, ſingulo. quadrantem, ſeminis apii, comæ thymi, vtriuſq; vnciam vnam, excipe melle, & præparato vtere vt prædictũ eſt. Potio ad dyſpnoicos, Chariclis, pharmacum accommodatum, auxiliatur confeſtim. Vuæ paſſæ Rhodiæ exacinatæ acetabulum, fœni græci loti tan

tantundẽ,aquæ pluuiæ ſexta.vnũ. Coquito donec diſſoluantur,& liquorẽ excolatũ reponito. Ex hoc præbeto aſsiduè & iuxta ſingulas irritationes, cyathi menſuram calefactam. Alia potio. Abrotoni partes duas, vuæ paſſæ pinguis tãtundem, ſummitatum rutæ partẽ vnã,aquæ pluuialis ſextã. tres. Coquito ad tertias, & exprimito liquorẽ,eiq; mellis vnc.1.addito, rurſusq; coquito ac dato vt prædictum eſt. Catapotium dyſpnoicis, aſthmaticis. Abrotoni, virgultorum rutæ, comæ abſinthii, ſingu. drach.4.tuſa & cribrata aceto ſubigito, & catapotia 12.formato. Dato ex aceto mulſo. Aliud Nicerati. Caſtorii,ammoniaci thymiamatis, abrotoni, ſingulo.ſex tantem,abſinthii,cumini Aethiopici,vtriuſque drac.1.aceto ſubigito,ac catapotia formato,ac dato ad ciceris magnitudinẽ. Pharmacum ex ſulphure viuo dyſpnoicis. Aniſi, ſulphuris viui,vtriuſque quadrantem, ammoniaci thymiamatis, caſtorii, melanthii ſingu.drach.4. Aqua diluta in catapotia cogito,vnumq́ue in aceti mulſi cyath.3.dato.

Aliud, Seminis rutæ ſylueſtris drach. quatuor, ariſtolochiæ, abrotoni, abſinthii, ammoniaci thymiamatis,ſulphuris viui, ſingulorum tantundem. Aceto ſubigito & catapotia cicernæ magnitudinis formato, ex

qu

quibus duo cum aceti mulſi calidi cyathis tribus exhibeto. Hæc omnia pharmaca ab Aſclepiade conſcripta, his qui propriè dyſpnoici, hoc eſt, ægrè ſpirantes appellantur, conueniunt. Vocant autem ſic eos quibus bronchia pulmonis craſsis & viſcoſis humoribus ſunt obfarcta, in quibus velut dixi, vltra hoc quod craſsitudinẽ & viſcoſitatem humorũ neceſſariò ſecamus atq; attenuamus, humiditatem quandã cum pharmacis, tum victui adeſſe oportet. At verò abſceſſus qui attenuantibus & reſiccãtibus opus habent, maximè gaudent aromatum facultatibus, quas omnes oſtẽdimus tenuiũ partium eſſe, & reſiccatorias, vnà cum hoc quod calfaciant, quare his qui propriè orthopnoici & aſthmatici appellantur, pharmaca conuenient ſecantia citra calfactionem, & ob id maximè eos iuuat acetum ſcilliticum appellatum, atque ipſa adeò ſcilla, & acetum mulſum ex eiuſmodi aceto confectum. Cæterùm aſellorum ſub hydriis naſcentium meminit inter ea, vt qui attenuatoriam & diſcuſſoriam vim habeant. Verùm quo conſilio ad vſum ipſorum peruenerit, nõ habeo quod dicã. Quemadmodum autẽ in hac affectione vehementer cauendum eſt ne calfaciamus, propterea quod viſcoſi & craſsi humores non ſolum nihil,

ab

ab his auxilii ſentiũt,ſed etiã offenduntur: Eodẽ modo etiã quæ valde refrigerãt vitãda ſunt. Omnia enim craſſefaciũt, & cogunt,ac coagmentant humores,eosq; ægrè eluibiles reddũt:& ob hanc rem ſanè rectè fecerunt,qui eiuſmodi pharmaca cõpoſuerunt,quod neque papaueris ſuccũ,neq; mandragoræ ſuccũ,aut radicis corticẽ,aut hyoſcyami ſemẽ,aut cicutę,aut pſyllii, aut ſemẽ lini ammiſcuerunt. Et multo magis quod neq; ex adſtringentibus quippiã pharmacis addiderunt. Maximè enim contraria ſunt eiuſmodi affectionibus, vt palàm videtis.

Quæ pharmaca Andromachus ad huiuſcemodi affectiones conſcripſit.

AD dyſpnœam. Sulphuris viui drac.1. ſeminis rutæ ſylueſtris drach.1.ariſtolochiæ,abſinthii,ammoniaci thymiamatis, abrotoni, ſingulorum drach.4. Trita cum aceto ad catapotia magnitudine fabæ redige. Dato mane tria & veſperi totidem.

Aliud ad dyſpnœam, vt Alcimius. Colocynthidis carnis obolos 3.panacis obol.3. aniſi obolum 1.fac cum aqua catapotia 4. & reſiccatorum obol.1.præbeto.Præcedente autem die æger ſimplici euacuatorio euacuetur. Aliud, Colocynthidis ſeſquidrachmam.iridis Illyricæ drachm.2.radicis opopanacis drach.2.abrotoni drach.vnam,

nit

nitri drac. 1. alii obol. 3. excipe aqua & redige ad fabę magnitudinem. Dantur catapotia. 4. & poſt ſemihoræ ſpatium, datur aquæ mulſæ hemina dimidia. Aliud, Sinapis drac. 1. ſalis cõmunis obol. 3. elaterii obol. 3. alii obol. 1. & dimidium. Terito cũ aqua, fac paſtillos. 8. Dato alternis diebus cũ hydromelitę. Aliud, Ammoniaci thymiamatis drac. 1. abrotoni drac. 2. ſulphuris viui dra. 1. formato cũ aqua paſtillos, & cũ aquæ mulſæ cyathis tribus præbeto. Aliud ad orthopnoicos. Elaterii obol. dimidium, aſellos ex ſterquiliniis. 3. terito ſimul, & dimidium ex aquæ cyatho vno dato. Aliud vt Philinus ad anhelos & dyſpnœam. Cardamomi drac. 3. iridis ſeſquidrach. panacis ſeſquidrach. caſsiæ ſeſquidrachm. ſtruthii ſeſquidrach. ſtyracis drac. 2. thymi drac. 8. ſeminis rutæ ſylueſtris drac. 8. abrotoni drac. 8. ariſtolochiæ clematitidis, ſulphuris viui, ammoniaci thymiamatis ſingulorũ drac. 8. cũ acri aceto ad cerati craſsitudinem redige, præbe fabæ Aegyptiæ magnitudine ex aquæ cyath. 3. Ad orthopnœas, vt Apollonius. Scyllæ partẽ vnã. ſulphuris viui, bituminis, ſingulorum partẽ. 1. Dantur oboli tres in aceto mulſo. Ad orthopnœam, Soſicratis. Opopanacis drac. 1. myrrhæ drac. 1. piperis grana. 40. rutæ faſciculum quantus

duobus digitis apprehendi poteſt, ex tritis catapotia.20.formato.dato mane itemque veſperi vnum, febricitantibus in aquæ cyathis duobus, aliis ex vino. Ad orthopnœā, Andronici. ſulphuris viui obol.3.ammoniaci thymiamatis drac.1.aniſi, myrrhæ, caſtorii, ſingulorum drach.1.cumini Aethiopici drach.1.cum aqua paſtillos cogito, ſcrupulorū trium aut quatuor. Dato ad noctē ex aquæ cyathis duobus. Ad orthopnoicos, tuſsientes, peripneumonicos, tabeſcentes, ægrè ſpirantes, hepaticos, Vt Eugenius. Croci, drach.8.miſios drach.4.baccarū lauri drachm.2.piperis albi & longi vtriuſque drac.1.opii.drac.3.coſti obol.3.terebinthinæ obol.5. galbani obol.3.ſucci radicis dulcis obol.2.gummi obol.1. mellis lib.dimidiam. Dato cochlearium.1.cū aquæ cyath. duobus aut tribus. Si res vrgeat ante & poſt cibum. Ad orthopnoicos, Valentis. Opopanacis drach.2. carnis colocynthidis drach.1.Tantum datur ad ſummum. Aliud Onetri. Caſtorii drac.1.ammoniaci thymiamatis drach.2.Detur dimidium ex aqua mulſa. Ad dyſpnœam, Podanithæ. Sinapis drach.1.ſalis drach.1.nitri obol.3.Redigito in catapotia.8.Dato ex his duo ad noctem alternis diebus.

FINIS SEPTIMI LIBRI.

CAPITA SEPTIMI LIBRI.

De pharmacis ſtomacho congruis. Cap. I.
Confectiones ſtomachicæ Andromachi. Caput II.
Stomachica pharmaca ab Aſclepiade in primo internorum cõſcripta. Cap. III.
Quæ Archigenes in primo pharmacorum ſecundum genus prodidit, de affectionibus circa ſtomachum. Cap. IIII.
De pharmacis quæ forinſecus ori ventris imponuntur. Cap. V.
De hepate & eius affectionibus. Cap. VI.
Quæ pharmaca ad hepaticos ab Andromacho ſunt conſcripta. Cap. VII.
Confectiones hepaticæ ab Aſclepiade conſcriptæ. Cap. VIII.
Quæ Archigenes ad Hepaticos in ſecundo pharmacorum ſecundum genus ſcripſit. Cap. IX.
Malagmata à Damocrate conſcripta ad hepar & præcordia. Quædam ex eis & ad totũ ventrẽ & ſplenẽ. Cap. X.

CLAVDII GALENI PERGAMENI

DE COMPOSITIONE

pharmacorum ſecundum locos, Liber *octauus,* Iano *Cornario medico, interprete.*

*

De pharmacis ſtomacho congruis.
CAPVT I.

QVOD ſemper dico, etiã nunc proloquar, Nimirũ perſuaſum me habere, quod difficillimum ſit ad veritatẽ reuocare eos qui ſectæ alicuius ſeruituti ſe addixerunt. Verùm qui prudentes ſunt, ſimulque veritatem ſincere amant, eos ſpero cuſtodituros eſſe ea quæ veluti iudicandi inſtrumenta nobis à natura data ſunt, ad actionum vitæ cognitionem, Experiẽtiam dico, & rationem, quæ quidem vtraque ex æquo quibuſdam conferunt ad artem, quibuſdam verò alterum altero amplius: & tamen

men tanquam ſemper ad perfectioné alterum altero opus habeat, Sic ſanè ad reſiduū ſermonis & doctrinæ huius abſoluendum progrediar. Falſæ etenim opiniones animas hominum præoccupantes, non ſolū ſurdos, ſed & cæcos faciunt, ita vt videre nequeant quæ aliis conſpicue apparent. Quod ipſum vel maximè circa affectiones oris ventris videre contingit, præſertim quum fuerit inflammatum. Eius enim itemq; iocineris inflammationes, adſtringētium cōplexu opus habēt. Si namq; per laxatorium medicationis ductum, citra ammixtionem facultatis robur addentis, curentur, periculum incurrunt de ipſa vita, atque hoc ipſum quum omnes Empirici medici per experientiam edocti ſint, & omnes dogmatici in artis operibus obſeruent, Non pauci tamen huius temporis Methodici (neq; enim de omnibus dico) innumeros quidem ſtomachicos ipſi in animi deliquium inducūt, omnes verò hepaticos occidunt: nullū enim ego vidi ſeruatum ex his qui in eiuſmodi medicū inciderunt. Quidam tamē ex ipſis quanquam pauci, oleo eos fouent in quo abſinthii coma eſt feruefacta, & lanam nardino vngento imbutam obligant. Quidam verò etiam maſtichen chian, aut aloēn ammiſcent: aut etiam pro nardino melinum adhibēt. In di-

uitibus verò mulierculis foliatum & ſpicatum ab eiſdē appellata vngenta admouent, atq; equum hæc faciunt, laxatoriū ductum ſe ſeruare putant. Tantū ſcilicet habent experimenti facultatis pharmacorum. Malim autem ego omnes ſic indoctos eſſe, quàm quod adſtringentia quæ ſint ſciant, vſum tamen ipſorum vitet. Quæcunq; igitur adſtringentia in fomenta & cataplaſmata miſceantur, in hepatis aut oris ventris, quod ſanè & ſtomachum vocāt, affectionibus, nō eſt præſentis ſermonis explicare. Quæcūq; verò in emplaſtra & ceratiformia medicamenta, quæ forinſecus imponuntur, cōmoda ſunt, & quæcunque vtiliter deuorantur, hæc ipſa indicabo, ea quæ inflammatis proſunt primū tradendo, quando quidē etiā in ipſis ægri maximè periclitantur. Ceratum igitur quo aſsiduè vtor, ex aloë, & maſtiche, & cera pontica amara, atque vngento nardino cōſtat. Cōponitur autem hyeme, ad. 8. drac. ceræ, vncia vna mēſurali Romana vngenti nardini cōiecta: Aeſtate autem ad. 7. eadem vngenti proportione. Optimum autē vngentū eſſe oportet, quale antea qui in ſola Laodicea Aſiæ præparabatur. Nūc verò etiam in aliis multis Aſianis vrbibus componitur. Cera ſi non pontica amara tibi in promptu ſit, aliam ponticam

coniice, & neque illa præſente, eam quæ Tyrrhenica appellatur. Si verò neque hæc adſit, aliam aliquam odoratã & pinguem, ſi neque talem habeas, eã quam habere potes lotam adde. Liquefiat autẽ in duplici vaſe, atque ita refrigeratum & eraſum ceratum, cum tritis reliquis probè permiſce, cũ aloë videlicet & maſtiche. Sit autem vtriuſque drach. I. & quandoque plus, non tamen vt ſeſquidrachmam tranſgrediaris. Quod ſi ampliori opus ſit adſtrictione, nimirum debilitate tanta exiſtente, vt cibum retinere non poſsint, omphacium pari põdere addatur, vt trium ſingulorum drachma ſit vna, aloës vna, maſtiches vna, & tertia omphacii. Cæterùm in cerati præparatione primũ omphacium miſceatur, deinde etiã alia his vniãtur. At verò quemadmodũ omphaciũ, ſic etiã abſinthii ſuccũ ammiſceto, quãdoq; etiam ambo, & tertiũ inſuper hypocyſthidis, & quartũ œnanthes. Sic autem appello vitium ſylueſtrium germẽ vnà cũ floribus, ex quo ſuccedentibus diebus vua fit. Quin & Rhois ſuccũ non rarò ammiſcui. Sed & cerati nardini copiã augere oportet, iuxta proportionẽ numeri reliquorũ pharmacorũ, ita vt ſi 4. drach. aliarum rerũ accumulẽtur, triens ſit nardini cerati, ſextãs quidẽ ceræ, ſextãs itẽ nardini vngẽti, hoc eſt vtriuſq;

drachmæ.16.Porrò ſi inueterata fuerit inflammatio & iam obdurata, magis varia pharmaca adhibere oportet,& quæ ex aromaticis quippiam habeant,ac mollientibus, & diſcuſſoriis.Quale eſt quod fit ex meliloto.Eſt autem cõpoſitio ipſius multiformis, propterea quod omnibus iuxta præcordia inflammatis conuenit, non magnis adeò differẽtiis euariãs,Ita vt aliqua ipſius præparatio inflammato hepati ſit commodior,alia ſtomacho,aut aluo,aut ſpleni, aut quibuſdam iſtius loci muſculis,quæ omnes communi deſcriptione cõprehenſæ ſunt in malagmatum compoſitionibus. Verùm in præſenti loco ea quæ prioribus medicis ad omnes ſtomachi affectiones ſcripta ſunt,& non ſolùm forinſecus impoſita,ſed etiam in potu accepta auxiliantur,omnia cõſcribentur.Quædam verò ex ipſis communia ſunt etiam affectionibus ventris. Sæpenumero iam dictũ eſt,quod medici in more habẽt os ventris, veluti cardian, hoc eſt, cor:ſic etiam ſtomachũ appellare. Verùm quondã frequentior cardiæ appellatio erat, Nunc autem ab ea adhuc reſtãt,cardioſsin, & cardialgia,quibus vocibus non cordis,ſed oris ventris dolores ſignificantur. Particulã autem ipſam ſtomachũ vocant æquiuoce cum illa particula quæ cibum ex ore in ipſam
deſert.

defert. Scripſerunt igitur priores medici pharmaca ad affectiones in ipſo cum alias, tum ſubuerſiones ab ipſis appellatas. Videntur autem ſic vocare tum appetitus perditioně, tum nauſeoſas diſpoſitiones, in quibus aliquando quidě vomitus contingunt. Fiunt autem & morſus quidã in ipſo, quem admodum etiam magnæ famis & anxioſæ affectiones. In quibus omnibus communis quidam adſtringentium pharmacorũ vſus inuentus eſt. Ammixta autem ſunt pleriſq; ipſorum calfacientia & reſiccantia. Fiunt & aliæ affectiones rariores, humectantibus, aut refrigerantibus aut vtriuſq; ſimul opus habentes. Cæterùm qui ab experientia citra rationalem methodũ, auxilia inueniunt, meritò ea quæ ſæpe iuuerunt in memoriam reuocant, & in vſum conuertunt. Eorum enim quæ ſæpe eodě modo facere viſa ſunt, obſeruationem & memoriam, ſuam ipſorũ experientiam eſſe aiunt. Quemadmodum autem in ore ventris, ſic etiam circa ipſum totum, ſingulaque inteſtina, & vt comprehenſim dicam, circa omnem corporis particulam, eædě intemperaturæ obortæ, actiones ſimilarium partium offendunt, quas ſi quis non eſſe morbos ipſarum credet, nihil circa cognitionem efficiet, qua ignorata neq; curationem inueniet. Habět autem

non modicam coniecturã cognitiones ipſæ affectuum in profundo corporis conſiſtentium,& ob id vtiliſsima medicæ artis pars eſt quæ cognitionem docet eiuſmodi affectionum,quas neque quod primæ & maximè ſunt, plerique ex vulgo medici ſciunt. Quare meritò neque cognitionẽ ipſarum, neque curationẽ inueſtigarunt. Coguntur igitur etiam ſi dogmatici ſint in rationalibus methodis,ad ſolam experientiã peruenire: vt iuſtè miremur, quod quum abſq; febre & inflammatione,abſceſſuq; & vlceratione,quiſpiã debiliter concoquat,aut penitus non concoquat,promiſsione facta ſe inuenturos curationẽ,quærant an cõtritione ciborũ concoctio fiat: & deinde vbi hoc vt maximum inuenerint, edulia quæ facilè conterantur exhibent,neq; quod promptiſſimum eſt intelligentes, quod etiã quiſpiã rei medicæ rudis,alias autẽ prudens vir me interrogauit, Quomodo prodeſt ſcire per contritionem ciborũ fieri cõcoctionem, ad hoc vt quis affectionẽ ventris ſanet,in qua debilitatur ad cõcoctionem ciborum, quũ non per exhibitionem alimentorũ quæ facilè conterantur curatio fiat,ſed læſio tantũ euitetur. velut etiam per paucum alimẽtum ac inediam. Quemadmodũ enim qui inediã perfert, in cõcoctionis quidem debilitatem
non

non incurrit, non tamen ab affectione hoc modo curatur: Sic neque qui in cibo accipit ea quæ in totum nulla contritione opus habent, Quale eſt lac, ptiſanæ ſuccus, & ſorbitiones ex alica. Hæc quidẽ igitur in libris de curandi methodo ſufficienter tradita ſunt, & non obſcurũ eſt præſentem doctrinam vtilem eſſe his qui ſe in illis præexercuerunt. Quemadmodũ autem in aliis quæ prius tradidi, reuocatis in memoriam ſingulis de illis mihi præmonſtratis capitibus, ad pharmacorum compoſitionem progreſſus ſum, Sic etiam nunc faciã. Quum octo ſint in ſingulis partibus corporis intemperaturæ, atque hæ omnes aut circa ſolas nudas qualitates, aut cũ alicuius humoris complexu fiant, Intemperiem quidẽ ſiccam humectare oportet, Humidam autem ſiccare: ſic & calidam refrigerare, frigidam calfacere. Similiter verò etiam compoſitas intemperaturas, aut calfacere & ſiccare, aut humectare & calfacere, aut refrigerare & humectare, aut ſiccare & refrigerare oportet. Quando verò veluti dixi, plurimæ intemperaturæ hominibus ex redundãtia humorum, magis quàm ex inopia fiunt pharmaca reſiccantia pleroſq; magis iuuant. At verò quum reſiccantia partim quidem adſtringant, cogẽdo ac adſtringendo ſubſtantiam

eorum quæ contingunt, partim verò diſcutiant & in hoc ſubſtantiam ipſorum diſſoluant, ob hoc ipſum ſanè plures ſunt qui adſtringentibus indigēt. Verùm ſi humida intemperies cū frigiditate fiat, læduntur qui per ſola adſtringentia curantur quæ frigidæ facultatis exiſtunt. Quapropter meritò plurima pharmaca per experientiam inuenta, ex mixta materia componuntur, adſtringente videlicet & calfaciente. Verū ipſorum differentiam cognoſces, ſi ſimplicium pharmacorum facultatem memoria tenueris. Dictum enim mihi iam ſæpe eſt, Neminem poſſe rationabiliter & ſecundum methodum vti his quæ in hoc opere cōſcripta ſunt, ſi non memoria teneat quæ in duobus operibus ante hoc opus editis prodita ſunt, de ſimplicium pharmacorum facultate, & curandi methodo dico, Quidā enim abſq; diſcrimine pharmaca ad eiuſmodi affectiones ſtomachi & ventris cōſcripſerunt. Quidam verò aliqua diſcrimina attigerunt ab acceſsionibus omnibus apparentibus. Quo igitur & vos cognoſcere, ſciatis facultates vniuſcuiuſque pharmaci per experientiam approbati, etiam ſi non inueneritis differentias affectionum in quibus conueniunt adſcriptas, primùm quidem ea quæ Andromachus prodidit adſcribā. Deinde quæ Aſclepia

piades, & poſt hæc ſi ita videbitur etiam alia quædam.

Confectiones Stomachicæ Andromachi.

CAPVT II.

ANdromachus poſtquàm præſcripſit, Stomachicæ, poſt hãc præſcriptionem, ſic auſpicatur. Ad Stomachicos hiera qua vtor, & deinceps totã eius compoſitionẽ adſcribit in hunc modũ. Floris iunci odorati, xylobalſami, maſtiches, croci, nardi Indicæ, aſari, cinamomi, ſingulorum drach. 6. aloës lotæ drach. 100. ſimul trita repone, præbe ieiunis cochlearia duo, alii vinum præbẽt cũ aquæ frigidæ cyathis. 4. aut calidæ. Hæc quidem Andromachus ſcripſit, neq; quos ſtomachicos nominet oſtendens ac declarans, neque an omnibus ipſis hoc pharmacũ conueniat, an pluribus. Itaq; mihi neceſſarium eſt dicere, quum ex his qui ſtomachici dicuntur aliqui quidem ſtatim magnopere ex prædictæ hieræ vſu iuuantur: aliqui verò lædantur. Plerique equidem vulgo homines eos qui appetentiam perdiderunt ita vocant, & quibus poſt acceptũ cibum vẽtris os grauatur, & præmitur, & quandã ægrè tolerabilẽ anxietatem habet. Appellant eodẽ modo etiã illos quibus nauſea contingit, & maximè ſi ad vomitum impellat, & adhuc magis ſi ſimul

mul cibi corrumpantur, quandoque accidi, quandoq; nidoroſi facti, quãdoq; etiã aliam vitiatam qualitatẽ adepti. Et præ his omnibus adhuc magis illos ſtomachicos nominant, quibus ructus eiuſmodi, cum moleſtia quadam, & anxietate ac ſubuerſione cõtingũnt, ſæpe quum nondũ cibum acceperunt. Quin etiam ſi per plurimũ tẽpus cibi in ore ventris morentur, grauantes & vix deſcendentes, hos itidem ſtomachicos appellant. Alios item appetitũ caninum appellatũ habentes, vt & plurima edant, & maximè grauati paulò poſt reuomant, ſimiliter vocant. Alios rurſus qui fortiter exoluuntur, vbi diutius inediam pertulerint, & ſi non citius cibum accipiãt, in ore vẽtris morſus percipiunt, eodẽ modo ſtomachicos vocãt. Horum ipſorũ verò aliqui facilè nauſeoſi fiunt *ſi citius potum ac cibũ acceptent. Itaque qui ſecundũ rationalẽ methodũ auxilia inueſtigat, ad affectionis inquiſitionẽ procedit, qua inuenta, abundaturũ ſe ſperat propriis ipſi auxiliis. Qui verò per ſolam experientiã auxilia accumulat, ipſe ſuam fortuitam occaſionẽ expectat, & à prioribus tradita relegit. Quum verò plurima ab ipſis indiſcriminatim prodita ſint, & in pleriſque etiam inter ſe differãt ac diſſentiãt, meritò etiam ipſe alias aliud ſentit, maximè vbi ab

*Niſi, habet codex vetuſtus.

ipſis

ipſis auxiliis aliquando quidē iuuari ſtomachicos videt, aliquando verò lædi: Quēadmodum in propoſita hiera cōtingere ſolet. Quam equidē omnes qui nunc Romæ medicantur, picrā, hoc eſt amarā nominăt, quādoquidem hieræ appellatio, pharmaco ex colocynthide ritè ab ipſis indita eſſe videtur. Verùm qui ante nos Romæ medicinam exercuerunt, ambo ea pharmaca hieras appellarunt, & diſtinctionis gratia alteri ex colocynthide, alteri ex aloë, appoſitione addiderunt, Sic ſcribētes. Hiera ex colocynthide. Hiera ex aloë. Hiera itaq; ex aloē dupliciter præparatur, ab aliquibus velut Andromachus deſcribit, ad centū aloës drach. ſingulorum aliorum drach. 6. ammixtis, ab aliquibus verò non ſex ſed. 8. Quidā verò in. 80. aloës drachmas, ſex aliorum addunt. Plurimi autē ad pharmaca quæ aloē miſcentur, & ſex numero ſunt, etiam *florem iunci odorati* apponunt. At verò ipſam aloēn Andromachus quidē lotam, Aliqui verò ex aliis etiam ſic, aliqui verò illotā addiiciunt. Verùm noſſe operæpretium eſt, ad ventris ſubductionē illotam aloēn aptiorem eſſe, multū verò de medicamētaria vi deponere lotam, quam etiam febricitantibus dare aliquis audeat, ſi non vehemens, ſed valde debilis ſit febris. Quidam verò etiam ex illo

illota aloë pharmacum multis ſic febricitantibus exhibuerunt,deindeq́; quũ nihil manifeſtè leſiſſent,in aliis rurſus magnam experti ſunt cladẽ. Infeſtiſsima eſt enim aloẽ, etiam lota,his qui citra vitiatos humores ex intemperie calida & ſicca affliguntur. Proximam ab his cladẽ percipiũt,qui ſiccã intẽperiẽ habẽt vel frigiditate etiã implicatam. Et in vniuerſum qui ex ſola qualitate particulam aliquã affectam ac læſam habẽt. Etenim in humoribus intemperaturæ,pharmacis ipſas euacuantibus egent, Quæ verò abſq; his conſiſtunt, penitus in tabem deueniunt ex pharmaci huius ex aloë cõſtantis vſu. Itaque vbi humiditas vitiata tunicas ventris perrigat, Hiera ex aloẽ vtilis eſt,expurgans humiditatem. Omnino autẽ ſic affectis accesſio nauſæ plus aut minus adeſt. Euacuatio igitur affligentis humoris per ſolam aloẽn cõtingit,quæ purgatoriam vim non fortem habet, ſed vt ea quæ circa aluum ſunt,quæ etiam contingit,purgare poſsit. Et ſi aliquando ampliori pondere exhibeatur, vſque ad locos circa hepar conſcendit. Non tamen totius corporis purgatoria aloë exiſtit. Cæterùm ex his quæ ei ammiſcentur, Maſtiche vt ſtomacho commoda & odora,& quæ medicamentariam aloës vim frãgere queat, ammiſcetur.

Cina

Cinamomum verò eadẽ gratia, & prætere-
ea quod tenuiſsimarum partiũ eſt, vt ape-
rire ventris meatus poſsit, extergereq́ue ac
attenuare ſi quid viſcoſum aut craſſum in
humoribus feratur. Craſſos enim humores
ob purgatoriæ facultatis imbecillitatẽ, aloë
trahere non poteſt. Quapropter bilioſarũ
ventris affectionum optimum pharmacum
eſt, adeò vt in vno die ſæpe multos ſtoma-
chicos creditos perſanet. Iuuat autẽ & hos
& alios omnes affectus ex vitiatis humori-
bus ortos cinamomum ammixtum, vtpote
quod alterantem habet facultatem vitioſa-
rum qualitatum in id quod ſecundũ naturã
habet. Quare ſcire oportet affectiones in
humoribus vitiatis circa ventrẽ & ſtoma-
chum, maximè per medicamẽta ex aloë iu-
uari, in maximum verò detrimentũ perue-
nire ex adſtringentiũ eduliorũ, potuum, ac
pharmacorũ vſu. Quẽadmodũ vice verſa,
in quibus humiditas multa, & velut mador
quiſpiam eſt circa affectam partem, citra vi-
tiatos humores, qui ipſe ſola quantitate &
copia affligat, & velut irriguum ventris os
reddat, Vtiliſsimus adſtringentium edulio-
rum, potuum ac pharmacorum vſus exiſtit,
languida nimirum & exoluta tunc reddita
affecta particula ad modum laxatorum ar-
ticulorum, In quibus ipſis etiam adſtringẽ-

tium vſus corrigit affectionem. Cæterùm picra confectio (de hac enim nobis ſermo eſt) velut cinamomū, ſic etiam alia partim vt ſtomacho commoda, partim vt tenuium partium & extergentia aſſumit, quæ robore quidem multum à cinamomo deficiunt, idem verò facultatis genus habent. Secundam à præſcripta compoſitione Andromachus ſic ad verbum tradidit, vt Lampon Peluſiota. Cinamomi, calami aromatici, caſsiæ nigræ, xylobalſami, floris iunci odorati, palmæ elates, ſingulorum quadrãtem, alii vnc. I. Omnia in craſſas partes tuſa in ollam nouam coniice, & aquę pluuiæ ſextariis tribus infuſis, donec dimidium ſuperſit coque, & excola, & accepta aloës Indicæ libr. vnam, aquam pluuiam ſufficiētem ſuperfundito, & ſub caniculæ æſtus donec reſiccetur terito, atq; vbi primū per hanc aquā aloën ipſam edulcaris, poſtea eam quæ ab aromatis excolata eſt aquam affundito, & in ſole donec reſiccetur terito, indeque trita hæc quæ ſequuntur ammiſceto. Croci, myrrhæ, maſtiches, ſingulo. quadrantem, alii vnci. I. Conterito ſimul omnia & ſicca reponito, atque in potionibus ad conuulſa, rupta, plagas internarum partiū, incipientes laterum dolores vtitor. Item ad inflatos, dolentes ſtomachū, tardè concoquentes, reiectantes

ſan

ſanguinem, & iſchiadicos. Datur ad ſummũ obolus vnus, aut duo, ex aquæ cyatho vno. Reliquis pro viribus præbeto. In vulneribus & inflammationibus dilutũ aceto mulſo imponitur. In oculorum inflammationibus ſucco mentæ, aut calaminthæ, aut ſolani, aut alicuius conſimilis. In podicis inflammationibus cũ roſaceo aut vino Aminæo. Vtere etiam in vnguium abſceſsibus, paronychias Græci vocant, ſicco, ſuperne linamento cum roſaceo impoſito. Et ad ſanguinis eruptiones ſiccum cum aceto, & ad cruſtas in ore ex paſſo, gargariſſandum dato. Hoc pharmacum quod Peluſiotæ Lamponis eſſe ait, ad multas affectiones commodum eſt, polychreſta ob id talia Græci appellant, de quibus etiam ante aliquid dictũ eſt, quod videlicet deficiãt ab his quæ vnũ quoddam optimè faciunt, ob multitudinẽ eorum quæ promittunt. Apparantur autem quum vnum habere viginti affectionibus cõgruum malumus, quàm tot numero alia, quum tamen ad ſingulas affectiones vnum aliquod deſtinatum, eo quod ad plures paratum eſt, melius exiſtat. Facultas autem ipſius per quam in prædictis efficax eſt, tenuium partium exiſtit & calfactoria, ſecans, extergens & aperiens, & ob id diſcuſſoria redundantium in quibuſdam partibus

ſeroſorum ſuccorum ac humorum. Et propterea etiam prædictis in ſermone affectibus conuenit, diſcutiens vt dixi, vitioſos & ſeroſos ſuccos ac humores affectarum partium. Quare etiam prædictas alui affectiones, in quibus picra confectio moderatam purgationem operatur, curauerit per modicam reſiccationem, nō per coaceruatā euacuationem. Præſtantior igitur eſt ad huiuſmodi affectus picra compoſitio prima deſcripta. Tertium poſt prædicta pharmacū Andromachus ſic deſcripſit. Ad ſtomachicos & cœliacos paſtillus amarus, mollit aluum. Facit ad ſomnum. Eſt autem ex libris Aphrodæ. Facit & ad veſicam, & coli affectus. Seminis apii drac. 6. aniſi drach. 6. piperis albi ſeſquidrachmam, caſtorii drac. 2. myrrhæ ſeſquidrachmam, nardi celticæ floris ſeſquidrachmam, opii ſeſquidrachmam, cinamomi ſeſquidrachmā, comæ abſinthii drac. 4. aloës obol. 3. maſtiches drach. vnā, cū aqua paſtillos formato triobalares aut drachmales & dato cum aquæ cyathis tribus. Neque in hoc pharmaco adſcripſit Andromachus, quos nam ſtomachicos dicat, & quid patiantur. Verùm ex eo quod compoſitioni additum eſt opium, manifeſtum fit compoſitorem huius pharmaci intentionē ſuam eò direxiſſe, vt reſiccatorium ſimul

&

& doloris ſedatorium pharmacum efficeret,ſomnumq; aliquem induceret,non tamẽ contentioſè contra vnam aliquam ex prædictis affectionibus inſtando,quo videlicet breui ipſam excinderet. Quartũ deinde pharmacum Andromachus ſcripſit, neq; ad vnam aliquam affectionẽ contentioſè compoſitum,neq; ad multas moderatè. Habet deſcriptio hoc modo. Ad ſtomachicos hiera Antipatri. Aloës bonæ drach. 4. maſtiches drach. 2. aſari drach. 4. roſarum ſiccarum,iunci odorati, Mei,phu, caſsiæ, ſingulorum ſemiunciam. Vtere arido trito quẽadmodum aliis. Quintum poſt hæc pharmacum,quod ex plantaginis ſucco præparatur,& ipſum Apollonii eſſe ait, tale eſt. Succi plantaginis aridi drach. 3. maſtiches drach. 2. myrrhæ drach. 1. mentæ drach. 1. zingiberis drach. 1. Videtur mihi Apollonius hanc cõpoſitionem experimento cognouiſſe,in ſtomacho calidiorem affectionẽ habente, atq; ita ipſam indiſcriminatim extuliſſe non potentem frigidis affectionibus conuenire. Refrigeratorius enim eſt plantaginis ſuccus. Porrò quæ ſequitur videtur mihi compoſita eſſe ab eodem autore,in prioris vſu ſucceſſum non ſentiente, & recognoſcente pharmacum refrigeratorium ſe effeciſſe,& ob id caſtorii modicum,

& aloës quippiam apponente quæ euacuare poteſt,& maſtichen vt ſtomacho cõmodã, ac crocum & myrrham, vt quæ concoquere queant. Quapropter neque hoc, neq; præcedens pharmacum adhibuerim in ſtomachica affectione, quũ nullam probè curare poſſint, præterquàm ſatis multũ calidã. Scripſit de ea hoc modo. Succi plantaginis ſicci drac. decẽ, aloës Indicæ drach. 1. maſtiches drach. 1. croci obolos 2. opii obolos 3. caſtorii obolos 3. myrrhæ drach. vnã, formato ad magnitudinem ciceris. Similiter autem neque conſequenter ſcriptum citra diſcrimen, rectè quis adhibuerit in alia affectione, quàm quæ moderata ſiccatione & adſtrictiõe opus habeat, in humoribus, quidem modicis, qualitate verò * vitiatis. Cõponitur enim ex ſuccino & maſtiche, ſic ipſo Andromacho prudente. Succini, maſtiches chiæ. Succini plus coniice. Dato cochlearium vnum ex aqua tritum. Cæterùm quod ſequitur pharmacũ, hac deſcriptione, Stomachica Galli, affectioni quæ calfieri & ſecari poſtulat, vtilis exiſtit, ex fœniculo, aceto, & melle conſtans, quod ipſum Andromachus his verbis tradidit. Stomachica Galli. Corticis radicis fœniculi, libræ dimidiũ, aceti acris ſextarium vnum, eiusque dimidium, aloës quadrãtem, mellis Attici lib. 1.

*Aliàs nõ vitiatis.

Rad

Radices lotas ad triduum aceto macerato, deinde coquito,atq; vbi coctæ fuerint expreſſas proiicito,& affuſo ad acetum melle ſimul coquito, deinde aloën inſpergito, & coclearia tria cum aqua dato. Alcetius ſophiſta ad hanc deſcriptionem addidit rutæ,& apii,ſemina,gerentium, vtriuſque manipulum,iubens cum radicibus macerari ac coqui, Verùm aceti * ſextarios ſex, & mellis lib. duas,coniicit, atque hanc laudat. Poſt præſcripta pharmaca, Andromachus ſic ait. Stomachica vt Nicoſtratus. Succini,maſtiches chiæ puræ,iridis Illyricæ, ſingulorum trientem,floris roſarum ſextantē. Dato aridi triti cochlearia 2.cum aqua lactoſa. Statim enim dolorem leuat. Reponatur in corneo vaſe. Et hoc pharmacū palàm eſt adſtringentius quodammodo eſſe, optatq; affectionem humidiorem in humoribus non multis,neque valde mordacibus. In quibus ſanè experimentum pharmaci feciſſe eius autorem opinor,aut certè aſsiduo eius vſu ægrum à dolore leuaſſe, atque inde vniuerſalem pronuntiationē ipſi appoſuiſſe,quod videlicet ſtatim ægrum dolore leuet,quum non poſsit id in multis præſtare. Poſtremum deinceps pharmacum ab Andromacho ſcriptum hoc modo eſt.

Vet.cod. habēt ſextarij dimidium.

Ad ſtomachicos. Corticis radicis fœni-

culi drach. duas, vini cyath. 3. coquito ad tertias, vt vnus cyathus ſuperſit, ac totum præbeto. Et hoc ex calfaciētibus eſt, opuſque habet affectione quæ calfieri exoptat.

Stomachica pharmaca ab Aſclepiade in primo internorum conſcripta. CAP. III.

ASclepiades porrò de ſtomachicis ſcripturus, de ipſis ſic orditur. Ad Stomachi ſubuerſiones. Quas verò ſubuerſiones dicat non manifeſtè indicauit. Poteſt enim & appetitus perditionē ita appellare, poteſt etiā nauſeoſas affectiones ab accepto cibo fientes. Aliquando enim hoc vnum ſolū ſymptoma accedit accepto cibo, vt ſi paulo fortiori motu moueantur, ſtatim vomūt. Appellant igitur aliqui etiam tales ſtomachicos, & ſtomachum ipſis ſupinū reddi aiūt. Sequitur autem hæc acceſsio quandoq; ad ſolam oris ventris debilitatem, quod cibos amplecti eiſq; obuolui non poteſt, velut tota ventris amplitudo ſolet. Quandoq; verò & cum vitiatæ alicuius, modicæ tamen humiditatis complexu. Etenim multa quēadmodum etiam valde vitiata, etiam citra cibum, nauſeā efficit. Cæterùm quæ à multis vulgò Supinitas ſtomachi appellatur, contingit quidem iuxta intemperiē quamcunque tandem citra vitiatos humores. Fit

eti

etiam per humiditatem, multã quidem, non tamẽ malignæ qualitatis, Irriguus enim ſtomachus per largam humectationem, ſimiliter vt ligamenta neruorum laxatur. Facilimè itaque curabilis eſt hæc affectio ex omnibus ferè aliis, pharmacis indigens, quæ ſiccare humiditatẽ, & coagmentare & conſtringere laxatum corpus valent. Vbi igitur per profundum fuerit extenta humiditas, craſſaque ſit & viſcoſa, opus eſt mixtura pharmaci attenuatorii, & ſi ita dicere libeat, perroſiui quale eſt acetum, & acetum mulſum. Si verò neque talis ſit humiditas, neque in altum extenſa, adſtringentia ſola ſuffecerint ad curationem. Propoſitum igitur in ſermone pharmacum, non moderatarum ſupinitatum, ſed fortiorum eſt curatiuum: eſſet autem & moderatarũ ſanatiuũ, ſi adſtringentia ſola quis miſceret, aut etiã ex calfacientibus quippiam, ſi frigidam eſſe affectionẽ ſentiret. Sufficiens autẽ ſignũ eſt frigidæ affectionis, Si æger ſe non ſitire percipiat. Vbi enim neq; ſiticuloſus fuerit, neq; ardorem ſenſerit in ore ventris, palam eſt affectionem non calidam eſſe. Idonea itaq; ſunt ad huiuſmodi vẽtris affectus, quatuor pharmaca ab Aſclepiade cõſcripta, quę etiam ego nunc ſcribam, ipſius Aſclepiadæ & verbis & ordine ſeruatis. Ad ſtomachi

ſubuerſiones. Nucleorum mali punici tuſorum ſucci ſextarios. 3. ſucci mentæ ſexta. 1. mellis Attici ſexta. vnũ, in vas fictile conii-cito, ac coquito aſsiduè agitãdo, & vbi denſata fuerint, ab igne ablata reponito. Tempore vſus dato myſtrum 1. aut 2. ante cibũ.

Aliud, facit ad dyſentericos, & vomẽtes cibum. Radicis mali cotoneæ libr. vnam, vini myrtei ſexta. tres, coquito ad tertias, deinde exprimito liquorem, & mellis Attici ſeſquilibram addito rurſusque coquito, aſsiduè mouendo. Dato ex repoſito velut dictum eſt. Confectio ex fructibus. Facit ad ſtomachi ſubuerſionem, cœliacos & dyſentericos. Mala cotonea nume. X. ſorba numero quinquaginta, meſpila quinquaginta, Rhois rubri ſexta. vnum, aquæ congios ſeptẽ. Fructus tuſos & in aquam coniectos diligenter coquito, & vbi diſſoluti fuerint, liquorem exprimito ac rurſus coquito, eiecto eo quod ex fructibus inſtar palearũ exſuccum reliquum eſt, quum verò tertia pars liquoris ſuperfuerit, mellis Attici libras. 4. addito, & ad prunas aſsiduè agitándo coquito, ac ſpiſſata reponito. Vſus oſtenſus eſt. Aliud pharmacũ, Sorborũ maturorũ ſexta. vnũ, baccarũ myrti nigrarũ ſexta. vnũ. Rhois ſyriaci ſexta. vnũ, prunorũ ſylueſtriũ ſexta. vnũ, meſpilorũ ſexta. vnum,

phœnicobalanorũ Thebaicorũ lib.2.mala cotonea decẽ,mala punica integra vnà cum nucleis.10. Muſti aminæi ſextar.48.præpara pro conſuetudine, & expreſſum liquorẽ rurſus diligenter coque donec ſpiſſetur. Vtere vt dictũ eſt. Porrò poſt præſcriptas confectiones, Quintam ſcripſit Aſclepiades hoc modo. Catapotia ad ſtomachi ſubuerſiones, Origeniæ, bona & valde probata. Florũ roſarũ drach.8.baccarũ myrti nigræ exacinatarũ acetabulũ, ſeminis hyoſcyami acetabuli dimidiũ. Terito ſimul diligẽter, ſufficiẽte protropo paulatim inſtillato, deinde his palmularũ paſſarũ, patetos Græci vocãt,nu.x.carnẽ addito,& ex cõtritis catapotia ciceris magnitudine formato,& 3.aut 4.cũ aquæ mulſæ veteris dilutæ cyath.2. exhibeto. Et hoc pharmacũ in iiſdẽ affectionibus commodũ eſt,in quibus quatuor præſcripta. Voluit aũt autor huius pharmaci per ſeminis hyoſcyami mixturã, doloris ſedationẽ & ſomnũ inducere,vnà cũ reſiccatione. Manifeſtũ eſt autẽ refrigeratoriũ quippiã hyoſcyami ſemẽ habere, velut etiã papaueris ſemen habet,quare ad calidos affectus facit. *Simile præſcripto pharmacũ deinceps proditum ab ipſo eſt, his verbis:* Roſarum recentiũ deſectis vnguibus drac. octo, ſeminis papaueris albi drach.quatuor,

ſe

ſeminis hyoſcyami drachm.2.aloës obol.3. aſari obol.3. Cum aqua diluta in pilulas redigito, & ciceris magnitudinem præbeto.

Septimũ poſt prædicta pharmacũ Aſclepiades ſcripſit appoſito diſcrimine ab acceſſione palàm apparente. Ait enim ardori ſtomachi ipſum conuenire, & propterea ſitim extinguere teſtatur, vnde etiã adipſon Græci appellant, compoſitionem ipſius ſic tradens. Ad ardorem ſtomachi Adipſon catapotium ſitim extinguens. Seminis cucumeris ſatiui drac.8.ſeminis portulacæ drac. 8.tragacãthæ drac.4. Tragacantham ouorum crudorum recẽtium candido diſſolue, & probe tritis aliis adde, & ex mixtis catapotia forma, eaq; in vmbra reſicca, atq; vnũ ſub lingua tenendum præbe, ac liquorẽ inde ſolutum deuorare iube. Quin & quod poſtea ſequitur refrigerat ac corroborat ſtomachum madore prægnantem, & qui humidam ac calidam affectionem habet. Scribit autem de ipſo Aſclepiades hæc verba.

Aliud facit ad ſtomachi ſubuerſionem, maximè commodum eſt ardorem multum perferentibus, & qui ſtomacho exuruntur, Foliorum roſarũ viridium drach.6.glycyrhizæ drach.4.nardi Indicæ drach.4. Excipe vino dulci aut protropo, & redige in catapotia, ex quibus vnum ſub lingua tenendum

dum præbe,aut ciceris magnitudinem cum frigida aqua diſſolue, & in potu exhibe. Nonum deinceps pharmacum Aſclepiades ſcripſit,hoc modo. Ad ſingultũ & ſtomachi debilitatem & cibi reiectionẽ. Reiectio itaq; hoc eſt vomitus,ex genere eſt Supinitatũ. Quando enim os ventris fortiter affi citur,hoc autẽ velut dixi,ob vitioſos humo res,quos venter abrũpere conatus, propter debilitatem nauſeæ acceſsionem perpetitur,atque hanc etiam tum ante acceptionẽ cibi,tum poſt ingeſtũ cibum, ob extremã debilitatem perfert. Supinitates igitur ex vitiatis humoribus obortas, picra cõfectio quàm celerrime curat, nempe vitiatos humores expurgans. Vomitus verò ob imbecillitatem grauati ſtomachi oborti,curãtur per intemperaturæ correctionem. Nõ parũ ſæpe contingit etiam,nõ ſolum ſtomachũ, ſed & ventrem ob debilitatẽ ferre nõ poſſe ciborũ onus,atque ideo reiicere aliquãdo quidem ad infernã partẽ, vbi illis robuſtior ſit ſtomachus,aliquãdo verò ſurſum, ob ſtomachi imbecillitatẽ,quãdo ſanè hic debilior fuerit infernis partibus. Hoc itaq; vomitus ſymptoma vnũ quidẽ eſt,ſequitur aũt ad affectiones multas diuerſam medelã exigentes. Similiter & ſingultus,ſtomacho interdũ ob frigiditatẽ aut repletionẽ accedit,

dit, interdũ ob mordacitatẽ humorũ acriũ & medicamentaria qualitate præditorum.

Impoſsibile itaque eſt pharmacũ inuenire omnibus dictis affectionibus aptũ. Cæterùm quæ deinceps ſcripſit Aſclepiades duo pharmaca, oſtenſa ſunt ſubſtantiam habere multum ab humana natura diuerſam, quæ ipſa maximè omniũ inter reliquas corporis partes ſtomachus nõ fert, ob excellentiam ſenſus qua præditus exiſtit. Magnopere igitur affligitur ſtomachus etiã vbi ex ſtomaticis pharmacis quippiã in ipſum fuerit præterlapſum, maximè quæ atramentũ ſutorium, aut tale quid in ſe habent, Quod enim ex fructibus cõſtat, ex comeſtili materia cõpoſitum eſt. Verùm atramentũ ſutorium contrariæ penitus homini naturæ eſt. Quemadmodum etiam mandragoras. Fugienda itaque ſunt hæc duo pharmaca ex chryſobalano & radicis mandragoræ cortice cõpoſita. Apponam tamen etiã ipſorum cõpoſitionem. Et prioris quidem deſcriptio hæc eſt. Chryſobalani lib.1. maſtichis chiæ libræ dimidiũ. corticis radicis mandragoræ quadrantem. Tuſa & cribrata excipe mentæ ſucco, & redige in catapotia. Da inde obol.3. cum aquæ frigidæ cyathis tribus. Poſterioris autẽ deſcriptio hæc eſt.

* *Tragacanthæ albæ lib.1. habeant cod. vet.*

Maſtiches chiæ lib.* vnã, corticis radicis man

mandragoræ ſextantē. tuſa & cribrata reponito. Vſu exigente dato cochleariū inſperſum aquæ frigidæ cyatho vni. Poſt præſcriptas cōfectiones, Aſclepiades ſic ſcripſit. Ad voluuloſas ſtomachi ſubuerſiones. Cōiectarit quiſpiā ipſum voluuloſas appellare fortes, quemadmodū enim in voluulis ſubuerſiones fiunt cum magna contentione & violentia, adeò vt ſtercus etiā reuomant: Sic etiā alios vomitus concitatos, quis appellare voluuloſos poſsit. Sequūtur autem huiuſmodi vomitus, vbi aff[illegible]æ partes à medicatis ſeroſi[illegible] humoribus magnopere fuerint afflictæ: ſi verò etiam imbecilliores fuerint, duplicatur malū. Erit itaque ob id curationis ſcopus, vt ſimul ad affectas partes odoratas qualitates imponamus, quales aromatū ſunt, & quorundā ſeminū in ciborum vſum venientiū, velut eſt aniſum, apiū, daucus, cuminū & ſeſeli. Iuxta hāc itaque rationē Hippocrates in pleuriticis purgatiuū exhibēs medicamentū, miſceri aliquid ex his iuſsit, ſic ſcribens. Si verò ſub ſepto trāſuerſo ſit dolor, & ad clauiculā nō ſe extendat, mollire ventrē oportet veratro nigro, aut peplio, ad veratrū quidem dauco, aut ſeſelide, aut cumino, aut aniſo, aut alio quopiam odorato addito. Apparet enim quod in his miſcēdis maximè odorē ipſorū

 reſpi

reſpiciat,quo medicamentariam vim, quæ hominis naturæ cõtraria eſt,mitiget & obtundat. Quemadmodum enim graueolentia omnia ſtomachũ ſubuertere ſolent, ſic odorata corroborare. Si verò vltra hoc etiam in ciborum vſum veniant, multipliciter auxiliantur ſtomacho ob vitiatos ſeroſos humores ſubuerſo. Atq; iuxta hanc ratiocinationē autor propoſiti pharmaci aniſum & apium ammiſcuit: abſinthium verò propterea quod à natura vim habet extergendi,ac repurgandi, & ſubducendi vitiatos ſtomachi humores, ampliusq; denſat & conſtringit ac robur addit parti affectæ. Cinamomum autem addidit, vt quod omnibus fœtidis & putredinoſis ſeroſis humoribus ſe opponat,iuxta vtramque facultatē ſuam,alteratiuam & diſcuſſoriam. Nõ paruam enim ex odore ſuo exhibet vtilitatem omnibus malis affectionibus. Opii verò parũ pharmaco immiſcuit, ſenſum ſtomachi hebetare volēs,qua ratione etiam cœliacis ipſum damus,vt quod profundũ quēdã ſoporē inducere poſsit. Quo verò vehemētē opii frigiditatē cõpoſitor ipſe corrigeret, caſtoriũ ipſi adiecit oppoſitũ fermè ipſi in facultate. Eadē ratione etiã piper ammixtũ eſt. De myrrha verò operæpretiũ eſt ſcire quod in quantũ facultas ipſius eſt cõcocto-

ria humorum præter naturã & vitioſorum, in tantũ cõuenienter ammiſcetur. In quantum autẽ medicamentaria eſt, nõ cõuenienter. Verùm paucitas eius ad concoctionem quippiam cõfert, qualitatis autem peregrinitas non apparet, vt pote victa ab odoratis. Ego itaque hoc pharmacum etiam ſine myrrha præparare cõſueui, ad ſecuritatem perducere ſemper tentans vſum omnium pharmacorum, præſertim vbi in acuta febri tale quid exhibetur. Quum igitur cinamomum habeat hoc pharmacum, & ſemina calida vrinam cientia, ac piper, & præterea caſtorium ac apium, meritò multis affectionibus cõmodum eſt, quãdoq; cum vino ſtomacho grato datum, quale protropum eſt, quandoq; cum myrti baccarũ decocto, velut in dyſentericis, aut cũ aceto mulſo, velut in ſplenicis. In cholera verò & bilis vomitu ac effluxu, cum frigida, velut Aſclepiades ſcripſit, ſed addito diſcrimine, ſi ſiticuloſior eſt nunc quàm antea, aut nauſeæ calidæ ſenſus circa os ventris ipſi cõtingat, aut frigidam bibere ſanus conſueuit. Ego ſanè hoc medicamentũ ad ſecuriorẽ vſum perduxi, myrrhamq; dimiſi, & piperis quantitatem auxi. Quum verò plurimũ cinamomum accipiat, neceſſariũ nobis eſt vbi cinamomo caremus, caſsiã optimã coniiciamus,

aut plus quàm duplo cinamomi pondere, aut omnino non minus. Cæterùm cōmenſuratio ac apponderatio pharmacorū quæ ipſum conſtituunt, ab Aſclepiade his verbis proditur. Ad voluuloſas ſtomachi ſubuerſiones paſtillus Amazonum. Facit ad inflatos, ardorem ſtomachi, & vomentes cibum. Facit & ad internas affectiones. Seminis apii drach. 6. aniſi drach. 6. abſinthii drach. 4. piperis drach. 2. myrrhæ drach. 2. cinamomi drachm. 6. opii drach. 2. caſtorii drac. 2. Cum aqua paſtillos formato, & ſummum drach. 1. dato, ſtomachicis cū protropi diluti cyathis tribus, cholericis & vomētibus cibum cum frigida. Cœliacis & dyſentericis cum baccarū myrti decocto; ſpleniticis cum aceti mulſi cyathis .3. Aliud pharmacum deinceps ſcripſit Aſclepiades, non ſolum ad voluuloſas ſtomachi ſubuerſiones ipſum conuenire promittens, ſed & ad intenſos ſingultus, & ſtomachicos qui ardorem, hoc eſt, multam caliditatē percipiunt. Dictum autē iam ſæpe à me eſt, Impoſsibile eſſe inuenire pharmacum ad multas affectiones optimum, Inuenitur enim in vnaquaque ipſarū id quod propriè ipſis deſtinatum eſt præſtātius eſſe. Verùm his qui vnum pharmacū ad multos affectus habere volunt, etiam horū præparatio ac compoſi-

tio vtilis exiſtit. Continetur tamen ambiguitas quædam in huiuſmodi pharmacorũ promiſsionibus, qualẽ Aſclepiades nunc de propoſito pharmaco fecit. Putabunt enim fortaſsis aliqui ex ignaris, tum ſingulorum trium ſymptomatũ curationem promitti, tum duorũ ſimul coincidentiũ, aut omniũ ſimul. Velut quum lancinatur vehementer nauſeans æger, & ſingultit, & multæ anxioæ caliditatis ſenſum circa ſtomachum percipit. Et de tali ſanè affectione primò dicã in qua tria hæc mala ſimul hominẽ infeſtãt, nimirum ardoris ſenſus, & ſingultus, & affectio voluuloſa. Hippocrates quidẽ igitur conuulſionẽ fieri dixi ex repletione & euacuatione, & additum eſt ad aphoriſmũ fermè in omnibus exemplaribus, Sic autem & ſingultus. Ego verò in conuulſione tertiam aliquã cauſam ſupra euacuationẽ & repletionem nondũ reperi. Singultũ etiã ſine his fieri video, acribus humoribus, aut ſcroſis & medicatis ſtomachum mordentibus, quos vbi vomitu reiecerint ſtatim ſingultu liberãtur. Quin & multi deuorato pharmaco ex tribus piperis generibus cõſtãte, ſi ſtatim vinũ inſuper bibãt, omnino ſingultiũt, ex quorũ numero etiã ego ſum. Amplius autem & cibo in mordacẽ qualitatẽ corrupto, aliqui ſingultiunt, & quod à vomitu ſtatim

liberātur omnibus notū eſt. Quidā etiā ex rigore oris vētris ſingultiunt. Verū pueros maximè frequēter ſingultire cōtingit, tum ob corruptionem alimēti in ventre, tum ob partis frigiditatem. An verò & ob nimiam euacuationem fiat ſingultus, veluti etiam conuulſio, dignum conſideratione eſt. Verùm ſi in præſens hac cōſideratione relicta, eos qui ob frigiditatem, aut ciborum copiam, aut mordacem acredinem grauantur, intueamur, vomitum reperiemus ſufficientem medelā eorum qui ob copiam aut morſum ſimgultiunt, caliditatem verò eorum qui ob frigiditatem. Alio autem modo reperiemus etiam ſenſus ſtupefactionem per refrigerantia, & permutationē ac diſcuſſionem mordaciū per attenuantia & reſiccantia. Componitur autē ex huiuſmodi ipſum pharmacum. Opium enim & roſæ, & pſyllii ſuccus, ex refrigerantibus ſunt, Spica nardi verò & chryſobalanos ex diſcutientibus & corroborantibus. Aſarum autē per vrinam deducit vitioſos humores. Aloē verò vitiatos humores expurgat & infernè per ventrem euacuat. Crocus autem concoquit & roborat partes, per temperamentū quidem caliditatis concoctionem efficiens, per adſtringendi verò vim, quæ ipſi adeſt, robur addens. Coſtus autem ſufficienter calfacit,
mode

moderatè verò adſtringit,quod & ex guſtu eius percipitur. Ex his porrò cōpoſitum pharmacum aptū eſt ſingultientibus aptū eſt & his qui ad vomendum lancinantur,& qui circa præcedens pharmacum dicti ſunt, verùm nō ſimiliter vt illud,aliquid ex odoratis habet,aut cinamomum. Refrigerātiū autem in ipſo mixtura ſtupefacere ſenſum potens,mitigando moleſtiā ex mordacitate feroſorum & aliorū etiā humorū obortam, vere aptum pharmacum efficit,ad nauſeoſæ affectionis imminutionem.Quandoquidem verò etiam ad ſtomachi ardorē cōuenire pharmacum dixit, Repugnet autem huic ſermoni calefaciēs Coſtus, operæpretium fuerit & de eo dicere. Quemadmodum in antidotis colicis appellatis,& à quibuſdam,dolorum ſedatoriis,qualis eſt Philonis antidotus,Scopus componendi pharmacum eſt ſtupefacere ſenſum dolentium. Quo verò non cum magno detrimento id fiat,& vt per altum dolentiū corporum frigiditas citò penetret,calfacientia miſcētur, quæ refrigerantium ſtupefactionē deducere poſſunt,quum illa ipſa per ſe tardi tranſitus exiſtant. Hæc igitur vbi quis inaudiuerit,quantitatem conſideret ſimpliciū pharmacorum quæ in compoſitiones miſcentur. Ex hac enim ſciet num magis,an minus

efficere poſsit compoſitum pharmacum ea quæ promittit. Si namq; refrigerãtia plura apparuerint, ſenſum affectorũ magis obtũdit, & quantum caloris in ipſa particula fuerit etiã hunc extinguit. Vbi verò calfacientia fuerint aucta, minus quidem hæc efficiet ipſum pharmacum, innocentius aũtẽ reddetur. Noſſe enim oportet, corpora viuentium mortificationi ſimile quippiam perpeti, ab omniũ ex opio, & hyoſcyamo, & mandragora compoſitorũ pharmacorum vſu, nimirum cauſis dolorem infligẽtibus inſenſibilibus factis, & multi ſanè qui aſsiduè talia accipiunt, ad immedicabilem frigiditatẽ particulas perducunt. Quemadmodũ autẽ in refrigerãtium & calfacientiũ oppoſitione, vtrorumq; quãtitas oſtendit prædominantem pharmaci actionem, Eodem modò etiam in aliis cõſideratiõnẽ facere oportet: velut denſantibus & rarefacientibus, coagmentantibus & diffundentibus odoratis & graueolentibus, humectãtibus & ſiccantibus, diſcutientibus & cohibentibus. Itaq; vbi ſubſcripſero his mixtorum in compoſitione quantitatem, ad cohærentia tranſibo: Scripſit autem ipſam Aſclepiades in hæc verba. Stomachicis, ardorẽ ſentientibus, & ad intenſos ſingultus, & voluuloſas ſtomachi affectiones. Coſti drach. quatuor,

ſpicæ nardi drach. quatuor, chryſobalanorum drach: quatuor, roſarum viridiũ drachmas quatuor, maſtiches drac. 4. aloës drachmas duas, aſari drach: 2. opii drach. 1. excipe ſucco pſyllii, & reduc ad paſtillorum formam, exhibe obolos. 3. Liquor ſit affectioni conueniens. Poſt præſcripta pharmaca, Antidotum Hierã iam antea in Andromachi pharmacis conſcriptã, ex aloë & cinamomo compoſitã, etiam ipſe tradidit nõ iuxta eandem cõmenſurationem & ſymmetriam: Habent autem verba eius in hunc modum.

Antidotus Hiera, hoc eſt, Sacra, Themiſonis. Ad ſtomachi ſubuerſiones. Facit & ad ſentientes ardorem, & omnem inflationem, tardam concoctionem & affectiones vteri. Probè cit vrinam, & omnino admiranda confectio eſt hydropicis, hepaticis, & nephriticis. Deducit & fœminis menſes. Aloës drachmas. 100. maſtiches vnc. vnam, croci vnc. vnam, nardi Indicæ vnc. vnam, cinamomi vnc. vnam, carpobalſami vnc. vnam, aſari vnc. vnam, tundito & anguſtiſsimo cribro excernito atque aridum vt ne tranſpiret ſeruato. Vſus eius eſt ad tardè concoquentes, atque ita ſanos drachmam vnam, cũ frigidæ cyathis quatuor, Vomentibus bilem, aut alias fluxionẽ laborãtibus drachmæ dimidiũ. Ad

inflãmationes internas conuenit cum aqua mulſa. Verùm quibus vrinam ciere volumus, aut menſes deducere, pharmacum cũ vino damus. Eſt autem medicamentum inſperſile in pulueris ac farinæ formam redactum. Hæc quidem ſcripſit Aſclepiades de prædicto pharmaco. Videamus autẽ primũ in his de quantitate pharmacorũ ipſum conſtituẽtium quatenus conſenſit, & diſſenſit cum Andromacho. Deinde conſequenter de promiſsione & vſu. Equidem in mixtura pharmacorum conſenſerunt inter ſe Andromachus & Aſclepiades, in hoc quod aloës drac. 100. coniiciunt. Diſſentiunt autem in eo quod Aſclepiades ſimpliciter aloës ſcripſit, Andromachus autẽ lotæ appoſuit, & quod Aſclepiades reliquorũ ſingulorũ ſingulas vncias ammiſcuit, hoc eſt drachmas argenteas. 8. aut ſeptem & dimidiam. Andromachus verò ſex. Amplius etiã in eo quod Aſclepiades carpobalſamum. Andromachus xylobalſamũ iniicit, & præterea quod Aſclepiades florem iunci odorati penitus relinquit. Cæterùm circa promiſsionẽ operum Andromachus nihil amplius ſcripſit, quàm quibuſdam vnum cochlearium, quibuſdã duo, cum aquæ frigidæ aut calidæ cyathis. 3. exhibere, Verùm Aſclepiades plura de vſu propoſitæ anti-

doti

doti prodidit. Ad tardas enim concoctiones ſanorum drachmam vnam dari iubet, cum aquæ frigidæ cyathos. 4. Opinor autem ipſum dicere drachmam argenteam, etnim ſic ferè omnes recentiores medici appellare in more habent: neque ipſa rei natura aliud nos intelligere cogit. Manifeſtũ eſt autem quod drachmam dicimus nunc in huiuſmodi omnes, quod Romani Denariũ appellant. Verùm non omnibus tardè concoquẽtibus expedit prębere hoc pharmacũ, ſed his ſolum quibus ob vitioſos humores tarda concoctio cõtingit, & maximè quum tenues fuerint & bilioſi, fecerit & quietem in his quibus citra vitiatos humores, humida intemperies intantum affectam partem perrigauit, vt exoluatur & laxetur ad modum ligamentorũ neruorum circa laxatos articulos. At verò qui bilem in ventre habent, quæ præſertim ipſis in tunicis in alto continetur, præſtantius pharmacum nõ repererint. Verùm haud ſcio qua ratione parum de ipſo exhibeat Aſclepiades, quũ moderata exhibitio ipſius ad * drach. 6. progrediatur. Porrò ad inflammationẽ habentes non ſimpliciter in omni inflammationis tempore dandum eſt, ſed vbi concocta fuerit & declinarit. Concocta enim medicanda rectè cenſet Hippocrates, non cru-

** Omnes vetu. cod. habẽt hic drach. 4.*

da,neque in principiis,niſi ſua ſponte cõcitata id expetant,hoc eſt, niſi motus ad excretionem nos adducat,qui nondũ firmam aliquam inclinationẽ ac ſtationem ad vnam partem habeat. Rectè autẽ hoc pharmacum tardè cõcoquentibus,aut bilẽ vomentibus, aut alias ſtomachi fluxione laborantibus, aquæ cyathis. 4. inſpergens præbet,nimirũ ſubuerſionem ſtomacho ex melle oborientem formidans. Ad declinationẽ autẽ inteſtinarum inflammationũ cũ aqua mulſa tempeſtiuè quis exhibuerit. Quemadmodum etiam vrinã ciere volens,aut mẽſes euacuare, Aſclepiades quidem ex vino dandũ ait: præſtiterit autem,vt ego ſentio, cum vino mulſo pharmacum præberi. Ita enim ſimul & quæ circa diſtributionẽ & delationem ex ventre in vrinam,& quæ circa vterũ inſtãt, ſecat ac diſſoluit, & robur partibus addit per quas tranſitum facit. Ampliusq́; & locorum per quos fertur caliditatem auget, quæ & ipſa non parum confert ad inſtantes humores fundendos ac euacuandos. Poſt præſcriptam ſacram Themiſonis Antidotum, Aſclepiades ſic ſcripſit. Alia ex Mantiæ compoſitionibus Attalica. Facit ad ſtomachicos & reiicientes cibum,cholericos, cœliacos,dyſentericos. Compoſitio ſic habet. Croci drach. duas, nardi drach. 2. ſemi-

nis

nis hyoſcyami drach. I. aloës vnc. I. balauſtii vnc. I. tragacanthæ vnc. I. piperis albi vnc. I. acaciæ vnc. I. Rhei pontici vnc. I. Rhois ſyriaci culinarii vnc. I. Excipe ſucco roſarum in vino auſtero coctarum, & redige in paſtillos drachmæ vnius. Tragacantham verò ſucco præmaceratã vnito. Hoc pharmacum nihil priori ſimile habet. Illud enim purgatorium eſt, hoc adſtringens, his qui ſtomachum aut totũ ventrem ob multam humiditatem exolutum ac laxũ habent conueniens: quemadmodũ etiam in articulis eiuſmodi laxitates contingunt, ligamentis ipſorum multa humiditate perrigatis, quæ plurimi Medici neruos ligatorios appellare ſolent. Multæ enim eiuſmodi affectiones tum in ventre, tum in ſtomacho, fiunt his qui multo potu ſe explent, aut fructus humectantes, aut etiã edulia talis temperamenti ingerunt. Quum itaq; multi ſint qui tali victu vtantur, rationabiliter etiam prædictæ facultatis pharmaca ſæpe ſucceſſu clara euadunt, vt quæ prædominantem adſtringendi vim habeant. Vbi verò aut vitiatos humores euacuare, aut affectã particulam calfacere oportet, nõ ſolũ nihil iuuat ita adſtringentiũ pharmacorũ vſus, ſed etiã nocet. Poſt præſcriptũ medicamentum, aliorum duorum Aſclepiades meminit, quæ

& ipſa ambo bona ſunt, & ex multis compoſita, ac propterea multi ad varios affectus vſus, & præſertim poſterius. Quod verò tale ſit quale ipſum eſſe dicit, etiam nobis ipſis facile erit iudicare, vbi in memoriã reuocarimus ſimplicia in ipſo pharmaca, qualia ſingula ſint, ampliusq; methodum cõpoſitionis eius audiuerimus. Aſter ſtomachicus. Facit ad eos quibus cibus in ventre aceſcit, ad tormina, deſtillationes, dolorem capitis, ſpuẽtes ſanguinem, tabeſcẽtes, affectiones circa veſicam & vterum. Præparatur ſic. Succi mandragoræ drach. 4. myrrhæ drach. 4. balauſtii drach. 4. caſtorii drach. 4. croci drach. 4. opii drachm. 6. aniſi drach. 8. ſeminis apii drac. 8. ſtyracis drachmas. 8. hyſſopi cretici drachm. 12. ſeminis hyoſcyami albi drach. 12. Componito pro more & digerito in paſtillos, Dato pro viribus. Liquor ſit affectioni conueniens.

Aſter inexuperabilis, pharmacum accõmodatum, ſedans dolorẽ, inducens ſomnũ, multi vſus ad varios affectus. Nam & ſtomachi morbos mirabiliter ſanat, à ructibus acidis, ægris concoctionibus, torminibus, voluulis, inflationibus. Facit & ad capitis dolores potatum, & foris illitum fronti aceto dilutum. Facit & ad oculorũ dolorẽ paſtillus perdicii ſucco dilutus. Facit & ad-

dentium dolorẽ cauernæ inditus, tritus ac galbano exceptus, aut fici ſucco. Prodeſt ad influxus oculorum, & tonſillarũ inflammationes, vino dulci dilutus, Ita vt ad oculos lanam eo imbutã imponamus, In tonſillis verò affectis tepefactum colluamus. Facit ad omnem ſanguinis fluxum vino myrtite diſſolutus, & ad veteres ac recentes tuſſes & deſtillationes dilutus vino Thetæo, aut protropo, aut ſcybelite. Facit phthiſicis, ſuppuratis, marrubii ſucco diſſolutus. Hæmoptoicis, dyſentericis, cholericis, ſanguinariæ ſucco dilutus, & ad omnis reptilis plagam cũ rutæ decocto potatus. Soluit irritationes per circuitum repentes, duabus ante eius inuaſionem horis, ex vini diluti cyathis. 3. acceptus. Menſes etiã fœminarum ducit artemiſiæ decocto dilutus. Facit & ad veſicæ affectiones vino mulſo diſſolutus. Similiter etiã his quæ ab vtero ſuffocantur auxiliatur. Facit arthriticis, podagricis, gentianæ decocto dilutus. Et de his quidem quæ efficit hactenus. Compoſitio verò hoc modo habet. Myrrhæ drachmas. 4 ſtyracis drach. 4. nardi Indicæ drachmas. 4. caſiæ fiſtulæ drach. 4. terræ lemniæ quæ ſphragis, hoc eſt, ſigillum appellatur drach. 4. corticis mandragoræ drach. 4. In alio exemplari etiam piperis drach. 4. croci drach

drach. 6. ſucci papaueris drach. 6. ſeminis dauci cretici drach. 8. aniſi drach. 8. ſeſelis maſsilienſis drach. 8. ſeminis apii drach. 8. Myrrha & ſtyrax, atque opiũ vino diſſoluuntur odorato & terũtur. Arida verò tun duntur & cribrãtur, ac deinde ſimul miſcẽtur, ſubiguntur, ac in paſtillos cogũtur pon deris drach. dimidiæ, & in vmbra reficcantur. Vſus oſtenſus eſt. In aliis exemplaribus paſtillorum pondus drachmale proditur.

Quæ Archigenes in primo pharmacorũ ſecundum genus prodidit, De affectionibus circa ſtomachum. CAP. IIII.

QVum multæ & variæ ſint circa ſtomachũ affectiones, atque hæ omnes ferè in totũ ex cruditate oboriantur, hoc totis viribus conſiderandũ eſt, & ſi quidem per aquarum aut aëris malignitatẽ lædantur: quod maximè poſsibile eſt fieri, ea variando ac permutando hominẽ liberabimus. Si verò per inconſuetos cibos læſio fiat, eis interdicemus. Si verò ob copiam, cibos cõtrahemus. Et in vniuerſum ex quacunque cauſa ſuſpicati fuerimus fieri læſionẽ, eam prohibebimus. Quod ſi quis ſibi ab omnibus his bono ordine caueat, & iuxta ipſum ſtomachum tamen cõcoctio impediatur, vnctionibus

nibus & exercitiis, vociferationibusque & aliis huiuſmodi per expertum artificem adhibitis ſtomachus corroboretur. Verùm ructu acido affectis coriandrum cochlearii menſura ante reliquum cibum edendum dato, & merum inſuper bibendum. Quod ſi quãdoque moderata cruditas & quæ contemni poſsit oboriatur, longiore tempore in lecto decumbendum eſt, & ſi negotia id non permittant, quanto poſsibile eſt, omnis diſtentio, ac labor, ampliusque æſtus ac ira vitanda ſunt. Serius etiam quàm pro conſueto tempore ex feruida aqua lauandum eſt, & in priore balnei domo aqua tepida hauſta, omnia in ſtomachum coacervata pituitoſa reuomenda, & modico cibo itemque potu prima die vtendum. Si verò fortis ciborum corruptio fiat, ſtomachique morſum ſentiant, ac ipſos eructent, ampliusque nauſea afficiantur, aqua tepida exhibita vomere cogito, donec omne corruptum expurgetur, deinde caput mollibus linteolis ad ignem calfactis irrigato, aut huiuſmodi aliquo non inani ductu locos circa ſtomachum foueto, & præcordia mitigato, ſummas item partes pingui frictione aut etiam cõſtrictione lenito, atque ita in lectulo quieſcere ſinito, ac inediam per totam ſequentem diem perferre. Niſi

abſur

abſurdum quid inde conſequatur, & ſatis firmi ſint, lauãdo eos, vt prædictum eſt, curato. Infirmiores verò moderatè ad diem vnam refectos, in ſequentem lauato, moderatis cibis ac potibus ad triduum vti iuſſos. Et cruditatis quidem talis quædã (vt rudi quadã forma expreſsi) curatio exiſtit. Verùm de his quæ ex ipſa proueniunt, velut profluuio ventris, aut bilis per vomitum ac ſeceſſum reiectatione, aut aliis eiuſmodi, in proprio loco dicetur. Cæterùm in aliis ſtomachi moleſtiis, his quidem qui ſtomacho exoriũtur, cum exolutione aut animi deliquio, aut appetentia perdita, ex qualicunq; tandem cauſa, præter febrẽ, cyathi. 3. aut. 4. aquæ frigidæ abſorbendos dato, bis aut ter per interualla: & ſi quidem inde mitius habeant, ipſos reuocatos tum cibo, tum etiam aliis refocillare tentabis: ſi verò permaneat malum, ligatis & * conſtrictis extremitatibus, eiuſmodi quendam cremorem aſsiduè abſorbendum dato, velut palmularum, malorum cotoneorum, pirorum, meſpilorum, baccarum iuniperi, pampinorũ vitis, roſarũ, Mali item punici nucleum non habẽtis ſuccum, aut nuces pineas. 20. & ſeminis cucumeris grana. 25. baccas myrti. 20. croci obolum dimidium, & roſarum duarum folia, ex aqua bibenda exhibeto. Aut aquã frigidam cum

*Aliàs calfactis.

cum omphacii ſucco præbeto. Aut florem roſarũ cum nardo & aqua frigida, aut etiã portulacæ ſemen amniſceto, aut atriplicis ſemen, aut malorũ cotoneorũ decoctum. Aut cucumerũ ſatiuorum ſemina quinquaginta trita, ex frigida præbe. Aut oryzã coctam cum butyro edendam exhibe. Aut tragoriganum tritam & exſuccatã cũ aqua edẽdam præbe. Aut fabas Aegyptias decẽ, & nardi celticæ obol. 2. vtraque toſta & trita bibenda exhibe, cum mali punici acidi ac dulcis ſucco & aqua, pari vtriuſq; menſura. Aut mentæ ramulum contritum bibendum dato. Aut œnanthen ſimiliter tritam cum nardo Indica bibendum dato. Aut lentes coctos tritos ex aqua præbeto. Aut phœnicobalanos cum roſis. Aut marrubii ſuccum cum melle, & vbi paululum quieuerint vinũ cum polenta exhibeto. Aut cardamomi drac. 1. cum aceti mulſi cyathis tribus potandã dato ac quieſcere ſinito. Porrò his qui ſaliuam multam in ſtomacho aggregarunt aridam conyzam manducãdam dato. Forinſecus verò ſtomacho imponantur vitis folia viridia trita, aut mala cotonea, aut palmulæ, aut meſpila cum cerato, aut myrti folia tenera vel rubi, vel lentiſci, trita cum polentæ flore frigida ſubacto, aut portulaca viridis ſimiliter præparata, aut caſeus re-

cens mollis cum poléta & apii foliis, aut ſeridis folia cum aceto & polenta ac apii foliis. Si verò multum ſint æſtuoſi, veſicam aqua expletam imponito. Aut niuem ſuperdato, aut cucurbitarum ramenta imponito, & omnino omnia quibus in cardiacis vtimur. Dolores autem ſtomachi lenit, & maximè his quibus triſtitia aut deſperatio accedunt, lac aſininum, aut muliebre, aut bubulum, ſilicibus incoctis potatum. Aut vngentum nardinũ vel aliquod pretioſum dato ex aqua. Aut decoctũ floris iunci odorati, roſarũ flore ſimul inſperſo. Aut portulacæ ſuccum quandoque per ſe, quãdoq; cum nardo. Aut oui vitellum toſtum & in farinam comminutum, cum polenta bibendum dato. Aut amaras nuces cum cucumeris ſemine & nuce pinea. Aut rumicis ſylueſtris ſeminis obol. tres, bibendos præbeto. Omnes verò circa ſtomachum dolores & diſplicentias ac moleſtias ſedari aiũnt, cochlea aphricana cruda integra vorata. Exoluto autem ſolum & nauſeabũdo facto ſtomacho, lactucæ albæ ſemen modicum, ex aquæ cyathis quatuor aut vno bibendũ dato. Aut paſſerum ſtercus aridũ velut polentã, ſiue aquã biberint, ſiue vinũ, inſpergito. Aut maſtiches chiæ cochlearium ex aqua frigida dato. Aut glaciẽ ieiunis quoti-

dic

die exhibeto, vt ea aſsiduè manducata ſaliuam expuant. Aut conyzam aridã manducent. Si verò vnà cum humectatione etiam inflammatio aliqua adſit, œnanthen cum meliloto, aut roſam ſiccam cum cerato roſaceo parum reſinæ vſtæ habente impone. Aut acaciæ & aluminis melii pares partes dupla cerati proportione excipe, & vt malagma impone. Cæterùm quibus bilẽ atram generantibus ſtomachus inflatur, ſpongias aceto acerrimo calido imbutas ad ſtomachum imponito, atque hoc maximẽ tempore distentionum, & ſi poſtea etiamnum perſeuerarint, alumen liquidum cum atramento ſutorio trito melle exceptum imponito. Aut hæc & aloẽn pari portione miſta & cerato myrteo excepta imponito. Aut hederæ foliis vino coctis pro cataplaſmate vtitor. Aut plantaginis cum ſale tritis. Aut armentariæ bouis ſtercus aridum vino coctum, aut marrubiũ cũ pane & roſaceo ſubactũ, aut bulbos rufos & alumen pari portione imponito. Poſt hæc antidotus apyretos appellata, aut hiera, aut alia quæpiam, quæ cuique per experientiam cognita eſt, in potu exhibenda eſt. In cibo ſtomachicis conueniunt, beta, lens, tragus, oryza, alica, malis cotoneis, aut palmulis, aut meſpilis, aut mali punici nucleo

carentis granis,aut melapiis ſimul incoctis, aut teneris lentiſci,aut myrti,aut rubi ramu lis ammiſtis.Panis ſit ſummè tantum fermẽtatus,aut penitus' abſque fermento,præparatus. Ex olerib.conueniunt cruda, cichorium,meconides lactucæ,eryngiũ,intubus, gingidiũ,ſeris,lactucæ. Cocta maximè cõmoda eſt braſsica & ſiſarũ. Ex reliquis autẽ coctis conueniunt cochleæ & bulbi. Ex carnib. venter,roſtra,pedes,turdi,perdices, attagenæ, turtures, palũbes, anates, lepores, dorcades. Ex piſcib.ſquillæ,gammari,natatrices ſiue colymbenæ, locuſtæ, loligines, ſepiæ,ex his qui duras carnes habent mulli. Ex teſtaceis maximè buccina, purpuræ, pectines, glauci,cerri,glandes,ſiue balani. Verùm Siſarum à reliquis omnibus acceptum, vt ſtomacho gratum,& refectioni commodum,ad pleraſq; omnes ſtomachi acceſsiones conueniens eſt. In potu prodeſt vinum quod vnuſquiſque libenter bibit. At verò his qui inflantur & ſtomacho diſtenduntur, polii faſciculum coquito & bibendũ dato, aut calaminthæ decoctum per noctem ſub dio expoſitũ,modico melle,& piperis drac. vnã,ammixtis,bibendum præbeto,aut ſpõgiam acerrimo aceto imbutam pedibus ac brachiis imponito vſq;quo bullę excitẽtur, maximè ſi cibos reiectent. Aut fœni græci

fari

farinā aceto ſubactam,aut ſinapi tritū cum aceto,vſquequo rubeſiat locus. Aut pſylliū aceto & aqua maceratū & in mortario tuſum,pari portione carniū cochlearū ammixta,in malagmatis forma imponito. Quæ ſtomachicis dolorem eximant. Cuminum toſtum & apium,vtrūque modica portione cum aqua bibendū præbe. Aut aloës obol. 2.cum vino mulſo,aut vino, aut aqua bibēdos dato. Aut abrotoni & thymi vtriuſque obol.2.ex vino præbe bibendos. Ligaturas inſuper extremarum partiū fortiter adhibe,& circa ipſum ſtomachum cucurbitulis & fomentis variis vtere. Quod ſi vehementer valida ſit diſtentio,etiam venæ ſectio efficax auxiliū erit,& alui ſolutio per ſuppoſititiā glandem. Deinceps poſt præſcripta Archigenes de fame ingēti, bulimo Grȩcis appellata,itemq; de ſingultu prodit quæ ſequuntur. Porrò eos qui ex ingenti fame in viis aut alio quopiam modo animo linquuntur, reuocabimus odoramentis aceti,aut pulegii,aut quæ fortè obtingit terra aceto macerata,aut malis,aut piris,aut aliis ſimilibus fructibus,qui ad manū ſunt. Panē inſuper odorandū dabimus,& ingerere cogemus. Ad hæc enim ſingula cōfeſtim excitantur,& præterea ad ſuillam carnem aſſatam ac coctam, & in vniuerſum ad omne

quod multũ alit,& præſertim ea quæ odorem nidoroſum ac probè cõditum habent. Per huiuſmodi enim odores vt plurimum tales reuocãtur. Nihilominus tamen etiam extremæ partes ipſorũ conſtringẽdæ ſunt, ipſiq́; excitandi tũ maxillarũ punctura, tum capillorũ ac aurium diſtentione. Refocillabis porrò ab exolutione & deliquio animi, panem in vino diluto, aut etiam aliud quippiã ex his quæ aceruatim reficere vires poſſunt, exhibẽdo: velut ſunt oua ſorbilia, bulbi, cochleæ. Etenim ſingula hæc ſtomachi humiditatem eximunt, & in modica mole multã vim complexa cumulatim corroborant. Singultientibus autem rutã cũ vino dato, aut nitrum in aqua mulſa, aut opium, aut caſtoriũ, aut abrotonum, aut ariſtolóchiam, aut daucum creticum, aut cuminũ, aut aniſum, aut zingiberis radicem, aut ſcillam cum aceto & oleo, aut tordilion, aut dictamnũ, aut calaminthen, aut acorum, aſarũ item & nardum celticam, & pulegium, ſingula tum per ſe, tum ſimul mixta.

Pharmacum noſtrum ex ſucco malorum cotoneorum conſtans.

MAgnæ equidem oris vẽtris affectiones à prædictis pharmacis curantur. Moderatas verò omnes fermè, præter eas quæ ex vehementi ardore fiunt, ſubſcriptũ

med

medicamentum iuuat. Succi malorum cotoneorum ſext.2.mellis Attici ſextarios 2. aceti ſeſquiſextarium. Si verò multum acre fuerit ſextarium vnũ. Zingiberis quadrantem, piperis albi * vnci.1. Arida inſperges, vbi malorum ſuccus cum melle & aceto coctus ad lentum ignem, Attici mellis craſsitudinem acceperit. Aliud ex malorum cotoneorum carne conſtans. Malorum cotoneorum carnis libras tres, mellis libras tres, aceti albi lib. tres, piperis quadrãtem, zingiberis quadrantem, petroſelini Macedonici vnciam vnam.

Vet. cod. habẽt vncias duas.

De pharmacis quæ forinſecus ori ventris imponuntur. CAPVT V.

VOcant quidem plurimi medici haud ſcio quare, velut Aſclepiades & Andromachus, omnia pharmaca quæ forinſecus imponuntur, ſiue adſtringendo condenſent, ſiue indurent, Malagmata, quæ vox emollitionis ſignificationem habet. Verùm nos permittemus ipſis etiam ſi non propriè appellent. Quæ autem conſcripſerunt ad ſtomachi affectiones commoda pharmaca, per experientiam non illorum ſolum, ſed etiam noſtram approbata, ea nũc adſcribemus, ab his quæ Aſclepiades prodidit initio facto.

Quæ pharmaca Aſclepiades ad ſtomachi affe-ctiones in quarto externorum tradi-dit, quæ Marcellæ inſcribit.

EVeni ad ſtomachi ſubuerſiones, doloresq́;, facit partim etiam ad inflamma-
*Vet.cod. tiones. Oenantes drach.S. croci. * drach. 2.
drach. 4. roſarum ſiccarum drach. 4. meliloti drac. 4. maſtiches drachm. 4. ramentorum ſuccini drach. 4. carnis phœnicobalanorũ quadrantem. Vini myrtei quod ſatis eſt. Arida tundito & per anguſtiſsimum cribrum concernito, & cum vino myrteo diluito, vt cerati ſpiſsioris craſsitudinem accipiant, his carnẽ phœnicobalanorum addito, & conquaſſata cerato ex roſaceo apparato excipito, & linteolo infarta ori ventris imponito. Facit & ad oculos inflammatos. Aliud Oenãthes drach. ſex, croci drach. 4. myrrhæ drach. 4. floris roſarum drach. quatuor, meliloti, maſtiches, vtriuſque drach. 4. aloës drac. quatuor, corticis mandragoræ drach. quatuor. Carnis palmularum quadrãtem. Excipe cerato ex roſaceo apparato. Aſclepiadæ qui philophyſicus dictus eſt, hoc eſt naturę ſtudioſus, ad ſtomachi ſubuerſiones, facit & cœliacis & dyſentericis. Seminis hyoſcyami drach. quatuor, ſeminis apii drach. quatuor, floris roſarum drachm. 2. ſeminis aniſi drach. duas, ſucci hypocyſthidis drac. duas,

myr

myrrhæ drachm. 2. croci ſeſquidrachmam, opii ſeſquidrachmam. Arida tundito & per anguſtiſsimum cribrum excernito. Hypocyſtidem verò & myrrham, & papaueris ſuccum, vino myrteo diſſoluta aridis adiicito, & paſtillos formato, eoſque in vmbra reſiccato. Vſus tempore quantum opus eſt tuſum, melle cocto excipito, & deinde linteolo infarta locis affectis imponito. Si fortis fuerit fluxio, ſucci hypocyſthidis aliam adhuc drachmam addito, & floris roſarum tantundem. Aliud Galli Marci Aſclepiadei, ad eaſdem affectiones. Seminis hyoſcyami drach. tres, florum roſarum drachm. 2. aniſi drac. duas, ſeminis apii drach. 4. opii drac. 1. ſucci hypocyſthidis drac. 2. myrrhę troglodytidis drac. 2. croci ſeſquidrachmam, vini myrtei quod ſatis eſt; mellis cocti quod ſufficit, præpara ac vtere vt dictum eſt. Eiuſmodi pharmaca etiam bibũtur, & valde auxiliantur. Cohibito autem fluxu & ſequẽte dolore, tantum pondus cerati roſacei ad pharmaci confectionem addere oportet. Si verò multa fluxio contingit, ad pharmacum ſucci hypocyſthidis drach. tres, coniicio, & flores roſarum aliam drachmam. Vigiliis infeſtantibus, etiam ſucci papaueris aliam drachmam addo. Aliud Nicerati, cœliacis, dyſentericis valde generoſum.

Omnes vet. cod. habẽt vncias duas. Oenanthes * drach. duas, roſarum ſiccarũ vnc.1. maſtiches vnc.1. aloës vnc.1. gallarũ omphacitidũ vnc.1. aluminis rotũdi vnc.1. acaciæ vnc.1. ceræ lib.1. picis brutiæ quadrantem, olei myrtei lib.1. arida cũ liquidis committito. Aliud valde præclarũ. Oenanthes vnci.1. omphacii vnci.1. gallæ omphacitidis vnc.1. aluminis ſciſsi vnci.1. acaciæ vnc.1. cytinorum mali punici, balauſtii, maſtiches, ſingulorum vnci.1. vini myrtitæ quantum ſatis eſt his ſubigẽdis, carnis phœnicobalanorum ſexuncẽ, excipe cerato lentiſcino præpara ac vtere vt dictũ eſt. Hæc quidem igitur præſcripta pharmaca facultatis ſunt adſtringentioris. Quæ verò deinceps ab Aſclepiade prodita ſunt, mixtam facultatem habent, adeo vt etiam induratas inflammationes curẽt, & propterea etiã hepaticis vtilia ſunt. Opus enim habẽt etiã illi adſtringentium ad laxantia mixtura, nõ tamen æque vt ſtomachici. In ſtomachicis enim medicamẽtis qualitas adſtrictoria prædominatur. Malagma Nilo inſcriptum. *Hæc vetu. cod.* Facit ad præcordiorum * diſtentiones & articulorum] dolores, diſſoluit omnem duritiẽ, facit & ad exarticulata & luxata poſt declinationem inflammationum impoſitũ, facit ſpleneticis & hepaticis. Ceræ librã vnam, ammoniaci thymiamatis libram vnã

olei

olei cyprini libram vnam, croci ſemunciã, aceti quod ſatis eſt. Ammoniacum diſſoluito, deinde ſic arida adiicito. Aliud ex libris Arii Aſclepiadei. Ammoniaci thymiamatis lib. duas, diligenter tritas in vas fictile coniice, eiq; floris ſalis libram vnam, adde, & olei cyprini ſeſquilibram. Coque ad lentum ignem aſsiduè agitando, atque vbi emplaſtri formam acceperint, adiice ceræ lib. duas, qua eliquata & pharmaco amplius non inquinante, eximito ipſum & in mortarium tranſferto, conquaſſatumq; diligenter reponito ac vtitor. Malagma Nilei crocerum, pharmacum accommodatum ad prædictas affectiones, facit & ad eryſipelata. Hoc vſus eſt Licinius Atticus. Ammoniaci thymiamatis lib. vnam, ceræ lib. vnã, roſacei lib. vnã, croci vnci. vnã, aceti quantum ſufficit, præparato pro more. Aliud Melinum inſcriptum aromaticum, hepaticis, ſtomachicis, & ad præcordia diſtenta, & omnem neruorum per conſenſum affectionem. Ammoniaci thymiamatis drachm. 100. ceræ ponticæ drach. centum, meliloторum drach. duodecim, croci, myrrhæ, bdellii ſingulorum drachm. octo, olei cyprini libram vnam. Aliud facit ſtomachicis, hepaticis, ad præcordia inflammata, & omnem neruorum per conſenſum affectionem.

nẽ. Ceræ drach.100.croci drach.duodecim ammoniaci thymiamatis drach.100. myrrhæ drach.12. bdellii drach.8. confectionis hedychroi quadrantẽ, vini dulcis quantum ſufficit,olei cyprini lib.1. præpara pro more. Aliud Neapolitæ Aromaticum inſcriptum, pharmacum accõmodatum ad internas affectiones. Ammoniaci thymiamatis lib.3. ceræ lib.2. roſacei lib.3. confectionis hedychroi libræ dimidium,*mellis libræ dimidium, nardi celticæ libræ dimidiũ,floris iunci odorati libræ dimidiũ.Vini dulcis quod ſatis eſt. Arida cum liquidis ſubacta cõmittito. Malagmata bona inflammationum citra debilitatem inueteratarum, quoad hepatis inflãmationes ſimiliter conueniunt. Malagma Aſclepiadæ ex meliloto,Hieraticon, hoc eſt põtificium inſcriptum. Stomachicis, hepaticis,& ad viſcerũ dolores. Nardi celticæ drach.decem,cyperi drach.10. myrrhæ drach.10. cardamomi ʒ.8. meliloti drach.40. croci ʒ.8. amomi ʒ.8.cypheos hieratici hoc eſt,ſacrificulorũ drach.16. ammoniaci thymiamatis drach. quadraginta, reſinæ terebinthinæ drachm. octuaginta,ceræ minam vnam, olei cyprini drachm.120. Vini odorati Italici heminam vnam. Præpara vt dictum eſt ac vtere.

**Pro melle vet.cod. habet meliloti libræ dimidium deinde etiã addit cyperi lib. dimidiũ.*

Aliud Baſilicum, hoc eſt, Regium inſcriptum,

ptum, faciens ad prædictas affectiones, omnemque per conſenſum neruorum affectionem, ceræ minas tres, ammoniaci thymiamatis minas. 2. reſinæ frictæ minā vnā, meliloti minæ dimidium, propolis drach. vigintiquinque, myrrhæ drac. 25. nardi celticæ drachm. 25. ſtyracis drachm. 25. cyperi drach. 25. iridis illyricæ drach. 25. cardamomi, panacis, vtriuſque drachm. 25. croci, caſſiæ, maſtiches, opobalſami, amomi, floris junci odorati ſingulorum drachm. 16. Vini Italici odorati quantum ſufficit. Arida cum nardini Aſiani aromatici libris quatuor ſubacta pro more præparata. Malagma polyarchion. Facit peripneumonicis, ſtomachicis, ſplenicis, hydropicis, facit ad affectiones circa veſicam aut vterū, ad omnem neruorum per conſenſum affectionem. Ceræ minam vnā, terebinthinæ minam vnam, bdellii minā vnam, ammoniaci thymiamatis, cardamomi, cyperi, ſingulorum minam vnam, meliloti, amomi, nardi indicæ, croci, myrrhæ, thuris, xylocinamomi, ſingulorum drach. 25. olei cyprini heminam vnam. Vini Italici quod ſatis eſt, præpara pro more ac vtere quandoque immixtio, quādoque diſſoluto cum cerato cyprino. Polyarchi pharmacum accōmodatum. Facit ad prædictas affectiones, & omnem neruorum per

conſenſum affectionem. Facit etiam ad aſsiduas cruditates, & corrumpentes cibum, & vomentes bilem, ac omnes inueteratas affectiones. Vſus eſt eo Iulius Agrippa, compoſitio hoc modo habet. Caſtorii amomi, vtriuſque ſeſcunciam, piperis albi ſeſcunciam & longi ſeſcunciam, myrrhæ quadrantem, confectionis hedychroi quadrantem, carpobalſami quadrantem, croci quadrantem, foliorum malabathri, caſsiæ roſas referentis, panacis, opobalſami, nardi indicæ ſingulorũ quadrantem. floris iunci odorati, cinamomi, vtriuſque trientẽ, pyretri, croci, cardamomi, ſingulorũ trientẽ, ciperi ſemiſſem, iridis illyricæ ariſtolochiæ longæ & rotundæ, ſingulorum ſemiſſem, ceræ lib. 4. terebinthinæ. lib. 2. reſinæ laricis quadrantem. In alio exẽplari, etiã bdellii trientem, ammoniaci thymiamatis triẽtem. Vnguenti nardini Aſiani lib. 3. Vini falerni quod ſatis eſt, præpara pro more. Ego autem adiicio maſtiches, cinamomi ammoniaci thymiamatis ſtyracis, aloës, opobalſami ſingulorum quadrantem. Malagma Andromachi ex meliloto. Nardi celticæ drach. * octo, cyperi drach. 8. iridis illyricæ drach. 8. myrrhæ drach. 8. croci drach. 4. meliloti drach. 25. ammoniaci thymiamatis drach. 50. terebinthinæ drachm. 50. ceræ; dra

* *Vet. cod. habẽt drachmas* 10.

drach. 100. cyprini heminæ dimidiũ, aceti quod ſatis eſt. Quidã ammoniaci drac. 100. cõiiciunt, facit ad omnia interna. Malagma polyarchi ex epiſtola ad omnia interna. Cyperi minam vnam, cardamomi minam vnam, mannæ tantundem, ceræ tantundem, terebinthinæ frictæ ſeſquiminã, aut liquidæ minas. 3. cyprini quantum ſufficit. Ego etiam bdellii appono minã vnam. Aliud, altera deſcriptio. Cyperi, cardamomi, amomi, bdellii, thuris, balſami, ſingulorum minam vnam ceræ ſeſquiminam, reſinæ frictæ minas 4. cyprini heminæ dimidium. Vini odorati ſeſquiheminam. Præpara vt moris eſt, ac vtere velut præſcriptis. Vt ego componere ſoleo. Cyperi, cardamomi, amomi, bdellii, thuris, ſingulorum minam vnam, ceræ minæ dimidium, reſinæ frictæ aut tenebinthinæ minas quatuor cyprini heminam 1. caſsiæ minæ quartam partem, ammoniaci thymiamatis minæ quartam partem nardi indicæ, croci, myrrhæ, ſingulorum minæ quartam partem. Vinum odoratum.

De Hepate & eius affectionibus. CAP. VI.

QVum hæc tractatio poſtrema omniũ à me cõſcribatur, omnibus ſanè manifeſtum eſſe opinor, quod ex duobus his alterum

rum verum ſit. Aut alias omnes inutiles eſſe & ſuperuacaneas, ſi quis ex hac ſola ſufficiens ſit omnes affectiones curare, quæ medelam per pharmaca requirant. Aut ſi quidem illæ vtiles exiſtant, primùm ipſas legendas eſſe, & in memoriã reuocandas ab his qui hinc aliquid cõmodi auferre velint. Ipſas etenim methodos curandi prædictas affectiones, in 14. libris de curandi methodo inſcriptis prodidi: nunc verò tanquam his ipſis cognitis, citra prædictas demõſtrationes in memoriã reuoco, oſtẽdens omnino quomodo nos pharmaca cõponamus, & quæ à prioribus ſcripta ſunt iudicemus, indeque in vſum agere ac aſſumere confidamus, & ſanè vtilis hæc ſpeculatio exiſtit. Nam empirici qui ſuã artem rationis expertem eſſe volunt, omnia quidem legẽda eſſe cẽſent, quæ à probatis medicis ſunt cõſcripta, non autẽ ſtatim in vſum aſſumẽda eſſe, ſed prius iudicanda, an ſingula ex ipſis ea quæ promittunt opere etiam demonſtrare poſsint. Nos autẽ experientiã in omni arte magnum quid poſſe perſuaſi, ſpeculationes tum per rationalem methodũ, tum per rationalem indicationẽ inuẽtas, ad ea quæ ab ipſis de iudicationis hiſtoria tradita ſunt, apponimus, demonſtrantes qualem facultatem ad ambulandum vtrunque crus exhibet,

bet,talem in medicina experientiã & rationem habere. Itaque in tractatione de ſimplicibus pharmacis per vndecim libros cõſcripta,ſingulorũ ſponte naturæ productorum pharmacorũ facultatem qua methodo quis inueniat recenſuimus, atque etiam ad particularem ipſorum materiam progreſsi, vtiliſsimã ad artis opera facultatẽ omnem ſecundum ſpecies prodidimus. Conſequenter autem ab illo opere,etiam curatiuã tractationem,quomodo quis optimè non ſolum ſimplicibus,ſed etiam cõpoſitis vtatur, expoſuimus: ſimulq́ue vias compoſitionis ipſorum omnes indicauimus. Cæterùm in propoſito iam opere, quomodo varietas cõpoſitorum medicamentorum inducta ſit oſtendimus, in certos iuxta ſpeciem ſcopos tum cõpoſitionem,tum vſum ipſorũ deducentes, ampliusq́; iudicationem eorũ quæ iam ante ſcripta ſunt docentes. Quum igitur conſequenter poſt prædicta,ad affectionum hepatis doctrinam progredi velimus, affectus circa ipſum conſiſtentes non nuda doctrina,ſed ratione exquiſitos referemus, & ab vniuerſalibus ſcopis curationis ipſorum:quos in curandi methodo tradidimus:ad compoſitorũ doctrinam perueniemus. Primùm igitur omnium diſcernendum eſt. Num debilitas quædam viſceris

adſit,quemadmodum etiam de ventre diximus,aut etiam alia quædã affectio ipſum apprehenderit,aut citra debilitatem affectum ſit, inflammatione aut induratione, aut abſceſſu laborans , aut obturatione. Quemadmodum etiam an eryſipelatoſam habeat affectionem,aut vlcus, aut aliquam putrefactionem. Nam & in hoc hepaticam affectionem dicunt,quemadmodum etiam ore ventris affecto pleriq; medici ac idiotæ ſtomachicam affectionem vocant, in multis ſymptomatibus,non tamen omnibus circa vnam affectionem accedentibus contingentem,ſed circa multas,vna quadam generali communitate comprehenſas, & tamen inter ſe in tantũ differentes,vt aliquæ ipſarum maximè contrariæ exiſtant. Quomodo enim non maximè contrariam quis dixerit frigidam intemperaturam calidæ, humidam ſiccæ?quanquam ſecundum genus eædem ſint:fermè autem omnia contraria eadem genere ſi quis dixerit, non peccabit. Contrariorum enim notio contingit , vbi plurimum inter ſe diſtarint. Plurimum autem diſtant à mediis in quocunque genere, ea quæ extrema ſunt,adeò vt contraria ſæpe quidem eadem videantur iuxta communis generis fines, ſæpe verò generalioribus contrariis ſupra ipſa aſcendentibus,ab illis

com

cõprehendantur. Illa ipſa verò ob id omnino contraria ſunt, quod quum vnius generis ſint, plurimum inter ſe diſtent, adeò vt quæ his ſubiacent primum & ſupremum genus commune habeant. Atque hoc quidem hoc loco ſemel à nobis obiter & acceſsionis loco dictum, ſemper in memoria teneatur, ne videlicet cuipiam videri poſsit à ſeipſo diſſentire, qui aliquando vnã affectionem in duobus hominibus eandem eſſe dixerit, aliquando non vnam, neque eandem, ſed duas contrarias. Intemperiẽ enim vnam quandam affectionẽ generaliter appellant, ſed quæ in contrarias differentias ſecetur. Licet enim ſecundum hoc quod diximus, duo & tria & plura, iuxta particulares differentias inter ſe contrariiſsima eſſe, & ſecũdum hoc debilitatis hepatis affectionem vnam eſſe: quam intemperiem vocant: præfatus, non malè rurſus dixero, non vnam, ſed octo affectiones eſſe, propterea quod tot differẽtiæ intemperierum exiſtant. Etenim rurſus iuxta aliam ſectionem, duæ intemperierum differentiæ fiunt, & rurſus iuxta aliam tres, hæ quidem in qualitatibus ſolis, affectis partibus alteratis, hæ verò cũ humoribus quibuſdã, aut in ſpaciis affectarum partiũ cõtentis, aut in ipſis corporibus irriguis ab illis factis. Circa ventrem igitur

& inteſtina, vna in ſingulis eſt cauitas, quæ vitiatã humiditatẽ ſuſcipere poteſt. Verùm circa hepar tot numero ſunt, quot ſunt arteriæ & venæ. Quum verò hæ omnes anguſta oſcula habeant, qua parte ſima huius viſceris cum gibbis coëunt ac cõmittuntnr, obturatio & oppilatio vitioſorũ humorũ aliquando contingunt, ad quas putrefactio conſequitur, breui in frigidis intemperaturis, in calidis verò non citò, ſed temporis progreſſu accedens. Fit autẽ intemperatura iuxta propriã hepatis ſubſtantiã, quam Eraſiſtratus putat præterfuſionẽ quãdam: parenchyma Græcè appellat, & non principaliſsimã viſceris partem eſſe. Fit etiã intẽperatura circa contentas in ipſo venas & arterias, & iuxta materias in ſpaciis ipſarum contentas. Quum autẽ habeat hoc viſcus non vnam ſed plures facultates actionum, quas vitæ tempore operatur, eaſq; tot numero, quot ſunt actionũ ſpecies, Contingit ſæpe vnam ipſarũ præcipuè lædi, ſæpe duas & tres, atque omnes quatuor ſimul. Actio nanque ipſius vna quidem attrahere cibum & alimentũ in ſeſe. Altera verò obuoluere & continere, donec permutans ipſum ſuiipſius faciat partem. Eſt igitur hæc ipſius facultas principaliſsima & ferè prima, concoquere videlicet & permutare ac alterare

atque

atque aſsimilare ſibiipſi alimentum, quam alteratiuam vocamus: quæ verò iuxta hanc alterationem remanent recrementa, ea per aliam facultatem, quam excretiuam & expulſoriam nominamus, expellũtur. Oſtenſum autẽ eſt quod hæ facultates omnes in omnibus ſunt corporis partibus per omne vitæ tempus. Omnes enim familiare ſibi attrahunt, & alienũ excernunt, attractumq; temporis progreſſu alterant, quo tempore etiam retinent & cõſtringunt. Vocatur autem alteratio ipſa vſque quo in ſimilitudinem partis quæ nutritur tranſmutatur, concoctio. Vbi verò iam parti apponitur, nutritio. Quum igitur hepar præ imbecillitate ex ventre & inteſtinis alimentum trahere non poteſt, liquida & nondum iuſto modo exſuccata, per ſedem excernuntur, & ſi quidem venter ſimul cum hoc viſcere fuerit imbecillis ac non probè cõcoquens, cruda. Si verò validus fuerit, concocta quidem, ſed liquida, propterea quod nulla, aut omnino modica digeſtio ac diſtributio ad hepar eſt facta. Si verò traxerit quidem hepar in ſeipſum ex ventre & inteſtinis alimentum, ſanguificare autẽ ipſum præ debilitate nequit, quemadmodũ in ventre multiformis corruptio cõtingit eorũ quæ cruda remanẽt, ſic etiam circa hepar. Dico au-

tem nunc cruditatem ſolam, non comprehendens hoc ſermone tardam concoctionem. quod ſi velis alimentum crudum permanens, & alterationem quæ fit à particula iuxta naturam non aſſumens, itidem crudum appellare, neq; ego fugio appellationem, ſi mihi ſaltem differentia rerum conſeruetur. Peior enim eſt tranſmutatio in peregrinam qualitatem iuxta cruditatem facta, moderatior verò ea eſt in qua alimentum ſuam naturam quam diutiſsimè ſeruat, nulla alteratione ex particula quæ ad ipſum cõcoquendum à natura deſtinata eſt, ſuſcepta, Atqui & tertia præter has, ſpecies eſt fruſtratæ concoctionis quum ſemicoctum ſit alimentum. Et ex hac ſanè exacta concoctione fruſtrata hepaticis ſanguinolentus humor per aluum excernitur, talis conſiſtentiæ veluti ſi quis ſanguinem cum aqua confudiſſet, & pleriq; ſanè medici imaginem eius depingẽtes ſcripſerunt talem eius compagem eſſe, velut ſi quis victimæ recẽs mactatæ carnes aqua lauaſſet. Et plurimæ hepaticę affectiones ab eiuſmodi excretionibus initium capiunt, nondum magnam debilitatem hepate habente, ſed adhuc cõcoquere, & alimentum alterare velut in formam ſanguinis potente: aucta autem affectione, nihil amplius tale excernitur ſed

mul

multiformes aliæ qualitates & compages, velut à ventre ex cruditate laborante. Verùm in ventre ciborum ipſorum corruptiones manifeſtè apparẽt, circa hepar verò diſtributum alimentũ ad ſanguinem prius in viſcere exiſtẽtẽ ammiſcetur, corrumpiturq́; temporis progreſſu etiam hic, vnà cum alimento circa ipſum non concocto. Calida igitur intemperie circa viſcus exiſtẽte colliquationes fiunt, primùm humorũ, deinde etiam carnis ipſius hepatis, & euacuatur per ventrem bilis craſſa, graueolens, & abundè colorata, quemadmodũ in peſtilentibus febribus contingit. Frigida verò intemperie exiſtente, neq; aſsiduæ excretiones, neque multæ fiunt, Durat tamen affectus diutius, & per aliquos dies profluet ipſis vẽter maiori copia, cuius neque fœtor ſimilis eſt his quæ ex calore ſunt liquefacta, neque color ſimilis, aut compages, verũ minus graueolentia ab his excernuntur ſpeciem putrefacti ſanguinis, non colliquatæ carnis habentia, aliquãdo verò id quod excernitur velut ſanguis niger apparebit, Verùm diligenter conſideranti neque ſanguis niger eſt, neque grumus, ſed velut limus quidam ſanguinis craſsi, qui prope ad atrã bilẽ accedat, & plures ac ægrè iudicabiles colores circa eiuſmodi affectionem in egeſtionibus apparẽt.

In vtraque autẽ intemperie tum calida, tum frigida, quando intemperatura humida & ſicca fuerint ammixtæ, liquidiora in humiditatis complexu, ſicciora verò ex ſiccitatis copula, fient recrementa. Scopus igitur curationi in eiuſmodi affectionibus ſit cõmunis quidem, iuxta intemperiei contrarietatem, peculiaris autem vnicuiq; per cuiuſque contrarietatem. Affectio igitur Hepatica peculiariter appellata, veluti etiam cœliaca & ſtomachica, citra tumores præter naturã circa ipſas partes contingit. Inflãmatũ enim eſſe hepar, aut abſceſſu laborare, aut induratum eſſe, medici dicunt, aut aliud quippiã tale, Non tamen hepaticum vocant hominem ipſum cui tale quippiã accidit: Verùm quando citra manifeſtum aliquod in viſcere malum, in propriis actionibus debilitatur, tunc ægrum hepaticum appellant. Videamus igitur primùm ea quæ ſcripſerunt hi qui ante nos de pharmacis optimè & ſtudioſiſsimè tradere ſategerunt, initio ab his quæ Andromachus prodidit facto. Hic enim vir in libro internarum affectionum curationes cõtinente multas hepaticas confectiones conſcripſit, quarum omnium faciam mentionem hoc loco, ipſius verbis in medium adductis, & primùm ſanè Antidotos adſcribam.

Quæ

Quæ pharmaca ad Hæpaticos ab Andromacho ſunt conſcripta. CAP. VII.

ANdromachi antidotus Cyphoides ad hepaticos, & omnia thoracis vitia. Vuæ paſſæ carnis drach. 25. alii drachm. 100. croci drachmam vnam, alii obolos tres, calami drach. 2. & dimidiam, bdellii drach. duas, & dimidiam, caſsiæ ſeſquidrachmam, cinamomi obolos tres, ſpicænardi drach. 3. floris iunci odorati drac. 2. & dimidiam, myrrhæ drach. 4. terebinthinæ drach. 4. alii drac. 16. ramentorum aſpalathi drac. 2. mellis drachmas. 16. vini quod ſatis eſt. Hæc quidem eſt Antidoti deſcriptio: Appellauit autem hãc cyphoidem, hoc eſt, cypheoformem, ob ſimilitudinem. Nam & odore & guſtu ſimilis eſt cyphi ab Aegyptiis appellato, qui ſanè primi hoc pharmacum compoſuerunt, & vtuntur eo quotidie ad vaporem edendum accenſo in deorum honorem. Plurima autem eorum quæ in illo thymiamate & ſuffumigio ſcripta ſunt, eadem ſunt cũ his quæ in hoc pharmaco habentur, quin & ſuffumigari hoc ipſum ſimiliter vt cyphi poteſt. Compoſitum eſt autem ex moderate adſtringentibus, & reſiccantibus ac diſcutientibus vitioſos ſeroſos humores, & corrigentibus humorum maliciam, & contra-

riam vim habẽtibus aduerſum putrefactiones, quorum plurima ex aromatũ ſylua exiſtunt. Habet itaq; pharmacum hoc cinamomum omnes putredinoſas & venenoſas facultates corrigens, non ſolùm feroſorum & aliorum humorum, ſed etiam lethalium pharmacorum. Quemadmodum & feris virus eiaculantibus contrariũ exiſtit. Conſequenter autem poſt cinamomum, caſsia eandem vim habet, optima videlicet & cognata ipſi cinamomo, & poſt hanc omne aromatum genus velut hic eſt nardus, & iuncus odoratus, calamusq́ue & myrrha. Hæc enim ad propoſitum pharmacum iniecta ſunt, iuxta iam dictam ratiocinationem & modum. Quemadmodum etiam ex his quæ apud nos gignuntur, aſpalathus & crocus, adſtringens & concoctorium pharmacum, & quod corrigit putrefactiones. Cæterùm vua paſſa contemptilis videri poſsit, ob familiarem eius vſum, at verò hoc ipſum eam facit vtiliorem: nã quum familiaris nobis ſit, in tantum adſtringens eſt, quantum opus habet viſcus affectum. Habet autem & vim aliquam concoctoriam crudorum humorum, & vim coercendi maligna, ſitq́ue ipſa haud facile putredini obnoxia, & vltra hæc ſecundum totam ſubſtantiam viſceri ipſi familiaris eſt &

pro

propria. Didicimus enim quod alimenta ſecundum totam ſuam ſubſtantiam proprietatem ac familiaritatem habent ad ea quæ aluntur, quod maximum eſt in huiuſmodi affectionibus curandis quæ iuxta intemperiem fiunt. Optimè enim in ipſis faciunt quæ vnà cum hoc quod intemperiem curant, etiam alere poſſunt, & ob id etiam vinum conuenientiſsimum eſt, citra inflammationem, aut eryſipelas, autem abſceſſum, aut calidã intemperaturam, ægrotantibus. Nam & nutrit, & concoquit, & roborat, & putrefactioni reſiſtit, & ſi intemperies ex humiditate facta ſit & frigiditate, eam citra omnem moleſtiam ac ſecurè perſanat. Eadem eſt & mellis facultas præterquam quod non condenſat ſubſtantiam corporum quæ contingit, ſed pro hoc vim extergendi, & aperiendi, ac puros reddendi meatus, & vrinam ciendi, non parua ſanè auxilia poſsidet. Porrò ammixtum eſt à compoſitore pharmaci bdellium, ſufficiènter emolliens & concoquens, velut didicimus, ampliusque moderatè diſcutiens. Conſimilem ferme vim terebinthina reſina habet, ſupra hoc quod anguſtos meatus extergit & expurgat, quibus auxiliis viſcus curandum opus habet, quo oſculorum venarum in ipſo commiſ

miſſuræ laxæ & ab obturatione liberę permaneant. Didicimus nanque quomodo obturatio efficiat putrefactiones. Aliqui tamē huiuſmodi confectionum compoſitores, quemadmodum etiam prius in ſtomachicis dictum eſt, opium aut hyoſcyamum, aut quippiam aliud ex refrigerantibus miſcendo, ad calidas intemperies vtile pharmacū effecerunt. Et ob id etiam Philonis Antidotus mirifice ſemel tantum exhibita, hepaticam intemperiem ſanauit, id quod & compoſitor eius teſtatum reliquit. Verùm ex pharmacis hepaticis ab Andromacho conſcriptis nullum eſt huiuſmodi. Et ſanè vehementer refrigerans nullum eſſe debet, ſed qualia tum ab aliis, tum ab Aſclepiade ſunt ſcripta. Nunc igitur hepaticas antidotos conſequenter ab Andromacho proditas ſubſcribam, modo memoria nos teneamus, nullam ipſarum calidis intemperaturis conuenire, ſed aut humidis aut frigidis, aut ex vtriuſque compoſitis, aut certe humidis quidem fortiter, calidis verò moderate. Conſcribentur autem omnes iuxta ipſius Andromachi dictionem. Alia Cyphoides ad hepaticos, ex libris Galli, ad tuſſes item & reiectationes. Croci drach. 1. myrrhæ drachmam vnam, bdellii drach. 4. aſpalathi obolos. 4. iunci odorati drach. 3.

cala

calami drach.2.caſsiæ drac.vnam, nardi indicæ drachm.vnam,terebinthinæ drach.6. carnis paſſarum vuarum drach. 160. mellis heminam dimidiam. Vini chii quod ſatis eſt ad macerandam vuã paſſam,bdelliumq́;ac myrrham. Reſinam verò melle liquefacito,& deinde omnia mixta ac trita reponito. Alia ad Hepaticos & Ictericos. Amygdalarum amararum drach.2.aniſi drach.1. abſinthii,cumini, ſeminis apii, ſingulorum drach. vnam,cornu cerui obol.3.trita cum aqua in paſtillos triobolares redigito,ex eisq́ue vnum mane ac veſperi , cum vino mulſo dato. Nectarea Antidotus ad hepaticos & arquato laborãtes,helenii ſeſqui libram, crocomagmatis lib. 2. ariſtolochiæ vnc.1.petroſelini vnc.1.piperis nigri vnciã dimidiam,myrrhæ vnc.vnam,mel.quod ſatis eſt. Antidotus hepatica Athanaſia appellata. Facit & ad nephriticos & ictericos, multum mouet ſudorem. Croci drach.2.cinamomi drach.1.nardi drach.2.caſsiæ,myrrhæ,iunci odorati, ſingulorum drach.vnã, melle Attico excipe. Datur fabæ græcæ magnitudine,febricitantibus ex aqua mulſa. Hepatica admiranda, qua Pharnaces herbarius ægrotus vſus eſt. Croci drach.2. mei , aſari , phu pontici, dauci, petroſelini, myrrhæ,ſingulorũ drac.4. nardi Indicæ &

celti

celticæ vtriuſque drach.6.coſti,caſsiæ iunci odorati,ſingulorum obol.3. carpobalſami drach.3.& dimidiam,rubiæ drac.8.ſucci radicis dulcis drach.3. hemionitidis herbæ drach.3.polii drach.3.ſucci balſami drac.6. confectionis hedychroi drac.5.mellis quod ſatis eſt. Vtere,ad omnia vitia efficax eſt, nucis ponticæ magnitudine,cum vino mulſo. Antidotus Hepatica à Nearcho laudata. Radicis panacis,rubiæ, eryngii, eupatorii, helenii radicis, polii, coſti, ariſtolochiæ, piperis, ſcolopendrii herbæ, ſeminis cucumeris,chamæpityos,radicis gentianæ, milti ſiue rubricæ ſinopidis, fellis vrſini, ſpicænardi,baccarum iuniperi,ſeminis braſſicæ,ſeminis erucę,ſingulorum par pondus, melle Attico cocto excipe ac vtere. Antidotus Hepatica Dioſcori. Cinamomi, caſsiæ,vtriuſque drach.4.croci,nardi, coſti, ſeminis balſami, hyperici,glycyrhizæ, ſingulorum drach.8. Excipe melle Attico,ac exhibe nucis ponticæ magnitudine. Alia ad Hepaticos,& reliquos internos affectus, vt Ariſtocles. Piperis grana. 40.myrrhæ drac.8.croci,coſti,mei,acori,nardi,dauci ſeminis,petroſelini,ſcordii,ſingulo.drach.4. cinamomi drach.12.caſsiæ drach.12. Mellis quod ſufficit. Datur nucis ponticæ magnitudine. Potio ad hepaticos ſpleniticos,
neph

nephriticos, hydropicos,auxiliatur & ſtomachicis, & moleſtiis ex partu, & cõuulſis. Prodeſt cõualeſcentibus & ſe reficientibus ex infirmitate, facit ad vicioſos humores, ictericos & tuſſes,ac pleuriticos. Eſt etiam antidotus ad letalia pharmaca,& ad ferarũ plagas. Nardi indicæ drach.2.coſti drach.2. caſsiæ drachm.1.croci drach. 1. piperis albi obol.5.alii drach.2.ſeminis apii drach.vnã, obolos.3. iridis Illyricæ tantundem,acori drach.1.obol.1.opobalſami drac.1.ſucci ari maſculi drac.3.Vuæ paſſæ exacinatæ drachmas.6. Terito cũ paſſo, ant melle excipito & drach.1.cũ vino dulci diluto dato,aut cũ aquæ mulſæ cyathis.4.aut vt cõueniẽs fuerit. Hæ quidem ſunt Hepaticæ cõfectiones ab Andromacho proditæ. Tranſibo autem iam inde ad eas quas Aſclepiades tradidit in tertio internorum, Quæ Mnaſoni inſcribit.

Confectiones Hepaticæ ab Aſclepiade conſcriptæ. CAP. VIII.

PRimã equidẽ cõfectionẽ Aſclepiades Antonii Muſæ eſſe dicit hoc modo cõpoſitam. Succi cichorii cyathum vnũ cũ aquæ calidæ cyathis.3.dato,mellis Attici cochleario addito. Aut filicis vel anethi ſucci cyathum vnum cum aquæ mulſæ cyath. 3. dato. Aut picridis recentis,aut ſeridis recẽtis ſuc

ſucci cyathum vnum cum aquæ mulſæ cali_
dæ cyathis tribus. Hæc prima eſt deſcriptio
trium pharmacorum in Aſclepiadæ libro.
Cichoria itaq; & ſeris cibarii generis exi-
ſtunt, Apud nos nanque rurales ambo hæc
edunt & cruda & cocta. Vtitur eis etiam
Eraſiſtratus abunde in affectionum circa
aluum cura. Facultas horũ olerum ſubfri-
gida eſt & ſubamara ac moderatè adſtrin_
gens, & propter has qualitates, optima phar
maca calidis intemperaturis ipſius hepatis
exiſtũt. Vltra hoc enim quod moderatè re-
frigerant, amplius & robur viſceri addunt
per adſtrictoriam facultatem. Inſuperque
commiſſuras oſculorum venarum in ſima
viſceris parte ad eas quæ in gibba ſunt, ex-
tergent. Neque verò frigidas intemperies
magnopere lædunt, quemadmodum quæ
frigidam humiditatẽ abſq; adſtrictione aut
amaritudinę poſsident, facere ſolent. Iuua-
re etiã viſcus talium olerum ſubſtantia po-
teſt, etiam ſi citra ſeroſorum aut aliorũ hu-
morum vitiationem intemperies fiat per ſe,
& cum humiditatis cuiuſcunq; complexu,
ex mixtura enim mellis, humiditatẽ per vri-
nam educunt. Quapropter etiam ſi ſiccata
tuſa quis portioni inſpergat, itidem iuuant.
Quin & decoctorum decoctum potatum
multum commodi affert. Si verò non cali_
da

da aliqua intẽperies infeſtet, aut ſi obturatio quædam ſit circa viſcus, magnopere auxiliantur ex vino albo tenui potata, cũ his quæ vrinam ciunt. Vtilis autem non ſolùm ſuccus ipſorum eſt tum recens, tum exſiccatus, ſed & ipſa olera exſiccata tuſáq; ac trita potui inſperſa, & eorum decoctum in potu acceptum, auxiliantur. Cæterùm ad viſceris expurgationem & meatuum apertionẽ, citra manifeſtam calfactionem aut refrigerationem, optimũ pharmacũ filix eſt, prædominantem habens amaram qualitatem. Anethum verò nihil forte habet ad huiuſmodi affectiones, ſed modicè refrigerati ac condenſati viſceris curatiuum exiſtit. At verò catapotium ex chamæpity, cuius itidẽ meminit, eiuſdem cum prædictis facultatis eſt. Amarum enim & hoc pharmacum eſt. Nihil igitur mirum eſt, ipſam chamæpityn tum per ſe, tum cum cichorio potatam, hepaticas intemperaturas iuuare. Quemadmodum Aſclepiades ſcripſit in hæc verba.

Catapotium hepaticis. Radicis chamæpityos drach. octo, radicis cichorii drachm. quatuor, contunde & excipe melle cocto, ac præbe nucis ponticæ magnitudinem, & aquæ calidæ cyathos tres inſuper bibẽdos. Hæc Aſclepiades ſcripſit. Iuuant autẽ prædictæ herbæ hepaticos, nõ ſolum radicibus

ipſarum acceptis & præparatis velut Aſclepiades prodidit,ſed & ſucco,& decocto, & arida comma vna cum ſemine tuſa ac trita, aſſumptis. Quin & Sphendamni,id eſt,aceris radix tuſa trita, nam & huius meminit, eiuſdem eſt cum prædictis facultatis. Exhibet autem ex ea drac. 1. cum vini mulſi dilu ti cyathis tribus. Inſuper & ex nardo celtica pharmacum: cuius item meminit: his conſimile eſt, Scripſit autẽ ipſum ſic. Nardi celticæ partes tres, abſinthii partem vnam, tuſa & cribrata melle cocto excipito, & myſtrũ delingendum dato, Et quod poſt hoc ſcriptum eſt conſimile ipſi exiſtens in reliquis, plus habet de vi expurgandi ipſum viſcus per vrinas. Scripſit autem ſic Aſclepiades de ipſo. Paſtillus hepaticus. Aniſi, ſeminis apii, aſari, amygdalarum amararum mundatarum abſinthii, ſingulo. drach. 4. præpara cum aqua & reduc in paſtillos, ac exhibe drach. 1. cũ vini diluti cyathis 4. febrientibus cum aqua mulſa. Hoc pharmacum leniter quodammodo eſt calidum, propter vrinam cientium mixturam. Reliqua verò omnia ſuperiora, aut prædominantem habent frigiditatem, aut omnino neque hanc, neque caliditatem. Verùm vim extergendi. & vias digeſtionis ab obturatione vindicandi, omnia habent. Alia inſuper medi-

ca

camẽta Aſclepiadæ ſcripta ſunt; partim extergendi ac aperiendi & ſecandi vim habentia, partim verò calidiora paululum quàm ſunt media, media autẽ dico quę neq; calfaciunt, neque refrigerant manifeſtè. Vnum verò inter ipſa calfactorium eſt, vbi ait, coſti triti cochlearium præbe cum aquæ mulſæ calidæ cyath. 3. Reliqua verò quæ prope ad medium temperamentum accedunt, ad caliditatem vergũt, hæc ſunt. Helenii drac. duodecim, crocomagmatis drac. octo, excipe cichorii ſucco & fac catapotia, eaque pro viribus exhibe, datur ad ſummum drachma ex vini mulſi diluti calidi cyathis tribus.

Hoc pharmacum poterat abſque helenio etiam calidis intemperaturis conuenire. Quando verò helenium extergẽtibus ammixtum eſt, ad caliditatem vergit, niſi quis omnino modicum de eo cum multa frigida permiſceat. Quin & id quod ex fœniculo conſtat calfactorium eſt, ſic habẽs, fœniculi drach. 1. petroſelini drach. 2. aniſi, amygdalarum amararum, abſinthii, ſingulorũ drac. vnam, croci, myrrhæ, vtriuſque obol. tres, excipe aqua ac redige in paſtillos, & dato drac. vnam, vt ſupra prædictum eſt. Etenim hoc loco fœniculum quidem & petroſelinum, multum calfaciunt: reliqua verò moderatè, amygdalæ verò attenuatoriæ ſunt

facultatis,& præſertim ſi fuerint amaræ. Medium autem quodam modo inter calfacientia & refrigerantia eſt hoc pharmacũ, quod Aſclepiades ſcripſit hoc modo. Eclegma hepaticum Paulini, auxiliatur confeſtim, chamæpityos ſiccæ lib. 1. myrrhæ vnci. vnã, paſsi protropi ſexta. 3. Chamæpityn & vinum dulce coquito, & vbi ſuperfuerit tertia pars, liquorem exprimito, eiq́; mellis Attici libram dimidiam adiicito ac rurſus coquito. Poſtea verò myrrham addito aſsiduè agitando, atque vbi diſſoluta fuerit, ab igne ablata reponito, & ante cibum myſtrũ exhibeto. Scripſit & ex cochleis pharmacum hepaticum Aſclepiades huiuſmodi. Cochlearum trium carnem valde probe terito, & affuſis vini nigri cyathis tribus calfacito, ac bibendum dato. Videntur autẽ hæc iuxta totam ſubſtantiam efficacia eſſe, non ſecundum vnam aut alteram qualitatẽ. Quale eſt & Lupinum hepar, cuius abunde experimentum habemus. Vſus autem ipſius conſimilis cochleis eſt, teritur enim exacte hepar lupinum, & datur drach. 1. cum vino aliquo dulci, qualia ſunt theræum creticum, & ſcybelites, ac dulce protropum. Benigna enim hæc ſunt viſceri, ipſum nutrire potentia, & media iuxta calidi & frigidi oppoſitionem, & ob id talia pharmaca omnib.

nibus intemperaturis conuenire videntur, vt quæ ex ſubſtantiæ proprietate commoditatem de ſe exhibent,& neque calidas,neque frigidas intemperies lædant. Atqui in febricitantibus manifeſta febri,aut nō obſcure, velut ſolet aliquibus hepaticis accidere, melius eſt ex aqua calida pharmacum præbere,aut ex aliquo prædictorum ſuccorum,velut eſt ſeridis ſuccus. Ad induratas hepatis affectiones. Et ad has Aſclepiades quatuor pharmaca his verbis ſcripſit. Confectio ciens vrinam,facit ad induratas hepatis affectiones,ad ſplenicos, & ægrè ſe à morbo recolligentes,ac hydropicos, & in vniuerſum bonum colorem inducit. Croci, nardi,caſsiæ,ſingulorum drach.2.coſti,floris,iunci odorati,cinamomi,myrrhæ ſtactę, ſingulorum drach.1.mellis cocti drach.25. Datur fabæ Aegyptiæ magnitudine cum vini mulſi cyath.4. Alia qua vſus eſt Paſicrates. Vrinam multam ducit. Seminis dauci ſeſquidrachmam, radicis rhei ponticæ,floris iunci odorati,ſeminis balſami, cedridum, aniſi, nardi indicæ, croci, cinamomi,caſsiæ,phu, aſari, petroſelini, chamæpityos,ſingulorum * drachmam vnam, mentæ ſiccæ obolos tres, nucleorum pinearum nucum repurgatarum numero L. Excipe melle cocto & dato nucis ponticæ magni-

* *Aliàs ſeſqui drach.*

tudinem,cũ vini mulſi diluti cyathis tribus.

Alia antidotus ex felle vrſino, pharmacum accommodatum ad induratas hepatis affectiones. Chamæpityos, marrubii,ſeminis petroſelini, gentianæ, ſeminis viticis, fellis vrſi,ſinapis,ſeminis cucumeris,ſcolopendrii,panacis,rubricæ lemniæ, rubiæ, ſeminis braſsicæ, ariſtolochiæ, piperis,nardi indicæ,coſti,ſeminis apii, ſeminis erucæ, eryngii,polii,echii,eupatorii, baccarum iuniperi,ſingulorum drachmam vnam,tuſa,cribrata, melle excipe. Datur nucis auellanæ magnitudo in vini mulſi cyathis duobus.

Alia accommodata, facit & ad alias internas affectiones citra tuſsim. Radicis gentianæ, chamæpityos, marrubii ſeminis petroſelini,fellis vrſi,ſinapis,ſeminis cucumeris ſcolopendrii.panacis, rubricæ ſinopicæ, rubiæ, ſeminis braſsicæ, ariſtolochiæ longæ,piperis albi, ſpicæ nardi, coſti, ſeminis erucæ, eryngii, baccarum iuniperi, ſeminis fraxini, chamædryos, dictamni cretici, ſeminis ceſtri,ſeminis dauci, ſingulorum vnciam vnam, mellis Attici quod ſatis eſt. Datur nucis ponticæ magnitudo, liquor fit paſsi cretici cyathi duo. Hoc pharmacum vſu & experimento approbatum eſt.In alio exemplari etiam pelecini tantundem habetur. Circa prædicta quatuor pharmaca

recte fecit Aſclepiades quod non ſimpliciter adſcripſit, velut in aliis, quod ad hepaticos ipſis ſit vtendum, ſed cum appoſitione, ad induratas videlicet affectiones. Humidæ etenim viſceris affectiones, exolutum & imbecille ipſum facere ſolent, veluti ſunt articuli laxati: ſiue autem cum frigiditate, ſiue cum caliditate, ſiue ſine his, laxitas ipſius ſola conſtiterit, penitus adſtringentibus pharmacis opus habẽt: verùm hoc aut cum calfacientium mixtura, ſi frigida qualitas prædominetur, aut cum refrigerantium, ſi calida. Quæ verò ob frigidos & craſſos ac viſcoſos humores in ſolidis corporibus imbibitos indurantur: ex neceſſitate frigidam habent affectionem. Quare & calfacientibus ſimulq́ue tenuium partium pharmacis opus habent. Hæc enim ſufficientia ſunt, & ad viſcöſitatem humorum induratis partibus infarctorum extergendam, & ad ſecandam craſsitudinem, & diſcutiendos ita extenuatos. Verùm in quintò de ſimplicium pharmacorum facultate, vbi de eiuſmodi affectionibus ſermo mihi habitus eſt, emollientium medicamentorum mixturam laudaui, nimirum vt præparantem indurata corpora, & prædictis pharmacis idonea facientem: citra verò præmollitionem, diffunduntur quodammodo

ea ipſa corpora,& eueſtigio manifeſtã imminutionem habent, ſed in immedicabiles reliquias terminatur res vbi fuerint ſuperreſiccata. Hæc eadem & in 14. methodi curatorii nobis ſunt dicta. Igitur & circa hepar coniectare oportet emollientium mixturã, nam quum cõpagis humectæ ſit hepatis corpus, valde moderatis opus habet emollientibus: prædominatur itaq; in ipſo, præter aliarum partium induratarum morem, calfacientium & attenuantium mixtura. Meritò itaque ex præſcriptis quatuor pharmacis Aſclepiades poſtremum maximè laudat, vt quod multam de ſe experientiam præbuit: ex aromatis enim componitur attenuare ac diſcutere valẽtibus: aliaq; pharmaca adſumpſit, acria ſecantiaq; ac diſcuſſoria: mitigatoria autem his ammiſta ſunt, cucumeris ſemen ac iuniperi baccæ. Deinde verò mel & eryngium, velut vrinam cientia his addita ſunt, quo exterſæ viſceris affectionis per vrinas deductio fiat.

Quæ Archigenes ad Hepaticos in ſecundo pharmacorum ſecundum genus ſcripſit.

CAPVT IX.

IN hepaticis cõueniente prægreſſo ductu per alimẽta, vnctiones, communia cataplaſmata, venæ ſectionẽ, cucurbitas, ſinapiſmos,

dro

dropaces, & conſimilem diætam, amplius cõſcribendis compoſitis potionibus & malagmatis optime ipſis conuenientibus vtaris. Et potionibus quidem his. Senecionis decoctum vt valde commodum exhibeto. Naſcitur autẽ huius caulis maximè in tegulis. Aut vngẽti nardini cochlearia. 4. quotidie bibenda dato, & maximè in induratis.

Aut ariſtolochiæ obol. 3. propinato febriẽtibus ex aqua, febre carẽtibus ex vino, valde benefacit. Aut trifolium acidum in aqua coquito ad tertias, & per triduum bibendũ dato pro vice cyathum vnũ. Aut fel vrſinũ in vaſe leniter feruefacito, & in ſole reſiccato, atque ex eo hepaticis cochlearium vnum dato. Aut radicis rubi corticis minã vnam, cum aquæ congio vno, in nouo vaſculo ad reſiduum quartæ partis coquito, & ad ſuccum per noctem ſub dio expoſitũ mellis cyathos ſex, ammiſceto, & ieiunis ad triduum bibendum dato. Aut pſeudobunii obolum vnũ dato cum * melle ieiunis. Aut dauci & fœniculi radicis vtriuſque minam dimidiam cum aceto mulſo ad tertias coquito, & ieiunis cyathum vnum exhibeto. Aut glycyrrhizæ ſucci obolũ vnum aut duos ieiunis dato, & aluum ſubducit, & vrinam mouet. In magna duritia abrotoni ſuccum quàm craſsiſsimum præbe bi-

* *Aceto mulſo vet. cod.*

bendum. Aut acori obolum I. panacis tantundem, cum aqua propinato. Aut ſpicæ nardi decoctum aſsiduè exhibeto. De Cataplaſmatis. Cataplaſma porrò Hepaticum fit, malis cotoneis cum farina ordeacea & fœno græco coctis. Aut ſemine lini trito cum polenta in vino cocta. Aut ipſo lini ſemine cocto in paſſo, aut crudo trito cũ melle ſubacto. Aut capparis radice in aceto mulſo cocta. Aut farina ordeacea cum ficubus. Aut oleæ radice in vino cocta. Aut myrobalano tuſa cum vino. Aut cerato ex phœnicobalanis facto. Summe enim ad hepatis inflammationes facit, maximè in quibus etiam ſtomachus affectus eſt, & coſtæ diſtentæ ſunt. Aut palmulã reiecto interno nucleo diligenter tũdito, & cum æquali parte cerati roſacei in mortario probè vnito, roſaceũ adſtillando atq; ita imponito. Aut myrrham amineo vino macerato, & palmulis ammiſceto, & linteolo infarta imponito. Cæterùm malagmata quibus quis vti poſsit in inflammatione hepatis citra manifeſtã cauſſam, poſt irrigationes & cataplaſmata, iã ante ſcripra ſunt in ſermone de oris ventris inflammatione, nimirum communia illi & hepati exiſtẽtia, in quibus ſunt etiam quæ ex meliloto præparantur, & polyarchium. Verùm etiam nunc appo-

nen

nentur quædã ex ipſo Andromacho. Malagma Andromachi ad hepaticos. Ammoniaci Thymiamatis, drach.144. alii drach. centum habent bdellii drach. 24. alii centum, aceti heminas quatuor, cyprini heminam vnam, ego verò heminæ dimidium.

Malagma Apollophanis. Ceræ drac.80. ammoniaci thymiamatis drachm.80. terebinthinæ drach. 40. mannæ thuris drac.40. cum irino contundito.

Malagmata à Damocrate conſcripta ad hepar & præcordia. Quædam ex eis etiam ad totum ventrem & ſplenem.

CAPVT X.

AFfecta ſi quis per ſtomachum præcordia,
Et per iecur, inteſtina per, dein per colum,
Per ventriculum, aut viſcus aliud ſic proprie
Dictum, volet inquam læſa quis præcordia
Malagmate integere bono, & percommodo.
Primum paratum habebit hoc longe antea,
Infirmũ enim atque inualidũ eſt factum recens.
Ceræ capit quod ponticæ libras duas,
Ammoniaci Thymiamatis ſolam libram,
Terebinthinæ frictæ pariter ſolam libram,
Vſtæq; reſinæ piceæ ſimul, libram,
Et poſt trientem cardamomi ſeminis,
Aridæ cyperi tantundem, item myrrhæ bonæ,
Pondusq; par vni horum, iridis mox candidæ,
Sextantem & inde celticæ ſpicæ integræ,

His vnciam vnam & dimidiam croci boni
Et ſex meliloti, item duas, beſſem puto.
Verum melilotum præſtiterit hic Atticum,
Recentis & cyprini libras olei duas.
Oleum cyprinum tu cum reliquis liquoribus
Et decoque lenta flammula, & deradito.
Dein tuſa cribrata & reliqua, vino bono
Rigata, per noctem integram & totam diem
Vinum omne donec combibant ſeponito.
Vnctisq́; poſt cyprino manibus, hæc pharmaca
Mortario amplo vni, & ſimul committito.
Molliq́; pelle tecta ſic reponito.

Aliud Malagma eiuſdem.

Aliud valens ætas itidem ſi acceſſerit.
Verum hoc mage affectus vitiantes mox habitũ,
Quicunque non cum flatibus, feruentibus
Et phlegmonis lædunt diutioribus,
Et viſcera irritant grauibus doloribus,
Iuuat: ſolubiles male & iam duritias
Diſſoluit, exoluta earum compage,
Paratur hoc modo, vt bonæ terebinthinæ
Libram mediam, tantumq́; ceræ ponticæ,
Fœniq́; græci vnam capias puri libram.
Et de nitro, & de panace vnicam libram,
Rurſus aniſi ſeminis vnicam libram,
Pinguedinis puræ vituli ſimul libram,
Pondusq́; par contuſæ & albidæ iridis,
Parum de aceto, tres cyathos ſine dimidio,
Mellis duas libras recentis Attici,

Ammoniaci thymiamatis ſolam libram
Quidam addidere, verum alij libras duas.
Sic tuſa, cribrata, & cataplaſmatis modo
Cum melle mixta, & pauca aceti ſtillula,
Donec fuerint mollita tactui coquito:
Atque hinc liquatā ad cerulam, & pinguedinē,
Terebinthinam & calentem adhuc adijcito.
Et vaſculo maiore deraſa excipito,
Manibus ſubacta dein ſimul committito.
Nec vtere mox, inualidum eſt factum recens.

Aliud Damocratis malagma.

Odorum & hoc, tollenſq; mox vitia hepatis,
Affectiones renibus, colo & graues,
Stomacho ſimul & vuluæ diutiuſculas.
Idemq; iam corrupto habitu ſuper datur,
Morboq; longo pallidis, hydropicis,
Et qui male concoquunt cibum, & faſtidiunt.
Habet hoc amomi Scythici, xylobalſami,
Et cardamomi, bdellijq; lucidi,
Aridæ Cyperi, thuris boni, omnium parem
Modum, libram, poſt caſsiæ daphnitidis,
Myrrhæ bonæ, pariter croci, de ſingulis
Libræ trientem, aut amplius quid paululum.
Nardi bonæ poſt Syriacæ vncias duas,
Terebinthinæ puræ bonæ libras duas,
Albeq; ceræ perpolitæ vnam libram,
Recentis vngenti cyprini libram vnicam,
Vini falerni hinc optimi ſextarium.
Contuſa alia cribro tenui concernito.

Thus,

Thus, bdellium, in mortarium coniicito.
Myrrham bonam, ſimul crocumq́; his addito,
Fractiśq́; pauco cyprinum vino indito,
Dein tundito, mellisq́; craßitudinem
Formato, & his aromata mox trita addito.
Et quod ſupereſt vinum addito, committito
Totam diem noctem ſimul quo combibant.
Terebinthinam vero, cyprinum, ceram & ſimul
Igni liquata lentulo, his affundito.
Vnctisq́; poſt manibus per vnguen quodpiam,
Subacta ſic committito, & reponito.
Nec mox parato vti velis tu pharmaco,
Sed tempore interiecto, & hoc ceratulo
Partim polito, vt mollius ſit, addito,
Quanquam potes ſolo vti etiam, raro tamen.

Aliud Damocratis malagma.

Aliud malagma ad iam relatas commodum
Affectiones, ſi fuerint diutinæ,
Confert lienoſis vel omnium optime,
Si palluerint, & ſi febricitauerint,
Aquamq́; habeant præcordia bis ſi pauculam,
Mu tam nequeunt curare enim malagmata.
Ficus cape pingues ſicciores, ſed nouas.
Et ſemine eiecto, ſimul vmbiliculo,
Appende drachmas quinquies tres ac decem.
Albæq́; ceræ ponticæ parem modum,
Myrobalani pinguis libram poſt integram,
Nitri marini ſed libram modo dimidiam,
Aluminis ſciſsi duas ſupra & decem

Drac

Drachmas,ſuperq; dimidiam,triobolon.
Et mox onychis,quod ſic vocatur,bdellij
Addes parem tu aluminis dictum modum,
Nitro parem florem lapidis ſed Aſij,
Ammoniaci tantumq́; thymiamatis.
Et ſeminis poſt filiculæ,& naſturtij,
Et cardamomi,quàm optimiq; origani,
De ſingulis ſextarij quartam modo.
Viniq; poſt,irini vnguinis,quod ſufficit.
Paratur at tandem malagma in hunc modum,
Vino rigatum ſuaueolenti bdellium,
Mortario emollito,& hinc adiicito
Ficus,ſimul rurſusq; rite tundito,
Quo trita vini ſtillulis fiant probe,
Mixtura mox addatur inde inſperſilis.
At poſt rigatam feruida ceram ex aqua
Mollem manibus factamq́; latam adiicito,
Et tuſa mox ligni radio compingito,
Guttis & vnguinis frequens madefacito.
Vſus malagmatum omnium,quæ ventriculo
Induntur,& ſtomacho,ſimul interaneis,
Eſt tempus,in quo quicibus congeſtus eſt,
Non amplius reſidet,ſed aluum iam ſubiit.

FINIS OCTAVI
LIBRI.

CA

CAPITA NONI LIBRI.

De ictericis. Cap. I.
De ſplenis affectionibus. Cap. II.
De hydrope ſiue aqua inter cutem. Cap. III.
De pharmacis dolorē ſedantibus anodynis & colicis appellatis. Cap. IIII.
De dyſentericis. Cap. V.
De affectionibus & vitijs ſedis. Cap. VI.
De hæmorrhoidibus. Cap. VII.
Ad pudendorum affectiones. Cap. VIII.
De priapiſmo. Cap. IX.
Ad vteri affectus. Cap. X.

CLAVDII GALENI PERGAMENI

DE COMPOSITIONE *pharmacorum ſecundum locos, Liber nonus, Iano Cornario medico, interprete.*

*

De Ictericis. CAP. I.

FIVNT quidem Icterici ratione bonę iudicationis in febribus, proruente nimirum ad cutem biliofo humore, & facilè ſanè hi curantur balneis aquarũ potabiliũ, & olei diſcuſſorii affrictu, omniũq; rarefacientiũ cutem, Quale eſt anethinum oleum, & chamæmelinum ac cicinum. Poſt hæc etiã vngenta faciunt, gleucinum, *crocinum, deinde irinum & amaracinũ. Verùm alias confectiones priuatim Ictericas appellatas ſuis autoribus, ne putes ad huiuſmodi ictericos conuenire, neque enim hoc illi ipſi de his prodiderunt, ſed ad eos

* *Aliàs comagi num.*

ictericos qui vaſorum circa hepar obturationem habēt. Imò etiam eos qui ex inflammatione icterici fiunt. Itaque qui icterum ſeu Regium morbum ex obturatione incurrunt, ſine febre permanent, Qui verò ex inflammatione, omnino febricitant. Quicunque igitur in pharmacis ictericis adſcripſerunt, in quibus ea ipſa conuenire dicant, hi recte fecerūt. Qui verò indiſcriminatim & ſimpliciter protulerunt, non parum peccauerunt. Etenim quæ multum medicamentaria ſunt, itidemque facultate calida, magnopere febricitantes lædunt. Talia ſunt gentiana, ſtruthion, helenium, coſtus, ariſtolochia, polium, centaurea. Conueniūt autē ictericis ex inflammato hepate, quæcunque inflammationes ſanant. Quemadmodum etiā his qui ex obturatione omnia quæcunque ſtrenue extergent, etiamſi medicamentariam ſubſtantiam habeant, & calidæ ſint facultatis. Si verò coincidant ſimul obturatio & inflammatio, laxantibus ſimulque extergentibus opus erit. Fugienda autem quæcūque medicamentariæ ſubſtantiæ, & calidæ facultatis exiſtūt. Quum igitur & plerique ante me Icterica pharmaca indiſcriminatim conſcripſerint, ego propria diſcrimina ſingulis ipſorum adiiciam, quo ſciatis quibus nā in febribus citra peticu

riculum vti queatis, & quibus maius ex acerbatione febris & inflammationis detrimentum ſubſequatur, quam ex exterſione emolumentum reſultet.

De pharmacis Ictericis ab Andromaco ſcriptis.

ANdromacus quatuor pharmaca ad Ictericos indiſcriminatim tradidit, minimè quidẽ periculoſi vſus in his qui nõ febricitant, verùm nõ ſecuri in febricitantibus, & maximè ſi cum vino aut vino mulſo ea exhibeat, quẽadmodũ aliquando damus in febribus moderatis, & viſceris obturatione. Quare ex aceto mulſo nõ valde acido ſecurius tunc ea pharmaca propinantur, ſunt autẽ quæ ab Andromacho deſcribuntur pharmaca quatuor, quæ iuxta illius dictionẽ ſic habent. Ad Ictericos. In colocynthidis calicẽ vinũ fundito, calfacito, ac bibendũ dato ſubducit aluũ. Idẽ & thus facit. Aliud ad Ictericos. Adianti obol. 3. nardi obol. 2. abſynthii drach. vnã, myrrhæ obol. 3. Excipe paſſo, ac dato nucis auellanæ magnitudine, ex aquæ cyathis. 2. Aliud ad Ictericos quo vtor. Struthion cũ croco coloratũ, nucis põticæ magnitudine ex aqua aut aqua mulſa dato. Datur & Anchuſa cochlearii menſura. Aliud ad Ictericos, vt Apollonius. Erui drach. 24. cornu ceruĩ

vſti drach.8.thuris drach. tres, nardi Celticæ drach.* duas, nardi Syriacæ drach.1. piperis ſeſquidrachmam, floris iunci odorati drach. vnam myrrhæ obol.2.* caſsiæ obol.1.cinamomi obol.1.Vtere ſicco cum vini mulſi ciathis tribus.

*Alius 1.

Cod.vet. addit hîc coſti obol. duos.

De pharmacis Ictericis ab Aſclepiade ſcriptis in tertio internorum.

EX his quæ antea dixi cognobile fit, etiam ſi citra diſcrimẽ pharmaca prodantur, quæ fugienda ſint febricitantibus. Conſueuit autem Aſclepiades aliquando diſtinguere apponendo, febrientibus hoc modo exhibere oportere medicamentum, Non febrientibus hoc modo, vbi vero omnino nihil apponit, his in non febrientibus magis eſt vtendum, quemadmodum ſanè etiam, quando ex vino ſolo, aut vino mulſo vſum fieri debere cenſemus. Talia enim non febrientibus conueniunt. Verum ſcripta ab ipſo pharmaca hæc ſunt. Potio ad Ictericos. Cichorii ſucci ciath. 6. febrientibus per ſe dato. Non febrientibus autem cum vini cyath.3. Aliud, Solani ſucci cyath.1. Vini mulſi diluti dimidium, Aliud inſperſile. Anchuſæ tenuiſsimè tritæ cochlearia 2.cum aqua potabili exhibe. Aliud, Struthii cocleariũ 1.dato cum vini mulſi diluti ciathis 3. Aliud Nicerati ciẽs vrinam.

nam. Cicerum ſiccorū ſextariū.1.roſmarini manipulum,aquæ ſextar. 6.fœniculi manipulum,aſparagorū paluſtrium radicum manipulum,præparato ac dato,vt dictum eſt, coctum ac excolatū liquorem, febrientibus ſimpliciter & aſsiduè bibendū. Nō febrientibus cum vino diluto. Aliud, Cicerum ſextar. 1. adianti manipulum, aquæ ſextar. ſex aſparagorum paluſtrium radicum manipulum, præparato & exhibeto velut dictum eſt. Paſtillus ad Ictericos, facit & Hepaticis. Amygdalarum amararum mundatarum drach.4.aniſi,abſinthii,vtriuſque drach.1.nardi Indicæ,aſari vtriuſq; drach.1. tuſa & cribrata aqua ſubigito,ac formatis paſtillis drach.1.cum vini mulſi cyathis tribus nō febrientibus dato. Aliud quo vſus eſt Charixenes. Aſari, abſinthii,vtriuſq; drach.8. ſeminis aniſi,fœniculi,apii,amygdalarum amararum repurgatarū,ſingulorū drach.4. Aqua ſubige ac forma paſtillos,& exhibe vt dictum eſt. Nicerati errhinum Medicamentum quod naribus attractum, morbum regium expurgat. Quando reliquum corpus iuxta naturam habuerit,oculi verò pallidi permanſerint,aceti acerrimi cochlearium vnum in balneo naribus attrahendum exhibe, detrahit multæ bilis fluxionem. Eiuſdem aliud. Naſturtii vi-

ridis folia tenera, aut roſmarini viridis folia tenerrima terito, & expreſſo inde liquore vt prædictum eſt vtitor. Aliud eiuſdem. Elaterium cum lacte muliebri tritum naribus infundito, & attrahere iubeto. *Aliud cyclamini ſuccum ex aqua tritum, vtitor vt prædictum eſt.]

*Hæc ex vet. cod. ſunt addita.

Quæ pharmaca Archigenes ad Ictericos conſcripſit, in ſecundo pharmacorum ſecundum genus.

AD Ictericos conueniẽti diæta & ductu per frequentes deambulationes & multam vngentorum frictionem vtaris, ampliusque fomentis ſiccis & ſubſcriptis medicamentis. Aiunt eos qui * in febribus morbum regium incidunt, rubi canini fuluo fructu comeſto, ſtatim probè iuuari, Auxiliatur & chelidoniæ herbæ ſuccus cum vino aut aqua mulſa potatus. Aut adianti vel rubiæ radicis obol. tres, cum aqua mulſa exhibe. Aut ſtruthion cum melle delingant. Aut fellis vrſini cyathum bibendum dato. Aut hyperici drachmam vnam ex vino mulſo propinato, vel aquæ mulſæ cyatho vno. Aut helxinæ decoctum ad dies quinq; vel ſex cum vino mulſo. Aut ſtercoris canini albi ſextantem, cum mellis quadrante ad triduum bibẽdum dato. Aut lichenas in petris naſcen

*Alter ex vet. cod. habet qui citra febrẽ & ſic videtur habuiſſe vet. interpres.

ſcentes cum aqua mulſa propina. Aut lichenis in tegulis vel lapidibus naſcentis drac.1. ex meraco propina. Aut naſturtium cũ olei cyatho vno bibendũ præbeto, radicẽ verò eius in nares indito. Aut abſinthii cochlearia.4.aniſi cochlearia.3.exhibeto ex aceto mulſo. Aut oxylapathi ſiue lapathi radicis tritæ acetabulum,dato ex aqua mulſa: ſi nõ febriat cũ vino, aut vino mulſo. Aut adianti & mentæ & rubiæ parem menſuram in aqua feruefacito,& heminã inde bibẽdã exhibeto diutius ad ſolem inſolato,ac ſitienti & anheloſo,quo poſt acceptum potũ exudet. Statim tranſmutat colorẽ. Aut adianti & myrrhæ eius dimidiũ,ieiuno à balneo exhibeto in vini hemina dimidia. Aut leporis coagulum cũ meraco ad dies.5.vel.6.præbeto. Aut Scolopendrii drac.4. ieiunis ex vino ad dies.5.vel.6.dato. Aut mẽtæ & rubiæ ac adianti æquas portiones cum aquæ cyathis duobus propinato. Aut betæ foliorum crudorum drac.6.myrrhæ obol.2. cum aqua mulſa ieiunis exhibeto,aut prælotis ac ieiunis cũ vini hemina dimidia dato. Aut adianti drach.1. myrrhæ drach.2. mentæ drach.1.in aquæ heminis duabus coquito donec medietas ſuperſit,deinde vbi plurimum deambulauerit, probè fricato,& ſpiritu adhuc ſublimiore exiſtente bibendã

dato. Hoc ad biduum facito. Aut cicer eruinum in aqua ſub dio per noctem exponito, aquamq́; bibendã dato, & cicer inſuper comedendum mane ac veſperi. Inde verò per triduum abſinthium ex aqua mulſa bibant. Aut cum cyclamini ſucco purgatis naribus lauato. Aut herbam Orontium appellatam coquito, & cũ decocto lauato, & decoctum confeſtim viride reddes. Aut venã ſub lingua ſecato. Quod ſi ad nullum horũ auxiliorum malũ cedat, expurgatione per ſcammoniam & exquiſita diæta vtantur, atq; ita ad exercitia progrediantur.

De ſplenis affectionibus. CAP. II.

QVòd omnes corporis particulæ familiarẽ ſibiipſis ex venis trahant humorem, in cõmentariis de naturalibus facultatibus edocti, in iiſdemq́; etiam quòd velut fecẽ ſanguinis, ex qua atra gignitur bilis, hoc viſcus alimentum habet inſtituti, & vltra hæc memoria tenentes ea quæ in curãdi methodo de Splene ſunt dicta, facilè aſſequemini ea quæ nũc referẽtur. Quorum primũ & principaliſsimum hoc eſt, Quod hoc viſcus à natura celerrimè indurari ſoleat, ſanguine nimirũ in venis ipſius obturato, & ob craſſitudinem neque excerni, neque diſcuti facilè potente. Attenuantibus igitur opus habet

bet pharmacis citra manifeſtam caliditatẽ, vt ne vehementius incraſſeſcat ſuccus craſ-ſus in ipſo obturatus. Quo verò actiones ipſius conſeruentur, ex auſteriis aliquid his ammiſcetur, quale eſt etiam adſtringentiũ genus. Didiciſtis enim in naturalium facul-tatum commentariis, Quòd quum omnes particulæ ſuæ conſeruationis gratia habeãt facultates, tum familiarium attractoriam, tum alienorum expulſoriã, itemq; aſsimila-tricem ſibiipſis eorũ quæ attraxerint, Ali-quibus ipſarum inſuper ineſt, per accidens magnopere iuuare totum corpus. Ex horũ genere eſt & lien, qui ex hepate in ſeipſum velut fecem ſanguinis trahit, quemadmodũ veſica in hepate bilem, & renes vrinam. Si igitur præ imbecillitate eiuſmodi ſangui-nem ad ſeſe trahere non poteſt, vitioſus hu-mor vniuerſo corpori affricatur, Ob id itaq; naturalem ipſius firmitatẽ cuſtodire oportet, quo cõueniens ipſi alimentũ attra-hat, per quam actionẽ vniuerſo corpori ad humorum bonitatem confert, & generata in ipſo recrementa in ventrẽ demittere po-teſt, vnà cum ciborum recrementis excer-nenda. Ea gratia igitur valde amara medi-camenta ipſi offerimus, quædamque ipſis ex auſteris miſcemus. Quædam verò ad materiam cõmoda, ad ceratorum videlicet

& malagmatum præparationẽ, apponimus, quale pharmacũ eſt cera, & reſina, & pix, & bitumẽ, & quęcũq; alia huiuſcemodi. Iuxta primã autẽ rationẽ acetũ & acetũ mulſum, viſceri commoda ſunt, vtpote ſecare & attenuare craſſos humores potentia, citra calfactionem. Quemadmodũ igitur in aliis particulis ea quæ per cataplaſmata, aut liquida pharmaca impoſita, aut affuſa fotu auxiliantur, in alio opere relata ſunt: Ita & nunc relictis his quæ inflammato ſpleni cõmodant, eorum ſolũ mentionẽ faciam quæ indurato viſceri opitulantur, quod ipſum etiã in medicamentariis libris fecerunt qui ante me ſcripſerunt, propriè eos ſplenicos appellantes, qui induratã ſplenis affectionẽ habent.

Pharmaca potabilia ab Andromacho ad ſplenicos conſcripta.

POtio ad ſplenicos Antipatri, vt Nilus. Carnis myrobalani drach. 3. hemionitidis herbæ, quam quidã aſplenũ, quidam ſcolopendrã dicunt drach. 6. corticis radicis capparis drach. 4. coſti drac. 4. chamædryos drach. 6. polii drach. 3. radicis cotyledonis drachm. 2. corymborum hederæ nigræ grana. 25. ammoniaci thymiamatis drach. 4. ſeminis hyperici drach. 2. galbani drach. 2. ſeminis periclymeni drach. vnam, aut radicis

drach

drachm.3.naſturtii nigri ſeſquidrachmam, ſucci fructus ſcillæ drach.16. Dantur oboli duo in aceto mulſo. Aliud ſplenicis potabile. Glandis vngentariæ drach.4. hederæ albæ grana.24.coſti drach.2. ſeminis periclymeni drach.2.hyperici drach.vnam, alii drach.4.galbani drachm.vnam,obol.2. naſturtii drac.4. Excipe ſucco ſcillæ cocto. Dato fabam græcã in aceto mulſo. Aliud,

Carnis myrobalani drachm. 3. hyperici drach.6.ſeminis periclymeni drach.6. radicis dauci drach.6.rubiæ,acori,phu pontici, croci,ſingulorum drachm.6.iunci odorati drach.tres,Mei drach.6. naſturtii, chamæpityos,radicis capparis,ſingulorum drac.6. polii drachmas.6.alii drach.tres,ammoniaci thymiamatis drach.tres, cum aceto mulſo paſtillos duorum obolorum ponderis formato,& vnum in aceto mulſo dato. Facit & ad hepaticos,& hydropicos. Aliud facit ad ſplenicos. Trixaginis drach.quatuor,polii drach.5.chamæpityos drac.quatuor,rubiæ drach.5.ammoniaci thymiamatis drach.tres, artemiſiæ drach.tres,myrobalani drach.quatuor,corticis radicis capparis drachmas tres,ariſtolochiæ drach.6. tragacanthæ drachmas duas, cum aqua in paſtillos triobolares redigito, ac dato ex aceto mulſo. Aliud Stomacho cõmodum.

Vtere

Vtere etiam ad omnem affectionē ſplenis, facit & ad conuulſa,inflata,& vitia muliebria. Myrrhæ drach.4.nardi Indicæ drac.4. corticis radicis capparis drachmas. 4.coſti drach.5.radicis panacis drac.4.radicis peucedani drach.4.dictamni drachmas.4.polii drac.2. corticis radicis periclymeni drachmas.4.rubiæ drach.3.& dimidiam, ammoniaci thymiamatis drach.4.& dimidiā, aliqui etiam iridis drac.4.& dimidiam. Excipe aceto mulſo,præbe obol.2.in aceto mulſo. Aliud Splenicis,orthopnoicis. Struthii,ſcillæ aſſatæ, panacis , radicis capparis, ſingulorum drac.5.crocomagmatis drac.2. & dimidiam,excipe aceto & præbe in aceto ſcillitico. Aliud, Struthii, corticis radicis capparis,trixaginis,panacis,ſingulorum drach.10.fructus myricæ drach.3. Excipe aceto ſcillitico,& drachmā.1.ex aceto ſcillitico exhibeto.

Pharmaca potabilia ab Aſclepiade, ad Splenem conſcripta.

CYnogloſsi manipulum cum vini cyathis.3.terito,& expreſſum liquorē ante cibum bibendum dato,facit & ſuccus per ſe. Colligere autem oportet herbā ſiniſtra manu ante ſolis exortum. Aliud. Trixaginis manipulum cum vini ſextario vno

co

coquito,& expreſſum liquorem reponito, atque ex eo cyathos. 2. ante cibum dato.

Pharmacum inſperſile Splenicis. Myricæ fructum tuſum & cribratum reponito. Vſus verò tempore cochlearia.2.cum aceti mulſi diluti cyathis. 3. dato. Aut herbam pelargitin appellatam tuſam ac cribratam dato vt prædictum eſt. Aliud, Aſini aut equi ſylueſtrium lienem ſiccatum tundito ac reponito,& cochlearia.2.cum vini diluti cyathis. 3. exhibeto. Catapotium Splenicis. Corymborũ hederæ albæ grana*.3. *Aliàs.6. deuoranda præbe,& aceti mulſi cyathos.3. inſuper bibendos. Catapotium Andreæ pæonium dictum. Myricæ fructum tuſum & cribratum galbano excipe,& in catapotia redige,eaque pro viribus exhibe. Paſtillus ſplenicus tumorem eliquat. Fructus ericæ drach. 4. piperis albi,nardi Syriacæ, ammoniaci thymiamatis, ſingulorũ drachm.2. Arida tunduntur & cribrantur, ammoniacum aceto ſcillitico diſſoluitur, & aridis additum in paſtillos cogitur,fiunt autem paſtilli drachmæ pondere, daturque drach.1.ex aceti mulſi cyathis.3.Qui pharmacum hoc tradidit,dixit porcellum ad triduum hoc bibiſſe,& poſtea reſectum, ſine liene inuentũ eſſe. Alius ſplenem tumentem eliquans & conſumens. Ammoniaci

thy

thymiamatis,foliornm rubi tenerrimorum, vtrorumq; drac.8.corticis capparis drac.4. myricæ fructus,herbæ aſpleni quæ & ſcolopendrium & hemionitis dicitur, vtriuſq; drach.2.nuclei ſcillæ aſſatæ & purgatæ,piperis albi,vtriuſq; drach.2. Excipe aqua & redige in paſtillos,atq; exhibe drach.1.cum aceti mulſi cyathis.3. Chryſermi paſtillus,ſplenicis,hydropicis,cit vrinam,mollit aluum. Scillam magnam luto oblitã aſſato, & corticem detrahito ac quod ad fundũ eſt durum,ex nucleo verò libras.2.accipito,ſeminis dauci* drach. 8. hoc eſt vnciam vnã, aniſi,ſeſelis,radicis panacis,iridis, ſingulorum tantundẽ,ſeminis vrticæ,baccarum cedri, vtrorumq; drach.12.myrrhæ drach.4. erui moliti chœnicem. Vini odorati quod ſatis eſt. Subacta in paſtillos redigito. Datur drach.vnam,cum aceti mulſi cyathis.3.

*Græcico di. habent ἐύβαφον.

Alius Eugeraſiæ. Scillæ aſſatæ depuratæ minas.2. radicis bryoniæ minas.8.piperis albi tantundem,petroſelini tantundẽ, ſeminis dauci cretici tantundẽ,erui moliti tantundem,cedridũ,hoc eſt,cedri baccarũ ſextarios.6.aceti beſſem,iridis,radicis panacis,myrrhæ,ſingulorum quadrantẽ.Vini falerni quantum ſatis eſt his in paſtillos cogendis,formatos autem paſtillos in vmbra reſicca, &* vnciam 1. cum vini diluti cyathis

*Drac. 1. habẽt vet. cod.

this tribus exhibe.

Epithemata & emplaſtra eiuſdem Aſclepiadæ ad recentes ſplenis inflãmationes.

FOliorum tenerrimorũ arboris ſambuci lib.3.aloës lib.1.cum aceto ſubigito, & linteolo infarcta imponito. Aliud, Ericæ fructus ſemiſſem, galbani lib.1. alii ſemiſſem, fructum tundito ac cribrato, atque ita galbanũ addito, ac diligenter miſceto, atq; in linteolum impacta imponito. Pharmacum Idiotæ accommodatum. Viſci quercini lib.*1. calcis viuæ lib.1. viſcum in vas fictile coniectũ ac prunis appoſitũ diſſoluito, & diſſoluto calcem viuã inſpergito, miſceto, & calidum albæ pelli infarctum imponito. Oportet autem cum adhærente adhuc pharmaco lauari, atque ita ſinere donec ſua ſponte cadat. Curam item habere oportet vt diſparatæ ſplenii partes reſecentur. Aliud, Viſci quercini lib.1. calcis vnc. *1. floris lapidis Aſii trientẽ, cedriæ vnc.1. præparato pro more, ac vtere quotidie auferens pharmacũ, & ſpongiis calidis fouens locos, rurſusq; imponens. Hoc pharmacum vrinã mouet. Malagma auri colorẽ referens, valde cõmodũ. Ceræ, reſinæ pinus & frictæ ſingulorũ libras.2. arſenici, aluminis ſciſsi, calcis viuæ, ſingulorũ ſextantẽ. aceti, olei, vtriuſq; cyath. 8. Apparato pro more.

Vet. cod. habent libras. 2.

* *Aliàs ſemiſſem.*

Aliud

Aliud valde generoſum, quo vſus eſt Andromachus. Ceræ, reſinæ pinus, picis Brutiæ aridæ, ſingulorum lib. 2. arſenici, aluminis ſciſsi, calcis viuæ, ſingulorum ſextantẽ, acethi cyath. 8. præpara pro conſuetudine. Facit ad ſplenicos, hydropicos, & ad præcordia diſtenta. Facit & ad Iſchiadicos, arthriticos. Nos ad pharmacum hoc appoſuimus myrrhæ ſextantem & vnciam dimidiã, viſci trientem.

Ad induratas ſplenis affectiones, Vſus eſt Tryphon Gortyniates.

FOeni græci moliti, ſinapis, mãnæ thuris, ſingulorum ſextarium vnum, retrimentorũ à myrobalano expreſſa reliquorum ſextarium dimidiũ, ſpumæ nitri quadrantem, tenuiſsime trita ac mixta, cedria cocta excipe, vt emplaſtri liquidi habeant ſpiſsitudinem. Vſus eius eſt per interualla, pharmacum autẽ impoſitum faſciolis complecte & obliga. Tẽpus imponendi eſt ante balneum, quantũ poſsibile eſt ægrum ferre, poſtea verò obligatum adhuc in balneum inducito, & pro reliqui corporis curatione in ſolium demittito, atq; ita in aqua faſciam reſoluito. Aliud ad ſplenicos per vnam diem ſanans. Verùm ſupra pharmaci impoſitionem per tres dies certo viuendi modo vtimur. Myrrhæ, mannæ thuris, vtriuſque qua

quadrantem, ſinapis Alexandrini, naſturtii, vtriuſque ſextantem, aceti ſcillitici quod ſatis eſt. Sinapi & naſturtium tundito ac cribrato, mannam verò & myrrham diſſoluito, eiſque arida addito, & ſimul aceto ſubacta ad malagmatis formam reducito, & à ſecunda hora vſque ad nonam imponito. Poſtea verò duabus faſciis obligatum in balneum inducimus, atque vbi laxatæ fuerint in calidæ ſolium demittimus. In ſolio verò longiori temporis ſpacio moretur, cruribus extra aquam emotis. Ne verò in animi deliquium delabatur, acetum & pulegium odoret, & faſcias paulatim reſoluat. Egreſſo porrò è balneo ſalſamentum citra panem exhibendum eſt, & vinum mari mixtum. Sequenti die eadem offerenda ſunt. Tertia verò gymnaſijs vtendum quæ ſpiritum acutum reddere valent.

Aliud Arii Tarſenſis. Vſus eſt per interualla. Ficuum pinguiſsimarum, ſinapis radicis capparis corticis, ſingulorũ lib. vnam, aceti quantum ſatis eſt. Aliud Diodori. Sinapis, naſturtii, fœni græci, ſeminis lini, retrimẽtorum ab expreſſa myrobalano reliquorum, ſingulorum drach. octo. Excipe cedria cocta aceto ſcillitico ammixto. Vſus eſt ante balneum, pharmacum bonum eſt, & poſt vſum ſanguinem mingunt.

Pharmaca ab Aſclepiade in quarto externorum conſcripta, ad ſplenicos, & hydropicos. Quæ iuxta dictionē eius ſic habent.

EPithema ſplenicis, tumorem eliquat. Foliorum tenerorum ſambuci libr.3. aloës pinguis lib.vnam, terito cum aceto, & linteolo excepta imponito. Aliud, Fructus ericæ lib.vnam, galbani lib.vnam, fructum tundito & cribrato ac galbano excipito, rurſusq; tundito vngenti Irini fece admota, quoad malagmatis formam redigantur, deinde linteolo infarcta imponito.

Malagma ad ſplenicos. Myrobalani corticum tuſorum cribratorum minam dimidiam, & retrimentorum ab expreſſo ſucco eiuſdem reſiduorum tantundem, ceræ drac. ſex, reſinæ terebinthinæ drach.32. galbani drach.decem, irini parum. Arida cum liquidis committito. Aliud valde præclarum.

Farinæ myrobalani quadrantem, nitri vnciam vnam, alii vncias quatuor, ceræ ſemiſſem, terebinthinæ beſſem, aceti quod ſufficit, ſplenem eliquat. Malagma ex Cedria ſplenicis, hydropicis, medicamentum accommodatum. Vrinā cit multam, & ſplenem eliquat. Oportet autem vnà cum pharmaco lauari, & quod ab eo diſparatum eſt, à ſplenio videlicet de corporis cuticula, de-

ſec

ſecares. Sine dũ enim eſt adhæreſcens pharmacum, donec ſua ſponte dilabatur. Compoſitio hæc eſt. Viſci quercini lib. I. calcis viuæ ſemiſſem, floris lapidis Aſii trientem, cedriæ quadrantẽ. Viſcum ærea patina coquito, & poſtquam fuluum factum fuerit, cedriam adiicito, aſsidueq́; moueto ac arida trita inſpergito. Deinde ab igne ablata aliqualiter frigeſieri ſinito, atq; in pellem albam à ſpina appellatam infarcta affectis locis imponito, & vnà cum pharmaco lauare iubeto, donec ſplenium ſua ſponte dilabatur. Oportet tamen vt prædictum eſt diſparatas ſplenii partes deſecare. Aliud valde præclarum. Floris lapidis Aſij ſextantem. lapidis gagatæ vnci. vnam, calcis viuæ beſſem, viſci quercini lib. vnam. Præpara ac vtere vt dictum eſt. Malagma Anthiochidis, ad ſplenicos, hydropicos, Iſchiadicos, arthriticos, præparatum eſt Fabulæ. Ceræ lib. tres, reſinæ terebinthinæ lib. tres, retrimentorum ab expreſſa myrobalano reliquorum lib. vnam, ſpumæ nitri lib. vnam, floris lapidis Aſij lib. vnam, ammoniaci thymiamatis libram vnam, olei cyprini libras tres. Acetum ad ammoniacum diſſoluendum. Aliud Fabullæ compoſitum valde præclarum, ad eaſdem affectiones. Myrrhæ ſtactæ libras duas, * bdellii onychis

* *Hæc ex vet. cod.*

lib.2. medullæ ceruinæ. libr.2. ammoniaci thymiamatis lib.2. iridis ſiccæ lib.2.] opopanacis lib. vnam, galbani lib. vnam, maſtiches lib. vnam, floris lapidis Aſii lib. vnam, ſtyracis lib.1. ſucci ſycomororum lib. vnã, canchryos lib. vnam, piperis albi ſemiſſem, ceræ lib.5. terebinthinæ lib.5. pharmacum eſt tuſile, id eſt, quod cõtunditur. Oportet autem tundentes vngenti Irini fecem admouere, donec quàm molliſsimum pharmacum reddatur. Repoſitum enim molliſsimum euadit. Malagma quod aurei coloris appellamus. Auripigmenti vnc.1. aluminis ſciſsi ſextantem, calcis viuę ſextantẽ. Arida tundimus ac cribramus, & in mortarium coniicimus, hisq́; aceti cyathos octo, ſuperfundimus, & probè trita liquidis excipimus. Sunt autem liquida hæc. Ceræ lib. duas, reſinæ frictæ lib.2. pinus libr.2. * hæc frigefieri poſt eliquationem ſinimus, & ſic eraſa tritis adiicimus. Nos ad pharmaci præparationem etiam myrrhæ ſextãtem appoſuimus. Aliud, hoc eſt vſus Andromachus. Facit ſplenicis, hydropicis, & ad præcordia diſtenta. Facit item Iſchiadicis, Arthriticis, & ad inueteratas affectiones. Ceræ librã vnam, picis brutiæ lib. vnam, pro reſina fricta, picem addimus; olei cyath. octo, auripigmenti auricoloris ſextantem, aluminis ſciſ

His addit vetu. cod. olei cõ minis cyathos octo.

ſciſsi ſextantem,calcis viuæ ſextātē,præpara vt dictū eſt. Nos ad pharmacū etiā myrrhæ ſextantē,& viſci quercini trientē appoſuimus. Ad inueteratas induratas ſplenis affectiones. Authemeron ab eo quod per vnam diem curat appellatum. Oportet autem cum pharmaci impoſitione ægrum ad triduum conuenienti diæta vti. Myrrhæ, mannæ thuris, vtriuſque quadrantem, ſinapis Alexandrini ſextantem, naſturtii ſextantē, aceti ſcillitici quod ſatis eſt. Arida tundito & cribrato,& cum aceto ad malagmatis formam ſubigito,& linteolo excepta ab hora ſecunda vſq; ad nonā imponito, ita vt complectaris & contineas incumbens malagma faſciola obligata. Deinde verò ita obligatum in balneum mittito, & vbi propè laxata fuerit, in ſolium deſidere facito,& pedes extra ſolium extendere iubeto, ac longiori tempore in ipſo immorari. Cæterùm ad reuocandos in animi deliquiū collapſos acetū cum pulegio naribus admouemus, & paulatim reſoluere faſcias tentamus. Sint autem duæ faſciæ malagmati incumbētes, quū enim faſciæ tollūtur, auferimus etiam incumbens malagma, & poſt affectos locos ſufficiēter fouemus. Egreſſo de balneo ſalſamētū citra panē exhibemus, & vinū mari mixtum. Idem etiam ſequenti die facimus.

Et tertia ſimiliter, inſuperq́; gymnaſiis vtimur quæ ſpiritum acutum reddere poſſunt.

Aliud Tryphonis Gortyniatæ Cretenſis pharmacum accommodatum.

FOeni græci moliti ſextariũ vnum, retrimentorum ab expreſſa myrobalano reliquorum ſextarium dimidium, ſpumę nitri quadrantem. Omnia trita cedria excipe. Verùm hanc prius coctam condenſare oportet ad cerati ſpiſsitudinem. Vſus eſt ante balneum, quantum æger ferre poteſt. A balneó cerotarium imponimus. Aliud Authemerõ inſcriptum, liberat ab affectione.

Pyrethri drach. 20. myrobalani beſſem, naſturtii beſſem, ſeminis vrticæ beſſem, piperis beſſem, ſinapis ſextariũ dimidium, omnia trita & aceto ſubacta per interualla impónito ad horas tres ſi ęger tolerare poſſit. Deinde ablato pharmaco lauari iube. In balneo verò cerato vtẽdum eſt ex roſaceo apparato. Aliud tumorem liquefacit.

Floris lapidis Aſij, nitri rubri, retrimentorũ expreſſæ myrobalani, ammoniaci thymiamatis, ſingulo. drac. 24. corticis radicis capparis drach. 8. ſeminis raphani drach. 10. aut ſucci cyathũ vnum, aceti acerrimi quod ſatis eſt, viſci quercini drach. 40. ammoniacũ ſambuci ſucco, aut myricæ, aut trifolii diſſolue, Arida verò tunde & anguſtiſsimo crí

bro

bro excute, ac aceto ſubige, indeque ammixto viſco omnia ſimul contunde, & vtere.

Pharmaca ad ſplenicos ab Archigene in primo medicamentorum ſecundum genus conſcripta.

IN ſplenicis porrò præcedente ſimiliter tota diæta, ex deſcribendis compoſitionibus his vtitor. Potus quidem ſit aqua in qua ignitum ferrum ſæpe ſit extinctum, nõ febrientibus cum vino. Febricitantibus verò aqua ſola. Aut anagallidis ceruleũ florem habentis obolum vnum exhibeto cum aceto mulſo. Aut ſerpillum cum aceto. Aut panacis radicem viridem cum aqua mulſa. Aut ſemen ſimiliter. Aquam mulſam verò per noctem ſub dio exponito. Aut corticis radicis periclymeni & ſeminis eius quãtum tribus digitis apprehendi poteſt, in vino albo meraco calido ieiunis bibẽdum ad dies 40. exhibeto. Aut vulpis hepar ſiccum cum aceto mulſo exhibe bibendum. Aut cuminum Aethiopicũ ſimiliter vt hepar ex aceto mulſo. Aut radicis ari corticis drachmã dimidiam cum aceti mulſi cyathis 3. Aut polium ſimiliter cũ aceto mulſo. Aut hederæ albæ grana tria cum aceti mulſi cyathis 3. Aut arida trita capparis folia propinato. Cataplaſmata autem eadem impones ſplenicis quæ hepaticis,

Ampliusq; cinerem ex ferraria officina cum aceto. Aut capparim maceratam aceto ac tritam cerato cyprino exceptam. Aut naſturtium & fœnum græcum, ac calcem viuam, & nitrum, cum melle mollita imponito. Aut fœnum græcum, & calcem, ac nitrum, item cum melle imponito. Aut lepidii folia imponito. Quũ verò iam morſum perceperint in balneũ inducito, & ablato pharmaco in feruidæ ſoliũ demittito ac detineto, Aegrè enim ferunt nimiam mordacitatem, verùm ſani exeunt. Idem etiã in Iſchiadicis facit. Aut myrobalani expreſſę retrimentũ aceto maceratũ, roſaceo cerato excipe ac impone. Aut fœni græci & naſturtii par pondus, mannæ duplum, calcis viuæ parum, cum melle ſplenia velut emplaſtra facito ac imponito. Aut fecem acris aceti imponito. Aut capparis radicem cum aceto. Aut ſpongiam acerrimo aceto imbutã. Egregiè faciũt myrobalani cortices, & nitri tertia ipſorum pars, trita aceto ſubigito, & reſinam ac ceram cum modico oleo liquefacta affundito, & mollitis vtitor. Perſeuerante malo cucurbitas cum ſcarificatione affigito. Amuleta autem, & per contrarietatem quandam naturalem ad hepar & ſplenem facere credita, hæc ſunt. Venam retro ſiniſtram aurem ſecato, & detracto ſan-

guine affectum ſplenem confricato.

De hydrope ſiue aqua inter cutē. CAP. III.

HYdropicorum medicamenta, & alia cōmunia ad ſplenicos ipſos, itemq́; quædam multiplicis vſus, ad varias affectiones, tū iam prædictas, tum duritias & vbi quid diſcutere oportet, etiam ſi iam purulenta ſit compages, dicere aggrediar, initio ab his quæ Aſclepiades tradidit ſumpto.

Pharmaca ab Aſclepiade conſcripta ad prædictas affectiones in quarto externorum, quæ Marcellæ inſcribit.

EPithema hydropicis valde cōmodum, quod adiacentem humorem abſorbet. Farris, quod zeam vocant, moliti ſextar. 2. floris lapidis Aſij ſextar. 1. mannæ libr. vnā. Probe trita adipe ſuillo veteri probe ſubacto, & vino per integram noctem macerato, excipito. Sit autem tanta adipis copia quanta ad molle faciendum pharmacū ſatis eſt. Aliud, Beſaſa: eſt autem ſemen rutæ ſylueſtris quod in Syria naſcitur, & vernacula lingua Harmala ab illis appellatur: huius tuſi ſexta. 1. mannæ ſextarium dimidium, adipis ſuilli veteris quantum ſufficit, præparato vt dictum eſt. Aliud, Ficuum pinguiſsimarū lib. 3. * origani lib. 1. nitri Quidam cumini lib. 1. ſulphuris viui qua- ** Spumæ nitri vet. cod.*

drantem,cochlearũ Affricanarũ lib.1.Arida tundito & cribrato,& tuſis ficubus vnà cũ carne cochlearũ excepta,ac in linteolum infarcta imponito, melle cocto ſufficienti addito. Aliud ex Critone. Fœni græci moliti ac cribrati ſext.2.ſulphuris viui lib. 2.& dimidiã. * in aliis lib.2.nitri lib.2.abſinthii ſicci contuſi ſextar.2.& dimidium.] Arida tenuiſsimè trita melle cocto excipito,Indeq; linteolo infarcta per noctem imponito. In die vtere & geſtatione, & confectione ſubſcripta. * Ceræ lib.1.picis aridæ lib.1.lapidis aſij lib.1.olei veteris lib.1. arida cũ liquidis miſceto.] Malagma Ipoterium inſcriptum. Reſorbet humiditates ex alto, & duritias diſſoluit. Ceræ, picis aridę,vtriuſq; lib.2.aluminis liquidi,ſulphuris viui,mannæ, nitri rubri,ſing.lib.1.reſinę frictæ li.4.olei veteris heminã 1.aceti quãtum ſatis eſt ad arida diſſoluenda. Præpara ac vtere vt probato. Aliud præclarũ Ipoteriũ pharmacũ accõmodatũ. Facit hydropicis,ſplenicis,& ad inueteratas affectiões. Reſinæ frictæ libr.4.ceræ libr.2.ſulphuris viui lib.1. * picis liquidæ lib.2. aluminis liquidi lib. vnam,nitri rubri lib. vnam, Ariſtolochiæ quadrantem,bdellii quadrãtẽ,amomi racemi quadrantem, radicis cucumeris ſylueſtris quadrantem,aloës ſemiſſem py-

** Hæc ad ... lit vetu. ... od.*

** Hæc ve ... u.cod. ... uic loco ... addit.*

** Mannæ ... libr. vnã, ... addit vęt. ... cod.*

re

rethri quadrantē, ammoniaci thymiamatis quadrātē, viſci quercini quadrātē, ſucci ſycomororū quadrantē, aceti ſeſquiſextariū.

Aut pro aceto vini Italici tantundem, olei heminas tres, præparato pro more. Malagma ex baccis lauri, ad ſplenicos, hydropicos. Diſſoluit omnē duritiā, abſorbet abſceſſus in profundo. Ceræ lib.1. reſinæ pinus lib.1. picis Brutiæ lib.1. baccarum lauri ſiccarū lib. vnā, nitri rubri lib. vnā, ammoniaci thymiamatis lib.1. adipis vitulini ſubacti lib.1. arida tundito & cribrato per anguſtiſsimum cribrū. Liqueſcibilia liquantur & frigefacta aridis adiiciūtur, atque ita cōtuſis ſimul ac repoſitis vtimur. Aliud,

Baccarum lauri lib.1. picis lib.1. mannæ lib.1. adipis taurini lib.1. ammoniaci thymiamatis lib.1. ceræ lib. vnā, præparato vt prædictum eſt. Emplaſtrū tonſoris appellatione, ad ſplenicos, & hydropicos. Hoc tonſor quidam vir Bithyniēſis vſus, iſchiadicos à coxendicum morbo penitus liberauit. Picis aridæ lib.4. ceræ lib.2. reſinæ pinus lib.2. ammoniaci thymiamatis lib.2. nitri rubri lib.2. *adipis taurini lib.1. In alio exēplari etiā iridis lib.2. habētur, cāchryos vnc. 18. farinæ fœni græci ſextarius 1. pollinis ſextar. 1. radicis chamæleonis nigræ tenuiſsimè tuſæ ſextar. 1. cumini tenuiſsimè

*Baccarū lauri aridarū lib. duas addit vet. cod.

triti

triti ſeſquiſextarius, paſsi ſextar. 1. In alio exemplari aniſi triti ſextarius dimidius habetur, & pollen deeſt. Aliud Bithynum appellatum, pharmacum accommodatum ad prædictas affectiones. Picis Brutiæ lib. 4. reſinæ pinus, ceræ, ammoniaci thymiamatis, ſingul. lib. 2. medullæ ceruinæ lib. 1. adipis taurini ſubacti, lib. 1. ſucci ſycomororũ lib. 1. floris lapidis Aſii ſemiſſem, radicis chamæleonis cõtuſæ ſemiſſem, baccarum lauri ſiccarum libram dimidiam, farinæ loliaceæ lib. dimidiam, ſeminis dauci Cretici contuſi trientem, petroſelini trientem, cumini Aethiopici trientem, aniſi trientem, ſalis hiſpani ſexuncem, aphronitri ſexuncem, cyprini ſexuncem. Vini falerni quod ſatis eſt. Arida cum liquidis pro more apparato. Malagma ex ſeminibus, pharmacum accõmodatum ad prædictas affectiones, hoc vſus eſt Olympius. Ceræ drac. 100. terebinthinæ drach. 100. ammoniaci thymiamatis drach. 100. adipis taurini drac. 100. aniſi drac. 100. fœni græci drac. 100. petroſelini drac. *100. ammii, iridis Illyricæ, vtriuſq; drach. 50. panacis drach. 50. nitri drach. 50. glycyrhizæ drach. 50. cyperi drach. 25. ſabinæ drach. 25. ſampſuchi drach. 25. meliloti drach. 25. cardamomi drach. duodecim, & dimidiam, caſſiæ fiſtulæ drach. duodecim, & dimidiam,

*Aliàs 50

nar

nardi Celticæ,radicis dauci Cretici,vtriuſque drach.12. & dimidiã. Mellis heminam & dimidiam. Vini odorati quod ſufficit. Præpara pro conſueto more. Aliud, Ceræ minam vnam, ammoniaci thymiamatis minam vnam, terebinthinæ minam vnam, ſampſuchi* minam dimidiam, iridis Illyricæ minæ quartam partem,hoc eſt drach.25. ſeminis lini toſti minæ quartam partem, *adipis taurini minæ quartã partem, radicis cucumeris ſylueſtris, aniſi, ſeminis apii, ammii, cumini,fœniculi, nitri, ſingulorum minæ quartam partem, piperis drach. 12.& dimidiam, mellis heminam, vini ſeſquiheminam, cyprini ſeſquiheminã, aceti ſeſquiheminam. Componito ac vtitor.

*Hîc vet. cod. addit baccarum lauri, cyperi ſingulorũ.

*Hîc etiã fœnigræci, panacis vtriuſque minæ quartam partem.

*Aliàs vncias.

Ex Andromacho ad hydropicos & inflationes.

PIcis liquidæ lib.2. ceræ lib.vnam,nitri *drac.6.ſulphuris viui ſexuncem, aluminis ſexuncem. Ad hydropicos Cleophanti. Ceræ,reſinæ,ſpumæ nitri, ſingulorum drach.100.galbani drach.12.& dimidiam,propolis drach.12.& dimidiã, ammoniaci thymiamatis drach. 12. & dimidiam, cyprini cyathos duos aceti cyathos duos.

Ex Archigenis ſecundo libro pharmacorum ſecundum genus.

HYdropicis diætam ac viuendi modum côuenientẽ cõſtitue. Pro cataplaſmate

te autem ſtercus bouis armẽtariæ impone. Reſicca autem ipſum ſtercus diligenter, & tritũ in poſca velut crudam hordeaceã farinam coque, inſperſa ſulphuris viui quarta parte. Cataplaſma verò per omnem ventris amplitudinem impone. Mulſa verò cataplaſma ad ipſos præparauit ex elaterio, ſtaphide ſylueſtri, hyſſopo, felle tauri, æqualibus partibus ipſorum ficubus contuſis exceptis. Aut radicis cucumeris ſylueſtris minam vnam in vino coquito, & ficuũ minam dimidiã ſimiliter coquito, atque hæc ſimul terito affuſo eorum docoćto, donec malagmatis forma euadat, Indeque altheæ radicis tritæ tantundem ammiſceto, ſimulque coquito ac terito, atque ita imponito. Aut caprinũ ſtercus in vrina pueris impubis veneris expertis, vel ipſius capræ vrina coćtum ad ſtrimentitiã ſpiſsitudinẽ redigito, ac imponito, Egregiè ipſum per aluũ purgat. Aut veratrum nigrum, fel taurinum, nitrum, piper, æquis partibus cũ melle aluo per dimidiæ horæ ſpatium imponito. Porrò per omne curationis tempus vnam aliquam ex his potionibus ipſis propinato. Cotyledonis drach. I. ſcyllæ aridæ mundæ drach. I. in vino mulſo diluto quotidie exhibe. Aut corticis radicis Ari drach. I. Aut cneori, quam aliqui chamelæan appellant,

tene

teneras eminentias ad calamorũ radices na ſcẽtes exſuccato, ac ſucci cyathos 3. prædictis ammixtis quotidie exhibeto. Optimè facit & hoc. Cancri fluuialis ſicci triti, pedibus ac eminẽtiis omnibus amputatis, drach. vnã, aſari drach. 1. miſceto aqua ex ipſo flumine vnde cancri extracti ſunt accepta, & propinato. Aliquãdo verò pro aſaro, opobalſami par pondus additur. Aut coralli drach. 1. aluminis ſciſsi drach. 1. obol. 2. cum calaminthæ cremore terito, & in paſtillos duorũ obolorũ ponderis redigito, & obolum inde ex calaminthæ aqua bibẽdũ dato. Summe facit & ad nephriticos. Aut radicem calaminthæ coctam propina. Aut ſion, quod lauer Latini dicũt itidem coctũ propina, idẽq; etiã edendum exhibe. Aut tribuli folia ſiue radicẽ cum vino dato. Aut in balneo cum ſale & oleo diligẽter, vſque quo exudent, illitos educito, & ſolis teſtibus exudantibus ablutis, primũ linteis, deinde etiã reliquis amiculis cõtectos curato, ac panẽ furnaceũ *cum ſufficiẽtibus caricis edendum dato: vinũ verò nigrũ Italicum aut Spicatũ recẽs, in quo ficuũ triens in vini ſextariis ſex, incoctus eſt, donec tertia pars ſuperfuit, bibẽdũ exhibeto purgat per vrinam. Aut vrinæ capræ cochlearium vnum cum nardi drac. 1. calfactum bibendũ dato.

** Aliqui codices hîc habẽt cum africanis caricis.*

Aut

Aut cucumim ſylueſtrẽ vino nardino vel amineo macerato, & ex cremore ter cyathum vnũ bibendum præbeto, & paulatim vſq; ad cyathos tres progreditor. Aut ſeſeli in potu vel cibo exhibe. Aut daphnoides tritum lupini magnitudine inſpergens bibẽdum dato, Ducit vrinam multã. Aut corticem radicis Ari ex vino. Aut ſquamæ æris drach. I. panis medulla excipito, & catapotia facito ac exhibeto. Fortiter aquam ducũt. Aut æris vſti drach. I. rutæ ramulos tres, ſtercoris colũbæ drach. I. ſalis cõmunis parũ, cum vino Epheſio & aqua, ita vt tota mixtura *heminæ dimidiæ ſit, præbeto. Summe faciunt & Theriacæ omnes vrinam cientes. Inſuperq́; potiones aquam ducentes, quæ vnicuique per experientiam cognitæ ſunt minimè periculoſæ. Similiter & catapotia. Cæterùm hydropicos diutius ad ſolem, cõtecto capite, inungito ex oleo multo ſale ammixto, & multa ſalſugine calida perfundito. Inflatos verò maximè locos, veſicis magnis probè inflatis quotidie continenter pulſato, Inde enim arctantur ac cõtrahuntur. Scarificatis item ipſorũ talis & vulnuſculis impactis, ipſos in ferculo aut lectica geſtato ac circũuehito, Multus enim humor hoc modo ipſis profluere ſolet. Ad eaſdẽ affectiones Cõfectio Biẽnii.

* *Aliàs cyathi dimidij.*

Cro

Croci, opii, opopanacis, myrrhæ, iridis, acori, mandragoræ, aſari, coſti, nardi Indicæ, dauci cretici, mei, ſingulorum drach. 8. piperis albi & longi, gentianæ, ſtœchadis, caſsiæ, phu ponticæ, ſingulorum drach. 8. excipe melle.

De pharmacis dolorem ſedantibus, anodynis & colicis appellatis.

CAP. IIII.

HViuſmodi pharmacis magni doloris, aut vigiliarũ gratia, aut ne per violentam tuſsim lancinemur, velut in ſanguinis reiectatione & grauibus diſtillationibus aliquando contingit, vti ſolemus. In moderatioribus tamen prædictis affectionibus, confectiones ex ſeminibus priuatim tuſsiculares appellatæ ſufficiũt, quæ & ipſe omnino aliquid ex ſoporiferis ſeminibus habent: verum modicũ inter multa adeò ſemina, quæ odorata & tenuiũ partium ac vrinã cientia exiſtunt. Appellant autẽ hæc Medici ſæpe citra appellationis ſeminis appoſitionem, Cuminũ dicẽtes, & daucum, & ſeſeli, apiũq; & aniſum. Eiuſmodi igitur pharmacorum compoſitiones inter tuſsiculares appellatas cõfectiones ſunt relatæ, Verũ dolorẽ ſedãtes anodynæq; & colicæ dictæ, quæ eiuſdẽ quidẽ generis cum illis ſunt, multo autẽ fa-

cultatibus illas exuperant, in hoc ſermone oſtẽdentur. Prima itaq; ex ipſis priſcis tẽpo ribus, vt apparet, celebris fuit quam Philo prodidit, & de qua ipſe hanc Elegiam fecit.

Philonis Antidotus.

En me Tarſenſis Medici prægrande Philonis
Inuentum, mala quod multa dolore leuo.
Siue colum doleas, ſeu tu iecur, auxiliabor.
Seu lapis infeſtet, difficile aut lotium.
Et medeor ſpleni hinc, orthopnææq; moleſtæ,
Conuulſa atque tabem protinus exupero,
Pleuritimq; malam, & ſputũ vomitumq; cruoris
Euinco, mortis terror & hoſtis ego.
Viſcera tentantes omnes ego ſedo dolores,
Interna & quicquid membra dolore quatit,
Tuſſim, Singultum, deſtillanteſq; fluores
Siſto, etiamſi quid ſtrangulet excipio.
Me dedit ille autor ſapienti munera magna
Diſcipulo, ſtupidos nil ego curo viros.
Odorum fuluumq; pilum pueri cape, cuius
Fulget adhuc campis Mercurij ille cruor.
Pondus ad humanos ſenſus perpendito prudens,
Dein drachmæ pondo Nauplion Euboicum.
Inde Menœtiadæ occiſoris ponito drachmam,
Qui pecoris denſis ventribus excipitur.
Viginti & drachmas candentis conijce flammæ,
Et totidem fabæ poſt ſuis Arcadicæ.
Et drachmam dictæ falsò radicis, ab ipſa
Terra, piſſæ quæ Ioue clara manet.

Quum

Quumq́; pion ſcribes, voci caput amplius addes.
Maſculum Achiuorum nominis articulum.
Indeq́; poſt drachmas expenſæ ſumito lancis
Quinque bis, atque iſthæc prouidus excipito
Natarum tauri textura Cecropidarum.
Sic mecum Triccæ progenieſq́; facit.

In his verſibus Philo iubet croci drach. 5. coniici, pyrethri vnam, Euphorbii vnã, ſpicæ nardi vnam, piperis autem albi & hyoſcyami par põdus, vtriuſque drach. 20. opii verò drach. 10. Primi quidem igitur duo verſus crocum indicãt, vt qui fuluus colore ſit, & tenuis ad formam pilorum. Cruorem autem croci fulgere adhuc in campis Mercurii dicit. Adoleſcens enim crocus appellatus cum Mercurio diſco ludens, & incurioſius conſiſtens, illapſo in caput ipſius diſco, ſtatim mortuus eſt: ex ſanguine autem ipſius in terram acto, crocus natus eſt: fulgere verò cruorem dixit, hoc eſt ſanguinem iam occiſi, propter coloris croci ſplendorem. Scribitur autem non ſolùm campis, ſed & herbis in verſu, hoc modo, fulget adhuc herbis Mercurii ille cruor. Cæterùm põdus croci drach. quinque, eſſe vult, quum ad humanos ſenſus perpendere iuſsit, qui quinq; numero exiſtũt. Quod verò drach. quinque eſſe velit, & neque obolos, neque libras, neque aliud quicquam tale, per ſe-

quentia cõmonſtrat, primum quidem quum ait, Dein drachmæ põdo Nauplion Euboicum. Deinde verò & conſequenter quum aliis idem drachmæ nomen apponit. Nauplion itaque Euboicum, pyrethrum vocat. Propterea quod Nauplius magnis pyris incenſis, vt aiunt, circa Euboiæ portum, multos Græcorum decepit, vt perirẽt tanquam ad regionem portus bonos habentẽ applicantes. Idipſum vero ob Palamedis necem ipſum feciſſe tradunt. At verò & Euphorbium ſimiliter his ænigmatice vocauit, quum ait, Inde Menotiadæ occiſoris ponito drachmam. Quandoquidem poëta Patroclum ſic loquentem facit.

Sed me parca ferox, Latonæ, & filius aufert,
Atque vir Euphorbus.

Pecoris autem hoc eſt ouium ventribus excipi & adſeruari Euphorbiũ ait, propterea quod hos ſolos nõ corrumpit, & ob hoc in his reponi pharmacum poteſt. Eſt porrò Euphorbium plantæ cuiuſdam ſpinoſæ in Mauruſiorum terra naſcentis ſuccus, facultate calidiſsimus, & de ipſo libellus paruus ſcriptus eſt Iubæ regi Mauruſiorũ. Conſequenter verò Philo ait, Viginti & drachmas candentis conijce flammæ, piper album per hoc ſignificans. Eſt autem ſtomacho cõmodius & acrius quàm nigrum. Viginti

inſu

inſuper drachmas ſeminis hyoſcyami inii-
cere iubet, * quod etiã enigmaticæ deſcri- * Sic vet
bẽs ait, Totidẽ fabæ ſuis Arcadicæ,] Quan cod.
doquidem aprum Erymanthium Hercules
occidiſſe fertur, qui in Arcadum terra fuit
connutritus. Quin & nardi ipſius drach. 1.
coniiciendam cenſet, quam radicẽ falſo di-
ctam appellat, quandoquidem ſpica nardi
verè nominatur, Vult autẽ eam Creticam
eſſe, quũ ait, ab ipſa Terra piſſæo quæ Ioue
clara manet. Quãdoquidem fabularũ ſcri-
ptores Iouem in dictæo Cretæ monte edu-
catum aiunt, occultatum ibidem à matre
Rhea, ne & ipſe à patre Saturno deuorare-
tur. Appoſuit autem Ioui epitheton piſſæi,
quemadmodum multi etiam extra poëti-
cam, in cõmuni ſermone dicere ſolent, per
Aeſculapiũ Pergamæum, per Dianã Ephe-
ſiam, per Delphicũ Apollinem, per Veſtam
Eleuſinam. Quidam verò non Creticã ter-
ram, ſed Indicam indicatã eſſe aiunt, ex qua
ebur affertur, ex hoc enim ſtatuam Iouis in
Piſſa factam ac formatam eſſe. His omni-
bus & papaueris ſuccum ammiſceri iubet,
qui recepto à medicis more priuatim opiũ
appellatur, quum nullus aliorum ſuccorum
quantumuis multi ſint in neutro genere:
opium videlicet, nominetur, Quando igi-
tur ipſum nomen opion, ex voce. o. &. pion,

componitur, ob id ſanè inquit.

Quumq; pion ſcribes , voci caput amplius addes,
Maſculum Achiuorum nominis articulum.
Indeq; poſt drachmas expenſæ ſumito lancis.
Quinque bis, &c.

Hoc eſt iniice & opii drach. 10. Supereſt poſtremum quo omnia hæc trita excipiuntur, ipſum Mel, itidē coniecturaliter ab ipſo appellatum, Natarum tauri textura, quādoquidem ex putreſcentibus tauris apes generari tradunt. Quod autem Atticū ipſum Mel eſſe velit, ea gratia addidit, Cecropidarum, hoc eſt, Athenienſium. Cæterùm per extremum verſum oſtendit etiā Aſclepiadas hoc pharmacum ſic præparare, Ex Tricca enim generis ſui originē ducunt, ex quorū ordine & poëta eſt. Hæc fermè prima antidotorū dolores ſedātiū celebris facta eſt. Iuxta hāc autē aliis partim ad ipſam appoſitis, partim detractis, aut apponderationibus permutatis, poſteri magnum antidotorū dolores ſedantiū numerū fecerūt, quas etiam colicas vocant, denominatione ab affectione quæ maximos dolores habet deducta. Ego verò primū quidem generales cōponendi ipſas modos referam, deinde velut conſueui, etiā particularium materierum ſeriem quantum latiſsimè ſe expandit

ſub

ſubſcribam. Opium itaq; fortiſsimũ eſt ex his quæ ſenſum ſtupefaciunt ac ſomnũ ſoporiferum inducũt. Operatur autẽ hæc etiã ſolum ſapa dilutũ, deinde tomẽto exceptũ ac ſedi inditũ, itemq; fronti ac naribus illitum. Si verò cũ alio quopiã vim ipſius moderante miſceatur, moderatius hæc facit. Verùm quæ ammiſcentur ipſi, aut cõcoquere, aut mitigare doloroſam affectionẽ oportet, aut humores affectionẽ efficientes diſcutere, aut ſecare, aut attenuare, aut iuxta totam ſubſtantiam alterare. At verò neque ignorare nos puto optimũ eſſe compoſitionis ſcopũ, qui trium cõiectationi ſit intentus: Nimirum vt & ſenſus ſtupefiat, & nullum in poſterũ inde circa particulam detrimentum permaneat, ampliusque vt affectio ipſa maximè inde iuuetur. Ad hæc igitur reſpiciens Philo mihi videtur hoc pharmacum de quo iam propoſuimus dicere, compoſuiſſe, Ex opii quidem & hyoſcyami mixtura ſomnum ſoporiferũ, & ſenſitiuæ facultatis ſtuporem inducere volẽs. Quo verò citius diſtribuerentur, & totum affectarum partium profundum penetrarent, calfacientia ammiſcuit, pyrethrum, & euphorbium, & piper, quæ nocentes humores diſcutere poſſunt, & extergere viſcoſos, ac ſecare craſſos, & ventoſos flatus attenuare

ac euacuare. Eſt autem non modica concoctoria vis omniū frigidarū affectionum in nardo ſita, Verùm Creticā nardum inicere non oportet, neque omnino eam quæ apud nos naſcitur, quam montanā & herbā Narditen magis quàm nardū appellant, Eſt igitur Celtica nardus optimum pharmacum, efficiens quæcunq; etiā Indica nardus ſolet, Verùm ab ipſa viribus deficit, velut etiam à Celtica, Montana, Quemadmodū autē ex aromaticis appellatis medicamentis Philo ſolam nardū iniecit, Sic poſteri alius aliud appoſuit, aliqui autē plura. Quæ verò apponuntur ſunt, flos iunci odorati, & caſsia, cinamomum, amomū, & coſtus. Quemadmodum autem rurſus crocū addidit, crudorū humorum concoctoriū, itemq; affectionū medicatarum, Sic alii myrrham & caſtoriū ammiſcuerunt. Plurimi autē ex ipſis, neque male in hoc facientes, & hæc familiaria ſemina, de quibus etiam antea in cōfectionibus ex ſeminibus cōſtātibus dictum eſt, addiderunt: quo videlicet amarorū medicamentorum iniucunditatē mitigent, & totū pharmacum ad diſtributionē & vrinæ propulſionem inſtigent. Si verò & humorum craſsitudo attenuari expetat, etiam hoc ipſum faciunt, Dico autem apii ſemē, cumini, dauci, petroſelini, aniſi, & quæcunque

eiuſ

eiuſmodi exiſtunt. Apponam igitur iam & copiam ac ſeriem particularium materierũ à prioribus medicis vſu ac experientia cognitarum.

De colicis pharmacis ab Andromacho conſcriptis.

PRima itaq; ipſarum in hæc verba ſcripta eſt. Colica Caſsi. Aniſi drach.6.ſeminis apii drac.12.nardi drac.4.alii drac.6. caſtorii drach. 3. petroſelini drachm.4. alii drach.3.piperis albi drac.5. & longi drac.5. myrrhæ drach.6.iunci odorati drach.tres, ſucci papaueris drach.6.croci drach.3. Excipe melle coćto. Quidam etiam cinamomi drach.1.aut caſsiæ drach.2. Datur ad ſummum nucis regię paruæ magnitudo ex aquę calidæ cyathis. 3. minimum nucis ponticæ magnitudo. Colica ſecũda ab Andromacho ſcripta hæc eſt. Colica Caſsii, vt Criſpus. Facit & foris impoſita. Aniſi drac.12. ſeminis apii drach.24.nardi Indicæ tantundem, caſtorii drachm.6. ſeminis petroſelini drac.16.myrrhæ drac.12.piperis albi drachmas.12.& longi drachm. 10. iunci odorati drach.6.opii, croci, caſsiæ ſingulorũ drachmas.12.coſti, acori, vtriuſque drach.6. Excipe melle coćto. Præbe nucis ponticæ magnitudine ex aquæ calidæ cyathis. 3. Hæ igitur præſcriptæ duæ confećtiones ex me-

dicamentis de quibus paulò ante dixi compoſitæ ſunt. Quæ verò deinceps ſequitur, qua ſe vſum eſſe ipſe ait, habet etiam alia quædam præter priora, eiuſdē generis cum opio & hyoſcyami ſemine exiſtentia, velut malorum mādragoræ ſuccū, aut qui ex radice ipſius expreſſus eſt, & ſuccum cicutæ, Habet item phu ponticū, quod partim nardo celticæ, partim petroſelino & vrinā cientibus ſeminibus ſimile exiſtit. At verò ſylueſtris braſsicæ ſemen ex maximè attenuatoriis eſt, & quæ multum ſiccare ac diſcutere poſſunt. Ex vrinā cientibus eſt & Meon, & aſarum. Illyris verò quam neq; nominauit iridem Illyricā, concoctoriū eſt & attenuatorium pharmacum. Stœchas autem à putrefactione vindicat & attenuat. Ipſum pharmacum autē ſic deſcribitur. Colica Tullii qua vtor. Succi malorum mandragoræ drachm. 8. aut ſucci radicis eiuſdem drach. 10. phu pontici drac. 8. ſeminis braſſicæ ſylueſtris drac. 8. ſucci cicutæ drac. 16. coſti, piperis albi, & longi, myrrhæ, opii, ſingulorum drach. 8. opopanacis drach. 6. ſtœcadis, ſeminis dauci, Mei, aſari, ſingulorum drach. 12. cinamomi, illyridis, acori, ſingulorum drach. 8. Sequitur poſt præſcriptas Colica Abaſcanti, quam apud me conſonam reperi. Aniſi drach. 10. ſeminis ſeſelis,

drach.

drach. 20. petroſelini,nardi Indicæ, piperis albi & longi,ſingulorũ drac.*3.& obol.4. *Aliàs.6. opii drach.10. myrrhæ drachm. 10. cumini Aethiopici,caſtorii vtriuſq; drach.quinto, iunci odorati,croci,vtriuſque drach.5. Excipe ac præpara cum melle cocto. Colica admirabilis qua vtor,& ad voluuloſos & qui ſtercus ſurſum euomunt in magnis doloribus,datur magnitudine fabæ in aquę frigidæ cyath.3.aut.4. Piperis albi,ſeminis hyoſcyami,vtriuſque drac.40. opii drachmas.20.croci drach.10.ſpicæ nardi,euphorbii,pyrethri, ſingulorũ drachmas duas,excipe melle cocto. Alia non inefficax adiaptotos ob id dicta,ad omnem etiam inflationem. Siſonis,ſeminis hyoſcyami, piperis albi ſingulorum drach. 40. ſucci papaueris drach. 20. croci drach. 6.opobalſami drach.tres,excipe melle. Colica Terentii Valentis. Siſonis, piperis albi, ſeminis hyoſcyami,ſingulorum drach.40.ſucci papaueris drach.20.croci.drach.8.alii drac.6. corticis radicis mandragoræ drach.3.mellis quod ſatis eſt.Quidam etiam opobalſami drach.3. Colica Apollonii. Nardi. drach.2.caſtorii,fœniculi,ſucci mandragoræ,coſti,ſingulorum drachm.1.aſari, ſpicæ, vtriuſq; drach.3. opopanacis drach.1.dauci Cretici drach.3.cinamomi drac.5.piperis albi

albi & longi, iridis, myrrhæ, ſingulorum drach. 2. lemniæ ſphragidis. drac. 10. abſinthii drach. 2. excipe melle. Datur drach. 1. ex aqua. Colica vt Nicoſtratus, Iſotheos appellata, empta talentis duobus. Facit ad ſtomachicos, oculorum dolores, & vexationes, vuluæ labores, ex aqua mulſa incocta ruta. Croci ſeſquidrachmã, nardi drachmas duas myrrhæ drach. 8. coſti, piperis albi & longi, galbani, ſingulorũ drach. 1. opobalſami drach. 4. cinamomi, ſucci mandragoræ, caſtorii, ſingulorum drach. 2. ſeminis dauci drach. 4. & dimidiã, ſagapeni drach. 3. caſsiæ drach. 4. excipe melle Attico. Colica vt Scribonius. Cineris cornu cerui teneri vſti heminam, piperis albi, myrrhæ, vtriuſq; drach. 2. ex tritis cochlearium vnũ exhibeto. Et cochleam vnã crudã tritã cũ vini cyathis duobus & aqua calida. Colica qua aſsiduè vtebatur, perfectè liberans & malum extirpans.* Zingiberis drach. 3. corticis ſalicis drac. 3. rutæ ramulos tres aut quatuor, phœnicobalanorum drach. 3. aquæ cyathos. 6. coniicito in vaſculum nouum, & coquito donec tertia pars ſuperſit, & bibendum dato ad triduum poſt irritationem, & facto interſtitio idem facito, ad plures dies pharmacum in potu exhibendo. Colica Tullii bona, qua & ipſa vtor. Seminis

** Aliàs myrrhæ.*

braſ

braſsicæ ſyluestris,phu pontici, vtriuſq; ſemiſſem,piperis albi & longi,*mei] ſeminis dauci,ſingulorum drachm.9.caſtorii, coſti, opii, corticis mandragoræ,* nardi Indicæ, aſaris,illyridis,ſingulorum drac.6.ſtœchadis drach.9.cinamomi drachm.1.caſsiæ daphnitidis drach.18.excipe melle coƈto. Da fabæ Aegyptiæ magnitudine. Colica quã admiratus eſt Ariſton, vt Diophantus Lycius. Succi centaureæ,caſtorii,ſcillæ aſſatæ,piperis albi & longi,myrrhæ, rutæ hortenſis,hyſſopi,abrotoni,iridis Illyricæ,ſingulorum drac.2.croci, ammoniaci thymiamatis,radicis acori, phu pontici. Zingiberis,veratri albi,ſingulorum drach.1. excipe aceto mulſo. Datur etiam drach. 1.ex aceto mulſo. Colica vt Publius in Putiolio & Apollonio. Polii drac.6.ſcordii drac.12. gentianæ drachm.5.ſeminis rutæ ſyluestris drach. 4. ſucci cyrenaici drach. 3. rubricæ lemniæ drac.5. myrrhæ drach.7. opobalſami drach.8.piperis albi drach.2.& dimidiã, cachryos,drac.4.verbenacæ herbæ drac.2. pentaphylli drach.5. excipe melle Attico. Da magnitudinem nucis ponticæ.

Vet.cod. * *Sic vet. codi. ſingulorum drach. 6. liquoris panacis drachm. 4. ſeminis cicutæ drac. duodecim myrrhæ, nardi Indicæ, aſari, acori, illiridis &c.*

Quæ Aſclepiades ad coli affectus prodidit.

PHarmacum inſperſille ad coli inflationes,* Antonii pharmacopolæ, huius vſus ſanus erat. Chryſobalani drach.2.ſeſelis,

**Vet.cod. Antonini pharmacũ valde præclarum.*

ſelis,aſtragali,vtriuſque ſextantem, illyricæ,* tragacanthi,vtriuſque vnc.vnam.Hæc ſimul tuſa & cribrata,cochlearii vnius plus minus mēſura,ex aquæ calidæ cyathis quatuor,ante cibum exhibeto. Aliud, Gallinarum interanea omnia exempta & in vas fictile cōiecta aſſato,ac trita reponito, vſus verò tempore cochlearium vnum & dimidium,& ſeminis dauci cretici tuſi & cribrati tantundem, ex aquæ mulſæ calidæ cyathis tres, exhibeto. Ad coli inflationes Chariclis. Cumini Aethiopici drach.6. ſeminis apii, drach.5.ſeminis dauci Cretici drach. 2. piperis albi drach.1.tuſa & cribrata reponito. Dantur ex eo cochlearia duo,cū aquæ mulſæ cyathis tribus. Aliud, Seminis rutæ ſylueſtris aridi,ſeſelis maſsilici,vtriuſque drachm.8.petroſelini drach.4. ſinonis Syriaci drach.4.piperis albi drac.2. tuſa & cribrata exhibe vt dictum eſt. Eclegma colicis Nectareum. Facit & pleuriticis,& dyſpnoicis.Deducit mulieribus menſes.Eſt & concoctorium. Cumini hiſpani vnc.vnā,piperis albi,Zingiberis,vtriuſq; tantundem, vini dulcis aut Scybelitæ, aut protropi ſextarios tres, vini falerni ſextarium vnum.Mellis Attici libram vnā.Arida tunduntur & cribrantur craſsiore cribro,Deinde cū vino coquuntur donec tertia

*Vet.cod. tragorigani pro tragacanthi.

tia pars ſuperſit, deinde affunditur vinum dulce ac rurſus coquitur. Mouere autem oportet ramulis rutæ virga ſalicis exceptis, & ſalicis cortice obligatis. Habenda eſt ad manum etiam altera virga ſimiliter rutæ ramulos recentiores cōplectēs, quo prioribus exiſiccatis recentioribus moueas. Poſtquam autē liquor ſemel atque iterū ebullierit, iniice mel ac rurſus coque, & excolatum per ſaccum liquorem repone. Vſu expetente * myſtra tria ante & poſt cibum præbe. Alia Scribonii Largi ex ſalice. Liberat à tota affectione. Corticis ſalicis drach. 4. Zingiberis aridæ drach. 3. phœnicobalanos. 6. numero, aquæ ſextarium vnū & dimidium. Coquito omnia rutæ ramulis mouens, & vbi tertia pars liquoris reſtiterit, tum excolato, & cyathos duos quotidie bibendos dato. Hoc verò per triduum facere oportet, & poſt triginta dierum interſtitium rurſus repetere, quo per annum potiones. 36. fiant. Bibitur enim hoc pharmacum per annum totum. In aliis exemplaribus hoc modo habetur. Corticis ſalicis viridis drach. 5. Zingiberis ſicci drac. 4. piperis albi drach. 4. palmularum paſſarum maximarum, quas Græci patetos appellant, numero duas, aut tres, rutæ viridis ramulos. 5. aquæ pluuiæ ſextarios. 3. coquito ad ter

**Vet. cod. myſtrum vnum vel duo ante cibum.*

tertias, & dato vt prædictum eſt. *Alia Paccii Antiochi,à tota affectione liberans.* Cornu cerui recẽs enati molliſsimi vſti ad albedinem cochlearia 3. maioris magnitudinis,piperis albi grana.10. aut.9. myrrhæ parum odoris gratia,omnia terũtur, & cochlea Africana varii coloris vnà cum teſta itidem teritur,vino falerno per ſaccum nõ excolato affuſo. Sit autem vini menſura cyathorum trium.Hæc omnia in fictili vaſe permixta ad prunas calfacimus,diligẽter mouentes,ne quid ex pharmaco ſubſidat. Calfactũ verò in ipſis irritationibus bibendum dato,itemq; ſequentibus duobus diebus. Oportet autem diem vnam ante,cibum differre,& reliquis diebus prãdio ſolo vti, in eoq; aſſumere cibum qui facilè confici poteſt. *Alia cõfectio.* Succi fœniculi ſextaria.4. mellis Attici ſextar. 2.croci drachmas.4.crocum in linteolum purum ligato, Succum verò & mel mixta in vaſe fictili coquito,& faſciculo croci moueto. Vbi verò denſata fuerit ad arteriacæ ſpiſsitudinẽ, Crocum quidem expreſſum reiicito, pharmacum verò reponito. Vſus tempore myſtrum vnũ aut duo ante cibum dato. *Colica ex Sinone,qua vſus eſt Valens.* Facit in ſummis doloribus data nucis ponticæ magnitudine, ex aquæ calidæ cyathis tribus, & con

& confeſtim minuit dolores, & maximè ſi pruritus per totũ corpus fiat. Facit & ad inueteratos ſplenicos, & ad voluuloſas affectiões. Facit hepaticis aneloſis & ad febres per circuitũ repetẽtes, ac vuluæ ſtrangulatus, & veſicæ affectus. Eſt & arteriaca bona. Sinonis ſyriaci aut hispani drach. 60. piperis albi drach. 40. ſeminis hyoſcyami albi drac. 40. opii, corticis mãdragoræ, vtriuſq; drach. decem, croci drach. ſex, mellis cocti quod ſatis eſt his excipiendis. Quantitas exhibitionis oſtenſa eſt. Alia exemplaria ſic habent. Sinonis hiſpani drach. 60. piperis albi, ſeminis hyoſcyami, vtriuſq; drach. 40. cornu cerui vſti, opii, vtriuſque drach. 20. corticis mandragoræ drach. decem, croci drach. ſex, mellis quod ſufficit. Confectio Lingonis colica, data ex frigida ſtatim ſoluit dolores. Seminis hyoſcyami albi drac. 20. opii, ſeminis dauci cretici, vtriuſq; drach. 16. petroſelini drach. ſex, croci, ſpicæ nardi, pyrethri, ſingulo. drach. 4. euphorbii, obobalſami, cinamomi, ſingulo. drac. 2. Excipe melle cocto, & exhibe fabæ Aegyptiæ magnitudine cum aquæ tepidæ aut frigidæ cyath. 3. in irritationibus. Colica ſedans dolorem, qua vſus eſt Caſsius. Facit & ad internorum affectiones, pharmacum eſt valde bonum. Aniſi, nardi Syriacæ, myrrhæ,

ſingulo.drac.8.piperis albi & longi,vtriuſque drac.12.ſeminis ſeſelis drac.6.opii tantundē,croci,caſtorii,petroſelini,iunci odorati,ſingu.drac.4.mellis Attici cocti quod ſatis eſt,Datur ponticę nucis magnitudine.

Colica ſedans dolorem Lucii,confeſtim eximit dolores,inſcribitur Sicula. Myrrhæ,ſucci hyoſcyami, opii, ſingulorū drac. 8.radicis mandragoræ,piperis albi,croci, thuris,ſingulo.drach.decem.Excipe melle & præbe fabæ Aegyptię magnitudinem ex aquæ calidæ cyathis tribus ad noctē. Colica ſedans dolorē Euſchemo Spadoni inſcripta. Bibitur in dies triginta. Seminis braſsicæ ſylueſtris,phu,cinamomi,iridis Illyricæ,acori,aſari,opopanacis, myrrhæ,nardi Indicæ,opii,coſti,ſucci mandragoræ, caſtorii,ſingulo.drach.6.triū piperis generū, mei,ſeminis dauci cretici * ſtœcadis ſingul. drac.octo,ſeminis cicutę] decorticati,drac. duodecim,excipe melle cocto ac præbe fabæ Aegyptiæ magnitudinem, febre carentibus cum vini mulſi diluti cyath.4.febriētibus cū aqua mulſa.Hac etiā in infuſis vtebatur nucis pōticæ magnitudine, cum fœni græci decocto cyathorum quatuor, & oleo cui ruta incocta eſt item cyathorum quatuor. Ad eaſdem affectiones confectio Breniti. Croci,opii, opopanacis,myrrhę,

* *Hæc ex vet.cod.*

iri

iridis,acori,mandragoræ,aſari, coſti, nardi Indicæ, dauci Cretici,Mei, ſingulo.drach. ſex,piperis albi & longi,gentianæ, ſtœchadis,caſsiæ,phu pontici, ſingulorum drach. octo,excipe melle.

De dyſentericis. CAP. V.

DE dyſentericis equidem quæ in vniuerſum noſſe oportet, iã ante dictum eſt,tum in curãdi methodi libris, tum etiam nunc in ſermone de hepaticis habito,Reliquum eſt igitur de vere dyſentericis agere, in quibus neque hepar affectum eſt, neque alia aliqua affectio eſt,præter inteſtinorum vlcerationem,aut nudam,aut cum putrefactione aliqua obortam, quam Medici conſueto vocabulo Nomen appellant.Quæcunque igitur ad tales affectiones cõmoda ſunt, pharmaca & iam frequenti experimento cognita, ea in principio ſubſcribentur.

Quæ ab Andromacho ad dyſenteriam ſcripta ſunt.

POtio ad dyſentericos & hęmoptoicos. Floris roſarum,opii,acaciæ,gummi, ſingulo.drac.tres,balauſtii tantundem,ſucci hypociſthidis tãtundem, gallarum drac. duas,ſeminis plantaginis tãtundem,& ſucci eius tantundem,lycii Indici drachm.1.ſucci roſarum drach.1.Fac paſtillos drach.vnius.

Vtere varie. Ad dyſentericos & cœliacos, confectio ex fructibus. Mala punica integra 20. mala cotonea 20. erui ſextar. 1. prunorum ſyluestrium ſextar. 2. Sorborum Epheſinorũ ſexta. 2. Rhois Syriaci ſexta. 3. pira Terentiana 20. mala Ceſtiana 30. ſiliquas 40. baccarum myrti nigrarum ſexta. 3. muſti aminei ad tertias decocti ſextar. 48. Coquito ſimul ad mellis ſpiſsitudinem & in figulino reponito. Alia ex fructibus ad eadem. Stomachum ſubuerſum reſtituit, Imponitur etiam forinſecus. Mala punica decem, cotonea 20. mala orbiculata 15. ſorborum ſextar. 2. meſpilorum ſextar. 1. glandium ſextar. vnum. Rhois Syriaci ſextar. 1. rubi faſciculum manipularem, baccarũ myrti nigrarum ſextarium vnũ, palmas paſſas, patetos Græci dicunt triginta, acinorũ aridorum ſextarium dimidium, prunorum ſylueſtrium ſext. 1. ſiliquas magnas decẽ, œnãthes ſexuncem, cornorum ſextarium vnum mala citria quinque, paſsi Cretici ſextarios ſexdecim. Coquito ſimul & reponito in vitro. vtere vt priore. Ad dyſentericos quatuor. Gallæ, fructus ericæ, opii, ſingulorũ drachm. quatuor, cum aqua redigito in paſtillos duorum obolorum. Dato ex aqua aut vino. Ad dyſenterios Clidion. Nardi, croci, vtriuſque drach. octo, aloës drach.

qua

quatuor,ego drach.duas,thuris drac.duas, acaciæ drach.quatuor, myrrhæ drach.quatuor,ſucci hypociſthidis drac.quatuor, alii drac.ſex,roſarum ſiccarum drach.quatuor, lycii Indici drach.4.tragacanthæ drach.4. opii drac.4.alii drac.1.obol.2.piperis drac. duas,alii etiam iridis drach.2. Excipe aqua. Quidam etiam cinamomi drach.2.& dimidiam gallæ drac.2.fac paſtillos obolorum duorum ponderis. Exhibe cum vino myrteo. Ad dyſentericos & cœliacos paſtillus Beritii. Nardi, croci, vtriuſque drach. duas, myrrhæ, ſucci hypociſthidis, aloës, opii tragacanthæ,lycii Indici, gallæ, aniſi, acaciæ,piperis,rhei pontici,ſingulo. drach. vnam, tragacantham in vino macerato, & reliqua trita commiſceto,paſtillosq; drachmæ vnius formato,atque ipſos ex vino dato. Clidion ad dyſentericos. Acaciæ*ſucci papaueris vtriuſq;.] ℥.25.ſeminis hyoſcyami drach.56.baccarũ myrti tuſarum ℥.160. rhois Syriaci drac.70.& ſucci eius ℥.duas, & dimidiam,thuris drach.75.Omnia torrefacta terito & vino nigro excipito. Datur ſummum drachmam vnam. Ad dyſentericos & cœliacos. Vini falerni ſextar.ſex, mellis Attici libr.6.coquito ſimul ad multam ſpiſsitudinem, vtere pleno cochleario ad delingendum dato. *Vet. cod.

Ad dyſentericos & omnia interna vitia, paſtillus ab Eudemo *ſeniore.*

CRoci, caſsiæ fiſtulæ, vtriuſque drac. 2. nardi drach. 1. myrrhæ, aluminis ſucci papaueris, ſingulo. drac. 2. cum aqua paſtillos formato, & dyſentericis ex vini cyathis duobus dato, febrientibus ex aqua, hepaticis & peripneumonicis ex aqua mulſa. Ita etiam pleuriticis & tuſsientibus. Aliud, ad dyſentericos. Seminis fœniculi, aniſi, apii, malicorii, ſingulo. drach. 4. opii drac. 2. cum aqua redige in paſtillos duorum obolorum. Dato vnum ex aqua. Ad dyſentericos & cœliacos ex libris Antipatri. Piperis nigri drach. 4. gallæ drach. 4. myrrhæ drach. 2. croci drach. 2. nardi drachm. 1. lycii drach. 1. ſucci hypociſthidis, acaciæ, ramentorum loti, gũmi, ſingu. drach. 2. opii, aloës, aniſi, ſingulo. drach. 1. Rhois obſoniorum, drac. 2. Excipe ſucco rubi & vtere. Ad dyſentericos, cœliacos, & hemoptoicos, è Cornelio medico. Myrrhæ, thuris, aloës, croci, opii, rhois Syriacæ & coriariæ, lycii indici, acaciæ, malicorii, ſucci hypociſthidis, gallæ, balauſtiorum, ſingulo. par pondus in paſtillos cogito, & ad noctem febre carentibus ex vino, febricitantibus ex frigida dato.

Aliud ad dyſentericos Valentis. Myricæ fructus, rhois Syriaci, opii, petroſelini, ſin

ſingulorum par pondus torreto ac terito, & cum aqua in paſtillos reducito magnitudine fabæ, Da in noctem febricitantibus ex aqua calida, non febrientibus ex vino. Ad dyſentericos ex ſcriptis Lucii. Styracis drac. 2. opii, croci, acaciæ, gallæ, fructus myricæ ſingulo. drach. 1. cum aqua paſtillos facito ac dato fabæ Aegyptiæ magnitudinẽ cum vino. Ad dyſentericos & hæmoptoicos, ſtatim à prima potione cohibet fluxũ. Cochlearum vſtarum drach. 12. cornu cerui vſti drach.* 20. obol. 2. baccarum myrti nigrarum drac. 15. opii torrefacti drachm. 5. obol. 2. gallæ toſtæ drach. 5. obol. 2. œnanthes drach. 6. ſucci hypociſthidis drach. 5. obolos 2. radicis mandragoræ drach. duodecim, ſucci rhois, terræ aſteris, vtriuſque drach. 12. rhois culinari drac. quatuor, mali corii toſti drach. ſeptem, thuris drach. octo, corticis pinus torrefacti drach. ſex, ſeminis apii drach. 14. hyoſcyami toſti drac. decem, rhois coriarii ſexta. 2. acaciæ toſtæ drach. 5. obol. 2. Vini nigri, quo rhus coquatur vt craſsiſsimus ſuccus fiat. Coquito itaq; cũ vino, atq; colato, & cum ſucco reliqua ſubacta in paſtillos drachmales, & triobalares, ac diobolares cogito, & pro habitu exhibeto, febricitantibus cũ aquæ calidæ cyathis trib. Non febrientibus cum vini cyathis 2.

* *Aliàs* 5.

In aliis exemplaribus cornu cerui drac. ſex, obol. 2. habentur, & gallæ drach. 7. & obol. 2. & ſucci hypociſthidis drach. 8. obol. 2. & acaciæ tantundem. Ad dyſentericos Flauii Pyctæ, id eſt, pugilis. Baccarum myrti aridarum tuſarum ſextarium vnum, roſarũ ſiccarum tuſarum ſexta. dimidium, fecis malabathrini drac. 2. baccarum iuniperi drac. 30. pirorum aridorum tuſorum ſexta. 1. corticis pinus drac. 12. myrrhæ drac. 1. gallas 5. ſiliquarum tuſarum ſextarium vnum. Dantur ad ſummum drach. octo. Dato aridũ cũ vino diluto. Quæ verò craſsiora ſunt palmulis pinguibus excepta exhibeto. Ad cœliacos. Siſtit fluorem confeſtim. Fructus myricæ drachm. quatuor, rhois cibarii drach. quatuor, baccarum myrti nigrarum drach. quatuor, acaciæ drach. 2. ſucci papaueris drach. vnam, excipe malorum ſpiſſamento & fac paſtillos drachmæ ponderis, ac vtere cum oui aſſati vitello. Vbi verò bibendum dare volueris, radicem rubi, aut myrtum, aut mala cotonea coquito, atque decoctum horum frigidum cyathorũ tres, menſura cum pharmaco dato. Facit & lientericis. Potio ad internos fluores, forinſecus etiam cum melle cocto impoſitum facit. * Apii ſeminis, hyoſcyami, vtriuſque drach. quatuor.] Aniſi drach. duas, ſucci hypo

Ex vet. ed.

pociſthidis ſeſquidrachmam,ſeminis roſarum ſeſquidrachmam,ſucci papaueris drac. vnam,myrrhæ drach. vnam, crocomagmatis drach. vnã. Dantur cum aqua obol.3.& duo,& vnus item. Potio ad omnem fluxionem & inflationem, Lucii Tarſenſis. Aniſi,ſeminis apii,vtriuſque drac.2.ſeminis anethi,dauci, tordylii, ſingulo.drach.quatuor,opii,ſeminis hyoſcyami, vtriuſq; ſeſquidrach. Excipe aqua atque ita vtere. Potio ad fluxum muliebrẽ ſiſtendum,vt Apollonius. Coralli obol.3. balauſtii obol.3. gummi obolum vnum,excipe oui crudi can dido,& dimidium totius cum aquæ cyath. quatuor,præbe.

Infuſa Dyſentericis cõmoda.

INfuſum addyſentericos,Iſidori,ad exulcerationes factas in inteſtino recto. Cineris chartæ drach.10.aluminis ſciſsi drac.4. auripigmenti drach.4.ſandarachæ drach.3. ſquamæ æris,omphacii, vtriuſque drach.3. croci,ſucci papaueris, vtriuſque drac.duas, calcis viuæ drachm.5. Trita miſce & excipe vino dulci,ac forma paſtillos drachmarum trium, & duarum ac vnius ponderis. Vſus tempore vino auſtero diluuntur ad ſtrigmẽtitiam craſsitudinem, miſcenturque ſucci ptiſanæ cyathi duo. Infundito hæc ſimul ægroto ita vt tum de ptiſanæ ſucco, tum

de pharmaco pro viribus ipſius ſumas.

Infuſum Fauſtinũ. Auripigmenti drach. 12.chartæ vſtæ drach.30.ſandarachæ drac. ſex,calcis viuæ drac.decẽ,alii 12. cogito in paſtillos,quatuor drachmarum,& cũ plantaginis ſucco, in quo ſpiſſamenta incocta ſunt,infundito,aut vini diluti cyathos tres.

Infuſum quo vtor Athenæi. Concordat Harpocræ,Magno Philadelpho, Ariſtolao. Omphacii drach.ſex,aluminis ſciſsi drac.6. calcis viuæ,ſquamæ æris, vtriuſque drach. ſex,auripigmenti drachm.octo,ſandarachæ drac.tres,chartæ vſtæ drach.15. Cum vino myrteo paſtillos drachm.4.aut 3.formato. Infunde cum vini diluti cyathis 4.& aquæ tepidæ cyathis duobus.Quandoque etiam cum aqua pluuiali. Infuſum quo vtor. Chartæ vſtæ drach.30.auripigmenti drac. duodecim,gallæ drach.nouem,calcis viuæ drac.ſexdecim,bituminis drac.16.ſulphuris viui drach.16.ſandarachæ drach.ſexdecim.

Infuſum aliud vt Idius. Aëris vſti drac. vigintiquatuor,calcis viuæ,aluminis ſciſsi, vtriuſque tantundem,chartæ vſtæ drachm. 30.auripigmenti drach.duodecim,ſandarachæ drac.duodecim. Excipe vino myrteo, aut roſarum decocto, quæ cum vino auſtero ad dimidias coctæ ſunt & expreſſæ, forma paſtillos, eosque infunde cum aqua.

In

Infuſum ab Eubulo. Squamæ æris drac. * viginti, chartæ vſtæ drach. 16. calcis viuæ *Aliàs 8. drach. ſex, auripigmenti drach. octo, ſandarachæ drach. 15. * acaciæ drac. 5.] omphacii *Vet. cod. drac. 3. fecis vini vſtæ drach. 1. excipe vino myrteo, & infunde cum vino diluto calido. Infuſum Heræ. Chartæ vſtæ vnc. vnam, calcis viuæ vnciam dimidiã, cadmiæ vnc. vnã, auripigmenti vnci. vnam. Ex hoc arido cochlearia duo cum decocto baccarũ myrti, aut vino myrteo cyathorum 4. menſura infunde. Calcem verò cum ſucco plantaginis extingue. Infuſum aliud eiuſdẽ.

Sandarachæ, auripigmenti, vtriuſq; drac. octo, acaciæ drac. quatuor, calcis viuę drac. quatuor, excipe vino auſtero, & coge paſtillos drachmarum trium. In debilibus verò minus cum vino diluto infunde. Aliud,

Sandarachæ drach. octo, calcis viuæ recentis drac. decem, chartæ vſtæ drac. octo, alii drach. 30. malicorii, gallarum, acaciæ, ſingulorum drach. 5. mænarum aceto cõditarum ad dies viginti vnum, ac vſtarum drach. 3. auripigmenti drachm. ſexdecim. Vruntur mænæ in olla cruda. Et aliqui arido medicamento vtuntur, aliqui in paſtillos cum myrti baccarũ decocto cogunt. Si verò nõ moretur pharmacũ retentũ, ante eius vſum polygoni ſuccum aut muriam infundito.

In

Infuſum quo vtor Aphtha appellatum, Rhois Syriaci, gallarũ vſtarũ vtriuſque drach. 15. chartæ vſtæ tantũdẽ, ſuberis vſti drach. 15. panis Alexãdrini ſicci vſti drac. 15. auripigmẽti drach. 8. ſandarachæ drach. 10. acaciæ drach. 5. ceruſæ drach. 8. calcis viuæ drach. 10. ſpumæ argenti drach. 3. Excipe vino veteri & forma paſtillos, alios duarũ, alios triũ, alios quatuor drachmarũ pondere. In principio quidem per plantaginis aut ſanguinariæ, aut helxines ſuccũ infundito, qui ſi nõ adſint, aquam, Si vero vigor ſit & morbus fortis cum dolore, cum fœni graci aut ſeminis lini decocto infunde. In declinatione autẽ cum decocto myrti & rubi vino coctorũ. In pueris cyathorũ duorũ copia, In fœminis trium, in viris quatuor. Infuſum quo vtor Gemelli. Auripigmenti drach. 8. ſandarachæ drach. 4. calcis viuæ drach. 8. ſquamæ æris drach. ſex, aluminis ſciſsi tantũdem, omphacii drach. 8. lycii Indici tantũdem, ſucci papaueris drach. 4. ſucci hypociſthidis tantundem, croci drach. 2.

*Sic vet. cod. ego autẽ drach. 4. chartæ vſtæ drach. *20. alii verò drach. 16. excipe vino myrtite & fac paſtillos drach. 4. & 3.] Infunde cum vino diluto. Infuſum Agathii. Auripigmenti drach. 2. ſandarachæ drach. 5. calcis viuæ drach. 3. chartæ vſtæ drach. quatuor.

Ex

Ex hoc pharmaco drach. 3. cum ſale trito infundito in aquæ frigidæ cyathis ſex.
Infuſum Nicoſtrati ad dyſentericos, quo Menander vſus eſt. Calcis viuæ drach. 1. gypſi drach. 8. acaciæ drach. duas, omphacii drach. 1. ſtibii drach. 3. thuris drac. 1. gallæ drach. 4. tragacanthæ drach. duas, cum vino myrteo cogito in paſtillos. Reponũtur reliquiis ab expreſſo vuarum ſucco reſtantibus ſtipati, ne tranſpirent. Infuſum ad dyſentericos Thamyræ. Auripigmenti drach. 2. aluminis ſciſsi drac. 2. cadmiæ tantundem, calcis viuæ nouæ drach. 1. chartæ vſtæ drach. 2. ſuberis ex dolio vini falerni vſti drach. 7. & dimidiam. Cum ſapa aut paſſo hiſpano apud te recocto, paſtillos cogito. Cæterùm paſtillis rurſus tritis cochlearia 2. infundito. Reliquis pro viribus cum lenticulæ decocto, Si lenticula nõ adſit, rubũ cũ roſis aridis decoquito, & ſeorſum myrti baccas cum vino auſtero coquito, & vtriuſq; cyathum vnũ miſceto. Quandoque verò vini cyathos 4. & rubi decocti cyathos duos. Facit item in potu acceptum pro viribus ad cochlearii plus minus mẽſuram ex frigida aqua. Infuſum vt Deletius Epagathus. Auripigmenti drach. 12. ſucci hypociſthidis drach. 3. ſandarachæ drach. 3. chartæ vſtæ drach. 30. calcis viuæ drac. 24.
balau.

balauſtii drach. 48. Balauſtium in vino veteri auſtero coquitur. Deinde cũ decocto reliqua teruntur, formanturq́; paſtilli drachmarum quatuor, quidam vnciæ ponderis faciunt. Infunduntur autem ante cœnam in myrti baccarum & lenticulæ decocto.

Quæ ab Aſclepiade ad dyſentericos ſcripta ſunt, Quorum aliqua etiam cœliacis conueniunt.

VIni myrtitæ ſextarios 3. Rhois rubri heminam 1. mellis Attici cocti lib. 1. Rhoëm & vinum coquito rubi ramulis mouendo, & vbi tertia pars reſtiterit, liquorem exprimito, eique mel adiicito ac rurſus coquito donec ſpiſſetur. Datur myſtrum ante cibum. Aliud, Rhois Syriaci, farinæ polentæ, vuæ paſſæ non exacinatæ, ſingulorum drach. 2. malicori tuſi & cribrati drach. 1. excipe melle cocto, dato myſtrum ante cibum* Paſtillus cœliacis & dyſentericis. Ouum crudum recens perforato & in vaſculum euacuato, & cum teſta ſubſcripta menſurato, olei omphacini teſtam vui vnam piperis albi tenuiſsimè triti tantundem rhois ſyriaci tantundem gallarum omphacitidũ tantundem farinæ tritici tantundem. Omnia ſubacta & mollita in paſtillos redigito, & in ſartagine fricta ante cibũ dato. Aliud hoc ſcimus multos vſos à morbo

Addit hic cod. vet. et poſt cibũ.

bo liberatos eſſe. Gallarum ſubtiliſsime tritarum cochlearium, piperis albi, rhois rubri, malicorii tenuiſsimè triti, ſingulorum tantundem. Omnia mollita oui luteo excipe, & in vacuam mali punici teſtam conjice, atque obturato cum farina oſculo ipſius ad prunas torre, deinde depurgata mali punici teſta, coclearium vnum comedendum exhibe. Catapotia, cœliacis, dyſentericis. Gallarum omphacitidum non perforatarum drach. 4. opii hiſpani drach. 2. petroſelini drach. 1. excipe aqua, fac catapotia, & da magnitudine ciceris: viriū tamen ratione circa mēſurā habita. Aliud Aſpaſii, pharmacū generoſum. Petroſelini, fructus ericæ rhois Syriaci, opii, ſingulorū drac. 2. cum myrti decocto in catapotia redigito, ac dato vt dictū eſt. Paſtillus ſedās dolorē, cœliacis & diſentericis. Et bibitur & infunditur. Quandoq; etiā ipſo pro cataplaſmate vtimur excipientes melle cocto. Seminis hyoſcyami drach. 4. ſeminis apii tantundē, aniſi, florum roſarū vtriuſque drach. 2. hypociſthidis, opii, vtriuſque drach. 1. Cum aqua trita in paſtillos reducito & obol. 3. exhibeto. Febrem nō habentibus cum vini diluti cyathis tribus, febricitantibus cum aqua. Aliud cœliacis, dyſentericis pharmacum accōmodatū, & bibitur & infunditur,

&

& forinſecus impoſitũ auxiliatur. Seminis apii,ſeminis hyoſcyami,aniſi, fœniculi, ſingulorum drach. 4. opii, Rhois Syriaci, vtriuſque drach. 2. ſucci hypociſthidis, balauſtii, ſingulorum drach. 1. excipe aqua & coge paſtillos,dato vt prædictum eſt. Paſtillus aromaticus, cœliacis, dyſentericis, Berytii appellatus,pharmacum accõmodatum. Siſtit cõfeſtim. Croci drach. 4. nardi Indicæ,aniſi,vtriuſque tantũdem myrrhæ drach. 2. aloës Indicæ, ſucci hypociſthidis, *lycii indici,acaciæ] ſucci papaueris,gallarum omphacitidum, tragacanthæ, piperis albi, ſingulorũ tantundem. Excipe vino & forma paſtillos, dato obolos 3. Paſtillus Philippi,ad dyſentericos inueteratos, ſedãs dolorẽ, Bibitur & infunditur. Balauſtii, acaciæ,ſucci hypociſthidis,Rhois,apii,thuris, myrrhæ, baccarũ myrti nigrarũ, croci, gallarũ,lycii,aloës, Rhei põtici, malicorii, ſingulorũ drach. 4. Excipe vino Italico, & coge paſtillos pondere obolorũ trium, da non febrientibus cum vino. Febrientibus cum aqua mulſa. Paſtillus ſedans dolorẽ, præclarè inducens ſomnum. Ad inueteratos dyſentericos. Chartæ vſtæ drach. 10. ſandarachæ, auripigmenti, ſquamæ æris, aluminis ſciſsi,omphacii,calcis viuæ,ſingulorum drach. 5. croci,opii,vtriuſq; drach. 2.

*Duo hæc ex vet. cod.

Singu

Singula diligenter trita in paſtillos drachmales cum vino myrtite coagmentato, ac vtitor. Infundũtur ad ſummũ ex eo drachmæ tres. Medium duæ, minimum vna. In cõficiendo autem ὀmphaciũ cum opiq tibi ſit in vino myrtite maceratũ. Crocus ſeorſum teratur, deinde ſimul mixta probè terito, & additis aridis vnito, animaduerſione habita ne pharmacũ à calce viua exuratur. Si tamẽ tale quid conſequatur, de myrtite ſufficienter affunde vt omnia diſſoluantur. Oportet autẽ calente adhuc pharmaco paſtillos formare. Vſus iuxta appõderationis variationẽ, fit ſecũdum quod ægri ſubtili aut hebete ſenſu præditi, id tolerare poſſunt, & ſecũdum magnitudinẽ affectionis. Infundito autẽ diligenter in non febricitantibus cum vini auſteri diluti cyathis 6. In febrientibus cum aqua, aut decocto palmularum, aut roſarũ, aut myrti. Ante infuſionẽ detur panis nõ febrientibus cum vino diluto, febriẽtibus ex aqua. Alius dyſentericis non febrientibus, facit confeſtim.

Chartæ vſtæ drach. 10. ſandarachæ, auripigmenti, ſquamæ æris, aluminis ſciſsi, omphacii, lycii Indici, acaciæ, ſucci hypociſthidis, calcis viuæ, ſingulo. drach. 5. croci, opii, vtriuſque drach. 2. excipe vino myrteo, & forma paſtillos magnitudine differentes.

Infundũtur ad ſummũ drach. quatuor. Infundere autẽ oportet quantitate pharmaci ad magnitudinem affectionis appõderata. Sitq́; liquor paſſum creticũ dilutũ, & ex eo ad ſummum cyathi 6. infundantur. Epithemata cœliacis, dyſentericis. Seminis hyoſcyami albi, apii, vtriuſq; trientẽ, aniſi, floris roſarũ, ſucci hypociſthidis, balauſtii, Rhois Syriaci, ſingulorum ſextantem, ſucci papaueris vnc. 1. croci vnc. 1. Hæc ſingula cum vino myrteo terito, deinde miſta in paſtillos cogito, eosq́; in vmbra ſiccato. Inde verò quantũ ſufficit tundens & cribrans palmis paſsis excipito, deinde linteolo infarcta vẽtri imponito. Aliud. Succi acaciæ, malicorii, ſeminis hyoſcyami, opii, gallarnm, omphacii, Rhois Syriaci culinarii, ſingulorũ quadrãtẽ, baccarũ myrti nigrarũ heminã vnã, tundito, cribrato, & vino auſtero ſubacta in paſtillos coagmẽtato, eosq́; in vmbra ſiccato. Vſus iam oſtenſus eſt.

De affectionibus & vitijs ſedis. CAP. VI.

SEdis vitia & affectus ob multas cauſas difficilem curã accipiunt. Multo enim ſenſu particula hæc prædita eſt, dictum autẽ ſæpe eſt eiuſmodi particulas facilè per acriora & auſtera pharmaca irritari. At verò & ipſe retrimentorũ alimẽti trãſitus per ſe mordax

eſt,

eſt, & hoc magis vbi eruperit ipſa bilis, & ſeroſi quidam aliquãdo humores, Quibus accedit & hoc, quod neque ſtatum tempus habeãt medici ad imponẽda pharmaca, ſed plerũq; tempore minime conuenienti ægri ad excernẽdum cõcitantur. Quin & humiditas ac caliditas ipſius loci, ſiccantibus ſimulq; frigefacientibus opus habens, nõ parum confert ad hoc vt ægrè curabilis ani affectio exiſtat: ſi quidem mordent adſtringentia, Verùm locus ſubtili ſenſu præditus, acrimoniã ferre non poteſt. Ob id igitur aptiſsima ipſis pharmaca ſunt, quæ citra aſpretudinem adſtringũt, Qualia maximè ſunt ex metallicis, quæ neque acria, neque acerba penitus exiſtunt. Hæc enim lota citra mordacitatem id quod oportet operantur. Horum itaque in ſumma dictorũ memores, deinceps materiæ ſyluã experimento cognitam ſubſcriptam habebitis.

Medicamenta Sedis ſeu ani ab Andromacho conſcripta.

MEdicamentũ ſedis quo vtor. Ceruſſæ, ſpumæ argẽti, vtriuſq; drac. 5. thuris, aluminis ſciſsi, vtriuſque drach. tres, croci obol. 3. Vini & roſacei quod ſatis eſt.

Aliud ad ſedẽ, vt Apollonius, quo vtor. Lycii Indici, ſextantẽ, œſypi vnc. 1. ceræ Tyrrhenicæ trientẽ, alii ſextantẽ. Roſacei

quod ſatis eſt. Aliud, Butyri ſeſcunciā, ceræ ſeſcunciā, medullæ ceruinæ vnc. vnā, œſypi, vnc. 1. thuris vnc. vnā, aluminis ſciſsi quadrantē, lycii ſextantem. Vini & roſacei quod ſatis eſt. Aliud vt Nicoſtratus. Ceræ Tyrrhenicæ vnc. 1. lycii Indici ſextantē, balauſtii vnciam dimidiā, œſypi vnc. 1. acaciæ vnc. dimidiā, roſacei trientem. Aliud vt Herophilus. Roſarum ſiccarū aut viridium drach. 2. ceruſſæ drach. 2. pompholygis drach. 2. croci drach. 2. ſpumæ argenti lotæ drach. 2. meliloti drac. 2. iunci odorati drac. 1. ſucci papaueris drac. 1. œſypi drac. 1. oui aſſati vitellum vnum. Roſacei quod ſufficit, ſucci plantaginis cyathos duos.

Aliud faciens & ad pruritus. Spumæ argenti librā dimidiā, thuris, terræ ſamiæ, vtriuſque vnc. vnam, œſypi ſextantem, roſacei ſextantem, melini libram dimidiam. Arida in vmbra cum vino falerno terito, œſypumq; infarcito, & affuſis duobus vngentis terito ac cōmiſceto. Aliud ad ſedem quo vtor, ad condylomata, inflammationes ani ac rimas. Ammoniaci thymiamatis, lapidis hæmatitæ, thuris, aluminis rotundi, ſingulorum drach. 2. gallæ, croci, vtriuſq; drac. 1. terebinthinæ drach. 1. ceræ tyrrhenicæ drac. 12. roſacei heminas 4. excipe peſſo cum Syriaco, in reliquis cum roſaceo.

ſaceo. Medicamentū ſedis ex cerebellis.
Adipis anſerini curati, ceræ, thuris, medullæ cerui, florum roſarū, pompholygis, cadmiæ, plumbi loti, ſingulorū drach. quatuor, cerusſæ drach. 8. cerebri gruis drach. 2. ſucci papaueris ſeſquidrachmam, œſypi drach. 5. ſucci ſeridis heminā vnā, roſacei heminam dimidiam. Medicamentū ſedis à Ruſtico, quo vtor. Roſarum viridiū drach. 8. lactis muliebris heminā vnā, ſpumæ argenti drach. 40. ſucci papaueris drach. 40. oua cruda integra duo, butyri drach. 16. œſypi drach. 16. malicorii drach. 16. mellis drach. centū, in alio exemplari heminā dimidiam, ceræ drach. 40. roſacei aut myrtei heminā dimidiā. Verùm Heras pro œſypo adipē anſerinū pari pondere cōiecit, & ſpumæ argenti drach. 10. lactis heminas 4. & oui vitellum aſſatū. Aliud à Tyranno. Spumæ argenti ſextantē, ceruſſæ ſextantem & vnc. dimidiam, thuris vnc. 1. myrrhæ vnc. 1. cadmiæ ſeſcunciam, aluminis ſciſsi trientem, ceræ trientem. Vinum & roſaceum.
Aliud Samithræ ad multa commodum.
Spumæ argēti drac. 12. ceruſſæ drac. *2. *Aliàs 12
chalcitidis drach. 2. miſyos aſſati drach. 1. terebinthinæ drac. 6. olei & aquæ heminas quatuor. Pinguis cōpoſitio ad Achoras & pſoras. Spumæ argenti, ceruſſæ vtriuſque

drach.32.atramẽti ſutorii drach.16.ſulphuris viui drach. 8. olei myrtei & aceti quod ſufficit. Alia pinguis Galli. Spumæ argenti drach.24. ceruſſæ drach.24. myrrhæ drach.octo,thuris drach.decem,olei myrtei drach.14. Vini auſteri tantundem. Alia pinguis qua vtor, Cleophanti. Olei myrtei,lentiſcini,roſacei,ſingulorum drach.16. ceruſſæ libram vnam, ſpumæ argenti lotæ ſexuncem. Vini veteris Italici ſextar.dimidium, ceræ trientẽ. Alia ex nouẽ medicamentis conſtans, Enneapharmacos dicta.

Mellis partem vnam, ceræ albæ partem vnam,medullæ ceruinæ,myrrhæ,vtriuſque partem vnam, butyri partem vnam ,adipis anſerini , adipis vitulini, vtriuſque partem vnã, terebinthinæ partem vnã,olei roſacei partem vnã, aliqui & ricinini partẽ vnam.

Alia Xanitæ multi vſus. Ceræ drach.16. butyri drach.10. œſypi drach.10. adipis anſerini drach. octo, terebinthinæ drach. 8. medullæ ceruinæ drach. quatuor. Roſacei parũ. Alia ex ruta. Spumæ argenti minam vnam, rutæ minam dimidiam, alii minam vnam, aceti drach. quatuor, olei quod ſatis eſt. Alia ad obturationes & alia ſedis vitia. Plumbi vſti & loti drach. decẽ, ceruſæ drach. quatuor, ceræ drach.12. adipis porcini vel anſerini drach. quatuor,olei quan

quantum ſufficit. Ad obturationes & vitia ſedis compoſitio Icodoti, qua Aſtainus curatus eſt. Oeſypi drach.1.obol.3.adipis anſerini per hyemem curati drachm.6.per æſtatem drach.4.medullæ cerui aut cameli drach.2.ceræ Tyrrhenicæ drach.8.plumbi vſti & loti drach.4.ladani drach.2. adipis vitulini drach.4.terebinthinæ drach.4.ceruſſæ drach.2.ſpumæ argenti drach.1.roſacei heminæ quartam partem,hoc eſt ſeſquicyathum,hoc eſt ſextantē & vnciam dimidiam.Arida cū liquidis committito.Quando verò temporis progreſſu fuerit induratum,diſſoluitur roſaceo, & adipe anſerino,facit & ad contractos articulos. Ad condylomata quo melius nullū reperitur.

Aluminis ſciſsi drach.3.ceræ drac.8.croci drach. 4. Ceruſæ drach. 2. opobalſami drach.1.œſypi drach.8.thuris drac.4.aloës drach.4.liqueſcibilia liquefacito ac cū ariditritis committito.

Ad prolabentem podicem. Aſclepiadæ pharmaca ex.v.externorum.

AD prolabentes podices vt Archelaus. Recrementi plumbi drach. 8. Rhois Syriaci drachm.8.floris roſarum drach.4. myrrhæ Minnææ drach.2.admoue ſiccum, vbi prælaueris vino auſtero aut lentiſci

decocto. Aliud, Gallæ omphacinæ, malicorii ſicci, rhois coriariæ, ſingulorum drach. 2. plumbi vſti drach. 4. ſpumæ argenti drach. 8. trita inſpergito. Aliud, Bauſtii drach. 1. malicorii drach. 2. ſeminis hyoſcyami drach. 2. ceruſſæ drac. 8. myrrhæ drach. 2. plumbi loti drach. 2. tritis vtitor.

Aliud, Corticis pinus, ſpumæ argenti, mannæ, ſingulorũ drach. 2. pilularũ cupreſſi aridarum drach. 2. plumbaginis drach. 2. trita inſperge, vbi prælaueris vino acerbo.

Pharmacum noſtrũ ad procidentẽ ſedẽ. Fructus ericæ, gallarum, acaciæ, ceruſſæ, ſucci hypocyſthidis, corticis pinus, thuris, myrrhæ Minnææ, ſingulorum drac. 4. arida trita inſperge, vino auſtero prælotis locis.

De *Hæmorrhoidibus*. CAP. VII.

QVæ Aſclepiades in quinto externorum de hæmorrhoidibus ſcripſit, in ſubſcripto ſermone continentur. Quandoquidem verò plurimæ hæmorrhoides opus habent extractione ad facilem pharmacorum impoſitionem, neceſſe eſt etiam huiuſmodi compoſitiones ſubſcribere.

Eſtractorium hæmorrhoidum Magni Tarſenſis, pharmacum accommodatum. Piperis, nitri, vtriuſque drach. 1. terito & admoueto ante reliquorũ pharmacorum impoſi

poſitionem. Aliud, Spumæ nitri, fellis tauri, ſtaphidis ſylueſtris, ſingulorum drach. i. trita adhibe, modico addito melle. Aliud, Succi abſinthii drach. i. fellis tauri, ſtaphidis ſylueſtris, vtriuſque drach. i.

Aliud vt Diogenes. Succi cyclamini, mellis, vtriuſque parem menſurā coquito in vaſe æreo, ad cerati liquidi ſpiſsitudinem.

Aliud ex ſcriptis Largi, quod vix pronuentes extrahit hæmorrhoidas. Succi centaureæ drach. 2. aluminis liquidi drac. 2. miſyos drach. i. ſtaphidis ſylueſtris drac. i. excipe melle & anum obline, aut lanam ex eo madefactā in ſedē inde. Poſtquàm verò hoc pharmacum promptitudinē induxerit ad egerendum, & tumor hæmorrhoidarum prociderit, pharmaca ad hæmorrhoidas cōſcripta adhibeto. Quādo verò aliquod huiuſmodi pharmacum illitum ſedē ac anum ipſam extrahit, neceſſariò tales confectiones adhibemus, qualis eſt & Nicodemi Romæ medicantis, quæ Euaphion à lenitudine appellatur. Ceruſſæ vnc. i. ſpumæ argenti quincuncē, cadmiæ beſſem, aut pompholygis vnc. i. olei myrtei beſſem. Vini boni beſſem, butyri vnc. i. Ad ſedem inflammatam ac prolapſam. Gallā flauam coctam ac tritam imponito, cū vino ſi fortiore vti velis, aut cum aqua ſi mitiore. Succus item

Echini facit ad inflãmationes & prolapſam ſedẽ. Aliud, Corticis pinus drac.8.pilularũ cupreſsi aridarũ drac.2.prælotis vino auſtero inſpergito. Cæterũ ad ardẽtes ſedis dolores,oui aſſati vitellũ vinoalbo terito,& cerato myrteo exceptũ illinito. Verùm ad pruritus cimoliã tritã cerato myrteo excipito. Ad rimas verò tũ ſedis,tum pudẽdi,raſurã linteolorum vrito,eiusque cinerem cũ pari amylo tritũ ſucco foliorũ oleæ ammixto,illinito. Paſtillus ad eminẽtias. Aloës, croci,vtriuſq; drac.2.& dimidiam,aluminis ſciſsi vnc.1. terito vino Aminæo ac vtitor.

Ad pudendorum affectiones. CAP. VIII.

Exulcerati pudendi cognitio ex manifeſto circa ipſum dolore cõtingit,vnà cum hoc quod & circa mictiones excernitur quid ex corpuſculis vlceri ipſi inſidentibus. Diſcernuntur autem hæc ab eis quæ ex veſica feruntur,quod ſtatim circa primũ exitũ illa appareant,verũ ex veſica delata ipſis vrinis ammixta ſunt. Cæterũ vlcera pudẽdorũ & circa ſedẽ citra inflãmationẽ cõſiſtentia,reſiccãtibus valde indigẽt pharmacis, qualia ſunt,quod ex charta vſta cõſtat,& anethũ vſtum ſiccũ,& cucurbita vſta. Verũ ſiccis & recẽtibus vlceribus,etiã aloẽ bonũ eſt pharmacum,ſi eius aridæ puluillus inſpergatur.

Omnium

Omniũ autẽ maximè dolorẽ ſedat,neq; vllo minus efficax eſt pompholyx. Si verò humectiora ſint vlcera,pinus cortex per ſe, & lapis hæmatites,verum ſi profunda etiã ſint vlcera, manna prædictis addatur. Porrò quæ circa vterum aut veſicam ſunt vlcerationes,iiſdem pharmacis indigẽt,ſed inſtrumentis inſuper opus habent, quæ ipſa intromittant,quæ metrenchytæ & Catheteres Græcis appellantur. Aptiora itaq; ſunt arida qualis eſt crocus, & pompholyx, & aloẽ,quæ facilè plantaginis aut alteri tali ſucco miſcentur. Ad Scroti & pudendi dolores. Butyro & reſina pari menſura vtere. Aut ſemen lini cum aqua coquito,& ammixta myrrhæ fermè decima parte, & reſinæ tantundem imponito. Ad pudendum intumeſcens. Foliorum vitis tenerorum drach. I. ceruſſæ drach. 5. trita cataplaſmatis vice impone. Vtere etiã marinæ aquæ frigidæ perfuſione,& quiete,& colis religatione. Aliud. Lenticulam in aqua coquito,& cum mali punici cortice tritam imponito. Si verò à ſudoribus vlcera in ſcroto fiant, gallã tritam cum alumine inſpergito. Ad tubercula verò in pudẽdis naſcentia piri ſemẽ inſpergito, & fel hircinũ oblinito. Cæterũ fiſſuras ac rimas pudendorũ iuuat reſina fricta cũ roſaceo trita ad

ſtrig

ſtrigmentitiam craſsitudinē, ammixto etiā oui aſſati vitello. Aut roſacei,& amyli,ac thuris,ſingulorum vncia vna. Aut foliorum hederæ aridorum vſtorum cinis cum oleo in mortario plumbeo tritus. Ad inflammationes autem pudendorū,vuam paſſam exacinatam,& cuminū,trita imponito. Aut farinā hordeaceā aqua mulſa coquito, & vitis folia tenera cum polenta terito,omniaq; ſimul imponito. Aut cuminū tritum,cum butyri & reſinæ æqualibus partibus eliquatis committito.Teſticulos porrò vlcera aphthæ non abſimili apprehenſos,ex terra cimolia cum aqua oblinito,& exſiccari ſinito,Indeq; aqua calida ablutos myrto arida trita & modico ſmyrnio item trito conſpergito. Excreſcētem verò teſtiū carnem cinis ſarmentitius cū nitro & aqua ſubactus ſanat cataplaſmatis vice impoſitus.

De priapiſmo. CAP. IX.

PRiapiſmus eſt auctio pudendi ſtabilis in longitudinē ac orbē tumefacti , citra rei Venereæ appetentiam. Eſt autem flatus ventoſus videlicet qui membrū ipſum tumefacit ,ex humoribus viſcoſis ac craſsis generatus per moderatā caliditatem.Palàm eſt igitur non oportere membra ipſa calfacere, ſed refrigerare leniter per ceratū roſaceum

ſaceum in aqua cõquaſſatũ,itemq́;per chamæmelinum ceratũ tum pudẽdo,tum lumbis impoſitum. Victus & pharmaca exhibeantur attenuatoriæ facultatis citra manifeſtam calfactionem. Adhibẽda ſunt etiã naturali efficacia prædita per experientiam inuenta,nymphæaq́; in potu danda ac viticis ſemen,Ruta etiam viridis obſoniis ammiſceatur. Verùm hoc à principio ne fiat, multum enim calfacit, ſed poſterius poſt aliorũ extenuantiũ vſum. Quod ſi euacuatione vti libeat,per vomitum id fiat. Quæ enim per inferiorẽ ventrẽ fiunt euacuationes,ſæpenumero vicinas partes fluxione infeſtant. Ad eos qui ſe in ſomno permingunt. Veſicam caprinã aut ouillã vſtam ex poſca bibendã præbeto. Et ad veſperam ſiticuloſos ſomnum petere iubeto,facit & leporis teſticulus in vino odorato ferueſactus,atque ita potatus. Aliud, Calamintham & myrrham in vino ante cœnã bibenda dato. Oblinat autẽ & pudendũ cimolia terra cum perdicii ſucco.

Ad vteri affectus. CAP. X.

IN vteri ſuffocatione contingit ſenſus ac motus priuatio,& pulſus obſcurus ac paruus, & penitus interceptus. In aliquibus verò tum ſenſus,tum motus adeſt, itemq́; ratio,

tio, verùm vix reſpirant. Aliquibus etiam vox intercipitur. Aliis contrahuntur artus. Fiunt igitur & ſenſus & motus & ſpirationis interceptiones ob frigiditatem, quum ipſæ ſola perſpiratione totius corporis per arterias contingente cōtentæ ſint, & reſpirationem per os non expetant, atq; hoc vt dictum eſt ob frigiditatē, Quando ſanè in priori tempore probè purgatæ, & cōcipientes, ac viris coëuntes, his ipſis priuatæ fuerint, vt palàm ſit humidum & frigidum in ipſis ſemen totum corpus perfrigerare. Ad vuluæ igitur ſtrangulatus conuenit agarici drach. I. in potu accèpta ex vino, Plantaginis ſemen & ſuccus cum vino. Onyx detractus ex conchylio potatus. Acetum ſcilliticum abſorptū. Cæterùm olfactu excitant ſtrangulatas, bitumen, caſtorium, galbanū, pix liquida, cedria, pili vſti, ruta, allium, cepa. Eandē in rem & cornu cerui ſuffitur. Et ruta cum melle lana excepta, in anū inditur.

Finis noni Libri.

CAPITA X. LIBRI.

De Nephriticis. *Cap.* *I.*

De Iſchiade coxendicū morbo, podagra, & morbo articulari ſeu arthritide. Cap. II.

De podagricis & arthriticis affectionibus. *Cap.* *III.*

CLAV

CLAVDII GALENI PERGAMENI

DE COMPOSITIONE *pharmacorum ſecundum locos,* Liber decimus, *Iano Cornario medico, interprete.*

*

De Nephriticis. CAP. I.

QVOD Nephriticas antidotos & compoſitiones appellent quæ renibus affectis cõmodãt, ex ipſa appellatione manifeſtũ eſt, Nephriticæ enim nihil aliud quàm renales ſonant. Eſt autẽ differentia ipſarũ generaliſsima duplex, Quædam enim calculoſos renes iuuant, Quædã verò inflammatos & vlceratos, quæ etiam ad veſicam ſimiliter affectã cõueniunt. Maximè verò cõtrariæ inter ſe ſunt prædictorum pharmacorum facultates. Quæ enim ad inflammatas & vlceratas affectiones cõponuntur, mitigatoriis medicamentis opus

habent. Quum verò impoſsibile ſit hæc citò ad regiones renum peruenire, ob id ipſis pharmaca vrinam cientia miſcemus. Quæ verò calculoſis auxiliantur, vnica facultate indigent, quæ ſecare & extergere cum manifeſta caliditate poteſt. Sunt autem talia ferè omnia amara. Quemadmodum igitur in aliis ſic etiam in his materiã experimento cognitam deinceps ſubſcribam, initiũ ab his quæ ad vlceratas & inflãmatas affectiones cõueniunt facturus, à quibus etiam Andromachus & Aſclepiades orſi, inde ad cõpoſitiones calculos frangentes tranſierunt.

Confectiones renales ab Andromacho ad renum & veſicæ affectiones cõſcriptæ.

POtio. Seminis lini, ſeminis papaueris albi, ſeminis cucumeris, tragacanthæ, ſingulorum drach. 2. amyli drac. 4. cũ aqua in paſtillos redigito, & ad veſicam vlceratã ac vrinæ emittẽdæ difficultatem exhibeto.

Alia, Nuces pineas. 30. amygdalas. 20. palmas quindecim, tragacanthæ drachm. 4. ſucci radicis dulcis drach. 2. croci obolũ. 1. myrrhæ obolum. 1. vino protropo diluito ac vtitor vt accommodato. Alia. Ad veſicæ affectus & vlcerationes paſtillus quo vtor. Seminis cucumeris drach. 12. ſeminis hyoſcyami drac. 6. ſeminis cicutæ, opii, fœniculi, croci, ſingulorum drach. 3. caſsiæ drach.

drach.4.amygdala.10. nuces ponticas.10. ſeminis apii drac.ſex,ſeminis maluæ ſylueſtris drac.3. Excipe paſſo cretico & præbe obol.tres,non febrientibus ex paſſo. Quidam cicutæ drach.6.habent. Alia, ad eadem & veſicæ dolores. Croci,ſeminis beſaſæ,hoc eſt,rutæ ſylueſtris,ſeminis maluæ ſylueſtris,ſingu.drac.ſex,ſeminis hyoſcyami drach.duodecim,opii drach.ſex,ſeminis apii drac.12.nuces auellanas 8. amygdalas. 20.ſeminis cucumeris drach.12. Mellis Attici quod ſatis eſt. Datur magnitudo nucis ponticæ cum vini mulſi cyathis 3. Alia, ad profluuia ſanguinis ex veſica. Aluminic drach.1.tragacanthæ drachm.2.gummi obolum vnum. Dato ex paſſo quandoque obol.1.quandoque duos. Alia, ad veſicæ affectiones vrinam ciens à Macedone profecta,facit & ad hepaticos,hydropicos,ictericos,nephriticos,ac omnia veſicæ ſymptomata,frangit etiam lapides. Acori drach. 50.phu drach.25.nardi celticæ drach.24.ſeminis dauci drach.22. cinamomi drach.32. mei drach.16.aſari drachm.24.petroſelini drac.16.opobalſami drach.16.& carpobalſami tantundem,croci drachm.vigintiquatuor,drach.viginti,radicis dulci drach.ſexdecim,nardi Indicæ drach.ſexdecim,caſsiæ drach.duodecim, amomi drach.ſexdecim,

vuæ paſſæ drach. octo, tragacanthæ drach. 9. Arida melle excipito, & tragacanthũ vino ammineo macerato. Dato nucis ponticæ magnitudinem cum vini cyath. 4. febricitantibus cum aqua mulſa. Alia ad veſicæ vlcera & inflãmationes. Nuces pineas 20. ſeminis cucumeris, *ſylueſtris grana 40. amyli obol. 3. nardi drác. vnam, ſeminis apii cyath. 2. Nardus & apium in aquæ ſextario vno coquũtur, deinde ex decocto duo cyathi præſcriptis ammiſcentur. Alia ad calculoſos, qua Baſſa vxor Marii curata eſt. Frangit ita vt neq; rurſus gignãtur. Caſſiæ drac. 2. ſeminis apii drac. 3. myrrhæ minnææ drac. 4. piperis albi drac. 2. thuris drac. 3. lapidis ſyriaci maſculi drac. 1. aut fœminæ drach. 1. ſeminis paſtinacæ, aniſi, vtriuſque drac. 2. ſtyracis drac. 3. iridis Illyricę ʒ. 3. ſeminis papaueris albi drac. 2. ſpicæ nardi tantundẽ, amygdalarũ amararũ mundarũ, aſari, vtriuſq; drach. 3. ſeminis ſmyrnii, cyperi, vtriuſq; drac. 2. mellis Attici quod ſatis eſt. Dato quotidie. Alia ad calculoſos frãgẽs & paulatim expellens, donec mundã veſicã reddat, deinde æger pellucida lotia reddet, & quod maximum eſt, curat vt nõ amplius renaſcãtur. Seminis dauci, aniſi, ſeminis cucumeris, petroſelini, myrrhæ, ſingulo: drac. 6. caſsiæ daphnitidis, cinamomi, nardi

** ἡμέρου habent omnes codices quos legerim id eſt ſatiui.*

cel

celticæ, ſingu. drach. 4. Terito & cum aqua ad parui lupini quantitatẽ coagmentato, & ieiunis quotidie per dies 30. ex aquæ cyath. tribus præbeto. Hoc verò pharmacũ quẽadmodum accepimus, cum quadam religione præparatur. Ligneo enim mortario ac piſtillo tunditur, oportetq́; eum qui tundit neque anulum habere ferreũ, neq; calciamẽta clauis ferreis transfixa. Hoc à ruſtico vt Myſterium accepimus. Alia ad nephriticos & omnem *fluxionem*, vt Apollonius. Corticis mãdragoræ toſti ſeſquidrachmã, aniſi toſti ſeſquidrachmã, * hyoſcyami ſeminis toſti, ſeminis papaueris nigri toſti, vtriuſq; ſeſquidrac.] tragacanthi, carnis palmarum, vtriuſque drach. 3. dato cum melle. *Ex vet. cod.*

Nephriticæ cõpoſitiones ab Aſclepiade conſcriptæ.

ANtonii Muſæ. Fructuum pini, qui pityides vocãtur, * tuſorũ & cribratorũ drac. 20. ſeminis papaueris * albi, tragacanthæ, vtriuſq; drac. 2. Nardi celticæ, croci, aniſi decorticati, radicis dauci Cretici, ſingulo. drac. 1. coſti obol. 3. præpara cũ protropo, & repone in pyxide, da nucis põticæ magnitudinem cum protropi cyatho 1. & aquæ calidæ cyathis duobus. Alia, Seminis cucumeris ſatiui toſti drach. tres, ſeminis maluæ drach. 5. nucum pinearũ drac. ſex, ſeminis apii, drach. ſeptem, ſeminis lini

* *Aliàs exacinatorum.*

* *Νϵλαι-ϰης habẽt cod. græci.*

drac. 1. amygdalarum amararum mundatarum drac. 9. excipe paſſo, & exhibe vt prædictum eſt. Alia ad Nephriticos Oneſidemi. Amygdalarum amararum drach. 16. ſeminis dauci cretici, ſeminis maluę, vtriuſque drach. ſex, radicis iridis ſylueſtris drac. octo, cornu ceruini vſti, tragacanthæ, nardi celticæ, ſeminis cucumeris ſatiui, ſingulorũ drach. ſex, paſsi quantum ſufficit, præpara vt dictum eſt. Aliud pharmacum accommodatum, hoc ſcimus multos Nephriticos vſos eſſe, & à tota affectione penitus liberatos. Oportet per multos dies in pharmaci huius vſu perſeuerare. Datur & calculoſis, & colicis medetur, ac veſicæ affectibus. Componitur hoc modo. Nucum ponticarum purgatarum, amygdalarum amararum mundatarum, ſeminis cucumeris repurgati, ſingulo. drac. 3. ſeminis cicutæ, croci, ſeminis maluæ, opii, ſingulo. drac. ſex, ſeminis hyoſcyami albi, ſeminis apii, vtriuſque drach. 12. Cogito in paſtillos cum melle, ac dato obol. 3. cum aquæ mulſæ cyathis. 3. In alio exemplari & beſaſa, hoc eſt, ſeminis rutæ ſylueſtris drac. 6. Ad calloſas in renibus concretiones, Oneſidemi. Symphytum, & ſion, & Artemoniũ cũ vino coquito, & expreſsi liquoris cyathos 2. cũ pari aqua dato.
Aliud, Maluæ ſylueſtris radicẽ, & rutæ ſyl

ſylueſtris radicem,& apii montani radicem coquito,& eo qui dictus eſt modo exhibeto. Aliud ad calculoſos inſperſile. Seminis balſami partem vnam, lapidis qui in ſpongiis reperitur tantundem, pulegii aridi,ſeminis maluæ ſylueſtris, ocymi aridi, ſingulo. tantundem, Tuſa,& cribrata reponito,& dato cochlearium cum vini diluti cyathis duobus. Aliud, Struthii radicis partem vnam,iridis ſylueſtris ſiccæ tantundem,oxallidis ſiccæ tantundem, fremii luteum florem habentis ſicci tantundem. Tuſis cribratis vt dictum eſt vtere. Catapotia Heraclidæ Tarentini. Diſſoluũt veſicæ tofos,commodant & ad veſicæ ſtillicidium. Piperis,galbani, vtriuſque drac.1. ſucci lybici drac.2.myrrhæ drac. 4.protropi quod ſatis eſt. Forma catapotia ciceris magnitudine,& 3.deuorãda dato,& * paſſi cyathos 2.inſuper bibendos. Aliud, Ammoniaci Thymiamatis, piperis, ſpumæ nitri,ſingulo.drach.1.carpobalſami drach.2. myrrhæ drac.4.excipe protropo, & forma catapotia ciceris magnitudine ac tria deuoranda dato, ita vt vini dulcis quadrantem inſuper propines. Hoc ad dies quadraginta octo,ægro præloto facies. Paſtillus ciens vrinam. Detrahit lapillos & tofoſas concretiones. Aſari, petroſelini, phu, Mei,

* *Aliàs vini dulcis.*

ſingulo.drac.4.acori,ſeminis aniſi, ſeminis dauci,apii montani,carpobalſami,tragacanthæ ſingulo.drach.2. Tragacantham paſſo diſſolutam aridis adiicito, & paſtillos formato,Indeque obol.3.cum paſsi diluti cyathis 2.exhibeto. Alius paſtillus Chariclis. Educit arenoſas ſubſidentias. Facit ad affectiones vlceratas. Seminis apii,petroſelini,aniſi,ſingu.drac.16.floris iunci odorati, croci,tragacanthæ,ſingulo. drac.6. ſeminis dauci Cretici,piperis albi,vtriuſque drach. 4.præpara vt dictum eſt,& da drach.1.cum protropi diluti cyathis tribus. Antidotus ex lapidibus,vt Mithridates.Facit Nephriticis & ad veſicæ affectus, atterit calculos, & tofos diſſoluit. Seminis ſmyrnii,cyperi,ſpicæ nardi,ſeminis papaueris albi, cinamomi,caſsiæ fiſtulæ,piperis albi,ſeminis paſtinacæ,ſingu.vnc.1.Thuris non ſecti,ſeminis apii,croci,ſtyracis iridis, amygdalarum amararum,acori,ſingulo.ſeſquunciam,lapidis Syriaci fœminæ aut maſculi, vtriuſque ſemunciam, myrrhæ Minnææ ſextantem. Excipe melle. Datur nucis ponticæ magnitudine. Alia Antidotus Biennitæ, pharmacum accommodatum,ſedās dolorē,vtile & Nephriticis,hoc eſt,renalibus affectionibus,& ad veſicæ vlcerationes.Frangit lapides, & tofos per vrinam expellit. Iridis drac.

drac.4.mei, ſeſelis, chamædryos, hyperici, cneori,cāchryos,ſing.tātundē amomi ℥.8. cinamomi ℥.12.roſmarini mōtani,nardi Indicæ,croci cilicii, petroſelini, polii, ſeminis rutæ ſylueſtris,dictamni cretici, ſingu.tantundē,glycyrrhizæ,lapidis Syriaci maſculi, vtriuſq; ℥.16.thlaſpeos drac.24.ſeminis viticis,myrrhæ,ſphondylii, ſingul.tantundē. Cardamomi drach.48.excipe melle cocto, & præbe nucis ponticæ magnitudinem cum vini mulſi diluti cyath.quatuor.

Quæ Archigenes ad Renum affectiones ſcripſit in ſecundo pharmacorum ſecundum genus.

EX renibus laborantes Nephriticos appellatos, conuenienti diæta adſeruo. Et Ceratum quidem Roſaceum cū ſtyrace ad malagmatis formam redactum impono Cæterū Antiochus apud phricen Linophobum,valde iuxta naturalem contrarietatē auxilio fuiſſe ait,ad mali euerſionē,Prototomi caulis decōcti cyathos duos ieiuno ad dies nouem exhibitos.Inſpergito autē ſalē modicum & magis proficies. Alia potio.

Foliorum roſarum, amygdalarum decorticatarum,thuris, æquales partes, capitum papaueris duplum. Excipe protropo, & in vas fictile repone in loco non humecto,& obolos duos cum protropo exhibe.

Quidam pro amygdalis, amylum cõiiciũt, & pro protropo aqua excipiunt, verùm cũ protropo bibendum exhibent.

De Iſchiade coxẽdicum morbo, podagra, & morbo articulari ſiue arthritide.

CAPVT. II.

EX genere Arthritidis eſt tum Iſchias, tũ podagra. Quod enim in omnibus articulis Arthritis eſt, hoc in vno iuxta coxendicẽ quidem Iſchiada, hoc eſt, coxendicum morbum appellant, Iuxta pedem autem podagram. Incipit igitur plerũque podagræ generatio ex vno articulo, & progreditur in omnes, temporis diuturnitate accedente. Communem habent hi tres affectus humoris redundantiam, quæ affectam occupat co articulationem, qua expleta in omnem partem circumſitæ neruoſæ particulæ tenduntur, & ex his dolor oritur. Aliquando quidem igitur irruens humor ſanguineus eſt, vt plurimum verò pituitoſus, aut ex pituitoſo & bilioſo mixtus, aut etiam ſanguine cum ipſis permixto. Quod ſi quis exactius interpretari rem velit, non pituitoſum humorem, ſed qui propriè crudus appellatur, vt plurimum circa arthritidas prædominari dixerit. Eſt autem hic craſſus ad ſimilitudinem puris craſsioris. Vbi verò in ipſis

articulis diutius moram traxerit, non ſolùm craſsior ſed & viſcoſior redditur. Qui igitur tofi ſeu calli appellantur, horum generatio ex his eſt, & poſtquàm fuerint producti, ne ſperaueris ad priſtinam conſtitutionem exactè redire articulũ poſſe. Cæterùm differentiæ affligentium humorum facilè deprehendi poſſunt, tum coloribus, tum ſymptomatis conincidentibus, Itemq; per experientiam pharmacorum quæ adhibentur. Cognitio igitur ipſorum ex colore omnibus expoſita eſt, ſymptomatis verò & acceſsionibus coincidentibus, tametſi non omnibus, neq; ex procinctu manifeſta ſit, tamen nõ adeò difficilis cognitu exiſtit. Bilioſus enim ſanguis multæ caliditatis ſenſum ægroto exhibet, & calfacientibus impoſitis exacerbatur, quemadmodum rurſus à frigidis relaxatur. Verùm ad humoris noxii cognitionem conferet tibi etiam prægreſſa diæta, ſiue per exercitia, ſiue per otiũ tranſmiſſa, & per balnea poſt, aut ante acceptum cibum. Quemadmodum cõferet etiã horum gymnaſiorum & eduliorum tum quantitas, tum qualitas, Item anni hora, & Regionis ac aëris conſtitutio, Inſuperq; & ætas, & habitus corporis, quorum omnium facultates ſæpe in plæriſque locis enarraui. Porrò principiũ curationis ſit tibi euacua-

tio humoris affligere reperti. Siquidem humoribus ex æquo redundarit corpus, Venæ ſectione primum omnium aſſumpta, deinde purgatione, quibus accedat pharmacorum dicendorum conueniens, & tempore, & ordine vſus, Ita vt in manibus & pedibus pharmacis fluxionem repellentibus vtamur, circa coxendicum verò iuncturam id facere vitemus. Quum enim in profundo ea ſita ſit, ſanguis ex vicinis & ambientibus vaſis ac muſculis ad illam cōpellitur. Mitigatoriis igitur in principio medicamentis opus eſt in dolore circa coxendicem hærente, quæ neque refrigerent multum, neque fortiter calfaciant, qualibus ſanè poſtea opus habet. Exacerbantur enim per ipſa fluxiones, caliditate nimirum plus attrahente ipſas quàm impediente. Quandoquidem verò præſentis operis inſtitutum eſt neque de cataplaſmatis, neq; de irrigationibus quicquam dicere, ſed de methodo compoſitorum pharmacorum, ad hanc ſolam progrediar, initio ab Iſchiade ſumpto. Rarò equidē fit Iſchias ſiue coxendicum dolor ex ſanguinis multitudine, & citiſsimè curatur, venis circa poplitem aut talos ſectis. Quemadmodū autem ſæpe ſola ſanguinis euacuatio ſufficiēs auxilium exiſtit, Sic contra in omni coxendicum dolore, & præſertim eo qui ex hu-

mo

morum copia exortus eſt, ſi quis ante euacuationẽ totius corporis, acribus pharmacis circa partẽ affectam vtatur, ægrè curabilem reddet affectionẽ, copia nimirum indiſſolubiliter ibidẽ condenſata. Præter alia enim, & craſſa & viſcoſa fit, ob calorem & ſiccitatẽ acrium pharmacorũ non diſsimile quippiam aſſationi perpetiens. Tanquam igitur maximam vim ad affectionis curationem habeat totius corporis euacuatio, ab ipſa incipiendum eſt, non ſolùm à cruribus, ſed & à cubito primùm ſanguinis detractione facta. Auxiliantur etiã vomitus ipſis Iſchiadicis, magis vtique quàm euacuationes infernè per ventrem, vt qui reuellant deorſum repentem humorẽ. faciendi itaque ſunt vomitus in principio ab accepto cibo, poſtea verò etiã per vomitoria medicamenta, initio à mediocribus facto. In quibus autem vehemens humorũ denſatio, quæ ægrè diſſolui poteſt, à medicis intempeſtiue acribus pharmacis vtentibus facta eſt, his cucurbita affixa maximè auxiliatur, & purgatio per efficaciora infuſa, quale eſt & quod ea colocynthide conſtat. Si igitur ea quæ nunc dicta ſunt præ oculis habueritis, medicamentis ſanè à prioribus medicis traditis iuxta Methodum vtemini. Verùm in ipſis recenſendis auſpicabor ab his quæ.

ab Andromacho ſcripta ſunt, in illa parte libri de externis pharmacis conſcripti, in qua præſcriptis malagmatis propriè appellatis, inde etiam alia omnia prodit, iuxta quemcunque tandem modum inueteratas affectiones iuuantia, in quibus eſt etiam Iſchiadicorum appellatorum cura.

Compoſitiones ab Andromacho conſcriptæ ad Iſchiadicos.

SEminis rutæ ſylueſtris drach. 4. ſilphii drach. 4. ſpumæ nitri drac. 4. baccarum lauri drach. 4. abrotoni, colocynthidis medullæ, cardamomi, ammii ſingulorũ drach. quatuor, rutæ viridis minæ octauã partem. Quidam horum ſingulorũ drach. 20. accipiunt, & picis, terebinthinæ, myrtei, ceræ, ſingulorum tantundem, adipis taurini, tantundem, galbani drach. 6. ammoniaci thymiamatis drach. 6. opopanacis drach. 4. ſulphuris viui drach. 4. Quod hoc pharmacum fortiter calfactoriũ ſit, ſi memoria tenuerimus ea quæ in libris de ſimpliciũ pharmacorũ facultate ſcripta ſunt, nihil opus recentiore aſſertione. Eſt enim vehementiſsimũ & calidiſsimũ medicamentũ ſylueſtris rutæ ſemen, & cum eo ſilphiũ, & baccæ lauri, deinde ſpuma nitri. Poſt hæc abrotonũ, indeq; colocynthis, & cardamomum, & ammium. Ruta etiã viridis minus quidem his,

non

non tamen cõtemnendam habet caliditatem, quemadmodum neq; ſulphur viuum. Ex profundo itaque attrahere omnia hæc poſſunt humores articulum & iuncturam coxendicis vexãtes. Quo verò Emplaſtrũ ex ipſis fieret, picẽ & terebinthinã, ac myrteum, & ceram, ac adipem ammiſcuit is qui pharmacum cõpoſuit. Verùm Ammoniacũ thymiama, & galbanũ, vltra hoc quod conferunt ad emplaſtri compoſitionem, etiam emolliendi ac mitigandi vim quandam habent. Opopanax verò eiuſdẽ cum ipſis eſt generis, ſed fortiori facultate præditus. Alteram porrò cõpoſitionẽ ad eandem affectionem Andromachus ſic ſcripſit. Aliud Malagma ad Iſchiadicos, & alia multa. Ceræ drach. 72. terebinthinæ drac. 48. ammoniaci thymiamatis drachm. 33. propolis drach. 43. galbani drach. 36. bdellii drac. 25. croci drach. 5. opopanacis drach. 12. ſpumæ nitri, drach. 30. vngento irino admoto tundito. Aliud Protæ peluſiotæ ad Coxendicum & capitis dolorem, & ad omnes diuturnos dolores. Ceræ drach. 24. ammoniaci thymiamatis drach. ſeptẽ, terebinthinæ drach. 7. ſucci thapſiæ drac. 8. olei cyathum vnum. Quin & aliã compoſitionem inter malagmata Andromachus retulit hoc modo. Ad Iſchiadicos ab Hera Cappadoce.

Picis

Picis liquidæ heminas tres, aut duas & dimidiam, ceræ lib. I. reſinæ pini lib. I. nitri ſeſquilibram, ſulphuris viui lib. I. ſtaphidis ſylueſtris ſextar. I. pyrethri lib. dimidiã, fecis vini vſtæ lib. 2. cardamomi ſextar. I. galbani lib. dimidiã, arida cum liquidis cõmittito. Hoc pharmacum etiam ipſe Heras in proprio libro propè finem ſcripſit, ſed non appoſitum eſt ad picem, aut duas & dimidiam, ſed ſimpliciter ſcriptum eſt heminas tres. Præſcripſit autẽ hæc verba. Ceratum ad Iſchiadicos, quod eruit etiã valde inueteratas affectiones, hoc vſus ſum in Frontino. Scripſit autem & alias duas Iſchiadicas cõpoſitiones Heras, quarũ altera hoc modo habet. Ad Iſchiadicos valde mitigatoria. Picis partes duas, ſulphuris viui partẽ vnam, vtraque trita mixta dolenti loco imponito, verum prælauare ægrum oportet, vt agglutinetur pharmacũ & ſuperne chartam ſuperponere, ac ſinere donec ſua ſpõte dilabatur. Licet etiã lauare charta ſuprapoſita adhuc incũbente. In quibuſdã exẽplaribus, picis pars vna habetur, & licet etiã ſic pręparare, modò ſciamus nos efficacius eſſe ambo pari menſura miſceri, debilius verò pharmacũ, in quo duplũ picis ad ſimplũ ſulphuris coniicitur. Porrò quæ reſtat adhuc tertia cõpoſitionũ Iſchiadicarũ, hoc modo ab

ab Hera prodita eſt. *Alia Iſchiadica*, hac vſus ſum in Frõtino, ſtatim in exacerbationibus. Ceræ drach. 100. viſci quercini drac. ſexdecim, myrrhæ drach. ſex, terebinthinæ drach. 25. galbani drach. ſex, iridis Illyricæ drach. 6. cedriæ heminam dimidiã, cyprini heminam dimidiã. Ceram & cedriam cum cyprino liquefacito, deinde reſinã & galbanum, atque vbi iam ab igne auferre voles iridem inſpergito, itéq; viſcũ indito. Ablata autẽ iam olla, in promptu ſit tibi myrrha trita, ad quã liquefacta diffundes, & mixtis ſimul omnibus vteris. Quidam ſupra hæc omnia etiã Nitri drach. quinq; addiderunt.

Quæ pharmaca Aſclepiades in quarto externorum prodidit, Quæ Marcellæ inſcribit.

NOminat equidem & hic omnia huiuſmodi malagmata, apponit autem aliis quod ad Iſchiada, aliis quod ad ſplenẽ, aliis ad latus, aut aliã aliquam partẽ conducant. Quædã etiã varii vſus eſſe ait. Quẽadmodum etiã hoc ſcriptũ ab ipſo in hæc verba.

Malagma Antiochidis, ſplenicis, hydropicis, Iſchiadicis, arthriticis. Præparatum eſt Fabullæ Libycæ. Ceræ lib. 3. viſci quercini lib. 3. reſinæ terebinthinæ lib. 3. retrimenti ab expreſſa myrobalano reliqui lib. 1. ſpumæ nitri lib. 1. floris lapidis Aſii li. 1. ammoniaci thymiamatis lib. 1. olei cyprini lib. 3.

Acetum ad ammoniacũ diſſoluendũ. Poſt hoc ſcribit rurſus aliud ſic. Aliud Fabullæ cõpoſitum valde præclarũ, ad eaſdem affe-ctiones, myrrhæ ſtactæ lib.2.bdellii onychis lib. 2. medullæ ceruinæ lib. 2. ammoniaci thymiamatis lib.2.iridis illyricæ lib. duas, opopanacis lib. 1. galbani, ſtyracis, vtriuſque lib.1. maſtiches lib.1. floris lapidis Aſii lib.1.ſucci ſycomororũ lib.1. canchryos lib.1.piperis albi lib.1.ceræ terebinthinæ,vtriuſque lib.5.tundendum eſt pharmacum,ita vt qui tundit fecem vngenti irini adhibeat, quo mollius pharmacum fiat.

Aliud deinceps Aſclepiades ſcripſit hoc modo. Malagma quod & aurei coloris appellamus. Auripigmẽti auricoloris,calcis viuæ vtriuſque ſextantẽ,aluminis liquidi & ſciſsi vtriuſque ſextantẽ. Arida tundimus & cribramus,& in pilam cõiectis, aceti cyathos.8.affundimus,& probè trita liquefactis excipimus. Sunt autẽ hæc. Ceræ,reſinæ frictæ,& pinus, ſingulorũ lib.2.olei cõmunis cyath.8. hæc liquefacta ſrigefieri ſinimus, & eraſa tritis ammiſcemus. Nos ad pharmaci præparationẽ etiã myrrhæ ſextãtem addimus. Alii etiã ſandarachæ ſextantem apponũt, aluminis liquidi ſextãte ſublato. Nos autẽ coniectis omnibus præſcriptis conficimus,& fit efficacius. Poſt præ-

ſcri

ſcriptum aliud ſubdidit hoc modo. Hoc vſus eſt Andromachus, facit ſplenicis, hydropicis, & ad pręcordia diſtēta, facit Iſchiadicis, arthriticis, & ad inueteratos affectus, Ceræ, picis brutiæ, vtriuſq; lib. I. Nos pro pice reſinam frictam indimus, reſinæ pinus lib. I. olei cyath. 8. auripigmēti auricoloris, aluminis ſciſsi, calcis viuæ, ſingulorū ſextātem. Præpara vt dictum eſt. Nos appoſuimus ad pharmacum myrrhæ ſextantē, viſci quercini trientē. Poſt relata alia quædā ad hydropicos & ſplenicos recenſet, & inde rurſus multi vſus cōpoſitionē tradit, quam etiam Iſchiadicis conuenire ait, hoc modo.

Andreæ Malagma. Cōpoſitio admiranda ad ea quæ velis perforare diſſoluere, expurgare, & velut excolare, educit oſſa corrupta, aculeos, & infixa. Deſcriptū eſt etiam à Serapione Empirico. Facit & ad Iſchiadicos, cōmodum eſt ſuppuratis, facit & ad induratas viſcerū affectiones. Eſt & acopon bonum diutinis reſolutionibus, & diſtortis corporis particulis. Facit etiā ad corroſa ac corrupta, educit enim aliena, & vlcus ad cicatricē perducit. Grani Cnidii purgati, nitri rubri, ſalis ammoniaci, ariſtolochiæ creticę, radicis cucumeris ſylueſtris, terebinthinæ, ſingulorū drac. 20. piperis rotūdi & longi, ammoniaci Thymiamatis, & vt quidam vo-

lunt, amomi & xylobalſami, ſingulorum drach. 10. thuris maſculi, myrrhæ, reſinæ ſiccæ, viſci ſubacti, ſingulorũ drac. 10. ſucci mororũ drach. 10. ceræ drach. 30. adipis caprini drach. 15. fecis vngenti Irini quantum ſatis excipiendis erit. Arida tunduntur & anguſtiſsimo cribro excernuntur. Liqueſcibilia verò ſingulatim diligẽter tunduntur, deinde omnia ſimul miſcẽtur, ac rurſus tunduntur admota Irini fece. Deinde vbi probè fuerint vnita emollita reponimus. Quod ſi velis acopo vti, accipe pharmaci quadrantem, adipis anſerini quadrantẽ, olei cyprini quadrantem, ac mixtis vtitor. Poſtea verò cõſequenter ſic ſcripſit. Aliud ad eaſdem affectiones. Pyrethri drach. 20. grani cnidii, ſpumæ nitri, vtriuſq; drach. 20. ſalis ammoniaci, ariſtolochiæ creticæ tenuis corticis, radicis cucumeris ſylueſtris, terebinthinæ, ſingulorũ drach. 20. piperis rotundi & longi, ammoniaci thymiamatis, bdellii, xylobalſami, thuris, myrrhę, cardamomi, amomi, adipis caprini, reſinæ ſiccæ ſingulorum drach. 10. ceræ drac. 30. Viſci probè ſubacti drach. 8. ſucci mororũ drach. 8. fecis vngenti Irini quod ſufficit his excipiendis. Vini Italici quod ſatis eſt. Maceratis his quæ diſſoluere oportet, pro more apparato. In alio exemplari neque xylobalſamũ neque

Car

Cardamomũ,neque Amomum reperi. Poſt hæc alia pharmaca prodidit, & deinde rurſus Iſchiadicorum meminit ſic ſcribens.

Aliud eiuſdem Epithema. Iſchiadicis & arthriticis auxiliatur cõfeſtim. Fœnũ græcum in vas fictile coniicito,& ad ipſum poſcam ſufficiẽtem affundito,& prunis impoſitum donec diſſoluatur coquito. Ad diſſolutũ verò mellis quod ſatis eſt iniice,ac rurſus coque, deinde exẽpta diligenter tere,& in linteolum infarcta locis affectis impone, faſciaq; obligatos ſine. Hoc autẽ ad biduũ & triduum facimus. Cæterùm ſi in terendo pharmacum induretur, ex liquore quãtum ſufficit addimus, liquor autem tantus ſit, vt tractile cataplaſma reddatur. Aliud quod cõtinenter ad prædicta ſequitur, hoc modo. Symphyti ſeſquilibrã raſam,& minutim cõciſam, ac in mortarium teſtaceum coniectam, diligenter terito, & ad tritam mãnæ quadrantẽ addito, atque ouorũ crudorum recentium trium numero candidum vnà cum luteo,& rurſus terito, & vbi vnita fuerint,his adipis ſuilli veteris lib. I. adiicito,& cõquaſſata diligẽter atque in linteolum infarcta imponito. Mitigat confeſtim, poſt præſcriptũ,aliud deinceps ſcripſit hoc modo. Aliud eiuſdem Malagma, Iſchiadicis ſtatim in irritationibus imponitur,

appellatur Didymæa, facit ad attrita, & omnem neruorum per cōſenſum affectum. Diſſoluit omnē duritiem, facit etiā ad alias inflammationes. Delet malignas cicatrices, facit ad luxata & colliſa, facit & ad mamillarū affectiones malignas. Ceræ, viſci quercini, terebinthinæ, iridis ſiccæ, myrrhæ, galbani, ſingulorū drach. 48. olei cyprini aut vngēti Aegyptiaci quod ſatis eſt. Galbanū in oleum cyprinū, aut vngentum Aegyptiū cōiectum, ad ignē diſſoluimus, & cerā mollimus, ac reliquis mixtam probè tundimus, atq; his galbanū liquefactum cum cyprino iniicimus, ac rurſus tundimus, malagma leniſsimū tactui reddendo, quo vtimur. Con ſequenter etiam hoc Aſclepiades ſubdidit.

Aliud eiuſdem ex Ario. Facit ad colicos ſupra quàm dici poteſt, in ipſis vexationibus impoſitū, & pſoras curat citra exulcerationē. Ceræ, picis liquidæ, vtriuſq; lib. 1. ſulphuris viui, aluminis ſciſsi, nitri rubri, ſingulorū lib. dimidiā, liqueſcibilia liquefacito, arida verò tundito & per anguſtiſsimū cribrū cōcernito, & ad liquefacta adiicito paulatim ea inſpergēdo ac aſsiduè mouēdo, indeq; in pilā trāſlata ac tuſa reponito, & vtitor. Deinceps rurſum aliud prodidit hoc modo. Aliud eiuſdē Malagma ex Silphio, Iſchiadicis valde cōmodū. Ammii

drach.

drach. 12. ſilphii, ſeminis rutæ ſyluestris, baccarum lauri purgatarum, ſingulorū drach. 14. medullæ colocynthidis drachm. 2. nitri drach. 4. abrotoni thebaici drach. 4. cardamomi drach. 4. ceræ pōticæ minæ octauam partem, picis, reſinæ, ammoniaci thymiamatis, ſingulorum minæ octauam partem. Liquida cum aridis committito. Conſequenter & hoc ab Aſclepiade ſcriptum eſt ita.

Aliud eiuſdem, quo vſus eſt Antipater. Silphii, rutæ ſyluestris ſiccæ, baccarum lauri ſiccarum, ſpumæ nitri, medullæ colocynthidis, abrotoni thebaici, ammii, cardamomi, ſingulorum drach. 4. rutæ ſatiuæ viridis, picis ſiccæ, reſinæ terebinthinæ, ammoniaci thymiamatis, adipis vitulini, ſingulorum minæ octauam partē, galbani drach. 16. opopanacis drach. 4. ſulphuris viui drac. 4. olei cyprini heminas. 4. Vſus tépore oportet prius coriandrum aridum vstū cyprino excipere, & ex eo coxendicem illinere, atq; poſt huius vſum malagma ipſum imponere. Poſt hoc rurſus aliud ſcripſit hoc modo.

Aliud eiuſdem Malagma, in Iſchiadicis humores ex alto euocat ac transfert, liberatque à tota affectione. Facit & diſſolutis, & tremētibus, & affectionibus inueteratis. Picis liquidæ Brutiæ lib. 3. fecis aridæ vſtæ lib. 2. nitri rubri ſeſquilibram, reſinæ pini

lib.1.ceræ li.1.ſtaphidis ſylueſtris lib.1.ſulphuris viui lib.1. pyrethri librã dimidiam. cardamomi ſextariũ vnũ, picẽ,cerã, reſinã coquito, arida tundito & cribrato, ac cum liquefactis cõmittito, & vtitor. Poſt præſcriptũ adhuc aliud pharmacũ ſubdidit ita habens. Aliud eiuſdem quo vſus eſt Philocalus. Sinapis, fœni græci moliti, vtriuſq; ſextariũ dimidiũ, pyrethri, ſtaphidis ſylueſtris, nitri rubri, ſingulorũ drach.4. opopanacis drach.2. galbani drach.2. reſinæ terebinthinæ lib.1. ceræ lib.1. olei cyprini lib.1. arida cum liquidis committito & vtitor.

Iſchiadicorum cura à Damocrate conſcripta, ex Iberide.

DAmocratis extat libellus Clinicus inſcriptus, in quo verſibus Iambicis: (quemadmodũ ſolet) de tribus diſſerit medicamẽtis. Ac primò quidẽ de eo quod ex herba, quam ipſe Iberidem appellat, cõſtat. Secũdò ex ſemine dolores ſedante cõpoſito. Tertiò verò purgatorio, & ab ipſo Hiera appellato. De primo igitur in Iſchiadicorum curatione in eo libello hæc ſcripſit. In Iberide inquit: medicũ quendam amicum ſuum per hanc herbam curatum eſſe, quam herbã vt dixi, ipſe Damocrates Iberidem appellat, vt qui ipſe viſu herbam cognorit, nomen autem eius nullum audierit,

quum

quùm etiam id ipſum ignorarit is qui eum vſum eius docuit. Verùm ex ſignis quæ ſcribit videtur Iberidem appellare, quæ à Græcis lepidium nominatur, à regione in qua amicus eius curatus eſt appellatione ducta. Deſcribit autem ipſius ſigna per hos iābos.

Herba hæc vbique multaq; frequens naſcitur,
Monumenta iuxta antiqua, muros & veteres,
Tritasq; quondam publice pedibus vias,
Quas iuxta aratrum duxit haud quis agricola,
Semper vireſcens, folijs naſturtij
Florentibus vere, attamen maioribus.
Caulem cubitalis longitudinis gerit
Paulò minorem aut rurſus ampliorem, ab hoc
Aeſtate pendent folia, donec multa hyems
Sarmentitiam deducat hac ad imaginem, &
Deiecta & exiccata depereant gelu.
Adnata radici tamen cernes alia.
Aeſtate florem fert colore lacteo
Multum tenuem variumq; valde cauliculum.
Ad quem ſequitur ſemen penitus ſic exiguum.
Viſum ferè vt fallens, oculos quoque effugiat.
Odorem habet radix at inde acerrimum,
Verò ſimilem quàm maximè naſturtio,

Per hos qdē figurā verſus herbæ indicauit:
Cōſequēter autē vſum ipſius p huiuſmodi.

Hanc erutam larga ſatis cape copia
Aeſtate, nam tunc optima & fortiſſima eſt
Adhuc recens, ſiccata fit ſed debilior.

Tuſam hinc probè,(Nam difficulter tunditur)
Pauca ſubactamq́; excipies axungia,
Cruriq́; toti & maximè coxendici
Adhibebis,& ligabis,& ſines duas
Horas mulieribus,viris ſed quatuor.
Hinc balneo inductos,nec vllo ex vnguine,
Nec ſmegmate vllo pinguiore collines,
Sudore ſed modico exiliente,in ſolium
Merges,iubens perferre,nam mordacitas
Ingens,caloris ſenſus atque exoritur.
Verùm hinc rigatos leniter producito.
Illati enim quamuis manibus ſint plurimum.
Exibit attamen ſuis pedibus valens
Quicunque conſilium hoc bonum ſuſceperit.
Ad multum oleum miſcebis hinc vinũ modicum.
Et concuties,& illines lotos eo.
Ac mox madore terſo & pinguitudine,
Totum teges crus mollibus tu velleribus,
Iubens obire aſſueta vitæ munia,
Quæcunque vult,& non grauatim ſuſcipit.
Hoc auxilium certum atque conſtans integre eſt.
Et nullo alio adiiciendo ei ſimul indigum.
Quare dolore ablato adora radiculam,
Cuius beneficio tibi ſanitas data eſt.
Quod ſi tamen inde affectionis veſtigium
Quoddam ſuperſit,poſt repetes hoc præſidium,
Diebus vt multum decem his præteritis.

Hoc ſanè vtendi modo & inueteratos capitis dolores, & alias omnes quacunque cor

corporis parte inueteratas & ægrè ſolubiles affectiones ac reſolutiones ſe curaſſe ait,& omnino vitia in quibus alii ſinapiſmo appellato,& auxilio ex thapſia cõflato vtuntur, ſe per hanc herbam perſanaſſe dicit. Porrò de hac iberide etiã Archigenes ſcribit in ſecundo pharmacorũ ſecundum genus,lepidium ipſam appellans. Dicit autem & ſplenicis & Iſchiadicis ipſam conuenire.

Ad Iſchiadas & perfrigerationes, Hygieni Hipparchi. Herbam Iberidẽ quam aliqui lepidium vocant,aut agriocardamũ,id eſt,naſturtium ſylueſtre colligito,& radicẽ eius tuſam ac adipe porcino commolitam emplaſtri vice imponito ad dolentẽ locũ ad horas tres,indeque in balneum mittito. Idẽ præſidium & veteres capitis dolores depellit,in conſimili vſu adhibitum, quẽ Damocrates medicus per verſus prodidit.

De podagricis & arthriticis affectionibus. CAP. III.

DIctum antea eſt in ſermone de Iſchiade ex fluxionibus generari eiuſmodi affectiones, irruentibus in locos iuncturarum,quare etiam curatio ipſarũ iuxta eundẽ fit modum, nimirum vt irruentes fluxiones euacuentur. Influentibus igitur adhuc ipſis,ſcopum afferendorũ auxiliorũ cõmuni rationi

influentium humorũ ſubiicere oportet, ita vt repellamus ac reſtringamus. Vbi verò amplius non influant, vt diſcutiamus iam illapſos. Cæterùm materia pharmacorum per quæ hæc fiunt multiformis eſt, quéadmodum etiã in aliis affectionibus, excogitantibus videlicet à principio prudentioribus viris iuxta quandã artificialẽ coniecturam modò hoc, modò aliud, eorũ quæ optima per experientiam ſunt iudicata. Quapropter velut in aliis affectionibus, ſic etiã in his, optima ex eis quæ priores medici experientia cognouerunt adſcribam.

Pharmaca ab Aſclepiade ad prædictas affectiones in quarto externorum prodita. Quæ Marcellæ inſcribit.

EPithema podagricis, Arthriticis ſedans dolorem. Vſus eſt in ipſis vexationibus. Succi papaueris drach. 4. croci drach. 1. cum lacte bubulo aut caprino terito, & adiecto pane interno diligenter leuigato, vt molle cataplaſma fiat, & roſaceo admoto mollito, ac vtitor leni cataplaſmate, forinſecus betæ aut lactucæ foliis, cuſtodiendi eius gratia, impoſitis. Quandoq; opium & crocum cum lacte trita cerato roſaceo excipimus, & linteolo infarcta imponimus.

Aliud: Styracis drac. 2. opii drac. 1. conſice ac vtere vt dictum eſt. Aliud: Confe-

ſtim à dolore liberat, verùm ante pharmaci impoſitionem ægrũ lauare oportet, & tunc deterſis locis imponere. Succi abſinthii pontici, croci, opii, ſingulorum drac. 1. ceræ ponticæ drac. 4. vngenti Irini drach. 6. vini cretici quantũ ſufficit. Opiũ, abſinthiũ, crocum diſſolue, & diſſoluta liquidis excipe, & lintheolo infarta impone. Aliud, Seminis cicutæ expreſsi drac. 6. croci drac. 1. opii drac. 1. paſsi cretici quod ſatis eſt. Trita excipe roſaceo cerato. Epithema podagricorum arthriticorũ facit ad maximas affectiones. Vſus eſt eo Eraſiſtratus ſicyonius. Radicis capparis tuſæ & cribratę chœnicẽ vnã, ſeminis hyoſcyami chœnicẽ dimidiã, radicis chamæleonis nigri chœnicis quartam partem, ſeminis cicutæ chœnicis quartam partem, radicis mandragoræ chœnicẽ. 1. radicis ſolani aut vt alii dorycnii chœnicis quartã partẽ. Omnia tuſa & cribrata mixta in vaſculum figulinum reponito, & probè obturato ſeruato. Vſus verò tempore chœnicis quartam partẽ inde accipito, & paſſo tritam in vas fictile non picatũ coniicito, & addita fecis vini aridæ quarta heminæ parte, ad prunas poſita diligẽter mouendo coquito, donec bis aut ter efferueant, deinde ab igne ablata quàm calidiſsima imponito, aut quomodo perferre ægri poſſunt. Ve-

rùm ante huius cataplaſmatis vſum, pedes multa aqua frigida perfundere oportet, & ſpongiis detergere, atque ita pharmacum imponere. Supra verò cataplaſma linteola tenuiſsima aceto imbuta imponantur, & faſcia circundata ad horas duas pharmacum incumbere ſinatur. Poſtea verò eo ablato excitatas bullas acubus perforare oportet. Ab his enim humor mucoſus multus ac glutinoſus profluet poſt cuius excretionem multa aqua frigida pedes proluantur, & rurſus pharmacum vt dictum eſt imponatur, ita tamen vt pro aceto aqua potabili vtamur, & ex ea rigatum lintheolum pharmaco ſuperimponemus. Aliud eiuſdem. Hoc pro cucurbitis & hirundinibus vtimur. Nam ſeroſos ſanguinis humores exugit: facit & ad tofos ac duritias vt inde diſſoluantur. Farinæ fœni græci ſextarium vnũ, floris lapidis Aſii ſextar. I. lomẽti fabæ nigræ molitę farinę lupinorũ vtriuſq; ſertar. I. Omnia mixta & aqua calida ſubacta, calida imponito, & faſcia conſtringito. Oportet autem prius affectos locos perfundere, aut etiam in ſolio lauare. Quum verò faſciæ circundatæ madidæ accruentæ factæ fuerint pharmacum tollimus, & fotis locis paſtillo ex amygdalis amaris vtimur, & malagmate quod crocum, iridem, & ariſtolochiam

chiam habet. Hoc ipſum verò inter mala-gmata ad podagrã deſcripta habetur. Paſtillus podagricis, Arthriticis. Vſus eius eſt in ipſis irritationibus. Aloës lib. I. ſucci cẽtaurii ſexuncem, thuris *non ſecti trientem, myrrhæ trientẽ, floris lapidis Aſii ſextantẽ, opii ſextantem, ſucci mãdragoræ ſextantẽ, aluminis ſciſsi ſextantem. Excipe paſſo, & fac paſtillos. Vſu expetente lacte diſſolutos cum pẽnis illine, & ſupra illitionẽ lintheolũ paſſo imbutum impone. Aliud paſtillus Iupiter appellatus. Aloës drach. 12. opii drach. 8. ſucci papaueris drach. 6. ſucci hyoſcyami drach. 6. aconiti drac. 4. hypociſthidis drach. 6. glaucii drach. 8. croci drach. 12. gummi drach. 24. malorum mandragoræ drach. 20. aceti heminas duas. Mala cũ aceto coquito, & expreſſa prædictis ammiſceto, & ex dilutis ac probè leuigatis paſtillos formato, eosq́; in vmbra ſiccato. Vſus oſten ſus eſt. Malagma arthriticis, podagricis, ex cicuta & agarico accommodatum. Seminis cicutæ ſextar. I. agarici ſextar. I. fœni græci ſextar. I. nitri vnc. I. ceræ lib. I. reſinæ frictæ lib. I. olei veteris lib. I. medullæ ceruinæ trientem, illyricæ trientem. Arida tuſa per anguſtiſsimum cribrum concernito, liqueſcibilia verò eliquato, & frigefieri ſinito, & ſic eraſa aridis committito, & contuſis

*Aliàs maſculi.

ac

ac repoſitis vtitor. Aliud eiuſdem. Ceræ lib.1.olei veteris aut ſabini ſextar.1.fœni græci ſexta.1.cicutæ ſextarium dimidium, reſinæ frictæ lib.1. nitri rubri dodrantem, floris lapidis Aſii ſemiſſem, medullæ ceruinæ trientem, Illyricæ trientem. Præpara vt dictum eſt. Aliud Malagma eiuſdem ex tedis, Titi Cęſaris, facit podagricis & arthriticis. Emollit omnē duritiam. Viſci quercini ſeſquilibram, thuris lib.1.ceræ lib.1.tedarum pinguium lib.1.reſinæ pinus lib.1. Liqueſcibilia coquito ac pinguibus tedis moueto. Poſtquam verò omnis pinguitudo ab ipſis effluxerit, ab igne ablatum liquorē excolato, atque huic thus tenuiſsimè tritū inſpergito, aſsiduéque moueto donec ad compagem manus non inquinantem redigatur, & in mortarium tranſlata reponito ac vtitor. Aliud. Tedarum pinguiſsimarum lib.1.thuris maſculi lib.1.reſinæ pinus lib.1.viſci quercini libram dimidiam, præpara vt prædictum eſt. Malagma ex lapide Aſio podagricis, Arthriticis valde præclarum. Liberat à tota affectione. Vſus eſt in ceſſationibus. Viſci quercini, terebinthinæ, vtriúſque lib.1.ſpumæ nitri, floris lapidis Aſii, thuris, ſingulorum libram dimidiā, olei cyprini lib.1.adipis quantum ſatis eſt. Arida tunduntur & cribrantur, ác cùm aqua

terun

teruntur, ad cerati liquidi ſpiſsitudinem. Liqueſcibilia verò eliquantur,& tritis adiiciuntur, quibus ſimul conquaſſatis ac repoſitis vtimur. Aliud Viſci lib.1.terebinthinæ lib.1.lapidis Aſii,nitri,vtriuſque triẽtem,mannæ quadrantem,cyprini ſextantẽ, aquæ lixiuii figulini quod ſatis eſt. Aliud, ad Arthriticos valde præclarum,auxiliatur confeſtim,humores in alto abſorbens, viſci lib.1.terebinthinæ lib.1.adipis taurini, floris lapidis Aſii,vtriuſque quadrãtem,calcis viuæ quadrantẽ mannæ quadrãtem,cyprini lib.1.præpara vt dictum eſt. Aliud Diodori. Adipis taurini drach.8.ſpumæ nitri drac.4.floris lapidis Aſii drac.2.In alio exẽplari drac.4.olei cyathos.2.arida cum liquidis committito.hoc pharmacũ valde commodũ eſt. Reſorbet etiam collectiones circa articulos conſiſtentes, & à doloribus liberat.

FINIS.

BIBLIOTECA NAZ. ROM. VITTORIO EMANUELE

Lugduni,

Excudebant Philibertus Rolletius, & Bartholomæus Fræ-nus.

GOTTSCHER
RESTAURO
1970

Digitized by Google